
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00674327 2

Obres de Ramon Lull

EDICIÓ ORIGINAL

FETA EN VISTA

DELS MILLORS I MÉS ANTICS MANUSCRITS

* Volum XVI *

OBRES DE RAMON LULL

EDICIÓ ORIGINAL AMB VARIANTS I FACSÍMILS DELS MÉS ANTICS M.SS.

Volums en 8.u major, a l'entorn de 400 pàgines cadascún. A més dels tres de l'edició Rosselló (1886-92), hi ha publicats per la COMISSIÓ EDITORA LULLIANA (1906-1917) i per Moss. SALVADOR GALMÉS (des de 1922 sota el patronat de la *Diputació Provincial* de Balears i de l'*Institut d'Estudis Catalans* de Barcelona) els següents volums:

—Doctrina Pueril. Libre del Orde de Cavallería Libre de Clerecía. Art de Confessió: amb 2 facsímils en fototípia i mostres de traduccions; pròlec general, variants i notes d'en M. Obrador: vol. I. . 30 pts.

—Libre de Contemplació: set toms amb proemis, facsímils policromats, variants i notes: vols. II-VIII . . . . 175 pts.

—Libre de Blanquerna, contenint el d'Amic e Amat, amb proemi, dos facsímils, variants i mostres d'escriptura: vol. IX . . 30 pts.

—Libre de Sancta María, seguit de les Hores de Sancta María i del Libre de Benedicta tu in mulieribus, amb un facsímil policromat, introducció, variants i mostres d'escriptura: vol. X . . . 25 pts.

—Arbre de Sciencia; tres toms, amb facsímils, introducció, taula general de rúbriques i variants: vols. XI-XIII . . . . . 75 pts.

—Proverbis de Ramon. Mil proverbis. Proverbis d ensenyament; amb un facsímil en fototípia, introducció i variants: vol. XIV 20 pts.

—Libre de Demostracions; amb proemi, dos facsímils en fotogravat i variants: vol. XV . . . . 27'50 pts.

—Art demostrativa, Regles Introductories, Taula general; amb vint figures polícromes, proemi i variants: vol. XVI . . . . . 27'50 pts.

Per a l'extranger: 25 p °/₀ de sobrepreu.

Els volums I—XI, inalterats, només es venen en col·lecció completa i amb compromís moral per part del comprador de sotscriure's als nous volums que es publicaran.—Els volums XII i següents no són venals per a formar col·lecció amb exemplars adulterats amb adherències a la portada i a alguna página, posteriors a la publicació.

OBRES ORIGINALS
DEL
ILLUMINAT DOCTOR MESTRE RAMON LULL

ART DEMOSTRATIVA
REGLES INTRODUCTORIES
TAULA GENERAL

TRANSCRIPCIÓ DIRECTA
AMB VINT FIGURES POLICROMES, PROEMI I VARIANTS
PER

Moss. Salvador Galmés

PALMA DE MALLORCA
PATRONS: DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE BALEARS,
INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS DE BARCELONA
1932

En l'Estampa d'Amengual i Muntaner.—Campana, 4
PALMA DE MALLORCA

Nihil obstat

Dr. Michael Alcover, Censor

Palmae, die 21 januarii 1932

Imprimatur

† Josephus,
Archiepiscopus-Episcopus Maioricensis

De mandato S. E. Rmae.
Lic. Joannes Rotger,
Pro-Cancell.

Proemi

En el present volum donam dues de les obres més característiques de metodologia científica lul·liana: l'Art demostrativa i la Taula general. Correspon aquella a la primera època d'activitat de Ramon, la de l'*Art general,* amb el seu complicat mecanisme de les 16 figures; aquesta, a la segona, la de l'*Art inventiva,* on l'Autor, una mica decebut, potser, per l'escassa eficiència pràctica de la primera, simplificà el mecanisme, reduint-lo a 4 figures.

L'Art demostrativa brolla de l'*Art abreujada d'atrobar veritat*[1] en forta derivació de pensament, prenent-ne àdhuc les mateixes figures, si bé canviant els termes en algunes i afegint-ne d'altres. Ramon Lull hi condensà la seva teoria de demostrar veritat amb esguart al millorament moral de l'home, i per tal de donar-li aplicació, la feu ramar en sèrie nombrosa de fillòles, a saber: *Lectura sobre l'Art demostrativa, Art d'atrobar els particulars en els universals, Proposicions segons l'Art demostrativa, Introductòries a l'Art demostrativa* que, primer o darrer, resumí en vers formant les Regles introductòries,[2] el *Coment* o *Compendi de l'Art demostrativa.* En-

1. *Art general* o *Ars magna.*—2. Van també en el present volum. No tenen interés. Llur finalitat era popularitzar les regles de l'Art demostrativa. La data de composició es incerta (1283?).

cara en compilà d'altres «segons la manera» de l'ART DEMOSTRATIVA, com és ara: *Libre dels XIV articles*, *L. de la elemental figura*, *Art abreujada de medicina*, *Art de dret*, la mateixa *Art inventiva* i la TAULA GENERAL, i àdhuc el *Libre de meravelles*[1] és informat dels principis i regles de l'ART DEMOSTRATIVA.

Ramon Lull posà grans esperances en aquesta obra: el seu optinisme franc i net de desenganys encara, li feu creure que, manejada hàbilment, i amb certes condicions, tendria força de parpal per capgirar el mon de la gentilitat en error i el de la cristiandat en desviament de fi, o sia, l'enteniment fluctuant i la voluntat defallent:

«Si tu sabs esta Art e seguexs sos comensamens, sabràs atrobar, per ajuda de **a**. (Deu), los secretz de natura... e sabràs ensercar si en les sciencies à error, ni si aquells qui les an atrobades an aúda vera doctrina...».[2] «Esta Art es comuna a gentils, jueus, crestians e sarraíns e a totes gens de qual que secta sien». «Si tu, home qui estàs en **y**. (veritat)... vols endressar aquell home qui està en **z**. (falsetat)..., aprín diverses lenguatges, e trelada en aquells lenguatges esta Art». «A endressar home errat cové que lome qui es en **y**. e lome qui es en **z**. se covenguen a seguir la regla desta Art sens dubtar perill, treball e lexament de muller fills e riquees e delitz temporals». Per aquesta Art «pot esser entesa doctrina com hom sapia endressar los homens de **u**. vermella (vicis) en **u**. blava (virtuts), e de .j.ª vertut en altra, e de ira en consolació» etc.

Anys més tard, quan escrivia el *Libre de meravelles*, perdurava encara la seva il·lusió en l'eficàcia d'aquesta ART, i en persona d'«un hom qui lonch temps havia treballat en la utilitat de la Sgleya romana» demanava «al rey de França e a la Universitat de París, que en París

1. Divulgat amb el nom de *Fèlix de les meravelles*.—2. *Art demostrativa*, Atrobar, 5, i Endressar, 1, 2, 6, 7, (pp. 111-114).

fossen fets monestirs on fossen apresos los lenguatges de aquells qui son infaels, e que hom en aquells lenguatges trelladàs la ART DEMOSTRATIVA, e que ab aquella ART DEMOSTRATIVA anàs als tartres e que a aquells preicàs e la ART mostràs».[1]

L'ART DEMOSTRATIVA només cita l'*Art abreujada d'atrobar veritat* i els quatre *Començaments* (de Teologia, de Filosofia, de Dret, de Medicina) i no conté cap indicació d'estat anímic, ni de lloc ni temps. Però l'autor anònim de la *Vida coetania* diu expressament que l'escriví Ramon a Montpeller, on era anat cridat per l'hereu de Mallorca, el qual feu examinar, a un mestre framenor, algunes de les seves obres, signantment el *L. de Contemplació* que els deixà meravellats.[2] Afegeix l'autor anònim que fou llavors que logrà Ramon, de l'infant hereu, la fundació de Miramar.

Resulta, doncs, que, escrit el *L. de Contemplació* devés l'any 1272 i poc temps després els quatre llibres de *Començaments,* segons opinió general, i, d'altra banda, existent la fundació de Miramar l'any 1276 segons la bul·la confirmatòria del papa Joan XX (XXI),[3] la composició de l'ART DEMOSTRATIVA s'ha de concretar per força entre aquestes dates. A més, l'al·lusió al «lexament de muller fills i riquees»[4] es indici que Ramon tenia viu encara, i resolt de fet, aquest problema domèstic,

1. *Fèlix de les meravelles.* Edició Rosselló (Palma de Mallorca 1903), tom II, c. 46, pàg. 210.—2. «...com lo senyor Rey de Mallorque hagués hoit dir que lo dit Reuerend mestra hagués dictat certs libres, tremès per ell que vingués a montpeller, e con fonch junct allà lo senyor Rey feu examinar los dits llibres a hun mestra en Theologia frare menor e signantment les *meditacions* que ell hauia ordonades per tots los dies del any trenta paragrafs specials, les quals coses ab gran admiració e reuerencia rabé e examinà lo dit frare menor, e llauors en lo dit loch de monpeller feu lo dit Reuerend mestre hun libre apellat ART DEMOSTRATIUA la qual legi aquí publicament, e sobre aquell feu huna *lectura...*» *Ms. 16432 Additional* del British Museum de Londres.—3. Transcrita pel P. Pasqual *Vindiciae Lullianae,* tom I, pàg. 117.—4. *Art demostrativa,* Endressar, 6, pàg. 113.

solucionat definitivament, ens sembla, a Mallorca, al seu regrés de Montpeller, a la darreria de 1275.[1] Per tant, l'ART DEMOSTRATIVA havia de sortir a llum pels volts de 1274, ja que cal un lapse de temps, més o menys llarg, per ensenyar-la públicament a Montpeller mateix i per escriure-hi la *Lectura* subsegüent, segons resa l'autor coetani. Així, l'ART DEMOSTRATIVA seguiria de prop el *L. de Contemplació,* abans i tot del *L. de Demostracions.*

Malgrat això, el P. Pasqual,[2] pel fet, sembla, de no haver-hi Universitat a Montpeller,[3] creia que l'autor anònim anticipà fets, i que l'obra hi fou escrita en el segon viatge de Ramon, vers l'any 1283, després del *Blanquerna.* Aquesta opinió es basaria en possibles anacronismes de l'autor anònim, qui escrivia de referència; ens sembla prudent, però, d'admetre una espècie de revisió personal del Mestre en la redacció de la *Vida coetania* o almenys una constatació oral de l'autor amb ell, i no en podem deixar d'admetre la certesa històrica mentre no es provi documentalment el contrari, sobretot ajustant-se tant bé la narració amb la primera estada de R. Lull a Montpeller, amb el fet, imminent encara i realitzat poc després, de la fundació de Miramar, i amb la probabilitat de no tenir escrites gaire més obres didàctiques que les que cita l'ART DEMOSTRATIVA. Fins pocs anys enrera es donava com a ferma la data del P. Pasqual. Avui, el P. Longpré[4] i més decididament Allison Peers[5] reculen la data de composició a poc després de la primera arribada de Lull a Montpeller, que nosaltres concretam a abans o durant el curs escolar de 1274.

---

1. Cfr. Obres originals Vol. XV *(L. de Demostracions)* Proemi, pàg. X.—2. *Ib.* pàg. 114.—3. Podria ésser ben bé que, sense erecció apostòlica ni reial, hi hagués *Estudi* general a càrreg de la Ciutat, erigit en Universitat l'any 1289. E. Allison Peers *(Ramon Lull, a Biography,* London 1929, pàg. 154) opina que professava en els monestirs o escoles de la Ciutat.—4. *Dictionaire de Théologie Catholique,* Paris, 1926, *Lulle,* col. 1077.—5. *Ib.* nota 4.

L'Autor comença l'obra sobtadament, com si fos continuació d'un altre treball, i, «seguint la regla de l'*Art abreujada datrobar* veritat, entra en matèria amb tota l'eixutor i la fredor d'un raonament pur. Només en els 16 *mous* de la tercera distinció, l'estil llambrega ça i lla, com en els passatges citats.

L'ART DEMOSTRATIVA es dividida en quatre distincions. Les dues primeres són de les figures i de llurs condicions. Hi ha *primeres* i *segones* figures, generalment polícromes. Les *primeres* són cinc de circulars, una de quadrangular i altra composta de sis cercles giratoris de llautó, que no hem pogut reproduir per això mateix,[1] i totes van seccionades formant *cambres* amb lletres i noms. Les *segones* són set, derivades de les *primeres* i de colors correlatives, formades de la combinació de llurs cambres i disposades en conjunt triangular. Encara n'hi van enadides tres més de *comensaments* de teologia, de filosofia i de dret. La tercera distinció és de la «entenció» o finalitat de l'obra. Diu l'Autor que aquesta ART DEMOSTRATIVA és de «comensamens comuns»[2] i que «novellament es atrobada per entenció de mostrar en qual manera hom pusca en breu temps saber diverses sciencies»,[3] i n'enumera els seus avantatges. La quarta distinció, que ocupa tota sola més de la mitat de l'obra, és un aplec de 1118 questions de tota mena, especialment teològiques, profondes o puerils, especulatives o pràctiques, vulgars o subtils, totes curioses i interessants, la solució de les quals apunta l'Autor amb fórmules gairebé algebraiques.

L'ART DEMOSTRATIVA no té «comensaments» o principis propis, sino que els pren universalíssims i ve a ésser una *art de sciències* en la qual, per una combinació de metafísica i lògica, totes serien demostrables incontro-

1. Vegi's la nota 2 de la pàgina 18.—2. Endressar, 1, pàg. 112.—3. Mostrar, 1, pàg. 118.

vertiblement, suposant només, per part de l'escolar una coneixença prèvia dels seus termes d'expressió.[1]

Malgrat les esperances que hi fundava Ramon, si hem de jutjar pel nombre de manuscrits conservats i de les edicions, l'obra no assolí gran difusió. Potser li fou obstacle el feixuc utillatge de signes alfabètics, que l'obscureixen, i el joc de figures geomètriques amb llurs cercles i triangles polícroms i amb les cambres resultants de llurs combinacions, que formen un conjunt d'aspecte algebraic, com un intent de taquigrafia ideològica, sense comptar l'abstrussor de la matèria.

La TAULA GENERAL és més eixuta encara i tan indigesta com l'ART DEMOSTRATIVA, tot i que les circumstàncies de composició foren d'allò més favorables a una gran volada lírica. Ramon Lull l'escriví en el període més tràgic, potser, de la seva vida.

En plena època de desenganys davant la inutilitat del seu esforç, a la Pentacosta de 1293,[2] sufrí a Génova aquella dramàtica temptació de desesperança que li produí una greu malaltia. Guarit d'aquesta, amb briu novell transfretà a l'Africa on disputà i predicà amb tanta gosadia, que si fou escàpol de mort, va ésser a canvi de foragitament del regne de Tuniç i després de sofrir un vertader martiri de cops, bastonades i alapidament fins a la nau. Doncs bé, allavors, potser en dies d'espera dins el vaixell i en el port mateix de Tuniç, «migant Setembre» de 1293, començà Ramon la TAULA

1. Allison Peers *Ib.* pàg. 154. Cfr. Littré *(H. L. F.)* n. 13, pp. 118-123.—2. L'explicit dels dos mss. catalans, únics que coneixem, de la TAULA GENERAL, ens obliga a rectificar la data de 1292, fins avui admesa per a aquest fet i el subsegüent de la composició de l'obra, i fixar-la al 1293, senyalat d'una manera claríssima pels dos mss. catalans, malgrat llur procedència diversa, com veurem. Es ver que els mss. llatins donen la de 1292, però posats a triar entre uns i altres, procedents aquells d'un original i aquests d'una versió, ens sembla que l'elecció no és gens dubtosa a favor dels de la llengua original.

GENERAL per acabar-la a Nàpols en les «octaues de Epifania» següent.[1]

Si amb aquesta obra pretenia Ramon Lull fabricar una arma nova per convertir sarraïns i d'altres infeels, com diu el P. Pasqual,[2] emprava un mijà, per a nosaltres, realment estrany. Tanmateix, quelcom d'això hi havia:

«La enteció per que aquesta sciencia es atrobada, diu l'Autor en el *Pròlec,* es principalment per amar Deu e conèxer, e per destruyr les errós e los sismàtics qui son en lo mon, e per raó de pública utilitat; e secundariament... es per so que los particulars no conegutz sien, en la sua universalitat, atrobatz e conegutz»; «e la entenció per que aquesta TAULA compilam es per so quen ella demostrem abreujadament la manera de l'*Art inventiva* e *amativa*, e la manera per la qual pot esser feta la *Art memorativa.*[3] Enquara, que per aquesta TAULA hom pot aver en breu de temps conexença de les sciencies necessaries en aquest mon, e lenteniment pujar en aquells graus en que les natures secretes ateny artificialment segons térmens naturals».

Li asignava, doncs, una finalitat similar a la de l'ART DEMOSTRATIVA, i per tal d'explicar-la i fer-ne aplicació, compilà la *Lectura compendiosa de la Taula general, Art de fer e solre questions,*[4] *Art compendiosa* o *Pràctica de la Taula general,* i *Pràctica breu de la Taula general.* A més és citada la TAULA GENERAL i se'n fa aplicació més o menys, en *Lo sisèn seny lo qual apellam affatus, Libre de leugeria e ponderositat dels elements, L. dànima racional, Arbre de sciencia, L. dels .v. savis, Proverbis de Ramon, Novell tractat d'astronomia, L. de lenteniment,*

1. 13 de gener de 1294 segons el nostre comput actual. Cfr. l'explícit de la TAULA GENERAL. – 2. *Vind. Lull.* tom I, p. 204.—3. Sembla que l'escriví, anys després, a Montpeller amb el nom de *L. de memoria* (gener de 1303) «quem diu desideraverat», segons resa l'explicit de les versions llatines.—4. Coneguda en llatí pel nom de *Lectura super Artem inventivam et Tabulam generalem.*

L. dels .x. mous de contemplar Deu, Declaració de Ramon per manera de dialogació.

L'obra és departida en cinc distincions. La primera és de les figures, quatre només (la segona polícroma i la quarta formada de tres cercles giratoris), similars a les *primeres* de l'ART DEMOSTRATIVA. La segona és de les definicions dels 18 «comensaments» o principis generals, bonea, granea, etc. La tercera és de 10 regles generals, significades per lletres, a les quals poden ésser aplicades totes coses. La quarta distinció, derivada de la quarta figura, és de la *taula,* formada de 84 parts o sèries de 20 cambres cada una, amb una combinació alfabètica diferent. La cinquena, que ocupa més de la mitat de l'obra, és de qüestions, seguides unes de les solucions respectives i d'altres just enunciades per tal que l'escolar faci exercici de gimnàsia intel·lectual per solucionar-les. N'hi ha de trascendentals, n'hi ha no poques d'infantívoles, i gairebé totes interessants, en la seva època, de matèria miscel·lània: teològica, filosòfica, física, psicològica.

Aquesta obra tampoc no té principis propis, sino que és general «quar es de generals comensamens e de generals regles e qüestions»[1] i del mesclament, més general encara, de les lletres de la quarta figura que componen la *taula*: d'aquí pren nom de TAULA GENERAL.[2]

La tradició manuscrita d'amdues obres fou, sembla, poc abundant.

a) De l'ART DEMOSTRATIVA només coneixem un codi català,[3] retrobat pel Dr. Adam Gottron fa una vintena d'anys:

1. *Pròlec,* (p. 297).—2. Cfr. el final de la quarta distinció, p. 379. —3. Allison Peers *(ib.)* diu que fou escrita en llatí. L'existència d'aquest text sembla provar decididament que l'original és català. Malgrat això, en el ms. de Magúncia hi ha formes llatines que no es solen trobar en els altres texts catalans, p. e. *superbia* en lloc d'*ergull, velocitat* per *invassositat, aumentació* i *aumentar* per *multiplicació*

A, de la biblioteca del Seminari de Magúncia, base d'aquesta edició,

Ms. A 1-e, del segle XIVè en 55 fols de pergamí sense numerar, amb 10 figures *segones*, escrit tot de la mateixa mà a doble columna[1] de 44 linees, lletra gòtica molt clara i ben feta i transcripció acuradíssima, reveladora d'un escriba atent i escrupolós si bé una mica descurat d'ortografia.[2] Amida 37 × 26 cm. El fol 1 r.º va adornat amb orla circumdant policroma(?) i elegantísima; la caplletra del *Pròlec* C(or) és historiada i més grossa, i les altres, en general, també historiades molt sòbriament i algunes llises de tot. Els paràgrafs van separats per calderons. La lliçó corre seguida, sense llacunes ni esmenes, amb una netedat que fa goig. Els darrers fols tenen clapes d'humitat a la part superior que dificulta la lliçó d'alguna paraula. Conté el text complet de l'ART DEMOSTRATIVA (fols 1-54) i de les REGLES INTRODUCTORIES (fol 55), de les quals no en sabem tampoc altre text català més que el de l'edició de Magúncia (tom IV), reproducció d'aquell, tot i les petites variants que presenta.

De llatins coneixem el

B, de la Biblioteca provincial de Palma de Mallorca, que ens ha servit per a la confronta,

Ms. R. L. 51, del XIVè s. en 69 fols de bon paper, escrit a doble columna de 40 linees, generalment, fins

---

i *multiplicar, defectus* per *defalliment, rationes* per *raons*, i àdhuc *odium* (p. 203, q. 35) per *desamor?* Aquestes formes ens fan sospitar si les *segones* figures, on es troben especialment aquestes formes, serien escrites d'antuvi en llatí i passarien al text català, però ni remotament ens ha ocorregut la possibilitat que el text de Magúncia sia traducció d'un original llatí.—1. Fora els fols 1 v.º, 2, 3, 4 v.º i 5 que contenen vuit figures de gran tamany i l'espai remanent és escrit a plana plena.—2. Aquest ms. forma part d'un volum sense relligar que conté altres obres lullianes, i sembla que el trameté a Salzinger la comtessa de la Manresana *de nobili Herilium familia*.—A. Gottron, *L'Edició Maguntina de R. Lull* (trad. de Jordi Rubió) Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1915, p. 81.

al fol 37 v.º *(Questiones que tantum modo soluuntur per figuras)* i després a pàgina plena de 31 a 34 ratlles. Manquen les caplletres; títols i calderons vermells; la segona figura també tota vermella, i les altres, la quadrícula vermella i la lletra negra. També les cambres són vermelles fins a l'esmentat fol 37 v.º, i després just indicades amb trets negres verticals, jassia que en els fols 61, 62, 63 (els dos primers terços de *Questiones de principiis philosophie)* i 69 v.º (les dues darreres questions de l'obra) està emmarcat tot el text, questions i solucions, de tinta vermella, ratlla a ratlla. En aquesta darrera part s'ometen les indicacions *Q(uestio) S(olutio),* fora a les dues darreres questions. Manca el fol 1.[1] Des del 2 el text corre seguit i complet, però amb postilles, poques, marginals. Es escrit tot de la mateixa mà, de lletra insegura als primers fols i després més regularitzada. Acaba: *Explicit ars demonstratiua edita a mro. lullo heremitano,* escrit amb tinta vermella, però tatxat el mot *heremitano* de tinta clara molt posterior. Mides: 293 × 222 mm., i la que en diriem caixa 210 × 152 (més o menys). Relligadura de pergamí s. XVIIe. Al llom: *B. Lul. diversi tractatus et quest.* (només hi ha l'ART DEMOSTRATIVA). A la coberta: *R. L. / 38 / Ars demonstratiua.*

A més, sabem, en llatí, els

Cod. CC-Class. VI (fols 3-67) de la Biblioteca Marciana de Venècia, amb figures polícromes i dedicatòria autógrafa (?) del Bt. Ramon al Dux Pietro Gradenigo,[2]

1. A una fulla davantera aferrada a la cuberta, diu: *Deest Pagina prima in qua esse debebat Invocatio, Prologus, Prima, et secunda Figura A de Deo, necnon initium Primæ Figuræ S. de Anima, cum (?) in transumpto suo ex contextu similium Artium suplet, ad majorem Dei gloriam et Doctoris Illuminati honorem. 1715 M.e 9bri. Doctor Procaptivus (?).*—2. M. Obrador: *Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana,* tom VIII, p. 303.

Ms. Digby 192 de la Bodleian Library d'Oxford: XIV[è] s., amb figures vermelles,[1]

Ms. P. 198 Sup. de l'Ambrosiana de Milà: XIV[è] s., amb figures polícromes.[2]

Encara escassegen més les edicions de l'ART DEMOSTRATIVA, que només hi ha certa la de Magúncia (tom III, 1722), ja que és prou dubtosa l'existència d'una edició publicada a París l'any 1509.[3] Hem utilitzada aquella (**M**) per a confronta.

b) De la TAULA GENERAL tenim dos manuscrits catalans:

A, de la Biblioteca provincial de Palma, base de la nostra edició,

Ms. R. L. 283, del XIV[è] segle, en 76 fols de pergamí amb numeració aràbiga posterior, alterada en els 68-71. Es un bell codi de 256 × 185 mm. amb 188 × 134 de caixa, escrit tot de la mateixa mà de l'ART DEMOSTRATIVA de Magúncia, a doble columna de 35 ratlles, caplletres sòbries i elegants, la primera del *Pròlec* (S) una mica més grossa fent orla d'alt a baix del marge esquerre, totes bicromes, blau i vermell alternant, com els calderons. Té totes les bones qualitats del de Magúncia: li manquen els fols 1 i 2 que devien contenir les 4 figures, però no en resten vestigis: el text comença al 3, manca també el 4, i després segueix la lliçó completa, sense llacunes[4] ni esmenes. A alguns fols dels primers, fins al 14, hi ha notes o postilles marginals en llatí, posteriors, de lletra molt menuda i atepeïda. Al 72 v.° acaba la TAULA GENERAL, al 73 i 74 r.° hi ha *condicions del primer coronel de la taula* i *del primer coronel*

1. Josep M.ª Batista i Roca: *Catalech de les Obres Lullianes d'Oxford,* Barcelona, 1916, p. 6-7.—2. *Anuari* de l' Institut d'Estudis Catalans, 1908, p. 612.—3. E. Rogent i E. Duran: *Bibliografia de les impressions lul·lianes,* I. d'E. C.—Barcelona, 1927.—4. Vegi's la *Nota* de la pàg. 379.

de la tersa figura, el 74 v.° en blanc, i als 75 i 76 r.° els 200 versos de *Lo peccat de N'Adam* sense títol. Aquests dos fols estan gastats d'humitat (que també taca el 74 i una mica el 73) a l'angle superior interior, sense impedir-ne la lliçó, i el darrer està aferrat a la coberta, segurament des de la relligadura, per resguardar-lo de l'humitat. Relligadura de pergamí, del XVIIè o XVIIIè s. Al llom: *R. 3 6/ B. Lull. tabula generalis.*

B, en poder de l'editor, emprat per a confronta,

Ms. català de la derreria del XIVè s. en 73 fols útils sense numerar, de paper pastós. Els 13 primers contenen el final de l'*Art breu,* i els 60 restants la TAULA GENERAL completa (exceptada la *taula* de la quarta distinció, que restà en blanc[1]) amb les *condicions* dels dos coronels esmentats i *Taula de les paraules qui son en latí en esta art,* tot incorporat al text. Només hi ha caplletres al fragment de l'*Art breu* i la del *Pròlec* de la *Taula general,* L(o) en lloc de S(o), totes vermelles, molt mal fetes. Als 5 fols primers hi ha calderons també vermells, passats de tinta negra un part altre, i manquen, com les caplletres, a tota la resta del manuscrit, el mateix que les rúbriques[2] i les figures. Es escrit tot de la mateixa mà, de bona lletra i neta, a doble columna de 35 línees a la primera mitat i de 34, generalment, a la segona, amb alguna de 33 i àdhuc de 36. El primer fol té dos forats a la part inferior que trunquen el text; el darrer està fora de lloc (li correspon ésser el 69). Amida 265 × 198 mm. amb 182 × 148 de caixa. El text de la TAULA GENERAL té prou tares de transcripció i sobretot salts de mot a mot igual i alguns espais blancs. Sembla que el copista era poc destre, potser per difícil lectura de l'original, i molt distret,[3] tot i tenir bona lletra i bona

1. Vegi's la nota de la pàg. 379. — 2. Als 3 fols primers hi ha els títols de tinta negra, lletra del XVIIè s. — 3. Tanmateix, pel que fa a

ortografia. Relligadura de pergamí del XVIIIe s. amb dues fulles de guarda davant i darrera. A la segona del davant, de lletra del XVIII, diu a dalt: *Art breu del B. Remon lul en romans lemosi,* i a baix: *Collegii Balearis Montis Sion Soc. Jesu.* Al llom: *D / IV / 6.*

La lliçó de **A** és molt superior a la de **B**, no solament per les errades i salts d'aquest, sino també per la major fidelitat d'aquell al text original primitiu. El **B**, posa sovint frases i locucions que semblen una explicació o interpretació sustituides a la lliçó primigènia i incorporades a les versions llatines, de manera que aquestes semblen procedents d'un original progenitor de **B** i diferent de **A**, cosa que aumenta la importància d'aquest i ens el fa considerar, com el de l'ART DEMOSTRATIVA de Magúncia, derivat directament d'un original arquetípic.

C, de la Biblioteca provincial de Palma de Mallorca, utilitzat també per a confronta,

Ms. R. L. 150 llatí, del segle XIVe en 127 fols de paper i pergamí (dos de pergamí i quatre de paper alternant), numerats modernament amb xifres aràbigues, que amiden 141 × 105 mm. amb 96 × 70 de caixa, escrit tot de la mateixa mà a pàgina plena de 23 ratlles, lletra clara i bona, amb caplletres llises, vermelles i morades [1] alternant, i calderons vermells i en blanc, generalment, que havien d'esser morats. Al fol 1 r.° hi ha els cercles de la quarta figura sense les lletres, al v.° la segona figura amb el triangle i la T central i les tres cambres *inter sensuale et sensuale* etc. vermelles, sense les verdes i grogues. Manquen de tot les figures primera

---

l'*Art breu,* tot i mancant el començament, aquest codex té gran importància, ja que no en coneixem altre de català més que el *O 87 Sup.* de l'Ambrosiana, el qual no acaba, de manera els dos ens permetran, Deu volent, de publicar l'obra completa en tocar-li torn.—
1. N'hi ha 5 d'historiades molt sobriament, i de morades només n'hi ha 4, restant les altres sense fer.

i tercera. Al fol 2 r.° comença el text, complet i seguit sense interrupció fins al final, si bé els fols corresponents a la *taula* de la quarta distinció (del 34 al 44) quedaren en blanc i son tots de paper. Hi ha correccions i omissions afegides al marge pel mateix escriba. Relligadura de pergamí del XVIIIe s. amb una fulla de guarda davant i darrera. A la de davant diu: *Tabula generalis ad omnes scientias,* i al llom: *R. 5. / 36 / B. Lulli. / Tabula generalis ad omnes scientias.*

A més sabem aquests altres mss. llatins:

Ms. R. L. 61 de la Biblioteca provincial de Palma, del XVe s. en 182 fols útils de paper, numeració aràbiga, de 221 × 147 mm. amb 149 × 82 de caixa, escrit tot de la mateixa mà a pàgina plena de 32 ratlles: caplletres (llises) rúbriques i calderons vermells, sustituits aquests en els dos darrers terços del ms. per la lletra inicial vermella o restant en blanc. Relligadura de cuiro sobre post, però arrancat el del llom. La *Tabula generalis* és completa, inclusa la *taula* de la 4.ª distinció, però sense figures, i ocupa els fols 1-101.[1]

Ms. R. L. 79 de la mateixa Biblioteca provincial, també del XVe s. en 87 fols de paper numerats modernament, de 206 × 141 mm. amb 148 × 100 de caixa, escrit de la mateixa mà a pàgina plena de 33 linees, generalment, i de mala lletra, però clara. Relligat en per-

1. Conté, a més, la *Practica tabulæ generalis* (fols 102-127) segons el títol inicial o *Ars compendiosa* segons l'explícit, finida a Paris pel gener de 1298, (publicada per C. Ottaviano, Paris 1930), i la *Brevis practica tabulæ generalis* (fols 129-182) finida a Génova pel febrer de 1305. – Aquest codex fou «magistri pauli veneti» qui el comprà per dos ducats l'any 1453, segons nota autógrafa del primer fol (en blanc amb dos més de guarda); després passà a misser Benet Valentí i aquest el donà, l'any 1484, a Mn. Francesc Prats, (l'introductor de la imprenta a Mallorca, amb mestre Nicolau Calafat) segons altra nota també autógrafa. A la mort de Mn. Prats se'n feu càrrec la Cartoixa de Jesús de Nazaret de Valldemossa i finalment anà a parar a la llibreria de St. Francesc de Palma, com resen sengles notes posteriors.

gamí al XVIIIe s. Al llom: *R 3 / 30;* a la fulla de guarda: *Ars compendiosa / Tabula generalis ad omnes scientias.* La *Tabula generalis* comença al fol 39, amb l'*invocació* escrita amb tinta vermella, i es trunca al fol 73. No porta la *taula* ni les figures, i les caplletres rúbriques i calderons restaren sense fer.[1]

Cod. CXLIII-Class. VI, de la Marciana de Venècia, del XV[è] s. de 296 fols en paper i pergamí (la *Tabula generalis* ocupa els 252-279).[2]

Ms. en poder de l'editor, del XVI[è] s. en 77 fols útils de paper (sense comptar-ne 6 en blanc destinats a la *taula)* sense numerar. Es escrit tot de la mateixa mà, sense caplletres ni calderons ni figures, a pàgina plena d'una trentena de ratlles generalment, de mala lletra, però intellegible. Porta el text complet, exceptada la *taula,* i amida 202 × 148 mm. amb 151 × 100 de caixa. No es còpia de **C**. Al peu del fol 1.er diu: *Ex libris D. Antonii Mayol.* Relligadura de pergamí. Al llom: *Tabula generalis ad omnes scientias D. Raymun. lul.*[3]

D'edicions hi ha la de València de 1515, versió llatina d'Alfonso de Proaza, i la de Magúncia (tom. V, 1729) que ve a ésser reimpressió d'aquella.[4] Per a la confronta hem emprat la Maguntina (**M**).*

---

1. L'*Ars compendiosa (inveniendi veritatem),* sense començament ni acabament, ocupa els fols 1-38. Les caplletres són negres o en blanc, les rúbriques i calderons vermells o també en blanc, i les figures, que no hi són totes, unes negres i altres en colors i totes ben poc airoses. Els fols 75-87 contenen un fragment d'un altre tractat lullià, també en llatí, i figures negres, polícromes i en blanc, sense començament ni acabament.—2. M. Obrador: *Boll. Arq. Lul.* tom VIII, p. 309.—3. A l'armari 5 del Col·legi de St. Isidor de Roma hi bavia, al s. XVII, tres exemplars de l'ARS DEMONSTRATIVA, n.os 37 (fols 1 sgg.), 47 i 64 (fols 83 sgg.), i un de la TABULA GENERALIS n.º 51 (fols 77 sgg.) que no sabem encara si hi son. Vegi's *Boll. Arq. Lull.* tom XXIV, p. 100 sgg.—4. Vegi's E. Rogent i E. Duran, *ob. cit.*

* Per a l'ART DEMOSTRATIVA cfr. Littré, n. 13; Longpré. *Lulle* c. 1077;

Per a les REGLES INTRODUCTORIES, Littrá, n. 20; Longpré, c. 1105; Per a la TAULA GENERAL, Littré, n. 35; Longpré, c. 1093.

En aquest volum hem modificat una mica el criteri seguit en els anteriors, en el sentit d'ajustar-nos més feelment a la grafia del text bàsic, per tal de seguir les orientacions novíssimes; però ens en penedim. El resultat és estat enlletgir el nostre text de vertaders barbarismes gràfics, en pugna i tot amb el criteri general del copista, i que tenen el seu lloc adequat en l'aparell crític o en indicacions proemials. Tenim propòsit d'esmena per als texts posteriors, retornant al criteri inicial del malaguanyat M. Obrador que es prou racional i adient.

Amb tot, hem regularitzat l'ús de *ll* en lloc de *l* dels mss. *(defalliment, ell* per *defaliment, el),* el de *gu* en lloc de *g (pogués, seguir* per *poges, segir),* el de *j* en lloc de *g (mijà, desijar,* per *miga, desigar*), i hem acentuada la *à* = *ha,* com fan sovint els codexs bàsics, i la *ó* = *ho.* A més, a la TAULA GENERAL, **A** i **B** elideixen sovint la *e* conjuntiva i la *a* preposició davant o darrera paraules que comencen o acaben amb aquestes lletres, cosa que fa, sovint, la lliçó confusa. En els casos més obvis les hem suplides sense fer-ne esment a l'aparell crític, sobretot si només les elideix un dels manuscrits; ara, quan manquen a tots dos, les hem afegides entre < >. I res més.

Mallorca, juny de 1932

Art Demostrativa

SIGLA

A = Ms. català del Seminari episcopal de Magúncia, base de l'edició (s. XIV).

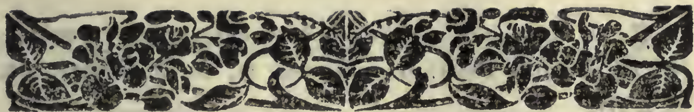
B = Ms. llatí de la Biblioteca Provincial de Mallorca (s. XV).

M = Text llatí de la magna edició de Magúncia (tom III, 1722).

[ ] = Afegits a un o altre dels manuscrits, generalment de segona mà.

< > = Adicions de l'editor.

DEUS * qui sotz clarificament de tot enteniment con vos conex e qui sotz bonahuyransa de tota volentat con vos ama, ab la vostra molt alta vertut, gracia e benedicció comensa esta ART DEMOSTRATIVA.

Del pròlec

COR esta ART DEMOSTRATIVA seguex [1] la regla de la *Art abreujada datrobar veritat*, per asò nos prenen lalfabet daquella *Art* e posam [2] aquell en esta ART, lo qual alfabet es aquest:

¶ **a.** es Deu. **b.** es memoria menbrant; **c.** es enteniment entenent; **d.** es volentat amant: **e.** es lactu de **b. c. d.**

¶ **f.** es memoria menbrant; **g.** es enteniment entenent; **h.** es volentat dezamant: **i.** es lactu de **f. g. h.**

---

* B, *manca el primer fol.*

1. A, segex, *et sic in similibus.*—2. M, ponentes et ordinantes.

¶ **k.** es memoria ublidant; **l.** es enteniment innorant; **m.** es volentat amant o desamant: **n.** es lo conpost[1] de **k. l. m.**

¶ **o.** es conpost de lactu de **b. f. k.**; la **p.** es conposta de lactu de **c. g. l.**; la **q.** es conposta de lactu de **d. h. m.**: la **r.** es conposta de[2] **o. p. q.**

¶ **s.** es ànima entellectiva; **t.** es comensamens; **u.** es vertutz e viscis; **x.** es predestinació o objecció; **y.** es veritat; **z.** es falsetat.

2. Tres especies son de demostració. La primera es de equiparancia,[3] so es assaber, con es feta demostració per coses eguals: axí con demostrar que Deus no pot peccar, cor son poder es una essencia metexa ab sa volentat qui no vol peccar, e la volentat es una essencia metexa ab la justicia qui es contra peccat, qui ab injuria se cové; e cor son eguals en essencia e en natura les dignitatz de Deu, per asò pot hom demostrar[4] per equiparancia; e asò metex se seguex en les vertutz e proprietatz e entitatz de les creatures. Segona especia de demostració es con hom prova lefectu[5] per la causa: axí con si es sol, cové que sia dia. Tersa especia es con per lefectu[5] demostra hom la causa: axí con si es dia cové que sia sol.

3. Per estes .iij. especies de demostració decorre esta Art; e la primera especia es pus fortz que les altres con es de les dignitatz de Deu; e la segona especia es pus fortz que la tersa.

4. Los comensamens desta Art son per sí metexes probables, segons que apar en les figures e en la pràtica de la Art, provant los uns comensamens ab los altres. E cor nos al pus abreujadament que podem conpilam esta Art, per asò sotzposam al comensament de la Art, los comensamens don son conpostes les figures, dels quals pro-

1. M, N. autem actus.—2. M, de actu.—3. A, equiperansia.—4. M, potent fieri demonstratio.—5. A, la fectu.

varem en les questions, aquells qui son pus necessaris a esser provatz.

5. Departida es esta ART en .iiij. distinccions:

¶ [1] La primera es de la disposició de les figures.

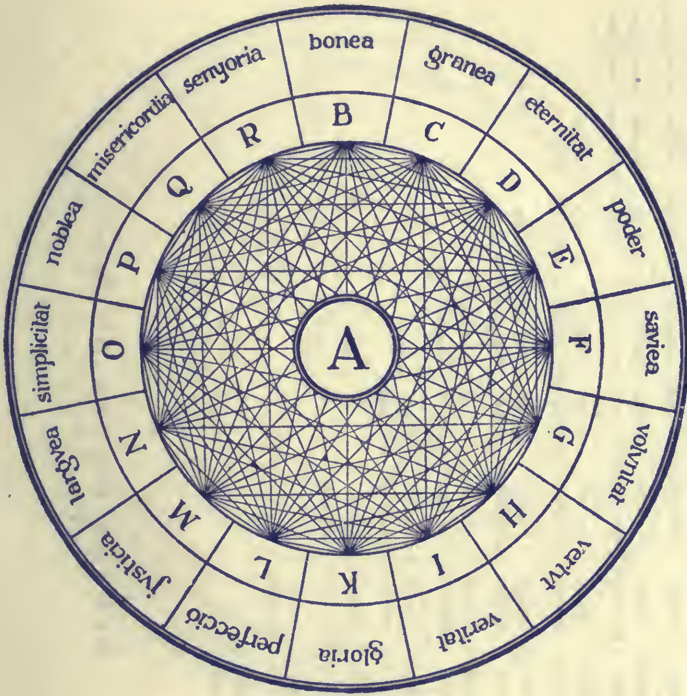
¶ Segona es de les condicions de les figures.

¶ Tersa es de la entenció per que es esta ART atrobada.

¶ Quarta es de les questions on es la ART exemplificada.

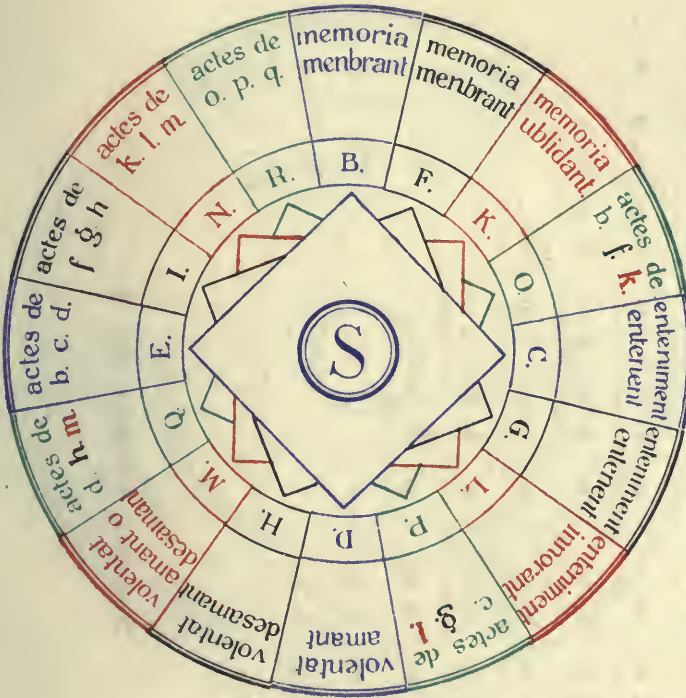
1. AM. *manquen aquests calderons.*

PRIMERA FIGURA DE A

bonea bonea	granea granea	eternitat eternitat	poder poder	saviea savica	volentat volentat	vertut vertut	veritat veritat	gloria gloria	perfecció perfecció	justicia justicia	larguea larguea	simplicitat simplicitat	noblea noblea	misericor. misericor.	senyoria senyoria
bonea granea	granea eternitat	eternitat poder	poder saviea	saviea volentat	volentat vertut	vertut veritat	veritat gloria	gloria perfecció	perfecció justicia	justicia larguea	larguea simplicitat	simplicitat noblea	noblea misericor.	misericor. senyoria	
bonea eternitat	granea poder	eternitat saviea	poder volentat	saviea vertut	volentat veritat	vertut gloria	veritat perfecció	gloria justicia	perfecció larguea	justicia simplicitat	larguea noblea	simplicitat misericor.	noblea senyoria		
bonea poder	granea saviea	eternitat volentat	poder vertut	saviea veritat	volentat gloria	vertut perfecció	veritat justicia	gloria larguea	perfecció simplicitat	justicia noblea	larguea misericor.	simplicitat senyoria			
bonea saviea	granea volentat	eternitat vertut	poder veritat	saviea gloria	volentat perfecció	vertut justicia	veritat larguea	gloria simplicitat	perfecció noblea	justicia misericor.	larguea senyoria				
bonea volentat	granea vertut	eternitat veritat	poder gloria	saviea perfecció	volentat justicia	vertut larguea	veritat simplicitat	gloria noblea	perfecció misericor.	justicia senyoria					
bonea vertut	granea veritat	eternitat gloria	poder perfecció	saviea justicia	volentat larguea	vertut simplicitat	veritat noblea	gloria misericor.	perfecció senyoria						
bonea veritat	granea gloria	eternitat perfecció	poder justicia	saviea larguea	volentat simplicitat	vertut noblea	veritat misericor.	gloria senyoria							
bonea gloria	granea perfecció	eternitat justicia	poder larguea	saviea simplicitat	volentat noblea	vertut misericor.	veritat senyoria								
bonea perfecció	granea justicia	eternitat larguea	poder simplicitat	saviea noblea	volentat misericor.	vertut senyoria									
bonea justicia	granea larguea	eternitat simplicitat	poder noblea	saviea misericor.	volentat senyoria										
bonea larguea	granea simplicitat	eternitat noblea	poder misericor	saviea senyoria											
bonea simplicitat	granea noblea	eternitat misericor.	poder senyoria												
bonea noblea	granea misericor.	eternitat senyoria													
bonea misericor.	granea senyoria														
bonea senyoria															

SEGONA FIGURA DE A

PRIMERA FIGURA DE S

b. b.	c. c.	d. d.	e. e.	f. f.	g. g.	h. h.	i. i.	k. k.	l. l.	m. m.	n. n.	o. o.	p. p.	q. q.	r. r.
b. c.	c. d.	d. e.	e. f.	f. g.	g. h.	h. i.	i. k.	k. l.	l. m.	m. n.	n. o.	o. p.	p. q.	q. r.	
b. d.	c. e.	d. f.	e. g.	f. h.	g. i.	h. k.	i. l.	k. m.	l. n.	m. o.	n. p.	o. q.	p. r.		
b. e.	c. f.	d. g.	e. h.	f. i.	g. k.	h. l.	i. m.	k. n.	l. o.	m. p.	n. q.	o. r.			
b. f.	c. g.	d. h.	e. i.	f. k.	g. l.	h. m.	i. n.	k. o.	l. p.	m. q.	n. r.				
b. g.	c. h.	d. i.	e. k.	f. l.	g. m.	h. n.	i. o.	k. p.	l. q.	m. r.					
b. h.	c. i.	d. k.	e. l.	f. m.	g. n.	h. o.	i. p.	k. q.	l. r.						
b. i.	c. k.	d. l.	e. m.	f. n.	g. o.	h. p.	i. q.	k. r.							
b. k.	c. l.	d. m.	e. n.	f. o.	g. p.	h. q.	i. r.								
b. l.	c. m.	d. n.	e. o.	f. p.	g. q.	h. r.									
b. m.	c. n.	d. o.	e. p.	f. q.	g. r.										
b. n.	c. o.	d. p.	e. q.	f. r.											
b. o.	c. p.	d. q.	e. r.												
b. p.	c. q.	d. r.													
b. q.	c. r.														
b. r.															

SEGONA FIGURA DE S.

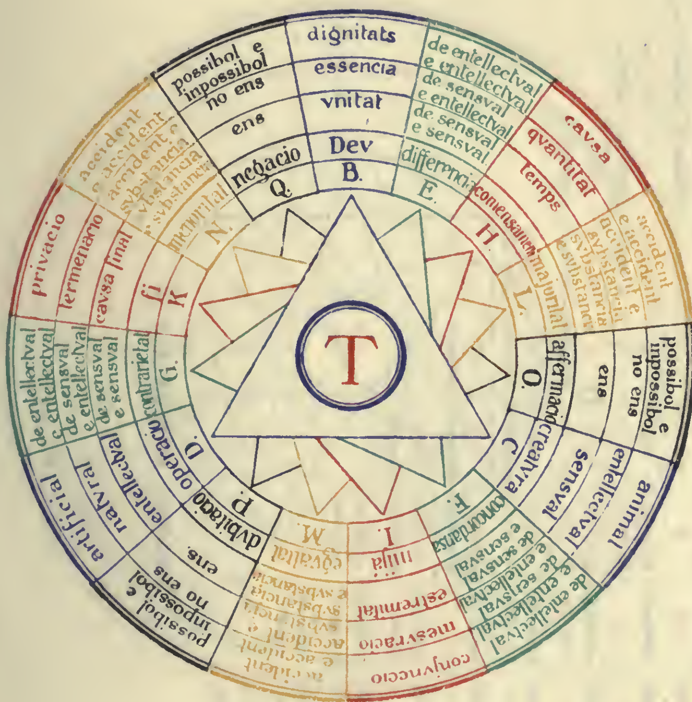

dignitats
essencia
vnitat
Dev
B.
de entellectval e entellectval
de sensval e entellectval
de sensval e sensval
differencia
E.
cavsa
qvantitat
temps
comensament
H.
accident e accident
accident e svbstancia
svbstancia e svbstancia
majoritat
L.
possibol e inpossibol
no ens
ens
afermacio
O.
animal
entellectval
sensval
creatvra
C.
de entellectval e entellectval
de sensval e entellectval
de sensval e sensval
concordansa
F.
conjvnccio
mesvracio
estremitat
mijà
I.
accident e accident
accident e svbstancia
svbstancia e svbstancia
egvaltat
M.
possibol e inpossibol
no ens
ens
dvbitacio
P.
artificial
natvral
entellectval
operacio
D.
de entellectval e entellectval
de sensval e entellectval
de sensval e sensval
contrarietat
G.
privacio
termenacio
cavsa final
fi
K.
accident e accident
accident e svbstancia
svbstancia e svbstancia
menoritat
N.
possibol e inpossibol
no ens
ens
negacio
Q.
T

Figura de T

Deu Deu	creatura creatura	obra obra	diversitat diversitat	concorda concorda.	contrarie. contrarie.	comensa. comensa.	mijà mijà	fi fi	majoritat majoritat	egaltat egaltat	menoritat menoritat	afermació afermació	dubitació dubitació	negació negació
Deu creatura	creatura obra	obra diversitat	diversitat concorda.	concorda. contrarie.	contrarie. comensa.	comensa. mijà	mijà fi	fi majoritat	majoritat egaltat	egaltat menoritat	menoritat afermació	afermació dubitació	dubitació negació	
Deu obra	creatura diversitat	obra concorda.	diversitat contrarie.	concorda. comensa.	contrarie. mijà	comensa. fi	mijà majoritat	fi egaltat	majoritat menoritat	egaltat afermació	menoritat dubitació	afermació negació		
Deu diversitat	creatura concorda.	obra contrarie.	diversitat comensa.	concorda. mijà	contrarie. fi	comensa. majoritat	mijà egaltat	fi menoritat	majoritat afermació	egaltat dubitació	menoritat negació			
Deu concorda.	creatura contrarie.	obra comensa.	diversitat mijà	concorda. fi	contrarie. majoritat	comensa. egaltat	mijà menoritat	fi afermació	majoritat dubitació	egaltat negació				
Deu contrarie.	creatura comensa.	obra mijà	diversitat fi	concorda. majoritat	contrarie. egaltat	comensa. menoritat	mijà afermació	fi dubitació	majoritat negació					
Deu comensa.	creatura mijà	obra fi	diversitat majoritat	concorda. egaltat	contrarie. menoritat	comensa. afermació	mijà dubitació	fi negació						
Deu mijà	creatura fi	obra majoritat	diversitat egaltat	concorda. menoritat	contrarie. afermació	comensa. dubitació	mijà negació							
Deu fi	creatura majoritat	obra egaltat	diversitat menoritat	concorda. afermació	contrarie. dubitació	comensa. negació								
Deu majoritat	creatura egaltat	obra menoritat	diversitat afermació	concorda. dubitació	contrarie. negació									
Deu egualtat	creatura menoritat	obra afermació	diversitat dubitació	concorda. negació										
Deu menoritat	creatura afermació	obra dubitació	diversitat negació											
Deu afermació	creatura dubitació	obra negació												
Deu dubitació	creatura negació													
Deu negació														

SEGONA FIGURA DE T

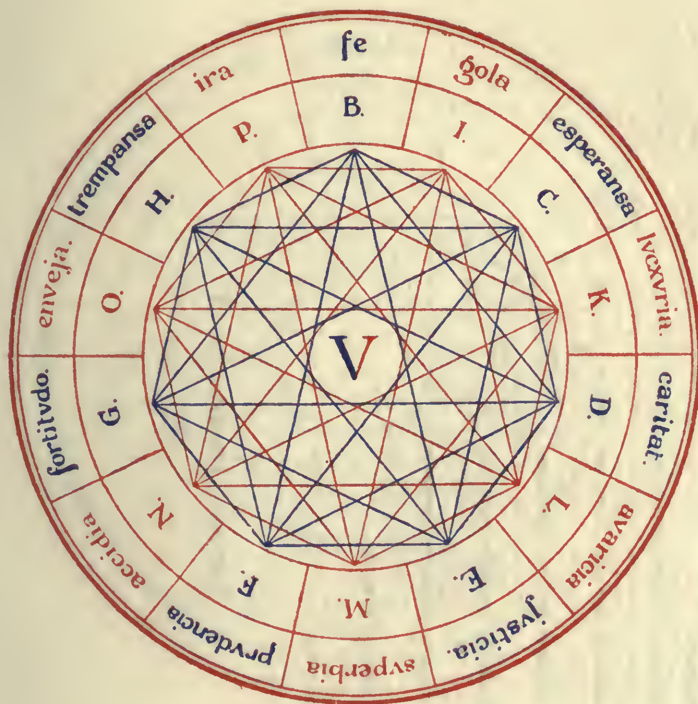

fe
gola
esperansa
luxuria
caritat.
avaricia
justicia.
superbia
prudencia
accidia
fortitudo.
enveja.
trempansa
ira
B.
I.
C.
K.
D.
L.
E.
M.
F.
N.
G.
O.
H.
P.
V

Figura de V

fe fe	esperansa esperansa	caritat caritat	justicia justicia	prudencia prudencia	fortitudo fortitudo	trempansa trempansa	gola gola	lucxuria lucxuria	avaricia avaricia	superbia superbia	accidia accidia	enveja enveja	ira ira
fe esperansa	esperansa caritat	caritat justicia	justicia prudencia	prudencia fortitudo	fortitudo trempansa	trempansa gola	gola lucxuria	lucxuria avaricia	avaricia superbia	superbia accidia	accidia enveja	enveja ira	
fe caritat	esperansa justicia	caritat prudencia	justicia fortitudo	prudencia trempansa	fortitudo gola	trempansa lucxuria	gola avaricia	lucxuria superbia	avaricia accidia	superbia enveja	accidia ira		
fe justicia	esperansa prudencia	caritat fortitudo	justicia trempansa	prudencia gola	fortitudo lucxuria	trempansa avaricia	gola superbia	lucxuria accidia	avaricia enveja	superbia ira			
fe prudencia	esperansa fortitudo	caritat trempansa	justicia gola	prudencia lucxuria	fortitudo avaricia	trempansa superbia	gola accidia	lucxuria enveja	avaricia ira				
fe fortitudo	esperansa trempansa	caritat gola	justicia lucxuria	prudencia avaricia	fortitudo superbia	trempansa accidia	gola enveja	lucxuria ira					
fe trempansa	esperansa gola	caritat lucxuria	justicia avaricia	prudencia superbia	fortitudo accidia	trempansa enveja	gola ira						
fe gola	esperansa lucxuria	caritat avaricia	justicia superbia	prudencia accidia	fortitudo enveja	trempansa ira							
fe lucxuria	esperansa avaricia	caritat superbia	justicia nccidia	prudencia enveja	fortitudo Ira								
fe avaricia	esperansa superbia	caritat accidia	justicia enveja	prudencia ira									
fe superbia	esperansa accidia	caritat enveja	justicia ira										
fe accidia	esperansa enveja	caritat ira											
fe enveja	esperansa ira												
fe ira													

Segona figura de V.

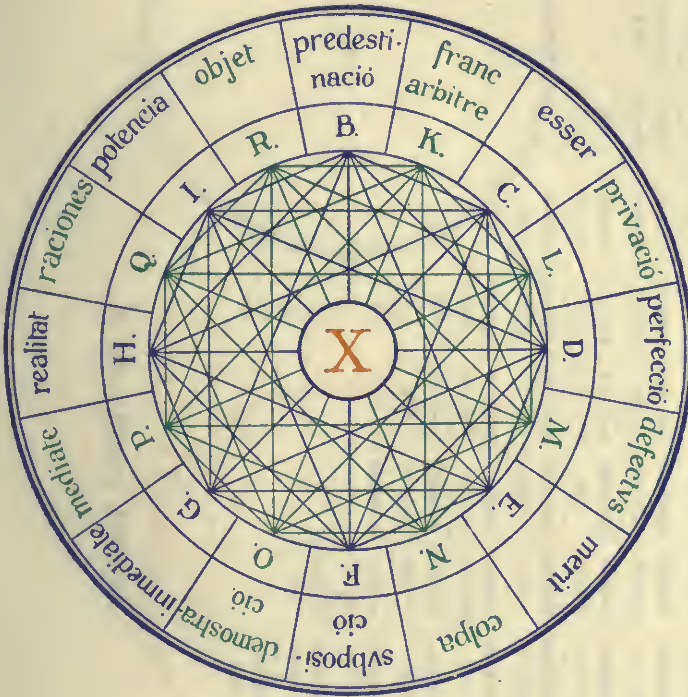

predesti-
nació
franc
arbitre
esser
privació
perfecció
defectvs
merit
colpa
svbposi-
ció
demostra-
ció
inmediate
mediate
realitat
raciones
potencia
objet
B.
K.
C.
L.
D.
M.
E.
N.
F.
O.
G.
P.
H.
Q.
I.
R.
X

FIGURA DE X

predest. predest.	esser esser	perfecció perfecció	mèrit mèrit	subposició subposició	inmediate inmediate	realitat realitat	potencia potencia	franc arb. franc arb.	privació privació	defectus defectus	colpa colpa	demostr.ó demostr.ó	mediate mediate	rationes rationes	objet objet
predest. esser	esser perfecció	perfecció mèrit	mèrit subposició	subposició inmediate	inmediate realitat	realitat potencia	potencia franc arb.	franc arb. privació	privació defectus	defectus colpa	colpa demostr.ó	demostr.ó mediate	mediate rationes	rationes objet	
predest. perfecció	esser mèrit	perfecció subposició	mèrit inmediate	subposició realitat	inmediate potencia	realitat franc arb.	potencia privació	franc arb. defectus	privació colpa	defectus demostr.ó	colpa mediate	demostr.ó rationes	mediate objet		
predest. mèrit	esser subposició	perfecció inmediate	mèrit realitat	subposició potencia	inmediate franc arb.	realitat privació	potencia defectus	franc arb. colpa	privació demostr.ó	defectus mediate	colpa rationes	demostr.ó objet			
predest. subposició	esser inmediate	perfecció realitat	mèrit potencia	subposició franc arb.	inmediate privació	realitat defectus	potencia colpa	franc arb. demostr.ó	privació mediate	defectus rationes	colpa objet				
predest. inmediate	esser realitat	perfecció potencia	mèrit franc arb.	subposició privació	inmediate defectus	realitat colpa	potencia demostr.ó	franc arb. mediate	privació rationes	defectus objet					
predest. realitat	esser potencia	perfecció franc arb.	mèrit privació	subposició defectus	inmediate colpa	realitat demostr.ó	potencia mediate	franc arb. rationes	privació objet						
predest. potencia	esser franc arb.	perfecció privació	mèrit defectus	subposició colpa	inmediate demostr.ó	realitat mediate	potencia rationes	franc arb. objet							
predest. franc arb.	esser privació	perfecció defectus	mèrit colpa	subposició demostr.ó	inmediate mediate	realitat rationes	potencia objet								
predest. privació	esser defectus	perfecció colpa	mèrit demostr.ó	subposició mediate	inmediate rationes	realitat objet									
predest. defectus	esser colpa	perfecció demostr.ó	mèrit mediste	subposició rationes	inmediate objet										
predest. colpa	esser demostr.ó	perfecció mediate	mèrit rationes	subposició objet											
predest. demostr.ó	esser mediate	perfecció rationes	mèrit objet												
predest. mediate	esser rationes	perfecció objet													
predest. rationes	esser objet														
predest. objet															

SEGONA FIGURA DE X.

FIGURA DE Y

FIGURA DE Z

Figura del foc

foc	aer	aygua	terra
aer	foc	terra	aygua
aygua	terra	foc	aer
terra	aygua	aer	foc

Figura del aer

aer	foc	aygua	terra
foc	aer	terra	aygua
aygua	terra	aer	foc
terra	aygua	foc	aer

Figura de laygua

aygua	terra	aer	foc
terra	aygua	foc	aer
aer	foc	aygua	terra
foc	aer	terra	aygua

Figura de la terra

terra	aygua	aer	foc
aygua	terra	foc	aer
aer	foc	terra	aygua
foc	aer	aygua	terra

Elemental figura

foc foc	aer aer	aygua aygua	terra terra
foc aer	aer aygua	aygua terra	
foc aygua	aer terra		
foc terra			

Segona figura elemental

a. a.	s. s.	t. t.	u. u.	x. x.	y. y.	z z
a. s.	s. t.	t. u	u. x.	x. y.	y. z	
a. t.	s. u	t. x.	u. y.	z. x.		
a. u.	s. x.	t. y.	u. z.			
a. x.	s. y.	t. z.				
a. y.	s. z.					
a. z.						

SEGONA FIGURA DEMOSTRATIVA

essencia essencia	vida vida	dignitat dignitat	actu actu	forma forma	relació relació	ordinació ordinació	acció acció	articles articles	manamens manamens	esposició esposició	1.a enten. 1.a enten.	2.a enten. 2.a enten.	gloria gloria	pena pena	evum evum
essencia vida	vida dignitat	dignitat actu	actu forma	forma relació	relació ordinació	ordinació acció	acció articles	articles manamens	manamens esposició	esposició 1.a enten.	1.a enten. 2.a enten.	2.a enten. gloria	gloria pena	pena evum	
essencia dignitat	vida actu	dignitat forma	actu relació	forma ordinació	relació acció	ordinació articles	acció manamens	articles esposició	manamens 1.a enten.	esposició 2.a enten.	1.a enten. gloria	2.a enten. pena	gloria evum		
essencia actu	vida forma	dignitat relació	actu ordinació	forma acció	relació articles	ordinació manamens	acció esposició	articles 1.a enten.	manamens 2.a enten.	esposició gloria	1.a enten. pena	2.a enten. evum			
essencia forma	vida relació	dignitat ordinació	actu acció	forma articles	relació manamens	ordinació esposició	acció 1.a enten.	articles 2.a enten.	manamens gloria	esposició pena	1.a enten. evum				
essencia relació	vida ordinació	dignitat acció	actu articles	forma manamens	relació esposició	ordinació 1.a enten.	acció 2.a enten.	articles gloria	manamens pena	esposició evum					
essencia ordinació	vida acció	dignitat articles	actu manamens	forma esposició	relació 1.a enten.	ordinació 2.a enten.	acció gloria	articles pena	manamens evum						
essencia acció	vida articles	dignitat manamens	actu esposició	forma 1.a enten.	relació 2.a enten.	ordinació gloria	acció pena	articles evum							
essencia articles	vida manamens	dignitat esposició	actu 1.a enten.	forma 2.a enten.	relació gloria	ordinació pena	acció evum								
essencia manamens	vida esposició	dignitat 1.a enten.	actu 2.a enten.	forma gloria	relació pena	ordinació evum									
essencia esposició	vida 1.a enten.	dignitat 2.a enten.	actu gloria	forma pena	relació evum										
essencia 1.a enten.	vida 2.a enten.	dignitat gloria	actu pena	forma evum											
essencia 2.a enten.	vida gloria	dignitat pena	actu evum												
essencia gloria	vida pena	dignitat evum													
essencia pena	vida evum														
essencia evum															

FIGURA DELS COMENSAMENTS DE THEOLOGIA [1]

1. *Aquesta figura i les dues següents, en realitat son segones figures* Les primeres *son circulars, i corresponen a les obres titulades* Comensaments de theologia, de filosofiia i de dret, *peró com sia que no tenen aplicació en aquesta* ART DEMOSTRATIVA, *per això les ometen. Pel mateix motiu hauriem pogut prescindir de les figures* 6 *i* 7.

1.a causa 1.a causa	motus motus	angel angel	orbis orbis	forma forma	materia materia	natura natura	elemens elemens	apetitus apetitus	potencia potencia	abitus abitus	actus actus	mistum mistum	digestum digestum	conpost conpost	alteració alteració
1.a causa motus	motus angel	angel orbis	orbis forma	forma materia	materia natura	natura elemens	elemens apetitus	apetitus potencia	potencia abitus	abitus actus	actus mistum	mistum digestum	digestum conpost	conpost alteració	
1.a causa angel	motus orbis	angel forma	orbis materia	forma natura	materia elemens	natura apetitus	elemens potencia	apetitus abitus	potencia actus	abitus mistum	actus digestum	mistum conpost	digestum alteració		
1.a causa orbis	motus forma	angel materia	orbis natura	forma elemens	materia apetitus	natura potencia	elemens abitus	apetitus actus	potencia mistum	abitus digestum	actus conpost	mistum alteració			
1.a causa forma	motus materia	angel natura	orbis elemens	forma apetitus	materia potencia	natura abitus	elemens actus	apetitus mistum	potencia digestum	abitus conpost	actus alteració				
1.a causa materia	motus natura	angel elemens	orbis apetitus	forma potencia	materia abitus	natura actus	elemens mistum	apetitus digestum	potencia conpost	abitus alteració					
1.a causa natura	motus elemens	angel apetitus	orbis potencia	forma abitus	materia actus	natura mistum	elemens digestum	apetitus conpost	potencia alteració						
1.a causa elemens	motus apetitus	angel potencia	orbis abitus	forma actus	materia mistum	natura digestum	elemens conpost	apetitus alteració							
1.a causa apetitus	motus potencia	angel abitus	orbis actus	forma mistum	materia digestum	natura conpost	elemens alteració								
1.a causa potencia	motus abitus	angel actus	orbis mistum	forma digestum	materia conpost	natura alteració									
1.a causa abitus	motus actus	angel mistum	orbis digestum	forma conpost	materia alteració										
1.a causa actus	motus mistum	angel digestum	orbis conpost	forma alteració											
1.a causa mistum	motus digestum	angel conpost	orbis alteració												
1.a causa digestum	motus conpost	angel alteració													
1.a causa conpost	motus alteració														
1.a causa alteració															

Figura dels comensaments de filosofia

1. BM, intelligentia *per tot en lloc d'àngel.*

forma forma	materia materia	dret [1] dret	comú comú	especial especial	natural natural	positiu positiu	canònic canònic	sivil sivil	costumal costumal	tesorical tesorical	pratical pratical	nutritiu nutritiu	conparatiu conparatiu	antic antic	nou nou
forma materia	materia dret	dret comú	comú especial	especial natural	natural positiu	positiu canònic	canònic sivil	sivil costumal	costumal tesorical	tesorical pratical	pratical nutritiu	nutritiu conparatiu	conparatiu antic	antic nou	
forma dret	materia comú	dret especial	comú natural	especial positiu	natural canònic	positiu sivil	canònic costumal	sivil tesorical	costumal pratical	tesorical nutritiu	pratical conparatiu	nutritiu antic	conparatiu nou		
forma comú	materia especial	dret natural	comú positiu	especial canònic	natural sivil	positiu costumal	canònic tesorical	sivil pratical	costumal nutritiu	tesorical conparatiu	pratical antic	nutritiu nou			
forma especial	materia natural	dret positiu	comú canònic	especial sivil	natural costumal	positiu tesorical	canònic pratical	sivil nutritiu	costumal conparatiu	tesorical antic	pratical nou				
forma natural	materia positiu	dret canònic	comú sivil	especial costumal	natural tesorical	positiu pratical	canònic nutritiu	sivil conparatiu	costumal antic	tesorical nou					
forma positiu	materia canònic	dret sivil	comú costumal	especial tesorical	natural pratical	positiu nutritiu	canònic conparatiu	sivil antic	costumal nou						
forma canònic	materia sivil	dret costumal	comú tesorical	especial pratical	natural nutritiu	positiu conparatiu	canònic antic	sivil nou							
forma sivil	materia costumal	dret tesorical	comú pratical	especial nutritiu	natural conparatiu	positiu antic	canònic nou								
forma costumal	materia tesorical	dret pratical	comú nutritiu	especial conparatiu	natural antic	positiu nou									
forma tesorical	materia pratical	dret nutritiu	comú conparatiu	especial antic	natural nou										
forma pratical	materia nutritiu	dret conparatiu	comú antic	especial nou											
forma nutritiu	materia conparatiu	dret antic	comú nou												
forma conparatiu	materia antic	dret nou													
forma antic	materia nou														
forma nou															

FIGURA DELS COMENSAMENTS DE DRET

1. A, ius *només en aquesta cambra.*

Comensa la primera distinció

QUESTA distinció es departida en .xij. figures, les quals son a. s. t. u. x. y. z. e figura elemental e figura demostrativa e .iij. figures de comensamens. On, primerament direm de a., e puxes per consequent direm de les altres figures.

1. *De la figura de* a.[1]

Làm. 1.

AQUESTA figura es departida en .ij.es figures, so es assaber, primera e segona.

La primera figura es circular, on està a. en lo mig, segons que apar en lo comensament de la ART; e es la figura conposta de .xvj. cambres avens linyes de la .j.a cambra a altra, a significar que totes les cambres an conveniensia, e que en re nos contrariejen.

2. En aquelles cambres son escrites .xvj. dignitatz, les quals entenem esser en Deu, so es assaber: bonea, granea, eternitat, poder, saviea, amor,[2] vertut, veritat, gloria, perfecció, justicia, larguea, simplicitat, noblea, misericordia, senyoria.

---

1. *En els mss. AB, manca la numeració pertot arreu, com també les figures* primeres *de* a. s. t. u. x. y. z. elemental *i* demostrativa. *Les de les nostres làmines corresponents, son preses de* M.—2. M, voluntas.

3. Aquestes dignitatz son comensamens desta ART, e en ells sendressen los altres comensamens de la ART, enserquant lo universal, en lo qual es atrobat lo particular artificialment, concordant les cambres de la figura sens neguna contrarietat, e metens la **t**. en les cambres segons que hi pot entrar ni caber.

De la segona figura <de **a**.>

Làm. 1-a.

DEPARTIDA es esta figura en .C.xxx.vj. cambres, segons que apar en ella metexa, e en cada cambra à escrites .ij.es dignitatz de la primera figura, e per asò es mesa la primera figura en la segona, segons que apar en la figura demostrativa, combinant les cambres dels dos sercles sobirans. En les quals cambres, en esta figura, son comensamens e regles a ensercar los particulars, eligent lartista [1] aquelles cambres quels particulars signifiquen, e metent en elles la **t**. segons les condicions de la segona distincció. En cascuna cambra desta figura covê a **b**. remenbrar lo triangle blau de **t**., entenent **c**. que **a**. es .j. Deu tan solament e que es .j. per essencia e natura, e que les dignitatz son cascuna lautra, e que an obra en sí metexes e extra sí metexes, segons ques prova en esta ART. [2]

2. *De la figura de* **s**.

Làm. 2.

AQUESTA figura es departida en .ij.es figures: en primera e en segona.

La primera figura es circular e es conposta de .iiij.e quadrangles, segons que apar en lo comensament de la ART;

---

1. M, particularia quae quaeruntur eligente artista.—2. AB, *posen a continuació* la segona figura de a (Làm. 1-a), *i les altres figures* segones *van, generalment, a continuació de la rúbrica respectiva.*

e son en aquells quadrangles les letres qui son de **a**. tro a **s**., e en lo mig loc de la figura està **s**.

2. Los .iiij.[e] quadrangles son conposts dels actus e de la privació dels actus de les .iij. potencies de **s**., so es assaber, memoria enteniment e volentat.

3. Ab aquestes .iij. potencies pren **s**. los objetz ols lexa, segons que apar en lalfabet de les letres on los quadrangles son conpotz. A la **b**. **c**. **d**. **e**. deu esser donada color blava, e a la **f**. **g**. **h**. **i**., negra, e a la **k**. **l**. **m**. **n**., vermella, e a la **o**. **p**. **q**. **r**., vert.

4. Enaxí con la potencia sincitiva obra ab los .v. senys corporals, enaxi **s**.* obra ab les .iij. potencies per los .iiij. quadrangles, prenent per objet **a**. **t**. **u**. **x**. **y**. **z**. e la elemental figura els altres objetz qui a esta ART se covenen.

5. **e**. pren los objetz continuament per **b**. **c**. **d**., la **i**. los pren a vegades per **f**. **g**. **h**., a vegades per **f**. **g**. sens **h**., e asò fa per so cor **f**. **g**. sens **h**. a vegades[1] descorren per los universals, enserquant los particulars segons que son amables per **d**. o airables per **h**.

6. Per **e**. **i**. se formen en esta ART questions argumens e solucions e necessaries preposicions, e per **n**. son en esta ART supposicions e fe e creenses,[2] e per **r**. son en esta ART dubitacions; e la **e**. es en esta ART per la primera entenció, e **i**. **n**. **r**. son per la segona, e **i**. es per la primera, segons comparació de la **n**. **r**.[3] Les condicions de **e**. **i**. **n**. **r**. son moltes segons que apar en la segona distinció, e per asò nos en aquella tractarem de lurs condicions, segons que la **t**. entra en lurs cambres.

---

* *Comença et m.s.* B.—Nota bene: *No anotam les variants entre les versions llatines de* B *i* M, *quan només son de col·locació de paraules o purament ortogràfiques: seguim l'orde de* B *i l'ortografia de* M. *Tampoc no donam les varians llatines de pura versió, quan tradueixen exactament els conceptes de* A.

1. BM, quandoque sine .h. quandoque cum .h. —2. BM, credulitas, 3. e i. es... de la *n.* r.]: BM, etiam .i. est per primam intentionem et .n.r. per secundam, atque .n. per primam .r. per secundam.

De la segona figura de s.

Làm. 2-a.

ESTA figura es derivada de la primera, conbinant les unes letres ab les altres, per la qual conbinació se formen .C.xxx.vj. cambres, don esta figura es conposta; les quals cambres se formen en la .ix.ª figura en los .ij. sercles sobirans, volvent les unes letres en dressa de les altres per formar les cambres desta figura.

2. Regla general es en esta ART que la .j.ª b.[1] significa memoria e laltra significa menbrar, e asò metex se seguex[2] de c. d. e de los individuus de i. n. r.; e enquara significa la .j.ª b. .j.ª s., e altra b. altra s., la qual significació en senblant manera fan c. d. e los individuus de i. n. r., discurrens[3] f. g. ab t. per cascunes de les cambres, segons la doctrina que nes donada en la segona distinció a la cambra de s. s.

3. Per aquesta figura decorre lartista les cambres en los objetz[4] que pren, mudant les cambres segons diverses temps e diverses objetz, tant tro que à[5] lo particular que enserca. E les cambres desta figura son comensamens ordenats en la segona distinció, on entra la t. en les cambres segons que hi pot entrar artificialment e dreturament.[6] E per esta figura descorre tota la ART ab la t. e revolven se s. e t. en a. u. x. y. z., segons les condicions de t., tant tro que es atrobat lo particular en luniversal per raons necessaries.

4. En la forma del alfabet desta figura es significada en la .ix.ª figura, en los .ij. sercles sobirans, la segona figu-

1. BM, unum .b. per se susceptum.—2. A, se segex: BM, sequitur secundum se.—3. la qual significació... discurrens]: BM, sed hoc per modum relationis, sicut pars totum significat et istud idem etiam sequitur de qualibet specie et de quolibet individuo ipsius .s. discurrentibus. —4. BM, artista discurrens (M, decurrens) volvit cameras aliarum figurarum in objectis.—5. A, [h]a *(passim)*. —6. B, recte?: M, regulate.

ra de a. e de t. e de u. e de x., e son afigurades les figures dels comensamens de teologia e de filosofia e de dret. Et per esta segona figura de s. poden caber en la .ix.ª figura totes les figures damunt dites. La m. es dobla e per asò covéla judicar ab e. i. a. y. z.[1] segons estes cambres | e. a. y. | | i. a. y. | | m. y. | | m. z. |, cor per antesedent e consequent de cambres se conex con ama o desama; cor per la primera cambra es significat que m. desama z. e per la segona es significat que ama z.

3. *De la figura de* t.

Làm. 3.

Aquesta figura es departida en .ij.es figures, so es assaber, en primera figura e en segona.

La primera figura es circular, segons que apar en lo comensament desta Art, e es conposta de .v. triangles de diverses colors. Lo triangle blau es de Deu creatura operació; lo triangle vert es de differencia concordansia e contrarietat; lo triangle vermell es de comensament e mijà e fi; lo triangle groc es de majoritat egualtat e menoritat; lo triangle negre es de afermació e dubitació e negació.[2]

2. Sobre langle del triangle blau on es Deu,[3] à .iij. diccions: unitat essencia dignitatz; sobre lautre angle on es creatura, es sensual intellectual animal; sobre lautre angle on es operació, es intellectual natural artificial.

3. Sobre langle vert on es differencia, es escrit: de sensual e sensual, e de sensual e entellectual, e de entellectual e entellectual; e asò metex es sobre los altres angles del triangle vert, a significar con differencia es en .iij. especies.[4]

1. B, cum .e. j. a. z. y. z.: A, ab .a. y. z. e. i.—2. BM, *tradueixen aquests §§ molt amplificadament, a gisa de glosa, però sense variar-ne gens el sentit.* —3. BM, in quo deus describitur (M, scribitur).—4. BM, *tradueixen el § lliurament i amplificada, acabant així:* hoc enim est ad significandum quomodo differentia est in tribus speciebus differentibus una ab altera et quomodo concordantia et contrarietas habetur (M, -eatur) inter ipsas,

4. Sobre langle vermell on es escrit comensament, à escrit temps quantitat causa; e sobre langle on es mijà, à escrit estremitat mesuració conjuncció; sobre langle on es fi, es causa final termenació privació.[1]

5. Sobre langle groc on es majoritat, à substancia e substancia, e accident e substancia, e accident e accident; e asò metex es en los altres angles del triangle groc.[2]

6. Sobre langle negre on es affermació, es ens e no ens, e possíbol e inpossíbol; e asò metex es en totz los angles del triangle negre.[3]

E en lo mig de la figura està **t**.[4]

7. Ab los .v. triangles damunt ditz e ab lurs angles, los quals à cascú .iij. especies dejús sí, descorre **s**. ensercant luniversal e siguent los mous quis contenen en la distincció de entenció, mesclant .j. triangle en altre e metent los triangles en les cambres de les figures, segons les condicions de la segona distincció. On, enaxí con lartífex obra ab sos estrumens la forma artificial, enaxí la **s**. fa so que fa en esta ART, ab la **t**., metentla en ses potencies objectivament e metent la en les cambres de les figures segons que hi pot caber.

De la segona figura de t.

Làm. 3-a.

ESTA figura deriva de la primera, e es departida en .C.xx. cambres, combinant les .xv. cambres de la primera figura,

videlicet in quo differunt et in quo concordant et in quo contrariantur. —1. BM, *també tradueixen difusament, afegint al final*: ad significandum quod principium habet esse in tempore quantitate et causa, et medium inter extremitates mensurationes et conjunctiones, atque finis est causa finalis terminatio et privatio.—2. BM, *afegeixen:* eo quia secundum diversos respectus oportet esse majoritatem minoritatem aequalitatem in substantiis et accidentibus.—3. BM, *afegeixen:* ad significandum quod omnis affirmatio dubitatio et negatio necessario fit ex ente aut ex non ente, et omne quod affirmatur aut quod negatur seu in quo dubitatur opórtet esse possibile seu impossibile de necessitate.—4. BM, Praeterea .t. in medio quinque praedictorum triangulorum situatum est comprehendens et significans omnia quae per ipsos quinque triangulos denotatur.

e en cada cambra covê esser mesa la **t**., segons les condicions per atrobar lo particular; e si hom no[1] pot atrobar ab .j.[1] cambra, covê que hom lo enserc ab altra cambra, eligent tota hora les cambres de **t**. e de **s**. per que lo particular mils es significat e qui ab aquelles cambres à mes de senblansa que les altres[2] cambres.

2. Cascuna destes .C.xx. cambres es universal ab les condicions de les altres cambres, e cascuna es subjet a la **s**, con enserc en ella lo particular que demana, de la qual materia ix la forma objecta a la **e**. qui significa en la materia lo particular quis covê a la **d**. per **c**., e quis covê a la **h**. per **g**., concordant **y**. ab **e**, e donant per objet **z**. a la **h**.

4. *De la figura de* **u**.

Làm. 4.

Aquesta figura es departida en .ij.es[3] figures, so es figura primera e segona.

La primera figura es circular e es conposta de .xiiij. cambres: les .vij. son de vertutz, e les .vij. son de visis, segons que apar en la circular figura,[3] la qual es en lo comensament de la Art. Les .vij. vertutz son: fe, esperànsa, caritat, justicia, prudencia, fortitudo, trempansa; e aquestes .vij. vertutz son nomenades en esta Art **u**. blava, per so cor son[4] de blava color. Los .vij. viscis son los .vij. peccatz mortals: gola, lucxuria, avaricia, erguyl, accidia, enveja, ira; e son apelatz en esta Art **u**. vermella per so cor son[4] de vermella color.

2. En esta figura à linyes blaves e vermelles, e la **u**. està en lo mig. Les linyes blaves significuen[5] que totes les

1. *serà* nol?—2. M. quam cum aliis.—3. BM. figura ipsius .u.—4. BM. sunt descriptae (M. scriptae).—5. BM. .u. vero existens medium rubeum et medium lividum in linearum medio scituatur significans (M. situatum significat) per hoc quod est lividum rubeumque quod ipsas virtutes et vitia comprehendit. Sed lineae lividae transversales tendentes ab una camera virtutis in alteram significant et ostendunt.

vertutz se concorden en .ij.es maneres: la .j.a manera es con se concorden enfre elles metexes, lautra es con se concorden contrals viscis; e asò metex se seguex dels viscis, los quals an linyes vermelles,[1] concordansse en sí metexs[2] e contrarians a les vertutz.

3. Aquesta figura es objecta a la s. per so que aja mèrit, e per lo mèrit que aja gloria, e per la gloria que conega e am a.; e la u. vermella es per so que sia objecta a la h. On, con asò sia enaxí, doncs la u. es per d. e per h. segons causa final e segons comensament. Es la u. blava creatura, e la u. vermella es non re, so es de la privació,[3] a la qual senclina s. con dona per objet la u. blava a la h. e la u. vermella a la e.

4. Segons so que damunt es dit es significat con u. es conpost de comensamens, a ensercar lo particular, e à dejús sí moltes filles qui de les cambres diriven segons que s. les pren per objet, so es assaber: castetat, consiencia, devoció; descreensa, desesperansa, &c.

<De la segona figura de u.*>*

Làm. 4-a.

AQUESTA figura es derivada de la primera, e es conposta de .C.v. cambres, conbinant .j.a dicció ab altra; e es cascuna cambra universal on deja esser ensercat lo particular, segons les condicions de la segona distincció, metent t. en cascuna cambra tro aja e. lo particular que li cové segons y., e que i. aja lo particular que li cové segons h.

2. Aquesta figura es dobla, e per asò cové esser judicada ab a. y. z., so es assaber, que con es feta esta cambra [e. a. u. y.], adoncs es significada u. blava, e con es feta aquesta cambra [e. u. z.], adoncs es significada u. vermella; e asò es per so cor la u. blava se cové ab a. y.,

1. BM, *afegeixen:* tendentes ab una vitiorum camera in alteram.— 2. A, metex.—3. BM, hoc est privatio.

e la **u**. vermella se cové ab **z**.; e asò metex se seguex de **i**. **n**. **r**. ques seguex de **e**., segons la calitat de les especies de **s**.

5. *De la figura de* x.

Làm. 5.

ESTA figura es departida en .ij.[es] figures, so es primera figura e segona.

La primera figura es circular e conté en sí .xvj. cambres, les quals son: predestinació, esser, perfecció, mèrit, subposició, inmediate, realitat, potencia, franc arbitre, privació, defectus, colpa, demostració, mediate, raciones,[1] objet.

2. En esta figura son linyes qui toquen cascuna de les cambres, a significar que les cambres a vegades se concorden a vegades son contraries, e asò mediate e inmediate; e per asò es aquesta figura molt necessaria a esta ART, metent la **t**. en ella per tal que **e**. pusca atrobar **y**. e que **i**. pusca atrobar **z**.

3. En lo mig loc de la figura està **x**., la qual es significant[2] totes les cambres; e segons lantesedent el consequent de la solució, significa .j.ª cambra e no altra;[3] e per asò vol la ART que tota la **x**. no sia entesa en la solució, mes que tan solament alcuna cambra o cambres della sia asignada a la questió o a la solució, segons les condicions de la segona distincció.

Segona figura de x.

Làm. 5-a.

AQUESTA figura es de .C.xxx.vj. cambres, e es dirivada de la primera figura per so que cascuna cambra sia[4] universal

1. B[1]M, ratio.—2. BM, comprehendens et significans.—3. BM, significatur una camera seu quaedam camarae ita quod non alia seu aliae.—4. BM, etiam quaelibet camera hujus figurae est.

on sia ensercat lo particular ab la t., segons les condicions de la segona distincció.

2. En esta figura predestinació e franc arbitre son concordans per a. reyalment e son opòsitz segons c. l., e esser e privació son contraris inmediate e son concordans mediate; e asò metex se seguex de les altres diccions don es conposta la figura, segons quen donarem exempli en la segona distinció.

6-7. *De la figura de* y. *e de la figura de* z.

Làm. 6-7.

LA y. es en esta ART per la primera enteció e la z. per la segona, e per asò mouse la d. a la y. e la h. a la z. per so que n. se pusca convertir en e. i., destruent r. On, destes .ij.es figures, so es assaber, y. z., tractarem en la segona distincció, cor en est loc no cal[1] quen tractem longament per so cor no sen conpon figura.

8. *De la elemental figura*

Làm. 8.

ESTA figura es departida en .ij.es figures, so es primera figura e segona.

La primera figura es quadrangular, segons que apar en lo comensament de la ART, e es conposta de foc, aer, aygua, terra, avent[2] en sí .iiij.e figures, e en cascuna à .xvj. cambres, a significar con los elemens estan en mistió, e con entren en conposició per digestió, e con .j. element senyorega altre segons conpleccions e humors. Al foc es atribuida color vermella, e a laer blava, e a laygua vert, e a la terra negra, e asò per so cor les colors diversifiquen les cambres, segons

1. A, no qual.—2. e es conposta ...avent.] M, secunda vero triangularis, quae secunda figura est composita ex decem cameris: ex igne, aqua, aere, terra &.: prima continet.

que alcuna color se cové mils ab .j. element que ab altre.

2. En les cambres son gradatz los elements, e les cambres significuen suppòsits, e significuen mistum e digestió, segons que es dit en los *Comensamens de filosofia* e *de medicina;* e en les cambres son les formes simples e les conpostes, avens cascuna forma sa propria materia. On, d aquesta manera no volem en est loc tractar longuament, cor en la segona distincció ne tractarem sufficientment, segons ques cové a esta ART, de la qual tractam con pus abreujadament podem.

De la segona figura elemental

Làm. 8-a.

ESTA[1] figura es conposta de .x. cambres e es dels comensamens de natura, e es en esta ART per respondre a les questions naturals segons que la **t**. entra condicionadament en les cambres, formant les cambres en la .ix.ª figura.

2. Esta figura elemental es molt necessaria a saber[2] en esta ART, cor per ella à hom endressament a aver conexensa[3] de les altres figures; cor en les obres naturals son significades les obres intrínsiques e extrínsiques de **a**. **s**. **u**., metent[4] **t**. per la elemental figura e per **a**. **s**. **u**. ab **x**. **y**. **z**.;[5] e per asò son dades en esta ART senblanses exemplis e metàfores en diverses maneres per la elemental figura, segons les condicions de la segona distinció.

3. La cambra del **foc foc** &c. significa en la **t**. comparació de .j.ª dicció ab altra, so es de **a**. **a**., e de creatura e creatura, e de obra e obra, e de unitat e unitat, e de essencia e essencia, e de dignitat e dignitat, e de animal e animal, e ⟨de⟩ entellectual e entellectual, e de sensual e sensual;[6] e asò metex se seguex de los altres trian-

1. A, esa.—2. A, assaber.—3. A conexens.—4. BM, discurrente.—5. A, ab. y. z : B, cum .x. et .y.—6. BM, *afegeixen:* naturalis et naturalis, artificialis et artificialis.

gles; e per la significansa de foc e foc, e de aer e aer, &c., son significades les senblans diccions qui son en los angles de t. On, con asò sia enaxí, doncs en cascú angle de la t. pot esser affigurada cambra en la .ix.ª figura, feent conparació de .j.ª dicció[1] ab altra, so es assaber, de Deu e Deu, &c.

9. *De la .ix.ª figura*

AQUESTA figura es apelada *demostrativa*, e es departida en .ij.es figures, so es assaber, figura primera e figura segona.

La primera figura es en lo comensament de la ART, on son les altres figures qui son primeres;[2] e aquesta figura es conposta de .vj. sercles[3] e de .j.ª roda estant en lo mig, la qual es[4] .j. triangle qui significa los .v.[5] triangles de t.; e es feta a senblansa de marc,[6] entrant la .j. sercle en lautre, e en lo mig à .j. clau qui conserva los sercles. Los .ij. sercles qui li son desús son de la elemental figura, els altres .ij. qui son sobre aquells son de a. s. t. u. x. y. z., e los .ij. sercles qui son pus a ensús, dintre los quals son totz los altres, son de lalfabet de s. e de a. t. u. x. e de los comensamens de theologia filosofia e dret, e moltz altres comensamens de sciencies poden esser en lalfabet siguent lordenament desta ART.

2. Aquesta figura conté e conprèn en sí metexa totes les altres, segons que damunt es dit, e totes les cambres de

---

1. A, distinccio.—2. *Solament* M *posa les* primeres *figures, però omet aquesta, segurament per la seva complicació de forma i de materia, puix l'Autor la feu o la volia de llautó (Cfr.* Dist III, 10, 2; 12, 4). *Segurament el ms. original expressariaací aquesta materia* «de lautó», *però ometent-se la figura en* A, *i potser en altres mss. posteriors, també es suprimirien aquests mots, l'existencia dels quals revela* B *qui esmenta els sis cercles* ex aliquo metallo. *No podent-ne donar reproducció adequada, caldrá* «imaginar-la» *segons un dels consells de l'Autor meteix.* (Dist. III, 10, 2).—3. BM, ex aliquo metallo (M, *manca* ex al. met.) conposita est ex sex (A, .v.) circulis volubilibus.—4. BM, in qua scriptus est.—5. A, .vj.—6. M, ad similitudinem ponderum: B, *manca.*

les altres figures poden esser formades en esta figura, volvent los sercles segons ques cové; e en cada cambra cové metre la **t**. per so que fassa la demostració, salvant a cascuna cambra sa forma e siguent les regles de la segona distincció.

Segona figura demostrativa

Làm. 9-a.

ESTA figura es conposta de .xx.viij. cambres, e es figura general a totes les altres;[1] e per asò, segons que en los sercles se formen les cambres, cové que hom meta la **t**. en les cambres e que conserve les condicions de cascuna cambra afermant o negant; cor si la affermativa es contraria a les condicions, cové ques convertesca en negativa, e de *converso*, e en est punt està tota la forsa e lordenament de la ART, estant cascuna cambra universal, on cové esser enssercat lo particular qui ab la cambra à major senblansa que ab altra, e metent la **t**. en la cambra segons que hi pot caber, salvant ses condicions e les condicions de la cambra.

10. *De la figura dels comensamens de theologia*

Làm. 10.

AQUESTA figura es enadida en esta ART per so que la ART ne sia pus general; cor on de mens[2] comensamens es conposta, pus nes general. E los comensamens desta figura son aquests: essencia, vida, dignitatz,[3] actu, forma, relació, ordinació, acció, articles, manamens, esposició, primera entenció, segona entenció, gloria, pena, evum. Daquests .xvj. comensamens es conposta esta figura, en la qual son .C.xxx.vj. cambres, les quals son los universals on deuen esser ensercatz los particulars de theologia ab la **t**., segons les condicions de la segona distincció.

1. BM, aliis figuris hujus artis.—2. M, ex quo pluribus: B, *manca fins a l'altre mot* general.—3. A, dignitat.

2. La essencia significa en esta figura lesser de a.; e vida significa la vida de la essencia; e les dignitatz signifiquen aquelles dignitatz qui son en la segona figura de a.; lactu es la obra de les dignitatz; la forma es la ordenació de la obra; relació es lactu qui a cascuna dignitat se cové, so es assaber, que a bonea se cové bonificar e a granea magnificar e a eternitat eternificar e a poder possificar e a saviea entendre &c., cor si bonea es en a., cové que hi sia bonificar &c.; ordinació es con ordena<da>ment cascuna dignitat à[1] son actu intrínsic i extrínsic; acció significa con a. à acció en totes les creatures; articles son les coses que n. creu de a.; manamens son con a. mana a home que fassa per u. y. contra u. z.;[2] esposició es con hom espona les escriptures;[3] primera entenció es causa final, e segona es la cosa qui sà a la fi; gloria es paradís; pena es infern; evum es eternitat qui à comensament e qui es sens fi, al qual evum es creada s.

3. Totz aquetz comensamens son per sí metexs[4] probables e condicionables segons les condicions dels altres comensamens, so es de a. s. t. u. x., e segons la segona distincció e la ordenació desta ART.

11. *De la figura dels comensamens de filosofia*

Làm. 11.

ESTA figura es de .C.xxx.vj. cambres conposta e de .xvj. comensamens de filosofia, los quals son aquells qui son escritz en les cambres, los quals comensamens son provatz e condicionatz en lo libre qui es apelat *Comensamens de filosofia.* On, nos, segons que ells son provatz e condicionatz en aquell libre, usam dells en esta ART a ensercar los particulars de filosofia, metent la t. en cascuna[5] de les

1. BM, fruitur.—2. A, *calderó.*—3. BM, expositio est illa expositio quae fit in scripturis: A, *calderó.*—4. A, metex.—5. BM, discurrente .t. per quamlibet.

cambres segons que hi pot caber, salvant les condicions de la t. e de a. s.[1] u. x. y. z. e de les cambres, e siguent la regla de la segona distincció.

12. *De la figura dels comensamens de dret*

Làm. 12.

Esta figura[2] es conposta de .xvj. comensamens de dret, los quals son escritz en les cambres de la figura, les quals cambres son .C.xxx.vj. universals on hom pot ensercar los particulars qui a dret se covenen, lo qual ensercament covè esser fet ab la t. en cascuna de les cambres, segons que la cambra o cambres ab lo particular, o particulars, à concordansa e senblansa; cor segons la qualitat del particular e la diversitat de les cambres, se covè mils alcun particular ab alcuna cambra que ab altra.[3]

2. Los comensamens desta figura avem ja provatz e condicionatz en .j. libre qui es apelat *Comensamens de dret*, è segons la regla[4] de la segona distincció, usam daquestz comensamens en esta ART DEMOSTRATIVA, con sia cosa que totes les questions e totz los cases de dret pusquen esser endressatz a estz .xvj. comensamens, segons la disposició desta ART.

1. M. .s. a.—2. A, Esta figura que sen segex en la segen pagena *(la figura va a l'altra pàgina que segueix)*,—3. BM, quam cum aliquibus cameris.—4. BM, et ideo secundum illas conditiones et secundum regulam.

Comensa la segona distincció qui es De condicions

QUESTA distincció es departida en .ij.es partz. La primera part es de les condicions quis covenen a la segona figura elemental; la segona part es de les condicions quis covenen a la segona figura demostrativa. On en estes .ij.es figures se contenen les condicions[1] desta Art, e totes les cambres enduim a aquelles condicions, metent la **t**. en les cambres de les .ij.es figures damunt dites per condicionar aquelles cambres, per tal que per lurs condicions sien condicionades les altres cambres qui son de **a**. **s**. **t**. **u**. **x**. **y**. **z**.

2. Cor sensualment sentim e cor entellectualment entenem, e cor primerament sentim e puxes entenem, per asò volem primerament condicionar la primera part, qui ab sensualitatz se cové, e puxes condicionarem la segona qui ab entellectuitatz se cové.

1. BM, omnes conditiones.

I

De la segona figura elemental

STA figura es departida en .x. cambres, segons que en ella apar.[1] On, primerament tractarem de la primera cambra e puxes de les altres; e segons que condicionarem la .j.ª cambra, es significat en qual manera son condicionades les altres cambres, e per les condicions de .j.ª cambra pot esser condicionada altra cambra; mas cor nos volem dir[2] diverses condicions e esquivam replicar moltes vegades senblans condicions, per aysò diversificam les condicions en cada cambra aytant com podem.

1. *De la cambra de* foc foc

ESTANT lo triangle blau en la cambra,[3] condiciona la cambra, so es assaber, que cascun foc sia creatura e **a.** sia creador, e que lo foc sia obra artificial de **a.** e que lo foc aja obra natural, la qual obra à cascun foc a significar la natural obra que **a.** à en sí metex e la obra que à fora sí metex; e per asò lo foc simple obra, en sí metex, lo conpost, de sí metex; e cor en aquella obra à accidens qui ixen de la vertut de la substancia, als quals està sobjecta la universal materia per conposició,[4] per asò lo foc simple no pot tan perfectament obrar en sí metex, con fa **a.** qui es .j. per essencia entitat e obra e substancia sens nula conposició. On, con asò sia enaxí, doncs si l particular se

1. *Vid.* Fig. 8-a.—2. BM, inferre.—3. B, in camera ignis (M, ignis ignis).—4. BM, per compositionem elementorum.

covė ab so que damunt es dit de la cambra, es afermable, e si es contrari a les condicions de la cambra, so es assaber, que **a**. no fos creador ni foc creatura e que la obra de **a**. no fos sobre la obra del foc en noblea simplicitat e vertut, es aquell particular negable.

2. Per lo vert entenem diversitat esser enfre lo foc simple e lo foc conpost; cor la forma simpla del foc simple[1] à simple materia foguienca,[2] la qual es sotz simpla forma foguienca; e lo foc conpost es part del simple, estant en substancia conposta de totz los .iiij.[e] elemens, estant en materia conposta[3] de la materia foguienca e aerienca e ayguienca e terrestra, la qual materia està dejús comuna forma de foc, aer, aygua, terra, e de la comuna materia e forma es constituit subpòsit en lo qual an concordansa lo foc simple el foc conpost per manera de generació e relació, e son contraris per acció e pació, e <per> invesibilitat e ingenerabilitat e incorrubció, e per visibilitat e generabilitat e corrobció.[4] On, con asò sia en axí, *ergo*, si l particular se descovė ab la cambra que nos hi avem mès[5] lo triangle vert, es aquell particular negable en la solució de la questió, e si ab la cambra e lo triangle vert se covė, es afermable; e aquesta regla metexa se covė[6] en totes les altres cambres e per totz los triangles e per los cantons[7] daquells triangles.

3. Per lo vermell triangle entenem quel foc simple es comensament del foc conpost; cor per so cor lo foc simple no pot obrar en sí metex sens los altres elemens, per asò comensa en sa entitat e natura a engenrar foc conpost, lo qual fóra tot simple si los altres elemens noy fossen; e cor hi son, doncs ells son mijà per lo qual foc simple comensa en sí foc conpost, e cor lo foc simple en

---

1. M, *manca aquest mot*.—2. A, fogienca *forma constant, i més avall* aygienca.—3. BM, et in materia aggregata et (M, *om.* et) composita. —4. BM, per visibilitatem et invisibilitatem, per generabilitatem et ingenerabilitatem, per corruptionem et incorruptionem.—5. BM, prout in ea... posuimus.—6. BM, continetur.—7. BM, angulos.

sí metex enserca la perfecció de sa obra, per asò à lapetit natural a sa fi, e per asò es lo comensament e la fi del foc simple, e lo conpost es lo mijà el sobjet[1] de la obra.

4. Lo groc significa en la cambra, que lo foc simple es major en vertut quel conpost, e per asò roman vertut en potencia en lo simple,[2] cor no pot tota caber en lo conpost; e con defayl lo subpòsit, la vertut del foc qui es[3] en potencia, ix en altre subpòsit e conserva la vertut qui era en lo foc conpost; e cor lo foc simple de sa natura engenra lo conpost, per asò son eguals, en especia e en entitat, lo foc simple e lo foc conpost, enaxí con pare e fill qui son egals en especia e en humana natura.[4]

5. ⟨Per lo negre⟩ en la cambra covés afermar tot so per ques poden conservar les condicions dels triangles, e covés negar tot so per que les condicions serien destruídes, e covés dubtar en tot so per que les unes condicions fossen contraries e concordans destruens conservans los uns triangles los altres.[5]

2. *De la cambra de* foc aer

PER lo blau condicionam la cambra[6] esser creatura de a. e obrant lo foc en laer donantli calor.[7]

2. Differencia es[8] enfre lo foc e laer, cor lo foc es calt de sa natura e laer es humit; e concordansa es enfre am.ij., cor lo foc à apetit a escalfar laer e laer à apetit a

1. B, objectum.—2. B, *afegeix* propter maximam magnitudinem suam: *M*, propter suam magnitudinem.—3. B*M*, ex illa maxima (*M*. *om*, maxima) virtute quae existebat.—4. B, in specie et natura.—5. B, per quod alie conditiones aliis essent contrarie et concordantes aliis triangulis destruentibus conservantibus illos: *M*, per quod aliae conditiones aliis essent contrariae, et destruerent concordantes, aliis triangulis conservantibus alios. *El passatge ens sembla corrupte*.—6. B*M*, camera ignis aeris.—7. B*M*, et (*M*, etiam) conditionatur eo quia ignis in aere operatur calefaciendo et attribuendo sibi (*M*, ei) calorem.—8. B*M*. Per triangulum viridem fit differentia.

reebre la calor; e contrarietat es enfram.ij., cor lo foc reeb secor contra laer e laer dona la calor que reeb a laygua en humiditat escalfada.

3. Lo foc es[1] comensament a la obra de laer con[2] laer reebent calor obra en alcuna part daygua en sí metex, lo qual no poria obrar sens mortificament de fredor; e laer es comensament al mortificament de calor con[2] per gran abundancia de humiditat on à poca calor, es montiplicada fredor en la terra contra secor; e lo mijà del foc e de laer es la seccor e la fredor qui es enfram.ij., so[3] es la seccor quel foc met en laer donantli calor e reebent la seccor de la terra, en la qual seccor es fredor que laygua enfluex en la terra;[4] e la fi es lo subpòsit al qual an apetit a engenrar o a corrompre laer el foc, segons que lo subpòsit es pus enclinat a la calitat de la .j. element que del altre.

4. Major es lo foc[5] que laer per espera e per velocitat e per nobilitat de vertut, e laer es major quel foc en conservar vida e en cors sanguini; e am.ij. an egaltat en justicia segons la proporció[6] del subpòsit on entren en mistu e en digestió e en conposició.

5. *Metaforice loquendo*, aferma lo foc que escalfant laer atrobarà sa perfecció e mortificarà laygua; mas cor laer infunda en laygua la calor en lo vas del sobjet[7] a humiditat, adoncs à dubitació a venir a fi de so que apetex, e per asò per corrobció nega sa perfecció atrobar en aquell subpòsit que corromp; e asò metex se pot entendre de laer.

1. BM. Per triangulum rubeum intelligitur ignem esse.—2. BM, eo quod.—3. A, lo.—4. BM, videlicet siccitas quam ignis accipit a terra et attribuit aeri influendo calorem in eum; in qua siquidem (M, *om.* siquidem) siccitate est frigiditas quam aqua influit in terram ex qua ignis illam siccitatem suscipit frigefactam.—5. BM. Per triangulum croceum intelligitur ignem majorem esse.—6. A, poporcio.—7. B. in materiam subjectam.

3. *De la cambra de* foc aygua

DEU es creador de tota la cambra,[1] e per asò covés que tota la obra de la cambra sia creada; e lo foc obra en laygua, e de *converso*, contrariejant, a significar que la obra que a. à en sí metex es concordant sens neguna contrarietat.

2. Diversitat es enfre lo foc e laygua en quant lo foc escalfa laer e laygua refreda la terra; e concordansa es enfre lo foc e laygua per mijà, cor lo foc à concordansa ab laer qui[2] ab laygua se cové, e laygua[3] à concordansa ab la terra qui[4] ab lo foc se cové; e contrarietat à enfre lo foc e laygua, cor lo foc mortifica en sí metex e en laer e en la terra, laygua la qual es en laer entrada, donant la terra sequetat al foc, avent en sí fredor, la qual aygua dóna lo foc a laer donantli calor on laygua es mortificada; e asò metex se seguex del mortificament que laygua fa de la calor.[5]

3. En lo cors colèric es comensament lo foc a laygua, e lo foc es mijà per lo qual laer reeb aygua escalfada e deseccada e humifacta per lo retornament que los uns elemens fan en los altres, e la final entenció del foc es so en que[6] laygua es costreta per lo foc, e la entenció final de laygua es so que laygua sotzmesa al foc fa de franc apetit natural.

4. Major es lo foc per forma e laygua per materia, e per asò es lo foc major per vertut que laygua, e lo foc e laygua son eguals en mesures obsoludament de grevitat e de levitat.[7]

1. BM, In triangulo livido intelligitur deum esse creatorem totius camerae ignis et aquae.—2. BM, qui aer propter humiditatem.—3. BM, et aqua propter frigiditatem suam.—4. BM, quae propter siccitatem suam.—5. BM, de mortificatione caloris quam (A, de) aqua agit contra ignem.—6. BM, et finis existens (M, qui est) finalis intentio ignis est id per quod.—7. BM, sunt aequales secundum se absolute in mensuris levitatis et gravitatis; quia in quantum ignis secundum se levis est, in tantum aqua secundum se grauis (M, est gravis).

5. *Metaforice loquendo,* on pus lo foc à enclinació a asimilar sos accidens a sa substancia en entitat e natura, pus à openió, axí parle, de remoure laygua daquella substancia per so que la substancia pusca simplificar e purificar de tota contrarietat e conposició, e on pus lo foc en esta obra à dominació, pus li ajuden sos accidens a sa entenció e pus enclinen laygua a negació con atrob en aquell cors[1] sa perfecció; e on pus laygua contrasta al foc es representa la proposició con la substancia pusca esser despolada daquella aygua,[2] pus cau lo foc en dubitació, axí parle.

4. *De la cambra de* foc terra

a. es creador[3] e la cambra es creatura, e cor lo foc no poria dar calor sens que no reebés secor,[4] formas en sa obra que a., qui à pus gran obra e pus nobla quel foc, obra en sí, sens que en sí metex no à indigencia de reebre nula perfecció fora sa natura.

2. Diversitat es enfre lo foc e la terra,[5] cor lo foc evacua la terra reebent della cecor e la terra conplex lo foc entrant en ell; e hixent la terra dell e entrant en laer ab la calor, à concordansa la terra ab lactu del foc, ab lo qual foc à contrarietat con entra en ell ab fredor e con[6] lo foc hix en laer ab deseccada calor.

3. Lo foc es comensament al pujament de la terra e la terra al devalament quel foc fa sotz la espera de laygua, el mijà qui es enfre lo foc e la terra es la materia del foc sobjecta a deseccar e la materia de la terra sobjecta a evacuar, e la causa final per quel foc devala pendre seccor,

1. B, in ipsa substantia sua.—2. BM, repraesentando ei impossibile quod ipsa ab illa substantia expelli possit (A, despolada *potser cal que sia* despolsada).—3. BM, creator camerae ignis et terrae.—4. BM, a terra siccitatem susciperet.—5. B, *afegeix:* eo quod unus suscipit alter attribuit: M, eo quia ignis recipit et terra tribuit.—6. A, cor.

es con enserca simpla conjuncció de materia e de forma foguienca per so que sia cors simple; e asò metex se seguex en lo pujament de la terra.

4. En lo gra del pebre es lo foc en major grau que la terra, estant en quart grau e la terra en ters, con sia lo foc naturalment calt per sí e sec per la terra, e lo pebre sia de conpleció calda e secca; e la egualtat del foc e de la terra es con lo foc està en lo quart grau de l aygua e la terra en lo quart grau de l aer.[1]

5. So per que lo foc e la terra an major concordansa naturalment, es afermable: *ergo,* es afermable so per que l apetit natural es major, e es negable so per que fos menor,[2] axí con l apetit del foc e de la terra qui seria menor si en les[3] esperes eren corses simples, estant l aer e l aygua en lo mig del foc e de la terra, on seria enpatxada la participació de lo foc e de la terra. On, con asò sia enaxí, *ergo,* per[4] major apetit natural cové esser negable la major dubitació, e cové esser afermable la menor dubitació.

5. *De la cambra de* aer aer

a. es creador del aer qui es simple e de l aer qui es compost; e l aer qui es simple obra sotz la regla e la influencia de **a.** e[5] de intelligencia e de la vida del mon, so es la quinta essencia, e sotz aquesta regularitat obra naturalment l aer simple en lo conpost, avent apetit natural a conservar los individuus de les especies,[6] jassia que sia

---

BM, est in hoc, quod ignis existit in primo gradu ubi aqua existit in quarto, atque terra existit in primo ubi aer existit in quarto. — 2. BM, ergo (M, ideo) omne id est negabile per quod ignis et terra habent minorem concordantiam, et omne id per quod appetitus naturalis in eis est minor.—3. BM, in suis.—4. B, unde si plus dubitetur ignem et terram in speris suis esse corpora quam non corpora propter: M, unde cum hoc ita sit, si dubitetur ignem et terram in suis sphaeris esse simplicia corpora, vel non esse, propter.—5. BM, et sub regula.—6. BM, *afegeixen:* quae magis ei conveniunt.

sens entenció,[1] e asò fa per universals comensamens, los quals son materia e forma: cor enaxí con en lo moviment de la sagita quis mou al senyal[2] per la ymaginació del balester, defayl natural apetit e moviment, enaxí per contrari seny, cové per la influencia dels comensamens sobirans, que laer aja natural apetit a engenrar la fi per la qual les especies an coservament, e aquesta necessitat es per so que en la noblea de lefectu sia significada la noblea de la causa.

2. Laer simple es divers a laer conpost; cor lo conpost es accidentalment e es per diverses accidens, cor laer simple, conponent lo conpost,[3] conpon aquell ab altres accidens qui no ixen de sa[4] vertut ni de sa natura, so son les partz e les formes del foc e de laygua e de la terra, e per asò es cascuna substancia distincta de sos acsidens en entitat e natura, la qual distincció no fóra si cascú accident pogués ixir de simpla substancia e vertut. On, con asò sia enaxí, doncs per la diversitat de substancia e de accidens son concordans e contraris substancia e accidens, segons que los elemens son, per qualitatz, distins concordans e contraris.

3. La final entenció es comensament del comensament de la segona entenció, e lo mijà està en lo mig de les .ij.es entencions; e cor laer simple es enans quel conpost en noblea, per asò es enans a la final entenció, que lo conpost, per la qual anterioritat[5] es comensament laer simple del conpost.[6]

4. Laer simple es .j.a comuna obsoluta part sotz la qual estan totes les partz del foc conpost &c;[7] e per asò laer simple es major e laer conpost es menor, e ix laer simple en lo conpost segons que les altres partz dels

1. B, distinctionem.—2. BM, sicut sagitta quae propter impulsum seu impetus arcus movetur ad locum signatum.—3. B, *manca aquest incís.* —4. A, de la.—5. A, antetorietat: BM, prioritate.—6. BM, *afegeixen:* caetera vero elementa sunt medium eorum.—7. A e cer.: BM, cum aliis partibus ceterorum elementorum compositorum.

altres elemens lexen entrar aer simple en conposició; e la egualtat de laer simple e conpost èstà en lo subpòsit per mesurada una part simpla ab moltes partz estans .j. cors[1] ab les altres partz dels altres elemens, e les moltes partz don es product aer conpost son sotz la simpla part de laer en vertut e en regiment, e à majoritat sobre ses partz, segons que apar en los *Comensamens de medicina* e *de filosofia,* on tractam del .vij.ᵉ punt.

5. Afermable es que laer conpost sia actu del aer simple: cor enaxí con la c. qui no pot entendre sens la b., enaxí laer simple[2] no pot obrar sens composició de humiditat calor fredor e seccor. On, con asò sia enaxí, *ergo,* negable es que laer qui entra en laygua no sia divers al aer que la aygua met en la terra, con sia laer entrant en laygua per generació e en la terra per corrobció, la qual generació ab majoritat se cové, e la qual corrobció ab menoritat à concordansa; e asò no està en dubitació.

6. *De la cambra de* aer aygua

DEUS es creador e la cambra es creatura,[3] e a. obra la cambra bonificant magnificant volent <&c.>, sens moviment de sa bonea granea volentat &c., e laer no pot obrar en layga sens moviment temps e loc, &c.

2. Diversitat es enfre laer e laygua, cor laer es humit e laygua es freda; e es concordansa enfram.ij., donant laer humiditat e reebent layga en sí metexa humiditat, evacuant laer lo sobjet de sa humiditat e omplent lo sobjet de la fredor de laygua; e cor laer met en lo sobjet de la fredor de laygua vas[4] escalfat sobjet a humiditat e a

1. BM, una simplici parte multis partibus compositis equiparata (M, commensurata) secundum quantitatem, illis partibus existentibus (M, et existente unum corpus). — 2. B, conpositus. — 3. BM, A. creator est hujus camerae aeris et aquae et sic secundum relationem, aer aqua creaturae sunt ipsius.a. — 4, BM, materiam.

calor, per asò es contrari a laygua e laygua es contraria a laer per senblant manera en la terra.[1]

3. Laer es comensament con lo foc entre en laygua, reebent laer calor e donant aquella calor a laygua donantli humiditat; e aquest comensament comensa en ajustar .j.ª part ab altra, so es .j. punt ab altre, e conloga les unes partz en les altres; e aquest comensament es lo mijà per que es temps, loc, moviment, cantitat, qualitat, acció e pació en la intrinsiquitat de la substancia qui à lo segon actu de sos accidens en sí metexa e qui nexen e ixen de sa vertut; e es la fi per so que[2] sia la substancia: e asò metex se seguex de laygua en la terra e de la terra en lo foc e de lo foc en laer.

4. Laer e laygua an majoritat sens mijà e menoritat ab mijà, so es assaber, que laer à major actu en donar e laygua en reebre humiditat sens mijà, que no es lactu de laer e de laygua con laygua per la terra e per lo foc passa en laer ab secor qui es contraria a laer, e ab calor qui es contraria a sí metexa, en la qual contrarietat es egualtat de laer e de laygua, per la qual se forma justicia natural;[3] cor con laygua es transmudada[4] per la terra e per lo foc e nex en laer, adoncs es aytant mortificada con es laer con es transmudat e nat[5] per laygua e per la terra e nex en lo foc.

5. Afermable es que en lo subpòsit en lo qual laer es en quart grau, sia laygua en segon grau e lo foc en ters e la terra en primer, e no cové duptar que con laer entra en conposició ab laygua, ques desviu[6] de sa forma simpla, cor si ó faia, no seria qui conservàs sa natura en lo subpòsit qui à en sí .j.ª comuna materia e forma dejús

1. vas escalfat..] B, materiam calefactam et subjectam humiditati et calori, et quoniam ipsa aqua illam materiam calefactam tradit subjecto siccitatis terrae, idcirco aer est aque contrarius et e converso: M, *consona ab* B.—2. BM, ut partibus elementorum debite aggregatis et unitis. —3. B, naturaliter.—4. B, transmeat.—5. B, aer.... transmeans.—6. B, denudet: M, amittat.

estant a les formes simples de totz los elemens, les quals serien en privació en cascú súbpòsit sens .j.ª comuna forma simpla a totes les formes particulars naturals desús estant per essencia.

7. *De la cambra de* aer terra

Deus à creada la cambra e la obra daquella, e per asò són .ij. actus en la cambra, la .j. es primer, lautre es segon: lo primer es de existencia, e lo segon dobra.

2.[1] Laer e la terra son diverses segons forma e materia e segons esperes; cor la espera de laer es circular e la espera de la terra es redona, avent .j.ª superficiens tan solament; e laer e la terra son contraris per qualitatz e per moviment e per moltes daltres maneres, e an concordansa per mijà, so es assaber, per lo foc e per laygua; cor per la concordansa quel foc à ab laer donantli calor e que à ab la terra reebentne seccor, e per la concordansa que laygua à ab laer reebentne humiditat e que <à> ab la terra donantli fredor, conloguen[2] lo foc e laygua en sí metex<s> pascivament concordansa de laer e de la terra.

3. Laer comensa a mortificar la terra en sí metex con reeb calor del foc, lo qual ve ab fredor e ab seccor, la qual fredor es lo mijà per lo qual laer mortifica la terra donant humiditat a laygua per so que la fi sia en destruir la terra, e asò metex fa la terra a laer segons que entra en mistu ab los altres elemens.

4. Laer à majoritat en sí metex, e la terra qui es en laer à minoritat, e de *converso;* cor con laer entra en laygua, adoncs es en major quantitat que con entra per laygua en la terra, la qual terra crex en lo mortificament de laer e minva en lo creximent que laer fa en laygua on mortifi-

1. A, *sense calderó.*—2. BM, Aer est principium mortificationis terrae, nam aer incipit terram mortificare.

ca la terra que hi es nada e producta per lo foc e per laer;[1] e cor lo foc e laygua an egaltat en mesures de levitat e de ponderositat, estant lo foc aytan ivassós a ensús con laygua a enjús, per asò cové que laer e la terra sien eguals en mesures de levitat e de ponderositat, avent laer leugeria e la terra ponderositat.

5. A afermar nos cové, segons cors natural, que en axí con partz de arbre nexen e ixen en rams, e de rams en flors, e de flors en fruytz, e de fruytz en semens, e en cascú nexement e iximent son renovelades les partz, que enaxí laer nex e ix en laygua per generació e en la terra per corrobció e en lo foc per trempament, e en cascú loc à renovelament. On, con asò sia enaxí, doncs no negam ni dubtam con laer e la terra en la substancia on son[2] mesclatz e conpostz, produen los accidens de la substancia en la substancia metexa, ajustans partz ab partz e nexens e ixens partz de partz e en partz, entrans e ixens los uns elemens en los altres.[3]

8. *De la cambra de* aygua aygua

Deus es creador e la cambra es creatura,[4] e la obra que laygua à en lo foc e la obra que à en la terra e en laer e en sí metexa, es creatura.

2. Differencia es enfre aygua activa e aygua passiva, cor de laygua activa es feta generació e de la passiva corrobció; e la concordansa qui es enfre laygua activa e laygua passiva es en lo natural apetit;[5] cor laygua activa atray a sí la passiva per so que la traga de pasció, e la pasciva à apetit a la activa per so que aja actu natural

1. BM, quae transit (M, ibi est nata et producta) per ignem et aerem deveniens ad ipsam aquam.—2. BM, qua (M, in qua) cum aliis elementis sunt.—3. BM, in alia debito modo.—4. B, creator est hujus camere aque aque.—5. B, est naturalis appetitus earum.

contra calor, e la contrarietat dam.ij.es les aygues es ab mijà, so es assaber, que laygua agent atrau a sí laygua passivament en sí metexa la calor[1] sotz la qual està la pacient, e la passiva aygua entra ab calor en la activa, e per lentrament de la calor esdevé laygua agent en passió e la pasciva en acció, e per asò es feta transmutació de .j. element en altre.

3. Con laygua simpla à apetit a conpondre[2] .j. cors on sia fredor en quart grau, adoncs comensa a departir sí metexa en diverses punts per so que pusca engenrar aygua conposta, e dóna de sí metexa .iij. punts a laer e .ij. a la terra e .j. al foc, e aquells .vj. puntz son laygua conposta, e ella retés lo .vij.e punt per so que rega e conserve sa forma simpla en aquella aygua conposta, la qual à comensada per mijà, so es per los .iij. punts de laer e per los .ij. de la terra e per la .j. del foc;[3] e la fi es per asò que sia lo subpòsit, lo qual es esser estant dejús los comensaments damunt ditz, qui son essencia a aquell esser.

4. Laygua simpla à majoritat per forma simpla e per simpla materia sobjecta a aquella forma; e à[4] menoritat per so cor no pot aver en quantitat continua conjuncció simpla,[5] la qual enserca en la quantitat discreta per diversitat de partz contraries contigues e continuans lonc[6] e ample e pregont en aygua conposta, la qual[7] es egual a la simpla aygua per tot lo cors, estant en quantitat discreta per tota la quantitat continua de laygua simpla on es comensat aquell cors elementat.

5. A afermar nos covê per natura que enfre laygua simpla e laygua conposta à mijà, so es assaber, los .iij. ele-

1. A, passivament en sí metexa *passatge corrupte? potser* passiva e en senblant manera <atrau> la calor: BM, passivam, attrahit similiter invite calorem.—2. B, conprehendendi.—3. B, scilicet hec .vj. dicta puncta quorum tria attributa sunt aeri et sic de aliis ut jam dictum est: M, scilicet per haec sex distincta puncta, h. e. per tria puncta aeris et per duo terrae et per unum ignis, et sic de aliis ut jam dictum est.—4. A, en: B, atque: M, habet quoque —5. BM, *afegeixen:* illius materiae et formea.—6. A, loc.—7. A, lo qual.

mens conpostz ab [1] laygua conposta, e no cové duptar que enfre la forma simpla de laygua simpla e lo sobjet simple daquella forma, so es la materia simpla, no sia mijà, so son los altres .iij. elemens e laygua conposta ab aquells, lo qual mijà es lo subpòsit estant individuu de la especia; cor si mijà conpost noy era, a negar nos covenria obra natural; cor tant seria la conjuncció fortz enfre la forma simpla e sa materia, que laygua conposta no poria ixir en la terra ni en lo foc ni néxer en laer.

9. *De la cambra de* aygua terra

Lo creador à ordenat que sa creatura lo signific en sa obra, axí con laygua conposta que obre en la terra conposta sotz la obra que laygua simpla obra en la terra simpla, siguent la forma e la materia conposta la disposició de la forma e la materia simpla, axí con la materia e la forma del fust qui seguex la forma simpla que lartífex ymagina en sa obra.

2. Laygua reeb humiditat e la terra reeb fredor, e per ⟨asò⟩ an diversitat; e cor humiditat e fredor an concordansa en laygua, e humiditat e secor an contrarietat en la terra, per asò an laygua e la terra per una manera concordansa e per altra contrarietat.

3. Con laygua [2] comensa a entrar en conposició, en .j. estant [3] nex en la terra e ix del aer, e per asò aytantost comensa laer a néxer en la terra e a ixir per laygua, con fa laygua en la terra, [4] donantli fredor e ixent de laer reebent ⟨dell humiditat, e per aytal mijà à incessant comensament⟩ [5] tro que es la fi en perfecció per generació, e encontinent que à la perfecció, [6] comensa la corrobció, la qual es insessant tro quel subpòsit es en privació.

1. B, in.—2. BM, aqua simplex.—3. B. instanti: M, momento.—4. BM, quam cito incipit aqua ingredi terram.—5. *De* BM.—6. BM, dum ad suum finem, scilicet ad suam perfectionem venit.

4. Major es laygua en la terra per obra propinqua que[1] per obra remota, e asò metex se seguex de la terra;[2] cor la propinqua es sens mijà, donant aygua en sí metexa a la terra dantli[3] sa fredor, ab la qual fredor li cové donar sa forma e sa materia per so que sia la conposició e per so cor fredor no pot esser moguda de sa forma ni de son sobjet[4] inseparable; e la obra remota es con laygua obra ab mijà contra lo foc, entrant per la terra en lo foc, en lo qual foc no pot laygua tanta de fredor donar a la terra[5] con fa en la obra propinca.[6] On, con asò sia enaxí, doncs per la majoritat e la menoritat damunt dita es significada la egaltat de laygua e de la terra en la obra propinqua e en la obra remota dam.ij., so es assaber, que en lo foc es egual laygua a la terra que ix en laer per lo foc,[7] per la qual egualtat es formada justicia estant en lo mig de la majoritat e menoritat damunt dita.

5. A afermar nos cové, segons cors natural, que laygua entrant en la terra no es cors, axí con la potencia vegetativa quis mou per larbre sens que no es cors; cor si era cors, seguirsia que .j. cors entràs en altre, lo qual entrament es negable e no dubitable.

10. *De la cambra de* terra terra

CREATURA es obra propinqua de a., e obra de creatura es obra remota, e asò es per conparació de esser e de privació; cor pus propinqua obra es creatura de a., que no es

1. BM, quam in igne.—2. B, *omet aquest incís.*—3. BM, *no tradueixen aquest* dantli.—4. B, et materia: M, et materia seu subjecto.—5. BM, terrae existenti in ipso igne.—6. BM, *afegeixen:* atque eodem modo terra major (B, majorem) est in igne quam in aere, et hoc per opus propinquum et remotum, sicut de aqua dictum est.—7. so es assaber... per lo foc] BM, nam in opere propinquo aqua operans in terra aequalis est terrae operanti in igne, et in opere remoto aqua operans in igne veniens in eum per terram, quae est medium, aequalis est terrae operanti in aere et venienti per medium quod est ignis.

engenrar[1] la terra simpla la conposta, la qual terra conposta es creatura e es effectu de a. e no es creatura de la terra simpla.[2]

2. Differencia es enfre terra e terra,[3] so es per accidens e per substancia: per accidens, so es per calor e quantitat &c.; per substancia, so es per incorporietat e per corporalitat; cor la terra qui es simpla en lo cors conpost vegetat, no es[4] cors, jassia que sia de natura de cors, e es substancial forma[5] estant forma a la terra conposta, estant aquella terra cors ab los altres elemens, la qual forma substancial enforma la terra mixta, avent ab ella concordansa sotz la universal forma substancial incorporal dejús la qual estan totes les formes simples en concordansa e en contrarietat, segons ques cové a generar los uns subpòsitz e a corrompre los altres per tal que les especies sien conservades.

3. Si la terra qui es simpla era comensament a tota la terra qui es conposta, e que no agués sobre sí los .ij. comensamens los quals son la universal forma e la primera matera, seria la terra simpla tan fortment transmudant a sa simplicitat la terra conposta, que per privació de universal mijà seria destruit lapetit natural, lo qual es mijà per lo qual la terra simpla mou la conposta, e en la conposta mou lo foc e laer e laygua a la fi e[6] a lo conpliment de la obra.

4. La terra qui novelament nex en lo foc es major en vertut e es menor con envellex en laer ixent en ell e passant per lo foc,[7] e per asò es lo moviment de la terra en major majoritat en los infans que en los homens vells, transposant la terra més vegades per son contrari en lome

1. BM, quam sit operatio ipsius creaturae, sicut... generare.—2. BM, *afegeixen:* sed tantummodo opus ejus.—3. BM, terram simplicem et terram compositam.—4. BM, per se non est.—5. B, natura etiam ipsa est formalis substantia; M, etiam ipsi est forma substantialis.—6. BM, hoc est.—7. BM, in virtute quam terra quae per ignem transiens oritur et senescit in aere.

veyl que en lome jove. On, con asò sia enaxí, doncs per la majoritat e la menoritat de la terra es significada la egaltat qui es enfre terra e terra, so es assaber, per materia e per forma; cor la terra qui passa per laer es egal per forma ab la materia de la terra qui passa per lo foc, con sia cosa que en lo foc no sia tam passiva con en laer, e con sia cosa que la terra sia naturalment major per forma que per materia, e per asò egualense en diverses trespassamens temps movimens e locs.

5. Afermable es que lo ferre se mou a layman per so cor la terra qui es en lo ferre à apetit a la gran simplicitat de la terra qui es en layman,[1] per la qual layman atrau a sí lo ferre per so cor la terra i à més de simplicitat que en altre metayl. On, con asò no sia dubitable ni negable, *ergo* es afermable con la terra conposta en lo cors de lome es enpatxada a reebre influencia de la simpla, <que> es causa de malautia, o es la occasió de la malautia[2] con los poris son trob obertz, per los quals passa trop ivassosamentz la influencia de la terra simpla a la terra conposta, segons que es significat en la simpla medicina lacxativa qui à tan gran apetit a sa senblant simplicitat, que per indigestió ix ivassosament del estómac ab sa senblant o contraria humor.

¶ Fenida es la primera part de la distincció on avem donada regla en qual manera deja esser ensercat lo particular universal natural en les cambres,[3] les quals avem condicionades ab la t. en universal, e en alcuns comensamens particulars navem donatz exempli<s>.

1. A. laygua.—2. M, *omet aquest membre.*—3. BM, in universali naturali per cameras.

II

Comensa la segona part de condicions[1]

<De la segona figura demostrativa>

QUESTA part es departida en .xx.viij. cambres, segons que apar en la sua figura, les quals cambres condicionam ab la t., metent en cascuna cambra la t. per so que donem exempli en qual manera lo particular covê esser ensercat en cascuna cambra ab la t. segons que aquella cambra ab lo particular se covê, e si no pot esser atrobat en .j.ª cambra, covê que sia ensercat tant per les cambres tro que sia atrobat, salvant la forma e la regla de les cambres e de la t., e formant les cambres en la primera figura demostrativa.

1. *De la cambra de* a. a.

En a.[2] metem primerament lo triangle blau, so es assaber, que per a. a. entenem que la unitat essencia e les dignitatz son .j. creador de sensual e entellectual e animal creatura, e de obra natural e entellectual e artificial; e per a. a. entenem obra intrínsica en la unitat e essencia e dignitatz de a., bonificant bonea e magnificant granea e eternificant eternitat &c. per la unitat e essencia de a., e obrant bonea en sí metexa e en granea bonificant, e de *converso* &c.[3] E si asò no era enaxí, inpossíbol cosa seria

1. B, secunde distinctionis que est de conditionibus artis.—2. BM, in .a.a.—3. BM, et sic de aliis et e converso.

que en a. fos perfecció de bonea granea eternitat poder volentat e justicia &c., o seria possíbol que bonificar &c. fos malificar &c., e asò es inpossíbol.

2. Enfre unitat essencia e dignitatz[1] no à differencia, cor si ó avia, serien molts a.; mas cor en a. à moltes dignitatz qui son .j. a. en lo qual son .j.ª cosa metexa totes les dignitatz, per asò an les dignitatz concordansa sens contrarietat, estant en lo bonificar de bonea lo magnificar de granea e lo eternificar de eternitat &c., e de *converso;* e per asò es .j. a. bo gran eternal &c. qui es bonea e son bonificar, e granea e son magnificar[2] &c.

3. En a. no à comensament mijà ni fi, cor si ó avia, seria la granea e la eternitat limitata e finida; mas cor en a. à bonea qui espascifica en granea e en etérnitat son bonificar, e de *converso,* covè que la volentat aja final entenció a voler e la saviea a entendre con la bonea bonific e la granea magnific &c.; cor si volentat volia e saviea entenia e bonea bonificava &c. sens entenció, seria en la bonea malea per privació <de be, e seria poquea en granea per privació>[3] de gran, e en la saviea &c. auria inperfecció e en la gloria pasció, e asò es inpossíbol: per la qual inpossibilitat es demostrat con en a. à entenció final eternal e inmensa de la qual prenen influencia totes les entencions sajús qui son avens comensament e mijà e fi.

4. En a. no pot esser majoritat ni menoritat, cor majoritat noy poria esser sens menoritat de granea qui fos privada en inmensitat e en bonea &c., la qual privació es inpossíbol; mas cor en a. covè esser egualtat de bonificar e magnificar &c., per asò covè esser bonea egual a granea &c., sens la qual egualtat seria en a. menoritat, privant de granea bonea e bonificar, e inmensitat e inmensar, la qual privació es inpossíbol.

1. B, dignitates ipsius .a.— 2. A, magnificat.—3. *Près de* BM.

5. a. es, cor si no era, neguna bonea no seria sens malea ni neguna granea no seria sens poquea ni neguna eternitat no seria sens comensament, e asò metex se seguiria de perfecció qui no seria sens inperfecció ni justicia sens enjuria ni noblea sens viltat &c.; e cor bonea granea &c. ajen concordansa ab esser e lur contrari ab privació, *ergo* no cové duptar en a. esser[1] ni cové negar a a. bonea granea &c.; cor si en a. no era bonea granea &c., inpossíbol cosa seria a. esser, lo qual esser nos cové a negú ens[2] on no sia inmensa bonea granea &c., e que[3] per bonificar sia bonea en granea &c., e que per magnificar sia granea en bonea &c., lo qual bonificar tan gran &c. e lo qual magnificar tan bo &c. a sol ens que sia a. se cové tan solament.

2. *De la cambra de* a. s.

a. es creador e s. es creatura, e si s. no era creatura, seria s. pus luyn a la obra del bonificar de bonea e del magnificar de granea, que no es si es creatura creada de non re per gran influencia de bonificar e magnificar &c., e cor la major propinquitat dobra ab esser se cové e ab granea destes cambres e. a. u. y. i. u. z. m. a. y.,[4] e la menor propinquitat se cové ab privació contra la granea de les cambres, *ergo* demostrat es que la s. es creatura.

2. Differencia es enfre a. e s., cor tot so que a. bonifica e magnifica &c. en sí metex intrínsicament, es a., cor si no era a., seria a. major per bonea e menor per bonificar &c.,[5] e asò es inpossíbol. Mas de la s. no es enaxí; cor e. no es s. ni es b. c. d., e cor a. à creada s. a sa senblansa, so es que li à donada senblansa de

1. BM, dubitare .a. esse.—2. A, a neguns.—3. BM, et in quo.—4. M, [m. a. ụ. y.]—5. BM, *afegeixen:* et hoc idem sequeretur de ceteris dignitatibus ejus et de actibus earum.

bonea e bonificar, e de granea e magnificar, e de duració e durar, e de poder e poscificar, e de saviea e saber, e de volentat e voler, &c., per asò a. à concordansa ab s. con s. seguex la regla en que a. la à asenblada a sí metex,[1] segons que s. ne pot reebre senblansa; mas con s. no seguex aquella senblansa en b. c. d., adoncs es contrarietat enfre a. e s. segons estes cambres e. u. z. i. a. u. y..

3. a. es causa[2] e s. es son effectu, e e. u. y. i. u. z. m. a. u. y. son mijà per lo qual s. es en via con venga a la fi per que es en esser, avent s. la primera entenció a la a. e la segona a sí metexa per so que en gloria a. sia objet a la e. sens fi e sens mijà, en lo qual objet no pot esser temps ni moviment.

4. a. es major e s. es menor, e cor s. durarà[3] sens fi, per asò es en durar egual ab la a. per so que a. en sa senblansa ús sens fi de justicia e de misericordia, lo qual ús seria en privació si s. era mortal, e en la privació de s. privaria de granea bonea justicia saviea volentat, la qual privació de granea es inpossíbol.

5. Afermant s. en a. tota noblea de bonea e bonificar &c., e negant s. en a. tota inperfecció, magnifica[4] e. en a. u. y., e i. en u. z., e mou tot dubte de n. e destru la r.; e con s. fa lo contrari, adoncs minorifica e. en a. u. z., e i. en a. u. y., e n. en a. u. z., e magnifica r. en dubitació e negació contra a. u. y.

3. *De la cambra de* a. t.

PER lo triangle blau entenem t. esser creatura e obra de a.; cor la diversitat e la concordansa quel mon à ab a. covè esser creatura, cor si no <6> era,[5] lo bonificar

1. A, en que .a. la .a. a senblada.—2. BM, causa hoc est principium.—3. BM, durat.—4. B, s. affirmans in a. ... negat ... et magnificat.—5. BM, esse creaturas que (M, quia) nisi creaturas essent.

de bonea &c. no seria en tan gran magnificar de granea que à ab a., con es si la diversitat del mon e la concordansa es creatura; e asò metex se seguex de la contrarietat <e la concordansa>[1] que los uns elemens an ab los altres. Mas la concordansa de e. u. z. ni la contrarietat de i. u. y. no cové esser creatura ni obra de a., cor seria bonea, e justicia e volentat serien en poquea.[2] On, segons que avem dit del triangle vert en lo blau, se pot entendre del triangle vermell groc e negre.

2. La diversitat del mon no pot diversificar a., cor sil podia diversificar, porial conpendre, e sil podia conpendre, porial menorificar de simplicitat; ni la concordansa del mon e de ses parts no pot concordar en a. nula cosa, cor si alcuna cosa hi podia concordar intrínsicament, poriahi contrariejar la contrarietat del mon alcuna cosa intrínsicament, e asò es inpossíbol e contra la granea de a.

3. a. es comensament de tot comensament qui sia concordant ab e. u. y. i. u. z. m. u. y., e asò metex se seguex de tot mijà e de tota fi qui ab les cambres se covenga; e asò[3] cové esser enaxí per so cor en a. à tota perfecció de bonea granea &c. e cor en tot so qui no es a. à inperfecció de bonea &c., segons conparació de la perfecció que a. à en sa bonea[4] &c. On, si a. no era perfecció de tot ens obsuludament, seguirsia que inperfecció fos la perfecció de son sobjet, e asò es inpossíbol.

4. a. à granea qui es major que tota majoritat qui no sia de sa entitat, e per asò no pot esser en a. menoritat de nula cosa, cor si hy podia esser, seria possíbol que menoritat pogués destruir majoritat, e egaltat egaltat, e asò es inpossíbol; e si en a. no era egualtat, inpossíbol cosa seria que hi fos bonea ni bonificar, ni granea ni magnificar,

---

1. *Pres de* BM.—2. BM, quia bonitas justitia et voluntas existerent in paruitate (M, privatione).—3. B, hoc etiam: M, hoc enim.—4. BM, bonitate magnitudine.

&c., la qual bonea e bonificar &c. covenen a esser en a. per so que hi sia egaltat e que negun altre ens ab a. no sia egual, ni lentendre de a. nil voler no sien majors quel bonificar de bonea ni lo magnificar de granea.[1]

5. Afermable cosa es a. esser ens avent tota possibilitat de bonea granea &c., e que tota possibilitat de u. z. sia en a. inpossíbol; e cor aytal possibilitat e inpossibilitat es[2] afermable en a., per asò es negable que a. no es ens on aja neguna possibilitat contra bonea &c., ni neguna inpossibilitat contraria a bonea &c. On, con asò sia enaxí, *ergo* dubitació es negable esser en a., cor si hy era, seria innorancia en la saviea e menoritat en la granea de a., e asò es inpossíbol.

4. *De la cambra de* a. u.

a. es creador e u. blava es creatura, e per asò u. blava es obra de a. en s. e es obra de s.: de a. es obra cor es creatura creada en s. de non re; de s. es obra cor s. usa de u. blava segons la final entenció per que u. blava es en ella creada. Mas la u. vermella no es creatura, ans es obra de s. qui fa contra u. blava la u. vermella; cor u. vermella no pot esser creatura per so cor es contra la justicia de a. qui es creador de tota creatura, e la u. vermella es per so obra de s., cor s. qui es creada de non re senclina ab u. vermella a non re contra a. e u. blava e contra sa entitat metexa.

2. Enfre a. e u. à diversitat concordansa e contrarietat: diversitat, en quant en a. no es fe[3] esperansa prudencia trempansa; concordansa i es en quant a. illumina fe ab y., cor a. es y., e cor es bo just misericordiós poderós &c., dóna a. esperansa, e cor es amable dóna

1. BM, magnitudinis ejus.—2. B, non est.—3. A, no es f. e.

caritat, e cor es just dóna justicia, e cor es intelligible dóna prudencia, e cor es fortz dóna fortitudo, e cor à en sí egaltat enfluex trempansa; mas cor en a. no à re de u. vermella e la u. vermella contradiu a la u. blava la influéncia[1] que u. blava pot reebre de a., per asò es contrarietat enfre a. e u. vermella.

3. a. es comensament mijà e fi de u. blava: comensament es cor es creador, fi es[2] cor per u. blava se mou s. a son creador, mijà es[3] a. cor per a. pot usar s. de u. blava. Mas a. de u. vermella no es comensament ni mijà ni fi, cor u. vermella es contra bonea granea &c.,[4] e per asò es inpossíbol que a. sia comensament ni mijà ni fi de u. vermella, cor si ó era, seria en sa bonea malea, e en sa granea poquea &c., e asò es inpossíbol.

4. a. es major e u. es menor, e jassia que u. blava sia major e u. vermella sia menor, per tot so nos seguex que la granea de a. sia pus luyn a menoritat per u. blava que per vermella, con sia cosa que a. aja creada la granea que u. blava à sobre u. vermella; mas cor a. à creada s. a durar sens fi per usar de sa bonea justicia en s., per asò es s. egual en durar ab a. per tal que la bonea e justicia &c. fassen durar estes cambres e. a. u. y. i. u. z e. u. z.

5. Afermant s. esser a., avent a. totes dignitatz, à s. fe esperansa caritat &c., e negant s. esser a. ni ses dignitatz, priva de sí tota la u. blava, e dubtant s. en a. e en ses dignitatz, forma r. qui es mijà de u. blava e vermella. On, con asò sia enaxí, doncs aytant con s. per afermar a. magnifica en sí metexa u. blava, aytant mortifica en sí metexa u. vermella e r., e per asò es feta demostració con en a. cové esser de necessitat tot so per que u. blava cresca en vertut e u. vermella minve en visci.

1. M et influentiae.—2. BM, est etiam finis id est finalis intentio.—3. BM, est ei.—4. BM, &c. ipsius .a.

5. *De la cambra de* a. x.

a. à perfecta saviea, e per asò la x. qui es predestinació,[1] es creatura e es obra de so qui es en a. predestinació; e la justicia qui es a. aduu a perfecció ab franc arbitre so qui es predestinat, cor si no hy era franc arbitre, seguir sia que la justicia obràs ab inperfecció en so que la saviea sab ab perfecció, e asò es inpossíbol: per la qual inpossibilitat es significat con x. es creatura en part e obra de a., e con en sí obra[2] de creatura, segons ques cové a la perfecció qui es en a. e en ses cambres.

2. Enfre a. e x. à diversitat, cor totes les cambres de a. son .j.ª metexa concordansa sens neguna contrarietat; e en x. à cambres distinctes e contraries, e en x. à cambres concordans ab les cambres de a., segons que apar en cascuna figura; e asò metex se seguex de les cambres que hi son contraries, e dasò no cal donar exempli, cor per sí metex es manifest.

3. a. es comensament de predestinat e de tot esser creat e de tota perfecció creada e de tot mèrit qui ab justicia se cové, e asò metex se seguex de totes les cambres de x. qui ab colpa an contrarietat; e a. es mijà e fi de tot so que en x. es per entenció de enformar[3] estes cambres e. a. u. y. i. u. z..

4. a. à concordansa ab majoritat e x. ab menoritat, cor a. no conté en sa entitat negú esser qui ab inperfecció privació e colpa &c. aja concordansa, la qual concordansa ab menoritat se cové; e cor en x. es predestinació esser perfecció, à en sí qui es egual[4] a a., so es predestinació esser e perfecció qui son a.

1. B, .s. (A, *també* .s.) quod est predestinatum *(potser es la lliçó genuina)*.—2. BM, et significatur qualiter habet in se opus.—3. BM, formandi.—4. BM, habet in se ea quae aequalia sunt.

5. Con[1] c. aferma esser predestinació, adoncs aferma ab perfecció de saviea; e con aferma esser franc arbitre,[2] adoncs aferma ab perfecció de justicia; e con aferma saviea e justicia e perfecció esser a.,[3] adoncs aferma esser predestinació e franc arbitre; e con c. aferma predestinació esser e nega esser franc arbitre, adoncs dupta[4] en la negació e en la afermació. Mas con b. menbra que c. à entesa esser predestinació e esser franc arbitre, segons que damunt es dit, adoncs c. entén esser la dubitació en z. e esser en y. predestinació e franc arbitre; cor si fossen en z., inpossíbol cosa fóra que b. pogués aver menbrat con c. aja entesa esser predestinació e esser franc arbitre.[5] On, con asò sia enaxí, doncs[6] segons quel triangle negre avem mès en predestinació e en franc arbitre, avem dada doctrina con pusca esser mès per senblant manera en les altres cambres de x., salvant les condicions de les cambres de a.

6. *De la cambra de* a. y.

a. es y., qui es creador de la y. qui es en lo triangle vermell, la qual y. es obra de a. e la qual y. obra versificant[7] per u. blava contra la u. vermella ab e. i. n.[8] adoncs con s. forma estes cambres e. u. y. i. u. z. m. u. y. z..[9]

2.[10] Enfre y. qui es a. e y. qui es creatura à differencia,[11] e cor la y. qui es causa es a. e la y. qui es effectu es creatura, per asò à concordansa enfre a. e y., la qual concordansa contrarieja la y. qui ab u. vermella e ab z. se cové.

3. a. es comensament de tota y. creada, e la y. creada es mijà per la qual s. pervenga a la fi per que y. es creada, avent s. estes cambres e. y. i. z. m. y. z..[12]

---

1. A, cor.—2. A, *calderó*.—. 3. B, existere .a.: M, esse existentem .a.—4. BM, tunc peruertitur in .n. dubitans.—5. A, *calderó*.—6. A, adoncs.—7. BM, verificando.—8. AB, .u.?—9. A, .m. n. y. z.—10. A, *sense calderó*.—11. BM, per .u. linidum (B, *om*. per u. lividum) est differentia in quantum unum creator est aliud vero creatura.—12. B, .m. u. z.

4. **a**. à concordansa ab majoritat e **y**. creada ab menoritat, e per asò **e**. no pot tanta pendre de **y**. qui es **a**., con es **a**.,[1] con sia cosa que tot so que **e**. pren de **a**., pren ab **y**. creada. Mas cor **y**. creada es per tota **a**. sabuda e amada, per asò es egualment per tota **a**., cor si no ó era, sabria la essencia de **a**. en part e no en tot; mas cor la **y**. es creada e limitada, per asò es la **y**. creada menor que la **a**., e la egualtat que à la **y**. creada ab **a**., no es per sí existent ni es re segons esser e entitat de **y**., mas que segons granea de **a**. es actu de les cambres de **a**.

5. Afermar ab **y**. esser en **a**. so qui es en **a**., es negar en **a**. ab **y**. so qui no es en **a**.; e negar so qui es en **a**. e afermar esser en **a**. so qui no es en **a**., es contra **y**., la qual **y**. es major per afermació que per negació; cor si ⟨no⟩ ó era, no seria major per negació qui ab afermació se cové, que per dubitació qui ab **z**. se cové, e asò es inpossíbol.

7. *De la cambra de* **a. z.**

a. à concordansa ab **y**. e la **y**. es contraria a la **z**., e per asò es inpossíbol que **a**. sia creador de **z**. ni que **z**. sia obra de **a**. ni sia creatura, con sia cosa que creador[2] a la **a**. se covenga tan solament per so cor à granea de bonea &c. Enperò si tu dius que calor es creatura e es obra de **a**., jassia que sia contraria a la fredor de laygua qui es creatura e obra de **a**.,[3] responte dient que la contrarietat del foc e de laygua no contradex **a**. ni ses cambres ni la obra natural, mas **z**. obsoludament contradex **y**. e **a**. e ses cambres.

2. Diversitat e contrarietat à enfre **a**. e **z**., e asò apar manifestament; e concordansa no pot esser enfre **a**, e

1. BM, tantum accipere (M. recipere) de .y. quod est .a., sicut est ipsum .a.—2. BM, creatio.—3. qui es ... de .a.] BM, ergo &c.

z., cor la saviea sap que la volentat desama aytan fortment, con la justicia la contrarieja.

3. a. es comensament de s., e la s. qui à e. a la z.[1] es sobjecta a la z.; e cor s. es enaxí ens effectu de a. qui pot aver estes cambres e. a. u. y.[2] i. u. z., les quals cambres ab a. se covenen, per asò es demostrat que a. no es comensament de z., cor si ó era, inpossíbol cosa seria que s. pogués formar les cambres qui a z. son contraries; mas cor s. es de non re, qui ab inperfecció se cové, e cor z. e inperfecció se covenen, e cor s. pot enclinar son esser a inperfecció en quant so[3] que à de non re, per asò per aquest mijà es s. qui à estes cambres e. u. z. i. a. u. y., comensament de z., lo qual comensament es contra la final entenció desta cambra e. a. u. y., a la qual cambra s. es[4] creada.

4. a. e majoritat se covenen, e z. e menoritat an concordansa, e per asò es inpossíbol que a a. z. sien eguals, jassia que z. sia egualment sabuda per la saviea e desamada per la volentat eternalment, per tota la infinitat de la saviea e de la volentat.

5.[5] Tota afermació e tota negació qui sia feta de a. ab z., cové esser contra a. en z.,[6] e per asò es inpossíbol que dubitació sia en a.,[7] cor si ó era, seria possíbol cosa que afermació e negació, que ab z. se covenen, fos[8] en a., e asò es inpossíbol e contra la granea de a. e ses cambres.

8. *De la cambra de* s. s.

AQUESTA cambra significa .iij. especies de ànima: racional sincitiva e vegetativa,[9] e la .j.ª s. significa lo primer actu e

1. BM, in .z.—2. A, .e. a. u. x.—3. BM, sicut id.—4. BM, finaliter est.—5. A, *sense calderó*.—6. A, contra .a..m .z. : B, contra .a.—7. BM, dubitationem et .z. in .a. esse.—8. BM, essent.—9. A, negatiua.

lautra lo segon. Mas cor nos esta ART tractam con pus abreujadament podem, per asò volem tractar de la s. racional, e per la doctrina que della darem poden esser tractades les altres especies de s.

¶ Tres potencies à la s.: memorativa, entellectiva e volentativa,[1] e aquestes an lurs térmens, segons que en lalfabet es contengut. On, nos per amor dasò volem metre la t. en s. per e. i. n. r., e primerament metrem la t. en la e.[2] e puxes per consequent en i. n. r.

1. *De la cambra de* e. e.

LA e. es actu de b. c. d. qui son creatures de a., e cor s. es substancia e sa vertut enfluex per b. c. d., formas e. de la forma de b. c. d., e es la vertut de la s. materia a la b. c. d. con formen e., qui es obra de s. e es creatura de a. con e. es en a. u. y.; mas con es en u. z., adoncs es simplament obra de b. c. d. qui transmuten en contraria natura de la s. e de sa vertut, lurs actus qui ab privació se coven<en> e qui son contra la natura del triangle vermell.

2. Differencia es enfre b. c. d.; cor b. sà a universal congregació e a conservar moltz particulars; e la c. sà a ensercar y. per moltz particulars on forma[3] luniversal qui ab la b. se cové; e la d. ama los objetz de la b. c., e per asò es concordansa en la e. de b. c. d., enaxí con es dels .iiij.^e elemens en lo suppòsit elementat; e la contrarietat de b. c. d. es con formen e. contra a. u. y., o es con e. à dependencia inregularment més a la .j.^a potencia que a altra: cor enaxí con lo foc contrarieja laygua en lo subpòsit colèric, enaxí[4] alcunes vegades ses-

1. BM, volitivam.—2. BM, et quia .e. est suprenum, (M, primum) idcirco .t. in ipsum ponimus.—3. BM, formatur.—4. M. sicut ignis, qui in suam naturam convertit fortius terram quam aerem, contrariatur aquae in supposito cholerico, ita. : B, sicut ignis in naturam suam convertit fortius terram quam aerem, ita.

devé que la **d.** convertex a sa natura pus fort la **e.** que la **b.** ni la **c.**,[1] e de *converso.*

3. En la **e.** es **b.** comensament a menbrar e **c.** a entendre e **d.** a voler, e lo mijà es la vertut comuna de la **s.** qui ix de la substancia en **b. c. d.** on se forma la generació de **e.**, qui es la fi de la vertut con **e.** es en **a. u. y.** qui son fi de la **e.**: cor enaxí con en .j.ª estepa[2] darbre on son enpeutatz pomer e perer e presceguer es .j.ª vertut e materia a totz .iij. e ix en diverses formes, enaxí .j.ª metexa vertut es mijà e ix en diverses potencies don ix diversa obra.

4. Segons que les potencies son diverses, son les unes majors que les altres en lurs officis, axí con lo foc qui es major en lo colèric quels altres elemens; e la egualtat de les potencies es en la vertut e en la forma, cor de .j.ª metexa vertut obren **e.**; e si la .j.ª era major que lautra en forma, seguirsenia desordenament contra lo triangle vert e vermeyl e negre, segons que ó signifiquen estes cambres **e. a. u. y.** **e. u. z.**, qui ab la egualtat de les potencies se covenen per los triangles damunt ditz.

5. Lo foc reeb cecor e dóna calor, e en la seccor que reeb à fredor, la qual la terra reeb,[3] e per asò lo foc per la terra reeb fredor e met secor en laer que escalfa e passa en laygua ab calor humiditat e seccor, e per asò fas mistió de totz los .iiij.ᵉ elemens en la vegetable potencia, on es digestiva potencia intrínsicament, e ix la obra extrínsicament en lens qui es cors elementat sentit. On, con asó sia enaxí, doncs per aquest exempli es significat con **b.** intrínsicament reeb vertut de **s.** e enfluex aquella en **c. d.**, e de *converso*, e per asò es intrínsicament formada la afermació o la negació; mas enaxí con per alcú accident se corromp la digestiva, e asò per la inregularitat de la obra intrínsica dels elemens, enaxí se forma du-

1. M, convertens ... vel ipsum .c., contrariatur reliquo.—2. BM, stipite.—3. BM, suscepit (M, recipit) ab aqua.

bitació per e. con b. c. d. se desconvenen, per la qual desconveniensa se transmuda la obra de b. c. d. en n. r. qui ab dubitació se cové.[1]

2. *De la cambra de* i. i.[2]

I. qui à per objet u. z., es creatura de a. e es obra de f. g. h. qui servexen b. c. d. con e. à en àbit[3] a. u. y.; mas la i. qui à a. u. y. per objet no pot esser creatura, cor si ó era, seria a. contra ses cambres e contra u. y. per lo triangle vermell, e asò es inpossíbol. Mas es ver que i. qui à u. y. per objet, es obra de f. g. h. qui contra la vertut de qui son[4] formen i., e per asò es demostrat que e. ni i. no son de la entitat de s., cor si ó eren, serien creatures, estant e. en u. z. e i. en a. u. y.[5]

2. En i. està lo triangle vert; cor diversitat à enfre f. g. h., cor la f. reeb influencia de b. e la g. de c. e la h. de d., e es la concordansa de f. g. h. contra u. z., e con es contra a. u. y., adoncs es lur concordansa contrarietat de lur entitat e natura, e per asò transformas[6] la i. contra lo triangle vermell.

3. f. g. h. son comensamens de i., e i. es comensat per so que sia contra u. z.: cor enaxí con lo foc per mijà contrarieja laygua, enaxí i. cové esser mijà per lo qual f. g. h. contrariejen u. z.; e f. g. h. son mijà per lo qual e. sia contra u. z., e la fi es que i. servesca e.

4. En la i. està lo triangle groc, segons la disposició que està en la e. qui mou la i.; mas segons la disposició del cors del home se seguex a vegades esser la .j. actu major que lautre: cor enaxí con en la potencia sinsitiva en qui so que pert alcun menbre es restaurat en altre, en

1. BM, *afegeixen a continuació tres capítols sota el nom de* cambres de e. i., e. n., e. r, *respectivament.*—2. A, *la segona* i *d'aquesta cambra, lo meteix que les segones* n i r *de les dues següents, foren afegides posteriorment.*—3. BM, pro objecto habet.—4. BM, unde sunt.—5. BM, *afegeixen :* sed hoc est impossibile manifeste.—6. B, informatur.

axí [1] segons la disposició del cors se seguex que lactu de la .j.[a] potencia es major que lactu de lautra; mas con [2] lo cors es be dispost a la f. g. h., adoncs an egualtat en i.

5. En i. sà n. f. g. a dubitació ensercant y. z., e con an atrobada la y. o [3] la z., adoncs sà h. a negació, e la afermació està en àbit en la e. qui mou i. [4] a la z., e asò metex se seguex de i. y. e de e. z. On, con asò sia enaxí, doncs per asò es demostrat que affermació e e. se concorden, e negació <e i.>, e per so cor e. e majoritat se covenen e i. <e> menoritat, se seguex que afermació e majoritat an concordansa, e negació e menoritat. [5]

3. *De la cambra de* n. n.

La a. à creada m. qui à per objet, [6] amant, u. y. o, desamant, u. z., la qual m. es obra de la volentat qui es creatura; e cor b. f. ni c. g. ni d. h. poden aver actu sens aquisició, [7] per asò pot esser m. [8] ab k. l. en n., en la qual n. fe e creensa se covenen con son [9] creatures; mas con m. pren per objet y. desamant e z. amant, adoncs es son actu contra creatura e à concordansa ab privació.

2. [10] En n. està lo triangle vert; cor differencia es enfre k. l. m., concordantse k. ab oblidar e l. ab ignorar e m. ab amar e [11] ab desamar, e la concordansa de totz .iij. està en n. qui sens lur concordansa no seria, en la qual n. son contraris k. l. m. contra la cambra de esser privació; cor m. en quant à actu se concorda ab

1. M, sicut manifeste apparet per potentiam sensitivam, nam sicut si virtus unius sensus perit, virtus alicujus sensus inde majus efficitur, et hoc quod perdit unum membrum restauratur in altero, sic: B, sicut per potentiam sensitivam apparet manifeste; nam sicut virtus unius sensus deperit virtus alterius sensus inde major efficitur, ideo.—2. A, en.—3. A, a.—4. BM, in .e. habente .y., quod .e. mouet .i.—5. BM, *afegeixen dos capítols sota el nom de* cambres de .i. n., .i. r., *respectivament.*—6. BM, quod .u. y. z. pro objecto accipit.—7. A, e cor ni .d. h. poden auer actu sens aquisicio, lo poden auer .b. f. ni .c. g.—8. BM, .m. quod suum actum habere potest sine acquisitione.—9. B, dum sunt: M, cum sint.—10 A, *sense calderó.*—11. BM, vel.

esser, e k. l. se concorden ab privació, e per asò m. se mou a e. i., e k. l. se moven a la r.

3. m. es comensament de k. l., cor la m. sens aquisició pot amar o desamar; mas cor b. f. c. g. no poden aver lo segon actu sens aquisició, per asò m. con sobtosament[1] à son actu e no dóna deliberació a la b. f. c. g., es comensament de k. l., e con per m. se tresforma k. en b. f. e la l. en c. g., adoncs es m. mijà per lo qual se fa la transmutació, e la fi està con m. aja mèrit per k. l. con es en y. ni con mou k. a la b. f. e la l. a la c. g.; e sobre aquesta fi es altra fi, so es assaber, que m. aja, amant, a.

4. Majoritat se cové a la m. con à la a. u. y. amant, e menoritat li cové con à, airant, a. u. y.; e per asò covés ab m. la cambra de mèrit colpa, la qual cambra ab k. l. se descové, per la qual descoveniencia se concorda la cambra pus fortment ab d. h. que ab m.; e la egualtat de k. l. es possíbol, mas de k. l. ab m. es inpossíbol.

5. m. aferma e nega per k. l. en la absencia de b. f. c. g., enaxí con home cec qui va per tenebres, salvant, enperò, fe qui ab a. u. y. se cové, e per asò a vegades m. aferma esser d. e k. esser b. e l. esser c.; e con m. està en transmutació de k. en b. e de l. en c. e de sí metexa en d., adoncs à alcuna dubitació, la qual dubitació esdevé en privació con es feta la transmutació o con es destruit r. qui es mijà e sobjet de la dubitació.[2]

4. *De la cambra de* r. r.

a. à hordenat con s. en r. sia senblant creatura per operació a la elemental figura: cor enaxí con los uns elemens entren en los altres per lo triangle vert vermell e groc, e formen cors elementat, enaxí adoncs con los .iij. trian-

---

1. A, sab cosament.—2. BM, *afegeixen un capítol o* cambra de .n. r.

gles entren en la potencia memorativa e en la entellectiva e en la volitiva, adoncs formen r., en lo qual r. son estes cambres | esser privació | | perfecció inperfecció |.

2. En r. es lo triangle vert: cor enaxí con lo foc es distint per simplicitat e per conposició, e es distint de laer e de la terra ab qui à concordansa, e es contrari a laygua, enaxí en r. es lo triangle vert segons los actus de b. c. d., f. g. h., k. l. m.; cor con b. se luyna de majoritat e sacosta a menoritat, adoncs à concordansa ab menoritat, en la qual entra la menoritat de c. d., e per asò e. esdevé en privació, quis descové a majoritat, e formas k. l. m.; e asò metex se seguex de f. g. h.: per la qual consequencia e per lantesedencia esdevé r. en esser, avent en sí lo triangle vert per e. i. n.

3. En la elemental figura comensa lo foc simple lo conpost de sa[1] entitat metexa, e cor en lo conpost son los altres elemens, per asò ix aquell[2] cors elementat en altra especia qui no es foc simple ni conpost, ni es[3] negú dels altres elemens, jassia que sia dells conpost; cor en la conposició daquells se forma la transmutació de la especia, axí con la cambra qui es altra especia distincta a les partz don es conposta.[4] On, con asò sia enaxí, doncs la absencia de la granea de e. i. n. e la presencia de la poquea es comensament de r. qui no es e. i. n., jassia que sia de e. i. n., estans enfre perfecció e inperfecció en r. qui es lo mijà de la perfecció e inperfecció de e. i. n., per lo qual mijà se fa la transmutació de e. en i. e en n., <e de i. en e. e en n.>, e de n. en e.[5] e en i., la qual transmutació es la fi per so que s. pusca usar de totes ses especies en diverses temps.

---

1. A, de la.—2. BM, quoddam.—3. A, mes.—4. BM, nam ex (M, in) compositione ipsorum, id est aggregatione simul unita formatur transmutatio speciei, seu (B, *om.* f. t. s. seu) resultat quaedam nova species, sicut ex partibus domus simul debite unitis resultat species, quae est domus, tamen illa species non est species alicujus partis domus.—5. A, de e. en .i. e en .u. e de .u. en .c. *corr.* e. *L'afegit es pres de* BM.

4. En majoritat de vertut ix la vertut de s. en b. c. d., que en f. g. h., e en[1] f. g. h., que en m., e per asò r. es major per e. que per i., e per i. que per n.; e con r. està en egualtat, adoncs es e. inclinant[2] a menoritat e i. n. son pujans a majoritat, e es i. inclinant[3] a menoritat e la m. puja a majoritat, e en lencontrament de lenclinament de majoritat e de[4] lo pujament de menoritat formas la egualtat de r., la qual egualtat no es permanens, cor lenclinament el pujament es insessant tant de temps tro que es destruida la egaltat, enaxí con se destru en los .iiij.e elemens per la potencia vegetativa en la qual es la potencia motiva de les .iiij.e conpleccions.

5. En r. es pus confós lo triangle negre que en e. i. n.,[5] e asò es per lo mesclament que e. i. n. an en r.; e per asò apar que e. i. n. no son de la entitat de b. c. d., f. g. h., k. l. m., cor si ó eren, seria la s. corronpable en r., e seria enaxí mortal con lo cors qui es de la entitat dels elemens en lo mistu[6] digest e conpost; mas cor s. no mescla ses potencies,[7] mas que mescla lurs actus qui no son de sa entitat ni de la entitat de ses potencies, per asò no es corronpable, jassia que e. i. n. sien corronpables en r. e en lo triangle negre.

9. De la cambra de s. t.

La s. segons ques cové mou ses potencies per la t.[8] per tal que e. pusca fruir a. en t. con a creador e que pusca usar de t. con a creatura, e asò fa s. per so que sa obra ab la obra de a. aja concordansa.

2. Segons que s. pren t. per objet, diversifica los actus de ses potencies; cor con entén ab c. alcun objet

1. A, enfre.—2. B, declinat .e.: M, descendit .e.—3. B, declinat .i.: M, descendit .i.—4. A, e en.—5. A, .u. *passim, per* n.—6. M, elementorum mixtum.—7. A, potencia.—8. A, c. *corr.* t.

noble, adoncs diversifica d. de h. en la noblea de lobjet, amant d. lobjet noble e desamant h. tot so qui al objet sia contrari, e asò es per la concordansa de e. i., la qual an en u. blava, contra la qual concordansa son con an concordansa en u. vermella; e asò metex se seguex de n. r., e asò per tota la t.; e asò apar segons que t. pot entrar en la s.

3. De la substancia qui es s. ix vertut per b. c. d. on nex e. qui es actu de b. c. d., e per asò b. c. d. son mijans estans enfre la substancia e la e.; e lo comensament de b. c. d. es la substancia, e la fi de b. c. d. es e., e la fi de e. es la substancia, per so cor ab majoritat se covê; e la fi qui es sobre la substancia es a. per so cor en la s. es b. c. d.,[1] e e. es en la b. c. d. per so que e. fruesca a.

4. Segons que s. pren los objetz està en ses especies lo triangle groc; cor a vegades pren b. pus fortment alcun objet que c.,[2] e per asò es major e. en b. que en c., e de *converso;* e asò metex se seguex de la d. Mas con b. c. d. se covenen en egualtat prenens alcun objet egualment, adoncs es en aquella egualtat e. luyn a la n. r., a la qual n. r. es prob con majoritat se covê ab la .j. o ab los .ij. individuus de e. e con menoritat si descovê.[3]

5. Ans que la s. aferm en los triangles de la t., covê que f. g. descorren per los cantons de cascú triangle, e covê que la s. se revolve en ses especies, so es[4] e. i. n. r. per so que sapia ab qual especia deu afermar ni ab qual dubtar ni ab qual negar; e asò metex deu fer per totes les cambres de la figura de t. e de les questions[5] qui ab aquelles cambres se concorden.

1. B, quia .s. existit in .b. c. d.—2. BM, quam .c. et e converso.—3. B, aut cum duobus individuis suis et reliquum cum minoritate : M, aut cum duobus individuis ipsius .e., et aequalitas illis disconvenit.—4. BM, scilicet in.—5. BM, et per quaestiones.

10. *De la cambra de* S. U.

S. e U. blava son creatures de A. per so que S. ab U. blava servesca son creador en conèxer sa obra intrínsica e extrínsica.

2.[1] Segons que S. à diversitat en ses potencies, à A. diversificades obres a S.[2] en U.; cor per E. sà S. a esperansa caritat justicia prudencia fortitudo e trempansa, e per I. sà a la U. vermella, e per N. sà a fe esperansa; e la concordansa es que .j.ª vertut sia concordant ab altra, e la contrarietat es que les vertutz sien contraries als vicis, e de *converso.*

3. En E. es caritat comensament de totes les altres vertutz, e en N. es per subposició fe comensament a totes les vertutz, e per E. I. N. es esperansa comensament a totes les altres vertutz; e per R. es trempansa mijà a justicia e a fortitudo; e per E. I. N. R. es caritat fi de totes les altres vertutz. On, con asò sia enaxí, doncs segons quel triangle vermell avem mès en la S. e en la U. blava, pot esser per senblant manera mès en la S. e en la U. vermella segons primera entenció e segona.

4. Major es S. en E. que en N.: doncs es major per caritat que per fe, cor si no ó era, K. e L. aurien concordansa ab majoritat, e B. C. ab menoritat, e asò es inpossíbol; mas cor M. pot més a ensús pujar que D., per asò se forma egualtat de E. N., e en E. I. N. an egualtat per manera de genre; cor de .j.ª metexa comuna vertut de S. son. Mas de la E. I. no es enaxí segons actu;[3] cor la E. segons vertut tota hora cové esser major que I., con sia pus nobla cosa amar que desamar. E asò metex se seguex de I. N. R., segons que apar en so que damunt es dit, en

1. A, *sense calderó.*—2. BM, operationes ipsius .s.—3. B, actus suos.

la qual aparencia és significat en qual manera[1] entra lo triangle groc en la s. e en la u. vermella, con sia cosa que per los uns exemplis aja hom conexensa dels altres.

5. A afermar se cové que u. blava es la via per que e. i. n. r. van a y., e la u. vermella es la via per que e. i. n. r. van a z., e segons que s. à alcun enbargament en la via, qui s conpon de y. z. per e. i. n. r., sapropinquen u. blava e u. vermella a dubitació; e on pus y. z. son luyn en e. i. n. r., pus fortment es creguda[2] la negació de z. e la afermació de y., e es destruida la dubitació.

11. *De la cambra de* s. x.

So qués seguex en s. per predestinació e per franc arbitre, és creatura é es obra de a., en la qual obra à obra de s., so es lús que à de franc arbitre; e lesser de s. es creatura, e la privació que s. à de y. z.[3] es inclinació que à a no esser, qui ab privació se cové; e la perfecció que e. à en a. es obra, e asò metex es de i. quis mou a la perfecció de e. con dóna h. a la z.; e lo mèrit que s. à es creatura, usant s. de y. z.;[4] é la colpa es obra de s.; e la subposició que s. fa ab n. es obra on comensa la demostració a la qual se mou f. g.; e lo inmediate es obra que c. fa enfre .j. contrari e altre; e lo mediate[5] es con c. per .j. mijà pren altre per objet; e la reyalitat es en c. segons y.; e la racio es con són contraris inmediate y. e z.; e la potencia es lens de la s. qui pren objet segons y. o segons z. On, con asò sia enaxí, dones segons que es la disposició del triangle blau en s. x., pot hom respondre e la questió per lo triangle blau.

1. segons ... en qual manera] B. prout una species cum majoritate plus convenit quam alia secundum quod apparet per hec predicta notantia quomodo.—2. BM, augetur.—3. M, de .y. in .z.—4. A, de u. y.—5. A, lo mija.

2. Differencia fa c. enfre reyalitat e raó con aferma predestinació e nega franc arbitre, e la differencia es segons concordansa e segons contrarietat de la potencia e de lobjet mediate e inmediate; e per asò covés[1] esser en s. ab la reyalitat, e privació à concordansa ab la raó; e cor ab la c. se covè perfecció en quant la reyalitat, e inperfecció se covè ab la c.[2] en quant raó, per asò à la c. colpa e mèrit en diverses temps per objetz diverses concordans e contraris, transformantse e. en r.

3. En la cambra de saviea perfecció comensa e. con pren per objet predestinació, e con n. nega[3] franc arbitre, adoncs h. comensa a pendre la cambra de justicia perfecció, e la m. ama la primera cambra per perfecció e desama la segona per inperfecció que m. à en sí, e per asò à la s. a sí metexa la primera entenció qui ab la causa final se covè, e à a la a. la segona entenció qui ab lo mijà se covè. On, con asò sia enaxí, doncs segons que lo triangle vermell avem mès en s. per les .ij.[es] cambres damunt dites, hi pot esser mès segons la disposició que x. à en ses cambres.

4. En e. es major predestinació que franc arbitre en n. segons objet e reyalitat e raó, e per asò per la majoritat e per la menoritat enans senclina n. a negar franc arbitre, que e. a transformarse en n.; e asò metex se seguex con e. à per objet franc arbitre e n. predestinació, avent s. en .j. temps y. per majoritat e en altre temps z. per menoritat; e cor tot a. noy pot caber, transformas e. en n. e n. en e. per lo triangle negre e per la cambra de predestinació franc arbitre; e es la egaltat del triangle groc en la transfiguració[4] de e. en n. e de n. en e., mudant s. los objetz[5] los quals en .j. temps metex no poden caber en los segons actus de sí metexa,[6] <ni> sotz. j.ª especia metexa de s. no poden diversament entrar ni estar.

1. A, con es.—2. A, en la .c.—3. A, negra.—4. BM, in ipsa transformatione.—5. BM, objecta sua.—6. BM, ejusdem .s.

5. [1] Segons que s. pren per objet x. en .j.ª cambra e no en altra, e per .j.ª especia e no per altra, met lo triangle negre en ella, so es assaber, que con e. aferma ab perfecció la cambra de saviea justicia, adoncs es y. en e. mediate [2] la cambra, e con nega franc arbitre, adoncs se transforma en r. o en n., e dubta esser franc arbitre o esser predestinació; e la dubitació e negació es per la inperfecció que la potencia à en pendre lobjet, lo qual es pus entelligible e pus amable que la potencia nol pot pendre; cor si no ó era, inpossíbol cosa seria que pus que e. lagués pres, lo pogués jaquir nis pogués transformar en n. On, con asò sia enaxí, doncs segons que avem donat exempli del triangle negre en la cambra de predestinació franc arbitre, per s. sen pot donar exempli en les altres cambres de x.

12. *De la cambra de* s. y.

La obra que s. à en la y. es per .j.ª manera creatura en e. e per altra en i. e per altra en n., e segons que s. ordena totes les obres a .j.ª fi, es aquella obra de la s.; e la fi e la obra son creatures, con sia cosa que lús que la s. à de les creatures [3] sia sa obra.

2. Differencia es enfre e. i. n. r., e per asò s. en diverses maneres enserca y. e à y. per objet, concordant e. i. n. contra z., o contrariejant la major part de r. ab z.; e asò metex se seguex del triangle vert en b. c. d. e en f. g. h. e en k. l. m., [4] segons que en darem exempli en lo triangle vermell.

---

1. A, *sense calderó*.—2. so es assaber que ... mediate] BM, scilicet quando ... quia tunc est .y. in .e. mediate (M, mediante).—3. BM, in creaturis.—4. B, et quod sequitur hic de triangulo viridi in .e. i. n. r., sequitur in individuis eorum: M, et hoc idem quod sequitur de triangulo viridi in .e. i. n. r. sequitur in individuis eorum, hoc est in .b. c. d., et in .f. g. h., et in .k. l. m.

3. Al comensament que s. enserca y., comensa ab n., sotzposant que possíbol cosa sia atrobar y. per lo triangle negre, e aprés la subposició descorre ab f. g. sens h. per les cambres desta ART, en les quals[1] no vol metre h. per so que enfre f. g. e m., qui ama y., no aja contrarietat; e can per lo descoriment es formada la e. qui à y., adoncs la e. dóna la z. a la h. per so[2] que i. sia mijà per lo qual e. aja y. e la h. aja z., e que la fi sia de e. y.[3]

4. Segons ordenament de e., major es y. en c. que en b. d., e asò es per natura qui es enfre la potencia e lobjet; cor c. mou son entendre a la y., e la b. son menbrant a retre y. a la c., e la d. ama la y. on pus es entesa y. per la c.; e per asò enfre c. y. à majoritat, e enfre b. d. y. menoritat, e es la egaltat en la vertut de la s, de la qual son egalment la b. c. d.; mas cor i. n. no son tan prob a la y. con e., per asò enans es h. contra y. que d.; e asò metex se seguex de la m., e asò es per la menoritat en que son i. n., e la majoritat en que es e.

5. Afermar y. per n. es acostar dubitació a la afermació, e de negar y. per n. se seguex asò metex;[4] mas afermar y. per e. es luynar dubitació de afermació e de negació, e es luynament de h. e de y.,[5] e aquesta regla no fayl en neguna cambra desta ART, segons quel triangle negre pot entrar en la cambra de s. y..

13. *De la cambra de* s. z.

LA s. es creatura de a. sens z., cor si no ó era sens z., seria la obra que s. à en z. creatura, e la obra que à

1. BM, in quibus ipsum .s.—2. A, donla la .... per aso.—3. B, et .n. finis sequatur ex ipsis .e. y. : M, et ut finis sequatur qui est ipsa .e. y. —4. BM, et negare .y. per .n. est dubitationem adherere (M, appropinquare) negationi—5. BM, .h. ab .y.

en y. no seria creatura, e assò es inpossíbol, con sia y. concordant ab esser e esser ab[1] creatura, e z. sia concordant ab privació contra creatura.

2. Differencia es enfre s. e z., cor s. es creatura e z. es lenclinament que s. à per privació de y. en e. i. n., a non re que ab z. se cové contra esser e y.;[2] e la concordansa que es enfre s. z. es con e. i. n. son contra y., mas la contrarietat de s. z. està per e. i. n. contra z. e per z. contra y.

3.[3] z. no pot comensar de neguna entitat de s., mas pot comensar en la desordenació de e. i. n.; e lo mijà per que z. comensa per e. i. n., es cor en e. i. n. se transmuda entenció a ensús e a enjús, donant e. la i. a[4] la primera entenció e la segona a sí metexa, e per asò fa e. primera e final entenció contra reyalitat; e asò metex se seguex de la n.

4.[5] La z. pot esser en major quantitat en la e. que en la i., e en la i. que en la n., e en la n., que en la r., e asò es per so cor aytant con e. es pus luyn a menoritat que i., e i. que n., e n. que r., daytant pot esser major en aquell sobjet qui es major, que en aquell qui es menor, axí con superficiens qui pot esser major en lo major cors que en lo menor; e la egaltat de s. z. està con tota la e. pren per objet z. e tota la i. pren per objet y. e tota la m. pren, amant, per objet z., e con de e. i. n. se forma r. egalment conpost de z. y.

5. Con afermació e no ens se convenen, e negació e ens, e inpossíbol e afermació an concordansa, e possíbol e negació, e la concordansa es contra la concordansa de afermació e ens e possíbol, e de negació e no ens e inpossíbol, adoncs es z. en la s. per e. i. n., e nex de la z. dubitació en n. per r., la qual r. conté de la n. e. i.[6] alcunes partz per les quals se forma la dubitació que ab z.

1. A, ab *repetit.*—2. BM, et contra .y.—3. A, *sense calderó.*—4. BM, .e. tribuente ... ipsi .i.—5. A, *sense calderó.*—6. BM, .e. i. n.

se descové, es covÉ segons natura de la afermació o negació quis fa per los angles del triangle negre.

14. *De la cambra de* t. t.

AQUESTA cambra significa con los uns triangles de t. sien meses en los altres triangles. On, nos per asò departim aquesta cambra en .v. partz,[1] metens los uns triangles en los altres per donar doctrina a ensercar lo particular en luniversal. On, primerament metem en lo triangle blau los altres[2] triangles, e puxes per consequent proseirem en los altres triangles.

1. *Del triangle blau*

MENBRANT b. en a. esser eternalment justicia qui eternalment justifica infinit entendre de saviea e infinit voler de volentat, e menbrant b. que en a. no à colpa e que tota creatura à comensament, forma c. differencia esser enfre la justicia de a. e la misericordia, la qual forma es contraria a y. e a reyalitat, e à concordansa ab z. e ab raó, con sia cosa que la justicia e la misericordia de a. sien .j.ª metexa essencia e natura e unitat; la qual c., qui ab menoritat se cové, no pot divercificar la essencia de a. reyalment, mas que enaxí con mirayl qui en sí representa la cara qui en ell no es,[3] enaxí representa c. en sí diversitat esser en a., la qual diversitat en a. no es. On, con asò sia enaxí, doncs segons que en c. navem donat exempli, ne pot esser donat en les altres coses,[4]

1. BM, *afegeixen* prout quinque sunt trianguli.—2. M, triangulus lividus in aliis.—3. BM, sed sicut speculum obliquum in se repraesentat obliquitatem esse in facie (B, in directa facie representat obliquitatem) quae in ea non est.—4. BM, idcirco quod de divina justicia et misericordia et de .c. dictum est, id (M, hoc) idem sequitur de omnibus dignitatibus ipsius .a.

siguent la regla de lexempli damunt dit; e asò metex se seguex de contrarietat, so es assaber, que **c**. cor entén en **a**. justicia, entén que **a**. no ama **s**. qui aja **e**. a la **u**. **z**., la qual **s**. es amada per **a**. con à **e**. a la **u**. **y**., e per asò **c**. segons raó contra reyalitat, pren en **a**. per objet alteració de voler, segons alteració dobra e de temps, la qual alteració es inpossíbol en **a**.; mas con **c**. entén **a**. just misericordiós inalterable eternal, no avent en sí majoritat ni menoritat, adoncs à concordansa ab son creador, conexent en sí metex menoritat e en **a**. majoritat. *Preterea,* creatura à obrant en sí lo triangle vert, axí con la obra dels elemens qui es creatura, lo<s> quals obren en creatura e diversifiquen en sí metex<s> lur obra qui es, so es assaber, que los .iiij.[e] elemens son diverses e concordans e contraris ab lur obra: diverses, en quant no son lo subpòsit que conponen, cor .j.[a] creatura es lo cors elementat, altra es lo foc &c.; e en aquell cors an concordansa e contrarietat segons generació e corrobció e qualitatz e segons lo triangle vermeyl e groc.

2. Del triangle vermell no podem metre en la entitat de **a**. mas tan solament la fi qui es en **a**. sa metexa perfecció, so es assaber, que sens final enteció **a**. no bonifiça ni magnifica ni entén ni vol en sí metex; cor si ó faia, covenrias ab menoritat son bonificar[1] &c. Mas de les creatures ni de lurs obres no es enaxí; cor lo triangle vermell hi pot caber, sò es assaber, que los elemens qui son creatures an comensament e son comensatz per **a**. e lurs obres son comensades dels elemens, e la obra es lo mijà qui té[2] del comensament tro a la fi con[3] lo subpòsit es acabat; e asò metex se seguex del triangle vermeyl per lo blau segons les altres coses senblans a aquestes.

3. En **a**. no cap[4] majoritat ni menoritat en nula cosa qui sia de sa natura ni de sa entitat, e per asò covési de

1. BM, bonificare et (M, *om.* et) magnificare.—2. BM, tendit.—3. BM, qui est quando.—4. BM, non cadunt.

necessitat egualtat de bonea granea &c. en bonificar magnificar eternificar entendre e voler &c. On, con asò sia en axí, doncs del triangle vermeyl e groc no cap[1] en a. mas tan solament la cambra de fi egualtat; mas en los altres angles del triangle blau cab[2] tot lo triangle groc, e dasò no cal[3] dar exempli, cor per sí metex es manifest.

4. En a. no pot entrar lo triangle negre, con sia cosa que a. sia sa veritat metexa inmensament e eternal; mas cor creatura e sa obra sia en lo triangle vermeyl, e obra de s. sia per e. i. n. r., per asò cau en s. lo triangle negre, e asò apar manifestament.

2. *Del triangle vert*

En lo triangle vert pot entrar lo blau per esta manera, so es assaber, que a. es creador de tota diversitat concordansa e contrarietat creada, e per asò es a. en lo vert per acció,[4] e lo vert lo reeb en sí per pasció[5] segons obrant e obrat, divercificant a. les unes especies de les altres e los uns individuus dels altres, e concordans e contrariejans a. aquelles creatures segons ques covê a sa obra extrínsica; e asò metex se seguex en lo vert dels altres angles del triangle blau.

2. Lo comensament natural diversifica diverses coses en lo mijà per lo qual sa vertut se mou a la fi, axí con lo foc simple qui es comensament de la calor qui es en laer, per la qual calor se mou lo foc conpost a laygua per destruir fredor, tolent a laygua conposta sa materia e dónantla a sa calor per asò que sia conpost cors de calda conplecció; e asò metex se seguex de e. qui es en y., la qual e. es comensament de i. qui à z. per objet, la qual i. es mijà con e. aja u. blava per objet, lo qual objet es la fi per que e. mou i. a la u. z. On, con asò sia enaxí,

1. BM, nichil est.—2. BM, recipitur.—3. A, no qual.—4. BM, per modum agentis.—5. BM, per modum patientis.

doncs segons lo comensament damunt dit es significat tot lo triangle vermell esser en lo vert.

3. Major diversitat à enfre divers e contrari per .j.ª manera, e major enfre divers e concordant per altra,[1] axí con la diversitat qui es enfre y. e z., qui es major en la cambra de esser privació, que la diversitat de u. y., concordansse ab esser u. y. contra u. z. qui ab privació an concordansa, la qual[2] u. z. no an tan gran diversitat ni concordansa con u. y. an diversitat e concordansa, cor si ó avien, seguirsia quel comensament natural qui en lo mijà diversifica e contrarieja, e qui sa vertut en la fi eguala e concorda, fos contra sí en la obra de natura;[3] e asò es inpossíbol.

4. Lo triangle negre entra en lo vert afermant que diversitat e concordansa se covenen ab esser perfecció afermació e ab majoritat, e diversitat e contrarietat se covenen ab privació inperfecció negació e ab menoritat; e per asò no cal dubtar que generació no sia de diversitat e concordansa, e corrobció de diversitat e contrarietat.

3. *Del triangle vermeyl*

Enaxí con *nunc*, qui es en lo comensament mijà e fi, en axí e molt mils a. es en tot comensament mijà e fi qui no sia u. z.,[4] en lo qual comensament mijà e fi es a. con a creador e con a agent, e es essencialment e presentment per bonea granea &c. Mas de les creatures no es enaxí, cor les unes son comensament de les altres, ajens[5] les unes en les altres e naxens e ixens les unes de les altres, per la qual nativitat e iximent es format lo triangle vermeyl.

2. Differencia es enfre comensament e comensament, axí con en s. on es .j. comensat e. e altre i. e altre n. e

1. B, quam inter diversum et concordans per alium et e converso eodem modo.—2. BM, quae (=les quals).—3. B, contra opus nature.—4. B, qui non sunt in .u. z. nec sunt ipsa .u. z.—5. A, ajent.

altre r., los quals comensatz son de les .iij. potencies de s. quis concorden a esser diverses comensamens; e asò metex se seguex en lo subpòsit elementat, en lo qual lo foc qui es en quart grau de calor, es divers comensament de la terra qui es en ters grau de seccor; e la concordansa dels .ij. comensamens està en la differencia que an sens mijà; e es lur contrarietat en so que lo foc e laygua son diverses e contraris a la fi. On, con asò sia enaxí, doncs segons quel triangle vert avem mès en lo comensament del vermell, pot esser mès en lo mijà e en la fi del vermell lo triangle vert; e asò apar per sí metex.

3. [1] Lo major comensament qui sia [2] es a., e aprés a. lo major comensament qui sia en home es la final causa creada a la qual b. c. d. mouen e. per la a., e aprés aquest comensament es lo comensament aquell qui es de b. c. d. a la e.; e la egualtat de comensament e comensament, e de mijà e mijà, e de fi <e fi, e entre comensament mijà e fi>, [3] pot esser atrobada, segons so que avem exemplificat del triangle vermell, en la majoritat e menoritat damunt dita.

4. Tot comensament creat es afermable per e. e no negable, e es dubitable per n. r. qui ab dubitació se convenen; [4] e asò metex se seguex del mijà e de la fi del triangle vermell; e so per que dubitació ab n. r. se cové en lo triangle vermell, es per so que r. esdevenga en privació e n. sia transmudada en e. per afermació o per negació que sia en y., o que n. romanga en sa forma avent y. afermant o negant sens dubitació per so que en la x. la n. se concort ab la cambra de mèrit subposició tro ques transfigur n. en e. per la cambra de subposició demostració.

1. A, *sense calderó.*—2. BM, quod est (M, sit) vel possit esse.—3. *De* BM.—4. A, comouen.

4. *Del triangle groc*

Con c. met lo triangle blau en lo groc, adoncs entén que a. e majoritat se concorden, e creatura e menoritat; e per asò b. menbra que bonea granea eternitat &c. an major concordansa en majoritat que en menoritat, per la qual major concordansa c. entén que en a. cové esser de necessitat egualtat dobra intrínsica qui sia sens majoritat e menoritat, e que la majoritat sia segons relació de obra extrínsica la qual sia en creatura.[1] E si asò no era enaxí, entendria c. que bonea granea &c. nos poguessen concordar sens menoritat; e asò es inpossíbol.

2. Diversitat à enfre majoritat e majoritat, e majoritat e menoritat, e majoritat e egualtat, e asò metex se seguex de egaltat e egualtat, e de egualtat e menoritat, e de menoritat e menoritat; e la concordansa es major de majoritat e majoritat, que de majoritat e egualtat ni menoritat,[2] e es major concordansa de egualtat e de egaltat, que de majoritat e egualtat ni menoritat;[3] e asò es con la egualtat es de coses majors on no sia menoritat. On, con asò sia enaxí, adoncs, segons que avem dit de concordansa en lo triangle groc, pot esser entesa la majoritat[4] e egaltat e menoritat de contrarietat.

3. Los comensamens de majoritat qui no pot[5] esser sens menoritat, son quantitat qualitat &c., e per asò lo sobjet daytals comensamens està dejús majoritat e menoritat, lo qual sobjet es mijà per lo qual es en la fi majoritat, e en lo comensament e en lo mig està la menoritat.

---

1. B, oportet necessario esse intrinseci operis equalitatem nulla tamen existente majoritate seu (se .b.) minoritate in ipso opere intrinseco nisi solum secundum relationem ejusdem operis intrinseci ipsius .a. et operis extrinseci quod est .c. in creatura.—2. BM, et (M, *om.* et) majoritatis et minoritatis.—3. BM, quam concordantia (B, *om.* concordantia) aequalitatis et majoritatis, aequalitatis et minoritatis.—4. BM, potest intelligi dictum esse in ipso triangulo de majoritate.—5. BM, nequeunt.

On, con asò sia enaxí, adoncs cové esser a. comensament mijà e fi a tota majoritat que no pusca esser sens menoritat; e asò metex se cové de tota egualtat que sia conposta de majoritat e menoritat, devalant la majoritat a menoritat e pujant la menoritat a la majoritat. Mas de la egualtat de a. no es enaxí, cor aquella cové esser sens majoritat e menoritat; cor si no ó era, inpossíbol cosa seria que fos sobirana per lo triangle vermell a majoritat ni a menoritat ni a egualtat conposta de majoritat e menoritat.

4. La major majoritat que afermació pot aver està en la afermabilitat de a., e la major majoritat que negació pot aver està en la negabilitat de a., e so metex se seguex de la egualtat; cor la afermabilitat de a. es que c. aferm en a. so qui es a. e es de entitat e natura e obra de a., e la negabilitat es que c. nec esser a. so qui no es a., e que nec en a. so qui en a. no es ni es de a.[1] On, con asò sia enaxí, doncs la major dubitació que s. pot aver es dubtar en a. per confusa afermació e negació. On, con asò sia de necessitat, *ergo* cové que absoludament s. aferm en a. tota nobilitat e que hi nec tota viltat: doncs, cové que afermem egaltat esser en a. de bonea e bonificar, e de granea e magnificar &c., e egualtat de bonea e granea &c.; e de la unitat essencia[2] de a. se cové necessaria egualtat, la qual es afermable. On, con asò sia enaxí, doncs segons la regla damunt dita es significada regla e doctrina con en lo groc sia mès lo negre per les creatures.

5. *Del triangle negre*

a. e creatura e operació son ents[3] afermables: doncs, no negables; e si eren negables e no afermables, seguirsia que ens e afermació aguessen concordansa ab privació,

1. BM, non est neque est (A, no es mes) de entitate natura et opere ejus.—2. BM, et essentia.—3. A, ens.

e que no ens e negació aguessen concordansa ab esser, e asò es inpossíbol, la qual inpossibilitat no cau en dubitació.

2. Differencia e concordansa contrarietat es en lo triangle negre; cor .j.ª afermació se cové segons e., altra segons i., altra segons n., altra segons r., e asò metex se seguex de negació; mas la dubitació no cab[1] en e. i., mas en n. r. tan solament. On, con asò sia enaxí, *ergo* segons que en e. i. n. r. avem dit de diversitat e del triangle negre, avem dada doctrina[2] con per aquell exempli metex ne pot esser dada doctrina en la concordansa e en la contrarietat qui ab lo triangle negre se cové.

3. Al comensament del triangle negre se cové que f. g. decorren per les figures e per les cambres desta ART, e que f. menbre e g. entena segons quals comensamens ni cambres cové afermar o dubtar o negar, entro que e. es en y. e i.[3] en z. no cové esser feta la solució, e tota hora cové conservar los comensamens desta ART en lurs condicions. On, per aquest mijà decorre per lo triangle negre lo comensament a la fi qui es objet desta ART, e en aquesta regla està tota esta ART, la qual es contra r. e dubitació.

4. La major dubitació que s. pusca aver es de a., dubtant s. per n. r. la a. esser o no esser, o esser en a. so que hi es o que noy es: *ergo* la major afermació e negació que s. pot aver està per e. i., amant d. so qui es a. e desamant h. no esser a. <e> que en a. sia so que noy es. On, con asò sia enaxí, doncs covés de necessitat que tot so sia en a. per que e. pusca esser major en u. y. e i. en u. z., cor si no ó era, seguirsia que la cambra de granea vertut fos contraria a la cambra de creatura majoritat, e asò es inpossibol: per la qual inpossibilitat es significat que la major egualtat que en e. pusca esser es afermar en a. esser egualtat e que i. nec[4] en a. esser desegualtat.

1. BM, cadit.—2. BM, data est regula.—3. A, e .b. : B, et .h.—
.4 A, vet?

15. *De la cambra de* t. u.

INPOSSÍBOL cosa es que tot lo triangle blau pusca estar en u., con sia u. blava creatura e u. vermella sia visci: *ergo* cové estar fora creatura e en creatura: fora creatura està en quant a., qui es conprenent tota creatura, no pot esser termenat en creatura ni en obra de creatura, e per asò la obra de a. cové esser fora creatura inmensament: *ergo* cové esser obra inmensa en a., cor si no era, seria a. concordant ab majoritat, e tota sa obra ab menoritat, e asò es inpossíbol: per la qual inpossibilitat es demostrat que la u. vermella està fora a. e sa obra, e està en obra de creatura contra la u. blava qui es obra de a.; e si asò no era enaxí, inpossíbol cosa seria que a. fos fora la menoritat de creatura, e asò es inpossíbol.

2. Per t. entén g. lo triangle vert, e per lo triangle vert, que <f.> menbra en u., entén g. con se cové a ensercar lo particular en la cambra de t. u. qui es universal comensament a esser ensercat lo particular artificialment, so es assaber, que per la diversitat concordansa de fe esperansa &c. contra la diversitat concordansa de gola lucxuria &c., pot g. entendre la major differencia e contrarietat de u. blava e u. vermella, e pot f. menbrar la major egualtat de .j.ª vertut ab altra e de .j. visci ab altre; e per la majoritat e egualtat damunt dita es significat lo particular objet a esta ART.

3. t. es conposta de comensamens; e per asò al comensament que f. g. enserquen vertuts o viscis, cové recorre a la t. per asò que ab aquells comensamens qui pus covinens son en t. a esser ensercat lo particular, enserquen f g. la y. z. per u., per so que u. y. sien objetz de e., <e> u. z. de i., e que per aquest mijà sia la fi, so es la cambra de e. a..

4. Lo triangle groc es en t. per so que sia mès en la u., e que la majoritat aja concordansa ab la u.[1] blava, e la menoritat ab la u. vermella, e que la egualtat sia de .j.ª vertut ab altra, a destruir la egualtat qui es enfre .j. visci e altre; cor major majoritat se cové de vertut a destruir egualtat de .j. visci ab altre, que a la majoritat[2] e menoritat qui es enfre .j. visci e altre.

5. En u. à afermació concordansa ab e., e negació ab i., e per asò à concordansa[3] u. blava ab e., e u. vermella ab i.; e es la dubitació en n. r. per so que f. g. descorren tan longament per u. tro que ajen afigurada e formada la concordansa damunt dita, discorrens f. g. per totz los angles de la t.[4]

16. *De la cambra de* t. x.

En t. es lo triangle blau, en lo qual es a.; e per asò cové, segons la cambra t. x. que per totes les cambres de a. e de x. sia ensercat con a. es .j. e es essencia e es dignitatz, e que creatura es sensual entellectual e animal, e la obra es intellectual e natura<l> e artificial; e segons que aquestz comensamens covenen esser conservatz en lurs condicions e que caen mils en .j.ª cambra que en altra de a. e de x., deu esser atrobat lo particular; e aquesta regla no fayl.

2. En la x. entra lo[5] triangle vert; cor diversitat es enfre .j.ª cambra e altra, e concordansa es enfre .j.ª cambra e altra mediate o inmediate; e asò metex se seguex de la contrarietat. On, con asò sia enaxí, doncs segons art cové que f. g. descorren tot[6] lo triangle vert per totes les cambres de x. tro que ajen aquella cambra qui a la

1. A, e que la majoritat ... ab la .u. *repetit.*—2. BM, quam sit majoritas—3. A, ab .e. ... a concordansa *repetit.*—4. A, de lart.—5. A, li.—6. BM, cum toto.

solució se cové mils que les altres, e segons aquella cambra, conservant lo triangle, cové ques forme y. a la e.[1] e z. a la h.

3. Lo triangle vermell entra en la x. sotz esta condició, so es assaber, que per totes les cambres de x. sia ensercat lo comensament el mijà e la fi de la questió, e asò metex sia fet de la solució, salvans los angles del triangle, e sia en aquell triangle mès lo triangle negre, segons que hi cové entrar ab los altres triangles; e aquesta ordinació e regla enformarà y. a la e.[1] e z. a la h., e concordarà dubitació e no ens, e afermació e ens.

4. f. g. cové que descorren lo triangle[2] groc per totes les cambres de x. per so ques pusca[3] representar y. a la e. e z. a la i., menbrant f. los altres triangles e entenent g. la concordansa quis cové de totz los triangles en aquella representació, conservant lo triangle vert en x. contra r. e dubitació.

5. Enaxí con ab lo triangle negre cové descorre f. g. per les cambres de x., mesclans en ell los altres triangles, enaxí cové mesclar lo triangle negre ab los altres triangles, per so que daquell mesclament se pusca enformar y. contra z. e z. contra y., e que e. prenga y. e i. prenga z.: cor enaxí con per digestió en mistu se forma naturalment subpòsit sentit als seyns sensuals, enaxí per lo discurriment damunt dit se forma representació de y. z., e aquesta regla no fayl en esta ART; e per aquesta manera, la qual es de t. x., segons que avem dit, decorre tota esta ART; e la esposició e la espiriencia desta regla està en les altres cambres on donam exempli sobre alcuns particulars, a donar doctrina de la pràtica de la ART, ni con t. entra en les cambres de a. s. u. x. y. z., entrant per ses cambres metexes.

---

1. A, a la c. : B, ipsi .c. — 2. BM, cum triangulo. — 3. BM, ut possint.

17. *De la cambra de* t. y.

SEGONS que en lo triangle blau se covè obra de a. e de creatura, covè esser ensercada y. per aquell triangle ab los altres triangles, e si a la f. senforma y. per esta manera, covés transformar f. en b. e g. en c. e h. en d., per formar e. y. e i. z. Mas si z. se representa a g. en senblansa de y., covè que g. fortific sí metex en f., menbrant f. la concordansa de la obra quis covè enfre a. e creatura, concordantse a. e sa obra ab majoritat, e creatura e sa obra ab menoritat, contra la qual concordansa es tota hora z. con se representa en forma de y.

2. Con g. met lo triangle vert en y. segons que hi mès lo triangle blau, adoncs f. menbra pus universalment y. que no faja con tan solament menbrava y. per lo triangle blau, e en la major universalitat de f. crex g., per lo qual creximent nex h. contra z,, e f. se transforma en b., e g. en c., e nex d. que ama y.; e aquesta aumentació puja per lo triangle vermell groc e negre segons que y. es amable en b. c. per d., e z. es airable en f. g. per h.

3. A ensercar y. per lo triangle vermell covè que f. descorre per totz los angles de t. per tal que g. entena lo triangle vermell de y.; cor per lo triangle blau[1] entendrà g. on comensa la y. ni per qual mijà nex e ix[2] en la causa final, e per lo triangle vert entendrà diversitat enfre .j.ª y. e altra e conexerà qual es aquella y. que enserca, la qual sabrà concordar ab lo triangle negre per h. z. per so que d. e y. ajen concordansa contra z., segons que en lo triangle groc y. ab majoritat se covè e z. ab menoritat.

4. Considerant g. que y. ab majoritat se covè e z. ab menoritat, menbra f. la y. en so qui es en temps pre-

1. B, rubeum.—2. B, oritur tendens.

tèrit e present, cor sens temps pretèrit f. no poria menbrar, ni sens que f. no menbràs en temps present, g. no poria considerar. On, con es aquesta ordenació de f. g. en majoritat, adoncs es la y. representada a la f. g. egualment, e es la menoritat en la h. con desama la y., con sia cosa quel ufissi de h. sia desamar z.

5. En lo triangle negre entren f. g. per ensercar y., en lo qual ensercament passen enans per dubitació que per afermació ni negació, sotzposant per negació e per afermació [1] per so que y. pusquen atrobar e la dubitació destruir, la qual y. atroben destruent r., menbrant f. en lensercament les cambres de a. s. t. u. x. per so que g. en alcuna cambra o cambres entena y., en la qual y. se transfigur en c. on isca d. qui am y. e que romanga f. on nasca g., de la qual g. està [2] h. que desam <z.>

18. *De la cambra de* t. z.

A ensercar z. cové que h. no sia en lensercament; cor si ó era, torbaria f. g. dementre descuririen per lo triangle blau, en lo qual nos cové h. sens z. ni d. sens y., con sia a. e sa obra amable, e creatura e sa obra creada sia amable, e sia obra de creatura airable con es contraria a obra qui es creatura.

2.[3] En lo triangle vert se rescon [4] z. per so que e. no aja y., cor per e. y. nex h. qui à z.; e per asò z. e confusió de differencia an concordansa en r., la qual concordansa destru h. qui es pus contraria a z. en f. que en o., e en g. que en p., e asò es con [5] h. es moguda per e. qui à y. contraria a z. On, con asò sia enaxí, doncs segons esta regla cové esser ensercada z. per lo triangle vert ab ajuda dels altres triangles.

1. M, supponendo affirmationem et negationem—2. *Serà* isca? : BM, procedat.—3. A, *sense calderó.*—4. BM, latet.—5. BM, eo quod.

3. Per lo triangle vermell cové esser ensercada z., la qual comensa contra la fi de y.: cor enaxí con lo comensament e lo mijà e la fi se concorden en y., axí lo comensament mijà e fi de z. se concorden contra y.; e per asò es z. contra lo triangle vermell, en lo qual z. enversa[1] lo comensament el mijà e la fi contra y., per lo qual enversament[2] es z. representada a la f. g. qui ab justicia donen z. a la h.

4. On pus z. à majoritat en e., pus es menor e. en y., e on pus z. es menor en i., pus crex en e., e en e i. pot esser pus egual z. que en n. r., con sia cosa que de e. i. pot esser feta major egaltat que de n. r. per so cor e. i. an concordansa ab majoritat e n. r. ab menoritat.

5. En lo triangle negre apar z. con pert sa forma e es contrari al triangle vermell, lo qual triangle negre pert sa forma con lo comensament dafermació se trasmuda en negació, e de *converso*; e asò metex se seguex del mijà e de la fi. On, con asò sia enaxí, doncs segons esta regla damunt dita pot esser atrobada la z. e donada a la h., concordans f. g. los .ij. triangles en la y. e salvans a cascú lur àbit e lurs condicions discurrens per lurs cambres contra z.

19. *De la cambra de* u. u.

AQUESTA cambra significa vertutz e visis e obra de vertutz e de visis, e significa que a. es creador e u. blava es creatura e obra de a., e esta significació es formada ab los altres triangles, segons que apar en los triangles consequents.

2. Differencia es enfre u. e u., so es assaber, enfre vertut e vertut, e visi e visi, e vertut e visi, segons diver-

1. B, in quo quidem .z. convertuntur (M, invertuntur).—2. B, quorum euersione.

sitat de e. i. n. r., e asò apar en la figura de u. *Preterea* differencia es enfre la vertut qui ix de la s. qui es substancia, la qual vertut ix en les potencies ab la vertut qui es en e. u. blava;[1] cor la vertut que ix de la substancia se forma en b. c. d. f. g. h. m., e la vertut qui es u. blava se forma en e. i. n.; e cor e. i. n. no son de la entitat de les potencies de s. ni de la entitat de s., per asò la u. blava no es de la entitat de s. ni de les potencies; mas cor la s. tramet sa vertut en les potencies, e e. i. n. son actus daquelles, en la qual[2] e. i. n. se forma la u. blava, per asò es concordansa enfre la vertut de la s. e la vertut qui es u. blava; e cor la u. blava e la u. vermella son contraries, per asò à contrarietat enfre la vertut de la substancia e la u. vermella.

3. Lo sobirà comensament de u. blava es a., e aprés es la vertut de la s. que en les .iij. potencies enfluex sa vertut, les quals potencies son comensamens de e. i. n. qui son comensamens de u. blava, la qual es mijà per <que> la vertut de la s. es moguda per los diverses mijans damont dits a la fi, so es a la a.; e lo comensament de u. vermella es en e. i. n., per so cor e. qui à franc arbitre, poria aver a. u. y. e pren u. z., e la i. pren a. u. y. e la m. desama a. u. y.; e lo mijà de u. vermella es en lo moviment per lo qual les potencies fan contra la fi per la qual son e mouen lurs actus a fi contraria a la u. blava.

4. Majoritat se covè a la u. blava, e menoritat a la u. vermella, e en .j.ª u. blava à majoritat e en altra menoritat; e asò metex se seguex de u. vermella; e la u. es major en e. que en i., e en i. que en n. segons que majoritat e menoritat se covè per e. i. n.; e la majoritat es major per concordansa de .j.ª vertut ab altra, que per

1. BM, Praeterea differentia est inter virtutem quae est .u. lividum in .e. (M, *om.* in .e.) et virtutem procedentem ab .s. in potentias, quod siquidem (M, *om.* siquidem) .s. est substantia.—2. BM, in quibus.

concordansa de .j. visci ab altre; e major concordansa es con les vertutz se concorden segons lur egualtat, que con se concorden contrals viscis; e segons que los objetz de e. i. n. an concordansa ab majoritat o ab menoritat, crex o minva en e. i. n. majoritat o menoritat, per lo qual creximent e[1] minvament se forma egualtat de e. en b. c. d. e de i. en f. g. h.; e segons que e. i. n. son en majoritat o en menoritat, es la egualtat de u. ab la e. i. n., e con la .j.ª vertut es en actu, adoncs son les altres en àbitu, en lo qual son eguals,[2] e son menors que la vertut qui es en actu; e asò metex se seguex de u. vermella.

5. En u. entra lo triangle negre segons la disposició dels altres triangles, e per asò cové afermar o negar o dubtar en u., segons que u. està en e. i. n.; cor u. està per .j.ª manera en e. i. n. per fe, e per altra per esperansa &c., cor u. no contén per fe tant de e. i. con de n., e per esperansa conté u. de e. i. n.; cor de e. contén en quant à a. u. y., de i., cor à h. contra u. z., e per asò pot esperar s. per esperansa per justicia e per misericordia, e so que espera està per n. en qui s. no sab so qui es esdevenidor; e asò metex se seguex de les altres vertutz e dels viscis. On, con asò sia enaxí, doncs segons que u. seguex la disposició e. i. n. se forma lo triangle negre, siguent la regularitat[3] dels altres triangles.

20. *De la cambra de* u. x.

ESTANT lo triangle blau en la cambra, es manifestat que es en la cambra creatura e es obra de a. e de creatura; cor per predestinació no es contradita u. blava ab la qual se cové franc arbitre en la cambra de perfecció justicia, sens la qual no poria esser u. blava, e sens u. blava lús de

1. BM, vel.—2. B, *manca aquest mot.*—3. BM, regulam.

la cambra no seria en creatura ni creatura no seria sobjecta a la cambra de mèrit colpa, sens la qual cambra tota la u. seria e no seria en la cambra de esser privació; e asò es inpossíbol e contradicció.

2. Differencia es enfre u. x., segons que apar en la figura de u. e de x.; e es la concordansa e la contrarietat en la disposició de e. i. n. r. e de u. x.; cor en e. se concorden predestinació e franc arbitre con s. à a la a. major caritat que a sí metexa, e la i. desama que en la cambra de saviea justicia sia majoritat ni minoritat, e la n. ama en aquella cambra egualtat e à esperansa per mèrit, desamant colpa, e la r. desconpon[1] sí metexa per so que e. i. n. ajen perfecció en la cambra de reyalitat e raó; e asò metex se seguex del triangle vert en les altres cambres de u. x. segons que es la calitat daquelles.

3. Al comensament, ans que sia respost a la questió quis covè termenar[2] per u. x., covè que f. g. descorren per u. x. e que elegen en u. x. aquelles cambres quis covenen a la solució, e que daquelles fassen comensamens, discurrens per los altres triangles de t., e lo mijà sia[3] de .j.ª cambra e altra segons la cambra de inmediate e mediate, e sia conservada majoritat a reyalitat, e menoritat a raó per la cambra de potencia objet, e que la fi sia que u. romanga en sa forma, concordant n. ab subposició e e. ab demostració, e que i. sia contra u. z.

4. Con e. à per objet en .j. temps la cambra de predestinació franc arbitre, estant en .j. temps e. en actu per la .j.ª dicció de la cambra, e en altre temps en àbitu per lautra dicció, e asò egalment per la cambra de subposició demostració, adoncs à concordansa e. ab majoritat e mou i. a majoritat per fortitudo en que[4] dóna z. a la h., e la n. es moguda a fe amant la pri-

1. B, culpam .r. et (et *talxat)* deponit.—2. BM, determinari.—3. B, existat in questione.—4. BM, per quam.

mera cambra e desamant lo contrari de la cambra, e per asò es destruida r., per que[1] es la dubitació de predestinació e franc arbitre, la qual dubitació ab menoritat se cové e ab privació de e. i. n. On, con asò sia enaxí, doncs segons que e. i. n. segualen pus fortment per majoritat que per menoritat, es u. blava major per esser perfecció[2] de predestinació franc arbitre.

5. Per afermació de predestinació e franc arbitre crex u. blava en vertut, e la negació la minva: doncs à mèrit s. per afermació e à colpa per negació en la cambra; cor majoritat de vertut à concordansa ab esser perfecció, e menoritat de vertut se cové ab inperfecció privació. On, con asò sia enaxí, doncs dubitació qui sia feta contra predestinació franc arbitre, es concordant ab privació colpa contra esser mèrit, per la qual contrarietat à concordansa enfre dubitació e u. vermella.

21. *De la cambra de* u. y.

AQUESTA cambra significa en qual manera cové esser mès en ella lo triangle blau, so es assaber, que a. per tota la u. blava sia creador de y., e que per la u. vermella sia y., qui no es creatura e ab z. se cové, obra de s., la qual y. es contraria a la y. qui es en la u. blava, la qual y. de la u. blava es obra de s. qui usa della en quant la final entenció per que y. es creatura en u. blava.

2. Differencia es enfre y. e y. per tota la u.; cor per so cor y. pot esser per tota la u. e la u. es en sí diversa e contraria, per asòs seguex que lo triangle vert sia per u. y., concordant y. qui es vertut, ab u. blava, e y. qui es visci,[3] ab u. vermella;[4] e cor en u. blava son di-

1. BM, per quod .r.—2. A, esser perfecció *i les altres paraules a parells, fins a final del capítol, van tancades dins* cambres.—3. A, es en uisci. —4. BM, *afegeixen* : cum verum sit .u. rubeum esse in aliquo homine.

verses vertutz e en u. vermella son diverses viscis, per asò es y. diversificada en u. blava e en u. vermella, la qual diversificació seguex la disposició de concordansa e de contrarietat segons que està en e. i. n. r.

3.[1] En u. blava es per .j.ª manera comensament de y. .j.ª vertut, e per altra manera altra vertut es comensament de altra y., axí con fe qui es comensament de y. per n. e per la cambra de subposició raó, e caritat prudencia qui son comensament per e. de la y. qui es per la cambra de reyalitat demostració; e asò metex se seguex de les altres vertutz e de los viscis, segons que los triangles hi entren e segons que es lo mijà per lo qual lo comensament e la fi se covenen, so es assaber, que .j.ª vertut es mijà a altra con ab y. aja concordansa &c.

4. La y. qui es en u. blava à concordansa ab majoritat, e la y. qui es en u. vermella à concordansa ab menoritat; e per asò y. qui ab majoritat se cové, es concordant ab esser qui ab majoritat se cové, e y. qui ab menoritat à concordansa, se cové ab privació qui ab menoritat se cové, e per asò es desegualtat enfre y. qui es contra z. e y. qui ab z. se cové, per la qual desegualtat tota y. qui sia en u. vermella pot esser destruida per la y. qui ab u. blava se cové. *Preterea,* la y. qui es en fe es per espiració,[2] e la y. qui es en prudencia es per aquisició, e es major o menor segons que lús de a. e de s. an concordansa ab majoritat o ab menoritat, e segons que lo triangle groc està en e. i. n. r.

5. Fe es en major y. on pus aferma que a. sia creador de gran y.; e on pus s. sespera en a., major es en y.; e on pus e. per caritat ama a., major es en y.; e on pus i. dona h. a z. per u. vermella, negant en a. esser u. vermella, major es la y.[3] en que es f. g. h.; e on major es la y., pus es luyn a dubitació. On, con asò

1. A, *sense calderó.*—2. BM, per inspirationem.—3. BM, majus est ipsum .i. in .y.

sia enaxí, doncs segons esta regla es demostrat con lo triangle negre està en u. y. segons la disposició dels altres triangles e de e. i. n. r.

22. *De la cambra de* u. z.

AQUESTA cambra de u. z. à mala significació, so es assaber, que la z. significa que la u. sia vermella; mas con lo triangle blau es mès en la cambra, adoncs es significat que u. blava es creatura de a., e que u. vermella no es creatura ni z. no es creatura reyalment en quant contrarieja y.[1] qui es creatura, per la qual obra u. blava contra z. e u. vermella.

2. z. diversifica ab u. vermella lo triangle vermell en la u. blava: cor enaxí con en lo vi, qui es calt e sec, e per corrobció se fa transmutació, en lo vinagre, de calt en fret, e la secor es lo sobjet permanent de la transmutació de .j. contrari en altre, enaxí la u. vermella e la z. contrariejen u. blava en e. i. n. qui son sobjetz de la contrarietat en la qual u. vermella e z. an concordansa, contrarians a u. blava e a y.,[2] transmudans la causa final de u. y. en contraria fi, so es en u. z.

3. La z. a vegades es comensada[3] contra y. en fe, a vegades en esperansa &c., e a vegades se contrarieja y.[4] ab .j. visci, a vegades ab altre; e z. es lo mijà, e e. i. n. r. son sos comensamens, e la fi es la u. vermella. On, con asò sia enaxí, doncs segons quel triangle vermell entra en u. z. contra u. y., pot entrar en u. y. contra u. z.

4. Aytant con u. vermella à concordansa ab z. es u. vermella concordant ab majoritat o ab menoritat, e per asò es egualtat enfre u. vermella e z.; e on major es u. z. en e. i. n. r., menor es[5] u. y., e cor u. y. an

1. M, ipsi .u.—2. A, e la .y.—3. BM, incipit.—4. BM, contrariatur ipsi .y.—5. BM, minora sunt in eisdem.

concordansa ab la cambra de esser perfecció e u. z. an concordansa ab privació inperfecció, e[1] la primera cambra ab majoritat se cové, e la segona ab menoritat, per asòs seguex que on major es u. z., mils se concorda ab menoritat, e on major es u. y., mils an concordansa ab majoritat, e per asò tota u. z. pot esser destruida per u. y.

5. Afermació qui sia per[2] u. z. es contra u. y., e asò metex se seguex de negació, e la dubitació nex en r. qui conté de u. z. y.: *ergo* a destruir la dubitació se cové transmudar u. y. en e. e u. z. en i. per so que sia feta afermació e negació per u. y. contra u. z., fortificans e. i. la u. y. e mortificans u. z.

23. *De la cambra de* x. x.

AQUESTA cambra significa la manera[3] segons la qual la t. sia mesa en ella, conbinant .j.ª cambra de x. ab altra, segons que ó exemplificam en les questions de x. Mas cor nos breument tractam desta ART e la brevitat es abastant, per asò, segons la sufficiencia abreujada, deim la manera con la t. entra en la cambra, e primerament, deim del triangle blau, so es assaber, que discorrens f. g. per x. prenent[4] les cambres per objet, en les quals apar a. esser predestinació e perfecció, e esser creatura e obra; e asò metex apar de les cambres qui no son creatures, e aquesta aparencia està en lo mesclament quels triangles[5] fan ab lo blau sobre la cambra.

2. Differencia es reyalment enfre predestinació e franc arbitre, e an concordansa per a. en la cambra de saviea justicia, e son contraries en la cambra de reyalitat e raó. ¶ Differencia està enfre esser e privació, la qual differencia ab contrarietat se cové e ab

1. BM, et quoniam.—2. M, ex.—3. A, materia.—4. BM, accipiunt. —5, BM, quam alii trianguli.

concordansa per la cambra de inmediate e mediate e per la cambra de perfecció e inperfecció; çor inmediate es contrarietat enfre esser e privació, e mediate hi es concordansa, quar per perfecció té[1] privació a esser e per inperfecció té[1] esser a privació. ¶ Differencia està enfre perfecció e inperfecció, la qual differencia està en la cambra de concordansa contrarietat[2] per la cambra de inmediate mediate, so es assaber, que inmediate se contrariejen, axí con foc e aygua, e mediate se contrariejen, axí con lo foc e aygua quis contrariejen[3] per la cambra de aer terra; e asò metex se seguex de la concordansa, segons que apar per si metex siguent la doctrina de la elemental figura. ¶ Mèrit e colpa contenen lo triangle vert segons la cambra de inmediate e mediate, segons que apar en la doctrina que avem donada, con lo vert entra en la cambra de perfecció e inperfecció; e asò metex se seguex del triangle vert, en les altres cambres de X., ques seguex dell en les cambres damunt dites. ¶ Lo triangle vert entra en la cambra de predestinació mèrit, e asò metex se seguex de totes les cambres de la figura, segons la cambra de inmediate mediate, so es assaber, que predestinació e mèrit son diverses;[4] cor predestinació es a. e lo mèrit del predestinat es ens creat, la qual a. e lens creat an concordansa en so que[5] per aquell ens esdevé lo predestinat segons que[6] ó sab e ó jugja a.; e la contrarietat està en la r. per la cambra de reyalitat e raó e de potencia e objet, opinant n. que en ens predestinat no sia ús de justicia, ni en ús de justicia no sia ús de perfeta saviea; e aquesta

1. BM, tendit.—2. A, *sense tancar.*—3. BM, quae mediate inter se contrariantur.—4. e aso metex ... son diverses] BM, et prout ista camera exemplificatur per cameram mediate inmediate, eodem modo intelligendum est alias cameras ipsius scilicet (M *om.* ipsius scilicet) .x. x. exemplificatas esse, quae immediate diversae sunt vel concordes, et mediate concordantes vel contrariantes. Isto modo praedestinatio et meritum diversa sunt inmediate.—5. BM, habent concordantiam mediante praedestinato, nam.—6. BM, ad ea quae.

contrarietat es cor lobjet à concordansa ab perfecció e la potencia de s. ab inperfecció.

3. Predestinació es comensament de franc arbitre qui es[1] sa creatura, e per asò es inpossíbol que predestinació qui es a. sia contra franc arbitre; e lo mijà per lo qual hom predestinat esdevé a asò a que es predestinat, es lo franc arbitre qui es en e. i. n. r. contra u. z.; e la fi es la perfecció de la cambra de saviea justicia. ¶ Esser creat es comensat e a. es comensament, e lo comensament de la privació de esser creat es lenclinament que lens creat à a so don es creat, so es no ens[2] qui ab privació se cové, en la qual[3] era ans que fos creat; e lo mijà de esser e privació es lo segon actu, cor per aquell se fa lo luynament de ens e de privació en generació, es fa lacostament per corrobció; e la fi es segons que lo segon actu mou lens a ensús per generació tro aja sa perfecció, ol mou a enjús[4] tro que sia en privació. ¶ Predestinació es comensament de esser creat, e lo mijà es lesser creat sobre lo qual se seguex so que sab predestinació; e asò metex se seguex de esser perfecció, cor en tot ens creat comensa enans esser que perfecció, e perfecció que inperfecció; e lo mijà es so per que lens té a sa perfecció, so es a la causa final per la qual es creat. On, con asò sia enaxí, doncs segons que avem dat exempli en les cambres damunt dites con hi entra lo triangle vermell, se pot entendre con entra en les altres cambres de x.

4. Predestinació à concordansa ab majoritat e franc arbitre ab menoritat, cor predestinació es a. e franc arbitre es creatura; mas cor franc arbitre à concordansa ab a. en quant es sa creatura, e à concordansa ab predestinació, en quant e. francament pren a. u. y. per objet, es[5] à concordansa ab justicia qui es a., per asò à egualtat entre la influencia que predestinació enfluex en lo predes-

1. BM, quia liberum arbitrium est.-2. B, ad nichilum : M, ad non ens. —3. BM, in quo.—4. BM, deorsum per corruptionem.—5. BM, et quia.

tinat que influex, e la justicia, en la qual influencia es egualtat[1] per la qual e, està francca enfre u. y. z.; e asò metex se seguex de i. n. r. ¶ Esser e majoritat se concorden, e privació e menoritat, e privació de mal e majoritat se concorden, e privació de bé e menoritat se concorden, e la egualtat està per mijà, so es per la cambra de merit colpa. ¶[2] Major concordansa à predestinació ab majoritat que ens creat, e la egualtat de la majoritat e menoritat està per mijà, so es per duració, cor aytant dura en gloria lens creat, con a. On, con asò sia enaxí, doncs segons que avem en les cambres de x. mès lo triangle groc, pot esser mès, per aquells comensamens metexs, en les altres cambres mediate o inmediate.

5. Afermar predestinació es segons raó negar franc arbitre, e afermar franc arbitre racionalment es negar predestinació; e cor reyalment cové esser predestinació e cové esser justicia, per la qual cové esser[3] franc arbitre reyalment, per asò en n. r. es formada dubitació, la qual dubitació es per inperfecció de n. r. en la raó, e la qual dubitació esdevé en privació con la e. inmediate aferma esser la cambra de saviea justicia e la i. nega que en la cambra sia contrarietat per la cambra de predestinació franc arbitre. ¶[4] Afermar esser la cambra de merit colpa es afermar la cambra de predestinació esser e la cambra de perfecció justicia, e aquesta afermació es reyalment de necessitat; e la dubitació està en la raó en qui s. per n. r. oblida e innora e desama la necessitat de les cambres damunt dites. On, segons que avem dada regla del triangle negre en les cambres damunt dites, pot esser entesa la regla segons la qual lo triangle negre entra en les altres cambres de x.

1. BM, inter influentiam praedestinationis et influentiam justitiae (A, que influex e la justicia, *potser* e que influex la justicia) quas homo praedestinatus recipit, in quibus etiam influentiis est illa aequalitas.— 2. A, *sense calderó.*—3. B, conseruetur.—4. A, *sense calderó.*

24. *De la cambra de* x. y.

ESTA cambra significa la manera segons la qual t. se cové [1] per la cambra, discurrens f. g. per los angles de la t. e metens aquells per la cambra, per enteneió densercar con y. està creatura e obra per les cambres de la x., siguent la disposició dels triangles, [2] a donar conexensa de a. e de ses cambres a la e.

2. Aytan con es gran la differencia de predestinació franc arbitre, es gran la y. qui es en la differencia, cor si no ó era, seguirsia que la differencia fos estant en z.; e aytant con es gran la differencia e la concordansa de predestinació franc arbitre, es gran la y. On, con asò sia enaxí, doncs covés de necessitat que la contrarietat qui es de predestinació franc arbitre, sia en la raó de c. e per la concordansa [3] sia en reyalitat, per so que la contrarietat e z. se concorden, e la reyalitat e y. se covenguen. ¶ En la cambra de esser privació e de perfecció inperfecció e de mèrit colpa &c., à la y. concordansa ab esser perfecció mèrit &c., e la z. ab privació inperfecció colpa, se cové; e cor y. en major quantitat se cové ab la x. que la z., per asò à major differencia e concordansa enfre x. y. que enfre x. z., e la differencia e contrarietat de x. z. es major que de x. y. On, con asò sia enaxí, doncs segons esta regularitat [4] es demostrat con lo triangle vert decorre per la cambra de x. y.

3. Si predestinació es contra franc arbitre, se seguex que esser sia comensament de privació, e perfecció de inperfecció, e mèrit de colpa, con sia cosa <que> la perfecció de franc arbitre sia a. qui es predestinació, qui es una cosa metexa ab justicia qui à dat comensament a

1. *Polser* decorre : BM, intrat.—2. BM, triangulorum ipsius .t.—3. B. et concordantiam.—4. BM, regulam.

franc arbitre; e cor es inpossíbol que negú contrari sia comensament de son contrari, cor si ó era, .j.[2] metexa fi seria mijà a moltz contraris, per asò es demostrat con per lo triangle vermell es demostrada la cambra de reyalitat franc arbitre. ¶ Subposició mediate[1] y. n. es comensament de demostració mediate e. i., e per asò es la subposició comensament, e la demostració es la fi, e la y. n. e. i. son los mijans per los quals la y. de n. se transfigura en la y. de e. i. mediate lo triangle vermell.

4. Inmediate es e. major en reyalitat con b. c. d. prenen per objet la cambra de predestinació perfecció en .j. temps e en altre temps prenen per objet la cambra de perfecció franc arbitre, que no es con mediate b. c. d. prenen per objet la cambra de predestinació franc arbitre per la cambra de esser privació; e per asò en la raó à la menoritat concordansa ab z., e en la reyalitat à y. concordansa ab majoritat; e la egaltat de esser e reyalitat es en major y., e egualtat de esser e privació es en menor y., per la qual egualtat menor se transforma y. menor en z. en la cambra de privació raó, per la qual transfiguració[2] se forma la cambra de dubitació menoritat contra la cambra de afermació majoritat qui demostra per lo triangle groc la cambra de predestinació franc arbitre, segons que damunt es dit.

5. Ans que sia la afermació de y. ni la negació de z. cové que f. g. descorren per totes les cambres de x. temptant segons qual cambra o cambres se cové la afermació e[3] la negació, discurrens f. g. en aquella temptació per les cambres de t., concordans afermació ab e. e ab majoritat, e concordans[4] negació ab i. e ab menoritat, e concordans dubitació[5] ab n. r. qui ab privació se covenen. On, con asò sia enaxí, doncs per esta regla es signi-

1. M, mediante *passim*.—2. BM, transformationem.—3. BM, vel.—4. A, concordans e.—5. A, e dubitació.

ficada la art segons la qual ab lo triangle negre es trobada la y. en la x.

25. *De la cambra de* x. z.

En x. es la cambra de potencia objet, la qual potencia pren lobjet ab z. adoncs con la potencia racional obra contra la final enteció per la qual a. la à creada, o con la sencitiva, qui es per[1] la influencia de la racional e per la recepció de la vegetativa, es desordenada a esser pres[2] lobjet ab y., axí con lome malaute qui à openió que les coses dolses sien amares, la qual openió es en z.

2. Differencia es enfre la potencia racional e la sincitiva e la vegetativa;[3] cor la racional es creada ab les .ij.es [4] potencies per so que aja estes cambres e. a. u. y. i. u. z.; e la sincitiva es creada influencia qui ix de la racional en la vegetativa qui reeb aquella influencia; e de la acció e la pasció resulta la sincitiva, qui es especia avent los .v. seyns per so que prena los objetz sensuals als quals es sobjecta la potencia vegetativa, qui es resultada de la conposició dels elemens, segons que apar en la elemental figura; e es la vegetativa, per la influencia de la racional, moguda en la sincitiva a pendre los objetz, en quant la sincitiva conté della per manera de generació, quis fa de la sincitiva en la recepció de la vegetativa. On, con asò sia enaxí, *ergo* segons que es la concordansa en les .iij. potencies, està la y. contra la z., e segons que en elles es desordenat lo triangle vermell, està la z., la qual z. es diversa segons la divercitat damunt dita.

3. La potencia racional es comensament de la sincitiva; cor en sa influencia es creada, e ella, enfluent sa

1. BM, quae propter.—2. BM, ad accipiendum.—3. A, negatiua.—4. BM, cum duabus aliis.

vertut,[1] enfluex la sincitiva en la vegetativa on es la rayl, per manera de recepció, de la sincitiva, per[2] aquella rayl generable, de la qual vegetativa son comensamens la racional e la sincitiva, dementre que es la participació de totes .iij. les potencies, e la sincitiva es lo mijà en lo qual es la fi qui es dels .v. seyns de la sincitiva on se forma z. qui es absencia de y. con la vegetativa es desordenada a reebre la influencia de la racional, e en la rayl que à en sí de la sincitiva,[3] à inperfecció; per lo qual desordenament la sincitiva pert alcun dels seyns on se forma z., axí com seguetat[4] o cadarn o sordital o malaut gustament, per qui la sincitiva defall a pendre los objetz qui ab y. se covenen.

4. Majoritat à concordansa ab la potencia racional, e menoritat ab la vegetativa, e en lo mijà de la menoritat e de la majoritat està[5] la potencia sincitiva; e per asò es la z. major en la .j.ª potencia que en lautra, cor en aquella potencia on y. mils se cové, es la z. major con ne priva la y.; e la egualtat de la potencia e del objet se cové, segons que z. pot esser major contra lo pus noble objet que contra lo menys noble, segons que z. contrarieja y. pus fortment en la pus nobla potencia e en lo pus noble objet, que en lo meyns noble.

5. La potencia racional aferme o nega o dubta per e. i. n. r., e la sincitiva per los .v. seyns, e la vegetativa[6] per les .iiij. potencies qui son de sa entitat, so es apetetiva digestiva retentiva dispulsiva; enperò *metaforice* sentén esta locució[7] del triangle negre en la sincitiva e en la vegetativa. On, con asò sia enaxí, doncs segons quel triangle negre està en les .iij. potencies per lo triangle vert groc e vermell, es la z. en los objetz que les .iij. potencies prenen; e asò metex se seguex de y. en la cambra de x. z..

1. BM, creatur (M. causatur) ... et ipsa potentia rationalis influens suam virtutem in sensitivam.—2. BM, a sensitiva, quae receptio est per (*potser* de la sensitiva <la qual recepció es> per).—3. B, et in radice que est sensitive —4. BM, per caecitatem.—5. B, sed medium ... est in. —6. A, negatiua.—7. BM, quod dictum est.

¶ Donada avem doctrina con la t. entra en la cambra de potencia objet, la qual doctrina es comensament reglat con per ell om sapia metre la t. en les altres cambres de x. per la cambra de x. z.; e cor aquesta ART es de universals comensamens e esquiva prolixitat, per asò avem esposta la cambra de x. z. sobre la cambra[1] damunt dita, a demostrar con en esta ART .j. comensament ix daltre, e con los uns comensamens mostren los altres.

26. *De la cambra de* y. y.

ESTA cambra significa en qual manera f. g. descorren ab y. per les cambres de a. s. t. u. x. e per les cambres de la elemental figura e dels comensamens de theolegia filosofia e dret, menbrant f. e entenent g. con en la cambra de bonea bonea, qui es significada en la figura demostrativa per la cambra de a. a., es y. a. qui crea[2] y. qui es creatura e obra de creatura, bonificant bonea per bonificar e bonificant lo bonificat, qui es creatura, y.[3] qui es obra de creatura; e asò metex se seguex de les altres cambres de a. e de s. t. u. x. &c.

2. Differencia es enfre y. e y., cor .j.ª y. es ens creat, altra y. es aquella qui resulta de la obra que la e. à en lobjet que pren ab y., altra y. es aquella qui resulta de i. u. z., altra y. es aquella qui es per n., e altra es aquella qui es per r.; e asò metex se seguex en diversitat de nombre, cor en lo temps que es y. per e., no es la y. que e. à aúda en altre temps e en altre objet.[4] On, con asò sia enaxí, doncs segons que avem dat exempli de y. en la .j. angle del triangle vert, se pot entendre la concor-

1. BM, per cameram.—2. BM, .y. est .a. quod creauit.—3. BM, bonitate per bonificare bonificante .y. quod est creatura, et in ipso .y. quod est creatura bonificato (B -ta) bonitate bonificante .y.—4. B, in alio tempore habuit pro objecto.

dansa qui es enfre .j.ª y. e altra; e la contrarietat del triangle està en la concordansa que .j.ª y. à ab altra contra z.

3. Segons que y. està en lo triangle vert, es significat con està en lo triangle vermell, siguent la disposició del triangle groc; cor la y. qui à concordansa ab majoritat es comensament de la y. qui ab menoritat se cové, axí con la y. en qui està e. es comensament de y. en qui està i.; e la y. qui es resultada per la influencia de la potencia en lobjet, es lo mijà qui es enfre la potencia e lobjet, per lo qual mijà es moguda la y. qui està en lo comensament, e enfluex per aquell mijà sa vertut per tal ques transmut en la y. en la qual se cové estar la causa final, axí con f. qui forma en menbrar y. per so que esti y. en menbrant tan longament tro que b. aja y. en menbrat e c. en entès e d. en amat.[1]

4. Segons que y. està en lo triangle vermell, està en lo triangle groc; cor, enaxí con cadena,[2] sencadenen e senlassen los uns triangles en los altres. On, per asò es manifest que la y. qui es estant en la u. blava, à concordansa ab majoritat,[3] con sia la u. blava per la final entenció, segons conparació de la y. qui està en lactu simple de b. c. d. qui es mijà per lo qual passa la y. de b. c. d. en la u. blava; e la egualtat de .j.ª y. ab altra està en b. c. d. e en e. e en u. blava &c., segons quel triangle vermell e negre per lo triangle vert si coven<en>.

5. y. es afermable e z. es negable e dubitació es sotzposable, e per asò està y. en tot lo triangle negre per e. i. n. r., segons la disposició de los altres triangles; e dasò no cal donar exempli, cor en la participació dels triangles apar manifestament a aquells qui dells saben usar per e. i. n. r., siguents les regles desta Art e de sos comensamens.

---

1. B. habeat .y. inmemoriatum et .c. intellectum et .d. indilectum.— 2. BM. sicut annuli catenae simul concatenantur, eodem modo.—3. BM. *afegeixen* et .y. simplex existens in .e. habente .u. lividum habere con-

27. *De la cambra de* y. z.

Lo triangle blau es de a. creatura operació, en lo qual triangle covè metre y. z., segons la regularitat[1] dels altres triangles, per so que sia demostrat que y. es creatura e obra de a. e de creatura, e que z. es absencia de y. e enclinació de esser a no esser per obra de creatura contraria a y.; e dasò no cal donar espirament,[2] cor en lo mesclament dels triangles e en lo descorriment que f. g. fan per les cambres o per les flors desta ART, es manifest.

2. Differencia està enfre y. z.,[3] la qual differencia es ens estant en aytan gran quantitat con es la contrarietat qui es enfre y. z.; e cor en alcunes coses an concordansa, so es assaber, en inperfecció e en u. vermella, la qual es en y. e en z. en home peccador, e[4] per asò es lens qui es en lur concordansa menor que lens qui es en lur contrarietat.

3. En la r. està pus fortment la cambra de y. z. per lo triangle vermell que en e. i. n., e per asò passen y. e z. per moltz mijans ans que sien simplament en e .i. n.; cor en o. es absencia de b. f. per la presencia de k., e per asò la absencia de b. f. e la presencia de k. son comensamens con <en> y. sia en privació e.,[5] e z. i sia en actu, e per asò z. es comensament de la privació de y. en e.; e asò metex se seguex de p. q. en e. e en i. n. On con asò sia enaxí, doncs a contrari seny es denotat com y. es comensament de la absencia de z., e lo mijà està en lo sobjet, so es la r., en la qual es feta la transmutació quis fa de y. en z.[6] e de z. en y. per e. i.

cordantiam cum minoritate, maxime.— 1. BM, regulam.—2. B, experiri : M, exemplificare. — 3. B, .u. et .z.—4. BM, *manca la copulativa.*—5. BM, quomodo .e. habeat .y. in privatione.—6. A, dè .y. en .y.

n., enaxí con se fa de los elemens per los individuus de les especies, e la fi es que la y. destrua z. e la z. la y. per e. i. n.

4. y. à concordansa ab majoritat e z. ab menoritat per so cor y. e eser, qui ab majoritat se cové,[1] an concordansa, e z. e privació, qui ab menoritat se cové,[1] an conveniencia; e la egualtat de y. z. està en so que y. e z. son en u. vermella, estant veritat u. vermella esser en alcun home qui per aquella u. està en z.

5. La y. qui es contraria a z. manifesta z., manifestant y. sí metexa, e la z. amagant sí metexa amaga y.; e per asò covés afermació ab y. pus fortment que negació, e ab la obra de z. se descové afermació e negació, e per asò de sa obra resulta dubitació, la qual dubitació es destruída en esta ART con la y. es ab e. e la z. ab i.[2] destruens r.

28. *De la cambra de* z. z.

En esta ART es regla general con t. sia mesa en cascuna cambra desta ART per tal que z. sia objet de i., e cor .j.ª z. significa altra z. en lensercament, per asò significa la cambra de z. z. que en ella sia mesa la t. On, nos primerament metem en la cambra lo triangle blau e puxes los altres triangles, diens[3] que a. no es creador de z. qui ab u. vermella se cové contra u. blava, ni creatura no fa z. de sa entitat ni natura, cor si ó faia, seria z. alcuna part de creatura; mas cor alcuna creatura es contra la ordenació de a. e de sí metexa per u. vermella, per asò ix z. de sa obra e nex z. de la desordenada obra de creatura.

2. Differencia està enfre z. e z., axí con la z. qui es en esser home ase, lo qual esser es z., la qual z. ab

1. BM, conveniunt.—2. BM, existit in .e. et .z. in .i.—3. BM, igitur secundum triangulum lividum dicendum est.

y. à concordansa; altra z. es aquella qui es objecta a la e. abitualment con i. à per objet y., la qual e. i. estan en la cambra de inperfecció colpa; e la concordansa de z. e z. està en la e. i.; e asò metex se seguex de la diversitat de z. e z. per u. vermella e per n. r. e per les altres coses senblans a aquestes, en les quals se concorden z. e z., segons que damunt es dit, o en ques contrariejen, axí con la z. qui ab u. y. à concordansa, qui es contra la z. qui ab u. vermella se convé.

3. La z. objecta[1] a la e. es comensament a la z. objecta a la i., cor la e. mou la i. e la b. c. d. mouen e. per la cambra de franc arbitre colpa, e la z. qui comensa en n. es comensament a la z. qui es en e. i. adoncs con e. i. son en z. per consequencia de la z. qui es en n., axí con lome qui es creent per z.[2] contra a. qui à i. contra u. blava; e lo mijà qui es enfre .j.ª z. e altra, es lo sobjet[3] per que z. es moguda de .j.ª especia en altra, so es de e. en i. e de i. en e. e de n. en e. &c.; e la fi per que es z. es per so que destrua y. e que do forma de esser en sí metexa, ab lo qual esser se descové en quant z. ab privació à concordansa.

4. Segons que per lo triangle vert vermell e negre entra z. en lo groc, es .j.ª z. major que altra e es .j.ª z. egual ab altra,[4] axí con la z. qui es pus luyn a y., qui es major que la z. qui es pus prop a y.,[5] e on major es z., menys conté de esser e més conté de privació; e la egualtat qui es enfre .j.ª z. e altra es en e. con b. forma en e. aytan fortment z. con d. o con c., e de *converso*.

5. En la r. à tan gran acostament .j.ª z. ab altra, quen resulta dubitació contra afermació e negació; mas con e. recobra ses partz de r. e la i. ses sues, e asò metex fa n., e la r. es en privació, adoncs[6] es destruída la

1. A, abjecta.—2. B, in homine credente in .z.—3. B, objectum.—4. B, *afegeix :* est autem quoddam .z. majus altero.—5. B, quam ab illo (.z.) quod est minus.—6. B, tunc priuatur .r. et.

dubitació, discurrens f. g. per les cambres desta Art per entenció de destruir la r., en la qual destrucció son enformades[1] la afermació e la negació qui[2] prenen per objet la diversitat qui es enfre .j.ª z. e altra per tal que i. sia contra z. e que e. aja y.

¶ Fenida es esta segona distincció on son reglades e condicionades les cambres de la .ix.ª figura, on[3] avem exemplificada <la> art e la doctrina segons la qual hom sapia metre la t. en les cambres, discurrens f. g. per les cambres desta Art, per les quals se mouen f. g. al objet desta Art, lo qual es la tersa distinció consequent, la qual es a conéxer e a amar a.

1. BM. formantur.—2. BM. quae .f. g.—3. A. e con : BM. et in qua etiam denotantur.

Comensa la tersa distincció qui es

De entenció

COR aquesta distinció es de entenció, cové primerament dir con entenció es en .ij.[es] partz, so es assaber, primera entenció e segona. La primera entenció es la causa final, e la segona es so qui sà a la fi; la qual segona entenció se concorda ab comensament e mijà, e la primera entenció ab la causa final à concordansa, e per asò la primera entenció à concordansa ab majoritat, e la segona entenció ab menoritat se cové; per la qual majoritat e menoritat se mou lo comensament a la fi per lo mijà. On, con asò sia enaxí, doncs lobjet desta Art es la fi, la qual es conèxer e amar a., e la segona entenció està en los altres térmens desta Art, segons que ab ells se cové.

¶ Esta distinció es departida en .xvj. mous, los quals poden esser mogutz per los .ij. sercles de la .ix.ª figura a formar les cambres desta distincció, segons que si formen les altres cambres de la segona distincció. E los .xvj. mous son aquestz: menbrar, entendre, voler, creure, contemplar, atrobar, endressar, preicar, espondre, soure, jugjar, mostrar, disputar, consellar, acostumar, sanar. Per aquestz

.xvj. mous descorre esta distincció; e moltz daltres mous se seguexen per aquestz en la ART, los quals, segons que daquestz darem exempli, poden esser enteses segons la doctrina de la ART.

1. *Menbrar*

A saber menbrar segons art se covẽ que **f. g.** descorren per les cambres desta ART, e primerament en la cambra de **aygua terra**; cor la **b.** à concordansa ab secor per concavació e ab fredor per restreyniment, e per estes .ij.es qualitatz poden en **b.** caber moltz particulars on se forma I universal, en lo qual **g. c.** atroba[1] so que demana la **d.**; e per asò malencolia dona major subtilitat[2] que neguna de les altres conpleccions: doncs bona cosa es concordar la **b.** ab la sua conplecció, la qual concordansa es significada en la ordenació de la cambra.

2. Per les cambres de **a. s.** **s. s.** es significada la regla per la qual hom sapia menbrar; cor la primera cambra significa con **s.** menbra les cambres de **a.**, e la segona cambra significa ab qual especia **s.** deja menbrar aquelles cambres; cor menbrar **b.** aquesta doctrina es per influencia de **a.**, per la qual **a.** mou[3] **b.** a molt altament menbrar, e dona la altea de **b.** vigor a la **c. d.** per qui **b.** puja menbrar **a.**; e la segona cambra significa con **b.** en la **n. r.** se deja reposar, cor per massa menbrar es **b.** destruable.

3. La cambra de **s. t.** significa con ans que **b.** menbre, descorra **f.** per **t.** sens **h.** per so que volentat no do enbargament a **f.**, e que la **f.** mescle los triangles de **t.** per so que sen pusca formar **y.** a la **e.**, e **z.** a la **h.**; e si la formació es enpatxada, covẽ que **f.** se trans-

1. BM, in quo .c. invenit.—2. B, recolentiam.—3. BM, movetur.

figur en k. e g. en l. e h. en m. per so que nos corrompa la memoria e que sa vertut sia conservada en la n., en la qual estiy potencialment; cor moltes vegades sesdevé que con b. no pot menbrar e la d. vol que menbre so que no pot menbrar, que la b. sen destru, per lo qual destruiment se pert sa vertut en la n.

4. Per les cambres de s. u. s. x. s. y. s. z. [1] es significat con hom sapia [2] menbrar, so es assaber, que per u. sab s. menbrar con b. menbra u. blava e f. menbra u. vermella, con sia cosa que en aquell menbrament se covenga lo triangle vermell ab d. h.; mas con d. ama u. vermella e h. desama u. blava, adoncs es enversat lo triangle vermell, per lo qual enversament es enversada la s. en son menbrar e no sab menbrar.

5. Per s. x. es mostrat con s. menbre les cambres de x., amant d. so que si covė e desamant h. so que si descové, descorrens f. g. per les cambres de x. ab les cambres de t., cor per aytal descorriment aurà c. subtilitat, per la qual b. pujarà menbrar la subtilitat de c.

6. Per s. y. e per s. z. es manifestat que y. es raó con b. pug, e cor z. es escuritat de b. e cor h. desama z., adoncs [3] b. h. pujen en alt grau la s. a menbrar, e la m. ama so que b. f. no abasten a menbrar, e per aquell amament à la m. apetit con k. se transmut en b., per lo qual apetit se fa la transfiguració de k. en b. e la b. puja al grau la e. en que era la n. On, con asò sia enaxí, doncs de grau en grau puja b. quin [4] sab menbrar per la doctrina damunt dita.

1. B, *omet aquesta cambra.*—2. A, sapa.—3. BM, idcirco.—4. B, illi qui : M, in illis qui.

2. *Entendre*

A dar doctrina con hom sapia entendre, se cové formar estes cambres: foc terra a. s. s. s. s. t. s. u. s. x. s. y. s. z., per les quals cové descorre g. e seguir lurs condicions. Cor per la primera cambra es significat con c. es purificant sa obra per calt e per sec, cor per la calor distinsionega .j.ª cosa daltra, e per secor buyda lo sobjet[1] e atrau a sí e omple sí metex e la b.; e per asò està en lo front, en lo qual es pació per sobre calor e secor on se destru la b., qui per secor ab la c. se cové. On, con asò sia enaxí, doncs cové que qui vol saber[2] entendre subtilment,[3] que sapia atrempar la cambra de foc terra.

2. Per la cambra de a. s. es denotat con g. descorra per les cambres de a. ab la t., sotzposant m. so que ama, per tal que e. pusca aver les cambres de a. per les quals c. à influencia a pujar; cor con m. desama en lo comensament subposició, adoncs c. pert lo mijà per lo qual no pot[4] venir a la demostració, e es enaxí con lo foc qui no pot passar a laygua sens mijà; e si la subposició es contra a. e ses cambres en la conclusió, convertescas m. en h. contra la subposició, e la d. am lo contrari de la subposició per so que c. aja y. en les cambres de a.

3. La cambra de s. s. significa con s. deja entendre a vegades per c. a vegades per g., a vegades deja innorar per formar n. r. en quis conserva es reposa lenteniment con la b. d. f. g. li defallen; e per asò c. deu entendre a vegades que entén con es e. en actu, e a vegades deu entendre g. que no entén con es n. en

1. B, objectum.—2. B, *omet aquest mot.*—3. A. *repeteix* cové.—4. M, per quod posset.

actu; e per aquesta regla la c. sasubtila a entendre e gardas[1] de la sencitiva potencia e de la ymagenativa que nol destruen nil fassen rudi per més entendre en los objetz qui son de lur natura, que en los objetz entallectuals, en los quals c. pot pus autament entendre que en aquells qui no son a ell tan senblans en natura.

4. Per la cambra de s. t. se mostra con s. decorra per los triangles de t. per so que prenens aquells per objetz sapia entendre e que sasubtil a entendre; cor per lo triangle blau pot entendre con tota cosa covê esser o a. o creatura o operació, e per lo vert sapia diferensiejar e concordar e contrariejar, e per lo vermell sapia[2] comensar e pendre mijans e transmudar de .j. mijà en altre per so que pusca venir a la fi, e per lo groc sapia conèxer qual[3] objet es major o menor ni egal, e per lo negre sabrà afermar o negar o dubtar; e per totes estes coses aurà[4] s. regla e art a entendre: cor enaxí con lo pagès qui à cavayl e nol sab cavalcar, eñaxí s. sens la t. à enteniment e no sab entendre.

5. Per s. u. es demostrat con s. sapia entendre, donant u. blava per objet a la d., e la u. vermella a la h., e segons que u. à ses cambres, descorra s. per elles per conservar a la d. la u. blava e a la h. la u. vermella; e cor en aquesta regla es a. aujutori[5] e es la s. en la via per la qual es creada, per asò la c. g. pujen entendre en tant alt grau, que sens la doctrina damunt dita noy porien pujar.

6. Per la cambra de s. x. sab c. entendre altament en x. con entén la cambra de predestinació franc arbitre, en la qual entén c. que entén esser perfecció e entén que no entén tota la perfecció de la cambra la qual ama n., e per laut enteniment que s. à en c. e per lauta volentat que à en n., sab molt subtilment entendre en les altres cambres de x., discurrens per elles ab la t.

---

1. BM, tamen praecavendum est.—2. A, sabia : BM, sciet (*sic in ceteris*).—3. BM. quod et quale.—4. BM, habet.—5 .BM, adjutor ipsi .s

7. En la cambra de s. y. es atrobat[1] con s. enserca y. On, con la b. remenbra aquella cambra e segons aquella senforma c. a ensercar y., adoncs està c. en molt gran subtilitat en la y. que entén, e con c. no pot entendre, recorre a la r. e remou ses partz daquella r. per so que montiplic e., e si per la destrucció de r. la c. no pot atrobar la y. que enserca, transformas e. en n., la qual n. no descreu so que e. no pot entendre, entenent c. que tot so qui no pot esser entès no es negable ni descreible, cor si ó era, possíbol cosa seria que c. pogués entendre totes coses en qual que temps ó volgués e.; e asò es inpossíbol.

8. En la cambra de s. z. es significada la doctrina de entendre, cor lo mesclament qui es fet dels triangles ó enseyna en aquella cambra; e per asò qui vol entendre subtilment la z., recorra a aquella cambra e do z. per objet a la h. per so que y. a la d. sia objecta, e per tal que los objetz sien pus prop a les potencies de s. metals s. sovén en ses especies: cor, enaxí con[2] los elemens, on pus frequentment entren los uns en[3] los altres, pus leugerament se fa la digestió es forma lo subpòsit que conponen.

3. *Voler*

Qui ama aver doctrina con sapia voler, seguesca so que signifiquen estes cambres: f. g. foc aer a. s. t. u. x. y. z.[4] e. a. u. y. i. u. z. m. a. u. y. z.. Cor la primera cambra significa con f. g. decorren tan longament per ella, tro que pusquen esser formades les altres cambres; e[5] per la cambra de foc aer pot f. menbrar e g. entendre con a voler se cové que lo cor li sia sobjet, cor ab la cambra à concordansa, latrempament de la qual cambra se cové per

1. BM, sciendum est.—2. BM, quoniam in quantum (M, -to).—3. A, e.—4. A, ¦ a. s. t. ¦ u. x. y. z. ¦ : B, ¦ a. s. ¦ t. u. x. ¦ y. z. ¦—5. A, cor.

atrempada humiditat e calor; e per a. es demostrat con b. menbre e c. entena les cambres de a. per tal que la d. sia exalsada en amar a. e ses cambres; e per s. es denotat con e. sia en la segona cambra e i. en la tersa e m. en la quarta, la qual m. am a. u. y. e desam[1] u. z.; e la t. significa con f. g. descorren per ella per so ques pusquen formar la primera cambra e la segona e la tersa; e la u. significa que d. am la u. blava e h. desam la vermella; e la x. mostra con d. am aquelles cambres de x. segons justicia, e h. desam colpa privació e inperfecció; e la y. significa que es objet de d., e la z. de h. On, con asò sia enaxí, doncs segons la regla damunt dita es significat en qual manera hom pot saber la art per la qual sapia usar de sa volentat, discurrens f. g. per la primera cambra, per tal que la volentat aja ordenat voler en les altres cambres. E si la f. g. an negú enpatxament a descorre per la primera cambra, cové que recorren a les cambres quis conponen dels .iiij.e elemens e de a. s. t. u. x. y. z., e segons les condicions daquelles cové f. g. descorre per les cambres de a. e puxes per les cambres de s. t. u. x., e asò tan longament de temps tro que la volentat aja perfet actu damar.

4. *Creure*

LES cambres de aer aygua n. a. u. y.[2] signifiquen en qual manera hom deu creure. Cor la primera cambra significa que c. no pot entendre con es acupada de moltz objetz diverses amatz quax[3] egualment per la d., axí con la fleuma[4] qui es de tan grossa materia que per la fredor que la restrín e per la humiditat de laer[5] qui la omple, no hi pot caber lo triangle vert o vermell; e per asò son los

1. M, diligit ... odit.—2. B, terra .u. y.—3. B, quia : M, *omès*.—4. B, flamma.—5. BM, *no tradueixen* de laer.

homens flaumàticz de rudi engín e son tardívols e prenen per objet moltes especies sotz .j.ª especia innorantment; e per asò formas la segona cambra qui significa que n. deja creure so que c. no pot entendre de a. u. y., e que m. am a. sobre so que c. no pot entendre, e que[1] n. en u. aja universal volentat a bo qui ab u. blavas cové, e que desam universalment mal qui ab u. vermella se cové; e asò metex fassa de y., so es assaber, que am y. sobre c. g.

2. [2] Qui vol fortificar sa creensa contra dubitació o temptació recorra a les cambres de a. s. s. s. s. t. s. u. s. x. s. y. s. z. e entena en aquelles so que hi pot entendre: per aventura transmudar sà sa n. en e., e si no ó fa, fortificar sà en[3] la regularitat de les cambres damunt dites.[4]

5. *Contemplar*

A contemplar home la a. cové que f. g. descorren per la cambra de t. t. per tal que, segons la regla dels triangles, la e. descorra per la cambra de a. a. e la h. per la cambra de u. z. e la m. sobremunte d. en amar a., e que per la cambra de s. s. sia destruida la r. per so que no sia, en la contemplació, en absencia la cambra de x. x. ni de y. y..[5]

2. Per lo discurriment que f. g. fan per la cambra de t. t. remenbra b. la cambra de a. a., per la qual entén c. con la cambra de bonea bonea es per totes les altres cambres de a., e de *converso;* e per asò es molt alta la c. en contemplar a. e ses cambres, per la qual exaltació es molt alta la d. en amar a., per la qual altea

1. A e que? *borrós* : BM, etiam quod.—2. M, *sense apartat.*—3. A, fruén? *borrós.*—4. B, alioquin significabit suum .n. in predictarum regula camerarum.—5. BM, *sense calderó ni apartat.*

devalla h. contra u. z. molt fortment; e la influencia que a. enfluex en e. h. es tan gran, que m. sobremonta e. h., cor tant ama m. la a., que sobre so que e. entén de a., ama m. la a. e desama la u. z.; e es tan gran la auta obra de e. i. n., segons la regla de s. s., que r. no à materia ni forma con se pusca convenir[1] ab esser en la contemplació; cor la e. i. n. fan tot lur poder en aquella contemplació, per lo qual poderament de e. i. n. la cambra de x. x. està en la contemplació ab la cambra de y. y., so es assaber, que enaxí con predestinació e franc arbitre son en lo sobiran grau que[2] c. pot entendre enfre obra de a. e de creatura, enaxí en la contemplació es la y. de e. e la y. de i. &c., en la pus alta obra que en contemplació pusca estar segons la regla damunt dita, per la qual son natz suspirs al cor e ixen làgremes en los huyls e de u. blava e de devoció contreció[3] es feta a lo cor abundancia dementre que dura la contemplació.[4]

6. *Atrobar*

AQUESTA ART es per enteció datrobar los particulars en los universals desta ART, los quals son les cambres[5] de la ART entrant en elles la t., segons que navem donada experiencia per a. s. t. u. x. y. z. e per la elemental figura. On, a trobar lo particular en l universal se covenen principalment .iij. regles: la primera es que hom serc lo particular en la cambra o cambres, discurrens f. g. per aquella cambra o cambres ab la t., e si no atroben lo particular que enserquen, segons los exemplis quen donam en les cambres, cové que f. g. recorren a la segona

1. B, quae (B, quod) contradicere possit.—2. B, quando.—3. BM, *manca aquest mot.*—4. BM, *afegeixen :* quocirca se dat (B, cederat) et praeparatur ne (M, ut) sit suscepta scientia infusa a gratia ipsius .a. discurrentibus .f. g. per .a. t. u. x. y. z.—5. B, in cameris.

regla, so es assaber, per les questions[1] qui en esta ART son determenades, cor en elles està alcuna senblansa per la qual pot esser atrobat lo particular en la cambra, segons que la questió està en ella determenada; e si tant es que en les questions no sia atrobat lo particular, cové que en la cambra o cambres ab qui mils lo particular se cové, sia mesa la t. *de nouo*[2] segons les condicions e la regla en que t.[3] es mesa en les cambres, denotans los particulars dels quals donam esperiencia e exempli en esta ART.[4]

2. En lo comensament que enserques lo particular, cové que eleges aquella cambra o cambres qui ab ell mils se cové, e que sotzpos<es> que per aquelles cambres lo pusques atrobar; cor sens que no ó sotzposases, la g. no auria vertut a ensercar lo particular ni la f. a menbrar les cambres qui son comensamens a esser atrobatz en ells los particulars: cor enaxí con l'artífex qui aparella la materia ans que hedific la cambra,[5] enaxí cové ensercar los universals comensamens on sien atrobatz los particulars, los quals comensamens covenen esser necessaris,[6] e cové que sia sotzposat con per ells los particulars pusquen esser atrobatz.

3. Si[7] lo particular que enserques es de obra natural, descurri la t. per la elemental figura e forma[8] la cambra o cambres en la .ix.ª figura, e puxes discurri la t. en aquella cambra o cambres e dona[9] a la afermativa o negativa la cambra de concordansa majoritat e de esser perfecció e de reyalitat potencia, e si lo particular es de a. tan solament, enserca aquell en la cambra de a. a. ab t., e si es de a. creatura[10] forma les cambres[11] segons ques cové en la .ix.ª figura, so es assaber, de a. s. a t. &c., e aquesta regla metexa ajes[12] en los

1. BM, ad quaestiones.—2. A, la .c. de nono.—3. A, que .c.—4. BM, *afegeixen :* et haec est tertia regula.—5. BM, domum.—6. A, necessaries.—7. BM, Si igitur *(sense calderó ni apartat)*.—8. BM, discurrat (A, descuri) ... formet.—9. BM, attribuat.—10. A, a. creatura *tancat*.—11. BM, formatur camera.—12. BM, non deficit.

altres particulars que enserques, salvant a les cambres lurs condicions, concordant a. e majoritat esser e perfecció <e> y., e tota hora aferma so per que[1] a. sia pus entelligible e amable; e asò metex fé[2] de s. u. blava e de tot so qui a creatura e a sa obra se cové, si doncs no sen seguia contradicció o alcun inconvenient qui fos contra a. u. y. e. i. n. e contra la regla desta ART.

4. A ensercar e a atrobar lo particular se covenen estes cambres: e. a. u. y. | i. u. z. | m. a. u. y. z., les quals son objetz als quals[3] se mou esta ART, cor per les contraries cambres daquestes e. u. z. | i. a. u. y. | m. a. u. y. z. es la ART novellament atrobada. On, si tu ames atrobar lo particular, no sies rebelle ni pererós ni dubtós ni temerós, ni esties sens raó necessaria als ditz dels filòsofs[4] qui an errat en moltes coses, e és forsat[5] a formar les cambres qui an bona significació contra aquelles qui la an mala; e totz aquells particulars nega qui tenbargaran a formar les bones cambres, qui son per e. a esta ART objectes, contra aquelles qui en esta ART son objectes a la h.; cor si a. era contrari a la pus nobla e major e. e h. desta ART, seria a. contra sa majoritat e contra la majoritat de sa creatura, e asò es inpossíbol: per la qual inpossibilitat descorren totz los comensamens desta ART.

5. Si[6] tu sabs esta ART e seguex<s> sos comensamens segons que ten avem dada doctrina, sabràs atrobar per ajuda de a. los cecretz de natura e auràs de a. s. t. u. x. y. z. conexensa, e sabràs atrobar e fer libres, e[7] sabràs ensercar si en les sciensies[8] qui son antigues à error, ni si aquells qui les an atrobades an aúda vera doctrina, ni si per seyn natural aquelles an ordenades; cor la ART

1. B, affirmetur id quod per.—2. BM, fiat.—3. A, a les quals.—4. A, filosof.—5. BM, qui opinantes in omnibus verum dicere (B, *om.* dicere) in aliquibus erraverunt, sed nitatur.—6. BM, et sic *(sense calderó ni apartat)*.—7. B, preterea : M, propterea.—8. A, siensies *(passim)*.

aquesta te donarà regla e doctrina a correger[1] si en neguna cosa an errat innorantment, et farà mes amar lurs sciensies en aquelles coses en que no an aút desviat enteniment.

7. *Endressar*

AQUESTA ART es per entenció dendressar aquells homens qui son en error, los quals no an art ni doctrina con venguen a veritat; cor esta ART es comuna a gentils[2] jueus crestians e sarraíns e a totes gens de qual que secta sien, e asò es per so cor los comensamens de la ART son comuns,[3] per los quals comensamens pot esser conegut qual poble es en veritat ni qual es en error, e es donada doctrina con lo poble qui es en veritat pot, per ajuda de Deu, adur a veritat lo poble qui està en error contra veritat.

2. Si tu, home qui estàs en y. per la qual vas a a., vols endressar aquell home qui està en z. per la qual va a foc perdurable, aprín diverses lenguatges e mostra ton lenguatge, e trelada en aquells lenguatges esta ART, la qual mostres de grat e per entenció que z. pusques destruir agradablement en aquells que[4] vols convertir, als quals sies amable e no terrible ni avar ni ergullós ni nigligent ni irós[5] ni de vils paraules; cor per aytals viscis es formada esta cambra i. u. y. moltes vegades.

3. A endressar los erratz se covenen estes cambres: e. a. u. y. i. u. z. m. a. u. y..[6] Per la primera cambra es significat que e. menbre e entena e am a. u. y.; per a. es significat con f. g. descorren per les cambres de a. ab t. per so que prenguen delles tanta de influencia e de gracia que per aquelles sapien conèxer

1. A, correg. : BM, cognoscendi.—2. B. gentibus.—3. BM, generalissima.—4. BM, quos divina gratia.—5. M, nec diligens dilectione mundana nec injuriosus.—6. A. .m. a. u. y. z.

qual poble à la e. e les cambres[1] sens negú inconvenient daquelles cambres ni de e. en u. y.

4. Per la segona cambra es denotat con i. deja aver f. g. h. contra la u. vermella e la z., la qual u. z. ab error se covenen, e la qual error es significada en tot so qui sia contra la primera cambra. On, si tu, home, est en veritat, cové que tu pusques mils formar la primera cambra e la segona que aquell qui es en error,[2] la qual error es contra la primera e la segona cambra. On, con asò sia enaxí, doncs tu qui és en y. és forsat a ton poder a formar la primera cambra e la segona en aquell home qui[3] es en error; e si dius que no nas possibilitat, doncs tu est contra la cambra de esperansa fortitudo, e contradex<s> esta Art ab k. per la cambra de caritat prudencia, e mudes i. en la primera cambra e e. en la segona, oblidant k. la cambra de veritat misericordia.

5. Per la tersa cambra es significat a tu, home qui est en y., con subposes que y. à major poder que z., e u. blava que u. vermella, e per asò m. deu amar a. qui ab u. y. se cové e ab u. z. se descové; per la qual conveniencia e inconveniencia es possíbol cosa que tota error pot esser destruída per la primera cambra e per la segona, cor si no ó era, esser perfecció y. e majoritat no aurien concordansa, ni privació inperfecció z. e menoritat nos covenrien, e asò es inpossíbol.

6. A endressar home errat[4] cové que f. g. descorren per totes les cambres desta Art, e que lome qui es en y. e lome qui es en z. se covenguen a seguir la regla de la Art sens dubtar mort perill trebayl e lexament de muller fills e riquees[5] e delitz temporals, con sia cosa que error contra y. sia pijor que nula cosa daquest mon, e remoure dubitació e mostrar veritat sia la mellor.[6]

---

1. BM, ad cameras ipsius .a.—2. A, errar.—3. BM, illi qui.—4. B, errorem.—5. M, *omet aquest mot.*—6. BM, sit melius quam aliud quod sub coelo sit.

7. Segons que avem donat exempli per qual manera pot hom endressar aquells qui son en error, pot esser entesa doctrina con hom sapia endressar los homens de u. vermella en u. blava, e de .j.ª vertut en altra, e de ira en consolació, e de i. en e., e de n. en e. i., e e. de u. z. en u. y., e i. de u. y. e u. z.,[1] e axí de les altres coses senblants a aquestes, discurrens f. g. per a. s.[2] t. u. x. y. z. e per la elemental figura tant de temps, tro que formen estes cambres | e. u. y. | | i. u. z. |.

8. *Preicar*

Esta Art es doctrina de preicar, segons que aquestes cambres | a. s. | | a. t. | | a. u. | | a. x. | | a. y. | | a. z. | | foc aer | ó signifiquen. Cor la primera cambra significa que e. aja per objet les cambres de a., per la qual primera cambra es significada la tersa, avent e. u. blava e i. u. vermella; e la quarta cambra significa con x. sia materia al preicador con do loor de a., segons que ó significa la .v.ª cambra e la .vj.ª per la x.; e la .vij.ª cambra significa con do lo preicador exemplis, segons la elemental figura; e la segona cambra significa con la t., a donar conexensa e amor de a., sia en totes les cambres damunt dites.

2. Segons la doctrina damunt dita covó quel preicador discorre[3] per les cambres f. g. per so que en sí metex e en lo poble pusca formar estes cambres | e. a. u. y. | | i. u. z. |; cor con c. entén en a.[4] obra intrínsica e entén sa obra extrínsica, adoncs la b. e la d. se covenen an a. u. y. per la c., e mou e. la i. contra u. z.; mas con c. no entén a. u. y., la i. no à perfet movedor contra u. z., e per asò lo preicador no à perfecta materia en son sermó, e per lo defaliment de la materia defayl la

1. A, e de .i. en .e. en .e. u. .y. e de .i. en .u, z. e de .n. r. en .e. i. —2. A, per .a. r.—3. BM, discurrere faciat.—4. M, *manca* en .a.

forma, e es en son sermó inperfecció, per la qual defayl lo poble a reebre utilitat del sermó.

3. Per la cambra del foc aer es significat con lo preicador deja ordenar sa entenció en son sermó; cor segons que la t. està en la cambra, deu aver lo preicador a a. la primera entenció, e a sí metex e al poble a qui preica deu aver la segona entenció; e per asò no deu aver h. contra y. ni contra u. blava: cor enaxí con lo foc reeb son contrari reebent secor, e sa calor infunda en son contrari donant al aer humiditat,[1] enaxí bon preicador reeb per a. tribulacions perills, meynspreant les vanitatz e la vida[2] daquest mon, e dona y. contra z. recomptant la obra intrínsica e extrínsica de a., e per asò reeb influencia e benedicció de a. en son sermó, del qual ve influencia a les gens a qui preica.

9. *Espondre*

A espondre les Escriptures de a. es aquesta Art atrobada, per la qual Art pot esser lo test espost, segons que ó signifiquen estes cambres: e. a. u. y. i. u z. m. a. u. y. z. . La primera cambra indícat que la esposició sia tal que e. pusca aver per objet a. u. y.; cor negun test de la sancta Escriptura no contradiu les cambres de a. ni la u. blava ni la y., ni es contra[3] la e. qui es creatura per so que aja per objet a. u. y. e que mova i. contra[4] u. z., qui ab a. u. y. se descovenen; e si la esposició no pot esser segons la primera cambra, cové que sia segons la segona, desamant h. tot so que sia contra a. u. y.; e si no pot esser per la segona cambra, cové que sia per la tersa, amant m., per fe esperansa caritat, a. u. y. e desamant u. z. On, con asò sia enaxí,

1. BM, cum aeris humiditate.—2. BM, *ometen* e la vida.—3. A, mes ontra.—4. BM, ad.

doncs, segons la doctrina damunt dita, se cové que f. g. descorren per les cambres de a. s. t. u. x. y. z. tan longament, tro que pusquen formar en la esposició la primera e la segona cambra, siguent les condicions de a. s. t. u. x. y. z.;[1] e asò metex se seguex de la esposició quis cové a filosofia e a dret, quis seguex de la esposició de teologia, segons que los comensamens desta ART son comuns a totes sciencies.

10. *Soure*

A soure questions es atrobada esta ART, les quals questions covenen esser soutes segons que ó signifiquen les cambres de la elemental figura e de la .ix.ª figura, segons que breument ne donam exempli en estes cambres: foc foc a. a. s. s. t. t. u. u. x. x. y. y. z. z. La primera cambra significa que si la questió es de foc e foc, o de foc e calor, o de calor e leugeria de foc, &c., que hom descorra f. g. per la cambra de foc foc o que respona[2] segons la manera que t. està en aquella cambra; e <a>sò metex se seguex si la questió es de foc e daer &c., que hom recorra a la cambra de foc aer.[3] Si la questió es de a., so es de bonea bonea o de bonea granea[4] o de bonea e bonificar &c., cové que hom discurra f. g. per la cambra de a. a. e que respona segons que t. està en la cambra; e si la questió es de a. s. o de a. t. &c., cové que hom recorre a aquelles cambres, les quals hom forme en la .ix.ª figura; e asò metex se seguex de s. s. e de t. t. &c.

2. Per .vj. maneres se covenen f. g. descorre en esta ART, adès per .j.ª manera adès per altra. La primera manera se fà en la taula on son les figures sirculars; sego-

1. M, *apart.*—2. A, nespona.—3. BM, *afegeixen* et sic de aliis.—4. A, bonea bonea *i* bonea granea *dins cambres.*

na es en les segones figures on son los uns comensamens conbinatz ab los altres; tersa es en los triangles de la segona distincció; quarta es en les cambres de la quarta distincció; .v.ª es en la .ix.ª figura de lautó;[1] .vj.ª es en ymaginació, so es sens lo libre e la figura del lautó,[2] ymaginant les figures e les cambres[3] quis covenen a soure les questions; e ⟨a⟩ aquesta .vj.ª manera se mouen totes les questions altres,[4] e ella es fi de les altres.

3. A la doctrina de soure questions se covenen metàfores e senblan⟨ce⟩s[5] per tal que enfre lo respondent e aquell qui fa la questió sia caritat justicia;[6] e per asò ans que respona a la questió se cové a les vegades donar alcuna metàfora de la elemental figura, la qual se covenga ab la conclusió per so que aquella sia comú comensament a am.ij. los disputans.

4. Segons la doctrina damunt dita es significada la manera con per art hom sapia soure e respondre a questions, e segons aquella manera metexa es significada la doctrina con hom sapia arguir e fer questions per esta ART, siguent les condicions de les cambres damunt dites.

11. *Jutgar*

AQUESTA ART es molt necessaria a jutjar, segons que ó signifiquen estes cambres: a. s. a. t. a. u. a. x. a. y. a. z. foc terra e. a. u. y. i. u. z.. Per a. es significat que tota sentencia que sia per mèrit colpa,[7] sia jutjada segons les .iiij.ᵉ especies de s. e les cambres[8] de a.; e la t. significa la cambra de t. t. per la qual es significat que los uns triangles sien meses en los altres per

1. BM, *no tradueixen* de lautó.—2. BM, videlicet solvere et quaererè hoc quod necesse est per ipsam nonam figuram : M^1 *(Fe d'errades)* videlicet solvere sine libro et figura authoris.—3. M, per cameras.—4. BM, omnes alii (modi).—5. BM, *afegeixen* et exempla.—6. A, caritat justicia *tancat.*—7. A, merit colpa *tancat.*—8. M, et species camerae.

ensercar u. blava e vermella per so que sia formada la .viij.ª e la .ix.ª cambra,[1] segons que ó significa x. en la quarta cambra e y. en la .v.ª e z. en la .vj.ª e foc terra en la .vij.ª

2.[2] Sentencia que sia per artifici es pus segura que aquella qui es sens art; cor per esta ART pot jutje conèxer si deu punir per e. o per i. o per n. o per r., o si més deu punir e. per b. que per c., o per d. que per c.;[3] e asò metex se seguex dels individuus de i. n. r.; e jutje pot saber per esta ART si s. es pus contraria a .j.ª cambra de a. que a altra; e de u. x. se seguex asò metex.[4]

3.[5] Més son los accidens qui decorren per la cambra de mèrit colpa que los cases del decret ni decretals ni de les leys; e cor aquells accidens poden esser ensercatz e atrobatz artificialment per les regles[6] desta ART, doncs molt es necessaria esta ART a jutje qui sia dels bens temporals e dels esperitals, e majorment con les obres intrínsiques de s. sien tan secretes per e. i. n. r.[7] y. z., les quals obres deuen esser ensercades molt sublilment e molt deligentment.

12. *Mostrar*

NOVELAMENT es atrobada esta ART per enteció de mostrar en qual manera hom pusca en breu temps saber diverses sciencies; cor segons que significa esta cambra f. g. foc a. s. t. u. x. y. z., signifiquen estes cambres e. a. u. y. i. u. z. ⟨con⟩[8] deu maestre mostrar e l escolà apendre, discorrens f. g. per la elemental figura e per a. s. t. u. x. y. z. en la novena figura per tal que e. pusca aver a. u. y.,[9] e que u. z. sien objetz de i.

1. B, figura.—2. A, *sense calderó.*—3. BM, *afegeixen* et e converso.—4. BM, *afegeixen :* atque potest sciri utrum ipsum .s. plus contrarietur ipsi .y. quam ipsi .z., et e converso.—5. A, *sense calderó.*—6. BM, per cameras.—7. A, .r. *tatxada* .u.—8. BM, quomodo.—9. BM, .a. u. y. pro objecto.

2.[1] Per mostrar esta ART[2] es exalsada e. en a. u. y. e i. en u. z., e per exaltació de e. i. es sciencia en breu temps mostrada e apresa, e es conservada per universals comensamens necessaris on son atrobatz e conservatz moltz particulars, qui sens doctrina de maestre no porien esser atrobatz.

3. A mostrar esta ART cové seguir la regla que avem donada en les cambres de la a. s. t. u. x. y. z. e en la elemental figura e en lo mou de b. e de c. e de d., e primerament cové apendre lalfabet qui als comensament<s> de la ART se cové, e cové saber molt fortment les figures, e enaprés cové proseir segons lordenament que les distinccions[3] an en esta ART, so es assaber, que hom mostre a termenar[4] les questions per les cambres qui les significanquen.

4.[5] Enaxí con en la sciencia de largorisme se cové frequentació, enaxí en la figura circular del lautó,[6] on son les figures desta ART, cové frequentació de fer e de soure questions e de redur les altres sciencies a aquells comensamens, e per aytal continuació es aquesta sciencia abituada e leugerament apresa per aquells qui an disposició natural en c. g., amant d. a. u. y. e desamant h. u. z.

13. *Disputar*

ESTA ART mostra la doctrina de disputar, segons que ó signifiquen estes cambres: f. g. a. s. t. u. x. y. z. | n. r. | e. a. u. y. | i. u. z. . Cor la primera cambra significa que f. g. degen descorre per les figures desta ART per so ques pusca destruir la segona cambra e ques formen la tersa e quarta cambra, qui ab affermació e negació se co-

1. BM, *sense calderó ni apartat.*—2. BM, per doctrinam hujus artis. —3. B, questiones.—4. BM, determinari debeant.—5. M, *sense apartat.* —6. BM, electri sive alterius metalli quae nona dicitur.

venen contra dubitació, qui ab ⟨la⟩ segona cambra se cové. On, con asò sia enaxí, doncs al comensament de la disputació cové esser hordenat con los disputans[1] seguesquen la regla desta ART, segons que ó signifiquen les damunt dites cambres.

2. En tota disputació se cové que hom desput per actoritatz segons n., o per raons segons e. i.; e cor les actoritatz qui son per n. en y. no poden esser contraries a e. qui es en y. ni a i. qui dezama z.,[2] per asò cové les actoritatz endressar e adur[3] a e. per so que n. r. se convertesquen en e. i., lo qual convertiment cové sotzposar en lo comensament de la disputació, cor si era negat, seguirsenia afermació, per la qual hom afermaria que k. fos pus fortz que b., e l. que c., e m. que d., e que la r. agués major apropinquament ab esser perfecció que e. i.; e cor asò es inpossíbol, *ergo* covés de necessitat la subposició damunt dita esser en la disputació, per tal que en la disputació frequentment hom conbata k. l. m. o. p. q. ab b. c. d. f. g. ⟨h.⟩[4] qui ab majoritat e esser perfecció se cove⟨nen⟩.

3. En la disputació cové esser la u. blava de cada part contra la u. vermella, e cové que lobjet de la disputació sia y. per e., e z. per h., e cové que en la disputació sien donatz exemplis per la elemental figura o per a. s. t. u. x. y. z. per tal que a aquell qui es en z. hom fassa atorgar les metàfores[5] esser en y., e que per aquelles hom laduga a convenient o a inconvenient per possíbol o per inpossíbol.

4. Per les regles damunt dites e per moltes daltres maneres es donada doctrina en esta ART con hom sapia disputar e destruir z., conservant les condicions dels comensamens desta ART e negant totz aquells accidens per que los comensamens de la ART fossen destruitz.

1. M. disputationes.—2. BM, habenti .z.—3. BM, et reduci.—4. *Pres de* BM.—5. BM, metaphoras et exempla.

14. *Consellar*

Esta Art es atrobada per enteció de donar consell a prelats prínsebs e a lurs sotzmeses, segons que ó signifique estes cambres: n. a. u. y. z. r. a. u. y. z. e. a. u. y. i. u. z. . Cor la primera cambra e la segona covenen esser convertides en la tersa e en la quarta, lo qual convertiment enseyna a fer esta Art, discorrens f. g. per a. s. t. u. x. y. z. per tal que destruen les cambres primeres e ques formen les dereres qui deuen esser objectes a tot prínseb e prelat e a tot sotzmès daquells, segons la disposició[1] de lo triangle vermell groc e vert e negre.

2. Per esta Art sab hom donar consell siguent la disposició[2] de la elemental figura qui significa en qual manera s. deu[3] usar de e. <i.>[4] n. r.; e per esta Art à hom conexensa de les coses esdevenidores, segons que son les circunstancies objectes a la e. i. contra n. r.;[5] e per esta Art es denotat[6] qual be es pus amable ni qual mal es pus airable; e en esta Art son reduytes a necessitat los consells qui son donatz a aventura sens artifici, en la qual necessitat es lo conseyl artificiat siguent los comensamens e les questions[7] desta Art e pozant tot conseyl en questió, la qual questió covè esser determenada[8] segons art e segons la manera per la qual son en esta Art soutes les questions qui en ella se contenen. On, con asò sia en axí, e cor conseyl es tan necessari a tot prelat e a tot prínceb e a tot hom, doncs molt es esta Art desijadora e amable a tot seynor e a tot sotzmès qui aver la pusca ni tractar la sapia.

3. Tot conseyl covè esser de particular o particulars, e per asò es esta Art necessaria a donar conseyl e a

1. A, disputacio?—2. A, disputacio.—3. A, der?—4. *Pres de* BM. —5. M, *a part.*—6. A, donat.—7. M, conditiones.—8. M, denuntiari.

consellar home sí metex, ensercant lo particular o particulars en los universals desta ART, los quals son generals comensamens on son atrobatz los particulars, segons que nes donada doctrina e esperiencia en moltz locs desta ART per figures e per cambres e per questions.

15. *Acostumar*

PER esta ART se sab hom acostumar a be, segons que 6 signifiquen estes cambres: f. g. a. s. t. u. x. y. z. | e. a. u. y. | i. u. z. | e. i. n. r.. Cor con f. g. descorren per la primera cambra, adoncs sacostuma hom en la segona e tersa [1] cambra contra la quarta, so es assaber, que on pus frequentment e longament f. g. discurren per la primera cambra, pus recobren e. i. n. lurs partz de r., e on pus la r. es destruída, pus son aumentades e. i. n., per la qual aumentació aumenten la segona e la tersa cambra, qui ab bones costumes e ab perseveransa se concorden.

2. [2] Quis vol acostumar segons la segona e la tersa cambra, sapia menbrar sa f. a. e ses cambres, e doles per objet a la g. per so que s. acostum b. c. d. en a. e en ses cambres, discurrens f. g. per t. e donant u. blava a la e. e u. vermella a la h.; e asò per la disposició de la x., segons que la potencia de la s. se cové a pendre lobjet mediate o inmediate per so ques concort ab y. e sia contra z.

3. Segons la elemental figura, tant sacostumen en lanell de laur los .iiij.e elemens a estar la .j. en lautre, entrant e ixent .j. en altre per diversitat concordansa e per poca contrarietat, que aquell anell es pus durable quel dit de la mà en qui està aquell anell, en lo qual dit los .iiij.e elemens no son tan acostumatz a entrar e a ixir

1. A, e tersa ? *borrós.* — 2. M, *sense apartat.*

la .j. en lautre[1] per so cor an major contrarietat en aquella mà[2] que en lanell. On, con asò sia enaxí, doncs per esta metàfora es significat con per esta ART pot hom acostumar sí metex a fortificar u. blava e a mortificar u. vermella, ab que sapia sovín descorre f. g. per la primera cambra per so que sien la segona e la tersa cambra contra r. qui enbargua bones costumes e es occació de malvatz nudrimens.

16. *Sanar*

ESTA ART dona doctrina segons la qual hom sapia sanar corporalment e espiritualment, segons que ó signifiquen estes cambres: foc aygua | r. e. i. n. | e. u. z. | i. a. u. y. | m. a. u. y. z., les quals donen significació de malautia corporal e esperitual, per la qual significació es significada sanitat per contraries cambres. Cor per la primera cambra es significat que lo foc e laygua son contraris, per la qual contrarietat es enfirmitat corporal sens atrempat mijà del aer e de la terra, segons la disposició que[3] la t. entra en les cambres de la elemental figura qui significa la manera con deu esser feta cura corporal, siguent lorde de les questions qui en esta ART son termenades.

2.[4] La segona cambra significa enfermetat de s.; cor la r. en quant conté de e. i. n. es inperfecció de e. i. n., per la qual inperfecció se formen les consequens cambres per les quals es s. en la cambra de inperfecció colpa; mas con s. descorre per esta ART per estes cambres: e. a. u. y. | i. u. z. | m. a. u. y. z., adoncs à sanitat per la cambra de perfecció mèrit, la qual pot aver e sab aver, scient[5] s. esta ART e amant los comensamens e la doctrina desta ART.

1. BM, *afegeixen* sicut in annulo.—2. BM, digito.—3. BM, per quam.—4. A, *sense calderó*.—5. A, sient.

3. Moltes son les maneres e les regles per les quals esta ART enseyna con hom per ella sapia sanar sí metex e son pruxme; mas cor nos abasta la doctrina que navem donada e cor avem a tractar daltres coses, per asò finim la tersa distincció sotz breus paraules e tractam de la quarta distinció.

Comensa la quarta distinció qui es De questions

AQUESTA distincció es departida en .ij.[es] partz. La primera part està en .xxx.viij. questions, de les quals son .x. de les cambres de la elemental figura, e les .xx.viij. son de les cambres de la .ix.[a] figura. [1]La segona part està en aytantes cambres con à[2] en **a. s. t. u. x.** e en los comensamens de theolegia filosofia e dret, cor a cascuna cambra à .j.[a] questió. E per asò son les questions en summa .M. e .l.xxx., ab .j.[a] questió qui es en lo comensament desta distincció.

¶ Les questions desta Art son en .iij. maneres. La primera es de les .xxx.viij. questions, de les quals son espostes[3] les cambres qui significuen la solució de la questió, e aquestes questions son per grossa manera. La segona manera es pus subtil, cor no son espostes per letra les cambres qui signifiquen la solució de la questió, mas que es solta la questió segons que les sues cambres ó signifiquen. La tersa manera es de questions estraynes, so es assaber, daquelles questions qui no son escrites en esta Art,[4] mas que per la Art poden esser determenades, en-

1. M, *a part.*—2. BM, in tot quaestionibus quot sunt camerae.—3. BM, expositae sunt per litteram.—4. BM, in hoc volumine.

sercant lur determenació en les cambres de les .M.l.xxx. questions e solvent hom[1] aquelles per aquelles cambres qui mils ab elles se covenen, o que hom fassa cambres estraynes segons que la ART ne dona doctrina en les cambres qui son en ella; e aquesta tersa manera es pus subtil que les altres, e es objet al qual se mou esta ART, e es general objet a tota la ART, e està en c. g.

¶ Les condicions de les cambres on es solta la questió, son que totes les cambres sien consequens de la primera, e a ella sendressen per concordansa o per contrarietat les altres cambres.[2]

<*Questió preliminar*>

QUESTIÓ ES: si esta ART es DEMOSTRATIVA.

Solució: e. a. u. y. | i. u. z. | m. a. u. y. z. | r. a. u. y. z. .

Menbrant f. que descorrent g. per a. s. t. u. x. y. z. an les .ij.es primeres cambres concordansa ab la cambra de majoritat fi e les dereres se concorden ab la cambra de menoritat dubitació,[3] entén c. que esta ART es DEMOSTRATIVA, cor si no ó era, les .ij.es cambres primeres no sobrepujarien, en dignitat ni en granea, les .ij.es dereres en esta ART,[4] lo qual sobremuntament es per sí metex manifest en la ART, on cascú universal abasta a moltz particulars esser atrobatz en cascú universal per raons necessaries, segons que n es donat exempli per moltz locs desta ART.

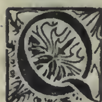
---

1. BM, et si artista peritus fuerit confestim solvet.—2. BM, *afegeixen :* et haec regula sequitur per omnes ibi traditas quaestiones.—3. A, majoritat fi i menoritat dubitació *sense tancar.*—4. BM, secundum hanc cameram.

I

Comensen les questions qui son de la primera part.

<De les cambres de la elemental figura>

QUESTIÓ ES: si los elemens simples entren en conposició ab partz essencials o ab partz entegrals.

Solució: | foc foc | foc aygua | t. t. | concordansa majoritat | contrarietat menoritat |.

Per estes cambres es significada la solució, e la letra es la esposició de les cambres, so es assaber, que la primera cambra significa les partz essencials, so es materia e forma de foc; e la segona cambra significa partz entegrals en quant lo foc e laygua son differens e contraris on es feta part entegral ab los altres elemens, la qual part es ens elementat avent materia e forma, costituít per generació de partz essencials e devesible en partz entegrals; e la tersa cambra significa la quarta e la quinta; e la quarta cambra significa que major concordansa pot esser en cors elementat per conposició de partz essencials que de partz[1] entegrals, con sia cosa que quantitat continua ab partz essencials se covenga en cors conpost, e discreta ab entegrals aja concordansa en diverses corses;[2] e la quinta cambra significa que los elemens aurien menor contrarietat en la conposició per partz entegrals que per essencials; e cor majoritat de concordansa e de contrarietat se covenga mils ab generació e corrobció que menoritat, per

1. BM, per partes.—2. A, coses.

asò entén g. que los elemens entren ab partz essencials en conposició, e que ensems son lo subpòsit element[1] qui es part de totz .iiij.[e] [2] entregralment conpost de materia e forma: e asò es per sí manifest en la f. qui decorre per les cambres don es significada la solució.

2. *Questió.* Demanat es: què es causa que lo cors elementat sia product dels .iiij.[e] elemens, e no es los .iiij.[e] elemens?

Solució: foc aer | aer aygua | aygua terra | foc terra.

Discurrent f. per les cambres atroba g. la solució segons que la t. està reglada en les cambres, so es assaber, que cor les unes partz dels elemens nexen[3] en les altres e les unes partz ixen en les altres, e cor los accidens ixen[4] de la substancia e en ella se romanen, per asò es lo cors, qui es substancia, product per a<quel>la transmutació quis fa per generació e per eximent, e es lo subpòsit daltra especia qui no es element; cor sil cors era en .j.[a] especia ab element, noy seria la transmutació ni la generació nil eximent, e seria destruída la obra de natura.

3. *Questió es:* sil foc simple mou lo foc conpost a laygua simpla o a la conposta.

Solució: foc aygua | aer tera.

Discurrens f. g. per les cambres es mostrat a g. que lo foc simple à major contrarietat ab laygua simpla que ab la conposta, con sia cosa quel foc simple aja major vertut quel conpost; e per asò lo foc simple mou sa vertut per lo foc conpost mogut per lo simple contra laygua simpla qui mou la conposta, en la qual aygua conposta mou lo foc simple lo conpost contra la vertut de laygua simpla, per so que en aquella aygua conposta pusca mortificar lo foc conpost la vertut de laygua simpla, enaxí

1. BM. *manca aquest mot.*—2. BM, quatuor elementorum.—3. B, oriuntur per generationem.—4. B, per corruptionem egrediuntur.

con la terra qui en laygua que reeb mortifica la vertut del aer simple; e asò es manifest, segons que per lo triangle vert e vermell e groc ó signifiquen les cambres per la cambra de | inmediate mediate |.

4. *Questió es:* sil foc simple està en lo conpòst essencialment, o si en lo conpost està sa vertut e no sa essencia.

Solució: | foc terra | | foc aygua |.

f. menbra en la questió la disposició de les cambres per so que g. entena la solució, la qual entén menbrant f. que sil foc simple no estava essencialment en lo foc conpost, seria destruít lo conpost en laygua con laer infunda lo foc conpost reebent del foc simple calor, e laygua, sens la essencia del foc simple, destruira lo foc conpost, estant ab ell en la terra [1] en la qual infunda laygua lo foc conpost que laer à mès en ella; mas per la presencia de la esencia del foc simple qui conserva lo conpost, estant ab ell .j.ª essencia, laygua no pot aquell foc conpost destruir.

5. *Questió es:* demanat es en qual manera ixen accidens de substancia corporal.

Solució: | aer aer | | s. s. | | foc aygua | | aygua terra |.

Entesa la questió, descórrec g. per les cambres, per lo qual discurriment f. menbrà con los elemens e la s. an alcuna senblant operació, e per asò, per metàfora, g. solvé la questió; cor de la s. ix vertut en b. c. d., on es formada e. qui es conposta daccidens ixitz de la substancia per b. c. d., e per asò f. menbra que de la generació quis fa en la cambra primera tersa e quarta, ix quantitat relació qualitat &c., cor per la generació es costituída [2] la substancia qui es estant ens e font dels accidens, e en ella se retornen los accidens, estant la substancia sobjecta a aquells.

6. *Questió es:* si laer à major concordansa ab laygua en la terra, que en lo foc.

Solució: | aer aygua | | foc terra |.

1. M, existendo in terra.—2. BM, producitur in esse.

n. dubta en soure la questió e mou f. per les cambres per so que l. se transfigur en g., e per so cor f. menbra la disposició segons la qual t. entra en les cambres, entén g. que laer à passiva qualitat en lo foc, e en la terra la à activa per mijà, so es per laygua qui à qualitat <activa en la terra, en la qual aygua à laer qualitat>[1] activa, e per asò à major concordansa laer ab laygua en la terra, que en lo foc.

7. *Questió es:* si laer està en tan gran quantitat en lo foc con en la terra.

Solució: aer terra | foc aygua.

No sublida f. a menbrar con laer estega[2] en major quantitat en la terra que en lo foc sil foc en sí nol renovelàs per influída generació; cor laer passa mortificat de la terra en lo foc, on minva de quantitat en lo trespassament que fa, mas lo foc lo renovela el crex en sí metex per influencia de calor influída en humiditat, menjant hom e bevent, per la qual influencia la g. entén esser solta la questió.[3]

8. *Questió es:* sils accidens son de[4] la essencia de la substancia.

Solució: aygua aygua | s. u. | y. z.[5] | aygua terra | foc aer.

Innorà l. la solució e formàs r.; mas la f. descòrrec per les cambres per so que g. entesés lur significació, en la qual entesés la solució, la qual entès menbrant f. que con e. à per objet u. y., que la u. y. no son de la entitat de la s., cor si ó eren, inpossíbol cosa seria que e. pogués aver per objet u. z.; mas giràs f. a menbrar con s. es pus luyn a conposició quels elemens simples, e lo cors elementat es de lur entitat, jassia que sia en altra especia,[6] e laygua donant sa fredor a la terra aumenta en

1. *Pres de* BM.—2. *Serà* estegra ?—3. BM, in humiditatem, et hoc propter esum et potum (M, esum prout) in animalibus apparet, et propter licorem terrae fertilis in vegetabilibus plantis.—4. B, in.—5. M, s. u. y. z. *tot una cambra.*—6. BM, *afegeixen* quae non est aliquod elementorum, recolit etiam quia.

axí aquella, con la pluya ab sa entitat aumenta les plantes. On, dementre que f. enaxí menbrava, giràs a menbrar con devalant quantitat a menoritat en substancia per corrobció o per part entegral, sacosta substancia a privació es luyna de esser e de majoritat.

9. *Questió es:* si natural apetit mou pus fortment la potencia a objet extrínsic o intrínsic.[1]

Solució: | aygua terra | s. x. | y. z. |.

Cuydàs l. que donant laygua fredor a la terra e reebent de laer humiditat, e mortificant lo foc en si metexa e en la terra e en laer, agués laygua lo pus noble objet a ques mou; mas la f. menbrà que s. no pot en est mon atènyer sa perfecció, la qual enserca ab e. i. n., en la qual perfecció estaria ab e. continuament si sa perfecció era en sí metexa. On, per asò que f. menbrà, entès g. la solució, entenent que s. es en z. con cuyda atrobar sa perfecció pus fortment en sí metexa que defora sí metexa, en la qual exterioritat està a. e ses cambres, axí parle, en lo qual a. e cambres està e. en y. con en ell enserca sa[2] perfecció.

10. *Questió es:* si la comuna forma del cors elementat ix de les formes o de les materies accidentals estans en aquell cors.

Solució: | terra terra | foc aer | aer aygua |.

Per[3] les cambres menbrà f. con .j.ª forma se cové a la terra simpla e altra a la conposta, e per asò covenen aver les formes diverses materies per qui sien diverses; e asò metex entès g. en les altres cambres; per que f. menbrà que la terra accidentalment à .j.ª forma en lo foc, altra en laer, altra en laygua. On, con f. ac menbrat, g. entès que enaxí con la comuna materia del elementat nex de les moltes materies qui son en les cambres, que enaxí la comuna forma ix de les formes qui per les cambres

1. BM. quam intrinsecum vel e converso.—2. B ipsius : M, ipsius .s.—3. A, E per.

son distintes, estans aquelles cambres en elementat, lo qual es engenrat per liximent el engenrament damunt dit, e es corrompable per còntrari alterat iximent e engenrament establit contra la comuna forma e materia daquell conpost.

Comensen les questions qui son de les cambres de la .ix.[a] figura.[1]

QUESTIÓ ES: si Deus es.

Solució: | a. a. | esser perfecció | privació inperfecció | s. u. | y. z. |.

Menbrant f. la questió descòrrec[2] g. per la primera cambra, e puxes entrà en les altres cambres, per la significació de les quals entès a. esser, so es assaber, que la segona cambra e la tersa son contraries si a. es, e si no es, concordas inperfecció ab tot esser, e tota perfecció à concordansa ab privació, qui ab tota inperfecció se cové; e si a. es, es alcuna perfecció e alcun esser sens privació e inperfecció: *ergo* a. es. ¶ *Preterea* per la quarta cambra e per la sinquena es significat a. esser, cor si no es, seguexse que e. ab u. z. se pusca còncordar, e i. ab <u. y., avent e. concordansa amb la segona cambra e i. ab>[3] la tersa, e asò es inpossíbol, cor si era possíbol, concordar sia majoritat ab la tersa[4] cambra e ab z., e menoritat ab la segona e ab y., e asò es inpossíbol.

2. *Questió es:* si ànima beata pot en glòria aver conexensa de Deu sens que Deu no aja en sí metex obra intrínsica.

Solució: | a. s. | granea eternitat | c. d. | esser privació | i. y. | mèrit colpa |.

La primera cambra significa que f. g. entren en ella ab la t. per so que là troben so que signifiquen les altres

1. A, qui són de la segona part : M. figurae demonstrativae : B, *manca la rúbrica.*—2. A, e descorec.—3. *Pres de* BM.—4. A, terra.

cambres, so es assaber, que la segona cambra significa perfecció de la tersa si a. à operació per la segona cambra, sens la qual operació intrínsica inmensa eternal, m. poria amar a., e d. sens c. nol poria amar, ni c. no poria aver vertut en e. a., e k. l. m. aurien concordansa en la quarta cambra ab esser, e b. c. d. ab privació, e asò es contra a. e ses cambres, e concordas ab la .v.ª cambra qui ab a. se descové, en la .v.ª cambra auria concordansa i. ab colpa, la qual ab esser se covenria contra mèrit, qui ab privació se covenria, si la s., sens que a. no agués en sí obra intrínsica, lo conexia.

3. *Questió es:* si en Deu à egualtat de bonea e bonificar, e granea e magnificar, e eternitat e eternificar, &c., ab sa saviea e entendre, e volentat e amar.

Solució: a. t. | granea perfecció | bonea poder | volentat justicia | e. a. | i. y. |.

En t. es lo triangle vert vermell e groc qui significuen que si en a. e en ses cambres à neguna desegualtat, cové que sia tot lo triangle vert e vermell, e covéy esser del groc majoritat e menoritat,[1] e asò es contra a. e ses cambres; per la qual contrarietat se concordarien e. i. en la .v.ª e en la .vj.ª[2] cambra, la qual concordansa es inpossíbol; per la qual inpossibilitat es denotat per la segona tersa e quarta cambra, que en a. cové esser egualtat per totes les cambres, estant totes les cambres en la segona, e la segona en totes les altres.

4. *Questió es:* si cové esser tot so en Deu per que vertutz ajen major concordansa ab esser, e viscis ab privació.

Solució: a. u. | foc aygua | aer terra | bonea granea | granea vertut | u. u. | y. z. |.

Menbrà f. con los elemens simples sacosten per composició aytant con poden per lo triangle vert, per so que cascú se pusca luynar de son contrari con pus fortment

1. B, *manca* e menoritat.—2. A. en la vj.ª e en la vij.ª

pusca; e per asò entès g. la solució de la questió en les altres cambres, so es assaber, que la u. blava à concordansa ab a., e la vermella li es contrari, e per asò, segons la quarta e la quinta cambra, covés de nesescitat que tot so sia en a. per que u. blava aja major propinquitat ab granea, e u. vermella ab poquea; cor si no era en a. tot so per que u. blava pot eser major e u. vermella menor, la granea de a. auria en sí menoritat per la quarta e quinta cambra, per la qual menoritat u. y. se porien convenir ab i., e la u. z. ab e., per la quarta e quinta cambra; e asò es inpossíbol.

5. *Questió es:* si Deus à libertat en fer gracia a home predestinat.

Solució: | a. x. | saviea volentat | poder justicia | e. a. u. y. | i. u. z. | r. a. u. y. z. | esser privació | mèrit franc arbitre |.

Entrà f. en la primera cambra e entès g. en les altres cambres, so es assaber, que la tersa cambra es egualment per la segona, en la qual fóra[1] desegualment si a. no pogués fer gracia a home predestinat; cor lo poder[2] fóra major en la saviea e menor en la volentat e justicia, e la quarta e .v.ª cambra agren concordansa ab privació, e la .vj.ª e .vij.ª ab esser; e asò es inpossíbol e contra la .viij.ª cambra qui ab esser reyalitat se covè.

6. *Questió es:* si Deus pot desamar y.[3]

Solució: | a. y. | e. y. | i. z. | e. z. | i. y. | m. y. z. |.

Per la primera cambra que f. menbrà descórrec g. ab t.[4] en les altres cambres, e per asò entès que en la segona cambra es y. amable, e en la tersa es z. airable, e en la quarta e quinta son e. i. airables e contra a., e en la .vj.ª cambra es y. meyns[5] amada que en la segona, e z. es meyns[6] airada que en la tersa. On, con asò sia enaxí, *ergo*

1. A, forma.—2. BM, potestas ipsius .a.—3. B, possit dare odire veritatem (M, *també* veritatem).—4. A, ab .c.—5. B, non est .y. nimis.—6. B, nimis.

si **a.** desamava o podia desamar **y.**,[1] concordarsia ab **z.** per totes les cambres, e **i.** **e.** en la tersa e en la quarta cambra ab **a.** aurien concordansa, e asò es inpossíbol: per la qual inpossibilitat **c.** entén que **a.** per totes ses cambres à **y.**, que en ses cambres es pus amable que per **b. c. d.** en **e.** amable, ni que en **f. g. h.** la **z.** desamable per **i.**[2]

7. *Questió es:* si negú home qui crea en Deu falsament pot esser salvat.

Solució: a. z. · fe esperansa · caritat justicia · mèrit colpa · m. a. · i. a. .

En la segona e en la tersa cambra es differencia concordansa, e en les altres cambres es differencia contrarietat; e cor salvació e dampnació son contraris, e colpa ab **z.** se covè, e mèrit ab salvació, e esser e **y.** ajen concordansa, e privació e **z.**, seguexse que si hom creent en **z.** se salvava, que **i.** la **a.** pogués desamar per la tersa cambra e **m.** per la segona,[3] e que de la segona e la tersa e la .v.ª e .vj.ª cambra pogués esser feta concordansa, e asò es inpossíbol e contra la primera cambra: *ergo,* &c.[4]

8. *Questió es:* per que bonea caritat justicia veritat humilitat no son enaxí potencies de ànima, con son memoria enteniment volentat?

Solució: s. s. · a. s. · x. x. · e. u. y. · i. u. z. · m. a. u. y. z. .

La primera cambra significa la solució en les altres cambres, e de *converso;* cor per **s. s.** son significades **b. c. d.**, les quals serien insessantment en la segona e en la quarta cambra si bonea caritat &c. eren potencies ab que **s.** agués enaxí a obrar per cors natural, con fa per **b. c. d.**, e seria en privació e en esser **u.** blava,[5] e asò

---

1. B, si .a. odiret .u. odire posset .y., ipsum .a.—2 BM, in .e. Est (M, .e.) etiam magis amabile in ipsa (M, -so) .a. quam .z. sit odibile per .f. g. h. in .i.—3. M, *manca* e m. per la segona.—4. BM, *ometen* ergo &c.—5. B, et sic essent in privatione et esse et .u. lividum.

es contradicció, on se seguiria que en la tersa cambra no faria franc arbitre, ni esser perfecció, ni mèrit[1] colpa, subposició ni demostració, ni la .v.ª e .vj.ª cambra res no serien, ni a. no usaria de justicia en neguna de les cambres.

9. *Questió es:* si ànima deu més amar Deu cor fa be que cor no fa mal.

Solució: s. t. | a. a. | x. x. | u. u. | y. z..

En la questió e en les cambres menbra f. la solució que g. entén, so es assaber, que per s. entén majoritat de e. en a., e per t. entén menoritat;[2] e per a. a. entén que s. degra més amar a. cor no fa mal, que con[3] fa b., si a. no feés be en sí metex entenent e amant sí metex; cor lo be que a. fa fora sí metex, no es tan gran con es lo mal que a. no vol fer; mas cor lo bé que a. fa en sí metex es major que lo mal que a. no vol fer, per asò s. à major perfecció mèrit en u. blava per y. contra u. z. amant a. cor fa be, que no agra si Jamàs més cor no fa mal que cor fa be.

10. *Questió es:* si peccat es creatura.

Solució: s. u. | a. u. | e. a. u. y. | i. u. z. | e. u. z. | i. a. u. y..

Con f. menbra, en la primera cambra, la tersa quarta quinta e .vj.ª cambra e puxes menbra la segona cambra, adoncs entén g. que u. z. no son creatures en e. i., qui son creatures en la tersa e en la quarta cambra [son e. i. creatures], mas son enversades[4] del triangle vermell, lo qual enversament es u. z. qui son obra e àbit de e. i., e no creatures en aquelles cambres.[5]

11. *Questió es:* si hom pot entendre en .j. temps predestinaeió e franc arbitre.

Solució: s. x. | a. t. | e. n..

1. BM, in tertia camera liberum arbitrium esse perfectionem, meritum ... nihil esse.—2. A, maioritat.—3. BM, quia. 4. BM, intelligit .u. z. non esse creaturas, nam .s. creatura est atque .u. y. creaturae sunt in .e. i. quae in tertia et quarta camera sunt creaturae, veruntamen quatenus perversa sunt et deviata.—5. BM, *ometen* e no ... cambres.

Per la segona cambra es significat que a.[1] e majoritat an concordansa, e que creatura à concordansa ab menoritat, segons que en la segona cambra es significat, e per so que significa a. t.[2] es significada la solució en la primera e en la tersa cambra; cor per s. x. es significat que a. à major obra predestinant e jutjant per franc arbitre, que e. no pot entendre, e per asò e. en .j. temps metex no pot abastar a entendre tota la cambra de predestinació franc arbitre; mas con entén predestinació, la n. conserva tant de temps franc arbitre per subposició e creensa e objet, tro que e. lo pren per objet e lexa predestinació; e asò metex fa n. de predestinació, que fa de franc arbitre.

12. *Questió es*: si per veritat menbrada entesa e amada son mesclades les potencies de lànima.

Solució: s. y. | e. y. | i. z. | m. y. z. | r. y. z. | foç foc | aer aygua.

Segons so que les cambres e la questió signifiquen, entén g., menbrant f. les cambres e la questió, que los .iiij.[e] elemens se mesclen en lo elementat,[3] e per asò f. menbra que y. està objet diversament a la e., e z. a la i., e y. z. a la m. e a la r., la qual diversitat no seria si les potencies de s. eren mesclades e perdien lurs formes, ni les potencies de s. no aurien pus nobles formes que los elemens, qui per so cor se mesclen son corrobtibles.

13. *Questió es*: si ànima, qui es be, es sobjecta a falsetat, qui es mal.

Solució: s. z. | s. y. | s. u. | foc terra | aygua terra.

Menbrà f. la quarta e la .v.[a] cambra, e per asò entès g. que enaxí con secor es lo pasciu sobjet sobre lo qual se fa la transmutació de vi en vinagre per corrobció[4] de calor en fredor, que enaxí e. i. n. son lo sobjet on se fa

1. A, que creatura.—2. A, .a. c.—3. B, *manca* en lo elementat.—4. BM, propter transmutationem.

la transmutació de y. en z. contra lo triangle vermell, estant differencia enfre s. e b. c. d., e enfre b. c. d. e e. i. n., a la qual e. i. n. qui son en z.[1] estan sobjectes b. c. d. sotz qui està s.

14. *Questió es:* si home es creat majorment per conèxer e amar obra intrínsica de a. o extrínsica.

Solució: t. t. | a. a. | s. s. | y. z. | u. u. .

Per la primera cambra es significat con .j. triangle entra en altre, doncs entès es que majoritat e lo pus noble triangle vermell signifiquen en la segona cambra la solució per totes les altres cambres; cor c. d. an pus nobla e major e. en conèxer e amar la obra intrínsica de a., que extrínsica, e lo triangle vermell nes pus noble en lo vert groc e blau contra u. z., e ab u. y. mils se concorden c. d. si obra intrínsica[2] es lur fi, de la qual obra es influida la extrínsica, la qual no seria influída si home era creat per conèxer e amar sí metex qui es obra de a. e que en sí metex auria tot lo triangle vermell, la qual cosa es inpossíbol: *ergo* &c.

15. *Questió es:* si viscis son sobjetz[3] a vertutz.

Solució: t. u. | e. u. y. | i. u. z. | aygua terra | foc terra .

Membra f. con lo vi, per lo triangle vermell, comensa per la .v.ª cambra, e con es en agràs passa per la quarta qui es lo mijà per lo qual ve en la .v.ª cambra; e per so que f. menbra, la g. entén que enaxí con la secor es lo mijà pascient on se fa la transmutació de calt en fret e de fret en calt, enaxí u. z. son sobjectes a la u. y. de e. i., segons que la primera cambra significa en la segona e tersa cambra.

16. *Questió es:* si ens creat es per sí estant o per comensament mijà o fi.

Solució: t. x. | a. s. | foc foc | e. a. u. y. | inmediate mediate .

1. BM, *manca* qui son en .z.—2. BM, opus intrinsecum ipsius .a.—3. B, objecta.

Per t. menbra f. que esser à concordansa ab majoritat en la fi, e ab menoritat en lo comensament e en lo mijà; e per asò g. entén que s. es existent per a. qui es fi de s., segons que ó significa la quarta cambra; e per la .v.ª es significat que s. està per lo comensament, so es a., e està per sí, segons que ó signifiquen u. y.; e asò metex se seguex de la tersa cambra.

17. *Questió es:* si Deus pot mudar la fi ⟨a⟩ que à creada creatura.

Solució: t. y. | a. a. | e. a. y. | i. a. z. .

Menbrà f. la segona cambra e puxes la primera, e entrà g. en la tersa e en la quarta on entès la solució; cor per a. a. menbra f. la y. en la t. con[1] a. à en sí bonea saviea perfecció &c., e per asò la fi per que à creada creatura es inmutable per so ques pusca concordar ab la fi la tersa cambra e no la quarta; cor si la quarta cambra se concordava ab la fi, descovenrias la tersa cambra ab la segona, e asò es inpossíbol.

18. *Questió es:* si volentat pot en .j. temps amar e desamar.

Solució: t. z. | inmediate mediate | e. i. y. z. | potencia objet .

Menbrant[2] f. que e. i. an differencia e concordansa sens contrarietat con e. mou i. contra z. qui es contra la y. que e. à per objet, e per asò[3] g. entès la solució, so es assaber, que per la segona e la quarta cambra poden esser e. i. en la tersa per lo triangle vert e vermell, movent e. la i. e estant e. en àbit con i. à la z., e de *converso;* e per asò mediate an d. h. .j.[4] objet segons la fi el comensament del triangle vermell, mas no segons lo mijà, en lo qual an diversitat concordansa.

19. *Questió es:* si cascú enteniment es en .j. nombre metex ab altre.

---

1. BM. scilicet quomodo.—2. *Sembla que hauria d'esser* menbrà.—3. M, *omet* e per asò.—4. B, primum.

Solució: u. u. | s. s. | a. s. | s. t. | y. z. | e. a. u. y. | i. u. z. .

La primera cambra significa en la .vj.ª e en la .vij.ª, que en la segona es lo triangle vert significat per la quarta cambra e per la quinta; cor si noy era lo triangle vert, seguirsia que fos destruída la tersa cambra e la .v.ª, cor a. seria sens justicia, e en la .v.ª cambra no seria diversisat contrarietat, e asò es inpossíbol: per la qual inpossibilitat entén g. la solució, segons que damunt es dit.

20. *Questió es:* què es lo mijà qui es enfre la potencia e lobjet?

Solució: u. x. | e. a. u. y. | i. u. z. | foc aer | aer aygua | aygua terra .[1]

Per la primera cambra son significades les altres cambres en les quals es manifestada la solució, so es assaber, que per la segona e la tersa cambra es significat que e. u. y. son mijans per los quals s. pren a. per objet, e i. u. vermella son mijans per los quals f. g. h. prenen z.; e per les altres cambres es significada la obra qui es enfre foc <e foc, foc>[2] e aer &c., la qual es lo mijà qui es enfre la potencia del foc &c.[3] e lobjet, so es lo subpòsit al qual se mouen los elemens.

21. *Questió es:* per que caritat es pus general vertut que fe?

Solució: u. y. | e. a. u. y. | i. u. z. | m. a. u. y. z. | esser privació .

En la segona cambra à e. major esser que m. en la quarta, e la i. à concordansa ab majoritat en la tersa, e la m. que desama u. z., ab menoritat se cové en la quarta; e cor majoritat ab esser <e>. u.[4] y. à concordansa, e menoritat ab u. z., per asò g. entén la solució per la majoritat e menoritat damunt dita.

1. B, *manca aquesta cambra.*—2. *Pres de* BM.—3. BM, *manca* &c. —4. B, *salta a la .u. següent.*

22. *Questió es:* si lenteniment es <aytant> contrari á viscis con la volentat.

Solució: u. z. | s. s. | t. t. | foc aygua | aer terra.

En la questió e en les cambres es significada la solució: cor enaxí con mirayl espascifica en sí los individuus de la fas, enaxí la questió e les cambres espasifiquen, per representació, la solució; e aquesta regla nó fayl en esta ART; e asò apar en les damunt dites cambres e en la questió on apar la solució,[1] so es assaber, que f. g. h. son egualment mogutz contra u. z. per e., per tal que enaxí con en la quarta e quinta cambra es egual contrarietat per lo vermell, que enaxi en e. la b. c. d. sien egualment contra u. z. per la i. e per lo vert e lo vermell, cor si no ó eren, seria destruída la segona cambra en la tersa.

23. *Questió es:* si Deus es ens infinit en essencia e en dignitatz.

Solució: x. x. | a. a. | esser perfecció.

Per la primera cambra es significada la tersa en la segona, en la qual entén g. la solució, menbrant f. la t. en la segona cambra; cor per lo blau[2] entén que la obra intrínsica de a. seria limitada si a. era finit en essencia e en dignitatz; e per lo vert[3] entén que moltz a. porien esser si la tersa cambra era en privació; e per lo vermell entén que si a. privava de infinitat, mouria sa finida entenció e desamaria e amaria la tersa cambra, qui ab infinitat se cové; e per lo groc entén g. que si a. era finit, seria majoritat per menoritat e no per infinitat, contra la qual menoritat es la tersa cambra, qui ab a. se cové; e per lo negre entén g. que a. no seria sens que infinitat no fos, cor si era, seguirsia que la tersa cambra agués concordansa ab menoritat contra majoritat, e concordarsia esser ab privació contra sí metex, e perfecció ab inperfecció con-

1. BM, *manca* on apar la solució.—2. BM, per .u. lividum.—3. BM, per triangulum viridem.

tra esser,[1] e assò es inpossíbol. *Ergo*[2] provat es infinitat esser en a. e en ses dignitatz, segons que damunt es denotat; e esta regla es general a tota la ART, so es assaber, que de cascú triangle pot hom fortificar e fer demostració, discurrens f. g. per les cambres qui a la solució se covenen.

24. *Questió es:* si la potencia mou per sa vertut son actu o si l mou per vertut del objet.

Solució: x. y. | a. s. | e. a. u. y. | i. a. u. z. .

Per x. es significada la cambra de inmediate mediate [3] e la cambra qui està en la questió, e per y. es significat que segons lo triangle vermell cové que l objet estant per y. en lo triangle vermell, influa en la potencia tota hora que aja l objet segons la segona e la tersa cambra; e per asò entén g. que de la potencia cové exir vertut qui mova son actu a pendre objet, cor si no ó faia, seria desordenació en la segona e en la tersa cambra, e seria ordenació en la quarta, e asò es inpossíbol: per la qual inpossibilitat es significada la solució en la cambra de inmediate mediate, segons que damunt es significat.

25. *Questió es:* si la potencia pren l objet dintre sí metexa o fora sí metexa.

Solució: x. z. | foc terra | aer aygua | e. a. u. y. | i. u. z. .

La responció de la questió es significada en la primera cambra, indicant, per metàfora, la segona e la tersa cambra, la quarta e la .v.ª, e de *converso;* cor lo foc en sí atrau la cecor que reeb de la terra e fora sí la gita en l aer que escalfa, lo qual gitament[4] fa per so cor l aygua i ve ab la terra en quant la refreda, e per asò es la obra dintre producta e apar defora, so es en lo elementat; e asò metex se seguex de b. c. d. en e., e de f. g. h. en i., cor con e. es en a. u. y., adoncs es e. dintre b. c. d. per

1. M, *manca* contra esser.—2. BM, Ergo &c., *i calderó.*—3. A, *sense tancar.*—4. A girament.

obra e es defora per a. u. y. qui no son b. c. d., e asò metex se seguex de i. qui es en u. z.; e si asò no era enaxí, inpossíbol cosa seria que z. fos en x. per colpa inperfecció privació ni per raó, ni potencia ni objet ni obra dintre ni defora re no serien, e inmediate e mediate serien en privació.

26. *Questió es:* si peccat, qui es non re, pot esser occasió de re.

Solució: y. y. s. s. e. a. u. y. e. u. z. foc foc.

Per les cambres es significada la solució; cor la tersa cambra es la fi de s., e la quarta no es la fi de s., ans es contra sa fi; e cor es contra sa fi, es la tersa cambra concordant ab esser e la quarta ab no esser; e cor ⟨a⟩ la quarta cambra es sobjecta la s., per asò es peccat ocasió de alcuna cosa, jassia que sia non res, so es assaber, peccat esser occasió de pena e de la privació de la fi de s.: cor enaxí con lo foc simple es occasió del conpost, enaxí peccat, qui es non re, es occasió de pena e de privació de be con es en re estant, so es en s. qui està en la quarta cambra; e enaxí con foc qui es occasió de home, jassia que no sia home, enaxí y., qui es en la tersa cambra, es occasió de esser, jassia que no sia lens en que es, e la z. qui es en la quarta cambra es occasió de peccat e de colpa, jassia que no sia lo peccat ni la colpa.

27. *Questió es:* qual es pus demostrable, o veritat o falsetat?

Solució: y. z. e. a. u. y. i. u. z. e. u. z. i. a. u. y. x. x.

La y. à concordansa ab esser perfecció, e la z. ab privació inperfecció, significant, la derrera cambra, la .j.ª x. concordansa esser en la segona e en la tersa cambra, e lautra x. significant lautra concordansa en la quarta cambra e en la quinta. On, con asò sia enaxí, doncs solta es la questió en la significació damunt dita.

28. *Questió es:* si la volentat qui desama falsetat es tan prob a veritat con a falsetat.

Solució: z. z. | e. y. | i. z. | x. x. |.

Per la .j.ª x. <de la derrera cambra>[1] es significada potencia e per lautra objet, e per la segona cambra es significat que la h. qui desama z., es pus prob a la y. que a la z. per so con es moguda per d.; mas cor e. cové esser en àbit con h. desama z., per asò inmediate es pus prob h. a z. que a y., mas mediate es pus prob a y. que a z., segons que damunt es dit; e per asò es questió significada[2] per lo vert en la primera cambra si la e. qui es en la segona cambra, es tan luyn a la z. con es la i. per la e., e la solució està en la solució de la primera[3] questió, segons que damunt es dit e es significat per les cambres.

¶ Fenides son les questions qui son soltes per la letra qui espon les figures e qui mostra con hom deja enseriar la solució de la questió per les cambres.

1. *De* BM.—2. BM. et ideo significatur quomodo.—3. BM, praedictae.

II

Comensen les questions qui tan solament son soltes per figures.

AQUESTES questions son soltes per les figures de les cambres segons que les cambres e les questions[1] significquen les solucions, avent cascuna questió cambres dejús sí on es la solució denotada.[2] E qui en les cambres no sab apersebre la solució, recorre a les cambres, discurrent la **t.** per elles, segons la regla que navem donada en les questions denant aquestes, e gart la doctrina segons la qual està la **t.** en aquelles cambres, e seguesca aquella doctrina; e aquesta es regla general a la solució de les questions qui son de **a. s. t. u. x. y. z.** e de los .iij. comensamens.[3] E primerament direm de les questions de **a.**, e puxes per consequent direm de les altres.

1. *De les questions de* a.

QUESTIÓ ES: si Deus es en sí metex.

Solució: bonea bonea | esser perfecció | privació inperfecció | t. t. | s. u. | y. z. |.[4]

2. *Questió es:* si la bonea de Deu e son bonificar an egual granea.

Solució: bonea granea | a. a. | a. s. | a. t. | poder justicia | eternitat noblea |.

3. *Questió es:* si bonea à poder en eternitat.

1. M^1 *(=Fe de errades)* et quaestiones : BM, *mança*.—2. avent ... denotada] BM, et quia omnis quaestio suam praecedit solutionem, idcirco post quamlibet quaestionem sua sequitur solutio per cameras sibi debite assignatas.—3. BM, et de principiis theologiae philosophiae et juris.—4. M, s. u. y. z. *(tot una cambra)*.

Solució: bonea eternitat a. t. s. u. esser perfecció majoritat fi justicia larguea.

4. *Questió es:* si en Deu à dignitatz.

Solució: bonea poder a. s. a. t. u. u. y. z. e. a. u. y. y. u. z.

5. *Questió es:* si .j.ª dignitat de Deu pot esser en altre sens distincció de les dignitatz.

Solució: bonea saviea granea poder esser perfecció larguea noblea s. u. a. t.

6. *Questió es:* si los benahuyratz qui son en gloria, amen Deu egualment en sa essencia e en sa obra.

Solució: bonea volentat a. a. caritat justicia majoritat egualtat.

7. *Questió es:* si la obra que Deus à en sí metex intrínsicament es essencial o accidental.

Solució: bonea vertut granea eternitat perfecció justicia majoritat menoritat esser privació e. a. i. a. differencia contrarietat.

8. *Questió es:* si substancia es dita en Deu propriament o <in>propriament.

Solució: bonea veritat a. y. a. t. a. x. essencia dignitatz actu forma.

9. *Questió es:* si en Deu està gloria per bonificar qui sia gloriejar.

Solució: bonea gloria a. t. vida actu granea volentat justicia noblea.

10. *Questió es:* si Deus es pus demostrable per senblansa que per desenblansa.

Solució: bonea perfecció granea noblea e. a. u. y. i. u. z. s. t. s. x.

11. *Questió es:* si en Deu pot esser relació.

Solució: bonea justicia poder perfecció Deu obra dignitatz actu e. a.

12. *Questió es:* si cor Deus sentén e sama, se seguex tant de be con es son entendre e son amar.

Solució: bonea larguea | granea justicia | poder volentat | esser perfecció.

13. *Questió es*: si bonea e son bonificar son sens composició.

Solució: bonea simplicitat | granea eternitat | esser perfecció | actu relació.

14. *Questió es*: si Deus es pus demostrable per los actus de les dignitatz que per les dignitatz.

Solució: bonea noblea | a. a. | a. t. | a. s. | a. x. | a. y.

15. *Questió es*: si la misericordia de Deu es essencia o potencia.

Solució: bonea misericordia | granea eternitat | essencia actu | inmediate mediate | esser privació.

16. *Questió es*: si la senyoria de Deu es eternal.

Solució: bonea senyoria | a. t. | a. u. | dignitatz relació | s. t.

De granea

Questió es: si en Deu an egual granea possibilitat e inpossibilitat.

Solució: granea granea | a. a. | eternitat perfecció | justicia larguea.

18. *Questió es*: si la granea de Deu es pus inmensa per eternitat qui eternific eternal be espacificat, que sens be espacificat[1] eternalment.

Solució: granea eternitat | poder justicia | saviea volentat | actu relació.

19. *Questió es*: si la granea que Deus à en entendre[2] e voler, gloriejar e bonificar pot esser inmensa en velocitat.

---

1. B, specifice ... specifico. — 2. B, habet intelligere.

Solució: granea poder | eternitat gloria | volentat justicia | esser perfecció.

20. *Questió es*: si la saviea de Deu pot esser tan gran en sí metexa sens obra intrínsica espacificativa, con avent en sí obra intrínsica espacificativa.

Solució: granea saviea | eternitat vertut | poder volentat | simplicitat noblea.

21. *Questió es*: si la volentat de Deu vol esser en la bonea e granea e eternitat, e que bonea granea eternitat sien[1] en ella.

Solució: granea volentat | justicia larguea | perfecció noblea | gloria simplicitat.

22. *Questió es*: si la granea de Deu à tan gran vertut en bonea eternitat poder &c., con à en saviea e en volentat.[2]

Solució: granea vertut | poder justicia | gloria perfecció | volentat larguea | simplicitat noblea.

23. *Questió es*: si en Deu pot esser alcuna obra on nos seguesca contradicció, la qual parega[3] esser contradicció a humà enteniment.

Solució: granea veritat | a. s. | esser perfecció | predestinació franc arbitre.

24. *Questió es*: si Deus es pus entelligible e amable per obra intrínsica que extrínsica.

Solució: granea gloria | eternitat perfecció | bonea volentat | saviea justicia.

25. *Questió es*: si Deus pot esser occasió[4] a inperfecció.

Solució: granea perfecció | poder saviea | volentat justicia | simplicitat noblea.

26. *Questió es*: si estant .j.ª dignitat de Deu en altra, es la .j.ª limitata en lautra.

Solució: granea justicia | eternitat poder | volentat perfecció | gloria larguea | simplicitat noblea | essencia actu | e. a.

1. B, sic ut bonitas ... sint : M, sicut bonitas ... sunt.—2. B, sicut sapientia et voluntate.—3. M, possit.—4 M, causa : B, *om.*

27. *Questió es*: si la larguea de a.[1] pot donar inmens e eternal do.

Solució: granea larguea | a. a. | a. t. | dignitat[2] actu | forma relació.

28. *Questió es*: si la simplicitat de Deu pot esser en tan gran granea sens simplificar[3] con ab simplificar.

Solució: granea simplicitat | bonea eternitat | volentat gloria | foc foc.

29. *Questió es*: demanat es, què es Deus?

Solució: granea noblea | a. a. | essencia actu | dignitatz relació | esser perfecció | vida forma | e. a.

30. *Questió es*: si covè esser gran colpa per so que Deus pusca usar de gran misericordia.

Solució: granea misericordia | a. u. | a. z. | e. a. u. y. | i. a. u. z. | esser perfecció | privació inperfecció | inmediate mediate | actu relació.

31. *Questió es*: si visci e falsetat aurien en Deu[4] major granea, si eren en ell, que en negú altre ens.

Solució: granea senyoria | s. t. | e. u. z. | i. a. u. y. | m. a. u. y. z. | r. a. u. y. z. | foc aygua | foc terra.

De eternitat

QUESTIÓ ES: si Deus e sa eternitat[5] son .j. ens metex.

Solució: eternitat eternitat | a. a. | bonea granea | poder noblea | volentat justicia | e. a. | esser perfecció.

33. *Questió es*: sil poder de Deu pot, <en> eternitat, possificar egual e senblant obra a sí metex e a eternitat.

Solució: eternitat poder | a. t. | a. x. | volentat justicia | simplicitat noblea.

1. BM, divina.—2. BM, dignitates *usual en les cambres*.—3. A, simplisitat.—4. A, dreu.—5. M, et æternitas.

34. *Questió es*: si Deus es eternalment entelligible <e entès realment>.[1]

Solució: eternitat saviea a. y. actu relació esser perfecció justicia noblea.

35. *Questió es*: si Deus es pus amable per sí que per creatura.

Solució: eternitat volentat bonea granea justicia simplicitat a. s.

36. *Questió es*: si la vertut de Deu se pot minvar ni créxer obrant o no obrant.

Solució: eternitat vertut granea poder majoritat egualtat a. a. dignitat actu acció relació esser privació majoritat menoritat.

37. *Questió es*: si enaxís cové que la saviea de Deu aja entendre en eternitat, con à en sí metexa.

Solució: eternitat veritat volentat justicia simplicitat noblea.

38. *Questió es*: si en Deu an tan gran concordansa eternificar e gloriejar, con an eternitat e gloria.

Solució: eternitat gloria actu relació esser perfecció granea justicia.

39. *Questió es*: si ans quel mon fos, la perfecció de Deu era contra inperfecció.

Solució: eternitat perfecció a. a. a. x. e. a. u. y.[2] i. u. z.

40. *Questió es*: per que[3] la justicia de Deu conserva los dampnatz perdurablement pus que misericordia nols perdona?

Solució: eternitat justicia e. a. i. a. mèrit colpa noblea senyoria.

41. *Questió es*: si Deus vol esser Deus pus que es Deus.

Solució: eternitat larguea dignitat actu granea volentat a. a.

---

1 *De* BM.—2. A, e. a. | e. a. u. x.—3. M, Utrum.

42. *Questió es*: si en Deu se cové perfeccionejar, en axí con voler en eternificar.

Solució: eternitat simplicitat | volentat perfecció | actu relació | justicia noblea.

43. *Questió es*: si per muntiplicació de nombre infinit en dignitatz[1] poria en Deu aumentar noblea.

Solució: eternitat noblea | granea larguea | volentat perfecció | poder saviea | e. a.

44. *Questió es*: si la misericordia de Deu à inperfecció de granea cor lo mon no es eternal.

Solució: eternitat misericordia | granea perfecció | a. t. | a. x. | dignitat actu.

45. *Questió es*: si la senyoria de Deu es inmensa.

Solució: eternitat senyoria | a. t. | granea justicia | simplicitat noblea.

De poder

Questió es: si en la natura de Deu pot esser concordansa e egualtat.

Solució: poder poder | a. a. | bonea granea | eternitat perfecció | esser privació | simplicitat noblea | e. a. | i. a. | y. z.

47. *Questió es*: si la saviea de Deu à tan gran poder en bonea granea &c., con entendre.[2]

Solució: poder saviea | volentat justicia | bonea granea | eternitat noblea.

48. *Questió es*: si la volentat de Deu à poder en infinir, pus que volentat dome à poder en voler[3] infinir alcuna cosa.

Solució: poder volentat | granea eternitat | dignitat actu | forma relació | esser perfecció | e. a.

1. BM, dignitatum.—2. M, in intelligere.—3. B, potestatem habeat infinire ... potestatem habeat velle.

49. *Questió es*: si l poder de Deu qui possifica en sí metex entenent e amant e possificant e magnificant, gita fora sí metex sa vertut.

Solució: poder vertut | a. a. | a. t. | granea eternitat | comensament fi.

50. *Questió es*: si Deus pot fer alcun ens lo qual sab que no farà.

Solució: poder veritat | granea justicia | actu relació | concordansa egualtat | e. a. | i. a.

51. *Questió es*: si l poder de Deu pot en sí metex fer alcuna cosa per que aja gloria.

Solució: poder gloria | bonea granea | saviea volentat | justicia larguea | actu relació | a. s. | a. z.

52. *Questió es*: per que hom se maravella dels miracles que Deus fa, pus que à tot poder?

Solució: poder perfecció | n. a. | r. a. | e. u. z. | i. u. y. | esser privació | foc aer.

53. *Questió es*: si l poder de Deu à tanta perfecció con vol son voler.

Solució: poder justicia | granea eternitat | simplicitat noblea | actu relació.

54. *Questió es*: si l poder de Deu pot tant donar con es sa granea.

Solució: poder larguea | granea eternitat | justicia simplicitat | bonea volentat.

55. *Questió es*: si totz los actus de les dignitatz de Deu poden esser en cascuna dignitat.

Solució: poder simplicitat | granea eternitat | a. a. | e. a. | i. a. | majoritat menoritat.

56. *Questió es*: si l poder de Deu es aytan noble en possificar, con la saviea de Deu en entendre e la volentat en amar.

Solució: poder noblea | bonea perfecció | granea eternitat | volentat justicia | e. a.

57. *Questió es*: sil poder de Deu pot tant per misericordia con per eternitat e granea.

Solució: poder misericordia | a. a. | a. t. | a. x. | actu relació.

58. *Questió es*: si Deus pogra esser senyor si pogués peccar.

Solució: poder senyoria | a. a. | volentat justicia | esser privació | e. a. | i. a.

De saviea

QUESTIÓ ES: si en Deu es saviea per so que entena o si enten per so que sia savi.

Solució: saviea saviea | a. a. | granea eternitat | t. t. | majoritat egualtat | Deu obra | x. x. | actu prima enteció.

60. *Questió es*: si la volentat de Deu ama tot so que sab la saviea.

Solució: saviea volentat | granea eternitat | bonea justicia | c. g. | d. h.

61. *Questió es*: si la saviea de Deu pot entendre entenent e entès sens vertut espascificativa.

Solució: saviea vertut | bonea granea | volentat gloria | perfecció justicia | foc foc | foc aer | foc aygua | foc terra | c. y. | h. z.

62. *Questió es*: si es leguda cosa a dir que la saviea de Deu am e que la volentat de Deu sapia.

Solució: saviea veritat | a. y. | a. z. | a. a. | actu relació | e. a. y. | i. z.

63. *Questió es*: si Deus sab nombre infinit.

Solució: saviea gloria | a. a. | a. s. | a. t. | dignitat actu | potencia relació | e. a. | reyalitat raó.

64. *Questió es*: si en Deu à major perfecció sa saviea con entén sa perfecció, que con entén que entén més que negú altre ens.

Solució: saviea perfecció | bonea granea | a. t. | Deu majoritat | a. x. | esser privació.

65. *Questió es*: si Deus ama gran actu de saviea pus ama granea en saviea.

Solució: saviea justicia | granea volentat | larguea simplicitat | e. a. | m. a. | r. a.

66. *Questió es*: si la saviea de Deu entenent largifica per bonea granea eternitat poder volentat &c.

Solució: saviea larguea | bonea granea | eternitat poder | volentat vertut | a. t. | Deu majoritat.

67. *Questió es*: per que conposició es pus luyn a Deu que a àngel?

Solució: saviea simplicitat | granea eternitat | actu relació | a. s.

68. *Questió es*: si en Deu es enterció.[1]

Solució: saviea noblea | granea poder | volentat justicia | dignitat relació | forma ordinació | actu acció.

69. *Questió es*: si la misericordia de Deu pot perdonar a home presís.

Solució: saviea misericordia | a. x. | esser perfecció | realitat raó | a. t. | Deu majoritat | creatura menoritat | u. u. | esperansa caritat | a. a. | granea justicia | larguea noblea.

70. *Questió es*: si Deus pogra esser senyor sens que en hom no fossen[2] vertutz ni viscis.

Solució: saviea senyoria | a. x. | esser privació | perfecció inperfecció | inmediate mediate | actu relació.

1. BM, intentio sua : M[1], intentio secunda.—2. BM, nihil essent.

De volentat

QUESTIÓ ES: si la volentat de Deu qui ama e la volentat de Deu qui desama son .j.ª metexa volentat.

Solució: volentat volentat | a. a. | s. s. | e. y. |[1] i. z. | justicia misericordia.

72. *Questió es*: si la volentat de Deu à major vertut en voler que en no voler.[2]

Solució: volentat vertut | granea eternitat | justicia noblea | dignitat relació | e. y. | i. z. | foc foc.

73. *Questió es*: si la volentat de Deu ama que veritat verific en so qui per la volentat es amat.

Solució: volentat veritat | bonea granea | justicia larguea | dignitat actu | forma relació.

74. *Questió es*: si la volentat de Deu à bonea espascificativa[3] en sa gloria per voler e volent e volgut.

Solució: volentat gloria | granea poder | justicia noblea | foc foc | e. a.

75. *Questió es*: si tot so cové esser en Deu per qui[4] creatura fos Deu.

Solució: volentat perfecció | granea eternitat | poder gloria | bonea justicia | veritat noblea.

76. *Questió es*: si tot so qui es en Deu es Deu.

Solució: volentat justicia | poder saviea | forma ordinació | obra egualtat | granea eterninat | larguea noblea.

77. *Questió es*: si la volentat de Deu se pot tota donar.

Solució: volentat larguea | granea poder | saviea justicia | gloria perfecció | simplicitat noblea.

78. *Questió es*: si la forma del voler de Deu es .j.ª metexa en nombre[5] ab la forma de la volentat.

---

1. B, *manca aquesta cambra.*—2. BM, *afegeixen* et e converso.—3. M, specificatam.—4. BM, per quod.—5. BM, Utrum forma actus voluntatis Dei qui actus est velle idem sit in numero (M, *omet* in numero).

Solució: volentat simplicitat granea eternitat justicia simplicitat e. a. i. a.

79. *Questió es*: si ⟨a⟩ la volentat de Deu[1] plau que hom li atreboesca tota noblea.

Solució: volentat noblea granea eternitat poder justicia e. a. i. a.

80. *Questió es*: si Deus à major plaer en perdonar que en punir.

Solució: volentat misericordia a. a. s. x. reyalitat raó y. z.[2]

81. *Questió es*: si Deus se covengra a esser senyor sens que[3] mal no fos.

Solució: volentat senyoria granea noblea justicia larguea manament[4] prima enteció gloria evum.

De vertut

Questió es: si Deus à major enteniment entenent sí metex, que entenent creatura.

Solució: vertut vertut a. t. actu relació prima enteció secunda enteció.

83. *Questió es*: si es justa cosa que la vertut de Deu sia en veritat.

Solució: vertut veritat granea eternitat volentat justicia e. a. i. a.

84. *Questió es*: qual es la major vertut que creatura pusca aver en gloria?

Solució: vertut gloria foc foc foc aer foc terra Deu creatura concordansa majoritat perfecció inmediate.

85. *Questió es*: si en la perfecció de Deu à vertut perfeccionativa.

1. B, divine bonitati voluntati.—2. A, x. z.—3. BM, esto, quod.—4. BM, præcepta.

Solució: vertut perfecció | granea eternitat | volentat justicia | poder saviea | larguea noblea | foc foc | e. a. | i. z. |.[1]

86. *Questió es*: si la vertut de Deu pot esser inmensa e eternal justificant en ella justicia.[2]

Solució: vertut justicia | bonea granea | poder volentat | perfecció larguea | saviea simplicitat | concordansa egualtat |.

87. *Questió es*: si la vertut de Deu menorifica sa granea largificant de sa essencia metexa per bonea eternitat &c.

Solució: vertut larguea | granea eternitat | poder simplicitat | esser perfecció | majoritat egaltat | foc foc |.

88. *Questió es*: si la vertut de Deu contradiu sa simplicitat avent actu intrínsic.

Solució: vertut simplicitat | granea noblea | bonea eternitat | poder volentat |.

89. *Questió es*: si a la vertut de Deu es noblea obrar o si li es viltat.

Solució: vertut noblea | bonea granea | poder volentat | perfecció justicia | e. a. | i. z. | esser privació |.

90. *Questió es*: si la vertut de Deu era sens actu en misericordia con no perdonava, adoncs con lo mon no era.

Solució: vertut misericordia | a. t. | x. x. | granea eternitat | actu relació | reyalitat raó | esser privació |.

91. *Questió es*: si en la divina senyoria auria[3] defaliment de vertut si Deus no entenia ni justificava.

Solució: vertut senyoria | a. x. | a. s. | e. a. u. y. | i. u. z. |.

1. AM¹, i. z. : BM, i. a.—2. BM, justificando in justitia.—3. A, auia : BM, esset.

De veritat

QUESTIÓ ES: si per tota la vertut[1] de Deu, qui es inmensa, està veritat creada, qui es termenada.

Solució: veritat veritat | a. a. | granea saviea | volentat justicia | a. t. | Deu majoritat | creatura menoritat | differencia egualtat | a. x. | dignitat actu | forma relació.

93. *Questió es*: si falsificar es contra gloriejar.

Solució: veritat gloria | a. z. | e. a. u. y. | i. u. z. | e. u. z.[2] | i. u. y. | mèrit colpa | inmediate mediate | esser privació.

94. *Questió es*: si perfeccionejar contradiu verificar.

Solució: veritat perfecció | granea eternitat | justicia simplicitat | esser privació.

95. *Questió es*: si la justicia de Deu pot més verificar en sí metexa, que creatura, per injuria, falsificar en sí metexa.

Solució: veritat justicia | granea eternitat | poder volentat | a. t.

96. *Questió es*: si la larguea de Deu pot esser en tan gran granea de volentat, con la veritat de Deu en saviea.

Solució: veritat larguea | a. a. | bonea poder | gloria perfecció | simplicitat noblea.[3]

97. *Questió es*: si la veritat de Deu, verificant en bonea granea eternitat, contradiu a la simplicitat de cascuna dignitat.

Solució: veritat simplicitat | a. a. | granea noblea | s. y.[4] | reyalitat raó | y. z.

98. <*Questió es*: si la veritat de Deu, verificant misericordia, es més nobla que la justicia.

1. M, veritatem.—2. B, *manca aquesta cambra.*—3. BM, *manca aquesta cambra* : M[1], *l'afegeix.*—4. BM, s. x.

Solució: veritat noblea | justicia misericordia | granea egualtat | a. t. >.[1]

99. *Questió es:* si con la justicia de Deu ponex alcun peccador, la veritat verifica per misericordia.

Solució: veritat misericordia | granea eternitat | justicia volentat | a. x. .

100. *Questió es:* si la veritat de Deu es causa que sia senyoria.

Solució: veritat senyoria | a. x. | justicia perfecció | esser privació | a. s. | e. a. | i. z. .

De gloria

QUESTIÓ ES: si en Deu pot esser gloria en gloria sens diversitat d esencia.

Solució: gloria gloria | granea eternitat | volentat justicia | dignitat relació | majoritat egualtat .

102. *Questió es:* sil poder de Deu pot en sí metex gloriejar e perfeccionar.

Solució: gloria perfecció | a. t. | granea eternitat | actu relació | majoritat egualtat | concordansa fi .

103. *Questió es:* si en Deu à tan gran gloria per bonificar magnificar eternificar glorificar perfeccionejar,[2] con per entendre e amar.

Solució: gloria justicia | concordansa egualtat | simplicitat noblea | a. a. .

104. *Questió es:* si la larguea de Deu pot donar tanta de gloria con es sa granea.

Solució: gloria larguea | granea eternitat | volentat simplicitat | poder justicia .

105. *Questió es:* si en Deu gloriejar contradiu simplicitat.

1. *Traducció de* M *(manca en* AB). — 2. B, *manca* glorificar perfeccionejar : M, *manca* perfeccionejar.

Solució: gloria simplicitat | volentat justicia | perfecció noblea | concordansa egaltat.

106. *Questió es*: si Deus es pus gloriós per gloriejar que per nobilificar.[1]

Solució: gloria nobilitat | a. a. | dignitat actu | forma relació | esser privació.

107. *Questió es*: si enfre la gloria de Deu e sa misericordia à differencia.

Solució: gloria misericordia | actu relació | comensament fi | majoritat menoritat.

108. *Questió es*: si Deus per so cor es senyor à major gloria que no agra si senyor no fos.

Solució: gloria senyoria | a. t. | a. u. | a. x. | actu relació.

De perfecció

Questió es: si a Deu abastara crear .j. punt tan solament si sa obra fos extrínsica e no intrínsica.

Solució: perfecció perfecció | dignitat relació | actu forma | esser privació.

110. *Questió es*: si so qui es en la perfecció de Deu està en ell per indigencia.

Solució: perfecció justicia | a. a. | granea eternitat | x. x. | esser libertat.[2]

111. *Questió es*: si fóra més de inperfecció que de perfecció si Deus res no fos.

Solució: perfecció larguea | a. t. | essencia ens | substancia accidens | majoritat negació | menoritat afermació | t. x. | privació inpossibilitat.

112. *Questió es*: si tot so covė esser Deu, que Deus fa en sí metex.

Solució: perfecció simplicitat | granea eternitat

1. B, nobilitate : M, nobilitare.—2. BM, esse liberum arbitrium (M[1], libertas).

t. t. | unitat essencia | e. a. | i. a. | afermació negació | substancia accident.

113. *Questió es:* si l poder de Deu ab que pot la savia entendre, e lo poder ab que pot la volentat voler <son> .j. en nombre[1] ab lo poder qui es en la perfacció de Deu.

Solució: perfecció noblea | granea eternitat | volentat justicia | gloria simplicitat.

114. *Questió es:* si la misericordia de Deu à pasció con la justicia ponex los peccadors.

Solució: perfecció misericordia | t. t. | fi fi | concordansa egualtat | e. z. | e. a.

115. *Questió es:* per ques covè a Deu esser senyor, pus que à tota perfecció en sí metex?

Solució: perfecció senyoria | a. t. | noblea fi | prima entenció secunda entenció | a. x. | inmediate mediate.

De justicia

QUESTIÓ ES: si la justicia de Deu es aytan gran en la bonea granea eternitat poder saviea[2] &c., con en sí metexa.

Solució: justicia justicia | t. t. | essencia essencia | majoritat majoritat | egualtat egualtat.

117. *Questió es:* si la justicia de Deu fa tant largificar lo poder, con la granea pot donar.

Solució: justicia larguea | bonea volentat | foc foc | esser majoritat.

118. *Questió es:* si justicia seria en la simplicitat de Deu con simplifica fora sa natura, si non simplicava en sa intrínsica natura.

Solució: justicia simplicitat | a. a.[3] | saviea volentat | conposició menoritat.

1. BM, idem sint.—2. BM, *ometen* eternitat poder saviea.—3. B, r. a.

119. *Questió es*: si la justicia de Deu pot justificar sens nobilificar de so[1] que justifica.

Solució: justicia noblea bonea poder actu relació esser privació.

120. *Questió es*: si cové esser gran mèrit e gran colpa per so que Deus pusca esser de gran justicia e de gran misericordia.

Solució: justicia misericordia a. t. granea majoritat t. u. majoritat caritat x. x. esser privació.

121. *Questió es*: si Deus es senyor per so que ús de justicia.

Solució: justicia senyoria a. a. granea eternitat a. t. eternitat comensament dignitat relació.

De larguea[2]

QUESTIÓ ES: si en Deu larguea e largificar an egualtat en granea de bonea eternitat poder saviea e volentat.

Solució: larguea larguea a. a. simplicitat noblea forma relació t. t. unitat essencia substancia accident.

123. *Questió es*: si la larguea de Deu pot largificar de la divina entitat e natura.

Solució: larguea simplicitat a. a. poder poder a. t. unitat essencia x. x. esser perfecció.

124. *Questió es*: si a la larguea de Deu es major noblea que de sa entitat largific, que de la entitat de creatura.

Solució: larguea noblea a. t. actu majoritat comensament fi.

125. *Questió es*: si Deus feent misericordia largifica de sí metex.

1. BM, absque nobilitare (M, -ate) id.—2. A, largea *usual*.

Solució: [larguea misericordia] [e. a.] [a. t.] [Deus creatura] [unitat substancia].

126. *Questió es*: si en Deu larguea e senyoria an egual relació e actu.

Solució: [larguea senyoria] [a. a.] [granea eternitat] [t. t.] [creatura menoritat] [x. x.] [inmediate mediate] [esser privació].

De simplicitat

QUESTIÓ ES: si aquella simplicitat cové esser en Deu per que[1] sia pus luyn a conposició.

Solució: [simplicitat simplicitat] [granea eternitat] [volentat justicia] [actu relació] [esser privació].

128. *Questió es*: si enaxí con punt per major menoritat es pus simple, si enaxí Deus per major majoritat es pus simple.

Solució: [simplicitat noblea] [a. t.] [granea ens] [menoritat no ens] [concordansa egualtat] [volentat justicia].

129. *Questió es*: si la misericordia de Deu es conposta de relació.

Solució: [simplicitat misericordia] [t. t.] [unitat essencia] [differencia contrarietat] [actu relació] [reyalitat raó].

130. *Questió es*: qual es la major senyoria que simplicitat pot aver sobre conposició?

Solució: [simplicitat senyoria] [dignitat actu] [granea eternitat] [unitat substancia] [Deu creatura].

1. BM, per quam.

De noblea

QUESTIÓ ES: si tota noblea on no sia inperfecció ni viltat, deu esser atribuída a Deu.

Solució: noblea noblea | volentat justicia | poder perfecció | e. a. | l. z.

132. *Questió es:* si lo pus noble actu que hom pot considerar cové esser en Deu.

Solució: noblea misericordia | granea justicia | bonea eternitat | dignitat relació | a. t. | Deu majoritat | creatura[1] menoritat.

133. *Questió es:* si a home se cové negú honrament mas tan solament per honrar Deu.

Solució: noblea senyoria | prima entenció secunda entenció | inmediate mediate.

De misericordia

QUESTIÓ ES: si la misericordia de Deu dóna tant perdonant con la justicia ponex condampnant.[2]

Solució: misericordia misericordia | a. t. | unitat essencia | granea egualtat | t. x. | majoritat menoritat | reyalitat raó | inmediate mediate.

135. *Questió es:* si la misericordia e la senyoria de Deu pot esser en tan gran granea, con es la granea del poder e de la saviea e de la volentat de Deu.

Solució: misericordia senyoria | granea justicia | eternitat perfecció | e. a.

1. A, c.—2. M, retribuat praemiando quantum aufert (B, *també* aufert) divina justicia puniendo.

De senyoria

Questió es: si la senyoria de Deu à major noblea en los homens justz que en los peccadors.

Solució: senyoria senyoria | simplicitat noblea | actu relació | perfecció justicia.

2. *De les questions de ànima, e primerament De b.*

Questió es: si ànima es.

Solució: b. b. | a. s. | s. t. | s. u. | s. x. | s. y. | s. z.

2. *Questió es*: si totes ànimes son de .j.ª ànima general a totes ànimes.

Solució: b. c. | s. s. | t. u.[1] | u. u. | a. s. | x. x.

3. *Questió es*: si à differencia entre ànima e ses potencies.

Solució: b. d. | s. t. | foc foc | foc aer | e. i. | n. r.[2]

4. *Questió es*: si à differencia entre memoria e enteniment.

Solució: b. e. | k. l. | c. d. | b. d.[3] | n. r.

5. *Questió es*: si lo comú actu de memoria enteniment e volentat es compost de partz artificials o naturals.

Solució: b. f. | e. i. | n. r.[4] | foc foc | creatura obra.

6. *Questió es*: si la memoria mou la volentat a voler menbrar vertuosament o[5] localment.

Solució: b. g. | s. s. | x. x. | u. u. | foc foc | foc terra.

1. B, n. u.—2. M, e. i. n. r. *tot una cambra.*—3. M, b. c.—4. M, e. i. n. r. *tot una cambra.*—5. BM, virtualiter aut (A, a).

7. *Questió es*: si la memoria mou la volentat ol voler[1] de la volentat.

Solució: b. h. | s. t. | x. x. | actu relació | prima entenció secunda entenció.

8. *Questió es*: si lànima à en tota sí metexa passió[2] con la volentat desama so que volria amar.

Solució: b. i. | e. n. | foc foc | foc aygua | foc terra | foc aer.

9. *Questió es*: si oblidar es deminvació de memoria e menbrar creximent.

Solució: b. k. | a. s. | s. t. | s. u. | x. x.

10. *Questió es*: si entendre crex muntiplicant accidens o partz.[3]

Solució: b. l. | e. n. | i. r. | s. t. | potencia objet.

11. *Questió es*: si volentat pot voler sens menbrar.

Solució: b. m. | e. a. | n. a. | majoritat menoritat | mèrit colpa.

12. *Questió es*: si memoria oblida per sessament de menbrar o per minvament de vertut.

Solució: b. n. | a. a. | perfecció justicia | x. x. | mèrit colpa.

13. *Questió es*: si memoria pot en .j. temps menbrar e oblidar.

Solució: b. o. | r. r. | e. i. | k. m. | t. x. | differencia objet.

14. *Questió es*: si en .j. temps son actives e passives potencies memoria enteniment e volentat.[4]

Solució: b. p.[5] | e. i. | n. r.[6] | x. x. | u. u.[7] | foc foc | aer terra.

15. *Questió es*: si ànima pot aver egual mèrit o egual colpa per menbrar entendre e amar.

---

1. BM, aut actum.—2. BM, ferat in se totam passionem.—3. BM, per multiplicationem accidentium aut partium eorum.—4. BM, tres potentiæ animæ.—5. B, b. y.—6. M, e. i. n. r. *tot una cambra.*—7. M, *manca aquesta cambra.*

Solució: b. q. | e. a. u. y. | i. a. u. y. | n. a. u. y. | r. a. u. y. .

16. *Questió es*: sils[1] actus de les potencies de lànima sunexen es departexen per formes o per partz.

Solució: b. r. | s. t. | x. x. | foc aer | aygua terra .

De c.

QUESTIÓ ES: si enteniment agens e enteniment possíbol[2] *differunt* en essencia.

Solució: c. c. | b. f. | d. h. | foc foc | foc terra | foc aer .

18. *Questió es*: si enteniment entén sí metex[3] con entén volentat.

Solució: c. d. | a. s. | k. m. | potencia objet | concordansa egaltat .

19. *Questió es*: si enteniment entén enans sí metex que la especia que entén.[4]

Solució: c. e. | s. s. | d. h. | b. f. | c. g. | foc foc | forma relació | x. x. .

20. *Questió es*: si enteniment es movable per la transmutació de .j. objet en altre entès e innorat.[5]

Solució: c. f. | a. a. | foc foc | foc aygua .

21. *Questió es*: si caritat pot tant pujar per enteniment con fe per volentat.

Solució: c. g. | e. a. | n. a.[6] | s. s. | s. u. .

22. *Questió es*: si la vertut de lànima es diversificada ans que sia en les potencies.

Solució: c. h. | s. s. | t. t. | fi fi | egualtat egualtat | prima entenció secunda entenció .

23. *Questió es*: si lenteniment comensa enans a entendre en les coses entellectuals que en les sensuals.

1. A, sil.—2. M, et intelligens passibilis.—3. B, prius se ipsum intelligat.—4. BM, quam accipit pro objecto.—5. BM, *ometen* entès e innorat (A, innorant).—6. B, *manca aquesta cambra*.

Solució: c. i. e. a. foc foc foc aygua inmediate mediate.

24. *Questió es*: per que la entitat de la substancia es pus greu cosa a esser entesa que la[1] qualitat e la natura de la substancia?

Solució: c. k. l. m. t. t. operació majoritat creatura menoritat e. a.

25. *Questió es*: si innorar es privació de enteniment o si es actu de innorancia.

Solució: c. l. esser privació potencia actu majoritat acció.

26. *Questió es*: si ànima racional es ens congregat de materia e de forma.

Solució: c. m. s. s. a. s. s. u. x. x. y. z.

27. *Questió es*: per que memoria sà més a pasció que lenteniment, e lenteniment que la volentat?

Solució: c. n. s. s. m. a. e. a. x. x. franc arbitre mèrit.

28. *Questió es*: si les potencies de lànima son de sa essencia o si son ses qualitatz[2] nades de sa vertut.

Solució: c. o. s. s. u. u. foc foc foc aygua aer terra a. x.

29. *Questió es*: sils actus de les potencies nexen en la essencia de lànima.

Solució: c. p. s. t. a. s. foc foc foc aer s. x.

30. *Questió es*: si enteniment à acció en la volentat e la volentat en lenteniment,[3] e si la memoria es sobjecta a aquelles accions.[4]

Solució: c. q. s. t. forma materia prima entenció secunda entenció.

31. *Questió es*: per que[5] enteniment pren pus vertaderament la especia sensual que la ymagenativa?

1. A, en la.—2. BM, aut utrum sint qualitates.—3. BM, aut (M[1] et) e converso.—4. BM, illi actioni.—5. BM, utrum : M[1], quare.

Solució: c. r. s. t. a. s. u. x. y. z. foc foc foc terra.

De d.

QUESTIÓ ES: si la volentat e son voler son de .j.ª natura metexa.

Solució: d. d. a. s. u. u. y. z. esser privació mèrit colpa.

33. *Questió es*: si en gloria volens es causa a entendre e a menbrar,[1] e de *converso*.

Solució: d. e. a. s. s. x. foc foc foc aer.

34. *Questió es*: per que memoria que menbra con volentat desama, sà més a passió que con menbra con volentat ama?

Solució: d. f. comensament fi moviment forma majoritat menoritat.

35. *Questió es*: per que ànima reposa amant e à pasció[2] airant?

Solució: d. g. a. s. s. s. x. x. u. u. y. x. foc aer foc aygua.

36. *Questió es*: per que franc arbitre se concorda mils ab volentat amant que airant?

Solució: d. h. a. s. u. u. y. z. x. x.[3] prima entenció secunda entenció.

37. *Questió es*: si ànima es passiva per vertut e activa per potencies.

Solució: d. i. s. u. s. t. forma materia s. s. a. a.[4]

38. *Questió es*: si en les potencies de lànima o en lurs actus es acció e pasció.

Solució: d. k. m. a. u. y. e. a. u. y. i. u. z. foc foc foc terra.

1. BM, actus voluntatis (A. vol ens) sit causa actibus memoriæ et intellectus.—2. BM, et laborat.—3. A, *manca aquesta cambra.*—4. A, *manca aquesta altra cambra.*

39. *Questió es*: si en cascuna potencia de lànima es acció e passió.

Solució: d. l. | e. i. | m. r. | s. s. | u. u. | y. z. | a. s. | s. x. .

40. *Questió es*: si la volentat qui ama so que lenteniment entén es pus amable que la volentat qui ama so que lenteniment no entén.

Solució: d. m. | e. a. u. y. | m. a. u. y. [1] | esser privació | majoritat menoritat .

41. *Questió es*: per que per gran voler es engenrat dubte de so qui es en veritat menbrat entès e amat?[2]

Solució: d. n. | s. s. | esser privació | perfecció inperfecció | r. r. | b. d. | b. c. .

42. *Questió es*: si en la creació de lànima racional es creada la sincitiva e la influencia quen reeb la vegetativa.

Solució: d. o. | a. s. | s. t. | t. x. | foc aer | foc terra | foc aygua .

43. *Questió es*: si la forma que lànima es al cors, es destincta a la forma que lànima à per sí metexa.

Solució: d. p. | s. s. | forma materia | s. u. | s. x. | a. s. | foc aer .

44. *Questió es*: demanat es en que[3] nexen los actus de les potencies ni de que son engenratz.

Solució: d. q. | s. s. | u. u. | y. z. | x. x. | foc foc | foc aygua | foc aer | foc terra .

45. *Questió es*: si la racionalitat o racionar[4] passa per les potencies, o si lactu de les potencies passa per la raó racionant.

Solució: d. r. | e. l. n. | foc foc | x. x. | u. u. | t. t. | s. s. .

1. AB, | e. a. | u. y. | m. a. | u. y. | —2. A, menbrant entès e amant. —3. BM, ex quo et in quo.—4. A, rasionalitat oracionar.

De e.

Questió es: si voler pot tant créxer per entendre con per menbrar, ni si menbrar pot tant créxer per entendre con per voler.

Solució: e. e. | e. a. u. y. | i. u. z. | m. a. u. y. z. | s. s.

47. *Questió es*: si dubitació es pus prob a .j.ª potencia que a altra.

Solució: e. f. | g. h. i. | k. l. m. n. | o. p. q. r. | s. s.

48. *Questió es*: si enteniment en .j. temps pot[1] entendre diverses objetz.

Solució: e. g. | s. s. | t. t. | foc foc | foc terra | n. r.

49. *Questió es*: si en la raó es negun seyn[2] comú a memoria enteniment e volentat.

Solució: e. h. | a. s. | e. a. u. y. | i. a. u. y. | x. x. | s. s. | comensament fi | s. t. | foc foc.

50. *Questió es*: demanat es si en la fantasia es seyn comú als particulars[3] de la sinsitiva.

Solució: e. i. | s. s. | comensament fi | foc foc | foc aygua | x. x.

51. *Questió es*: si les potencies an passió la .j.ª en lautra inmediate o mediate.

Solució: e. k.[4] | x. x. | f. f. | foc foc | n. r. | foc terra | foc aygua.

52. *Questió es*: si la entellectiva potencia usa, fora del cors, de la ymaginativa e sincitiva.

Solució: e. l. | a. s. | x. x. | u. u. | foc foc | foc aygua.

53. *Questió es:* qual es pus amable, o lànima o ses potencies o los actus de les potencies?

---

1. A, pon.—2. BM, sensus intellectualis.—3. BM, quinque particularibus sensibus (M, potentiis).—4. A, e. b.

Solució: [e. m.] [a. s.] [a. a.] [s. s.] [t. t.] [foc foc] [foc aer].

54. *Questió es*: si franc arbitre à major granea en voler per entendre que per innorancia.[1]

Solució: [e. n.] [e. a. u. y.] [i. u. z.] [m. a. u. y. z.] [x. x.].

55. *Questió es*: si de los actus de les potencies pot esser neguna part fora les potencies.

Solució: [e. o.] [s. s.] [foc foc] [aer aer] [aygua aygua] [terra terra].

56. *Questió es*: si menbrar entendre voler son tan prob[2] a lànima con los .v. seyns son prob a la sincitiva.

Solució: [e. p.] [s. s.] [a. s.] [s. t.] [s. x.] [s. y.] [s. z.] [foc foc] [foc terra].

57. *Questió es*: si les .iiij.e potencies de la vegetativa son tan prob[3] a la sincitiva con les .v. potencies de la sincitiva son prob[3] a la racional.

Solució: [e. q.] [s. s.] [relació acció] [forma materia] [foc foc].

58. *Questió es*: si la potencia racional influex sa vertut sens mijà[4] en la vegetativa.

Solució: [e. r.] [s. s.] [foc foc] [foc aygua] [u. u.].

De f.

Questió es: si la vertut de lànima està en les potencies en continua quantitat o en discreta.

Solució: [f. f.] [e. i. n. r.] [a. s.] [s. s.] [s. t.][5] [foc foc] [foc aer].

60. *Questió es*: si la vertut de lànima està continua quantitat o discreta en los actus de les potencies.

Solució: [f. g.] [e. i.] [n. r.][6] [majoritat menoritat] [u. u.] [y. z.] [x. x.].

1. BM, ignorare.—2. BM, proprie: M^1, propinqua.—3. BM, proprie : M^1 propinquæ—4. A, sa vertut sensitiva.—5. B, *manca* s. t.—6. M, e. i. n. r. *tot una cambra*.

61. *Questió es:* si per ymaginació openió e estimació es diversificada la vertut de la memorativa e de la entellectiva e volitiva.

Solució: f. h. | b. d. | k. m. | x. x. | foc aer aygua terra.

62. *Questió es:* si de la influencia de la racional e de la sincitiva ixen e nexen les .v. potencies del cors.

Solució: f. l. | e. y. | y. z. | foc foc | s. s.

63. <*Questió es:* si la sinsitiva potencia enfluex en la vegetativa, e de *converso.*

Solució: f. k. | foc aygua | e. i. | x. x.>[1]

64. *Questió es:* si es moviment en la influencia que la entellectiva <à>[2] a la sincitiva.

Solució: f. l. | s. s. | e. a. u. y. | foc foc | t. t.

65. *Questió es:* si memoria es pus prob <a> ànima que a volentat.

Solució: f. m. | s. s. | s. t. | foc foc | foc aer.

66. *Questió es:* si memoria es pus prob en natura a enteniment que a entendre ni que a menbrar.

Solució: f. n. | s. s. | s. u. | s. x. | s. a. | s. y. | s. z.

67. *Questió es:* si la memoria es ens estant per sí o per ànima, e si menbrar es estant per ànima o per memoria.

Solució: f. o. | e. n. | i. r. | a. s. | s. u. | x. x.

68. *Questió es:* si la vertut de lànima es sobjecta a les potencies o a lurs actus.

Solució: f. p. | x. x. | u. u. | foc foc | foc aer.

69. *Questió es:* si la vertut de lànima es pasciva en los actus de les potencies, e si les potencies i son actives.

Solució: f. q. | e. i. n. r. | t. t. | u. u. | x. x.

70. *Questió es:* si les potencies de lànima son actives per forma e pascives per materia.[3]

Solució: f. r.[4] | s. s. | a. s. | s. x. | s. u. | s. y. | s. z.

1. *Traduída de* BM. — 2. BM, dat. — 3. A, manera. — 4. B, f. f x.

De g.

QUESTIÓ ES: si lactu de lenteniment es per tot lenteniment.

Solució: ¦ g. g. ¦ majoritat menoritat ¦ potencia àbit ¦ e. i. n. r. ¦.

72. *Questió es*: si lactu de lenteniment es per tota lànima.

Solució: ¦ g. h. ¦ e. i. n. r. ¦ a. a. ¦ majoritat egualtat ¦ creatura menoritat ¦ differencia concordansa ¦.

73. *Questió es*: si en la humanitat de en Sortes[1] son distinctes substancies lànima el cors.

Solució: ¦ g. i. ¦ a. s. ¦ majoritat menoritat ¦ actu relació ¦ foc foc ¦ foc aer ¦.

74. *Questió es*: si lactu de lenteniment es per tota la memoria.

Solució: ¦ g. k. ¦ n. r. ¦ m. a. u. y. ¦ foc terra ¦ foc aer ¦ x. x. ¦.

75. *Questió es*: demanat es com racioneja[2] la racional potencia.

Solució: ¦ g. l. ¦ e. a. u. y. ¦[3] i. u. z. ¦ s. s. ¦ foc foc ¦ foc aer ¦ foc terra ¦.

76. *Questió es*: si la ymagenativa à moviment con ymagena.

Solució: ¦ g. m. ¦ n. e. ¦ i. r. ¦[4] s. s. ¦ foc foc ¦.

77. *Questió es*: demanat es com sent la sincitiva.

Solució: ¦ g. n. ¦ s. s. ¦ foc foc ¦ t. t. ¦ u. u. ¦.

78. *Questió*. Demanat es com vegeta la vegetativa.

Solució: ¦ g. o. ¦ r. e. ¦ i. n. ¦[5] foc foc ¦ foc aer ¦ foc terra ¦ foc aygua ¦.

79. *Questió es*: com es moviment en la potencia mutiva.

---

1. M, sortis: B, fortis.—2. A, rasionega.—3. A, ¦ g. k. ¦ e. a. u. x. ¦, —4. A, n. e. i. r. *(una sola cambra)* : B, n. e. r.—5. A, ¦ r. ¦ i. ¦ n. ¦ : B, r. e. i. n. *una sola cambra*.

Solució: g. p. foc foc moviment forma moviment materia e. a. i. z.

80. *Questió es*: si en lenteniment es alteració per entendre e per innorar.

Solució: g. q. p. r. foc foc s. s. x. x. y. z. u. u. a. s.

81. *Questió es*: si en les potencies de la ànima à tan gran differencia com en lurs actus.

Solució: g. r. s. s. foc foc foc aer e. i. n. r. e. a. i. a. t. t. x. x.

De h.

Questió es: si volentat pot esser desamada per sí metexa o si son desamar es desamable.

Solució: h. h. s. s. e. z. i. y. e. y.[1] i. z. x. x.

83. *Questió es*: si Deus crea los actus de les potencies dementre que lànima usa daquells.

Solució: h. i. s. t. s. u.[2] s. x.[3] foc foc foc aer.

84. *Questió es*: si la volentat pot desamar negú ens corporal sens ymagenació.

Solució: h. k. e. i. n. r. x. x. foc foc foc terra.

85. *Questió es*: si en la transmutació ques fa en la volentat amant e desamant à transmutació de formes noves.

Solució: h. l. f. g. b. c. m. d. foc foc aer terra e. i. n.

86. *Questió es*: si aprés la mort del home es transmutació de formes noves en los actus de les potencies.

Solució: h. m. a. s. s. t. s. u. s. x. foc aer.

87. *Questió es*: sis pot fer transmutació de forma damar en desamar e de desamar en amar sens materia.

Solució: h. n. s. s. e. i. n. r. u. u. foc foc foc aer.

1. A, i. y. e. y. *tot una cambra:* M[1], i. x. e. y. —2. B, s. t. s. t. s. u. —3. A, *manca aquesta cambra.*

88. *Questió es*: si la volentat crexent son actu, amant o airant, la passa[1] per mijà.

Solució: h. o. | s. s. | e. a. u. y. | foc foc | foc aer | foc terra.

89. *Questió es*: per que la nostra ymaginativa ymagena que los antípodes cagen a ensús?[2]

Solució: h. p. | foc terra | differencia contrarietat | c. c.

90. *Questió es*: si les potencies de lànima racional se mesclen en vertut o en essencia.

Solució: h. q. | s. s. | foc foc | foc aygua | e. i. n. r. | u. u.

91. *Questió es*: si .j.ª potencia de lànima pot esser en altra potencia.

Solució: h. r. | b. c. | d. c. | m. k. | s. s | foc aer | x. x.

De i.

Questió es: si la racional e la sinsitiva e la vegetativa entren en mistió vertuosament o essencialment.

Solució: i. i. | e. a. u. y. | m. a. u. y. | foc foc | creatura operació.

93. *Questió es*: si les potencies son enaxí figures[3] en ànima, con hulls celles[4] nas boca en fas dome.

Solució: i. k. | forma demostració | potencia objet | s. s.

94. *Questió es*: qual es pus prop a la sincitiva, o imaginar[5] o entendre?

Solució: i. l. | esser esser | majoritat menoritat | inmediate mediate | s. s.

95. [6] *Questió es*: per que de[7] .j.ª sciencia[8] son diverses openions?

---

1. BM, ducat eum (actum).—2. B, antipodes sursum : M, antipodes cadere sursum.—3. BM, figurentur.—4. A, seles.—5. A, a imaginar.—6. B, *manca aquesta questió i la solució.*—7. M, in.—8. A, siencia.

Solució: i. m. e. y. n. y. r. y. z. diversitat fi s. t. foc foc foc aer.

96. *Questió es*: si ànima e cors son en home, e si home es en ànima e en cors essencialment o localment.

Solució: i. n. n. i. e. a. u. y.[1] f. g. g. f. foc foc foc aygua aygua foc.

97. *Questió es*: si lànima es en lo cors, o lo cors en lànima, per humanitat o per loc.

Solució: i. o. a. a. s. s. t. t.[2] foc aer foc terra.

98. *Questió es*: si enaxí es ànima en esser humà sens loc, con calitat en quantitat.

Solució: i. p. l. c. d. a. foc aer aygua terra r. r.

99. *Questió es*: si .j.ª ànima es divercificada daltra per nombre o per materia.

Solució: i. q. e. a. u. y. e. u. z. m. a. u. y. z. x. x. foc aer.

100. *Questió es*: si en animal racional à .j.ª forma substancial o moltes.

Solució: i. r. s. s. a. s. s. t. x. x. foc foc foc aer foc aygua.

De k.

Questió es: si en la fantasia son representables los objetz a les potencies enaxí destintament per vertutz espasificatives, con en la cambra per lum e per vista corporal.

Solució: k. k. a. s. s. s. u. u. x. x. foc foc.

102. *Questió es*: si oblidar e innorar an differencia ni concordansa.

Solució: k. l. m. a. u. y. esser privació e. ens n. no ens diversitat concordansa.

103. *Questió es*: per que ànima suja de menbrar?

1. A, n. i. e. a. u. y. : B, u. i. o. a. u. y.—2. A, s. s. t. t. *tot una cambra* : B, *manca* t. t.

Solució: ¦ k. m. ¦ a. s. ¦ s. t. ¦ x. x. ¦[1] ¦ comensament fi ¦ sensual entellectual ¦ inmediate mediate ¦.

104. *Questió es*: si ànima racional crex.

Solució: ¦ k. n. ¦ s. s. ¦ e. a. u. y. ¦ i. u. z. ¦ m. a. u. y. r. ¦ r. e. ¦ i. n. ¦[2] ¦ foc foc ¦.

105. *Questió es*: si tot so ques fa en les potencies de lànima se fa nexent e ixent vertut en obra ⟨o per influencia de vertut en obra⟩.[3]

Solució: ¦ k. o. ¦ a. s. ¦ e. a. u. y. ¦ i. u. a. y. ¦[4] ¦ foc foc ¦ foc aer ¦.

106. *Questió es*: si ànima pot amar alcun ens que no entén.

Solució: ¦ k. p. ¦ e. a. ¦ e. z. ¦ m. a. ¦ s. s. ¦ s. x. ¦ majoritat menoritat ¦ esser perfecció ¦ volentat justicia ¦ d. h. ¦.

107. *Questió es*: per qual manera ànima mou lo cors?

Solució: ¦ k. q. ¦ e. a. u. y. ¦ i. u. z. ¦ m. a. u. y. z. ¦ s. x. ¦ foc aer ¦.

108. *Questió es*: *comodo* lo cors mou lànima?

Solució: ¦ k. r. ¦ e. foc ¦ i. aygua ¦ s. x. ¦.

De l.

QUESTIÓ ES: si les formes accidentals de lànima son tan solament lo segon actu de la racional sinsitiva e vegetativa, o si son aútz primer actu e segon.

Solució: ¦ l. l. ¦ a. s. ¦ s. s. ¦ foc foc ¦ u. u. ¦ x. x. ¦.

110. *Questió es*: si ànima pot tant entendre en Deu per afermació con per negació.

Solució: ¦ l. m. ¦ e. a. ¦ i. a. ¦ s. s. ¦ s. t. ¦.

111. *Questió es*: per que ànima no entén tant en Deu con ignora, pus que per entendre es senblant a Deu e per ignorar li es dessenblant?

1. B, x. y.—2. B, ¦ m. a. u. y. r. ¦ r. e. i. u. ¦ : *M*, ¦ m. a. u. y. ¦ r. r. ¦ e. i. n. ¦.—3. *De* BM.—4. B, i. a. u. y. : *M*, ¦ i. n. ¦ a. y. ¦.

Solució: l. n. a. s. a. t. .

112. *Questió es*: si per innorar oblidar e desamar pot esser en privació alcun ens.

Solució: l. o. i. e. n. r. x. x. .

113. *Questió es*: si la racional[1] engenra la ymaginativa o son ymaginar, atraent a sí la sincitiva e la vegetativa.

Solució: l. p. s. s. s. t. foc foc foc terra foc aer .

114. *Questió es*: còm una ànima entén altra ànima?

Solució: l. q. s. s. a. s. s. u. s. x. t. t. foc foc foc aygua .

115. *Questió es*: si la ànima qui es en vertutz e lànima qui es en peccat, son diversificades per obres o per natura.

Solució: l. r. s. t. e. a. u. y. i. a. u. y. foc foc foc aygua x. x. .

De m.

QUESTIÓ ES: si ànima pot tant amar con desamar.

Solució: m. m. s. t. e. majoritat i. menoritat e. a. i. a.[2] afermació negació .

117. *Questió es*: sil primer actu de ànima es vida el segon es viure.

Solució: m. n. s. s. e. a. u. y. i. a. u. y.[3] m. a. u. y. z. foc foc .

118. *Questió es*: còm .j.ª ànima parla ab altra?

Solució: m. o. e. e. e. a.[4] s. t. s. x. foc foc foc aygua .

119. *Questió es*: si ⟨a⟩ entendre e amar[5] .j.ª ànima altra, à mester ymaginació.

1. BM, rationalis potentia.—2. B, *manca aquesta cambra.*—3. A, *salta a la* y. *de la cambra següent, formant, de les dues, aquesta sola* : i. a. u. y. z. (B, ⁝ e. a. u. y. ⁝ [m. a. u. y.] ⁝).—4. A, *repeteix aquesta cambra.* —5. M^1 utrum intelligendo et amando : B, utrum in intelligendo : M, utrum intelligendo *(ometen* et amando).

Solució: m. p. s. s. a. s. e. e. creatura operació foc foc.

120. *Questió es*: si ànima à major pena per desamar que per entendre e menbrar.

Solució: m. q. i. a. u. y. e. a. u. y. x. x. foc aer foc aygua.

121. *Questió es*: si la volentat den Sortes[1] qui ama, es entelligible cor es volentat o cor es amant.

Solució: m. r. s. s. a. s. x. x. foc foc foc aer.

De n.

Questió es: per que ànima oblida e innora, pus es inmortal?

Solució: n. n. e. a. u. y.[2] i. u. z. m. a. u. y. z.[3] s. t. foc foc foc aygua.

123. *Questió es*: si ànima es en peccat o si peccat es en ànima.

Solució: n. o. e. a. a. e. x. x. u. u. foc foc.

124. *Questió es*: si peccat crex en ànima sens quantitat.

Solució: n. p. e. u. z. i. a. u. y. m. a. u. y.[4] foc foc foc terra.

125. *Questió es*: si voler està en potencia per volentat formalment o materialment.

Solució: n. q. s. s. s. x. foc foc foc aer.

126. *Questió es*: si la sincitiva à espacificada[5] materia en home.

Solució: n. r. s. s. s. t. s. u. x. x. foc foc foc terra.

1. BM, voluntas sortis.—2, B, e. a. u. y. : M, e. a. e. a. u. y. .—3. A, m. a. u. y. z. .—4. A, m. a n. y. .—5. BM, propriam.

De o.

Questió es: si ànima es en partz esencials o entegrals.

Solució: o. o. | s. s. | materia forma | b. c. d. | e. i. n. r. | foc aer.

128. *Questió es*: si ànima pot sostenir major pena quel cors.

Solució: o. p. | i. a. u. z. | m. a. u. y. | foc foc | foc aygua.

129. *Questió es*: si la forma que lànima peccadora es al cors, roman, aprés la mort, estant en la primera forma que lànima à per sí, e que en la segona forma lànima sens lo cors aja pena en lo foc infernal.

Solució: o. q. | a. s. | e. u. z. | i. a. u. y. | foc foc | foc terra | foc aygua.

130. *Questió es*: per que ànima racional es inmortal e no enveleex?

Solució: o. r. | a. s. | s. s. | a. t. | s. u. | s. x. | foc aygua.

De p.

Questió es: en qual manera pecca ànima?

Solució: p. p. | o. o. | q. q. | e. i. n. r. | e. u. z. | i. a. u. y. | foc foc | foc aer | foc aygua | foc terra | prima enteció secunda enteció | x. x.

132. *Questió es*: demanat es còm ànima cau en temptació?

Solució: p. q. | o. r. | m. y. z. | comensament fi | mijà dubitació | x. x.

133. *Questió es*: si menbrar entendre e amar son formes on se pusca conpondre .j.ª forma.

Solució: p. r. | e. a. u. y. | foc terra | aer aygua.

De q.

QUESTIÓ ES: si la ànima comensa enans a amar o a desamar.[1]

Solució: q. q. e. a. i. a.[2] foc foc foc aer foc terra foc aygua e. u. z. .

135. *Questió es*: si ànima es plena en ses potencies o en sa essencia.

Solució: q. r. s. t. creatura operació e. a. u. y. comensament fi .

De r.

QUESTIÓ ES: si la ànima se conplex ab quantitat del objet amat entès e menbrat,[3] o ab quantitat de sa vertut o de ses potencies o de sos actus.[4]

Solució: r. r. e. a. u. y. i. u. z. foc aer foc terra foc foc .

3. *De les questions dels comensamens desta* ART, *e primerament*

De Deu

QUESTIÓ ES: si es .j. Deu bo e altre mal.

Solució: Deu Deu bonea granea eternitat poder a. a. a. s. foc foc .

2. *Questió es*: sil mon es eternal.

Solució: Deu creatura a. t. a. s. e. a. u. y. comensament fi u. u. .

1. BM, quam odire vel e converso.—2. A, *manca aquesta cambra.*—3. A, menbrant.—4. BM vel actibus earum.

3. *Questió es*: qual es la melor e la pus nobla obra que Deus pot fer?

Solució: Deu operació | a. a. | esser perfecció | dignitat[1] actu | forma relació.

4. *Questió es*: si les dignitatz de Deu agen[2] en les creatures, o la essencia.

Solució: Deu diversitat | t. t. | a. a. | unitat esencia | actu relació | e. a..

5. *Questió es*: si contrarietat pot contradir que en Deu sia concordansa.

Solució: Deu concordansa | contrarietat menoritat | creatura operació | volentat justicia.

6. *Questió es*: si Deus pot peccar.

Solució: Deu contrarietat | a. a. | granea eternitat | poder justicia | volentat vertut.

7. *Questió es*: si la pus nobla e la major fi que Deus pusca comensar es comensada o si es a comensar.

Solució: Deu comensament | a. a. | dignitat actu | a. s. | mijà majoritat.

8. *Questió es*: si pot esser mijà enfre Deu e creatura.

Solució: Deu mijà | granea poder | volentat justicia | fi majoritat | e. a. u. y..

9. *Questió es*: si Deus es fi de totes fins per obra intrínsica o extrínsica.

Solució: Deu fi | a. a. | a. t. | foc foc | e. a. u. y. | i. a. u. y..

10. *Questió es*: sil *nunc*[3] qui es infinit[4] per menoritat, significa *nunc* qui sia infinit per majoritat.

Solució: Deu majoritat | granea eternitat | dignitat actu | temps moviment.

11. *Questió es*: si Deus per egualtat es pus luyn a desegualtat que sens egualtat.

---

1. BM, dignitates *et sic de ceteris.*—2. BM, agant.—3. A mic *en ambdós llocs.*—4. M, finitum.

Solució: ⁝ Deu egualtat ⁝ dignitat actu ⁝ creatura operació ⁝ eser privació ⁝.

12. *Questió es*: si Deus de sa entitat pot fer neguna part.

Solució: ⁝ Deu menoritat ⁝ granea eternitat ⁝ poder justicia ⁝ e. a. ⁝ i. a. ⁝.

13. *Questió es*: si per afermació, cor hom sotzpòs[1] en Deu esser tota perfecció, se seguex neguna inperfecció.

Solució: ⁝ Deu afermació ⁝ granea perfecció ⁝ poder volentat ⁝ justicia noblea ⁝.[2]

14. *Questió es*: si per dubtar que Deus sia se seguex neguna utilitat.

Solució: ⁝ Deu dubitació ⁝ esser privació ⁝ granea eternitat ⁝ e. u. z. ⁝ i. a. u. y. ⁝.

15. *Questió es*: si es leguda cosa negar tot so per que en Deu fos menoritat.

Solució: ⁝ Deu negació ⁝ granea eternitat ⁝ poder justicia ⁝ esser majoritat ⁝ privació menoritat ⁝ concordansa contrarietat ⁝.

De creatura

QUESTIÓ ES: si substancia es, cor accidens son estans en ella.

Solució: ⁝ creatura creatura ⁝ operació diversitat ⁝ dignitat actu ⁝ e. a. u. y. ⁝ foc foc ⁝.

17. *Questió es*: qual es la pus nobla obra que creatura pusca aver?[3]

Solució: ⁝ creatura operació ⁝ e. a. ⁝ i. u. z. ⁝ e. u. z. ⁝ i. a. u. y. ⁝ foc foc ⁝ foc aer ⁝.

18. *Questió es*: si creatura es enaxí ens, con loc, qui es ens cor contén conlogat.

---

1. B, ubi supponatur : M, ut supponatur : M[1] cum supponitur.— 2. M, ⁝ Deus affirmatio ⁝ magnitudo potestas ⁝ voluntas justitia ⁝ nobilitas perfectio ⁝.—3. BM, operari.

Solució: creatura diversitat | a. t. | foc foc | foc terra | foc aer | foc aygua.

19. *Questió es*: si especia es creatura, ni si es enaxí ens comú e actu de sos individuus, con comú seyn es ens e actu dels particulars de la sincitiva.

Solució: creatura concordansa | esser majoritat | e. a. u. y. | foc foc.

20. *Questió es*: si pot esser major concordansa enfre Deu e creatura, que enfre creatura e creatura.

Solució: creatura contrarietat | e. u. z. | i. a. u. y. | foc foc | foc aer | foc aygua.

21. *Questió es*: si la obra per que hom goayna mèrit es creatura.

Solució: creatura comensament | a. t. | s. s. | s. u. | mijà fi | foc foc | a. s.

22. *Questió es*: si alcuns accidens per negú mijà poden esser creatures e obres de creatures.

Solució: creatura mijà | substancia accident | dignitat actu | foc foc.

23. *Questió es*: si home es creat a loar la obra[1] intrínsica de Deu a la[2] extrínsica.

Solució: creatura fi | prima enteció secunda enteció | a. a. | majoritat minoritat.

24. *Questió es*: si Deus pogra crear creatura enans e en major granea.[3]

Solució: creatura majoritat | esser privació | obra fi | foc foc | e. a. | a. a. | dignitat actu | poder volentat | saviea justicia | reyalitat raó.

25. *Questió es*: si Deus poria crear creatura infinida.

Solució: creatura egualtat | a. a. | dignitat actu | a. t. | e. a. | poder justicia | granea eternitat | actu relació.

---

1. M[1] ad laudandum opus : BM, ad opus.—2. *Serà* o la ? : BM, *vel.* —3. BM, potuisset creasse mundum prius et in majori (B, *manca* majori) magnitudine quam creavit.

26. *Questió es*: si Deus poria crear .j.ª creatura pus nobla que totes creatures.

Solució: creatura menoritat i. a. n. a. e. a. poder volentat saviea justicia granea noblea.

27. *Questió es*: si home pot aver major sciencia per afermació que[1] per negació.

Solució: creatura afermació e. a. i. a. prima entenció secunda entenció.

28. *Questió es*: si neguna creatura pot esser fora sí metexa.

Solució: creatura dubitació n. a. i. a. e. u. z. foc foc foc aer operació fi a. a. e. a.

29. *Questió es*: si falsa negativa es creatura.

Solució: creatura negació a. a. volentat justicia e. y. prima entenció secunda entenció.

De operació

QUESTIÓ ES: si los accidens son en la substancia o si es la substancia en los accidens.

Solució: operació operació creatura fi a. t. foc foc foc aygua e. a. u. y. i. a. u. y.

31. *Questió es*: si es differencia enfre home e substancia.

Solució: operació differencia mijà fi majoritat menoritat foc foc.

32. *Questió es*: si home es obra creada e ixent[2] per vertut dànima e de cors, o si es mesclament de ànima e de cors.

Solució: operació concordansa a. s. s. s. differencia fi foc foc e. a. u. y.

33. *Questió es*: si en obra natural pot esser generació sens contrarietat e conposició.

1. M, vel.—2. BM, sit opus procedens.

Solució: operació contrarietat | a. a. | a. t. | e. a. | foc foc | foc aygua | moviment firmament.

34. *Questió es*: si cascú element comensa enans sa obra de sa entitat, que de la entitat del altre element.

Solució: operació comensament | mijà fi | foc foc | a. a. | e. a.

35. *Questió es*: si lartífex produu la forma artificial per sa obra o per iximent[1] de vertut ixent per materia e per forma natural.

Solució: operació mijà | differencia fi | e. foc | creatura majoritat | inmediate mediate.

36. *Questió es*: demanat es qual obra à pus nobla fi, o intrínsica o extrínsica?

Solució: operació fi. | a. a. | s. s.[2] | e. a. | foc foc | foc aer.

37. *Questió es*: qual obra es major, o crear o ressuscitar?

Solució: operació majoritat | comensament fi | foc foc | foc aygua | a. a. | prima entenció secunda entenció | e. a. u. y. | i. u. z. | e. a..[3]

38. *Questió es*: si obra que sia tota egual pot esser corronpable.

Solució: operació egualtat | a. a. | s. s. | e. a. | foc foc | foc aer | foc terra.

39. *Questió es.* si la obra de natura aurà nul temps fi.

Solució: operació menoritat[4] | a. a. | prima entenció secunda entenció | e. a.

40. *Questió es*: si lartífex pot fer neguna part essencial ni entegral ni accidental.

Solució: operació afermació | differencia negació | majoritat menoritat | foc aer | e. u. y.

41. *Questió es*: sils accidens de la substancia son partz operals ixens de la substancia per obra de partz essencials e entegrals.

1. BM, per processum.—2. B, *manca aquesta cambra* : A, *repetida i tatxada.*—3. A, *manca aquesta cambra.*—4. BM, majoritas.

Solució: operació dubitació Deu creatura fi majoritat e. a. i. a..

42. *Questió es:* si la obra sensual es enans en sensu que en enteniment.[1]

Solució: operació negació mijà fi moviment menoritat foc foc foc aygua potencia objet a. a. e. a. gloria evum.

De differencia

QUESTIÓ ES: si es, per diversitat de substancia e accidens, differencia enfre esser e essencia.

Solució: differencia differencia creatura operació comensament fi foc foc.

44. *Questió es:* si differencia de esser e essencia està per differencia de substancia e daccidens.

Solució: differencia concordansa mijà fi forma materia esser privació.

45. *Questió es:* si enfre la forma qui es en potencia e la forma qui es en actu à contrarietat.

Solució: differencia contrarietat foc foc foc aygua aygua aygua.

46. *Questió es:* si obra pot esser pus diversificada per concordansa que per contrarietat.

Solució: differencia comensament esser privació majoritat menoritat.

47. *Questió es:* si lapetit natural es major estans los elemens concordans o contraris.

Solució: differencia mijà comensament fi foc aer foc terra foc aygua.

48. *Questió es:* si la perfecció de la substancia es[2] dintre o defora la substancia.

---

1. M, in intellectu quam in sensu.—2. B, utrum perfectio sit.

Solució: differencia fi e. a. foc foc a. a. s. s. s. u. foc aygua .

49. *Questió es*: si à major differencia enfre Deu e home que enfre Deu e pera.

Solució: differencia majoritat esser privació e. a. foc foc e. z. a. a. .

50. *Questió es*: si en alcun ens pot esser distinció de coses eguals en totes noblees.

Solució: differencia egualtat Deu operació granea poder volentat justicia .

51. *Questió es*: si de major distincció pot ixir major fi e concordansa.

Solució: differencia menoritat foc foc foc aygua a. a. e. a. i. a. .

52. *Questió es*: si .j. element pot esser en altre sens diversitat de essencia.

Solució: differencia afermació foc foc foc aer foc terra foc aygua a. a. a. s. e. a. u. y. .[1]

53. *Questió es*: si dubitació es causada pus fortment per diversitat o per contrari.[2]

Solució: differencia dubitació t. x. esser concordansa privació contrarietat majoritat menoritat .

54. *Questió es*: si es diversificada la entitat de la substancia ab sela de los accidens per so cor son diverses de les potencies en les quals[3] es diversificada la vertut de la substancia.

Solució: differencia negació privació menoritat esser afermació .

De concordansa

Questió es: si son alcunes coses on sia concordansa sens neguna contrarietat.

1. A, ⁝ e. a. ⁝ u. y. ⁝ .—2. BM, quam per (M, *manca* per) contrarietatem et e converso.—3. BM, a potentiis quibus.

Solució: ¦ concordansa concordansa ¦ a. a. ¦ e. a. u. y. ¦[1] ¦ i. u. z. ¦ foc foc ¦.

56. *Questió es*: si es pus inpossíbol cosa esser contrarietat en ens on sia concordansa, que en ens on no sia concordansa.

Solució: ¦ concordansa contrarietat ¦ a. a. ¦ foc foc ¦ s. s. ¦ u. u. ¦ esser perfecció ¦.

57. *Questió es*: si es justicia[2] que major concordansa sia en comensament, que enfre comensament e comensat.

Solució: ¦ concordansa comensament ¦ a. a. ¦ dignitatz actu ¦ forma relació ¦ foc foc ¦ foc aer ¦ prima entenció secunda entenció ¦.

58. *Questió es*: si enaxí pot Deus crear creatura en sí metex, con crea accidens en substancia.

Solució: ¦ concordansa mijà ¦ a. t. ¦ s. s. ¦ foc foc ¦ forma relació ¦ e. a. ¦.

59. *Questió es*: qual es la major concordansa que Deus pot fer?

Solució: ¦ concordansa fi ¦ a. a. ¦ a. s. ¦ foc foc ¦ dignitat actu ¦ forma relació ¦.

60. *Questió es*: si es major concordansa enfre lo mijà e la fi, que enfre lo comensament e la fi.

Solució: ¦ concordansa majoritat ¦ a. a. ¦ foc foc ¦ foc aygua ¦ mijà majoritat ¦ differencia egualtat ¦.

61. *Questió es*: si en concordansa de coses egals pot esser contrarietat.

Solució: ¦ concordansa egualtat ¦ a. a. ¦ t. t. ¦ foc foc ¦ e. a. ¦.

62. *Questió es*: si es major concordansa enfre forma e materia, que enfre substancia e accidens.

Solució: ¦ concordansa menoritat ¦ esser privació ¦ foc foc ¦ prima entenció secunda entenció ¦.

---

1. A, ¦ e. a. ¦ u. y. ¦ : B, ¦ e. a. y. ¦ .—2. BM, sit justum.

63. *Questió es*: si home por aver major concordansa ab Deu per afermació que per negació.

Solució: concordansa afermació | a. a. | prima entenció secunda entenció | e. a. | i. a. |.

64. *Questió es*: demanat es per que dubitació à major concordansa ab menoritat que ab majoritat.

Solució: concordansa dubitació | n. a. u. y. | e. a. u. y. | i. u. z. |.

65. *Questió es*: per que negació à concordansa ab privació, e afermació ab esser?

Solució: concordansa negació | a. esser | majoritat afermació |.

De contrarietat

QUESTIÓ ES: si la substancia es coronpable per la materia e la materia per los accidens.

Solució: contrarietat contrarietat | t. t. | comensament accidens | fi substancia | esser privació | x. x. |.

67. *Questió es*: si Deus pot donar comensament a negun ens sens contrarietat.

Solució: contrarietat comensament | a. a. | t. x. | u. u. | foc foc |.

68. *Questió es*: si contrarietat e concordansa se poden convenir per alcun mijà.

Solució: contrarietat mijà | t. t. | foc foc | foc aygua | e. i. |.

69. *Questió es*: si los elemens an apetit a esser les species en que s conponen.[1]

Solució: contrarietat fi | foc foc | foc aygua | comensament mijà |.

70. *Questió es*: si Deus consent que sia de major contrarietat qui sia possíbol.[2]

1. BM, quas componunt.—2. BM, majorem contrarietatem esse quæ sit possibilis (B, *manca* quæ sit possibilis).

Solució: contrarietat majoritat a. a. Deus concordansa dignitat actu forma relació differencia afermació.

71. *Questió es*: si en contrarietat de coses eguals pot esser concordansa.

Solució: contrarietat egualtat foc aygua aer terra.

72. *Questió es*: per que menoritat à concordansa ab inpossibilitat e majoritat ab possibilitat?

Solució: contrarietat menoritat a. a. fi egualtat foc foc dignitat actu differencia majoritat.

73. *Questió*. Demanat es en qual cosa afermació e negació poden esser pus contraris?

Solució: contrarietat afermació e. a. i. a. majoritat concordansa.

74. *Questió es*: si dubitació contrarieja pus fortment afermació[1] que negació.

Solució: contrarietat dubitació t. t. n. a. e. a. prima enteció secunda entenció.

75. *Questió es*: si afermació contradex pus fortment a negació que negació a afermació.

Solució: contrarietat negació t. t. majoritat menoritat e. i.

De comensament

QUESTIÓ ES: si es .j. comensament o si son moltz comensamens.

Solució: comensament comensament a. a. s. s. foc aer e. a. i. u. z..[2]

77. *Questió es*: si natura comensa enans los accidens que la substancia per so que aquells sien estrumens on[3] fassa la forma e la materia de qui sia producta la substancia.

1. *Serà* a afermació ?—2. A, e. a. i. u. z. *tot una cambra*.—3. BM, cum quibus.

Solució: comensament mijà | foc foc | foc terra | foc aer | foc aygua.

78. *Questió.* Demanat es: natura de què fa los accidens si no son de la entitat de la substancia?

Solució: comensament fi | differencia concordansa | prima entenció secunda entenció | foc foc [1] | mijà menoritat | t. t. | esser privació.

79. *Questió es*: si la substancia à major propinquitat a son comensament [2] que a sos accidens,

Solució: comensament majoritat | mijà fi | differencia menoritat | foc foc | foc terra | foc aer | foc aygua | forma materia.

80. *Questió es*: si negú comensament [3] pot esser de coses eguals.

Solució: comensament egualtat | a. a. | e. a. | foc foc | foc aer | afermació negació | differencia concordansa | contrarietat fi.

81. *Questió es*: sil mon es comensat a sa fi metexa.

Solució: comensament menoritat | a. t. | a. a. | a. s. | e. a.

82. *Questió es*: si afermació es comensament de negació.

Solució: comensament afermació | e. a. u. y. | i. u. z. | prima entenció secunda entenció.

83. *Questió es*: si dubitació comensa en sí metexa. [4]

Solució: comensament dubitació | n. y. z. [5] | e. a. u. y. | i. u. z. | foc foc.

84. *Questió es*: sil comensament de la substancia comensa dintre o defora la substancia.

Solució: comensament negació | < foc foc | foc terra | foc aer | foc aygua | majoritat afermació >[6] differencia concordansa.

---

1. BM, *manquen les tres cambres darreres* : M[1] *les afegeix.*—2. BM, principiis suis.—3. BM, medium : M[1] principium.—4. BM, intra se vel extra.—5. M, n. u. z.—6. *De* BM.

De mijà

QUESTIÓ. Demanat es qual es lo pus noble mijà qui pusca esser enfre Deu e home.

Solució: mijà mijà | a. a. | granea eternitat | Deu creatura | e. a. |.[1]

86. *Questió es*: si per negú mijà pot esser neguna forma activa e pasciva.

Solució: mijà fi | t. t. | foc foc | foc aygua | i. u. z. | e. a. u. y. |.

87. *Questió es*: si Deus pot fer mijà en coses infinides.

Solució: mijà majoritat | granea eternitat | dignitat actu | fi fi | a. a. | t. t. |.

88. *Questió es*: si home es mijà estant enfre cors e ànima.

Solució: mijà egualtat | concordansa fi | foc foc | foc terra |.

89. *Questió es*: si Deus por fer mijà estant enfre infinit e finit.

Solució: mijà menoritat | a. t. | a. a. | Deu creatura | poder volentat |.

90. *Questió es*: demanat es per qual mijà afermació e negació se poden mils convenir contra dubitació.

Solució: mijà afermació | a. a. | dignitat actu | a. t. | Deu creatura | x. x. | subposició demostració |.

91. *Questió*. Demanat es per qual mijà dubitació ix de esser e privació.

Solució: mijà dubitació | n. a. u. y. z. | r. a. u. y. z. | foc aer |.

92. *Questió*. Demanat es per que es justicia en home con nega que calor no es de la entitat[2] del foc.

1. M. a. t.—2. M[1] quando negat ... de entitate : BM, cum neget ... ex entitate.

Solució: ¦ mijà negació ¦ ¦ differencia fi ¦ ¦ comensament menoritat ¦ ¦ foc foc ¦ ¦ foc aer ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ concordansa egualtat ¦.

De fi

QUESTIÓ ES: si neguna fi es perfecta sens obra.

Solució: ¦ fi fi ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ dignitat actu ¦ ¦ s. s. ¦ ¦ e. i. n. ¦ ¦ foc foc ¦.

94. *Questió es:* qual à pus perfeta fi,[1] o egaltat o majoritat?

Solució: ¦ fi majoritat ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ granea eternitat ¦ ¦ volentat justicia ¦ ¦ s. s. ¦ ¦ e. a. ¦ ¦ foc foc ¦ ¦ foc aer ¦.

95. *Questió es:* si en negun ens lo primer actu el segon poden esser eguals.

Solució: ¦ fi egualtat ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ dignitat actu ¦ ¦ forma relació ¦ ¦ t. t. ¦.

96. *Questió es:* qual actu es major, ol primer ol segon?

Solució: ¦ fi menoritat ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ egualtat concordansa ¦ ¦ e. a. ¦ ¦ majoritat afermació ¦ ¦ differencia negació ¦ ¦ foc foc ¦.

97. *Questió es:* sil foc avia bastament de leyna, si poria cremar per tota la quinta essencia.

Solució: ¦ fi afermació ¦ ¦ comensament mijà ¦ ¦ forma materia ¦ ¦ foc foc ¦ ¦ foc terra ¦[2] ¦ foc aer ¦ ¦ foc aygua ¦ ¦ contrarietat menoritat ¦.

98. *Questió es:* si la causa final per que es dubitació es subposició de coses veres.

Solució: ¦ fi dubitació ¦ ¦ subposició demostració ¦ ¦ n. a. u. y. z. ¦ ¦ e. a. u. y. ¦.[3]

99. *Questió es:* si afermació es la causa final de negació.

Solució: ¦ fi negació ¦ ¦ e. a. u. y. ¦ ¦ i. u. z. ¦ ¦ prima entenció secunda entenció ¦.

1. BM, quis est perfectior finis.—2. B, *manca aquesta cambra.*—3. B, e. a. u. y. z. : M, e. a. u. y. ¦ i. u. z.

De majoritat

Questió es: si majoritat pot esser sens menoritat.

Solució: majoritat majoritat | a. a. | granea noblea | concordansa egaltat | creatura menoritat | differencia contrarietat.

101. *Questió es*: si per egualtat pot esser influída major vertut que per majoritat.

Solució: majoritat egualtat | granea eternitat | comensament fi.

102. *Questió es*: en qual ens pot esser major concordansa de majoritat e menoritat?

Solució: majoritat menoritat | a. s.[1] | e. a. | i. u. z. | foc foc | foc aygua | t. t.

103. *Questió es*: qual es la major afermació que hom pusca fer de Deu?

Solució: majoritat afermació | a. a. | e. a. | foc foc | foc terra | dignitat actu.

104. *Questió es*: de quals coses pot esser major dubitació?

Solució: majoritat dubitació | a. s. | a. a. | n. a. | e. a. | i. a.

105. *Questió es*: qual es la major negació que hom pusca fer?

Solució: majoritat negació | a. a. | a. t. | dignitat actu | forma relació.

De egualtat

Questió es: si egualtat e egualar poden esser sens menoritat.

Solució: egualtat egualtat | a. a. | dignitat actu | granea eternitat.

---

1. M, a. t.

107. *Questió es*: si punt e peccat an egal menoritat.

Solució: egualtat menoritat | foc foc | e. u. z. | i. a. u. y. | contrarietat fi.

108. *Questió es*: si de coses veres pot esser desegal afermació.

Solució: egualtat afermació | e. y. | i. z. | m. y. z. | prima enteció secunda enteció | a. a.

109. *Questió es*: si tota dubitació enporta colpa.

Solució: egualtat dubitació | e. i. n. r. | prima enteció secunda enteció | y. z.

110. *Questió es*: si egualtat pot esser tan gran per negació con per afermació.

Solució: egualtat negació | e. i. | majoritat menoritat | esser privació.

De menoritat

QUESTIÓ ES: si *nunc* pot esser per menoritat destruít[1] e indivisible.

Solució: menoritat menoritat | a. a. | majoritat majoritat.

112. *Questió es*: si per les coses sensuals pot esser feta major afermació que per les entellectuals.

Solució: menoritat afermació | e. a. u. y. | m. a. u. y. | foc foc | foc aygua.

113. *Questió es*: si la menor dubitació cové esser de coses falses o de coses veres.

Solució: menoritat dubitació | e. a. u. y. | i. u. z. | majoritat menoritat.

114. *Questió es*: per que negació es menor que afermació?

Solució: menoritat negació | e. a. u. y. | i. u. z. | majoritat menoritat.

1. M^1, destrui : BM, esse distinctum.

De afermació

QUESTIÓ ES: demanat es qual significa pus vera afermació, o gog[1] o tristicia?

Solució: afermació afermació | e. a. u. y. | i. u. z. | r. u. y. z. |.[2]

116. *Questió es*: si afermació e dubitació[3] poden aver egualtat e concordansa.

Solució: afermació dubitació | t. t. |.

117. *Questió es*: per que afermació se concorda ab amar e negació ab desamar?

Solució: afermació negació | e. i. | prima entenció secunda entenció | y. z. |.

De dubitació

QUESTIÓ ES: demanat es en qual potencia de lànima comensa enans dubitació.

Solució: dubitació dubitació | k. h. m. | esser privació | t. t. |.

119. *Questió es*: si dubitació se covê mils ab negació que ab afermació.[4]

Solució: dubitació negació | n. r. | e. i. | majoritat menoritat |.

De negació

QUESTIÓ. Demanat es si negació fos, si peccat no fos.[5]

Solució: negació negació | e. a. y. |[6] comensament fi | esser privació |.

1. A, o oc.—2. A, i. u. y. z.—3. B, negatio.—4. BM, cum affirmatione quam cum negatione.—5. BM, utrum negatio esset si peccatum nihil esset.—6. B, e. a. u. y.

4. *De les questions de vertutz e de viscis, e primerament,*

De fe

QUESTIÓ ES: si aumentació de saviea e de caritat es contra granea de fe.

Solució: fe fe bonea granea volentat justicia àbit actu n. a. e. a. .

2. *Questió es*: si la saviea de Deu influex tanta de veritat per fe, con la justicia de Deu per esperansa.

Solució: fe esperansa n. a. e. a.[1] i. z. n. y. e. y. u. u. .

3. *Questió es*: qual es major en la volentat de Deu, o caritat o fe?[2]

Solució: fe caritat n. a. u. y. e. a. u. y. granea justicia veritat gloria .

4. *Questió es*: qual es pus luyn a privació, o fe o justicia?

Solució: fe justicia n. a. u. y. e. a. u. y.[3] i. u. z. differencia fi .

5. *Questió es*: si Deus es pus cresible que entelligible.

Solució: fe prudencia n. a. e. a. granea eternitat veritat perfecció majoritat menoritat prima enteció secunda entenció .

6. *Questió es*: si fortitudo es pus fortz per sciencia[4] que per fe.

Solució: fe fortitudo n. a. e. a. i. z. majoritat fi .

7. *Questió es*: si fe es per acquisició o si es per infusió.

---

1. B, *manca aquesta cambra.*—2. BM, Quæ est magis volita a divina voluntate, aut fides aut charitas?—3. A, e. a. | u. y.—4. A, siencia.

Solució: fe trempansa | k. l. | m. a.[1] | saviea veritat | comensament fi | a. u.

8. *Questió es*: demanat es qual à major objet en Deu, o fe o justicia e prudencia?[2]

Solució: fe gola | foc foc | terra terra | majoritat egualtat.

9. *Questió es*: si la forma de fe està en materia.

Solució: fe lucxuria | foc foc | u. u. | inmediate mediate | substancia accident.

10. *Questió es*: si fe e avaricia an major contrarietat en majoritat que en menoritat.

Solució: fe avaricia | aygua terra | esser privació | u. z.[3] | i. z.

11. *Questió es*: si fe es pus contraria a superbia en granea de humilitat que en poquea.

Solució: fe superbia | esser majoritat | privació menoritat | a. a. | a. t. | t. x.

12. *Questió es*: si major fe es pus amable que menor.

Solució: fe accidia | bonea granea | volentat justicia | saviea veritat | n. a. u. y.[4]

13. *Questió es*: si sciencia pot pus aumentar per granea de fe que per poquea.

Solució: fe enveja | subposició demostració | fi majoritat | potencia objet.

14. *Questió es*: si fe pot més aumentar[5] sobre lenteniment que sobre la ymaginació.

Solució: fe ira | foc aer | foc aygua | diversitat fi | comensament mijà.

De esperansa

QUESTIÓ ES: si la esperansa qui està en major fe pot esser major que la esperansa qui està en menor fe.

1. A, k. l. m. a. *(tot una cambra)*. — 2. BM, aut prudentia. — 3. M, n. z. — 4. A, n. a. ⁝ u. y. — 5. BM, existere.

Solució: ¦ esperansa esperansa ¦ ¦ granea justicia ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ e. a. u. y. ¦ ¦ i. u. z. ¦.

16. *Questió es*: si major desesperansa pot esser contra major caritat, e de *converso*.

Solució: ¦ esperansa caritat ¦ ¦ bonea granea ¦ ¦ justicia noblea ¦ ¦ esser privació ¦.

17. *Questió es:* si esperansa e justicia an major concordansa per la bonea e la saviea de Deu, que[1] per <la> bonea e la justicia de Deu.

Solució: ¦ esperansa justicia ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ n. a. u. y. ¦ ¦ e. a. u. y. ¦ ¦ i. u. z. ¦.

18. *Questió es*: si les vertutz se mesclen formalment o materialment.

Solució: ¦ esperansa prudencia ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ s. s. ¦ ¦ foc foc ¦ ¦ differencia concordansa ¦.

19. *Questió es*: si con .j.ª vertut es en actu son les altres en àbit o en potencia.

Solució: ¦ esperansa fortitudo ¦ ¦ aer aer ¦ ¦ e. i. ¦ ¦ prima entenció secunda entenció ¦.

20. *Questió es*: si .j.ª vertut pot esser en altra.

Solució: ¦ esperansa trempansa ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ aygua aygua ¦ ¦ aygua terra ¦ ¦ e. a. y. ¦ ¦ i. a. z. ¦ ¦ u. u. ¦ ¦ x. x. ¦.

21. *Questió es*: demanat es per que son vertutz e viscis.

Solució: ¦ esperansa goia ¦ ¦ Deu creatura ¦ ¦ concordansa mijà ¦ ¦ justicia misericordia ¦ ¦ e. a. u. ¦ ¦ i. u. z. ¦[2] ¦ prima entenció secunda entenció ¦ ¦ u. u. ¦ ¦ x. x. ¦ ¦ àngel[3] inmediate ¦ ¦ s. a. ¦.

22. *Questió es*: si vertutz e viscis se poden apropinquar e luynar e mesclar.

Solució: ¦ esperansa lucxuria ¦ ¦ e. i. ¦ ¦ n. r. ¦[4] ¦ foc foc ¦

1. A, *repeteix* per la bonea e la saviea de Deu que.—2. B, e. a. u. ¦ u. z. y. : M, e. a. u. y. ¦ i. u. z.—3. BM, intelligentia.—4. M, e. i. n. r. *(tot una cambra).*

foc aygua foc terra foc aer differencia contrarietat.

23. *Questió es*: si granea desperansa se covė mils a home ric que a pobre.

Solució: esperansa avaricia e. a. i. u. z. prima entenció secunda entenció mijà fi.

24. *Questió es*: si esperansa mortifica pus fortment superbia ab major humilitat que ab menor.

Solució: esperansa superbia majoritat esser menoritat privació foc aygua.

25. *Questió es*: demanat es còm se conloguen[1] e senlassen les unes vertutz en les altres.

Solució: esperansa accidia e. a. u. z.[2] i. u. z. n. a. u. y. z. r. u. y. z.[3] foc foc foc aer foc terra foc aygua prima entenció secunda entenció inmediate mediate.

26. *Questió.* Demanat es si cascuna vertut es per totes les altres.

Solució: esperansa enveja foc aer aygua[4] terra mistió digestió forma materia.

27. *Questió.* Demanat es per qual manera vertutz e viscis son pus contraris.

Solució: esperansa ira a. a. a. s. a. t. a. u. a. y. a. z. e. a. u. y. i. a. u. y. foc aygua.

De caritat

QUESTIÓ ES: si hom à major caritat scient[5] so que Deus es, que scient so que Deus no es.

Solució: caritat caritat e. a. i. a. majoritat menoritat prima entenció secunda entenció.

29. *Questió es*: si hom deu més amar Deu on pus Deus li dóna dels bens[6] daquest mon.

1. BM, colligant.—2. M¹ e. a. u. y.—3. M, r. a. u. y. z. : B, *manca*. —4. BM, ignis.—5. A, sient.—6. BM, de prosperitatibus.

Solució: caritat justicia | granea eternitat | bonea perfecció | e. a. | i. a. | inmediate mediate | prima enteció secunda enteció.

30. *Questió es*: si caritat pot esser major per sciencia que per creensa.

Solució: caritat prudencia | fe accidia | e. a. u. y. | n. a. u. y.

31. *Questió*. Demanat es si fortitudo pot esser en caritat aumentant[1] sens aumentació de caritat.

Solució: caritat fortitudo | fe prudencia | concordansa majoritat.

32. *Questió es*: si ymagenació pot esser major en trempansa que en caritat.

Solució: caritat trempansa | e. a. | i. a. | u. u. | foc aer | foc aygua.

33. *Questió es*: demanat es si los objetz que pren lànima son son conpliment o sis conplex de ses vertutz.[2]

Solució: caritat goia | e. a. | e. u. y. | i. u. z. | prima enteció secunda enteció.

34. *Questió es*: si lucxuria comensa enans en la potencia volitiva o en la ymagenativa o en la sinsitiva.

Solució: caritat lucxuria | fi majoritat | s. s. | s. u. | e. a. | foc foc.

35. *Questió es*: si caritat e larguea an major concordansa en granea que odium e avaricia.

Solució: caritat avaricia | a. a. | e. a. u. y. | i. u. z. | terra terra.

36. *Questió es*: si caritat e superbia se formen en .j.ª metexa potencia dànima.

Solució: caritat superbia | s. s. | e. u. y. | i. u. y. | a. a. | justicia misericordia.

37. *Questió es*: si caritat e accidia an major contrarietat en larguea que en superbia.

---

1. BM, augmentando se. — 2. BM, aut uirtutes ajusdem.

Solució: caritat accidia a. a. volentat larguea eternitat justicia.

38. *Questió es:* si caritat contradex enveja ab influencia de vertut o ab tocament.[1]

Solució: caritat enveja e. a. u. y. i. u. z. r. u. y. z. foc aer aer aer.

39. *Questió es:* si lucxuria pot esser en la potencia entellectiva sens la sincitiva.

Solució: caritat ira b. d. foc aygua s. u.

De justicia

QUESTIÓ ES: si es tot so injuria qui es contra la granea de la justicia increada e creada.

Solució: justicia justicia bonea granea volentat larguea avaricia accidia.

41. *Questió es:* si justicia pot esser major per prudencia que per fe.

Solució: justicia prudencia e. a. u. y. i. u. z. n. a.[2] u. y. z.

42. *Questió es:* si la justicia à major concordansa ab fortitudo per caritat que per esperansa.

Solució: justicia fortitudo a. a. e. a.[3] prima entenció secunda entenció.

43. *Questió es:* si enfre justicia qui es en actu e trempansa qui es en àbit à influencia o tocament.[4]

Solució: justicia trempansa e. a. u. y. i. u. z. foc foc foc aygua.

44. <*Questió es:* si justicia ab dejunis e almoynes pot egualar pena contra colpa.

Solució: justicia gola e. a. u. y. i. u. z. foc foc foc aygua.>[5]

---

1. M, cum actu.—2. M, m. a.—3. B, *manca aquesta cambra*—4. M, aut actus.—5. *Traduit de* BM.

45. *Questió es*: si justicia ponex lucxuria en forma o en materia.

Solució: justicia lucxuria | b. c. d. e. | f. g. h. l. | k. l. m. n. | o. p. q. r. | foc aygua | foc foc.

46. *Questió es*: en qual de b. c. d. deu justicia pus punir avaricia? [1]

Solució: justicia avaricia | e. n. | franc arbitre colpa | prima enteció secunda enteció.

47. *Questió es*: si memoria enteniment e volentat poden aver major concordansa en justicia que en superbia.

Solució: justicia superbia | e. a. | i. a. | aer aer | aer aygua | aygua terra.

48. *Questió es*: per que son més homens en viscis que en vertutz, con granea pusca esser major en vertutz que en viscis?

Solució: justicia accidia | i. a. | e. u. y. | foc foc | dignitat actu.

49. *Questió es*: si les vertutz son pus prop a les potencies [2] que a la substancia.

Solució: justicia enveja | e. a. u. y. | i. u. z. | foc aer.

50. *Questió es*: si justicia ponex colpa en los actus de les potencies o en les potencies o en la substancia.

Solució: justicia ira | i. a. u. y. | e. u. z. | inmediate mediate | granea misericordia.

De prudencia

QUESTIÓ ES: si prudencia es de la entitat dels actus de memoria enteniment e volentat.

Solució: prudencia prudencia | e. a. u. y. | e. u. z. | i. n. r. | foc foc.

1. A, auaricitia.—2. BM, animæ potentiis.

52. *Questió es*: qual vertut *agit* en altra, o la qui es en actu o la qui es en àbit?

Solució: prudencia fortitudo | u. u. | a. t. | actu majoritat | forma materia.

53. *Questió es*: si totes les vertutz poden esser en .j.ª, enaxí con totz los accidens generals en substancia.

Solució: prudencia trempansa | actus àbitus | e. i. n. | foc foc | gola ira.

54. *Questió es*: si prudencia à primer actu e segon.

Solució: prudencia gola | actu àbitu | e. u. y. | i. u. z. | foc aer.

55. *Questió es*: si prudencia pot esser per tot home.

Solució: prudencia lucxuria | inmediate mediate | s. s. | foc aer.

56. *Questió es*: si vertutz e viscis se poden concordar.

Solució: prudencia avaricia | t. t. | foc aygua | aer terra.

57. *Questió es*: per que hom pot aver més de caritat que de prudencia?

Solució: prudencia superbia | d. m. | c. g. l. | majoritat menoritat.

58. *Questió es*: si per subposició e demostració fe e prudencia se poden convenir.

Solució: prudencia accidia | u. u. | concordansa contrarietat | x. x.

59. *Questió es*: qual pot esser major, o prudencia o enveja?

Solució: prudencia enveja | e. a. | i. a. | foc foc | foc aygua.

60. *Questió es*: si prudencia es tant necessaria a gran ira con a gran alegre.

Solució: prudencia ira | caritat fortitudo | e. i. | prima enteció secunda enteció.

De fortitudo

QUESTIÓ ES: si les vertutz aumenten o minven ab quantitat continua o discreta.

Solució: fortitudo fortitudo u. u. e. u. y. i. u. z. foc foc foc aer.

62. *Questió es:* si les vertutz aumenten nexent [1] e ixent vertut de substancia en obra.

Solució: fortitudo trempansa a. s. e. a. i. u. z. foc foc u. u..

63. *Questió es:* si fortitudo à major concordansa ab justicia per sí o cor contradiu a injuria.

Solució: fortitudo gola actus àbitus apetitus potencia x. x. foc foc foc aer.

64. *Questió es:* si lucxuria es segon o primer actu de ens qui senclina a no ens.

Solució: fortitudo lucxuria Deu creatura eser privació mijà fi.

65. *Questió es:* si avaricia à primer actu e segon reyalment.

Solució: fortitudo avaricia reyalitat raó inmediate mediate Deu creatura àbitus actus esser privació.

66. *Questió es:* si peccat comensa enans en lànima que en lo cors. [2]

Solució: fortitudo superbia e. a. u. y. comensament fi foc foc foc aygua.

67. *Questió.* Demanat es per que en la destrucció de .j.ª vertut son destruídes les altres.

Solució: fortitudo accidia i. a. e. u. z. [3] mijà fi.

68. *Questió es:* si fortitudo pot esser major per ymaginar perils que per mortificar ira.

1. M, oriente : B, contrariante.—2. BM, *afegeixen* vel e converso.—3. AB, i. a. e. u. z. *(tot una cambra)*.

Solució: fortitudo enveja | esperansa caritat | e. i. n. | foc foc.

69. *Questió es*: per que fortitudo es pus abta a granea en majoritat de ira que en menoritat?

Solució: fortitudo ira | a. s. | mèrit colpa | caritat justicia | foc aygua.

De trempansa

QUESTIÓ ES: si lo primer el segon actu de trempansa *differunt* en essencia.

Solució: trempansa trempansa | b. f. | c. g. | d. h. | foc foc | foc aer.

71. *Questió*. Demanat es: per que es dejuni?[1]

Solució: trempansa goia | e. a. u. y. | i. u. z. | foc aygua.

72. *Questió*. Demanat es per qual manera trempansa mortifica lucxuria.

Solució: trempansa lucxuria | e. a. u. y. | i. u. z. | foc aygua | foc aer.

73. *Questió es*: si trempansa contradex ab sí metexa[2] pus fortment avaricia que ab larguea.

Solució: trempansa avaricia | àbitus actus | inmediate mediate | foc aygua | foc aer.

74. *Questió es*: si Deus es aytant gran sobre trempansa con es sobre superbia, con trempansa e majoritat se covenguen, e superbia e menoritat.

Solució: trempansa superbia[3] | a. a. | granea eternitat | t. u. | comensament fi.

75. *Questió es*: si trempansa contradex pus fortment accidia ab caritat que ab justicia.

Solució: trempansa accidia | caritat justicia | prima entenció secunda entenció.

1. BM, quare præcipitur fieri jejunium?—2. BM, per se contradicat. —3. A, auaricia.

76. *Questió es*: si enveja inporta major colpa en home ric que en home pobre.

Solució: trempansa enveja majoritat secunda entenció mijà fi.

77. *Questió es*: per que ira ve pus sobtosament que trempansa?

Solució: trempansa ira e. a. u. y. i. u. z. e. u. z. i. a. u. y. x. x. foc foc foc aer foc aygua.

De gola

Questió es: si viscis se mesclen.

Solució: gola gola esser privació forma materia potencia actu àbitus actu.

79. *Questió*. Demanat es per qual manera lo cors pot peccar.

Solució: gola lucxuria foc foc foc aer foc aygua secunda entenció fi.

80. *Questió*. Demanat es qual es major peccat, o gola o avaricia?

Solució: gola avaricia foc terra foc aer e. u. z. i. a. u. y.

81. *Questió es*: si ypocresia es tan gran peccat per gola con per superbia.

Solució: gola superbia e. u. z. i. a. u. y. contrarietat majoritat aer terra aer aygua.

82. *Questió es*: demanat es per qual peccat pot esser hom temptat pus suvín.

Solució: gola accidia n. r. aygua terra aer terra.

83. *Questió es*: per que enveja à major concordansa ab superbia que ab gola?

Solució: gola enveja i. a. u. y. foc terra foc aer.

84. *Questió es*: per que gola e ira an major concordansa en home famejant que en home sadoll?

Solució: ⁝ gola ira ⁝ ⁝ foc aer ⁝ ⁝ aer aygua ⁝.

De lucxuria

QUESTIÓ ES. Subposat que peccat no sia re, deman, en què es diversificat .j. peccat daltre?

Solució: ⁝ lucxuria lucxuria ⁝ ⁝ e. i. n. r. ⁝[1] ⁝ creatura operació ⁝ ⁝ foc foc ⁝ ⁝ foc aer ⁝.

86. *Questió es*: si lucxuria e avaricia se poden més contrariejar per larguea, que concordar.

Solució: ⁝ lucxuria avaricia ⁝ ⁝ prima entenció secunda entenció ⁝ ⁝ contrarietat fi ⁝.

87. *Questió*. Demanat es: per que los uns viscis se covenen pus fortment dintre lànima que los altres?

Solució: ⁝ lucxuria superbia ⁝ ⁝ u. u. ⁝ ⁝ s. s. ⁝ ⁝ x. x. ⁝ ⁝ foc terra ⁝ ⁝ foc aer ⁝ ⁝ foc aygua ⁝.

88. *Questió es*: demanat es si .j.ª metexa materia pot esser sobjecta a la forma de lucxuria e a la forma daccidia.

Solució: ⁝ lucxuria accidia ⁝ ⁝ e. i. n. r. ⁝ ⁝ foc foc ⁝ ⁝ aer terra ⁝.

89. *Questió es*: si lucxuria e enveja poden esser de .j.ª metexa obra.

Solució: ⁝ lucxuria enveja ⁝ ⁝ e. u. z. ⁝ ⁝ i. u. y. ⁝ ⁝ foc foc ⁝ ⁝ foc terra ⁝ ⁝ foc aer ⁝.

90. *Questió*. Demanat es si ls viscis an altre objet mas[2] tan solament destrucció de vertutz.

Solució: ⁝ lucxuria ira ⁝ ⁝ esser privació ⁝ ⁝ comensament fi ⁝ ⁝ e. a. u. y. ⁝ ⁝ i. a. u. y. ⁝.

1. A, e. i. ⁝ n. r.—2. B, nisi (?) : M[1] an : M, non.

De avaricia

QUESTIÓ ES: si avaricia contradiu en .j. temps esser e privació.

Solució: avaricia avaricia a. a. u. u. colpa evum.

92. *Questió es*: demanat es qual contradiu pus fortment son contrari, o avaricia o superbia?

Solució: avaricia superbia a. a. granea eternitat comensament fi.

93. *Questió*. Demanat es qual peccat es pus general, o avaricia o accidia?

Solució: avaricia accidia bonea larguea granea eternitat.

94. *Questió*. Demanat es qual contradiu pus fortment esperansa, o avariscia <o enveja>?

Solució: avaricia enveja justicia larguea esperansa caritat.

95. *Questió es*: si avaricia e ira an major concordansa en home ric que en pobre.

Solució: avaricia ira differencia contrarietat majoritat menoritat.

De superbia

QUESTIÓ ES: si caritat pot pus contradir superbia que humilitat.

Solució: superbia superbia bonea volentat granea eternitat misericordia senyoria.

97. *Questió es*: si accidia pot pus contradir caritat que superbia humilitat.

Solució: superbia accidia a. a. s. u. x. x. y. z.

98. *Questió.* Demanat es: per que .j. visci pot esser sens altre e .j.ª vertut no[1] pot esser sens altra?

Solució: superbia enveja potencia actu àbitus actus esser privació.

99. *Questió es:* si per pasciencia pot esser tan gran mèrit con per caritat.

Solució: superbia ira caritat majoritat paciencia menoritat e. i.

De accidia

Questió. Demanat es si lobjet daccidia es ens o no ens.[2]

Solució: accidia accidia u. u. i. a. e. z. esser privació comensament fi.

101. *Questió es:* si viscis romanen en ànima aprés la mort del home peccador.

Solució: accidia enveja superbia ira differencia fi.

102. *Questió es:* si accidia pot estar sens ira.

Solució: accidia ira i. a. bonea granea justicia noblea.

De enveja

Questió es: qual produu pus fortment pena, o peccat o justicia?

Solució: enveja enveja i. a. Deu majoritat creatura menoritat.

104. *Questió.* Demanat es si ànima pot peccar en lautre segle.

Solució: enveja ira comensament mijà differencia fi colpa evum e. u. z. i. u. y.

1. M[1] non : BM, *manca.*—2. M[1] vel non ens : BM, *manca.*

De ira

QUESTIÓ ES: si home irat pot aver tanta de pasciencia con home alegre.

Solució: ira ira | e. a. | i. u. z. | u. u. | prima entenció secunda entenció.

5. De les questions de predestinació

QUESTIÓ ES: si predestinació se cové mils a la saviea de Deu que a la justicia ni a totes[1] les dignitatz.

Solució: predestinació predestinació | a. a. | unitat[2] esencia | concordansa egualtat | granea eternitat.

2. *Questió es*: què es Deus?

Solució: predestinació esser | saviea larguea | concordansa egualtat | granea eternitat | dignitatz actus.

3. *Questió es*: si predestinació pot contradir en Deu justicia larguea poder volentat.

Solució: predestinació perfecció | reyalitat raó | y. x. | e. i. | n. r. [3] a. a.

4. *Questió es*: si sotzposar esser franc arbitre es contra predestinació.

Solució: predestinació mèrit | a. a. | saviea justicia | dignitat actu.

5. *Questió es*: si egualment influexen saviea e justicia en lo predestinat e en lo presís.

Solució: predestinació subposició | a. a. [4] esser perfecció | a. u. | foc foc.

1. BM, ceteris.—2. M[1] unitas; BM, veritas.—3. M, e. i. n. r. *(tot una cambra.—4.* B, *manca aquesta cambra.*

6. *Questió es*: si la forma de Deu pot esser especulada en est mon.

Solució: predestinació inmediate | justicia mediate | Deu operació | granea eternitat | dignitatz actu.

7. *Questió es*: si l poder qui à a conplir so que sab la saviea, demostra la granea de la saviea, e si la saviea demostra la granea del poder en so que sab franc arbitre.[1]

Solució: predestinació reyalitat | volentat justicia | dignitat relació.

8. *Questió es*: si la potencia entellectiva[2] pot tant entendre entenent franc arbitre com entenent predestinació.

Solució: predestinació potencia | prima entenció secunda entenció | a. a.

9. *Questió es*: si predestinació e franc arbitre son reyalment.

Solució: predestinació franc arbitre | saviea justicia | dignitat actu | concordansa egualtat.

10. *Questió es*: si l poder de Deu es tan luyn a coacció con la saviea a innorancia.

Solució: predestinació privació | esser perfecció | a. a. | aer aer.

11. *Questió es*: si Deus es més a ensús en granea e noblea per essencia, que per esser[3] prima causa al mon.

Solució: predestinació defaliment | a. a. | a. t. | foc foc | foc aer.

12. *Questió es*: si l ome qui es predestinat pecca con subposa que pot esser dampnat.

Solució: predestinació colpa | u. y. | u. z. | e. a. | justicia mèrit.

13. *Questió es*: si predestinació demostra que so per que Deus par constret a fer so que sab la saviea, res no es reyalment.

1. M, liberum arbitrium esse.—2. M, intelligentiae.—3. M[1] quam quia est ; B, quam per causa essendi ; M, quam causa essendi.

Solució: predestinació demostració · esser reyalitat · raó privació.

14. *Questió es*: si home predestinat pot esser dampnat.

Solució: predestinació mediate · poder perfecció · saviea justicia · x. x.

15. *Questió.* Demanat es: per qual manera reyalitat e raó se diversifiquen en predestinació e franc arbitre?

Solució: predestinació raó · e. a. · n. a. · ⟨r. a.⟩[1] · foc foc · foc aygua.

16. *Questió es*: qual es lo pus abituat objet per que hom pot mils aver conexensa de Deu[2] en est mon?

Solució: predestinació objet · dignitat actu · a. a. · a. s. · a. t. · a. u. · x. x. · y. z.

De esser

QUESTIÓ ES: si predestinació e libertat an egual entitat[3] e natura en Deu.

Solució: esser esser · a. a. · granea eternitat · dignitat relació.

18. *Questió es*: si aquella es la entitat de Deu en qui sab la saviea no esser coacció[4] ni limitació de noblea.

Solució: esser perfecció · a. a. · foc foc · foc aygua · inmediate reyalitat.

19. *Questió es*: si predestinació pot esser contra mèrit.

Solució: esser mèrit · predestinació franc arbitre · saviea justicia · foc foc.

20. *Questió es*: si subposició à major concordansa ab veritat que ab falsetat.

Solució: esser subposició · y. z. · fi majoritat · demostració raó.

21. *Questió es*: sil poder de Deu es aytan gran en poder fer[5] so que no farà, con en so que fa.[6]

1. *De* BM.—2. B, de deo et esse?—3. A, en entitat.—4. B, actionem—5. M¹, posse facere : B, possificare : M, posse.—6. BM, faciet.

Solució: esser inmediate | a. a. | granea eternitat | dignitat actu.

22. *Questió es:* si en la especia à differencia enfre esser e essencia.

Solució: esser reyalitat | b. c. d. e. | foc foc | dignitat actu.

23. *Questió.* Demanat es per qual manera la potencia entellectiva pot mils atrobar e jugjar esser.

Solució: esser potencia | a. a. | a. s. | a. t.[1] | a. u. | a. x. | a. y. | a. z. | foc foc | foc aer.

24. *Questió es:* si lesser de Deu es libertat e necessitat on se seguesca so que sab la saviea.

Solució: esser franc arbitre | granea eternitat | actu relació | foc foc.

25. *Questió.* Demanat es per qual mijà pot esser ens pus luyn a privació.

Solució: esser privació | a. a. | actu relació | e. a. | foc foc.

26. *Questió es:* per què[2] esser e inperfecció poden esser pus contraris?

Solució: esser defaliment | perfecció privació | a. a. | foc foc.

27. *Questió es:* si peccat es dintre o defora les potencies els actus de lànima.

Solució: esser colpa | i. a. u. y. | e. u. z. | foc aer | foc aygua.

28. *Questió es:* si de pus noble e major esser se pot fer major demostració que de menor.

Solució: esser demostració | e. a. y. | i. u. z. | foc foc | foc aer | foc aygua.

29. *Questió es:* si privació pot contradir esser,[3] con esser privació.

---

1. A, a. c.—2. M[1] per quid : BM, in quo.—3. B, contradicere anime.

Solució: esser mediate | a. a. | e. a. u. y. | e. u. z. | foc aer | aygua terra.

30. *Questió es*: si negun ens à major reyalitat per enformació que per materia.

Solució: esser raó | e. a. [1] | dignitat relació | creatura operació | foc foc.

31. *Questió es*: per que fembra vol esser home e home no vol esser fembra?

Solució: esser objet | majoritat menoritat | privació inperfecció | a. a. | foc foc.

De perfecció

QUESTIÓ ES: si les dignitatz de Deu an tan gran poder e noblea que pusquen sobre so que apar a la potencia entellectiva que sia contradicció.

Solució: perfecció perfecció | a. a. | dignitat relació | potencia objet | predestinació franc arbitre | majoritat menoritat | reyalitat raó.

33. *Questió es*: qual es lo major mèrit qui esser pusca?

Solució: perfecció mèrit | e. a. | i. a. [2] | foc foc | foc aygua.

34. *Questió es*: si sotz subposició se pot demostrar[3] la perfecció de Deu.

Solució: perfecció subposició | n. a. | e. a. | a. a. | actu relació | foc foc | foc aygua.

35. *Questió es*: si la perfecció de Deu pot esser sens negú mijà.

Solució: perfecció inmediate | a. a. | granea eternitat | dignitat actu.

36. *Questió es*: per que infinit nombre es contra perfecció, con perfecció e infinit ajen concordansa?

---

1. BM, a. a.—2. M, e. i ⁝ i. a : M[1] e. i ⁝ a. a. *(sembla error)*.—3. B, utrum suppositione demonstrari possit.

Solució: [perfecció reyalitat] [a. a.] [e. a.] [foc foc] [foc aygua].

37. *Questió es*: si la potencia pert lobjet per inperfecció de sí metexa o de son actu o de lobjet.

Solució: [perfecció potencia] [inmediate mediate] [mèrit colpa] [comensament fi].

38. *Questió es*: si predestinació contradiu franc arbitre, e de *converso*.

Solució: [perfecció franc arbitre] [predestinació contrarietat] [a. a.] [e. a.].

39. *Questió es*: si inperfecció esdevé enans en privació per perfecció, que perfecció per inperfecció.

Solució: [perfecció privació] [a. a.] [y. z.] [foc foc] [foc aygua] [foc aer] [foc terra].

40.[1] *Questió es*: si Deus à poder en crear perfecció sens inperfecció.

Solució: [perfecció inperfecció] [esser privació] [prima entenció secunda entenció] [foc aer] [foc terra].

41. *Questió es*: si reyalment es differencia enfre peccat e injuria.

Solució: [perfecció colpa] [e. u. y.][2] [i. a. u. z.] [m. a. u. y. z.] [foc aer] [foc aygua] [u. u.].

42. *Questió es*: si la perfecció de Deu es tota demostrable.

Solució: [perfecció demostració] [a. a.] [dignitat relació] [actu forma] [foc foc] [e. a.].

43. *Questió es*: si la volentat de Deu à colpa per so cor vol quel poder fassa tot so que sab la saviea que farà, e cor no vol quel poder fassa so que pot fer, pus que la saviea sab que no ó farà.

---

1. M *posa una questió i solució diferents, a saber : Quaeritur*. Utrum major sit concordantia inter esse et perfectionem, quam inter privationem et defectum?—*Solutio*. [Perfectio defectus] [esse privatio] [concordantia majoritas] [E Y] [I Z] [ignis ignis] [ignis aqua] : M[1] *nota que en* aliud exemplar *hi ha la del nostre text* (A, *coincident amb* B).—2. B, e. u. z.

Solució: perfecció mediate | poder saviea | granea eternitat | forma ordinació.

44. *Questió es*: si raó à major concordansa ab perfecció que ab inperfecció.

Solució: perfecció raó | reyalitat privació | foc foc | foc aer | foc aygua | y. z.

45. *Questió es*: qual es lo major el pus noble objet que hom pusca aver en Deu?

Solució: perfecció objet | a. a. | dignitatz actus | forma ordinació | granea eternitat | Deu operació.

De mèrit

QUESTIÓ ES: si per la bonea granea eternitat de Deu, cové entendre gracia e libertat, enaxí con per la saviea cové entendre predestinació e necessitat.

Solució: mèrit mèrit | justicia simplicitat | saviea perfecció | a. a.

47. *Questió es*: si per demostració pot esser tan gran mèrit con per subposició.

Solució: mèrit subposició | e. a. | n. a. | comensament fi.

48. *Questió es*: si la larguea de Deu dóna sens mijà.

Solució: mèrit inmediate | a. a. | e. a. | i. u. z. | foc foc | foc aygua.

49. *Questió es*: si mèrit pot esser privat.

Solució: mèrit reyalitat | predestinació franc arbitre | saviea justicia.

50. *Questió es*: si la potencia motiva es moguda.[1]

Solució: mèrit potencia | a. s. | s. u. | x. x. | foc foc | foc aer | comensament fi.

51. *Questió es*: còm lo franc arbitre està enfre la potencia e son actu?

---

1. B, utrum motiua moueatur.

Solució: mèrit franc arbitre ¦ s. s. ¦ e. i. n. r. ¦ foc aygua ¦ aer terra ¦ mijà fi ¦.

52. *Questió es*: si mèrit es pus amable que colpa airable.

Solució: mèrit privació ¦ e. a. ¦ i. a. ¦ foc terra ¦ foc aer ¦ mijà fi ¦.

53. *Questió es*: si mèrit se cové mils ab la justicia de Deu que ab la saviea.

Solució: mèrit inperfecció[1] ¦ reyalitat raó ¦ a. a. ¦ foc foc ¦ foc aygua ¦.[2]

54. *Questió es*: si mèrit e colpa se poden contrastar sens mijà.

Solució: mèrit colpa ¦ e. i. n. r. ¦ u. u. ¦ foc foc ¦ foc aygua ¦.

55. *Questió es*: si la granea de la larguea de Deu[3] contradiu mèrit.

Solució: mèrit demostració ¦ Deu creatura ¦ misericordia senyoria ¦.

56. *Questió es*: si mèrit es mijà estant en[4] ànima e ses potencies o enfre les potencies e lurs actus.

Solució: mèrit mijà ¦ e. a. u. y. ¦ i. a. u. y. ¦ foc aer ¦ aigua terra ¦.

57. *Questió es*: si en la raó qui es contra reyalitat, pot estar mèrit.

Solució: mèrit raó ¦ n. a. ¦ u. y. ¦[5] comensament fi ¦ aer aygua ¦ aer terra ¦.

58. *Questió es*: si sens objet, falsetat agués sobjet.

Solució: mèrit objet ¦ inmediate mediate ¦ afermació negació ¦.

1. M, defectus *usual per* inperfecció *en* AB.—2. M, a. a. ¦ ignis aqua ¦ ignis aer ¦ aer aqua.—3. B, magnitudo largitas divine.—4. B, utrum meritum sit existens inter (M, *també* inter).—5. BM, n. a. u. y. *(tot una cambra)*.

De subposició

QUESTIÓ ES: si les dignitatz de Deu son pus demostrables que subposables.

Solució: subposició subposició | a. a. | Deu majoritat | creatura menoritat.

60. *Questió es:* si enfre fe e sciencia à negú mijà.

Solució: subposició inmediate | u. x. | foc foc | foc aygua | n. e..

61. *Questió es:* per que[1] subposició se cové mils per la potencia entellectiva que per la sencitiva?

Solució: subposició reyalitat | e. i. n. r. | fe prudencia | aer aer | aer aygua.

62. *Questió es:* si sens subposició la potencia entellectiva pot esser endressada a invenir e a jugjar.[2]

Solució: subposició potencia | n. e. i. | y. z.[3] | foc foc | foc aer.

63. *Questió es:* si franc arbitre se cové mils ab subposició que ab demostració.

Solució: subposició franc arbitre | n. y. z. | e. y. i. z. | aer aer | aer aygua.

64. *Questió es:* per que subposició, qui ab innorancia se cové, contradiu pus fort a privació que a esser?[4]

Solució: subposició privació | comensament fi | prima entenció secunda entenció | y. z..

65. *Questió es:* si per subposar se pot seguir més de perfecció que de inperfecció.

Solució: subposició inperfecció | a. a. | dignitat relació | aygua terra.

66. *Questió es:* si per subposar que Deus fassa e no

1. M, utrum.—2. M, possit dirigi in scientia ad inveniendum et judicandum.—3. M, n. e. i. y. z. *(tot una cambra)*.—4. BM, quam contrario ipsius privationis quod est esse.

fassa de necessitat en sa obra extrínsica,[1] se fa demostració de sa obra intrínsica.

Solució: subposició colpa | a. a. | a. s.[2] | foc foc | foc aer | foc terra | foc aygua.

67. *Questió es*: si subposició es comensament de sciencia o de creensa.

Solució: subposició demostració | n. y. | e. y. | i. z. | fe prudencia.

68. *Questió es*: si subposició fos necessaria si peccat no fos.[3]

Solució: subposició mediate | mèrit colpa | e. i. | n. r.[4] | a. a. | y. z.

69 *Questió es*: si so qui està per z. en raó, es creatura.

Solució: subposició raó | comensament mijà | fi majoritat.

70. *Questió es*: per que à hom major paor ⟨a⟩ estar prop de gran baus que de poc?[5]

Solució: subposició objet | n. e. | esser privació | majoritat menoritat | foc aer | foc aygua.

De inmediate[6]

QUESTIÓ ES: si enfre oblidar e innorar à mijà.

Solució: inmediate inmediate | b. c. | a. a. | foc foc.

72. *Questió es*: si reyalment eternitat e misericordia son sens mijà.

Solució: inmediate reyalitat | a. a. | a. t. | aer aygua | aer terra.

73. *Questió es*: si la potencia cinsitiva es activa per forma en los .v. seyns sensuals e pasciva per materia.

---

1. BM, in suo intrinseco (M^1 extrinseco) opere.—2. B, *manca aquesta cambra*.—3. BM, nihil esset.—4. M, e. i. n. r. *(tot una cambra)*.—5. B, existere in sumitate terris altissime quam in fine : M, existere in siccitate terrae altissimae quam infimae.—6. B, de mediate.

Solució: inmediate potencia | s. s. | esser privació | foc foc | foc terra | foc aer.

74. *Questió es*: qual es lobjet sens mijà de franc arbitre?

Solució: inmediate franc arbitre | mèrit colpa | mijà fi | prima entenció secunda entenció.

75. *Questió es*: per que hom viu à major orribilitat[1] de home mort que de bestia morta?

Solució: inmediate privació | esser inperfecció[2] | foc foc | foc aer.

76. *Questió es*: si enfre perfecció e inperfecció pot esser mijà.

Solució: inmediate inperfecció[3] | privació esser | Deu creatura | a. a. | foc foc.

77. *Questió es*: si en infern los dampnatz inmediate veuran a.

Solució: inmediate colpa | i. a. | e. u. z. | foc aygua | aer terra.

78. *Questió es*: si demostració se cové mils per forma que per materia.

Solució: inmediate demostració | foc foc | foc aer | foc aygua.

79. *Questió es*: si la bonea de Deu bonificà[4] en lome just ans que fos nat, con la saviea lo sabés e la volentat lamàs.

Solució: inmediate mediate | dignitat relació | a. a. | simplicitat noblea.

80. *Questió es*: si enfre salvació e dampnació à mijà.

Solució: inmediate raó | reyalitat franc arbitre | u. u. | e. i. | n. r..[5]

81. *Questió es*: qual dels .v. seyns de la potencia sincitiva se cové mils ab son objet?

Solució: inmediate objet | comensament mijà | fi majoritat | foc foc | foc aer.

---

1. BM, terribilitatem.—2. M, perfectio.—3. A, inmediate.—4. B, bonificabat : M, bonificat.—5. M e. i. n. r. *(una sola cambra).*

De reyalitat

QUESTIÓ ES: si Deus pot fer alcuna cosa que no sia contradicció, jassia que a la potencia entellectiva ó sia vijarès.

Solució: reyalitat reyalitat | rahó menoritat | a. a. | actu relació | foc foc | foc aygua.

83. *Questió es*: sils .v. seyns an tan gran reyalitat per la sincitiva con <per> la entellectiva potencia.

Solució: reyalitat potencia | inmediate mediate | majoritat menoritat | aygua aygua | aygua terra.

84. *Questió es*: si franc arbitre es creat per entenció de salvació e no per entenció de dampnació.

Solució: reyalitat franc arbitre | a. t. | e. a. u. y. | i. u. z. | aer aer | aer aygua.

85. *Questió es*: si reyalitat e privació se poden concordar.

Solució: reyalitat privació | rahó franc arbitre | y. z. | foc aygua.

86. *Questió es*: si inperfecció à neguna reyalitat substancial.

Solució: reyalitat inperfecció | comensament mijà | fi perfecció | foc foc | foc aygua.

87. *Questió es*: si colpa està en rahó o en reyalitat.

Solució: reyalitat colpa | e. u. z. | i. a. u. y. | rahó objet | esser privació.

88. *Questió es*: si de major reyalitat pot esser donada major demostració.

Solució: reyalitat demostració | a. a. | dignitat actu | relació ordinació.

89. *Questió es*: si la reyalitat de la pera està pus noblament en la potencia entellectiva que en la pera.[1]

1. B, quam in potentia lapidis.

Solució: reyalitat mediate | comensament fi | foc foc | foc aer | foc aygua.

90. *Questió es*: si so es reyalment en la potencia entellectiva que Deus fa, e si so que Deu pot fer e no fará, està en la raó tan solament.

Solució: reyalitat raó | a. a. | esser privació | perfecció inperfecció | comensament fi.

91. *Questió es*: si en luniversal à menys de reyalitat que en lo particular.

Solució: reyalitat objet | inmediate mediate | comensament fi | esser privació | forma materia | foc foc | foc aygua | aer terra | e. a. u. y.

De potencia

QUESTIÓ ES: sil segon actu de la potencia es atret per forma e ixit[1] per materia.

Solució: potencia potencia | a. a. | s. s. | foc foc | foc terra | foc aer.

93. *Questió es*: per que la potencia ab lobjet tan solament pot donar carnal delit?[2]

Solució: potencia franc arbitre | e. a. u. y. | i. a. u. z. | mèrit colpa | a. a.

94. *Questió es*: si la potencia mou sos actus al objet per los accidens, o si la potencia se mou per ells.

Solució: potencia privació | mèrit colpa | foc foc[3] | foc aygua | forma materia.

95. *Questió es*: si los accidens mouen la potencia al objet o sils mou la potencia.

Solució: potencia inperfecció | perfecció franc arbitre | e. a. u. y. | aer aer | aer aygua.

96. *Questió es*: qual de b. c. d. pren enans lobjet?

1. BM, procedens.—2. BM, inferre carnale (A, calnal) desiderium. —3. B, *manca aquesta cambra.*

Solució: potencia colpa | mèrit colpa | differencia comensament | mijà fi.

97. *Questió es*: qual objet se cové mils ab la potencia, o veritat o falsetat?

Solució: potencia demostració | e. a. u. y. | i. u. z.[1] | y. z. | < a. a. >[2] | foc foc | foc aygua.

98. *Questió es*: si la potencia entellectiva pot pujar als objetz entellectuals sens la ymaginació, pus sens ymaginar no pot devalar[3] als objetz sentibles.

Solució: potencia mediate | e. a. y.[4] | i. a. y. | majoritat menoritat | foc foc.

99. *Questió <es>*: si per raó pot esser tan apropincat objet a la potencia con per reyalitat.

Solució: potencia raó | e. i. n. r. | inmediate mediate | majoritat menoritat | foc terra | foc aer | foc aygua | foc foc | a. a.

100. *Questió es*: per que la potencia entellectiva es pus abta a entendre la saviea de Deu cor sentén,[5] que la gloria e les altres dignitatz de Deu?

Solució: potencia objet | a. a. | x. x. | foc foc | foc aer.

De franc arbitre

QUESTIÓ ES: si franc arbitre es potencia activa e[6] pasciva.

Solució: franc arbitre franc arbitre | b. c. d. | inmediate mediate | f. g. h. | foc foc.

102. *Questió es*: si franc arbitre es egualment per lactu *essendi* e per lactu *operandi*.

Solució: franc arbitre privació | reyalitat raó | c. l. | forma hordinació.

103. *Questió es*: si Deus pot constrènyer franc arbitre.

1. B, i. a. u. z.—2. *De* BM.—3. B, cum potest (*M*, præter) ymaginari descendere nequeant.—4. M, e. a. u.—5. BM, quæ se intelligit.—6. B, uel.

Solució: | franc arbitre inperfecció | bonea granea | saviea volentat | justicia larguea | inmediate mediate |.

104. *Questió es*: si en home franc arbitre e raó son eguals potencies en vertut.[1]

Solució: | franc arbitre colpa | e. a. u. y. | i. u. z. | saviea justicia | bonea larguea |.

105. *Questió es*: si l cor e l servel, per rayl e per influencia,[2] son locs espacificatz on estia franc arbitre.

Solució: | franc arbitre demostració | potencia objet | b. c. d. | àbitus actus |.

106. *Questió es*: per que franc arbitre es pus prop a la volentat que a la memoria e a l enteniment?

Solució: | franc arbitre mediate | d. h. | u. u. | y. z. | inmediate objet |.

107. *Questió es*: si memoria enteniment e volentat poden aver lurs actus reyalment sens franc arbitre.

Solució: | franc arbitre raó | inmediate mediate | e. i. n. r. | foc foc | foc terra |.

108. *Questió es*: si aprés la mort franc arbitre roman en l ànima.

Solució: | franc arbitre objet[3] | e. a. u. y. | caritat justicia | i. u. z. |.

De privació

QUESTIÓ ES: si privació es creatura, e si non re à comensament.

Solució: | privació privació | inmediate mediate | comensament fi | foc foc | foc aer | e. a. | i. u. z. | Deu creatura | granea eternitat |.

110. *Questió es*: si privació pot contradir esser sens inperfecció.

---

1. B, equales potentie uirtute.—2. BM, per radicis (M, rationis) influentiam.—3. B, *manca aquest mot.*

Solució: privació inperfecció | esser inmediate[1] | perfecció mediate[2] |.

111. *Questió es*: si Deus pot tant privar con crear, ni si pot fer que no res sia sens alcun ens.[3]

Solució: privació colpa | e. a. u. y. | i. u. z. | prima entenció secunda entenció | foc foc | ⟨ comensament fi ⟩.[4]

112. *Questió es*: si veritat pot tant contradir a falsetat con falsetat a veritat.

Solució: privació demostració | esser perfecció | e. a. u. y. | i. a. u. y. | y. z. | n.[5] a. u. y. z. |.

113. *Questió es*: si Deus res no fos, si fóra tot ens mays en privació que en sí metex.

Solució: privació mediate | comensament mijà | secunda entenció esser | majoritat negació |.

114. *Questió es*: si privació e esser se contradexen per alcun mijà, e si non re es eternal.[6]

Solució: privació raó | esser reyalitat | perfecció inperfecció | foc foc | foc aygua |.

115. *Questió es*: si negú objet pot privar lo segon actu de la potencia entellectiva.

Solució: privació objet | a. a. | s. s. | u. u. | x. x. | foc foc | foc aygua |.

De inperfecció[7]

QUESTIÓ ES: si enfre perfecció e inperfecció pot esser mijà.

Solució: inperfecció inperfecció | comensament mijà | fi perfecció | foc aygua |.

117. *Questió es*: si peccat no fos,[8] si fóra inperfecció.

Solució: inperfecció colpa | bonea granea | justicia larguea | a. a. |.

---

1. M, mediate.—2. B, inmediate.—3. M, sine ente.—4. *De* BM.—5. B, e. n.—6. BM, sit ab aeterno.—7. M, De defectu (V. *nota 1 de la pàg. 220)*.—8. BM, nihil esset.

118. *Questió es*: si inperfecció es perfecció, cor nes demostrada perfecció.[1]

Solució: inperfecció demostració | prima entenció secunda entenció | mijà fi.

119. *Questió es*: per que la potencia volitiva desira fredor qui no es de sa natura?

Solució: inperfecció mediate | justicia prudençia | foc aer | foc terra.

120. *Questió es*: per que lo malaute qui à fredor, desira fredor?

Solució: inperfecció raó | esser privació | d. h. | foc terra | aer aygua.

121. *Questió es*: sil foc se mou pus ivassosament a son objet corrompent que generant.

Solució: inperfecció objet | esser privació | e. i. | foc foc | foc aygua.

De colpa

Questió es: si es major colpa conèxer e desamar Deu, que desamarlo e innorarlo.

Solució: colpa colpa | i. a. u. y. | n. a. u. y. | e. a. u. y. | prima entenció secunda entenció.

123. *Questió es*: si demostrar[2] colpa es peccat.

Solució: colpa demostració | e. a. y. | i. u. z. | comensament fi.

124. *Questió es*: qual es lo mijà qui es enfre la fi per que es home e la colpa qui es en home?

Solució: colpa mediate | e. i. n. r. | foc aer | aygua terra.

125. *Questió es*: si raó pot tant contra colpa con demostració.

1. BM, cum una per alteram demonstretur.—2. B, ostendere : M, abscondere.

Solució: colpa raó | e. a. u. y. | i. u. z. | m. a. u. y. z. | foc aer | foc aygua.

126. *Questió es*: si en la aumentació que colpa fa en la potencia volitiva, aumenta colpa en la potencia sinsitiva e vegetativa.

Solució: colpa objet | a. s. | foc aer | foc terra | foc aygua.

⟨*De demostració*[1]

QUESTIÓ ES: qual de les .iij. especies de demostració es la pus forts?

Solució: demostració demostració | bonea granea | concordansa egualtat | majoritat minoritat | esser privació | reyalitat raó | actu relació.

128. *Questió es*: per que de Deu no se pot fer demostració enaxí manifestament com de creatura?

Solució: demostració mediate | fe prudencia | e. a. u. y. | n. a. u. y. | foc foc | forma ordinació | fi majoritat.

129. *Questió es*: si demostració pot esser tan gran en enteniment com raó en fe.

Solució: demostració raó | e. a. u. y. | n. a. u. y.[2] | esser privació.

130. *Questió es*: si lobjet de demostració à major concordansa ab veritat que ab falsetat.

Solució: demostració objet | e. a. u. y. | i. u. z. | foc foc | foc aygua⟩.

1. A, *manca aquesta rúbrica i les seves 4 qüestions amb les solucions respectives, que traduím de* BM. *Es evident que el copista saltà de la darrera cambra* foc aygua, *de la solució anterior, a la darrera, també* foc aygua, *de la solució final (qüestió 130) de les qüestions compreses en aquesta rúbrica.*—2. B, *manca aquesta cambra.*

De mediate[1]

QUESTIÓ ES: si los accidens de la substancia poden esser de negú mijà[2] qui sia enfre esser e privació.

Solució: mediate mediate | comensament fi | e. a. | foc foc | y. z. .

132. *Questió es*: si la vertut de la potencia entellectiva es per tot lespay qui es enfre ella e lobjet entès.

Solució: mediate raó | differencia fi | e. a. u. y. | foc foc | foc aygua .

133. *Questió es*: per que la potencia volitiva pot mils influir sa vertut en caritat per .j. objet que per altre.

Solució: mediate objet | reyalitat franc arbitre | aer aer | aer aygua .

De raó[3]

QUESTIÓ ES: si raó es potencia o si es congregat actu de potencies.

Solució: raó raó | esser reyalitat | potencia objet | misericordia senyoria .

135. *Questió es*: si les dignitatz de Deu diversifiquen reyalitat e raó, o si raó diversifica les dignitatz de Deu.

Solució: raó objet | Deu majoritat | creatura menoritat | dignitat relació .

De objet[4]

QUESTIÓ ES: sils objetz universals son tan necessaris[5] con los particulars.

Solució: objet objet | prima entenció secunda entenció | comensament fi | foc foc .

---

1. B, de accidentibus.—2. BM, de entitate alicujus medii.—3. B, de potentia?—4. B, de objectis.—5. M[1], tam necessaria: BM, necessaria tantum.

6. *De les questions qui son dels comensamens de theologia.*

⟨De essencia⟩

Questió es: si en Deu essencia es en essencia sens differencia de sí metexa.

Solució: essencia essencia a. a. granea eternitat dignitat actu poder volentat foc foc e. a. esser perfecció[1].

2. *Questió es*: si enaxí se cové essenciejar en essencia con viure en vida.

Solució: essencia vida unitat essencia dignitat relació simplicitat noblea granea eternitat.

3. *Questió es*: si les dignitatz de Deu son en la essencia, e la essencia en les dignitatz, sens differencia de dignitatz e essencia.

Solució: essencia dignitatz granea eternitat poder justicia saviea volentat relació ordinació.

4. *Questió es*: si dignitatz[2] obren de la essencia.

Solució: essencia actus a. a. inmediate reyalitat[3] esser perfecció granea eternitat justicia larguea simplicitat noblea foc foc e. a.

5. *Questió es*: si en la essencia es forma examplar als actus de les dignitatz.

Solució: essencia forma a. a. granea simplicitat s. s. u. u. x. x. foc foc.

6.[4] *Questió es*: si en la essencia pot esser concordansa egualtat sens differencia.

---

1. BM, privatio.—2. BM, divinae dignitates.—3. A, reyalment.—4. M, *posa aquesta qüestio i solució diferents : Quaeritur.* Utrum in Deo relatio intelligentis et intellecti volentis et voliti sit in tanta magnitudine essentiae, sicut intelligens et intellectus in nolente et nolito?—*Solutio.* [Essentia relatio] [concordantia aequalitas] [realitas actio] [magnitudo voluntas] : M[1] *nota que en* aliud exemplar *hi ha la del nostre text.*

Solució: essencia relació | granea poder | eternitat perfecció | justicia larguea | foc foc.

7. *Questió es*: si en la essencia à orde essencial sens negú accident.

Solució: essencia ordinació | a. a. | justicia larguea | gloria perfecció[1] | esser privació.

8. *Questió es*: si en la essencia à passió per la acció de les dignitatz.

Solució: essencia acció | bonea granea | eternitat noblea | granea poder | esser perfecció | foc foc | foc aer.

9. *Questió es*: si tan maraveloses coses covenen esser creegudes de Deu, con son considerables de la essencia.[2]

Solució: essencia articles | n. a. | e. a. | foc foc | foc aer | foc terra | foc aygua.

10. *Questió es*: si home es pus obligat a conèxer les dignitatz de Deu que la essencia.

Solució: essencia manamens | bonea granea | volentat justicia | foc foc | foc aygua.

11. *Questió es*: si enfre la essencia e essenciejar à mester esposició.

Solució: essencia esposició | dignitatz actus | forma relació | foc foc.

12. *Questió es*: si en Deu son .j.ª cosa metexa essencia e esser.

Solució: essencia prima entenció | a. a. | granea eternitat | foc foc | esser privació.

13. *Questió es*: si Deu e deitat son .j.ª cosa metexa.

Solució: essencia secunda entenció | concordansa egualtat | poder justicia | e. a.

14. *Questió es*: si en la essencia se descové essenciejar, sis cové en la gloria gloriejar.

---

1. M[1], perfectio : BM, privatio.—2. BM, de ejus essentia.

Solució: essencia gloria granea noblea actu forma volentat justicia.

15. *Questió es*: sils dampnatz[1] an conexensa de la divina essencia.

Solució: essencia pena i. a. u. y. e. u. z. foc aygua colpa evum.

16. *Questió es*: si evum se cové mils a esser actu de eternitat que de la essencia.

Solució: essencia evum actu relació justicia noblea concordansa egualtat.

De vida

QUESTIÓ ES: si en la vida de Deu se descové viure.

Solució: vida vida granea eternitat essencia volentat dignitatz actus forma ordinació foc foc.

18. *Questió es*: sils actus de les dignitatz de Deu son viure en la vida.

Solució: vida dignitatz granea noblea volentat justicia foc foc foc aer foc aygua.

19. *Questió es*: si viure se cové mils a vida que a saviea e a volentat.

Solució: vida actus essencia dignitatz simplicitat noblea e. a.

20. *Questió es*: si en la vida de Deu es forma, e si en la forma es vida.

Solució: vida forma granea eternitat actu relació dignitatz ordinació foc foc.

21. *Questió es*: si la vida[2] viu per neguna atdició ni necessitat.

Solució: vida relació dignitat actu foc terra foc aer foc aygua Deu majoritat.

---

1. BM, condemnati ad poenam inferni. — 2. BM, Dei vita.

22. *Questió es*: si en Deu viure pot esser orde de vida sens distincció.

Solució: ¦ vida orde ¦ dignitatz actus ¦ forma relació ¦ foc foc ¦.

23. *Questió es*: si en Deu viure es acció sens passió.[1]

Solució: ¦ vida acció ¦ granea eternitat ¦ bonea perfecció ¦ justicia larguea ¦ poder volentat ¦ saviea vertut ¦.

24. *Questió es*: si la vida de Deu es examplar a home còm deja viure.

Solució: ¦ vida articles ¦ e. a. u. y. ¦ i. u. z. ¦ n. a. u. y. ¦ foc foc ¦ foc aer ¦.

25. *Questió es*: si vida activa es per manament e vida contemplativa per conseyl.

Solució: ¦ vida manament[2] ¦ prima entenció secunda entenció ¦[3] mèrit colpa ¦ forma materia ¦.

26. *Questió es*: si covè esser diversificat[4] en Deu viure e entendre, &c.

Solució: ¦ vida esposició ¦ essencia dignitatz ¦ actus relació ¦ forma ordinació ¦.

27. *Questió es*: si viure es per vida o vida es per viure, en Deu.

Solució: ¦ vida prima entenció ¦ a. a. ¦ a. x. ¦ granea eternitat ¦ perfecció inmediate ¦ esser mediate ¦.

28. *Questió es*: per que hom desira més viure que murir?

Solució: ¦ vida secunda entenció ¦ e. a. u. y. ¦ i. u. z. ¦ inmediate mediate ¦ apetit alteració ¦ differencia fi ¦.

29. *Questió es*: si la vida de Deu es gloria de la vida dels benahuyratz.

---

1. M[1] actio absque passione : BM, absque actione et passione.— 2. BM, praecepta *usual per* manament *(passim) en* A.—3. A prima entenció ¦ secunda entenció *(en dues cambres)*.—4. A, diversitat.

Solució: vida gloria a. s. e. a. justicia misericordia larguea senyoria.

30. *Questió es*: si en la vida de Deu seria[1] pena innorar desamar malificar menorificar, &c.

Solució: vida pena saviea volentat bonea granea dignitat relació.

31. *Questió es*: sils demonis desigen morir.

Solució: vida evum eternitat privació esser perfecció foc foc foc aygua.

⟨De⟩ *dignitatz*

Questió es: si neguna de les dignitatz de Deu pot esser en sí metexa sens relació.

Solució: dignitat[2] dignitatz actu forma relació ordinació esser perfecció e. a.

33. *Questió es*: si per totes les dignitatz de Deu[3] es actu extrínsic.

Solució: dignitat actu a. a. a. t. bonea granea eternitat justicia Deu majoritat.

34. *Questió es*: si neguna dignitat de Deu pot esser sens actu.

Solució: dignitat forma actu ordinació granea noblea foc aygua.

35. *Questió es*: si en Deu son reyalment dignitatz e relació, o si son segons raó.

Solució: dignitatz relació actu forma granea eternitat poder saviea volentat justicia bonea larguea.

36. *Questió es*: si sens relació les dignitatz[4] porien esser .j.ª essencia.

Solució: dignitatz ordinació justicia simplicitat larguea noblea actu forma.

1. BM, sit.—2. BM, dignitates *usual per* dignitat *en* A.—3. M^1 dignitates (A, les dignitat) Dei : BM, dignitates.—4. BM, divinae dignitates.

37. *Questió es*: si en Deu à més dignitatz que ànima justa non pren senblances.

Solució: dignitatz acció[1] granea eternitat justicia noblea Deu majoritat creatura menoritat.

38. *Questió es*: si de les dignitatz de Deu cové creure e entendre coses maraveloses e amables.

Solució: dignitatz articles a. a. granea eternitat poder justicia actu relació.

39. *Questió es*: si Deus feent be gran[2] e misericordia, fa manament o consela.

Solució: dignitat manamens prima entenció secunda entenció foc foc foc aer foc terra mèrit colpa.

40. *Questió es*: si les dignitatz de Deu pogren esser en espasífica vertut sens relació.

Solució: dignitatz esposició r. a. u. y. z. l. a. esser inperfecció[3] perfecció privació.

41. *Questió es*: si per unitat[4] e actus de les dignitatz aumenta la essencia.

Solució: dignitatz prima entenció granea eternitat forma relació.

42. *Questió es*: si neguna dignitat de Deu deu esser amada segons la segona entenció.

Solució: dignitat secunda entenció a. a. bonea granea eternitat simplicitat.

43. *Questió es*: si los benahuyratz auran egualment gloria en cascuna de les dignitatz de Deu.

Solució: dignitatz gloria forma ordinació actu relació justicia larguea misericordia senyoria simplicitat noblea.

44. *Questió es*: si ls dampnatz, sens relació de les dignitatz, aurien pena.[5]

1. M, actus.— 2. *Serà* be gracia? : B, bonum gloriam : M, bonam gratiam.—3. B, perfectio.—4. M[1], dignitates : M, virtutem. —5. M, Utrum damnatis sit major poena in hoc, quod non vident dignitates Dei,

Solució: [dignitatz pena] [granea poder] [saviea justicia] [dignitatz actus] [forma ordinació] [e. u. z.] [i. a. u. y.] [foc foc] [foc aer].

45. *Questió es*: si neguna cosa que no aja fi, pot esser creació.[1]

Solució: [dignitatz evum] [granea eternitat] [actu relació] [comensament mijà].

De actu[2]

QUESTIÓ ES: si en los actus de les dignitatz de Deu à neguna distincció.

Solució: [actus actus] [a. a.] [essencia dignitatz] [forma relació] [e. a.].

47. *Questió es*: si en Deu forma e actu poden aver concordansa egualtat.

Solució: [actu forma] [dignitat relació] [bonea granea] [eternitat noblea] [foc foc].

48. *Questió es*: si la unitat de Deu à actu intrínsic.

Solució: [actu relació] [essencia dignitatz] [forma ordinació] [justicia noblea].

49. *Questió es*: si Deus en gloria se manifesta en tot so que es e que no es.

Solució: [actu ordinació] [veritat gloria] [e. a.] [i. a.] [y. z.] [foc foc].[3]

50. *Questió es*: si en Deu actu e acció son .j.ª metexa relació.

Solució: [actu acció] [a. a.] [granea eternitat] [poder volentat] [justicia noblea].

51. *Questió es*: si la potencia entellectiva es exalsada en vertut si entén en Deu actu intrínsic per totes les dignitatz.

---

quam in hoc, quod intelligunt et odiunt aevum?—1. BM, creatura.—2. BM, actibus.—3. M, *Solutio:* [Actus ordinatio] [veritas justitia] [gloria differentia] [E A] [I A] [I A V Z] (B, [e. a.] [i. a. y. z.]) [ignis ignis].

Solució: actu articles | n. a. | fe caritat | esperansa justicia | e. a. | dignitat relació | granea vertut.

52. *Questió es*: si hom es pus obligat a .j.ª dignitat que a altra.

Solució: actu manamens | justicia noblea | bonea granea | saviea volentat | e. a..

53. *Questió es*: si tota esposició cové esser endressada segons quels actus de les dignitatz de Deu son examplar a la potencia entellectiva e volitiva.

Solució: actu esposició | Deu comensament | Deu mijà | Deu fi | a. a. | a. t..

54. *Questió es*: si tot so qui es actu en Deu, es per egualtat e per concordansa.

Solució: actu prima enteneió | granea eternitat | dignitat relació | a. a. | e. i..

55. *Questió es*: si negú actu pot esser sens segona[1] entenció.

Solució: actu secunda entenció | a. a. | a. t. | foc foc | foc aer |[2] foc terra.

56. *Questió es*: si los àngels an major gloria en lactu intrínsic de Deu que en lestrínsic.

Solució: actu gloria | bonea granea | justicia larguea | dignitatz relació.

57. *Questió es*: si los actus de les dignitatz donen pena als demonis inmediate o mediate.

Solució: actu pena | a. u. | a. x. | granea gloria | caritat ira | esser privació | i. a. | foc aygua.

58. *Questió es*: sil poder de Deu poria privar evum.

Solució: actu evum | poder justicia | mèrit colpa | comensament fi.

1. A, sens sa.—2. B, *manca aquesta cambra*.

De forma

QUESTIÓ ES: si tot so qui es en Deu, es forma reyalment o segons raó.

Solució: [forma forma] [esser privació] [actu relació] [esser perfecció] [e. a.].

60. *Questió es*: si en Deu bonea hi enforma son bonificar e granea son magnificar e eternitat son eternificar,[1] &c.

Solució: [forma relació] [a. a.] [s. s.] [x. x.] [foc foc] [foc aer] [e. a.].

61. *Questió es*: si neguna forma pot eser sens orde.

Solució: [forma ordinació] [forma acció] [forma relació] [b. c. d. e.] [foc foc] [foc aer].

62. *Questió es*: si en Deu es, intrínsicament, forma ajent.

Solució: [forma acció] [a. a.] [granea eternitat] [larguea noblea] [dignitat actu] [e. a.] [foc foc].

63. *Questió es*: si la forma de Deu es examplar a articles pus fortment per creensa que per sciencia.

Solució: [forma articles] [k. b.] [l. c.] [m. d.] [esser privació] [mèrit colpa] [gloria pena].

64. *Questió es*: si manamens son pus reglars[2] en creensa que en sciencia.

Solució: [forma manamens] [e. a. u. y.] [i. u. z.] [m. a. u. y. z.] [esser privació] [mèrit colpa].[3]

65. *Questió es*: si la forma de Deu es examplar a tota esposició.

Solució: [forma esposició] [vertut veritat] [gloria perfecció] [e. a. u. y.] [i. u. z.] [foc foc] [foc aer].

66. *Questió es*: si en Deu à entenció.

---

1. BM, *no tradueixen* e eternitat son eternificar *(ni* M, *tampoc,* &c.)— 2. B, reglata.—3. M, *Quaeritur.* Utrum praecepta fortius informent intellectum quam voluntatem. *Solutio.* [Forma praecepta] [E A V Y] [I V Z] [prima intentio secunda intentio] [ignis aer].

Solució: forma prima entenció | dignitatz actus | relació ordinació | e. a. |.

67. *Questió es*: per que forma se cové ab primera entenció e materia ab segona?

Solució: forma secunda entenció | forma a. | forma acció | forma majoritat | forma esser | forma actu | foc foc |.

68. *Questió es*: si Deus ama e desama reyalment.

Solució: forma gloria | reyalitat raó | d. h. | actu relació | granea noblea |.

69. *Questió es*: si en Deu forma es examplar a pena.

Solució: forma pena | dignitatz relació | i. a. | e. u. z. | foc foc | e. a. |.

70. *Questió es*: còm la eternitat de Deu es examplar a evum?

Solució: forma evum | bonea gloria | justicia senyoria | mèrit colpa |.

De relació

QUESTIÓ ES: si en la inmensitat e eternitat de Deu pot esser relació reyalment.

Solució: relació relació | granea poder | granea eternitat | granea justicia | granea perfecció | foc foc |.

72. *Questió es*: si en los actus de les divines dignitatz relació e orde[1] an concordansa egualtat.

Solució: relació orde[1] | granea eternitat | justicia noblea | volentat larguea | e. a. |.

73. *Questió es*: si en Deu relació de entenent e entés, e volent e volgut, es en tan gran granea desensia con lentenent[2] e lentès en volent e l volgut.

---

1. M, ordinatio.—2. B, sicut intellectus et intellectus.

Solució: relació acció | relació reyalitat | relació granea | relacio eternitat | concordansa egualtat.

74. *Questió es*: si la relació dels actus de les dignitatz es cresible e amable.

Solució: relació articles | justicia manamens | e. a. u. y. | i. u. z. | n. a.

75. *Questió es*: si es hom obligat a mostrar so que les dignitatz de Deu significuen de sí metexes.

Solució: relació manamens | justicia senyoria | granea noblea | mèrit colpa.

76. *Questió es*: qual esposició es pus necessaria, o sela quis cové segons relació de les divines dignitatz o sela quis cové segons la obra extrínsica de Deu?

Solució: relació esposició | granea veritat | eternitat noblea | Deu majoritat | foc foc | foc aer.

77. *Questió es*: si relació e prima enteneió se poden convenir sens secunda enteneió.

Solució: relació prima enteneió | granea eternitat | poder perfecció | larguea noblea | gloria simplicitat.

78. *Questió es*: si en Deu pot esser relació sens enteneió.

Solució: relació secunda enteneió | forma ordinació | dignitatz actus | foc foc.

79. *Questió es*: si en Deu se descové relació de gloria gloriejant gloriejat.[1]

Solució: relació gloria | relació perfecció | relació reyalitat | e. a. | foc foc | dignitatz actus.

80. *Questió es*: si Deus auria pena si no podia infinir.

Solució: relació pena | granea eternitat | poder perfecció | justicia larguea | bonea simplicitat.

81. *Questió es*: si evum[2] qui no à fi, pot esser sens comensament.

---

1. B, glorificatum : M, glorificati.—2. B, *manca aquest mot.*

Solució: relació evum | granea poder | volentat larguea | dignitatz actus | justicia noblea.

De ordenació

QUESTIÓ ES: si negú orde pot[1] esser sens primer e derrer.

Solució: horde orde | a. a. | eternitat saviea | volentat justicia | dignitatz relació.

83. *Questió es*: si en Deu pot esser orde[2] sens pasció.

Solució: orde acció | granea eternitat | poder perfecció | justicia larguea.

84. *Questió es*: si en Deu covê esser tota perfecció qui sia en creatura, pus que no sen seguesca en Deu desordenació.

Solució: orde articles | esser perfecció | privació inperfecció | granea noblea | poder justicia.

85. *Questió es*: si usura es leguda.

Solució: orde manamens | esperansa caritat | accidia enveja | foc foc | foc aer.

86. *Questió es*: si esposició à major granea en orde qui està sobre natura, que en orde qui està per cors de natura.

Solució: orde esposició | a. a. | dignitatz relació | actu forma | Deu majoritat | creatura menoritat.

87. *Questió es*: a qual fi son ordenades totes coses?

Solució: orde prima enteció | a. a. | Deu obra | e. a. | dignitatz relació.

88. *Questió es*: si en evum està segona enteció e primera.

Solució: orde secunda enteció | e. a. | caritat justicia | e. u. | l. a. | accidia ira | gloria pena | majoritat menoritat.

89. *Questió es*: si lorde qui es en Deu es la gloria dels àngels.

1. BM, Utrum in Deo ordo possit. — 2. M, ordinatio *et sic de celeris*.

Solució: orde gloria justicia larguea granea noblea esser perfecció.

90. *Questió es*: si en la eternal[1] pena à orde.

Solució: orde pena dignitatz actus forma acció pena evum i. a. foc aygua.

91. *Questió es*: si en evum qui no à fi, pot esser orde.

Solució: orde evum comensament fi mijà fi gloria pena foc foc.

De acció[2]

Questió es: si Deus à acció en non re.

Solució: acció acció granea poder volentat eternitat justicia larguea.

93. *Questió es*: qui[3] à pació, con hom creent e amant Deu aja acció?

Solució: acció articles a. a. dignitatz actus granea eternitat foc foc potencia objet.

94. *Questió es*: si la acció qui es en Deu, es eternal.

Solució: acció manament a. a. granea eternitat actu relació Deu creatura.

95. *Questió es*: si esposició se cové mils a siencia que a creensa.

Solució: acció esposició e. majoritat n.[4] minoritat esser privació.

96. *Questió es*: *comodo* es la primera entenció activa e la segona pasciva?

Solució: acció prima entenció e. a. i. u. z. foc terra foc foc foc aer.

97. *Questió es*: si la segona entenció à acció en la primera.

Solució: acció secunda entenció foc aygua inmediate mediate afermació negació.

1. BM, in infernali.—2. A, accidia.—3. BM, quid.— 3. BM, u.

98. *Questió es*: si en gloria aurà [1] acció .j. element en altre.

Solució: acció gloria | gloria justicia | essencia forma | dignitat actus | concordansa egualtat.

99. *Questió es*: si en infern .j. demoni à acció en altre.

Solució: acció pena | inmediate mediate | foc aygua | majoritat menoritat.

100. *Questió es*: si mèrit e colpa poden esser eguals en granea a evum.

Solució: acció evum | e. a. | i. a. | granea eternitat | bonea justicia | comensament fi | inmediate mediate.

De articles

Questió es: si sens articles hom pot esser en via de salvació.

Solució: articles articles | e. a. u. y. | i. u. z. | n. a. u. y. z. | acció manamens.

102. *Questió es*: si es vedat que ànima conseba, de la obra intrínsica de Deu, coses maraveloses.

Solució: articles manamens | e. a. | i. u. z. | mèrit colpa | granea menoritat | comensament fi.

103. *Questió es*: si la esposició de la sacra Escriptura se covè mils a articles que a manamens.

Solució: articles esposició | prima entenció secunda entenció | majoritat minoritat.

104. *Questió es*: si Deus à primera entenció a neguna creatura.

Solució: articles prima entenció | a. s. | a. t. | foc foc | foc aer | foc terra | foc aygua.

105. *Questió es*: sils articles se covenen mils a la potencia entellectiva que a la volitiva.

---

[1] M, habet.

Solució: articles secunda entenció e. a. e. manamens i. manamens n. a. n. manamens concordansa majoritat eser privació.

106. *Qnestió es*: si es resurrecció.

Solució: articles gloria a. t. justicia larguea foc foc aer aer e. a.

107. *Questió es*: si articles son demostrables.

Solució: articles pena e. a. i. a. mèrit colpa justicia larguea granea noblea foc foc.

108. *Questió es*: si eternitat es pus demostrable per eternificar, que evum per justicia.

Solució: articles evum granea eternitat justicia noblea comensament mijà.

De manamens

Questió es: qual de les .iij. potencies de lànima es pus obligada a obeír los manamens de Deu?

Solució: manamens manamens b. c. d. e. a. u. y. z. i. u. z. foc foc foc aer inmediate mediate concordansa · egualtat.

110. *Questió es*: sils manamens covenen esser espostz pus fortment segons les coses entellectuals que les sensuals.

Solució: manamens esposició e. a. u. y. i. u. z. foc aer aygua terra prima entenció secunda entenció.

111. *Questió es*: si es fet manament a aquells qui son en via de veritat, que endressen aquells qui son en via de error.

Solució: manamens prima entenció a. u. justicia noblea fe caritat comensament fi.

112. *Questió es*: si es fet manament a home que honre Deu con lo veu desonrar.

1. B, disconcordantia?

Solució: manamens secunda entenció e. a. u. y. i. u. z. foc aygua.

113. *Questió es*: si es vedat que hom crea esser en Deu inmensa velositat en amar e entendre e bonificar e gloriejar.

Solució: manamens gloria a. a. granea eternitat justicia larguea e. a. foc foc.

114. *Questió es*: si manamens espacifiquen pus fortment caritat que temor.

Solució: manamens pena e. a. u. y. i. u. z. prima entenció secunda entenció foc aer.

115. *Questió es*: si Deus à fet negú manament que hom no pusca conplir.

Solució: manamens evum prima entenció secunda entenció foc foc foc aer foc aygua mèrit colpa.

De esposició

QUESTIÓ ES: si en esta ART les questions porien esser tam be soltes per letra con son per figures.

Solució: esposició esposició b. c. d. k. l. m. o. p. q. inmediate mediate <y. z.>.[1]

117.[2] *Questió es*: si esposició espiritual es tan espacificativa con literal.

Solució: esposició prima entenció a. a. s. u. foc aer y. z. caritat gola.

118. *Questió es*: si esposició à major concordansa ab granea e noblea per miracles que per cors de natura.

Solució: esposició secunda entenció a. a. s. s. foc foc majoritat menoritat.

119. *Questió es*: per que la gloria de lautre segle es en est mon invisibla?

1. *De* BM.—2. B, *manca aquesta qüestió i la solució.*

Solució: esposició gloria | perfecció franc arbitre | mèrit colpa | e. i. n.[1] | u. u.[2].

120. *Questió es*: còm per esta ART poden esser espostes les Escriptures?

Solució: esposició pena | a. a. | s. s. | t. t. | u. u.[3] | x. x. | y. z. | foc foc | e. a. u. y. | i. u. z. | m. a. u. y. z.

121. *Questió es*: si actoritat de la sancta Escriptura pot[4] esser contraria a raó.

Solució: esposició evum | a. a. | n. a. | e. a. | y. z. | fi fi.

De prima entenció

QUESTIÓ ES: si pot esser concordansa enfre .j.ª prima entenció e altra sens segona entenció.

Solució: prima entenció prima entenció | concordansa mijà | <comensament fi>[5] | foc aer | e. i.

123. *Questió es*: si prima entenció pot esser sens secunda entenció.

Solució: prima entenció secunda entenció | a. a. | creatura operació | esser privació | e. a. | i. u. z. | foc aer.

124. *Questió es*: si en gloria à prima entenció e secunda.

Solució: prima entenció gloria | e. a. | i. u. z. | foc aygua.

125. *Questió es*: si neguna pena pot esser tan solament per prima entenció.

Solució: prima entenció pena | e. a. u. y. | i. u. z. | foc foc | foc aygua.

126. *Questió es*: si eternitat crea evum per segona entenció o per primera.[6]

---

1. A, u.?—2. B, *manca la darrera* u.—3. B, *manca aquesta cambra*.—4. M, auctoritates ... possint.—5. *De* BM.—6. BM, per primam vel per secundam intentionem.

Solució: prima enteció evum | Deu majoritat | creatura menoritat | justicia noblea.

De secunda entenció

Questió es: si en la granea de la secunda entenció aumenta la primera entenció

Solució: secunda entenció secunda entenció | concordansa mijà | comensament fi | aer aygua | e. i.

128. *Questió es*: si en gloria ànima à major conexensa de sí metexa conexent sí metexa que[1] conexent Deu, con sia a Deu pus desenblant que senblant.[2]

Solució: secunda entenció gloria | a. a. | inmediate mediate | esser privació | dignitatz actus | forma relació.

129. *Questió es*: si gloria o pena es la secunda entenció a que home es creat.

Solució: secunda entenció pena | gloria justicia | volentat noblea | mijà fi | aer aygua.

130. *Questió es*: si en est mon la secunda entenció à tan gran concordansa ab granea con en[3] evum.

Solució: secunda entenció evum | i. u. z. | foc foc | foc aer | foc terra | e. a.[4] | caritat justicia.

De gloria

Questió es: si enfre la potencia memorativa entellectiva e volitiva, en paraís, serà[5] distinció reyal de gloria.

Solució: gloria gloria | e. a. | differencia concordansa | essencia forma | justicia larguea

1. M^1, cognoscendo se ipsam quam : BM, *manca*.—2. B, magis similis quam dissimilis.—3. M^1 in : BM, cum.—4. B, *manca aquesta cambra*.—5. BM, sit.

esser reyalitat | perfecció mèrit | dignitatz relació | forma ordinació.

132. *Questió es*: si totz los .v. seyns corporals covenen esser en gloria.

Solució: gloria pena | u. u. | esser privació | foc foc | foc aer | fi evum | forma ordinació | actu relació.

133. *Questió es*: si en evum serà distinció[1] enfre reyalitat e raó.

Solució: gloria evum | a. t. | foc foc | foc aer | esser perfecció | mèrit colpa.

De pena

QUESTIÓ ES: si als dampnats es major pena con no veen Deu que con[2] entenen e desamen evum.

Solució: pena pena | a. a. | granea eternitat | comensament fi | e. a.

135. *Questió es*: si en evum la potencia entellectiva aurà pena en la memorativa e volitiva, e de *converso*.

Solució: pena evum | prima entenció secunda entenció | differencia contrarietat | comensament fi | granea justicia.

De evum

QUESTIÓ ES: si en evum es temps ni quantitat.

Solució: evum evum | dignitatz relació | forma ordinació | esser privació | foc aer.

1. B, sit (M *també* sit) destructio.—2. B, Utrum in damnatis sit major hoc quod ... quam hoc quod.

7. *De les questions qui son dels comensamens de filosofia.*

⟨*De prima causa*⟩

QUESTIÓ ES: si eternitat e infinitat son dites de Deu pus propriament que prima causa.

Solució: prima causa prima causa dignitatz relació esencia forma a. a. foc foc foc aer.

2. *Questió es*: si la prima causa mou totes coses sens mijà.

Solució: prima causa motus a. a. granea eternitat esser franc arbitre natura apetit inmediate mediate.

3. *Questió es*: si son àngels o no.

Solució: prima causa entelligencia justicia larguea esser privació concordansa majoritat foc foc foc aer e. a. u. y. i. u. z.

4. *Questió es*: si a Deu se cové mils .j. loc que altre.

Solució: prima causa orbis a. a. gloria pena inmediate mediate mèrit colpa.

5. *Questió es*: si Deus es examplar a totes formes.

Solució: prima causa forma[1] foc foc foc aer foc terra foc aygua e. a. u. y. i. u. z. entelligencia orbis.

6. *Questió es*: si la primera causa es movable, con sia moviment concordant ab perfecció.

Solució: prima causa materia[2] differencia contrarietat granea eternitat.

7. *Questió es*: si la prima causa pot més sobre[3] son effectu que lefectu en sí metex.

1. M, forma universalis.—2. M, materia prima.—3. M, per.

Solució: prima causa natura | dignitatz relació | esser privació | granea eternitat.

8. *Questió es*: si la primera causa poria[1] en son effectu, que de conjuncció de simples no fos producta conposició.

Solució: prima causa element[2] | a. a. | granea poder | justicia larguea | eternitat noblea | actu relació | differencia majoritat.

9. *Questió es*: si la primera causa comunica sa essencia a totes creatures.

Solució: prima causa apetit | prima entenció secunda entenció | differencia fi | esser privació.

10. *Questió es*: si ans quel mon fos, era lo mon en potencia en Deu.

Solució: prima causa potencia | a. a. | dignitatz relació | eternitat poder | actu forma | granea perfecció.

11. *Questió es*: si la prima causa pot esser fora son effectu.

Solució: prima causa abitus | a. a. | granea eternitat | actu relació | dignitatz forma | bonea perfecció | comensament fi | poder volentat | franc arbitre privació.

12. *Questió es*: si la primera causa es pur actu.

Solució: prima causa actu | dignitatz relació | forma ordinació | foc foc | foc aer | comensament fi | e. a. | a. a.

13. *Questió es*: si la essencia[3] de la prima causa se mescla ab la essencia de son effectu, con sia en tot loc.

Solució: prima causa mistum | granea eternitat | perfecció simplicitat | justicia noblea.

14. *Questió es*: si enaxí la prima causa representa sí en son effectu, con lo sol sa luu en son objet.[4]

1. BM, ordinare possit.—2. M, elementa simplicia.—3. B, esse.—4. BM, in subjecto.

Solució: prima causa digestió | a. a. | foc foc | foc aer[1] | foc terra | e. a. |.

15. *Questió es*: si pot esser mijà enfre la prima causa e son effectu.

Solució: prima causa conposició | a. a. | inmediate mediate | esser privació | poder volentat | justicia noblea | granea[1] simplicitat | e. u. z. |.

16. *Questió es*: si tota la prima causa es en cascú de son effectu.

Solució: prima causa alteració | granea vertut | eternitat saviea | poder volentat | a. a. |.

De moviment

Questió es: per que moviment substancial es dintre la substancia, e accidental defora?

Solució: motus motus | a. a. | a. s. | foc foc | foc aer | foc terra | foc aygua | e. a. u. y. | i. u. z. |.

18. *Questió es*: còm àngel se mou per loc ni a[2] objet?

Solució: motus entelligencia | entelligencia a. | a. a. | foc foc | abitus actus |.

19. *Questió es*: si mogut .j.ª vegada lo firmament, lo cal pus moure.

Solució: motus orbis | entelligencia a. | forma apetit | natura actu | comensament fi |.

20. *Questió es:* si la forma universal es movable.

Solució: motus forma[3] | a. a. | prima causa entelligencia | entelligencia orbis | orbis forma | comensament fi |.

21. *Questió es*: si la primera materia es moguda en partz, e de *converso*, e que[4] en sí metexa sia inmovable.

Solució: motus materia[5] | a. a. | dignitatz relació | s. s. | b. c. d. e. | foc foc | foc aer |.

---

1. M, perfectio.—2. BM, et quomodo habeat.—3. M, forma universalis.—4. B, et quod : M, et quomodo.—5. M, materia prima.

22. *Questió es*: si motus es per tota la espera del foc.

Solució: ¦ motus natura ¦ ¦ entelligencia orbis ¦ ¦ forma apetitus ¦ ¦ abitus mistum ¦ ¦ digest conpost ¦.[1]

23. *Questió es*: si cascú element se mou en lautre.

Solució: ¦ motus element[2] ¦ ¦ foc foc ¦ ¦ foc aer ¦ ¦ foc terra ¦ ¦ foc aygua ¦.

24. *Questió es*: si apetit natural e moviment natural *differunt in numero.*

Solució: ¦ motus apetit ¦ ¦ forma materia ¦ ¦ mistum digestum ¦ ¦ potencia actu ¦ ¦ comensament fi ¦.

25. *Questió es*: si en la forma qui es en potencia, està moviment.

Solució: ¦ motus[3] potencia ¦ ¦ mistum digestum ¦ ¦ forma materia ¦ ¦ foc foc ¦ ¦ foc aer ¦.

26. *Questió es*: si motus à pus noble àbit[4] que estació.

Solució: ¦ motus abitus ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ granea eternitat ¦ ¦ dignitatz relació ¦ ¦ foc foc ¦ ¦ foc aer ¦ ¦ comensament fi ¦ ¦ afermació negació ¦ ¦ differencia concordansa ¦.

27. *Questió es*: si actus à major perfecció en estació que en moviment.

Solució: ¦ motus actus ¦ ¦ a. a. ¦ ¦ comensament fi ¦ ¦ foc aer ¦ ¦ foc terra ¦ ¦ e. a. ¦ ¦ e. u. y. ¦.

28. *Questió es*: si aer e vapós son diferens en essencia.

Solució: ¦ motus mistum ¦ ¦ digestum conposició ¦ ¦ aer aer ¦ ¦ foc aer ¦[5] ¦ aer aygua ¦ ¦ aer terra ¦.

29. *Questió es*: qual es pus segura cura en lo malaute, o per senblant o per contrari?

Solució: ¦ motus digestum ¦ ¦ apetitus conposició ¦ ¦ foc foc ¦ ¦ foc aer ¦ ¦ foc aygua ¦.

30. *Questió es*: si en conpost pot esser moviment sens tocament de .j.ª superficiens[6] ab altra.

---

1. BM, habitus mixtio ¦ digestio compositio *(formes usuals)*.—2. M, elementa simplicia.—3. B, actus.—4, BM, appetitum.—5. M, [aër ignis].—6. M, partis.

Solució: motus conpost mistum digestum foc aer foc terra foc aygua.

31. *Questió es*: si moviment pot esser sens loc.

Solució: motus alteració foc aer foc terra e. a. u. y. i. u. z. < a. a. >.[1]

De entelligencia

Questió es: còm los àngels fruexen Deu?

Solució: entelligencia entelligencia a. a. a. s. foc foc forma relació.

33. *Questió es*: si àngel mou lo firmament ab la potencia entellectiva o volitiva.

Solució: entelligencia orbis forma materia apetitus abitus motus conposició.

34. *Questió es*: si àngel mou la forma universal en les formes particulars, e de *converso*.

Solució: entelligencia forma[2] apetitus abitus inmediate mediate natura potencia digestum conposició.

35. *Questió es*: si àngel diversifica la prima materia sotz les .iiij.ᵉ universals formes simples.

Solució: entelligencia materia[3] apetitus abitus natura elemens foc aer aer aygua aygua terra foc terra.

36. *Questió es*: si àngel à previdencia[4] de so que farà natura.

Solució: entelligencia natura a. a. motus orbis actus relació foc foc foc aer.

37. *Questió es*: si àngel mou los elemens en vertut o en substancia.

Solució: entelligencia elemens[5] forma materia mistum digestum potencia objet.

1. *De* BM.—2. *M*. forma universalis.—3. *M*, materia prima.—4. M^1 providentian (*M*, prudentiam).—5. *M*, elementa simplicia.

38. *Questió es*: si àngel aperseb tan manifestament les coses sensibles con home.

Solució: entelligencia apetitus | a. a. | forma relació | dignitatz actus | foc foc.

39. *Questió es*: si àngel à distinctes potencies en essencia.

Solució: entelligencia potencia | a. a. | actus relació | gloria pena | b. c. d. h.

40. *Questió es*: còm parla .j. àngel ab altre?

Solució: entelligencia abitus | a. a. | dignitatz actus | forma relació | caritat justicia | comensament fi | concordansa mijà.

41. *Questió es*: si en àngel an velocitat sos actus.

Solució: entelligencia actus | a. a. | e. a. | foc aer | caritat justicia | esser perfecció.

42. *Questió es*: si .j. àngel pot esser en altre.

Solució: entelligencia mistum | a. a. | forma ordinació | foc foc | e. a. u. y.

43. *Questió es*: si àngel à sciencia per aquisició.

Solució: entelligencia digestió | a. a. | forma ordinació | inmediate mediate.

44. *Questió es*: per que àngel parla pus covinentment ab home qui dorm que ab hom vetlant?[1]

Solució: entelligencia conposició | s. s. | foc aygua | concordansa majoritat.

45. *Questió es*: si en les qualitatz dàngel es alteració.

Solució: entelligencia alteració | a. a. | b. f. | c. g. | d. h. | foc foc | foc aer.

1. M, Quis angelus magis convenienter loquitur cum homine, vel qui loquitur cum homine dormiente, (A, qui drom) vel cum homine vigilante?

De orbis

QUESTIÓ ES: si orbis es per sí metex mogut.

Solució: orbis orbis | inmediate mediate | a. intelligencia | foc foc | foc aer.

47. *Questió es*: si orbis influex àbit en la universal forma ab la qual[1] sien abituades les particulars formes.

Solució: orbis forma[2] | a. entelligencia | motus mistum | digest conpost.

48. *Questió es*: si los corses celestials influen en la primera materia o en los elementatz.

Solució: orbis materia[3] | inmediate mediate | foc foc | foc aygua.

49. *Questió es*: si los corses celestials porien moure los elemens sens apetit.

Solució: orbis natura | foc aer | foc terra | foc aygua | mistum digestum.

50. *Questió es*: si lo sol es foc simple.

Solució: orbis elemens[4] | mistum digestum | natura apetit | aer aygua | foc terra.

51. *Questió es*: si orbis mou tota la espera de laygua.

Solució: orbis apetit | mistum digestum | conposició[5] alteració | foc terra.

52. *Questió es*: si la conposició del foc està en potencia en la influencia del sol.

Solució: orbis potencia | a. a. | granea eternitat | apetit abitus | foc terra | foc aer.

53. *Questió es*: si la luna es aygua simpla qui es apelada element.

Solució: orbis abitus | aygua terra | mistum conpositio | apetitus digestio | foc aygua.

1. M, cum quo (habitu).—2. M, forma universalis.—3. M, materia prima.—4. M, elementa simplicia.—5. M, operatio.

54. *Questió es*: si la influencia del sol es de la essencia del sol.

Solució: | orbis actus | potencia abitus | digestió conposició | mistum alteració | b. c. d. e. |.[1]

55. *Questió es*: si lo ray del sol es cors.

Solució: | orbis mistum | forma materia | digestió conposició | abitus alteració |.

56. *Questió es*: sis poria fer digestió si la luna no retardava la gran[2] influencia del sol.

Solució: | orbis digestió | apetitus actus | motus alteratio | foc foc | foc aygua |.

57. *Questió es*: si es retardament de la gran influencia de laygua, la resplandor que la luna reeb del sol.

Solució: | orbis conposició | a. a. | foc foc | prima causa entelligencia | e. a. | majoritat fi |.

58. *Questió es*: si enaxí con representació de .ij. espils contraposatz,[3] es representata per lo sol la figura de <la> terra en la escuritat de la luna.

Solució: | orbis alteració | apetit abitus | potencia actus | aygua terra | foc aygua |.

De forma

QUESTIÓ ES: si forma universal es.

Solució: | forma[4] forma | a. intelligencia | orbis materia | apetit potencia | natura elemens | abitus actus | concordansa majoritat | comensament fi |.

60. *Questió es*: si enfre forma universal e idea à differencia en essencia e natura.

Solució: | forma materia[5] | a. a. | a. t. | granea eternitat | Deu creatura | dignitatz relació | foc foc | mistum conposició |.

1. BM, *posen aquesta cambra al final de la solució de la questió següent* (55).—2. M^1, magnam : BM, maximam.—3. M^1, contrapositis : BM, compositis.—4. M. forma universalis *et sic de ceteris*.—5. M, materia prima.

61. *Questió es*: si les formes particulars son actives e pascives.

Solució: forma natura | a. orbis | actus mistum | foc aer | foc terra | foc aygua | inmediate mediate | materia natura.

62. *Questió es*: si .j. element pot nèxer e ixir daltre.

Solució: forma element[1] | a. a. | s. s. | u. u. | t. t. | foc foc | foc aer | foc terra.

63. *Questió es*: si la forma qui està en potencia à apetit.

Solució: forma apetit | motus orbis | mistum digestum | materia actus | conposició alteració | aer aygua | n. e. i.

64. *Questió es*: si per la forma universal son les particulars formes en potencia en la materia.

Solució: forma potencia | motus abitus | apetit actus | digestió conposició.

65. *Questió es*: si en la forma universal son abituades totes les particulars formes naturals.

Solució: forma abitus | prima causa motus | entelligendia orbis | materia natura | apetitus actus | mijà fi.

66. *Questió es*: si en qualitat pasciva à forma pació.

Solució: forma actus | materia natura[2] | mistum digestió | foc aer | inmediate mediate.

67. *Questió es*: si la forma universal e la materia prima acupen[3] loc.

Solució: forma mistum | motus conposició | potencia actus | foc foc | foc aer.

68. *Questió es*: si l foc dóna tanta de calor con reeb de seccor.

Solució: forma digestió | foc aer | foc aygua | foc terra | motus alteració | apetitus actus.

---

1. M, elementa simplicia.—2. B, materia natura *tatxat* materia.—3. M, in materia prima occupet.

69. *Questió es*: si en lo comensament, con lo mon fo creat, la universal forma e la primera materia eren cors.

Solució: [forma conposició] [esser privació] [elemens apetit] [abitus actus].[1]

70. *Questió es*: si la forma universal e la primera materia son .j. cors o si son de natura corporal, estans essencia de moltz corses.

Solució: [forma alteració] [motus orbis] [mistum digestió] [apetit conposició] [abitus actus] [potencia abitus] [natura elemens].

De materia

QUESTIÓ ES: si prima materia es reyalment o segons raó.

Solució: [materia[2] materia] [motus[3] orbis] [apetitus actus] [potencia abitus] [foc foc] [foc terra] [foc aer] [foc aygua].

72. *Questió es*: quals accidens de la substancia son[4] mils a la natura de la materia que de la forma?

Solució: [materia natura] [forma apetitus] [potencia actus] [foc aer].

73. *Questió es*: si la primera materia es .j.ª per essencia e distincta en partz.

Solució: [materia elemens] [foc aer] [aygua terra] [apetitus actus] [mistum digestum] [conposició alteració].

74. *Questió es*: sil foc pot esser simple fora sa espera.[5]

Solució: [materia apetitus] [potencia abitus] [foc foc] [foc aer] [foc aygua] [mistum conpost] [motus actus].

---

1. M, [Forma universalis campositio] [privatio elementa] [appetitus potentia] [habitus actus].—2. M, materia prima *et sic de ceteris*.—3. M, intelligentia.—4. BM, insunt.—5. A, especia.

75. *Questió es*: si en so que la primera materia no pot esser pasciva per sa simplicitat, pot[1] esser pasciva per conposició en segona materia.

Solució: materia potencia | motu orbis | natura elemens | mistum conpost | foc aer | foc terra.

76. *Questió es*: si pació es perfecció de la primera materia.

Solució: materia abitus | motus orbis | apetitus actus | esser privació | foc terra | foc aygua | i. u. z.

77. *Questió es*: si dels actus de la primera materia es producta qualitat pasciva.

Solució: materia actus | apetitus abitus | forma digestió | foc terra | aygua terra.

78. *Questió es*: si materia pot esser en materia e forma <en forma>.[2]

Solució: materia mistum | motus orbis | foc aer | foc terra | foc aygua | differencia concordansa | natura apetit | esser privació.

79. *Questió es*: si ls accidens ixen de materia per la forma.

Solució: materia digestió | b. c. d. e. | foc aer | mistum conpost.

80. *Questió es*: si la prima materia està en quantitat continua o discreta.

Solució: materia conposició | motus forma | orbis elementa | mistum digestum[3] | potencia actus.

81. *Questió es*: si tenebres son mesclament delemens en absencia de luu.

Solució: materia alteració | motus orbis | aygua aygua | mistum digestió.

1. BM, in se nequeat.—2. *De* BM.—3. A, discretum.

De natura

QUESTIÓ ES: si natura es producta, en los particulars, de la forma universal e de la prima materia.

Solució: natura natura | prima causa motus | entelligencia orbis | potencia abitus | comensament mijà | concordansa fi | foc aer |.

83. *Questió es*: si en elementat no son les formes simples, deman: on son con lan conpost?

Solució: natura elemens | forma materia | motus orbis | potencia actus | apetitus abitus |.

84. *Questió es*: per que la pera qui cau à major moviment on pus sapropinqua a son sentrum?

Solució: natura apetit | a. a. | s. s. | foc foc | foc aer | foc terra | foc aygua | esser privació | inmediate mediate |.

85. *Questió es*: si en elementat[1] son elemens simples so que noy pot entrar[2] en conposició.

Solució: natura potencia | motus orbis | forma materia | apetit actus | foc aer | foc terra |.

86. *Questió es*: per qual natura influex la mar major?[3]

Solució: natura àbit | motus orbis | potencia alteració | foc aer | foc aygua | mistum digestum | forma conposició |.

87. *Questió es*: per qual natura es la mar salada?

Solució: natura actu | motus orbis | foc terra | terra terra | foc foc | mistum alteració | r. r. |.

88. *Questió es*: sil foc à més de leugeria que laygua de ponderositat.

Solució: natura mistum | digestum conposició | motus alteració | justicia trempansa | aer terra |.

1. BM, *no tradueixen* en elementat.—2. B. intelligere.—3. BM, influat (M[1] refluat) mare Angliae.

89. *Questió es*: sil foc escalfaria si no reebia cecor de la terra.

Solució: [natura digestió] [a. a.] [larguea simplicitat] [foc aygua] [comensament fi].

90. *Questió es*: si natura se covė mils a simplificar que a conpondre.[1]

Solució: [natura conposició] [forma materia] [motus orbis] [apetitus actu] [a. a.] [s. s.] [x. x.] [foc foc] [foc aer] [trenpansa gola].

91. *Questió es*: si es necessitat que los elemens sien en quart nombre tan solament.[2]

Solució: [natura alteració] [forma materia] [apetitus potencia] [actus abitus] [mistum digestió] [motus conposició].

De elemens[3]

QUESTIÓ ES: si de los simples elemens poden esser fetes partz essencials o entegrals.

Solució: [elemens elemens] [motus orbis] [forma materia] [mistum digestum] [foc foc] [s. s.].

93. *Questió es*: sils elemens simples son corses o si son de natura corporal.

Solució: [elemens apetitus] [motus orbis] [forma materia] [foc foc] [aygua aygua] [justicia fortitudo] [abitus actus] [mistum digestió].

94. *Questió es:* si negú element à moviment per sí metex.

Solució: [element potencia] [inmediate mediate] [orbis forma] [foc foc] [foc terra] [e. i.] [natura alteració].

95. *Questió es*: sil foc à en àbit altra forma mas aquela ques pertayn a sa qualitat.

---

1. A, conpendre.—2. BM, in numero tantum quattuor.—3. M, De elementis simplicibus *i després* elementa simplicia *en la primera cambra de cada solució*.

Solució: | element àbit | prima causa motus | entelligencia orbis | forma materia | foc aer | foc terra | foc aygua | apetit actu |.

96. *Questió es*: si l foc à major concordansa ab la operació de laer que de la terra.

Solució: | element actu | apetit potencia | mistu digestió | mistum conposició | natura alteració | orbis forma |.

97. *Questió es*: si .j. element simple pot esser en altre.

Solució: | element mistum | digestió conposició |[1] natura alteració | motus orbis | forma materia | apetitus potencia | a. a. | e. i. |[2] | foc aer | foc aygua |.

98. *Questió es*: si la calor e la lugor del foc son .j.ª metexa potencia.

Solució: | element digestió | foc aer | foc terra | foc aygua | motus orbis | forma materia | conposició digestió | d. h. | b. k. |[3] | r. r. |.

99. *Questió es*: si l foc pogra entrar en conposició[4] si fos per sí metex sec.

Solució: | element conposició | orbis digestió | apetitus actus | foc foc | foc aygua | esser privació |.

100. *Questió es*: si tenebres son per privació de inluminar e de escalfar.

Solució: | element alteració | motus orbis | foc aer | foc aygua | foc terra | abitus actus | mistum digestum | d. h. |.

De apetit

QUESTIÓ ES: si natural apetit es potencia activa e pasciva.

Solució: | apetit apetit | inmediate mediate | entelligencia orbis | motus abitus | foc aer | foc terra | b. c. d. e. | forma materia |.

---

1. M, *afegeix* [natura elementa].—2. B, e. z.?—3. M, [H. R.]—4. B, mutare posset compositionem.

102. *Questió es:* si apetit mou la forma, sens mijà, de potencia a actu.

Solució: apetit potencia foc foc foc aer motus orbis abitus actus inmediate mediate comensament fi.

103. *Questió es:* si apetit està en la vertut que Deus à dada a paraules erbes e peres.

Solució: apetit abitus a. a. actus relació e. a. u. y. motus forma foc foc.

104. *Questió es:* per que lasaman contradiu enfantar e lo jaspi la influencia de sanc estanouar?[1]

Solució: apetit actus esser privació a. a. foc foc motus orbis abitus[2] conposició.

105. *Questió es:* si la terra à més de ponderositat en laer que en lo foc.

Solució: apetit mistum foc terra aer terra forma materia d. h.

106. *Questió es:* per que mul no engenra?

Solució: apetit digestió a. a. concordansa egaltat foc aer foc aygua differencia menoritat motus alteració.

107. *Questió es:* si conposició en substancia es pus apetible que simplicitat en accident.

Solució: apetit conposició a. a. granea simplicitat esser privació.

108. *Questió es:* si substancia es pus coronpable per partz essencials o entegrals o accidentals.

Solució: apetit alteració forma materia foc foc foc aer abitus actus.

---

1. M[1] contradicat partui et jaspis fluxui sanguinis : BM, contradicat ferro (B, petre parere) et jaspis sanguini in fluere. (A, *una clapa d'humitat fa la lliçó dificultosa : sembla que manca* l *davant* asaman; *l'article* la *davant* influencia *potser ha d'esser* à = ha; estanouar = extenuar?)—
2. M[1] habitus : BM, apetitus.

De potencia

Questió es: si l foc escalfa de sa[1] entitat en lo elementat.

Solució: potencia potencia | foc foc | a. a. | granea larguea | esser perfecció | apetit actus.

110. *Questió es*: si la forma qui està en àbit, està en potencia.

Solució: potencia àbit | motus[2] actus | digestió alteració | esser privació.

111. *Questió es*: qual es lo mijà per que sanitat e enfirmitat se contrasten?

Solució: potencia actus | abitus mistum | digestió alteració | r. r. | foc aer | foc aygua.

112. *Questió es*: si so es materia prima don ix la forma en qui no cab tota la materia.

Solució: potencia mistum | a. a. | foc foc | esser perfecció | esser privació.

113. *Questió es*: sils elemens simples, quis mouen e son mogutz a conposició, an altra via[3] mas tan solament la potencia sincitiva e vegetativa.

Solució: potencia digestió | prima causa motus | orbis natura | forma materia | inmediate mediate | afermació negació.

114. *Questió es*: si la potencia vegetativa es natura[4] de cors o es cors.

Solució: potencia conposició | forma materia[5] | apetit actus | natura abitus.

115. *Questió es*: si aquella forma quis mou a actu, mou altra forma.

Solució: potencia alteració | apetitus abitus | foc foc | n. a. | e. a. | actus relació.

1. A, de la.—2. M, habitus.—3. BM, vitam.—4. BM, sit de natura. —5. B, inmediate.

De àbit

QUESTIÓ ES: sil foc à en àbit secor per influencia de sa calor o de la terra.

Solució: àbit àbit | foc foc | foc aer | foc terra | foc aygua | e. y. | i. z.

117. *Questió es*: si àbit[1] es pus prop a actu que a potencia.

Solució: àbit actu | comensament mijà | apetit fi | esser privació | aer terra.

118. *Questió es*: si de multitut dàbitz se pot fer mesclament.

Solució: àbit mistum | u. u. | forma materia | apetit actus | comensament fi.

119. *Questió es*: si àbit es produyt per forma e materia e privació.

Solució: àbit digestió | e. u. y. | n. u. y. | foc aer | foc aygua | apetit actu | potencia conposició.

120. *Questió es*: si àbit es mijà conpost de potencia e actu.

Solució: àbit conposició | motus apetitus | potencia actu | aer aygua.

121. *Questió es*: si en lo foc e en laer calor e lugor son en .j. àbit metex.

Solució: abitus alteració | foc foc | foc aygua | esser privació | e. a. u. y.

De actu

QUESTIÓ ES: si calor nex e ix de foc simple e si ix en foc conpost[2] per elementat.

---

1. B, habitus ignis.—2. BM ab igne simplici in ignem compositum.

Solució: actu actu | forma materia | apetit potencia | abitus mistum | foc foc.

123. *Questió es*: si element estant simple entra en mesclament.

Solució: actu mistu | natura elemens | apetit potencia | abitus digestió | vertut majoritat.

124. *Questió es*: si .j. lum engenra de sa essencia e natura altre lum, ensenent .j.ª candela daltra.

Solució: actu digestió | a. a. | e. a. u. y. | i. u. z. | orbis forma | motus materia | foc foc | foc aer.

125. *Questió es*: còm entren los elemens en conposició e còm estan simples?

Solució: actu conposició | a. a. | b. c. d. e. | foc foc | foc aer | forma materia | motus orbis | natura elemens | apetit potencia.

126. *Questió es*: si les formes qui esdevenen en privació, romanen en àbit en la universal forma e en la materia prima.

Solució: actu alteració | prima causa entelligencia | comensament fi | motus orbis | potencia apetitus | esser perfecció | e. a. | foc foc | foc aer | foc aygua.

De mistu

QUESTIÓ ES: si mistum es en tan gran quantitat en digestió con en conpost.

Solució: mistum mistum | apetitus actus | r. n. i. e.[1] | foc foc | foc aer.

128. *Questió es*: si per digestió se fa buydament de mistu e ompliment de conpost.

Solució: mistum digestió | esser privació | foc foc | foc aer | foc terra | e. a. u. y. | i. u. z.

1. B, r. u. e. : M, [R N] [E I].

129. *Questió es*: si en lo montiplicament de les partz es muntiplicat Iuniversal.

Solució: mistum conposició | foc foc | foc aer | foc terra | forma materia | motus alteració | e. a. u. y. |.

130. *Questió es*: si tot es loc de ses partz, e si les partz son loc de lur tot.

Solució: mistum alteració | forma materia | foc aer | foc foc | foc terra | foc aygua |.

De digestió

QUESTIÓ ES: si .j. loc pot esser en altre.

Solució: digestió digestió | foc aer | foc terra | foc aygua | e. a. u. y. | i. u. z. | motus alteració | forma materia |.

132. *Questió es*: sil foc escalfa lo sobjet[1] de la humiditat o la humiditat.

Solució: digestió conposició | comensament mijà | forma materia | apetit actus |.

133. *Questió es*: per que en generació es pus luyn la materia a esser que la forma, e en corrobció nes pus prop?

Solució: digestió alteració | motus natura | apetitus actus | a. a. |.

De conpusició

QUESTIÓ ES: si elementat es conservat per les formes simples o per la comuna forma.

Solució: conposició conposició | forma materia | foc foc | aer aer | aygua aygua | terra terra | apetit actus |.

1. M[1], subjectum : BM, objectum.

135. *Questió es*: si la comuna forma, que ab la comuna materia[1] conpon cors, à enaxí loc espasífic en lo cors con à lo seyn comú als .v.[2] particulars.

Solució: conposició alteració | foc foc | foc aer | apetitus potencia | abitus actus | motus entelligencia | forma materia.

De alteració

Questió es: si alteració comensa enans per la forma que per la materia.[3]

Solució: alteració alteració | motus entelligencia | forma materia | foc foc | foc aer | apetit actus | esser privació.

8. *De les questions qui son dels comensamens de dret, e primerament*

De dret formal[4]

Questió es: què es forma en dret?

Solució: forma forma | a. a. | s. s. | u. u. | e. a. u. y. | i. u. z. | foc aer | àbit actus.

2. *Questió es*: si forma e materia e privació son generals comensamens de dret.

Solució: forma materia | d. h.[5] | apetitus alteració | esser privació.

3. *Questió es*: si dret à major dependencia a forma que a materia.

Solució: forma dret | a. s. | foc foc | foc aer | foc terra | potencia objet.

1. M, cum materia conveniens *(sic)*.—2. B, communem sensum quinque : M, communis sensus cum quinque.—3. BM, in forma ... in materia.—4. M, de forma juris.—5. M, *omet aquesta cambra*.

4. *Questió es*: en què està la forma de dret comú?

Solució: forma comú caritat justicia a. a. foc aer majoritat egaltat.

5. *Questió es*: si la materia de dret comú es tan necessaria con la forma de dret especial.

Solució: forma especial concordansa majoritat apetitus actus.

6. *Questió es*: còm .j. dret es concordant al altre?

Solució: forma natural a. s. s. s. foc foc comú especial comensament fi.

7. *Questió es*: si elecció es pus necessaria per dret natural que per dret positiu.

Solució: forma positiu a. a. e. i. y. z.[1] foc foc substancia accident prima entenció secunda entenció.

8. *Questió es*: còm les dignitatz de Deu influexen dret?

Solució: forma canònic dignitatz actus b. c. d. f. g. h. u. u. y. z..

9. *Questió es*: si en dret à la forma major concordansa ab justicia que la materia ab senyoria.

Solució: forma sivil prima entenció secunda entenció apetit actus a. a. foc foc.

10. *Questió es*: si jugje avar es pus accebtable[2] que ergulós.

Solució: forma custuma a. a. larguea simplicitat foc terra foc aer.

11. *Questió es*: còm se deu fer juesi?[3]

Solució: forma tesòrica natural pràtica e. a. u. y. i. u. z. digestió conposició orbis elemens.

12. *Questió es*: si dret es pus amable que temable.

Solució: forma pràtica d. h. e. y. i. z. prima entenció secunda entenció.

---

1. M, [E I Y Z] *(en una sola cambra)*.—2. M, recusabilis.—3. BM, judicium.

13. *Questió es*: còm se mesclen los uns dretz ab los altres?

Solució: forma nutritiu mistum digestió u. u. prima enteció secunda enteció foc terra foc aer foc aygua.

14. *Questió es*: si la forma del dret canònic es pus natural que del dret sivil.

Solució: forma conparatiu a. a. s. s. foc foc foc terra mijà fi.

15. *Questió es*: si dret pot esser en major granea en .j.ª de les .iij. potencies de lànima que en altra.

Solució: forma antic d. h. c. foc b. aygua differencia concordansa prima enteció secunda enteció.

16. *Questió es*: en qui pot esser dret en major granea, o en jugje o en reum o en actor?

Solució: forma novel d. h. perfecció franc arbitre motus forma orbis materia prima enteció secunda enteció caritat fortitudo.

De dret material[1]

QUESTIÓ ES: què es materia en dret?

Solució: materia materia concordansa mijà comensament fi aer terra foc aygua.

18. *Questió es*: si dret nex de la materia e ix en la forma.[2]

Solució: materia dret b. c. d. e. foc foc foc aer apetitus actus potencia abitus.

19. *Questió es*: en què està la materia de dret comú?

Solució: materia comú especial especial natural canònic concordansa egualtat motus mistum.

1. M, De materia juris.—2. BM, Utrum jus oriatur ex materia in (M. et) forma.

20. *Questió es*: còm es dret diversificat en moltes especies?

Solució: materia especial | d. h. | u. u. | fi fi | prima entenció secunda entenció.

21. *Questió es*: si la materia del dret natural es pus tenedora[1] que la forma del dret positiu.

Solució: materia natural | n. y. | e. y. | i. z. | tesòrica pràtica | majoritat menoritat | esser privació.

22. *Questió es*: si dret comensa enans en la potencia entellectiva que en la volitiva.

Solució: materia positiu | a. a. | actus relació | volentat justicia | m. y. z. | c. y. z. | d. h. y. z..[2]

23. *Questió es*: si dret perex[3] enans en la potencia volitiva que en la entellectiva.

Solució: materia canònic | d. franc arbitre | y. z. | c. y. z. | mèrit colpa.

24. *Questió es*: si la sciencia de theologia es pus contraria a simonia que la siencia de dret.

Solució: materia sivil | forma natural | foc terra | foc aygua | a. a..

25. *Questió es*: si en costuma dret seguex més la materia que la forma.

Solució: materia costuma | prima entenció secunda entenció | natural positiu.

26. *Questió es*: si jugje deu enans ensercar la materia de dret que la forma.

Solució: materia tesòrica | differencia fi | foc aer | foc aygua.

27. *Questió es*: si hom se pot apelar, per dret, de sentencia qui aja vera forma e coronpuda materia.

Solució: materia pràtica | nutritiu conparatiu | differencia concordansa | potencia actus | apetitus abitus.

---

1. BM, sit plus tenenda : M[1] magis obliget.—2. M, [D H] [Y Z].—3. M, praeeat.

28. *Questió es*: si dret pot esser nudrit de viscis.

Solució: materia nutritiu prima entenció canònic secunda entenció sivil.

29. *Questió es*: qual dret es substancial e qual accidental?

Solució: materia conparatiu e. a. e. u. y. i. u. z. prima entenció secunda entenció foc aer foc aygua foc foc.

30. *Questió es*: si justicia e injuria son pus contraris en enteniment e volentat, que en memoria e enteniment, e que en memoria e volentat.[1]

Solució: materia antic saviea volentat justicia simplicitat granea larguea.

31. *Questió es*: si la materia del dret antic se corromp en lo neximent iximent e conservament de dret nou.

Solució: materia novel motus orbis mistum digestió foc foc forma alteració.

De dret

QUESTIÓ ES: què es dret?

Solució: dret dret e. a. u. y. i. u. z. creatura operació apetit actus.

33. *Questió es*: per què es dret.

Solució: dret comú a. a. caritat justicia e. i. y. z. u. u.

34. *Questió es*: còm es dret ensercat?

Solució: dret especial e. a. u. y. i. u. z. foc foc foc terra foc aer foc aygua comú natural.

35. *Questió es*: còm es dret atrobat?

Solució: dret natural caritat caritat justicia justicia foc foc foc aer.

36. *Questió es*: còm es dret conservat?

1. BM, quam in memoria, et plus in intellectu quam in memoria et voluntate.

Solució: dret positiu | comú natural | canònic sivil | a. a. | foc foc | foc aygua.

37. *Questió es*: si dret sivil es pus ymaginable que canònic.

Solució: dret canònic | a. a. | foc foc | esperansa caritat | justicia lucxuria.

38. *Questió es*: si dret canònic es pus entelligible que dret sivil.

Solució: dret sivil | e. a. | e. u. y. | i. a.[1] | i. u. z. | foc foc | foc tesòrica.[2]

39. *Questió es*: per que dret de costuma se cové mils a dret sivil que a dret canònic?

Solució: dret costuma | forma materia | mistum alteració | esser privació.

40. *Questió es*: si dret està en major granea en la tesòrica que en la pràtica.

Solució: dret tezòrica | forma materia | comensament fi | caritat fi[3] | caritat justicia.

41. *Questió es*: si dret positiu pot eser contra dret natural.

Solució: dret pràtica | n. y. z.[4] | e. u. y. | i. u. z. | nutritiu conparatiu | a. a. | inmediate mediate.

42. *Questió es*: còm es dret nudrit?

Solució: dret nutritiu | caritat prudencia | concordansa egualtat | foc foc | comensament mijà[5].

43. *Questió es*: si dret es actu de vertutz o si es potencia per sí estant.

Solució: dret conparatiu | antic novel | e. u. y. | i. u. z.[6] | abitus actus | digestió alteració.

44. *Questió es*: còm deu esser dret allegat?

Solució: dret antic | a. a. | e. a. u. y. | i. u. z.

1. B, *manca aquesta cambra.*—2. M, [theoricum practicum].—3. BM, *ometen aquesta cambra, que potser sia de més.*—4. M[1], N V Y Z : M, [N V Y].—5. B, finis.—6. B, *manca aquesta cambra.*

foc foc foc aer foc terra foc aygua prima entenció secunda entenció.

45. *Questió es*: còm dret deu esser costutuít?

Solució: dret novel forma materia a. a. foc foc e. a. u. y. i. u. z.

De dret comú

Questió es: què es dret comú?

Solució: comú comú especial especial concordansa egualtat comensament fi foc foc e. e. i. i. u. u..

47. *Questió es*: en què es major caritat, o en dret comú o especial?

Solució: comú especial comú majoritat especial menoritat prudencia fortitudo a. a..

48. *Questió es*: si necessitat es contra dret.

Solució: comú natural prima entenció secunda entenció foc aygua nutritiu alteració forma materia caritat justicia fortitudo trempansa.

49. *Questió es*: si home pobre à dret en los bens del home ric.

Solució: comú positiu natural especial caritat justicia prudencia enveja.

50. *Questió es*: si doctrina es pus necessaria a home infeel que almoyna a home pobre.

Solució: comú canònic e. a. i. u. z. mijà fi prima entenció secunda entenció.

51. *Questió es*: si per sospita deu esser fet torment.[1]

Solució: comú sivil materia nutritiu n. y. e. y. i. z. inmediate mediate.

52. *Questió es*: si es legut ausiure los infeels sens prehicació e doctrina.

1. B, debeat aliquis tradi questionis tormentis : M, debeat alicui tradi quaestio in tormentis.

Solució: comú costuma | caritat justicia | fe esperansa | prudencia fortitudo.

53. *Questió es*: si bona entenció pot esser dampnificada[1] per dret, e de *converso*.

Solució: comú tezòrica | n. z. | fe caritat | r. r. | comensament fi | inmediate mediate | materia nutritiu.

54. *Questió es*: si es més de dret en est mon, que de injuria.

Solució: comú pràtica | esser privació | e. a. u. y. | i. a. u. z. | foc aer | foc aygua.

55. *Questió es*: si dret especial es pus conservable que comú, segons dret natural.

Solució: comú nutritiu | natural positiu | inmediate mediate | accidia enveja.

56. *Questió es*: còm es dret calumpniat?

Solució: comú conparatiu | n. e. | i. r. [2] | canònic sivil | prima entenció secunda entenció | y. z. | foc aer | foc terra | foc aygua.

57. *Questió es*: si dret[3] fos, si colpa no fos.

Solució: comú vel | motus orbis | foc aer | foc terra | e. a. y. [4] | potencia objet.

58. *Questió es*: qual dret es pus perlongable[5] o antic o novel?

Solució: comú novel | nutritiu conparatiu | forma materia | n. y. | e. y. | apetitus actus | abitus digestió.

De dret especial

Questió es: què es dret especial?

Solució: especial especial | comú concordansa | comensament fi | foc foc.

1. BM, intentio (B, intentione) condemnari possit.—2. M, [N E I R].—3. B, peccatum.—4. B, e. a. u. y.—5. BM, dilatorium.

60. *Questió es*: si fe e prudencia an espasífica vertut en dret especial e natural.

Solució: especial natural | n. y. | e. y. | i. z. | subposició demostració.

61. *Questió es*: si en la forma de dret comú son eguals les formes de dret especial.

Solució: especial positiu | prima enteució secunda enteució | foc aer | foc terra.

62. *Questió es*: qual de les .iij. potencies de lànima pecca més en perjurar?

Solució: especial canònic | d. prima entenció | b. c. secunda entenció | h. y. | motus orbis.

63. *Questió es*: si reus es tan sospitable con actor.

Solució: especial sivil | a. a. | d. h. | foc aer | foc terra | forma materia.

64. *Questió es*: si costuma espacifica més dret especial que comú.

Solució: especial costuma | forma materia | nutritiu nou | digestió alteració.

65. *Questió es*: còm es dret ensenyat?

Solució: especial tezòrica | a. a. | s. s. | u. u. | foc foc | e. a. u. y. | i. u. z.

66. *Questió es*: si la pràtica de dret natural deu esser[1] en major ús que de dret positiu.

Solució: especial pràtica | n. y. z. | e. y. | i. z.[2] | foc aer | foc aygua | foc terra.

67. *Questió es*: si de[3] senblant crim deu esser pus punit sciutadà que pagès.

Solució: especial nutritiu | e. i. | n. r.[4] | mistum digestum | esser privació | majoritat menoritat.

68. *Questió es*: si sciutadà deu aver major regalia[5] que pagès.

---

1. M[1], debet esse : BM, sit.—2. B, *afegeix una altra cambra* : ignis ignis.—3. M[1], pro : BM, *manca*.—4. M, [E I N R].— 5. BM, privilegium.

Solució: especial conparatiu foc foc concor-dansa majoritat e. a. u. y. i. u. z..

69. *Questió es*: còm los dretz particulars son atrobatz en los universals?

Solució: especial antic a. s. t. u. x. y. r. z. foc aer foc aygua.

70. *Questió es*: si home pobre es pus reebedor a testimoni que fembra rica.

Solució: especial novel substancia accident esser privació aer aer aer aygua.

De dret natural

QUESTIÓ ES: què es dret natural?

Solució: natural natural a. a. dignitatz relació s. s. e. a. u. y. i. u. z. aer aer aer aygua aer terra.

72. *Questió es*: còm està dret en la potencia racional?

Solució: natural positiu s. s. b. c. d. e. f. g. h. i. apetitus actus potencia abitus.

73. *Questió es*: còm està dret en la potencia memorativa?

Solució: natural canònic potencia objet sub-posició raó mistum digestum reyalitat de-mostració b. a. u. y. [1] f. u. z..

74. *Questió es*: còm està dret en la potencia entellectiva?

Solució: natural sivil differencia concordansa contrarietat fi abitus actus forma materia c. a. u. y. g. u. z..[2]

75. *Questió es*: còm està dret en la potencia volitiva?

Solució: natural costuma motus orbis mèrit franc arbitre d. a. u. y. [3] h. u. z..

1. A, b. a. ¦ u. y.—2. M, [E A V Y] (B, *també* e. a. u. y.) [I V Z].— 3. A, d. a. ¦ u. y.

76. *Questió es*: qual es lobjet de dret?

Solució: [natural tesòrica] [e. a. u. y.] [i. u. z.] [m. a. u. y. z.].

77.[1] *Questió es*: còm es dret opinable?

Solució: [natural pràtica] [a. a.] [n. r.] [e. i.][2] [mistum digestió] [mijà fi].

78. *Questió es*: còm es dret dubitable?

Solució: [natural nutritiu] [materia forma] [mijà contrarietat] [n. r.][3] [foc aygua] [mistum alteració].

79. *Questió es*: còm es dret ymagenable?

Solució: [natural conparatiu] [a. a.] [s. s.] [foc foc] [foc aer] [foc aygua].

80. *Questió es*: còm està dret en lo seyn comú als .v. seyns corporals?[4]

Solució: [natural antic] [b. c. d. e.] [foc aer] [foc aygua] [orbis natura].

81. *Questió es*: còm està dret en los .v. seyns corporals?

Solució: [natural novel] [potencia objet] [forma materia] [abitus actus].

De dret positiu

QUESTIÓ ES: què es dret positiu?

Solució: [positiu positiu] [volentat senyoria] [motus materia] [foc aer] [foc aygua] [subposició raó] [n. r.].

83. *Questió es*: si dret canònic es pus temable que sivil.

Solució: [positiu canònic] [e. a. u. y.] [i. u. z.] [prima enteció secunda entenció].

---

1. M, *en lloc d'aquesta qüestió i la següent, posa aquestes dues* : 7. *Quæritur.* Quomodo philosophia in jure debeat allegari?—*Solutio.* [Naturale practicum] [prima causa forma] [potencia actus] [E I N R] [ignis ignis] [ignis aer]. 8. *Quæritur.* Quomodo jus est opinabile?—*Solutio.* [Naturale nutritivum] [materia forma] [medium contrarietas] [N R] [ignis aqua] [mixtio alteratio].—2. B, e. r.—3. B, r. r.—4. B, *salta a l'altre mot* corporals *de la qüestió següent.*

84. *Questió es*: qual avocat es pus cresible, o aquell qui allega dret natural o aquell qui allega dret positiu?

Solució: positiu sivil prima entenció secunda entenció forma materia differencia fi u. u. .

85. *Questió es*: si costuma se cové mils ab dret natural que ab positiu.

Solució: positiu costumal forma materia mijà fi esser privació .

86. *Questió es*: si en dret es tan necessaria filosofia con en medisina.

Solució: positiu tesòrica a. a. s. s. foc foc prima entenció secunda entenció e. a. u. y. i. u. z. .

87. *Questió es*: si homesidi es pus temable per dret natural que per dret positiu.

Solució: positiu pràtica a. a. caritat justicia prudencia fortitudo e. i. n. r. .[1]

88. *Questió es*: si segons dret natural o positiu fembra deu esser pus punida per lucxuria que home.

Solució: positiu nutritiu e. i. n. r.[2] differencia majoritat u. u. potencia franc arbitre mèrit colpa esser privació .

89. *Questió es*: si matrimoni sà més a dret natural que a positiu.

Solució: positiu conparatiu a. a. s. s. foc foc actus relació forma ordinació u. u. .

90. *Questió es*: sil ligam[3] de matremoni es tan gran en la pràtica com en la tesòrica.

Solució: positiu antic comensament fi forma materia [4] positiu nutritiu differencia concordansa .

91.[5] *Questió es*: si avocat es obligat enaxí a avocar per testimonis com jugje a jugjar.

---

1. M, [E I N R].—2. BM, [E I N R].—3. M^1, vinculum : BM, copula.—4. B, *manca aquesta cambra.*—5. B, *posa açí la qüestió 93.*

Solució: positiu novel | forma materia | prima entenció secunda entenció | potencia franc arbitre.

De dret canònic

Questió es: què es dret canònic?

Solució: canònic canònic | misericordia senyoria | evum nutritiu | foc foc | actus relació.

93. *Questió es*: còm dret canònic e sivil se diversifiquen per misericordia e justicia.

Solució: canònic sivil | caritat justicia | justicia fortitudo | foc aer | foc terra | foc aygua.

94. *Questió es*: si infamia[1] es pus punidora[2] en dret canònic que en sivil.

Solució: canònic costuma | prima entenció secunda entenció | e. a. u. y. | i. u. z..

95. *Questió es*: si condampnació dampnifica pus reum que actor.

Solució: canònic tesòrica | caritat fortitudo | mèrit colpa | orbis natura.

96. *Questió es*: si dret canònic es pus probable que sivil.

Solució: canònic pràtica | a. a. | s. s. | foc foc | orbis forma | prima entenció secunda entenció | esser privació | y. z..

97. *Questió es*: si colpa es tan punidora en bisbe com en abat.[3]

Solució: canònic nutritiu | d. h. | u. u. | y. z. | forma materia | differencia majoritat.[4]

98. *Questió es*: si dret canònic es pus contrari a simonia que sivil a avaricia e a lucxuria.

Solució: canònic conparatiu | a. a. | e. a. u. y.[5]

---

1. B, in forma.—2. BM, punienda : M[1], punitiva.—3. BM. Utrum per culpam puniatur tantum episcopus sicut abbas.—4. B, forma differentia ¦ maioritas minoritas.—5. M, [E A] [V Y].

i. u. z. majoritat menoritat foc foc foc aer foc terra foc aygua.

99. *Questió es*: en qual de les .iij. potencies de lànima està pus fortment prelació en prelat?

Solució: canònic antic c. justicia actus relació tesòrica nutritiu.

100. *Questió es*: èn qual de les .iij. potencies de lànima està pus fortment relegió?

Solució canònic novel d. m. esperansa caritat foc foc.

De dret sivil

QUESTIÓ ES: què es dret sivil?

Solució: sivil sivil d. justicia h. u. z. secunda entenció materia aygua terra.

102. *Questió es*: si en dret sivil es confessió tan necessaria com en dret canònic.

Solució: sivil costuma e. a. u. y. i. u. z. foc foc aer terra.

103. *Questió es*: si en dret canònic es pus necessaria penitencia que en sivil puniment.

Solució: sivil tesòrica e. u. y. i. u. z. n. r. mistum digestió.

104. *Questió es*: si dret es predestinat.

Solució: sivil pràtica mèrit franc arbitre inmediate mediate e. i. y. z. ' apetit actu a. x.

105. *Questió es*: si eretge deu esser punit contra dret canònic.[2]

Solució: sivil nutritiu caritat justicia fe esperansa foc foc.

106. *Queslió es*: si prevere pot perdonar peccat.

---

1. M, [V Z].—2. M, potius per jus civile quam per jus canonicum.

Solució: sivil conparatiu | a. a. | granea larguea | justicia misericordia | foc foc | fe esperansa.

107. *Questió es*: si dret antic es tan necessari com dret nou.

Solució: sivil antic | b. d. | n. r. | foc aygua | motus orbis.

108. *Questió es*: si satisfacció [1] e puniment se pot mils fer per dret canònic que sivil.

Solució: sivil novel | e. i. | n. r. [2] | foc foc | foc aygua | motus orbis.

De dret de costuma

Questió es: què es dret de costuma?

Solució: costuma costuma | materia alteració | apetitus forma | differencia concordansa.

110. *Questió es*: si jugje pot tan be ensercar dret per metàfores senblans com contraries.

Solució: costuma tesòrica | a. a. | e. e. | i. i. | d. h. | foc foc | foc aygua | motus orbis.

111. *Questió es*: si en dret an egual dignitat afermació e negació.

Solució: costuma pràtica | a. a. [3] | s. s. | y. y. | foc foc | d. h. | esser privació.

112. *Questió es*: qual cosa es pus esquivadora en procurador, o innorancia o avaricia?

Solució: costuma nutritiu | n. r. | i. u. y. | mèrit colpa | gloria evum | a. a. | esser privació.

113. *Questió es*: si .j.ª costuma pot esser calumpniada per altra.

Solució: costuma conparatiu | e. a. u. y. | i. u. z. | inmediate mediate | foc foc.

---

1. B, in satisfactio?—2. M, [E I N R].—3. B, i. a.

114. *Questió es:* si antiga costuma es tan tenedora com nova.

Solució: costuma antic forma materia mijà fi foc foc foc aygua .

115. *Questió es:* si costuma à major concordansa ab dret nou que ab dret antic.

Solució: costuma novel comensament fi mijà fi esser privació apetit alteració .

De la tesòrica de dret

QUESTIÓ ES: què es dret en la tesòrica?

Solució: tesòrica tesòrica e. a. u. y. i. u. z. foc foc [1] a. a. .

117. *Questió es:* còm[2] dret nex e ix de la tesòrica en la pràtica?

Solució: tesòrica pràtica subposició demostració e. a. u. y. i. u. z. foc aer apetitus actus entelligencia orbis .

118. *Questió es:* per que satisfacció[3] es pus greu cosa que donar?

Solució: tesòrica nutritiu a. a.[4] granea larguea comensament fi avaricia enveja esser privació .

119. *Questió es:* per que la forma de dret se covè ab la tesòrica e la materia ab la pràtica.

Solució: tesòrica conparatiu a. a. foc foc foc aygua foc aer .

120. *Questió es:* qual testimoni es pus creíble, o alegre o irat?

Solució: tesòrica antic a. a. s. s. foc foc d. h. afermació negació .

121. *Questió es:* si jugje pot enans atrobar veritat per relació que per qualitat.

---

1. B, *afegeix una cambra* : ignis aqua.—2. M, Utrum.—3. BM, Quare reddere.—4. M, [E A].

Solució: [tesòrica novel] [a. a.] [actus relació] [orbis natura] [esser privació] [foc foc] [foc aer].

De la pràtica de dret

QUESTIÓ ES: què es pràtica en dret?

Solució: [pràtica pràtica] [e. i.] [u. y. z.][1] [foc aer] [foc terra] [comensament mijà].

123. *Questió es*: si testament pot esser tant calumpniat contra la enteció[2] del testador con contra la volentat.

Solució: [pràtica nutritiu] [forma materia] [esser privació] [c. d.].

124. *Questió es*: còm se fa conparació de .j. dret ab altre?

Solució: [pràtica conparatiu] [a. a.] [s. s.] [u. u.] [foc foc] [prima enteció secunda enteció].

125. *Questió es*: si en plet deu esser allegada filosofia?[3]

Solució: [pràtica antic] [prima causa forma potencia actus] [e. i. n. r.] [foc foc] [foc aer] [foc terra][4] [foc aygua].

126. *Questió es*: si la pràtica de dret se cové al jugje per la forma e al avocat[5] per la materia.

Solució: [pràtica nou] [foc foc] [foc aer] [differencia contrarietat] [forma materia].[6]

De dret nutritiu

QUESTIÓ ES: què es dret nutritiu?

Solució: [nutritiu nutritiu] [comensament mijà] [e. a. u. y.] [i. u. z.] [foc foc] [foc aer] [foc terra] [foc aygua].

1. M, [E I V Y Z].—2. M, contra intellectum.—3. B, Utrum philosophia inuenire (M, in Jure) possit allegari.—4. B, *manquen aquestes dues cambres.*—5. M, intellectui per formam et voluntati (B, volutati): M[1] intellectui aliter judici, per formam, et voluntati aliter advocato.—6. B, *manca aquesta cambra.*

128. *Questió es:* si dret es més nudrit per materia que per forma.

Solució: nutritiu conparatiu comensament mijà concordansa fi.

129. *Questió es:* si dret positiu nodrex lo natural ol natural lo positiu.

Solució: nutritiu antic potencia actu prima entenció secunda entenció foc foc aer aygua foc terra.

130. *Questió es:* si enfre dret e injuria à negú mijà.

Solució: nutritiu nou costuma antic apetitus actus potencia abitus foc aer.

De dret comparatiu

QUESTIÓ ES: què es dret comparatiu?

Solució: comparatiu comparatiu f. g. a. s. t. u. x. y. z.[1] foc foc.

132. *Questió es:* si negun dret pot nudrir contra sí altre dret.

Solució: comparatiu antic forma materia nutritiu nou foc foc conposició alteració.

133. *Questió es:* si dret nou cové esser més conparat a la forma que a la materia.

Solució: conparatiu nou comensament fi antic mijà esser privació.

De dret antic

QUESTIÓ ES: què es dret antic?

Solució: antic antic esser perfecció abitus actus concordansa egualtat forma materia comensament fi e. a. u. y. i. u. z.

1. B, ⁝ f. g. ⁝ a. s. t. u. y. z. ⁝ : M, [F G A S T V X Y Z].

135. *Questió es*: si la transmutació de dret nou se fa més en la materia que en la forma.

Solució: antic nou | mistum digestió | actus alteració | foc aer | foc terra.

De dret nou

QUESTIÓ ES: què es dret nou?

Solució: nou nou | apetit actus | digestió alteració | majoritat fi.

Acabada es la ART DEMOSTRATIVA, la qual metem en guarda e en ajuda de nostre senyor Deus.[1]

1. B, *(en tinta vermella)* Explicit ars demonstrativa edita a mro. lullo heremitano (heremitano *tatxat posteriorment amb tinta negra)* : M, Explicit Ars Demonstrativa | in nomine Domini | Conservationi cujus et auxilio eam submittimus qui | regnat per omnia saecula Verus Deus. | Amen. —A, *afegeix* : Finito libro sit laus et gloria xro.

REGLES INTRODUCTORIES

DEUS, ab la vostra benedicció comensen les REGLES INTRODUCTORIES a la pràtica de la ART DEMOSTRATIVA[1].

DEUS, ab joy xant. Per vos,[2] f. g. discorrens,
afirmant e negant dubitar destruens,
concordant e. e i. e la n. subponens,
perlonguant[3] me de r. e de sos conseguens,
de majoritat fi fas tal acordamens
que menor e[4] contrari ne sien odiens,
desirant egualtat myjà comensamens
en lausar e servir vos, rey omnipotens.
De vos e de lo vostro vul far demostramens
propter quid e *quia* e equiperalmens
ab majoritat fi per tot lo mesclamens
de totas les figuras artificialmens:
si no pusc sens miyà ab miyà ó comens:
dactu destar obrar vul esser conexens:
en la obra de dins estày principalmens
majoritat e fi, el contrarixamens[5]
en la obra de fores, on pauc son inquirens;

1. A, *manca aquesta invocació, que traduim de* Mv, (= *versió llatina de l'edició de Magúncia).*—2. M(= *text catalá de la Maguntina)* Mv, Per T.—3, M, prolonguant.—4. M, el.—5. Mv. contrarietas.

sensual spirital no an egualamens:
different major es quan es dacordamens
que no es de contraris, car pres son aniens.[1]

¶ Si vols far questió, en t. blava comensa,
tot t. mit en los angles e auràs ne siensa:
a soure questió veges de qual semensa[2]
venon comensamens concordans senes tensa,[3]
e les posicions ages en sovinensa:
segons elas conclou,[4] car dar tan conexensa.
Duniversal a part sabies far avinensa:[5]
termens de les figures en la questió pensa:
si as questió d' a. en sos termens comensa,
e aysò metex fay dels altres a presensa,
mesclant la .j. en laltre, esgardant la valensa
en tal acordament, que majoritat vensa;
car major be e gran e ver an covinensa
de destruír menor, mal, pauc e defalensa:[6]
si quis[7] plus senblant d'a., ajes en suvinensa:
subjet[8] e accident no son duna valensa:
major es e. que i., i. que n. sens falensa:
so covẻ esser ver don e. i. an crexensa
en lausar e servir a. don an influensa:
metàforas faràs, car saber hi comensa.

¶ Comensament miyà e egual, so malbir[9]
que ab majoritat fin covẻ concluír
dactu primer segon; car noy poyray falir
en reyalitat rasó si ó say persegir.
Enfre causa e sefectu major fi vul tenir:
effectu e menor so solen[10] avenir:
majoritat e Deu, hom noy pot contradir.

1. Mv, quia magis (M, pus) sunt convenientes (M, aviens).—2. Mv, origine.—3. Mv, sine contentione.—4. M, conclu.—5. Mv. De universale ad particulares scias facere descensum.—6. Mv, et falsitatem.—7. M, si ques : Mv, si quid est.—8. MMv, substantia.—9. Mv, sum arbitrii.—10. M, se solen : Mv, solent.

Tot quant Deus à en sí es egal, a ver dir,
es cové mils en luy quen altre, sens falir;
e tot so es en Deu on mays bes pot segir
dintre ses dignitatz, on res no pot falir:
mils se cové en sí que en sos,[1] son complir.
Si de particular vols lo ver conclusir,
dejús universal lo sabies costuír:
afermar major es que negar, e consir
que can negar mays es, e. ó fay persegir.
Declinació fay, car noy poràs falir:
de materia e forma e de lur influír
corporal spirital ensemblans conjuynir
los fay tant con poyràs, e no vules mentir.

¶ Qui per .vj. mous est' Art[2] discurre la sabia,
en movent s. la t. tost saber la poria;
e si en concloír dinpossíbol volia
usar pus volenter, molt mils sen aydaria;
e que del sobjet prop[3] usàs mays tota via:
si vuy non potz xausir[4] xausix en altre dia.
Not vules desputar ab hom de vilania:
en los ditz quet diran, prin seynal, tota via
menbra la Art melor cajudar te poria:
ab la t. proval test, car dar tà[5] maestria.
Primas entencions e segonas volria,
e[6] ab majoritat fi ne fees conpaynia:
si questió es d' a. o de qual res que sia,
concorda gran major, falir noy poràs mia:[7]
primera 'ntenció e segona hi sia:
majoritat e fi obsolulament[8] lia[9]
totas vetz ab bontat, e que mal noy estia.
Contingent necessari no son duna paria:

1. Mv, in suis.—2. Mv, istius artis.—3. M, proprio.—4. Mv, non potes (A, portz) assequi.—5. M, te.—6. M, que : Mv, quod.—7. Mv, medio.—8. M, obselutament.—9. Mv, ibi sit.

enfre ens e no ens esgarda meloria,[1]
e materia e forma en conpost pijuria.[2]

¶ Afermant o negant sial test conservatz:
afermar se cové ab esser, so sabiatz,
e negar e no esser se son aconpaynatz.
Sit fayl responció sia Deus reclamatz,
que per oració él te mostre vertatz.
Si no potz concluír ab possibilitatz
en major entitat, inpossibilitatz
sian ton concluír, e auràsne vertatz.
Dymaginació te garda a totz latz,
quen ver spiritual not aja enpatxatz:
contradictió es en nos major assatz
quen Deu, car major es que nos; e es vertatz
que nos mils conexem Deu menbrant volentatz
entendre, que ab be, gran,[3] poder, ternitatz;
car ab so don mays em[4] jugjam, mas vas[5] totz latz,
car Deus es recolibles e entès e amatz,
en mays per mays devem dél dire la vertatz.
La figura Deus creet, nos pot mudar, sabiatz,
ca<r> sos sabers poders hi sirien mermatz;[6]
e so que sabs per nom serc'[7] ab proprietatz.

¶ Fenides son les REGLES. Deus ne sia lausatz.[8]

1. *M*, melioria.—2. *Mv*, et (inter) materiam et formam in composito judicabis (*M*, jutjaria).—3. *Mv*, memorando volendo intelligendo cum bonitate (*M*, entendre ab be) magnitudine.—4. *M*, en.—5. *M*, val : *Mv*, valet.—6. *M* menuatz.—7. *Mv*, inquire.—8. *M*, *omet aquest vers*.

Taula General

SIGLA

A = Ms. català de la Biblioteca Provincial de Balears (Palma), base de l'edició (s. XIV).
B = Ms. català, en poder d l'editor, (s. XIV).
C = Ms. llatí de la meteixa Biblioteca Provincial (s. XV).
M = Text llatí de la magna edició de Magúncia (tom V, 1729).
[ ] = Afegits a un o altre dels manuscrits.
< > = Adicions de l'editor.

DEUS bo! En vertut de ta gran bonea comensa la TAULA GENERAL de totes siencies.[1]

Del pròlec

SO per que aquesta TAULA es general, es quar es de generals comensamens e de generals regles e questions; e la entenció per que aquesta TAULA conpilam, es per so quen ella demostrem abreujadament la manera[2] de l*Art inventiva* e *amativa*, e la manera per la qual pot esser feta l*Art memorativa*, la qual es necessaria assaber. Enquara, que per[3] aquesta TAULA hom pot aver en breu de temps[4] conexensa de les siencies necessaries en aquest mon, e lenteniment pujar en aquells graus en que les natures secretes[5] ateny artificialment, segons termens naturals.

---

1. B, *manca aquesta invocació, lo meteix que totes les rúbriques, els calderons (indicats per espais en blanc) i les inicials dels capitols, excepte la primera del prolec*, L(o) *en lloc de* S(o).—2. B abruiadament (*o* abriuadament) la materia.—3. B, de saber. Encare per.—4. B, breu temps.—5. CM, naturæ secreta.

¶ Los comensamens daquesta TAULA son .xviij., los quals son: bonea, granea, eternitat o duració,[1] poder, saviea, volentat, vertut, veritat, gloria, differencia, concordansa,[2] contrarietat, comensament, myjà, fi, majoritat, egualtat, minoritat.

¶ Moltz son los altres comensamens generals, axí com justicia, perfecsió, e los altres; mas totz poden esser aplicatz[3] als .xviij. ditz comensamens, e la manera daquells pot hom tenir segons la pràtica dels .xviij. comensamens, en axí com justicia qui es[4] bona e gran, e axí dels altres comensamens generals.[5]

¶ Pot hom enquara aplicar als .xviij. comensamens generals, totes causes,[6] axí com Deus qui es bo e es gran e eternal, e àngel[7] qui es bo e gran e durable, e enaxí de les altres causes[8] senblans a aquestes.

¶ Es enquara esta siencia general, per so cor es de .x. regles generals, a les quals pot hom aplicar totes causes, e asò metex de .x. questions generals. Aquestes .x. regles generals e .x. questions son[9] significades sotz aquestz .x. vocables, so es assaber: possibilitat, quiditat, materialitat, formalitat, cantivitat, calitivitat,[10] temporalitat, loqualitat, maneralitat,[11] estrumentalitat. La primera regla e primera questió estan[12] significades per lo primer vocable, e la segona regla e la segona questió per lo segon vocable, e enaxí, per orde, dels[13] altres.

¶ En aquesta TAULA cové esser alfabet de sos comensamens generals regles[14] e questions, e cové que hom los sapia[15] de cor:

---

1. B, bonea granesa *(et sic de similibus, usualment)* eternitat e duracio.—2. B, concordancia *(passim)*.—3. CM, reduci.—4. CM, ut si dicatur justitia est.—5. C, Hoc idem sequitur suo modo de ceteris principiis generalibus (B, *manca* generals) explicite non contentis in arte hác : M, *consona amb* C.—6. B, aplicar los .xviij. ... a totes causes.—7. B, angell *usual.*—8. B, coses *(passim per* causes *de* A,).—9. B, generals les quals son.—10. B, quantitat qualitiuitat (M, qualitas).—11. B, localitat modalitat.—12. B, *manca* estan *amb espai buit.*—13. B, de les.—14. B, *manca* regles.—15. B, lo sapia.

b.[1] significa bontat, differencia, primera regla e primera questió;
c. significa granea, concordansa, segona regla e segona questió;
d. significa eternitat o duració, contrarietat, tersa regla e tersa questió;
e. significa poder, comensament, quarta regla e quarta questió;
f. significa saviea, mijà; quinta regla e quinta questió;
g. significa volentat, fi, .vj.ª regla e .vj.ª questió;
h. significa vertut, majoritat, .vij.ª regla e .vij.ª questió;
i. significa veritat, egualtat, .viij.ª regla e .viij.ª questió;
k. significa gloria, minoritat, .ix.ª e .x.ª regla e .ix.ª e .x.ª questió.[2]

¶ La entensió per que aquesta siencia es atrobada,[3] es principalment per amar Deu e conèxer, e per destruyr les errós e los sismàtics[4] qui son en lo mon, e[5] per raó de pública utilitat; e secundariament per que aquesta siencia es atrobada, es per so que los particulars no conegutz sien en la sua universalitat atrobatz e conegutz, com sia so que siencia sia de coses generals e no despecials.[6]

¶ Es aquesta siencia general per so cor mescla[7] sos generals comensamens regles e questions los uns ab los altres, e en aquella generalitat aparexen les causes especials demanades afirmant o negant, en tal manera, que ab aquell[8] mesclament general saja, en la solució de la questió, lafirmativa o la negativa ab concordansa, conservant a aquells comensamens lurs difinicions e a les regles generals e questions lurs natures.

1. B, Don b. : CM, unde B.—2. B, nouena regla e nouena questio. —3. B, es estada atrobada.—4. B, scismata : M, schismata.—5. B, *omet aquesta copulativa.*—6. B, espetials : A, desparsifiques : A[1] de particulars.—7. B, E aquesta scientia es general per co cor no mescle.—8. B, les coses specials demanades affirmacio negant en tal manera e ab aquell.

De la divisió desta TAULA

DEPARTEXSE esta TAULA en .v. distincions:

¶[1] La pimera es de figures.

¶ Segona, de difinicions.

¶ Tersa,[2] de regles.

¶ Quarta, es de la taula desta ART.

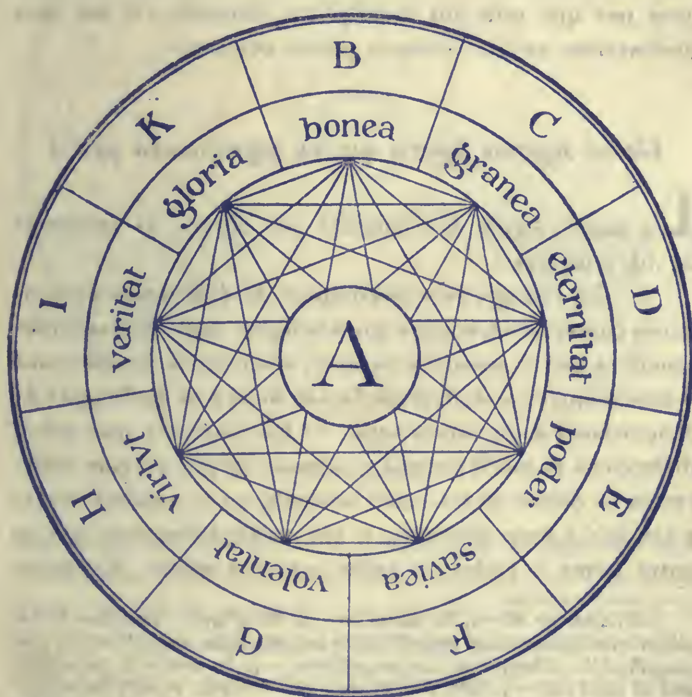
¶ Quinta, es de questions.

1 A B C M, *no posen calderons.* — 2. B Tercera.

De la primera distinció

<De la primera figura qui es significada per A>

QUESTA distinció es departida en .iiij. figures, e primerament de la primera figura qui es significada per A., la qual es sircular e conposta de .ix. comensamens generals damunt ditz, segons que en ella

aparen; e es per so[1] sircular que los uns comensamens sircularment hom meta en los altres, so es assaber, bonea en[2] granea eternitat, e enaxí per orde, e granea en bonea eternitat, e enaxí dels altres; e aquest metiment e entrament sia fet ab declinació de cascú dels comensamens, axí com declinar bonea en bonificatiu bonificable e bonificar, e granea en magnificatiu magnificable e magnificar,[3] e en axí dels altres per orde, en tal manera, que hom veja les declinacions com se poden fer les unes en les altres muntiplicant la substancia[4] de sos comensamens, o vèser la manera per que nos pot montiplicar daquells,[5] ni les unes declinacions en[6] les altres se poden convertir.

De la segona figura qui es significada per T

LA segona figura es triangular per so cor es composta de .iij. triangles.[7]

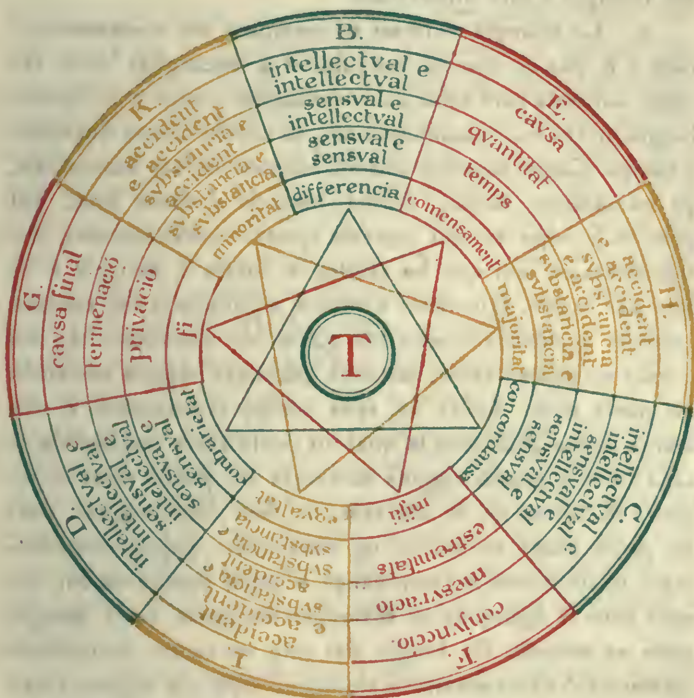
1. Lo triangle vert es compost de differencia concordansa contrarietat, segons quen la figura apar. Sobre differencia es escrit: sensual e sensual, e sensual e entellectual, e entellectual e entellectual;[8] e asò metex es en langle[9] de concordansa e de contrarietat.[10] * La rahó per que sobre differencia es escrit sensual e sensual, es per ço com differencia es difusa en les coses sensuals, ço es assaber, aptes a sentir e a esser sentides, e axí com[11] differencia qui es entre home e pedra, e enfre calor[12] e sabor. Es escrit

1. B, e per ço es.—2. B, *manca* en.—3. M, *afegeix* : et miscendo bonificativum bonitatis cum magnificativo magnitudinis, et bonificabile cum magnificabili, et bonificare cum magnificare —4. B, *manca* la substancia *amb un espai buit.*—5. CM, *amplifiquen, amb exemples, aquests dos conceptes.*—6. B, ne —7. B, triangols, - AB, *sense calderó.*— 8. B, sensual e sensual intellectual e intellectual e intellectual e sensual. —9. CM, supra angulos (B, langell). —10. M, *afegeix* : ad significandum quod haec tria principia in omnes hos terminos diffundi possunt.

* A, *manca un fol* (el 2) : *trellat de* B

11. C, aptis natis ad sentiendum sicut : M, *discrepa de* BC, *sense alteració de sentit.*—12. C, colorem.

sobre differencia sensual e intellectual, a significar que differencia es enfre les coses sensuals e intellectuals,[1] axí com es enfre home e àngell e pedra e voluntat. E

açò matex es intellectual e intellectual, a significar que differencia es enfre un intellectual e altre, axí com enfre Deu e àngell e memoria e enteniment. E açò matex se seguex de concordancia que es enfre foch e aer, e enfre cors e ànima, e enfre voluntat e enteniment. E açò matex se seguex de contrarietat, axí com lo foch e laygua qui son contraris, e ànima e cors, e àngell benigne e maligne. Aquestes tres maneres son generals a cascún dels comen-

1. A, *manca* e intellectuals.

samens del triangle,[1] e en aquests apparen los particulars demanats sots lurs generalitats,[2] mesclant aquelles tres maneres en lo mesclament de **b. c. d.**, significant los termens del triangle e lurs diffinicions.

2. Lo triangle vermell es compost de comensament mijà e fi, per ço que sia instrument a encerquar totes les coses naturals sots rahó de comensament mijà e fi. Sobre langle un[3] es escrit comensament, es escrit:[4] causa quantitat e temps. Causa significa quatre comensaments sustancials, ço es assaber, faedor, forma, materia e causa final, axí com en la copa en qui aquests quatre comensaments son significats en tant que ha faedor e forma e materia e es feta per boura. Quantitat e temps signifiquen los comensaments accidentals[5] sens los quals les sustancies de les causes no poden esser, car sens quantitat neguna sustancia no poria esser finida ne sens temps comensade; e açò matex de qualitat sens la qual no poria esser qualificada, e sens acció e passió neguna sustancia no poria esser composta de forma ne de materia, ne sens loch neguna part no poria esser en laltra, ne sens hàbit negún comensament poria donar sa[6] semblança a altre comensament, ne sens situs la figura de la sustancia no poria esser ymaginada ne sentida. En langle del mig es escrit: conjuncció mensuració extremitats,[7] a significar que los mijans estan en aquestes tres species: axí com mijà de conjuncció qui conjún les coses a una fi, axí com lo clau qui conjún dues posts a una nau, e la conjuncció de la forma e de la materia a una sustancia, el fill qui conjún lo pare e la mare a una amor, e enaxí de les altres coses semblants a aquestes; mijà de mesures[8] es enaxí com lo punt qui està en lo mig del cercle, o la sustancia en mig de les parts, e amar en

1. CM, in ipsis angulis contentis.— 2. CM, sub sua uniuersalitate.— 3. un = on.—4. CM. supra angulum de principio (M, principii) scripta sunt.—5. CM, *afegeixen* : quae sunt novem, scilicet quantitas, qualitas, relatio, actio, passio, habitus, situs, tempus et locus.—6. B, se.—7. CM, extremitas. - 8. CM, mensurationis.

mig de amatiu e amable, e duració en mig de bonesa granesa, e jútgen en lo mig de actor e de reus, e enaxí de les altres çoses semblants a aquestes; mijà de extremitats es enaxí com linya enfre dos punts, e[1] la sustancia qui està per totes les extremitats, e la senyoria del rey per tot son regne. Sobre langle on es escrit fi, ha escrit: causa final terminació e privació. La causa final significa les perfeccions de les causes e les fins per que son, axí com Deu qui es perffecció dome, e home de ànima e de cors, e home qui es per amar e conèxer Deu,[2] e uylls qui son per veer, e enaxí de les altres coses. Fi de terminació es axí com causa[3] termenada en sos termens, axí com bondat en bonificatiu boniffficable boniffficar, e justicia ⟨en⟩ jutge e veritat, e regne qui termena ab altre regne. Fi de privació es aquella de les causes qui eren[4] e no son, axí com peccat qui es privació[5] de virtut, e seguedat de veer, e privació dels homens[6] qui eren e no son. Totes aquestes species del triangle vermell son struments a encerquar los particulars de lurs semblances, mesclans les unes ab les altres en lo mesclament de e. f. g., lo qual mesclament es lo universal en qui aquells particulars son emplegats e significats.

3. Lo triangle groch es compost de majoritat egualtat e minoritat. Sobre langle de majoritat es escrit: enfre sustancia e sustancia, e enfre sustancia e accident, e enfre accident e accident, e açò matex sobre langle de egualtat e de minoritat, a significança que majoritat es entre sustancia e sustancia, axí com la sustancia del hom qui es major en bontat que la sustancia del cavall, e la sustancia del hom qui es major que la sua quantitat, e sa quantitat que es major que la sua color,[7] e enaxí de les altres coses

1. CM, quemadmodum et.—2. CM, ut Deum ... recolat intelligat et diligat.—3. CM, rem.—4. B, es aquella qui eren de les causes qui eren : CM, illarum rerum est quae olim erant.—5. CM, finis privationis. —6. CM, et mors quæ est finis privationis scilicet hominum.—7. B, calor.

semblants a aquestes. En la sústancia ha egualtat de parts sustancials, enaxí com bondat qui es part sustancial egual a la part sustancial de granesa: car enaxí com la granea, sots rahó de sa quiditat, es part gran sustancial de la sustancia, enaxí bonesa, sots rahó de sa quiditat, es part bona sustancial de la sustancia. Encare, axí com granesa transsustancieja en sa part sustancial, com sia gran sustancialment, la part sustancial de bonesa,[1] enaxí bonesa transsustancieja en sa part sustancial, com sia bona sustancialment, la part sustancial de granesa,[2] e axí dels altres comensaments* substancials de la substancia, e daquestes transsubstancialitatz es multiplicada la substancia conposta[3] e individuada per via de generació; e com la egaltat de les partz se pervertex en desegualtat, esdevé la substancia en privació per via de corrupció.[4] Es egualtat enfre substancia e accident, enaxí com egualtat de part substancial e accidental en la substancia, qui son[5] eguals segons proporció, enaxí[6] com la egualtat de la substancia del foc e de sa calor, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes. Es egualtat enfre accident e accident, enaxí com granea qui egalment es bona sotz raó de bonea, com bonea qui egualment es[7] gran sotz raó de granea; e asò metex se seguex dacció e de pació, de temps e de loc, e enaxí de les altres causes senblans a aquestes.[8] Son les unes substancies menors que les altres, enaxí com les substancies qui son per les secundaries entensions, qui son menors que les substancies qui son per les primaries[9] entencions, axí com la substancia del cavayl, e la substancia del pa, e la substancia del foc, qui son menors en la fi, que la substancia del

---

1. M, *afegeix* ut substantialiter sit magna.—2. M, *afegeix* ut substantialiter sit bona.

* *Repren el ms.* A.

3. A. *manca* composta.—4. A, correpció.—5. B, e egualtat de part accidental ... que no son.—6. A, e axi.—7. CM, nam sicut magnitudo æqualiter est bona sub ratione bonitatis, sic (B, axi com) bonitas est æqualiter.—8. A, *calderó.*—9. B, primeres : M, primam.

home. Minoritat qui es enfre substancia e accident, es enaxí com la substancia del home peccador qui es menor, en peccat, que la sua quantitat; e asòs convertex, en vertut, la qual quantitat es menor que la substancia.[1] Es minoritat enfre accident e accident, enaxí com en lome[2] colèric, en qui fredor es en menor quantitat que calor, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes.

4. En aquestes .iij. maneres damunt dites, posades sobre **h. i. k.** e mesclades en lo mesclament[3] de **h. i. k.**, aparen e relúen los particulars ensercatz e demanatz sotz raó de majoritat egualtat e minoritat, en tant, quel humà enteniment pren e ateny les majoritatz egualtatz e minoritatz qui secretament estan en les coses naturals o artificials.

De la tersa figura

AQUESTA figura es composta de la primera e de la segona figura, e conté en sí metexa .xxx.vj. cambres, segons que en ella apar. La primera cambra es[4] de **b. c.**, segona de **b. d.**, e enaxí per orde de les altres.

2. En cascuna de les cambres ha .viij. significatz, axí com en la cambra de **b. c.**,[5] on son significades bonea,[6] differensa, primera regla e primera questió sotz raó de **b.**; e granea, concordansa, segona regla e segona questió sotz raó de **c.**; e enaxí de les altres cambres, per orde. On, quascuna daquestes cambres es universal a ensercar en ella los seus particulars qui[7] en ella aparen, segons la pràtica desta sciencia.

---

1. B, qui es menor per rao del peccat que la sua quantitat e lo contrari es del hom qui esta en virtut, la quantitat del qual es menor que la sustancia per raho de la virtut : C. que minor est rationi peccati quam quantitas illius que est in virtute sine peccato. Sed contrarium est in homine existente in virtute cuius quantitas est maior quam substantia illius qui est in peccato. Et hoc ratione virtutis : M, *consona amb* C.— 2. B, com lome.—3. B, los mesclamens : CM, mixtionibus.—4. B, *manca* es.—5. B, *manca* b. c.—6. B, bona.—7. B, los quals.

3. Tres son les maneres segons les quals hom deu ensercar[1] los particulars en esta figura: la primera es devallant de la una cambra en laltra,[2] enaxí com de la cambra de

b. c.	c. d.	d. e.	e. f.	f. g.	g. h.	h. i.	i. k.
b. d.	c. e.	d. f.	.e g.	f. h.	g. i.	h. k.	
b. e.	c. f.	d. g.	e. h.	f. i.	g. k.		
b. f.	c. g.	d. h.	e. i.	f. k.			
b. g.	c. h.	d. i.	e. k.				
b. h.	c. i.	d. k.					
b. i.	c. k.						
b. k.							

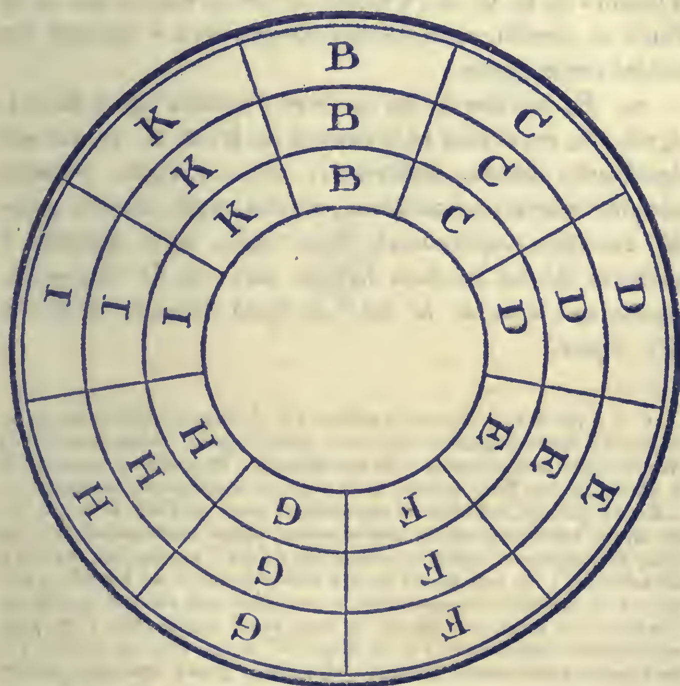
b. c. a la cambra de b. d., e enaxí per orde tro a la cambra de b. k.; segona manera es en pujar[3] duna cambra en altra, enaxí com de la cambra de b. k. a la cambra de c. k., e de b. i. a la cambra de c. i., e enaxí per orde tro a la cambra de i. k. e de h. i. e de b. c.;[4] tersa manera es ensercar en través los particulars, enaxí com de la cambra de b. c. a la cambra de c. d., e enaxí per orde tro a la cambra de i. k.

4. En aquesta figura deu hom ensercar los particulars segons los termens de la questió, los quals son en ella explicite o enplicite: explicite, axí com qui demana:[5] si bonea

1. B, *manca* ensercar.—2. B, a la altre.—3. B, de pugar.—4. M. et sic de aliis regulando usque ad cameram de B. C.—5. A, *afegeix* : Q.° *al*

granea son una causa metexa, en nombre, en les creatures, e quar parla de bonea e de granea, deu hom recórrer a les cambres en les quals[1] son b. c., e respondre segons so que signifiquen aquelles letres, segons lalfabet damunt dit, e salvar a les letres lurs diffinicions e natures; implicite, en axí com qui demana:[2] si Deus es just, deu hom anar a aquelles cambres en les quals pot hom aplicar la justicia de Deu sotz raó de bontat o de[3] granea o de eternitat, e enaxí[4] de les altres, so es assaber, si la justicia de Deu es bona gran eternal, e enaxí dels altres comensamens.

De la .iiij.ª figura

marge : B, Questio.—1. B, a la cambra en la qual : CM = B.—2. A, Q.° *al marge* : B, Questio.—3. B, e de.—4. B, *salta a l'altre mot* enaxi.

QUARTA figura es de .iij. sercles, els .ij. son movables,[1] segons que en ella apar,[2] la qual mobilitat an per so com[3] pusca muntiplicar les cambres e, en lur[4] muntiplicació, muntiplicar les solucions de la questió. La primera cambra es de **b. c. d.**,[5] segona de **c. d. e.**, e enaxí per orde tro a la cambra de **k. b. c.**; desena[6] cambra es de **b. c. e.**, e enaxí per orde de les cambres altres, movent los sercles e muntiplicant[7] aquelles maneres segons les quals hom pot ensercar los particulars demanatz en esta figura. Les quals maneres[8] son significades en la Taula qui de esta figura es dirivada, axí com formar la cambra de **b. c. d.**, e aprés la cambra de **b. c. e.**, e enaxí per orde, segons que en la Taula se contén, muntiplicant les cambres e movent los sercles desta figura.

2. En cascuna de les cambres daquesta figura ha .xij. significatz, enaxí com en la cambra de **b. c. d.** en qui son significades bonea, differencia, primera regla, primera questió;[9] granea, concordansa, segona regla, segona questió; eternitat, contrarietat, tersa regla, tersa questió; e quascuna de les cambres ha .xx. maneres de responció, segons que apar en la .iiij.ª distinció dirivada daquesta .iiij.ª figura.

---

1. B, e los dos cercles son mouibles : C, [quisquam continens in se ix. litteras similes] quorum duo sunt mobiles [unus autem immobilis] (*els dos afegits son posteriors i de mà diferent*) : M, quilibet continet in se novem literas. Duo quidem sunt mobiles, unus autem immobilis.— 2. *Essent, gairebé, materialment impossible de posar en fulla de paper, els dos cercles interiors giratoris, caldrà salvar aquest inconvenient amb un esforç de imaginació, seguint les indicacions del text, suposant-los rodants i movedissos.*— 3. A, com *passim* = que hom (B).—4. A, en lur : B, e per lur.—5. C, *afegeix* : ita quod illius b. est priori siue maioris circuli, et c. secundi uel mediocris circuli, d. uero tertii seu minoris : M, *posa una explicació consemblant.*—6. B, deena : C, et sic existunt nouem camere prime assituationis. Decima : M, unde in prima situatione novem camerae fiunt, decima.—7. A, o muntiplicat (*o* muntiplicar).—8 A, *manca* les quals maneres.—9. M, *afegeix* sub ratione B . *i més avall* sub ratione C. *i* sub ratione D., *després de* segona questio *i* tersa questio *respectivament.*

3. Cascuna de les cambres desta figura es universal a ensercar sos particulars demanatz explicite, en la questió, o qui inplicite en ella son enplegatz; e asò segons que navem dit exempli en la tersa figura.

4. Aquesta figura es enaxí general, que totes les altres figures comprèn e tota la pràtica desta siencia està en ella,[1] e sabuda la theòrica desta sciencia, sola aquesta figura abasta a la pràtica.[2]

1. B, en ella emplegada (CM. implicata). — 2. B, a la pratica de ella : CM, ad practicam consequendam.

De la segona distincció[1]

La segona distincció es de les .xviij. diffinicions dels comensamens desta sciencia e de lurs esplanacions, les quals diffinicions cové que hom sapia de cor; e son donades les diffinicions dels comensamens per so que hom, ab elles, dels comensamens aja conexensa, e segons les diffinicions, com fassa los judicis e les conclusions afermant o negant, en aytant, que si les diffinicions se concorden ab la afermativa, com tenga aquella en la conclusió, e si li son contraries, que hom tenga la negativa.

1. De bonea

Bonea es aquella causa[2] per raó de la qual bo fa be, en axí que bona causa es eser e mala causa es no esser.

(So que dit avem de bonea, es la sua diffinició, e so que della entenem a dir, es la esplanació de la diffinició, e lencercament que fem a conèxer bonea substancialment e accidental, fem per[3] so que de la sua essencia ajam conexensa e per aquella conexensa de la essencia,[4] de la subs-

1. C, *afegeix* : que est de diffinitionibus principiorum huius artis : M, quae est de diffinitionibus.—2. B, cosa (CM, ens), *i a la ratlla següent* bona cosa ... mala cosa, *forma emprada* sovint, *com el plural* coses, *per* causa, causes *de* A.—3. A, e[s] per.—4. B. e per la conexenca que haurem de la essencia de bonesa.

tancia conexensa puscam aver; e aquest prossés preposam tenir en los altres comensamens).

Bonea es comensament general fora lo qual no pot esser fet negun be, cor si ó era, no poria esser bonea comensament general a totz bens espacífics, e serien totes bonees comensamens especials; don se seguirien moltz inconveniens, enaxí que porien esser especies sens gendres en les coses naturals, e individuus sens especies; e quar aquestz inconveniens son impossíbols,[1] es manifest que bonea es comensament general sotz raó de la qual bo fa be, lesser del qual es bo e la sua privació es mal si es fet[2] sotz raó de malea,[3] com sien moltz mals fetz sotz raó de bonea, so es assaber, mal de pena en[4] justicia, lo qual mal es bo e la privació daquell seria mal. Es bonea comensament substancial e accidental en la substancia constituyda e conposta de bonea e dels altres comensamens; et es bonea comensament substancial per so que sotz la sua raó bo fassa be substancial e que la substancia sia bona substancialment; es bonea comensament accidental per so que bo fassa bens accidentals sotz raó de bonea accidental, los quals accidens[5] son bons en la substancia, e la privació daquells seria mal.

La raó per que bonea es posada en aquesta siencia que sia .j. de sos comensamens, es per so cor es comensament general, e aquesta ciencia es general; e enquara, que sotz raó de bonea[6] fassa hom bones conclusions e aja conexensa dels bens especials, qui secretament estan en los altres comensamens generals, en los quals aparen e lúen, mesclant bonea en ells e ells en bonea, segons la pràtica desta ciencia.

---

1. B, impossibles *forma usual, lo mateix que* possible, possibles.— 2. B, feta : M, facta.—3. B, *manca fins al mot* bonea.—4. B, per : M, propter.—5. B, bens accidentals : CM, bonum accidentale.—6. CM, Ratio quare bonitas ponitur in hac scientia, est ut sit unum de principiis ipsius quia (M, ipsius. Et quia) est principium generale huic arti (M, competit huic scientiae) generali, ut sub ratione bonitatis.

2. *De granea*

GRANEA es aquella causa[1] per la qual bonea, eternitat o duració,[2] poder, els altres comensamens, son grans.[3]

Granea es comensament general en .ij.[es] maneres, so es assaber, substancialment e accidental.[4] Substancialment, per so que sia so que es, quar si no era comensament substancial, no seria so que es ni serien bonea, duració, poder, e los altres comensamens de la substancia, grans substancialment, quar no aurien subject gran en qui fossen substentatz, e la substancia no poria esser gran substancialment. Es, doncs, granea comensament substancial per so que sia so que es e que pusca abastar a les altres partz[5] de la substancia, e que sia cascuna[6] comensament substancial, e que la substancia sia gran substancialment, en tant que, sotz raó de granea substancial, engenre .j.[a] substancia altra e fassa grans causes[7] substancials. Es granea accidental[8] en la substancia, axí com bonea qui accidentalment es gran sotz raó de granea, e[9] axí com granea qui accidentalment es bona sotz raó de bonea; e per aquesta granea accidental son los uns comensamens en los altres abituatz e vestitz de granea, sotz los quals àbitz la substancia fa accidens grans bons e durables, e enaxí dels altres comensamens. Asò metex que avem dit de granea sotz raó de substancialitat e accidentalitat, se seguex[10] en los altres comensamens de la substancia.

La entenció per que granea es posada en esta scien-

1. B, cosa : CM, ens.—2. A, e duracio.—3. A(*de mà posterior*)B, *afegeixen* : comprenent totes les extremitats dels esses (B, del esser) : CM, *incorporen l'afegit*.—4. B, accidentalment.—5. B, abastar de si matexa (CM, sufficere de se) a les parts.—6. B, cascuna part : CM, quaelibet pars (C, pars *afegit al marge*).—7. CM, operationes.—8. B, comensament accidental : CM, principium accidentale.—9. A, *manca* e.—10. B, se perseguex.

cia, es per so que en ella e ab ella hom enserc les granees espacífiques demanades, diffuses en les altres partz de la substancia e de la general granea enfluydes e en ella substanciades.[1] Esta conexensa es aguda en lo mesclament dels comensamens e les regles e les questions; cor quascuna[2] de les partz de la substancia significa en aquell mesclament la sua propria granea apropriada[3] sotz raó de creació o generació o operació.

3. *De eternitat*[4]

Eternitat o duració es proprietat per raó de la qual duren bonea, granea, poder, els altres comensaments de la substancia.

Es duració de duratiu durable e durar qui son de la sua metexa essencia: en lo duratiu[5] es plantat e sustentat e regat[6] lo bonificatiu magnificatiu e los altres, per so que lur acció pusca durar; en lo durificable es plantat sustentat e regat[6] lo bonificable el magnificable e los altres, per so que lur pació pusca durar; e asò metex se seguex del bonificar e del magnificar e los altres, qui son abituatz e vestitz en lo durar, en lo qual duren segons que l universal durar es enfluyt del duratiu universal en lo durable universal; mas com defayl la universal influencia, adoncs defallen les particulars, e la substancia no pot durar e esdevé en corropció.[7]

La enteneió per que duració es en aquesta art posada, es per so que hom ab ella enserc les natures per les quals duren les causes,[8] e aquest ensercament fa hom siguent la diffinició e esplanació de la general duració, segons

1. B, sustentades : C, sustentate : M, subjectatae.—2. A, per quascuna.—3. B, a ella (CM, sibi) apropiada.—4. C, de duratione siue eternitate.—5. C, durificatiuo *sobre raspat*.—6. A, ere[y]gat : CM, et custodita.—7. CM, et subjectum venit (M, devenit) in sui ipsius corruptionem.—8. CM, res.

que dit avem, e mesclant los uns comensamens en los altres, esguardant la manera segons la qual los uns duren en los altres sotz raó de la universal duració.

4. *De poder*

PODER es aquella causa per raó de la qual bonea, granea, duració, els altres comensamens de la substancia, poden esser so que son e poden fer so que fan.[1]

Es poder so per que bonea pot esser so que es e pot fer so que fa bo sotz raó de bontat,[2] e poder es so[3] per que pot esser bo e gran e enaxí dels altres. Per asò poder es aquella causa per que la substancia pot esser so que es e per que en ella poden esser les sues partz substentades e pot eser delles, e sotz raó delles pot activament obrar e pascivament, e esser subject a moltes pacions. Es, doncs, poder comensament universal, sotz sa propria raó, a totz los poders espacífics dels altres comensamens, en los quals ymprem sa semblasa diffusa en poders espicials[4] substentatz en los altres comensamens pacivament e en lo general poder activament; e quar[5] en los comensamens se fa muntiplicació don se seguex substancia,[6] son apropriatz poders actius als comensamens de la substancia per so que en ells[7] sien potencies actives e passives, enaxí com en bonea,[8] en qui es potencia activa en quant la substancia pot esser bonificativa sotz raó de bontat; e asò metex se seguex de posibilitat,[9] qui es potencia pasciva en bonea en quant la substancia pot esser bonificable e bonificada, e asò metex se seguex en cascuna de les partz de la substancia.

En aquesta sciencia es posat poder per so que hom en

1. CM, possunt existere et agere.—2. B, de potestar.—3. A, e so.—4. M, in potestates specificas.—5. M, eo quia.—6. CM, quod in substantia,—7. A, eles.—8. B, com bonea.—9. BM, bonifficabilitat : C, potentiabilitate.

la sua generalitat aja conexensa de les potencies actives e pacives, sembrades e difuses en los comensamens de la substancia sotz raó del general poder, del qual prenen vida los altres poders especials plantatz en[1] los comensamens e vivens, de lurs propries[2] proprietatz, en especies de poders nades del poder general, e per aquesta conexensa aytal ateny[3] lumà enteniment les posibilitatz e inpossibilitatz de les causes, e fa judisci affirmant o negant en la conclusió daquelles causes qui son demanades sotz raó de poder, conservant la diffinició e esplanació de poder.

5. *De saviea*

SAVIEA es proprietat per raó de la qual[4] savi entén.

En àngel e en home es saviea part de la substancia substancialment e accidental. Substancialment es per so que lumà enteniment sia de[5] essencial entellectiu entellegible e entendre, e que bonea satisfassa de sí metexa a ell substancialment, e granea atretal, e enaxí dels altres comensamens, en tant, que lenteniment sia bo e gran substancialment, lo qual enteniment satisfà de sí metex als altres comensamens de la substancia, los quals son saybles[6] substancialment e son sabutz comensamens substancials. Neguna daquestes causes[7] esser no porien si lenteniment no era part substancial en la substancia: es, doncs, lenteniment part substancial en la substancia, qui es apelat ànima racional o àngel, en lo qual[8] enteniment es part substancial sotz raó de la qual savi entén les causes.

La entenció per que saviea es posada en aquesta art es per so que ab ella atenya veritat de les causes seybles,

1. B, *manca* en.—2. A, propis.—3. B, enten.—4. B, quall *passim*. 5. B, com luma enteniment sia del.—6. B, scibles *usual*.—7. B, negunes daquestes coses.—8. B, qui (CM, quae) es appellade anima racional o angell en la qual (CM, in quo).

les quals son entellegibles en lentelligibilitat essencial del enteniment, en la qual lenteniment ateny les entelligibilitatz qui no son de la sua essencia, e daquelles fa accidentalment estrument a entendre[1] sa propria entelligibilitat, al qual entendre ajuden bontat granea els altres comensamens, enaxí com lenteniment, qui[2] ab los altres comensamens entenent, ajuda a bonificar e a magnificar los altres actus dels comensamens bonificables magnificables e los altres, e totes aquestes causes lenteniment entén en lo mesclament dels comensamens, ajudant la .j. comensament al altre per so que sia entellegible. E enquara, la entenció per que saviea es posada en esta art, es per so que hom aja conexensa dels estincs qui son en les causes naturals, los quals son significatz e afiguratz en la ymage del enteniment: quar enaxí com artificialment la art ensenya a trobar les particulars[3] entelligibilitatz en la universal entelligibilitat, enaxí ensenya a trobar los estins naturals espacífics en les natures generals.

6. *De volentat*

VOLENTAT es aquella causa per raó de la qual bonea, granea, e los altres comensamens, son amables e desirables.[4]

Es bonea[5] amable per so que sia gran, quar en la sua amabilitat es gran, e per so bonea es gran, quar es amable; e la sua amabilitat es bona e gran, e per asò es la volentat bona e gran, cor ama bones causes e grans; e son les amabilitatz de les causes per so quar la volentat es so que es, sens la qual neguna amabilitat no seria, quar lurs amabilitatz son per raó de la essencial amabilitat de la

1. C, ad investigandum : M, ad investigandum et intelligendum.— 2. M, sicut ipsa (intelligibilitas) quae.—3. A, especials (-eci- *corregit posteriorment*).—4. CM, amabiles et (M sive) desiderabiles et per quam suppositum bonum magnum etc. (M, *omet* etc.) est volens.—5. B, bona.

volentat, en la qual lo essencial amatiu pren e ateny aquelles amabilitatz. Aquesta volentat à en sí essencial amatiu amable e amar per so que les causes[1] sien bones e grans en esser amades, lamabilitat de les quals ateny lamatiu en son propri amable e en son propri amar[2] sobjectat a laccidental amabilitat de les causes, vestit e abituat del accidental amar. Es, doncs, la volentat de essencial amatiu amable e amar, e per asò pot aver bo e gran e durable amar en amar Deu e les altres causes.[3] Es la volentat ymage[4] a lumà enteniment qui en ella ateny los apetitz naturals essencials substancials e accidentals, enaxí com en lo foc en qui es essencial e substancial ignificatiu e ignificable e ignificar, e ignificatiu à apetit substancial sotz raó de forma e ignificable sotz raó de materia, el ignificar[5] es conjuncció damdós. En aquestz apetitz substancials son sustentatz los accidentals per so cor deyl[6] nexen e deriven, axí com escalfar qui nex de ignificar sotz raó de calor, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes.

La enteció per que es tractada volentat en esta art, es per so que ab ella[7] hom aja conexensa de les causes amables e desirables[8] e dels apetitz naturals dels quals hom ha conexensa, segons la difinició[9] e esplanació de la volentat e lo mesclament que à ab los altres comensamens: quar enaxí com hom à conexensa en bonea, ab granea, de[10] essencial bonificatiu, enaxí à hom conexensa, ab volentat, de essencial apetible[11] per so que la volentat sia gran en amativitat e lapetible en apetivitat;[12] e asò metex se seguex de duració e dels altres comensamens, enseptat[13] lo comensament de contrarietat qui no es comensament

1. B. les altres causes : CM, alia entia.—2. B, proprii amable e amar.— 3. B, e (A, en *raspada* n) les altres coses : M, *manca.*—4. A, ymaga *usual.*—5. A, magnificable ... magnificar, *raspada la* m *i la primera cama de* a, *convertint aquesta en* i.—6. B, dells : CM, de ipso appetitu substantiali.—7. CM, est ut sit unum de principiis illius et ut cum ipsa. —8. B, desigables *usual.*—9. A, [di]finicio.— 10. M, et de.—11. B, appetit.—12. CM, in appetibilitate.—13. B, exceptat.

substancial, ab lo qual hom à conexensa en les causes odibles sotz raó de bona[1] e gran volentat.

De vertut

VERTUT es neximent de la unitat de bonea, granea, duració, els altres comensamens.[2]

Nex vertut de bonea en granea e en duració, e de granea en bonea e en duració, e de duració en bonea e en granea, e enaxí dels altres comensamens de la substancia, e asò es per so que cascuna de les partz sia àbit vertuós en .j.ª bona e gran e durable substancia,[3] la qual aja raó vertuosa a usar[4] segons sos àbitz vertuoses. Hon, per raó dasò la substancia à obra vertuosa dintre sí metexa e defora, sotz raó de la qual les obres[5] dels altres comensamens son vertuoses, enaxí que la bontat bonifica vertuosament son bonificat e[6] son bonificar per so que son bonificat sia bo vertuós. Daquesta vertut, qui nex de les unitatz simples dels comensamens, es costituída e endividuada la unitat de la substancia qui à .j.ª unitat[7] de totz vertuosament, bonament, e los altres, e aquesta vertut es en moltz comensamens diffusa per so com los comensamens de la substancia son moltz, e nex duna vertut substancial e multiplicas en la multitut[8] dels comensamens per so que sia la muntiplicació de la substancia, la qual aja en sí muntiplicació dobres vertuoses.[9]

Es posada vertut en esta sciencia per entenció que ab ella hom enserc les vertutz espacífiques[10] en la vertut ge-

1. B, bonea.—2. CM, unionis bonitatis magnitudinis etc. in uno bono magno etc.—3. B, bonea e gran ... sustancial.—4. CM, utendi operationibus suis.—5. A, obrels.—6. B, son bonificatiu en : C, suum bonificatum *(corregit de mà posterior)* in (M, *també* in).—7. B, virtut : CM, virtutem.—8. B, multiplicacio.—9. C, *afegeix* : Virtuti insunt correlativa siue essentialia concreta .s. (scilicet) virtuificativum virtuificabile et virtuificare : M, *consona amb* C.—10. CM, speciales.

neral que dita avem,[1] e que ab la vertut coneguda de la .j. comensament enserc la vertut no coneguda de laltre comensament. Aquesta conexensa se pot aver ensercant la vertut dedins en la substancia generai diffusa[2] en moltes partz dels comensamens don es composta, la qual tramet sa senblansa en los comensamens defores en les altres substancies; e per asò està vertut en paraules peres e erbes.

8. *De veritat*

VERITAT es aquella causa per raó de la qual bonea granea duració son causes veres.[3]

Es bonea e es granea, e enaxí de les altres; e pus que[4] bonea es, cové que veritat sia, quar sens veritat esser no poria: es, doncs, veritat en la qual bonea es sustentada e edificada: es, doncs,[5] veritat so per que bonea es e per que son los altres comensamens de la substancia,[6] e quar los comensamens son moltz, muntiplicas la veritat general en moltes veritatz especials de les quals son abituatz los comensamens, los quals àbitz son raons a ells com sien contra falsetat; e per asò la substancia moltiplicada de sos comensamens sotz raó de veritat, es naturalment contra falsetat en les causes defores per so que atenya veritat daquelles, al qual atenyiment ajuden cascú[7] dels altres comensamens sotz sa propria raó natural. Don, per raó dasò, les substancies animades atenyen veritat en los objetz sensibles[8] els estins naturals en les causes vejetables; e asò metex se seguex del atenyiment entellectual e elemental, e enquara, de la veritat del firmament, qui segons sos

1. A, *repeteix* : espacifiques ... dita avem.—2. CM, inquirendo virtutem generalem existentem intra substantiam et diffusam.—3. CM, est id quod est verum de bonitate magnitudine et ceteris.—4. CM, et ex quo.—5. B, e es encare.—6. A, de la sustentacio *(corr.* substancia *posteriorment)* : B, della sustentats.—7. B, cascuns.—8. M, scibilibus.

estins[1] naturals, ateny veritat daquestes causes sajús qui dells[2] reeben influencia.

Es veritat general estrument en esta art, ab lo qual hom ateny les veritatz espacifiques sustentades en les parts de les substancies e en les obres que à defores sí metexa,[3] impriment figuralment[4] en aquelles sa semblansa; e per asò pot hom aver conexensa de veritat en les sciencies e en les sectes, e destruyr[5] la falsetat delles consiguent la pràtica desta sciencia.

9. *De gloria*

GLORIA es delectació en la qual an repòs bonea granea duració e los altres.

Gloria es comensament substancial en la substancia per so que granea pusca aver repòs en sí metexa e aver gloria gran en sí metexa e en los altres comensamens.[6] Asò esser no poria si gloria no era comensament substancial en la substancia, quar si era[7] comensament accidental tan solament, granea auria repòs en son contrari, qui es poquea de gloria, e auria repòs en la poquea de gloria dels altres comensamens, hon se seguiria malea contra bonea e poquea contra granea, e enaxí dels altres comensamens; e aquestes causes son impossíbols per so que[8] gloria sia repòs a cascú dels comensamens, segons lurs proprietats e natures, e que en la[9] substancia sia delectació substancial a la qual ajen apetit los estins naturals. Es, doncs, gloria en la substancia[10] part substancial diffusa en moltes partz, sotz raó de la qual la substancia se moú a delectació dintre sí metexa naturalment, e conserva son

1. B, estinchs *passim*.—2. B, dell.—3. B, que han defores si matexes : CM, quas (M, quae) habent extra se.—4. A efiguralment.—5. B, e en les sectes destrouir.—6. A, *calderó*.—7. A, seria *corr.* si era.—8. C, et ista sunt impossibilia et ideo necesse est ut : M, sed cum ista sint impossibilia necesse est quod.—9. B. e la.—10. B, en la sua.

esser aytant com pot, e tramet sa semblansa en les partz defores per so que les obres defores[1] ajen repòs e delectació en aquella semblansa; e per asò an los homens naturalment plaer en veer[2] belles causes e en oyr grans bontatz e en aver grans riquees, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes.

Gloria general es en aquesta art lum ab lo qual[3] e en lo qual satenyen les espacífiques delectacions e especials plaers siguent la diffinició e esplanació de gloria el[4] prosés desta sciencia, axí com la volentat qui à apetit complit adoncs com la sua fi à repòs en los comensamens de la substancia e en les semblanses daquells, transportades[5] en les obres defores, segons via de concordansa, contra contrarietat e privació de les diffinicions e natures[6] dels comensamens.

10. *De differencia*

DIFFERENCIA es aquella causa per raó de la qual bonea granea e duració els altres, son raons clares e no confuses.[7]

Differencia covè que sia comensament universal e substancial[8] per so que les causes pusquen esser substancialment destintes e differens les unes a les altres e que differencia, sotz raó[9] de granea duració e poder, fassa estar sotz los genres moltes especies e sotz les especies moltz individuus substancialment, en aytant que la .j.ª especia no sia laltra ni .j. individuu altre, e que en cascuna de les partz de la substancia, differencia essencial e substancial sia raó a essencial e substancial destint la .j. del altre sotz raó dacció e pasció, axí com en bonea en qui es essencial

1. B, defora.—2. A, en uers.—3. CM, est principium (A, [es principi]) generale in hoc arte cum qua.—4. B, en lo.—5. B, transportada.—6. M, diffinitionem et naturas.—7. C, *afegeix* : et bonificans et bonificabilis etc. inconfusi : M, *consona amb* C.—8. B, e sustancial en la sustancia : CM, *com* B.—9. B, de les altres e que sots raho.

e substancial bonificatiu bonificable e bonificar, e en granea magnificatiu magnificable magnificar, e enfre bonea e granea els altres comensamens en qui sia[1] sustanciatiu sustanciable substanciar sotz raó de la essencia de la substancia e de la forma materia e conjuncció daquella. Neguna daquestes causes esser no poria si differensia era comensament accidental tan solament, quar totes causes serien .j.ª causa metexa en nombre substansialment[2] e serien moltes accidentalment, don se seguiria privació de la sua diffinició, de la qual privació se seguiria contraria diffinició e esplanació de differencia; la qual consequencia es imposible.

La entenció per que differencia es .j. dels comensamens desta siencia, es per so que ab ella enserquem en[3] les causes destinctes substancialment e accidentalment, e que vejam les natures e les maneres per que les causes son differens; quar tocant aquelles ab differencia e conservant a differencia la sua diffinició e esplanació, ateny hom les maneres e les natures per que les unes causes no son les altres, axí com tocar bontat ab gran differencia, ateny hom en bontat differencia[4] gran en concordansa duració poder de bonificatiu bonificable bonificar, e tocar calor ab differencia, ateny hom accidental acció e pasció; e enaxí de les altres causes semblans a aquestes, en tant, que ab differencia ateny hom los comensamens simples, quar ella es lum en qui aparen raons reyals, e en ella aparen lurs composicions e lurs obres,[5] en tant, quen la substancia son manifestades les particulars differencies demanades.

1. B, e que enfre bonea granesa ... sia (CM, in quibus sunt).—2. B, specialment.—3. BM, *manca* en.—4. B, bondat en diferencia.—5. B, lum en qui aparen lurs composicions e lurs obres : C : lumen in quo apparent rationes reales et compositiones.

11. *De concordansa*

Concordansa es aquella causa per raó de la qual bonea granea duració en .j. e en moltz se concorden.

Concordense bonea granea e duració en .j. en quant se concorden a esser[1] .j.ª substancia ajustada de moltes partz substancials e accidentals, e en aquella substancia se concorda bonea ab granea com sia[2] gran sotz raó de granea, e granea sia bona sotz raó de bontat, e enaxí dels altres comensamens, qui totz an concordansa los uns en los altres els uns ab los altres, enfora contrarietat qui contrasta a concordansa per so que sia so que es; enperò accidentalment à ab ells concordansa sotz manera de propria pasció e secundaria entenció, e que concordansa sia sotz propria acció e primaria entenció, per so que en granea de delectació concordansa pusca aver repòs. Es concordansa comensament substancial, de la qual[3] nexen e viuen les concordanses accidentals, e aquelles qui an pasció sotz contraries qualitatz, recoren a la concordansa substancial general qui à senyoria sobre la contrarietat general accidental diffusa en les contraries qualitatz. Don, per raó daysò esser es substentat en concordansa e privació en contraries causes, e per assò se seguex concordansa enfre esser e no esser per via de generació, e contrarietat per via de corropció.

En aquesta concordansa universal que dita avem, son ensercades les concordanses particulars demanades, tocan[4] les concordanses no conegudes ab les conegudes, en tal manera que romanga la concordansa universal so que es segons sa[5] diffinició, e quels comensamens de la substan-

1. B, bonea granea duracio se concorden en un en quant se concorden que sia.—2. B, se concorden bonea ab granea ço es que bonea sia. — 3. CM, de quo.—4. B, tocant.—5. B, la.

cia pusquen esser concordans dedins la substancia e en les obres que la substancia à defora sí metexa en les altres substancies, en lo mijà[1] daquelles, per lo qual miyà passa concordansa duna substancia a altra.

12. *De contrarietat*

CONTRARIETAT es[2] aquella causa per raó de la qual diverses fins son contraries les unes a les[3] altres.

Es contrarietat en diverses fins accidentalment e no substancial; quar si fos substancial,[4] foren les unes fins contraries a les altres substancialment, axí com bonea qui fóra contraria a la fi[5] de granea, e la fi de granea a la fi de bonea[6] substancialment, e enaxí dels altres comensamens; e per asò fi no pogra eser repòs de negú dels comensamens, ni concordansa no pogra esser major en bontat granea duració poder, que contrarietat, e la substancia no pogra esser composta de ses[7] partz. Es, doncs, contrarietat comensament accidental tan solament, la qual contrarietat es comensament universal diffús en los comensamens de la substancia, en la qual[8] son contraries fins per so com no poden romanir en aquella substancia venguda de corropció per via de generació, la qual substancia à enclinació a corropció qui ab contrarietat à concordansa dedins la substancia contra la fi de concordansa. Daquesta contrarietat universal son les contrarietatz particulars qui son en la substancia, enaxí com calor e fredor, umiditat e secor,[9] ponderositat e leugería, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes, qui an enclinació a diverses fins contraries.

1. B, ço es en lo miga : CM, scilicet in medio.—2. CM, contrarietas est quorumdam mutua resistentia propter diversos fines, vel (C, *manca* vel) contrarietas est.—3. B, de les.—4. B, substancia.—5. B, a fi.—6. M, et magnitudo fini bonitatis.—7. B, de les.—8. CM, in quibus.—9. B, sequetat.

En aquesta contrarietat universal que dita avem, aparen les contrarietatz particulars demanades, tocan aquelles les unes ab les altres e ab les concordanses particulars, conservant la diffinició de contrarietat e de concordansa. Aquesta contrarietat universal qui es en la substancia, tramet sa semblansa en les altres substancies multiplicades en moltes[1] contrarietatz particulars, la qual senblansa passa per lespay qui està enfre .j.ª substancia e altra; e per asò son les contrarietatz defora la substancia, axí com bé e mal, vertutz e visis, e los uns homens son contrals altres, e enaxí de les altres causes en qui contrarietat es sustentada, so es assaber, paraules erbes e peres, veritat e falsetat, acció e pasció, e les altres causes senblans a aquestes.

13. *De comensament*

Comensament es aquella causa qui es denant totes causes[2] per raó dalcuna prioritat.[3]

Deus es comensament de totes les causes creades; mas nos entenem parlar[4] dels comensamens creatz naturals. Es comensament denant a totes les partz de la substancia, en lo qual son comensades les partz, e son[5] comensamens de la substancia sotz raó del comensament general qui aquelles partz vest de sa semblansa, enaxí com les partz qui de lurs semblanses vesten comensament,[6] axí com bonea, sotz la qual comensament es bo, e granea, sotz la qual comensament es gran, e enaxí dels altres. Don, per raó dasò son[7] en la substancia moltes bonees sotz raó de bonea general, e enaxí de granea e los altres, con son

1. B, de moltes : C, ex pluribus : M, ex multis.—2. B, dauant totes coses : CM, se habet ad omnia.—3. A, proprietat.—4. B, a parlar.—5. B, les dites parts e per ço (CM, et ideo) son.—6. M, ipsum principium.—7. B, son axi : CM, ita ... sunt.

moltz comensamens sotz raó del[1] general comensament substancial, lo qual es comensat en les partz de la[2] substancia, les quals en ell son comensades. Son los uns comensamens més generals quels altres, enaxí com lo comensament[3] de la forma general e materia, sotz los quals comensamens estan los comensamens del firmament e de les .iiij. substancies del mon, so es assaber, los .iiij. elemens, e sotz aquestz estan los comensamens individuatz elementatz sustentatz en les substancies qui dejús estan als comensamens especials, los quals[4] especials estan dejús los generals que ditz avem. Es altra manera[5] de comensamens sustentatz en les causes qui son defores les substancies, los quals son artificiatz, sotz raó dels quals son comensatz los edifissis e les sciencies[6] els altres comensamens qui serien loncs a recomptar,[7] los quals se poden atènyer e saber sotz la forma que dita avem de[8] comensamens.

En lo comensament universal aparen los comensamens particulars, diffús aquell en les partz de la substancia, en axí com diffús e estès comensament en bontat, fa estar bontat simple comensament general, en tant, que sobre bontat no à altra essencia qui sia bona fora raó de bontat, e en aquella general bontat fa comensament estar sí metex sustentat en bonificatiu bonificable bonificar, qui son comensamens de bontat e del general comensament qui en bontat posa sa semblansa. Asò metex se seguex de granea e de les altres partz de la substancia, e per asò vol lo senyor[9] desta art que mesclant los uns comensamens en los altres, que hom fassa[10] judisi dels comensamens demanatz, seguent lo procés que de comensament dit avem.

1. B, de.—2. B, *manca* la.—3. B, los comensaments : CM, principia. —4. B, *manca* quals.—5. B, son altres maneres.—6. CM, artes liberales mechanicae &c.—7. B, a contar.—8. B, dels.—9. C, actor : M, auctor.—10. A, [que] mescladament los uns comensamens en los altres com fassa.

14. *De mijà*

Mijá es subjet en lo[1] qual la fi influex al comensament, el comensament refluex a la fi.[2]

Es mijà sobjet a la fi en quant la fi influex al comensament sa semblansa, e es sobjet al comensament en quant lo comensament refluex a la fi aquella semblansa de que la fi là vestit; e enquara, quel comensament influex[3] sa semblansa a la fi per so que la fi sia comensament vestit de la[4] senblansa del general comensament. Don, per raó de la influencia e de la refluencia damdós, es establida[5] la substancia damdós qui està en lo mig, e es mijà natural en qui totes ses partz son sustentades, e ell es conjunt daquelles e totes les partz son conjunctes en ell, e la substancia es per totes aquelles e totes les sues partz son per tota la substancia; e per asò natura no pot sostenir causes buydes e cové que totz los locs[6] sien plens de les causes naturals per so que enfre comensament e fi no sien causes buydes; quar si ó eren, no poria eser mijà enfre amdós, axí com en bonea, en qui es bonificar mijà enfre bonificatiu bonificable, e en volentat voler, enfre volitiu e volible; e asò metex se seguex del mijà qui es enfre bonea e granea, axí com duració qui les conjun[7] en durar, e poder en possificar, e saviea en entendre, e estint[8] natural en aportar a fi les causes naturals bones e magnificades,[9] e enaxí dels altres mijans de la substancia qui en ella estan, e dels mijans qui estan enfre les unes substancies e les altres.

En lo mijà universal que dit avem, pot hom atènyer

1. CM, per quod.—2. CM, *afegeixen* : quod scilicet subjectum naturam sapit utriusque.—3. CM, refluit.—4. B, de sa.—5. B, damdosos *(passim)* e establida.—6. B, *manca* los locs.—7. B, conjuny.—8. B, en estinch.—9. CM, et magnas.

los mijans particulars demanatz, conservant, afermant o negant, en la conclusió, so que del mijà universal dit avem; quar aquelles causes que dell dites avem, son per sí metexes manifestes al humà enteniment qui, sotz les raons[1] dels comensamens, pren los objetz[2] con la volentat ama aquells sotz les raons per les quals los objetz son amables o ayrables.

15. *De fi*

Fi es aquella causa en la qual an repòs los comensamens. Reposen los comensamens en la fi per que son, e aquesta fi es[3] Deus, per raò del qual son totes causes sotz aquesta fi. Son altres fins en quis reposen los comensamens de la substancia com atenyen so per que son, axí com bontat e granea e los[4] altres, qui an repòs com establexen e conponen la substancia de sí metexs e obra sotz lurs raons, romanent cascuna part simple sotz sa propria raó. Asò metex se seguex de fi en cascuna de les partz, axí com en bontat, en qui bonificar es fi de bonificatiu e bonificable, e en volentat amar,[5] qui es fi damatiu e amable, e en vista[6] corporal veser, qui es fi de visitiu e vesible, e en axí de les altres causes naturals semblans a aquestes. Asò metex se seguex de les fins artificials acsidentals qui son secondaries, les quals reposen en les fins primaries[7] naturals, axí com los comensamens del ferre, qui an repòs en la sua fi, la qual es sotz la fi del home; quar si home no fos, aquells comensamens no agren fi en qui repòs poguessen[8] aver; e asò metex se seguex de majoritat en la fi del ferre e del aur, qui en la fi del ferre à[9] major repòs

1. B, sots rahons.—2. CM, vera objecta.—3. B, e aquesta es.—4. B, les.—5. B, e bonificable en volentat a amar.—6. B, e vista.—7. B, primeres.—8. B, no agueren fi que poguessen.—9. B, de maioritat en la fi del ferre on ha.

quen la fi del aur per so cor hom ha major necessitat del ferre que de laur.[1] En semblant manera se seguex dels comensamens de la caramida e del ferre, qui an major repòs en la fi dels navegans que de sí[2] metexs, e enaxí dels comensamens del home, qui an major repòs en la fi de Deu[3] que en la fi ab la qual son conjuns en la substancia, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes. Es fi natural substansial per so quels comensamens substancialment pusquen aver repòs, axí com home qui es fi substancial dànima e de cors, e substancia qui es fi substancial de forma e de materia. Son altres fins qui son accidentals, axí com mèrit qui es fi de vertutz guoanyades,[4] e gracia qui es fi de vertutz donades, e enaxí de les altres causes senblans a aquestes.

En la fi general mesclada ab los comensamens generals, son revelades e manifestades les fins especials demanades, quar aquell mesclament es general objet al humà enteniment en qui aparen los secretz de les fins no conegutz[5] fora lo general mesclament damunt dit; e per asò fi es posada en esta art a esser comensament general en qui aparen e relúen les fins especials, segons lo procés desta sciencia.

16. *De majoritat*

MAJORITAT es ymage de la infinida granea de bonea[6] eternitat e de les altres dignitatz de Deu.

Es majoritat substancial e acsidental qui son partz de la substancia. Majoritat substancial es per so que pusca esser ymage de infinida granea a la qual se cové, segons granea de bontat duració poder saviea volentat vertut ve-

1. B, quel aur.—2. CM, in se.—3. CM, in Deo.—4. B, guayades.—5. B, no conegudes.—6. CM, imago (A, ymaja o ymaga *passim)* immensitatis magnitudinis.

ritat gloria,[1] ymage substancial,[2] per so que en ella pusca esser mills repreentada[3] a lumà enteniment, com sia raó natural quen la part substancial capia més de semblansa[4] e de significació que en la part accidental. Es enquara majoritat part substancial per so que les partz de la substancia sien majors substancialment que accidental, axí com la forma e la materia qui son majors partz de la substancia que la color e sabor[5] daquella. Asò metex se seguex en cascuna de les partz de la substaneia, axí com en bonea, en qui bonificar es major que en granea, e asò metex de bonificatiu bonificable, e per aquesta majoritat substancial pot esser cascuna part[6] de la substancia major substancialment, segons sa propria raó e natura, que segons la raó e la propria natura de lautra part; e asò metex de granea, en la qual es major bonea substancialment que accidental.[7] Aquesta majoritat substancial dona sa semblansa a les partz substancials de la substancia per so que lurs majoritatz substancials agen sobjet general en qui pusquen estar e qui sia[8] font don sien nades e derivades, regades[9] e fortificades. Aquesta majoritat substancial qui es de dintre la substancia, tramet sa semblansa en les partz defores qui son[10] majors les unes que les altres, axí com la substancia del home, qui tramet major semblansa[11] que la substancia del cavayl, per so quar es de més partz e de mellors; e encara, ès majoritat dels homens qui son majors los uns quels altres en quantitat o en bonea o en poder,[12] e enaxí de les altres causes semblans a aquestes.

Es majoritat posada en aquesta siencia per so quen la sua universalitat, mesclada ab la universalitat de cascú

---

1. A, gloria veritat.—2. B, *posa* ymage substancial *després de* cové *i abans de* segons.—3. B, representade.—4. B, que ell en la part ... mes de sustancia.—5. B, la calor e la sabor.—6, A, cascu .j.ª part.—7. B, *afegeix* : la qual accidental es la sua semblança que dona a bonea duracio e les altres : CM. = B.—8. B, puguen estar e que (CM, *ut*) sia.—9. C, custodite : M, custodiantur.—10. CM, ut ... sint.—11. CM, similitudinem extra.—12. B, e en bonea e en poder.

dels altres comensamens, apareguen les majoritatz particulars demanades, e que hom sotz raó de majoritat aja conexensa com les partz de la substancia son majorificades trespassant les unes en les altres[1] transsubstancialment, per so que pusca esser la substancia e que la majoritat se pusca muntiplicar en les partz de la substancia, axí com majoritat qui muntiplica en bonea estan bonitat[2] major en bonificatiu bonificable bonificar, quen la .j. daquestz o en los dos, o en sí metexa sens aquestz; e asò metex se seguex de la substancia en qui la forma es major que la materia; e per asò defayl la materia a la forma, axí com a la forma del foc, a qui no pot bastar materia de lenya, ni la segona entenció a la primera. On, totes aquestes causes e moltes daltres, son representades en la universal majoritat siguent lo prosés desta siencia.

17. *De egualtat*

EGUALTAT es sobjet en lo qual à repòs fi de la concordansa qui es enfre bonea granea duració e los altres comensamens.

Es egualtat substancial, en la qual son sustentades les egaltatz accidentals e en qui à repòs la fi de concordansa que dita avem, per so quar en cascuna de les partz substancials à eguals partz essencials, enaxí com en bonea, bonificatiu bonificable bonificar qui egualment son de la sua essencia, e en saviea atretal, en qui entellectiu entellegible e entendre son eguals essencialment; e enquara, la egualtat que bonea e granea els altres comensamens an substancialment en esser eguals partz de la substancia. Es egualtat accidental[3] enfre los comensamens en esser abituatz e vestitz los uns dels altres, axí com bonea qui es gran sotz raó de

1. CM, trauseunte quolibet principio in quolibet alio.—2. B, es multiplicade en bonea estant bondat.—3. A, *manca* accidental.

granea, e granea bona sotz raó de bontat, e aquestes .ij. raons eguals accidentals son sustentades en les eguals raons substancials. Aquesta egualtat dedins la substancia[1] tramet sa semblansa en les obres defores, axí com lome qui sotz raó de bontat e de granea fa alcuna obra egualment bona e gran substancialment e accidental: substancial, axí com home qui egalment engendre home bo e gran; accidentalment, enaxí com lo metge qui grada[2] la mediscina de eguals graus quantitativament o proporcionalment: quantitativament, quant les partz son en eguals quantitatz segons pes e mesures; proporcionalment, en axí com gradar en la decocció primer grau de fredor[3] ab segon grau dumiditat e ab ters de secor e ab quart de calor, contra quart grau de fredor e ters dumiditat e segon de secor e primer de calor,[4] e enaxí de les altres[5] causes semblans a aquestes.

En aquesta egualtat general que dita avem, ateny hom les egualtatz especials demanades e descobra hom les escuritatz per que les causes naturals e artificials estan secretes sotz raó degualtat, la qual egualtat apar mesclan los comensamens egualment los uns en los altres, per so que la egualtat natural daquells pusca atènyer, en la qual es significada e apar la egualtat artificial.

18. *De menoritat*

MENORITAT es causa qui es prop de non re.

Es dit que menoritat es causa prop de non re, per so cor[6] neguna causa no pot esser pus prop de non re que minoritat, quar si esser ho podia, menoritat no seria so que es e majoritat perdria son esser; e asò metex se

1. CM, in substantia existens.—2. A, garda *corregit* grada : B, guarda.—3. A, fredar.—4. M, caliditatis praedictis gradibus in patiente et decoctione.—5. A, *manca* altres.— 6. B, com.

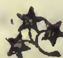
seguiria de egualtat qui està enfre majoritat e minoritat, e enquara, que no esser seria alcuna causa; e totes aquestes causes son impossíbols e inconveniens. Es minoritat substancial part de la substancia, en la qual son substentades les menoritatz dels altres comensamens e per la qual les partz de la substancia se an a no esser, axí con bonea simpla en qui es tan gran minoritat, que per sí metexa no pot esser ni estar so que es, ans cové que sia substentada en les altres partz de la substancia e que sia en elles e per elles, e com aquelles partz defallen a bontat, esdevé la bontat en privació per via de corropció, qui ab minoritat à concordansa. Aquesta menoritat qui es dedins la substancia tramet defores sa semblansa sotz raó de la qual son les unes causes menors que les altres e les unes pus prop a no esser que les altres, axí com en malautia, en qui les partz de la substancia son menors que en la sanitat; e asò metex en peccat, en lo qual son pus prop a no esser que a vertut; e per asò los homens sotz raó de menoritat, accidentalment son peccadors e amen més les causes vils que les nobles, e on plus son peccadors, més muntipliquen majoritat de menoritat e majoritat de viscis.[1]

En aquesta minoritat general que dita avem, ateny hom veritat de les minoritatz especials, discorrent minoriritat per los altres comensamens, segons sa propria proprietat substancial e segons que es accidental e segons les proprietatz e natures dels altres comensamens, e enquara, segons so que minoritat es en quascú[2] daquells e so[3] per que aquells son en minoritat contra majoritat o estans concordans ab minoritat.

¶ Dites avem les diffinicions dels comensamens e esplanades[4] avem aquelles, e significat avem la entenció per que son en esta sciencia; e quar los comensamens e

1. B, uiciis.—2. B, cascun.—3. A, es o (es ho?) : B, e ço : M, et secundum id.—4. B, espleguades.

les diffinicions se convertexen, els[1] comensamens son generals a totes sciencies, requer la art que hom enserc les causes demanades afermant o negant, conservant so que dels comensamens dit avem; e aquesta regla es general en aquesta sciencia.

1 B, als.

De la tersa distincció

QUESTA distinció es de regles: e es regla útil compreniment abreujat e ajustat de generals comensamens en qui aparen les causes especials desirades assaber.[1]

Aquesta distincció es departida en .x. regles generals, a les quals poden esser aplicades totes causes, les quals regles son aquelles que dites avem en lo pròlec, en lo qual lur alfabet significat avem.

En cascuna de les regles avem dues consideracions: la primera es mostrar e significar[2] so que la regla es, segona es so per[3] que la regla es; e aquestes .ij. maneres preposam tenir en cascuna de les regles.

Segons que[4] lalfabet apar en la tersa figura e en la quarta, en la quarta[5] distinció es significat lo mesclament de les regles les unes en les altres, lo qual mesclament es general, en qui aparen les causes espascífiques[6] demanades en figura de regularitat, enaxí com aparen[7] en lo mesclament dels comensamens en figura de comensalitat.

En aquestz .ij. mesclamens generals, so es assaber, qui son[8] de comensalitat e regularitat, apar lo ters general mesclament compost damdós, lo qual es exemplar e espill

1. CM, *amplifiquen aquesta definició*.—2. A, móstrat e significat.—3. B, es per ço.—4. BCM, *sense calderó i a vers seguit* segons que en (CM, per).—5. B, En la terça : CM, et in quarta.—6. A, [es]pascífiques : B, pacífiques : CM, illa specialia.—7. B, appar : CM, apparent.—8. B, *manca* qui son.

en qui aparen les causes espacífiques demanades regulantment[1] los comensamens en aquell mesclament artificial.

1. *De la primera regla qui es de* b.

AQUESTA regla es de possibilitat, la qual consiram en .iij. maneres, so es assaber, afirmació[2] dubitació e negació: afirmació, que hom ensercant[3] veritat sotzpòs, en lo comensament de lensercament, esser la .j.[a] o laltra de les contrarietatz possíbol, quar per aytal posició[4] nex dubitació de les causes, en tant que lenteniment no sap si son veres segons la affermació o negació daquelles; e quar comensa a dubtar, e veritat saber de les causes es amable, e la seybilitat daquella veritat es apta a esser entesa, lenteniment,[5] segons sa natura e segons lo moviment que à al terme demanat sotz raó de volentat, en[6] lo comensament que comensa a duptar, comensa a fisolofar e ensercar veritat de les causes; mas quant lenteniment, enans que atenya veritat de les causes demanades, sotzposa les causes veres sotz raó dafirmació o negació[7] contra la possibilitat que dita avem, adoncs captiva sí metex e està optinat[8] e no à los termens per los quals pusca atènyer veritat sotz raons necessaries naturals o artificials; per que vol lo senyor desta art que ab aytal enteniment enaxí optinat, hom no tracta esta art ni desput; emperò vol que hom asag, segons lo prosés desta art, si hom lo porà[9] moure daquella optinació e escuritat,[10] donantli altres causes necessaries per objetz en los quals se pens que aja plaer, e que en aprés lo[11] retorn als objetz primers.

---

1. B, regularment : CM, regulando.—2. B, segons afirmació *(item a la linea següent)* : CM, *com* B.—3. C, ut inquirendo : M, ut quando inquirimus.—4. B, suppositio : CM, suppositionem.—5. B, al enteniment : CM, per ipsum intellectum.—6. M, et (B, e en : C, et in) quam primum.—7. B, e falses sots rahó de negació : CM.*com* B.—8. B, obstinat.—9. B lo (A, la) poria.—10. B, obstinacio e escuredat.—11. B, la.

Aquesta regla es en esta art per entensió densercar les causes qui son demanades sotz raó de *si*,[1] axí com demanar si son àngels, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes, e sotzposar que son o[2] que no son, per so com[3] pusca venir a necessaries demostracions. Aquesta posició enaxí feta covè tocar ab los .iij. poders de lànima, so es assaber, memoria enteniment e volentat, membrant entenent e amant los comensamens desta art en aquell tocament, e si les .iij. potencies contenen pus fortment les natures dels comensamens per la afermativa que per la negativa, adoncs covè que hom tenga lafermativa en la conclusió, e si no, que hom tenga la negativa; e aquesta regla es general a totes siensies.

2. *De la segona regla qui es de* C.

Aquesta regla es de la equiditat[4] de les causes, per la qual es lenteniment reglat a demanar què son les causes, enaxí com demanar què es Deus o què es home o què es bontat,[5] e enaxí de les altres causes. Aquesta demanda consideram en .iiij. maneres, so es assaber: què es[6] la causa en sí metexa, enaxí com demanar què es Deu, e què es bontat; segona es demanar què es la causa qui es essencialment en Deu o en bontat, e enaxí de les altres causes; tersa es demanar què es .j.ª causa en altra, enaxí con demanar què es bonea en granea; quarta es demanar què à .j.ª causa en altra, axí com demanar[7] què à hom en la caxa, el rey en la ciutat, e bonea en granea, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes.

La enteció per que aquesta regla es en esta sciencia, es per so que hom aja reglat enteniment a ensercar so

---

1. B, *manca* de si : CM, utrum.—2, A, [que son o].—3. B, que hom.—4. A, equiditat *raspada la* e.—5. B, o en bondat.—6. A, ques *passim*.—7. B, *manca* demanar.

que son les causes segons les .iiij. maneres damunt dites, discorrent lenteniment, segons les .iiij. especies damunt dites, per los comensamens desta sciencia e per los altres qui en ells son enplegatz, en tal manera que dells e daquesta regla sia feta concordansa. Es enquara esta regla en esta art per entenció que lenteniment sia reglat[1] a moure la memoria a membrar e la volentat a amar les diffinicions dels comensamens, e aplicar aquelles a les causes demanades e fer[2] diffinicions daquelles.

3. *De la tersa regla que es de* d.

Es aquesta regla de materialitat, so es assaber, que dona doctrina a ensercar les materies[3] de les causes. Aquest ensercament ensenyam a fer[4] en .iij. maneres. La primera es con dona doctrina a conèxer les causes qui son de sí metexes francament, enaxí com Deus qui es de sí metex e no daltre,[5] e bonea qui es de sí metexa en quant es de son essencial bonificatiu bonificable bonificar; e asò metex de granea e dels altres comensamens de la substancia. Segona manera es materialment, com lo tot es de ses partz, enaxí com la substancia qui es de sa propria forma e màteria, e la sua forma qui es forma comuna muntiplicada de les formes de les partz, e asò metex de la sua materia qui es muntiplicada de les materies de les partz; e asò metex del coltell qui es del[6] ferre, e asò metex de la part qui es de son tot.[7] Tersa manera[8] es enaxí com les unes causes qui son de les altres,[9] axí com lo mon qui es de Deu qui là creat, e lo cavaller atretal,[10] qui es del rey, el cavall qui es del cavaller, els accidens de la subs-

1. M, illuminatus.—2. B, a aquells les coses demanades affer : C, et ad ipsas diffinitiones applicandum hiis rebus que queruntur et ad faciendum.—3. B, la materia.—4. B, de fer.—5. B, daci matex e no daltri.—6. A, de.—7. A de sentro *calderó*.—8. B, Tercera materia : CM, tertio modo possessive.—9. B, de les altres possessivament.—10. B, *omet* atretal.

tancia, e les semblances que lenteniment pren qui son dels objetz reyals, e les segones entensions qui son de les primeres; e enaxí con lo martell qui es del clau, e la bonea de granea, qui es de general bonea; e enaxí com lobjet luyn qui es de lobjet prop, e axí com vesibilitat[1] de color qui es de la visibilitat dedins essencial dejús,[2] e asò metex de la entelligibilitat e la vesibilitat de la pera qui son de la entelligibilitat del enteniment; e asò metex se seguex de mal qui es de privació[3] de bé, e la calor qui es del foc, e enaxí de les altres causes semblans a aquestes.

Ab aquesta regla conex hom quals son les natures per que les unes causes son de les altres e de sí metexes, e dona doctrina on hom[4] prena los termens qui son de la questió, e que de la natura daquells, com fassa la responció segons que en aquells termens les unes causes son de les altres, e que segons aquells termens om eleja[5] les cambres qui son en la taula, qui a aquells termens se covenen, enaxí com qui demana si es bona causa que Deus sia; e quar la questió quer de bontat, covése com eleja[6] bontat en la responció e que acompayn[7] a ella aquells termens qui li covenen, axí com granea e eternitat, so es assaber, si seria gran be e durable lesser de Deu; e en axí de les altres causes semblans a aquestes.

4. *De la .iiij.ª regla qui es de* e.

Aquesta regla es de formalitat ab la qual hom enserca les formes e les fins de les causes, demanant per que son e per que fan so que fan; e a aquesta demanda es feta responció per .ij. maneres, so es assaber, que les unes causes son per sí metexes e les unes causes son[8] per les altres. En

1. A, axi conuersibilitat.—2. B, del ius.—3. B, es priuacio.—4. B, desi matex ... com hom.—5. AB, alèga.—6. A, alega : B, elige.—7. B, acompayen.—8. B, que les coses son per si matexes e les uñes son.

la primera manera, axí com Deus qui es per sí metex e no per neguna altra causa, e es per so Deus, quar en ell bonea granea eternitat, e les altres sues dignitatz, son .j.ª causa metexa en nombre, quar si nou eren, no poria esser Deus so que es. Es enquara Deus per so quar[1] entén e ama sí metex e sa bonea e sa granea, e les altres dignitatz, aytant com es la sua essencia e sa unitat. Es[2] la substancia del home, e enaxí de les altres causes creades, per sí metexa en quant es so que es, e per asò està per sí metexa; e en axí de la bonea substancial, qui per sí metexa està so que es; e asò metex se seguex en les altres causes semblans a aquestes. La segona manera es axí com les unes causes qui son per les altres, axí con home qui es per menbrar conèxer e amar Deu, e conex e ama per so que ensseguesca[3] la fi per que es, enaxí com bonea[4] qui es per so que granea sia bona, e granea qui es per so que bonea sia gran, e enaxí de les altres causes qui en[5] enteneció se convertexen. Es enquara mal per so que be sia, e es gran mal per so que sia gran be, emperò be no es per so que sia mal; es coltell per tallar, e son dens per menjar, e son huls per veser, e la vesibilitat de les causes per la intelligibilitat; es ymaginació per conservar les especies que lenteniment trau de les causes sensibles; e enaxí de les altres causes semblans a aquestes, estans[6] les segones entencions per so que sien les primeres.

Per aquesta regla à hom[7] conexensa a reglar la responció sotz la forma de la questió, ensercan les formes e les fins qui en los termens de la questió son enplegades,[8] mesclant los uns comensamens en los altres, conservan concordansa en aquell mesclament de formes e de fins, les quals formes e fins significades avem en so que delles dit avem en esta regla e en les diffinicions e esplanacions dels

1. B, com.—2. CM, Item sicut.—3. B, per so enseguescha : CM, ut sequatur.—4. B, *salta al mot* bona.—5. B, *manca* en : CM, in simili. —6. B, e estan : CM. et.—7. B, ho ha.—8. B, emplegats.

comensamens, axí com qui demana: Per que sofer Deus que sia mal, com sia asò que ell sia gran be?, e està la responció: Per so que sia gran be conegut; e enaxí de les altres causes semblans a aquestes.

5. *De la .v.ª regla qui es de* f.

Aquesta regla tracta de quantitat per so que lenteniment sia reglat a mesurar los termens de la questió en la conclusió; e aquest tractament es en dues maneres, so es assaber, en quantitat simple e en quantitat composta. Ab la simpla quantitat mesura hom e consira[1] les simples quantitatz dels comensamens, e ab la quantitat composta mesura les quantitatz compostes de lurs mesclamens ab quantitat simpla, enaxí com la quantitat de bontat qui es simple comensament e à simpla quantitat sotz raó de la sua simpla substancialitat essencia e natura; quantitat composta es enaxí com la quantitat de bonea, quis muntiplica en les semblanses ques vest dels altres comensamens de la substancia, estant bonea gran durable poderosa, e enaxí dels altres; e per asò aquella muntiplicació de moltes quantitatz es convertita en composició de moltes quantitatz qui muntipliquen .j.ª quantitat,[2] estant les unes quantitatz en les altres, comuna a totes les quantitatz[3] e a tota la substancia sotz raó de bontat; e asò metex se seguex de granea, e dels altres comensamens de quantitat simpla e composta, ques seguex de la quantitat simpla e composta de bontat. Aquesta quantitat[4] simple e composta qui es de dintre la substancia, es invesible, e apar en figura en les estremitatz de la substancia, ab les quals participa laer qui

1. B, considera.—2. B, es conuertida en conpusicio de moltes quantitats simples qui multipliquen una quantitat composta : CM, *com* B.—3. B, quantitats simples : CM, *com* B.—4. B, e dels altres comensamens qui han quantitat simpla e composta. la quantitat : CM, *com* B.

no es de la essencia daquella substancia, axí com ab[1] la substancia den Pere o den Martí; e enaxí de les altres causes semblans a aquestes.

La entenció per que aquesta regla posada avem en esta sciencia, es per so que ab ella hom mesur les quantitatz dels comensamens, afirmant o negant, en la responció de la questió, enaxí com qui demana si Deus[2] ès, sotzposat que Deus sia, que hom asag si intre tanta[3] de bontat e de granea, e dels altres comensamens, en la memoria membrant, en lenteniment entenent, en la volentat volent, com fa si hom nega Deus esser. On, feta aquesta temptació,[4] requer lart que hom fassa la conclusió sotz forma de major quantitat, muntiplicada en los poders de lànima, de les semblances dels comensamens, enfora[5] la semblansa de contrarietat e de menoritat, qui ab privació an concordansa.

6. *De la .vj.ª regla qui es de* g.

AQUESTA regla es de qualitat per so que lenteniment sia reglat a ensercar veritat de les causes segons lurs qualitatz. Aquest ensercament cové esser en dues maneres, so es assaber, en qualitatz propries e en qualitatz apropriades: en qualitatz propries, enaxí com calor qui es propria qualitat del foc, e humiditat de laer, e fredor de laygua, e secor de la terra, e per so car cascú dels helemens à sa propria qualitat, son destins[6] los uns dels altres substancialment essencial e natural; e assò metex de lurs partz propries, enaxí que la bonea[7] del foc no es la bonea de laer, ni la bonea de laer no es la bonea de laygua,[8] e enaxí de les altres; qualitatz apropriades son com les unes substancies apropien a les altres lurs propries qualitatz, enaxí com lo

1. B, en.—2. B, que deu.—3. B, asaig si entre tanta (CM, plus).—4. B, fet aquest asagament o questio.—5. B, acceptat : CM, exceptis.—6. B, distinchs *usual*.—7. B, que bonea.—8. B, no es bonea de la ayga.

foc qui apropria sa calor[1] a laer per so que sia calt, e laer a laygua sa humiditat per so que sia humida, e laygua sa fredor a la terra per so que sia freda, e la terra sa secor al foc per so que sia sec. Don, per raó dassò passen les unes partz a les altres substancialment e acsidental, per so ques fassa la composició de totes aquelles substancies e accidens,[2] e que la substancia sia composta e montiplicada de totes les partz substancialment e accidental, remanent en aquella cascú dels elemens simples[3] sotz raó de sa propria calitat, e compost sotz raó de les qualitatz apropriades; e per asò roman la substancia simpla sotz raó de individuació e de unitat de nombre, enaxí com la substancia den Martí, qui es .j.ª tan solament; e aquesta simpliscitat dunitat es substentada en la simplicitat de les partz simples, enaxí com es sustentada la sua composició en la composició de les partz qui son conpostes per apropriades qualitatz. Apropria lo foc sa calor a laer sustentada en sí metex, e assò metex fa de sa bontat granea duració els altres; e per asò entre en ell substancialment e accidental. Aquella calor quel foc apropria a laer es, segons comparació del foc e de laer, qualitat activa e passiva: activa es en quant lo foc es calefactiu, passiva es en quant laer es calefactible, cor la sua calefactabilitat es sotz raó de la ignificabilitat dell; e aquella calor que laer met en laygua es, segons comparació de laer, qualitat activa, e segons comparació de laygua, passiva, e assò es per raó de la gran concordansa qui es enfre laer el foc, e la gran contrarietat qui es enfrel foc e laygua, apropriant lo foc sa propria calor a laer per so que laer aja proprietat descalfar laygua e que laygua aja dues passions sotz calor activa, e la calor de laygua no sosté lo foc que sia activa qualitat de laygua en escalfar les causes qui en laygua calda son escalfades; e per so laygua no escalfa la terra,

1. B, qui [h]a sa propria calor.—2. A, [e accidens] *al marge.*—3. CM, quolibet elementorum remanente (B, romanent) simplici.

quar es contral foc, el foc contra laygua, e la sua qualitat es qualitat passiva della[1] apropriada per so que sia laygua mijà per lo qual la terra sia escalfada e humificada. E asò metex que dit avem del foc e de laygua, se seguex de laer e de la terra e de totes les partz de la substancia.

Ab aquesta regla es reglat lenteniment densercar les qualitatz de les coses naturals, segons so que de qualitat[2] dit avem, en les substancies e en les partz daquelles, mesclan los uns comensamens e regles en[3] los altres, en lo qual mesclament cascuna de les partz se mostra qual es vestida de qualitat propria e de qualitat apropriada, segons lo qual vestiment e hàbit deu esser fet lo judisci de les coses en la responció de la questió.

7. *De la .vij.ª regla qui es de* h.

Aquesta regla es de[4] temporalitat, la qual significam per la regla de c. e de d. e de k. Quatre son les maneres segons les quals ensercam de temps: primera es en quant demanam què es temps, segona es de que es temps, tersa es còm està temps en los comensamens els comensamens[5] en ell, quarta es ab que està temps. Aquestes .iiij.ᵉ maneres son significades per les regles que dites avem. Es temps .j.ª part simpla de la substancia del mon, en la qual[6] està la substancia ab totes ses partz mogudes en temps, senes lo qual no poria esser moviment de les coses, sustentat aquell moviment en les coses quis mouen dun loc en altre,[7] e sotz forma de generació e de corropció, en aquell moviment apar la figura de temps, e per aquella figura ateny lenteniment la forma e la sua equiditat.[8] La segona manera es significada en lo mesclament dels co-

1. A, de la : B, a ella : CM, sibi.—2. B, qualitats.—3. B. ab.—4. B, *manca* de.—5. B, e comensaments.—6. C, in quo : M, cum quo.—7. CM, ad alium vel in alio.—8. B, quiditat.

mensamens en so que en temps es de sí metex e en altre, so es en comensament,[1] en lo qual temps es[2] creat e comensat, enaxí com comensament qui en temps es creat e temporificat; e per asò es temps de comensament e comensament de temps, enaxí com bonea es de granea e granea es de bonea, e enaxí dels altres comensamens. Tersa manera es de asituació, so es assaber, com està temps en los comensamens els[3] comensamens en ell. Està temps enaxí en bontat com bontat en granea, so es assaber, que enaxí com granea es bona sotz raó de bontat, en axí temps està en bonea[4] sotz raó de bontat; e asò se convertex, estant bonea en temps sotz raó dell: don se seguex que bonea està en sussecció de moviment de nit e de dia e de ores e de momens, sustentat aquell moviment en temps present, la figura del qual apar en les coses trespassades e esdevenidores. Quarta manera es de abituació,[5] ab la qual son significades les coses ab que temps està so que es e ab que està en les partz de la substancia e en lo moviment defora la substancia, axí com temps qui està ab ses partz essencials, so es assaber, temporificatiu e temporificable e temporificar, e ab bonea en quant es bo, e ab granea[6] en quant es gran, e enaxí dels altres.

Aquesta regla enaxí considerada regla lumà enteniment[7] com fassa lo judissi de les coses sotz raó de temps, enaxí com qui demana, per que Deus no creà lo mon enans. Vol la art que hom respona segons les condicions dels comensamens e de les regles desta sciensia, so es assaber, que hom remembre e entena aquelles enans que fassa la responció,[8] segons que aurà en àbit esta siencia, quar si hom faya la responció enans[9] que ab làbit usàs

1. B, aço (CM, in hoc) que temps es (A, quen teses) de si matex e (A, *manca* e) es daltre, ço es de comensament : CM, *com* B.—2. B, e.—3. B, e ells.—4. B, en bonea be : CM, in bonitate bonum.—5. B, es habituació (A, abitacio).—6. A, e es gran.—7. B, es regla e lum al enteniment.—8. CM, ea quae facient ad responsionem factae quaestionis.—9. B, ans.

desta sciensia, nos poria ajudar de la vertut de làbit desta sciencia ni seguiria la fi dels comensamens. Vol, doncs,[1] esta art que enans sia considerada la tehòrica desta sciencia, que sia la pràtica, axí com en la regla de **d**. en qui es significat que enans quel mon fos, no era altra cosa[2] mas Deus tan solament; per que aquell *enans* qui es posat[3] en la questió damunt dita, no es res segons reyalitat, mas que es semblansa que lenteniment pren de les coses sotz raó de temps, les quals son les unes enans que les altres; car si aquell *enans* qui es posat en la questió, fos cosa reyal, fóra temps enans quel mon fos creat, e aquell temps fóra eternal e no agra sobjet en qui fos sustentat, so es assaber, les partz de la substancia del mon, les quals son bonea granea e les altres, e fóra perduda la diffinició de comensament e[4] de les altres partz de la substancia.

8. *De la .viij.ª regla qui es de* i.

AQUESTA regla es tractada en[5] .iiij.ᵉ maneres, e puria esser tractada en plus, mas nos liuram esta sciencia com pus abreujadament podem. Aquestes .iiij. maneres significam en .iij. letres, les quals son **c**. **d**. **k**., a significar .iiij.ᵉ regles per les quals ajam conexensa de loc[6] e de les coses demanades sotz raó de loqualitat.[7] Enaxí com la regla de **c**. qui significa la quiditat de loc,[8] so es assaber, que loc es .j.ª part de la substancia del mon, en lo qual son totes les partz de la substancia e ell es difús e estès per totes aquelles partz, e per la sua natura e vertut pot esser en sí metex so que es e pot esser en les altres partz de la substancia, donant a aquelles[9] sa semblansa per so que pusca esser en elles essencialment, e elles en ell atretal, e

1. B, donques.—2. B, que mon fos no ere neguna cosa.—3. B, passat.—4. B, *manca* e.—5. A, *manca* en.—6. B, del loch.—7. AB, la qualitat.—8. B, la equiditat del loch.—9. B, aquells.

que les unes partz pusquen esser en les altres, e la substancia del mon en sí metexa e en ses partz, e les partz en ella e en sí metexes.[1] La segona manera significa com loc es[2] de sí metex e los uns locs son daltres, enaxí com loc[3] qui es de sí metex simplament e no daltre; e quar es comensat e creat, es de comensament[4] per so que comensament aja loc en qui pusca esser sustentat. Asò metex se seguex de bonea qui es loc de granea per so que granea pusca aver loc en qui sia bona,[5] e enaxí dels altres comensamens de la substancia, en los quals los uns locs son dels altres, axí com color e visibilitat qui son locs de veer,[6] e ymaginació qui es loc de ymaginar. Aquestz locs,[7] los quals son los uns dels altres, son particulars, estans[8] dejús lo loc universal en lo qual son invesibles per so quar ell nos pot veer; enperò aparen en ell e relúen per so com son locs dentelligibilitat e dentendre en la ymaginació, en la qual son ymaginables per so com lo loc universal tramet sa semblansa, e les semblanses de ses partz,[9] fora la substancia, la qual semblansa es sensible figuralment, axí com lo ví qui es en loc estant en lo vas en que es,[10] e la calor del pebre qui es loc[11] de sabor e de la substancia del pebre. La tersa manera de loc es segons la .ix.ª regla, en la qual es manifestat com son les unes coses en les altres, significant[12] aquella regla les maneres de les coses, axí com bonificatiu qui à manera desser bonificable[13] per so que sia bonificar en bonificatiu e en bonificable, e enaxí com bontat qui à manera com sia en granea per so que ella sia gran en sí metexa sotz raó de gran bonificatiu bonificable bonificar.[14] Quarta manera es de abituació,[15] a significar les

1. B, matexa.—2. CM, de quo est locus. Locus est.—3. B, dels altres e enaxi com lo loch.—4. B, e car es comensament e creat es de son comensament.—5. B, bonea.—6. B, loch de ueser.—7. B *manca* locs.—8. A, estan ; B, estants.—9. B, les parts.—10. B, lo ui qui loch estant en lo uas (C, quod est in vase) en qui (*manca* es).—11. B, en lo loch : CM, in loco —12. B, significat.—13. CM, in bonificabili.—14. A, *calderó.*—15. A, abitacio.

coses, ab lo qual[1] loc està so que es. Està loc ab ses essencials partz, so es assaber, loquificatiu loquificable loquificar, e està ab bontat[2] per so que bontat sia loc a granea com sia bona, e granea com sia loc ab bonea con sia gran, e enaxí del vi com pusca esser contengut en lampolla e que lampolla aja contengut per so que no sia loc a vacuytat;[3] e enaxí de les altres coses ab les quals loc[4] està so que es en sí metex e en elles, e elles en sí metexes e en ell e[5] ab sí metexes e ab ell.

Tractada esta regla segons que dit avem, es[6] lumà enteniment reglat e abituat a respondre e a fer judissi de les coses sotz raó de loc; e per asò vol lo senyor desta art quen lo judissi de les coses hom tracta de loc segons que dit avem en los locs daquesta sciencia, los quals son figures, diffinicions, regles, taula e questions, axí com qui demana: on era Deus ans quel mon fos?, vol com recorre[7] als locs desta art que ditz avem, e que segons aquells[8] fassa la responció, axí com la regla de C. qui significa que Deus era en sí metex, e la diffinició[9] de comensament mesclada ab aquesta regla de loc e ab la[10] diffinició de granea, significa que Deus no era en loc ans quel mon fos, mas que era en sí metex tan solament.

9. *De la .ix.ª regla qui es de* K.

Ab aquesta regla es reglat lenteniment a ensercar les maneres de les coses, e es departida[11] en dues partz.

La primera part es departida en .iiij.ᵉ partz. La primera part[12] ensenya la manera segons la qual son partz de la substancia, axí com bonea qui es .j.ª part, e granea

1. CM, cum quibus.—2. B, en bondat.—3. B, loch euacuat.—4. B, *manca* loc.—5. A, *manca* e.—6. B, en.—7. B, uol hom recorrer.—8. B, dita ... aquellas.—9. C, et diffinitione : M, et ad diffinitionem *(dependent de* recurrat).—10. B, *omet* la.—11. B, partida.—12. B, *omet* part.

altra, e cascuna à manera [1] desser part per raó de differencia qui està enfre bonea e granea, endestincs bonificatiu bonificable bonificar, e grans per granea,[2] qui son partz essencials de la bonea; e asò metex se seguex de granea[3] e dels altres comensamens. La segona part mostra la manera segons la qual les unes partz son en les altres, enaxí com bonea qui es en granea e en duració en quant es gran e durable,[4] e asò se convertex.[5] La tersa part mostra la manera segons la qual està la substancia en ses partz[6] e les partz en ella, axí com bonea qui estant[7] en granea, en duració, e en les altres partz[8] de la substancia e les partz en ella, à[9] manera de montiplicar sí metexa en les altres partz e les altres partz an manera de montiplicar sí metexes en bonea, e daquesta montiplicació es montiplicada la substancia, la qual à manera destar en ses partz segons la manera que an les partz destar en ella.[10] Quarta part es de la manera que la substancia à a montiplicar sa semblansa e la semblansa[11] de ses partz en les coses defores, axí com la substancia del home qui es segons[12] sa bontat à manera a fer bones obres, e segons sa granea a fer grans coses, e segons que es compost de potencia elemental vejetable[13] e sensual e ymaginativa e racional, à manera dentendre les causes entelligibles, de ymaginar les causes ymaginables, e de sentir les coses sencibles, e de vejetar les coses vejetables en sí metex e en engenrar altre home; e asò metex de la potencia elemental, per raó de la qual à manera de sentir calor e fredor, fam e set, e dengenrar altre home. Á enquara

1. B, materia.—2. BCM, *manca* e grans per granea.—3. B, E aço matex se seguex de granea en magnificatiu magnificable magnificar qui son parts essencials de granca : CM, idem sequitur de magnitudine indistinctis magnificativo magnificabili et magnificare, quae sunt partes essentiales magnitudinis, et sic ...—4. B, qui es gran en duracio en quant es gran durable.—5. A. *calderó*.—6. B, en la sustancia en les parts.—7. CM, quae existit.—8. CM, et ceteris principiis.—9. B, e ha : CM, et habet.—10. A, *calderó*.—11. B, *manca* e la semblansa.—12. CM, quae secundum.—13. B, elementatiua uegetatiua.

manera a usar de les coses defores artificialment, segons les maneres dedins la substancia, axí com la volentat qui desira que lome sia vertuós en manera de parlar[1] vendre e comprar, e enaxí de les altres coses semblans a aquestes.

La segona part es departida en .v. partz, en les quals demostra la manera que hom deu tenir en esta sciencia, a ensercar veritat de les coses. La primera està en les dues figures en les quals deu[2] elegir les formes de la responció, axí com qui demana si la bonea de Deu es gran, deu hom elegir bonea granea en la responsió. Enquara, per so cor delles demana la questió, vol enquara esta[3] art que hom enserc los termens qui en la questió son enplegatz, axí com demanar si la bonea de Deu es gran en duració o en poder o en concordansa o en unitat o en justicia, e enaxí[4] de les altres coses semblans a aquestes, e que hom fassa lo judissi segons les diffinicions e les regles significades per aquelles letres qui son en les figures.[5] Segona part es que hom recorre a la tersa figura e que hom eleja los termens en aquella, los quals se covenen a la responció, axí com la cambra de b. c. qui significa, segons la questió damunt dita, que hom enserc si la bonea de Deu es gran segons diferencia e segons concordansa, e segons la primera questió e la primera regla, e la segona questió e la segona regla; e asò metex se seguex de les altres cambres.[5] La tersa part significa que hom recorre a la quarta figura e que hom[6] prenga la manera dels significatz de les letres, axí com qui demana si la bonea de Deu es gran; e quar en aquella demanda es emplegada eternitat, so es assaber, si la bonea de Deu es gran en duració, vol la art que hom eleja la cambra de b. c. d. e que reeba los significatz de les letres, segons los quals hom à manera a ensercar si la bonea de Deu es gran en eternitat en diferencia concordansa sens contrarietat e si es gran segons la

1. B. de parlar e dentendre : CM, *com* B.—2. B, deu hom.—3. B, dells ... en esta.—4. B, o en axi.—5. A, *calderó*.—6. B, e hom.

primera segona e tersa regla e questió.[1] La quarta part tramet hom a la taula en la qual hom eleja les cambres quis covenen a la responció, axí com si es[2] demanat si la unitat de Deu es gran; e quar en aquella demanda son enplegades[3] bonea e eternitat, deu hom fer la responció segons so que significa la cambra de b. c. d. e la cambra de b. c. t. b. e la cambra de b. c. t. c., e enaxí per orde tro a la cambra de t. b. c. d. La quinta[4] part es que hom tengua la manera la qual se té en la quinta distincció, axí com qui demana si la unitat de Deu es gran, que hom respona segons la manera general quis té en la questió hon se demana sil mon es creat de nou, e que daquell test traga[5] la responció, aplicant .j.ª questió general a altra, e .j.ª regla general a altra, e asò afirmant o negant, en tal manera que no sia[6] contra lo prosés de la quinta distincció.

10. *De la .x.ª regla qui es de* k.

Aquesta regla demostra los estrumens qui son en les coses naturals e artificials, e es departida[7] en dues partz.

[8] La primera part es departida en .iiij. partz. Es la primera part enaxí com bonea qui es ab sa propria[9] proprietat essencial, so es assaber, propri bonificatiu bonificable bonificar. Segona es axí com bonea qui es ab proprietatz apropriada,[10] so es assaber, ab granea duració poder e los altres, quar sens aquestes esser no poria ni estar[11] en la substancia, quar no auria en qui fos sustentada. Tersa part es axí com la substancia qui es ab ses partz substancials e

1. A, *calderó.*—2. B, com qui es.—3. B, emplegats.—4. B, E la sinquena *passim.*—5. B, es creat e que de aquell traga.—6. B, que no sia la conclusio : CM *com* B.—7. B, *salta a l'altre mot* departida.—8. A, *sense calderó.*—9. B, *manca* propria.—10. CM, cum proprietatibus (A, aproprietatz : B, proprietat) sibi appropriatis.—11. B, esser podria ne estar *manca fins a* sustentada.

acsidentals, e ab aquelles està so que es e fa obres en sí metexa sotz raó daquelles. Quarta part es com la substancia fa obres ab les coses defores segons les semblances dedins, axí com lome qui fa, ab ses raons dedins, de fores bones raons e grans[1] e durables, per so que en semblances defores sien revelades les coses asemblades[2] qui son dedins la substancia; e per asò mou lome ab sa volentat sos peus, e ab sos peus mou sí metex dun loc en altre, e ab sa mà mou la ploma, e ab la ploma la tinta, e ab la tinta les letres, e ab les letres mou sa memoria[3] a menbrar, e son enteniment a entendre, e sa volentat a amar, e sa ymagenació e ymagenar, e sos seyns a sentir, e sa vegitativa a vejetar, e sa elementativa a elementar. Mou[4] encara sí metex ab lo moviment del cavall en qui cavalca e ab lo moviment de la nau en qui està, e mou sí metex ab vertutz a la celestial gloria e ab visis a la infernal pena, e enaxí de les altres coses semblans a aquestes.[5]

La segona part es departida en .v. partz ab les quals hom à conexensa desta sciencia. La primera es la conexensa com à della ab les figures, reebent lurs significatz e mesclant los comensamens desta sciensia los uns ab los altres. Segona part es la conexensa que hom à, de les coses demanades, ab les diffinicions dels comensamens e ab lurs esplanacions,[6] afirmant e negant, afirmant aquelles coses qui ab les diffinicions se covenen, e negant los incoveniens e les contrarietatz daquelles. La tersa part està en lo mesclament de les regles les unes en les altres e lo comensament ab lo qual[7] hom à conexensa de les coses demanades, conservant cascuna regla sí metexa segons so que della es dit. Quarta part està[8] en la taula ab la qual

1. B, bones obres e rahons grans.—2. B, asemblandes.—3. B, la tinta ab tinta les letres e ab les letres sa memoria.—4. B, e mou.—5. B, *manca* a aquestes.—6, B, *repeteix* dels comensaments.—7. B, en les altres delles o dels comensaments ab lo quall mesclament : CM, ad invicem et etiam principiorum cum ipsis, cum qua mixtione scilicet regularum et principiorum ad invicem.—8. B, es : CM, consistit.

hom conex les coses demanades siguent lo prosés daquelles. Quinta part està en les .x. questions generals[1] aplicades a la creació del mon, ab les quals e en les quals hom à conexensa de les causes desirades[2] assaber. Està enquara esta sciencia ab los significatz de les cambres de les questions.

¶ Molt son útils aquestes regles assaber, quar grans[3] son los significatz que porten cascuna per sí e en lo mesclament la .j. de laltre;[4] quar ab elles à hom manera de atrobar veritat de les coses, e la bonea e la granea els altres comensamens daquelles, axí com per la regla de b. c. de d. e de e. e de f. g. h. i. k. que[5] en lo lur mesclament, e en cascuna per sí, apar plus de bonea en la substancia substancialment que accidental, per so que la substancia aja pus nobles e majors edificis.

1. B, en les questions qui son .x. generals.—2. B, desiderades.—3. B, gran.—4. B, la una de la altre : CM, alterius cum altera.—5. B, e axi com per regla de b. c. d. e. f. g. h. i. k. que (CM quia : A, *manca* que).

De la .iiij.ª distincció

QUESTA taula[1] es departida en .lxxx.iiij.ᵉ partz e es dirivada de la quarta figura. E quascuna part es departida en .xx. cambres, axí com la primera part, qui es de b. c. d., qui es departida en .xx. partz, de la qual diriven les altres cambres, so es assaber, la cambra de b. c. t. b. e la cambra de b. c. t. c., e en axí per orde tro a la cambra de t. b. c. d.; segona part es de la cambra de b. c. e., e enaxí per orde entrò a la cambra de h. i. k.

2. Significa la t. en esta taula que les letres qui son aprés dell[2] son dels termens de la segona figura, e les letres qui son denant, son de la primera; e per aquesta significació à hom manera de notar abreujadament les raons de les coses.

3. La entenció per que aquesta taula es en esta art es per so que sia universal a ensercar[3] e atrobar les coses particulars demanades; quar cascuna de les sues partz es universal en lo qual son significades les figures, diffinicions,

1. *Fa referència a la* Taula general, *que dóna nom a tota l'obra, i ocupa, en aquesta edició, les pàgines 358-379. En realitat la* Taula *hauria d'anar a seguit de la rúbrica d'aquesta quarta* distinció; *peró per exigèncias tipogràfiques l'hem haguda de fer córrer, posant primer l'explicació de la mateixa, que l'autor i el rigor lógic posarien al darrera.*—2. B, de ella. —3. B, acitar?

regles e questions, e en cascuna daquelles partz pot hom montiplicar .xx. raons a soure[1] .j.[a] metexa questió, segons les diffinicions dels comensamens; quar cascuna cambra porta sa responció segons les diffinicions; e asò metex fa segons les regles mesclades ab los comensamens. Pot hom enquara en cascuna de les partz[2] montiplicar .xx. maneres de questions fetes segons los mesclamens dels comensamens e de les regles.

4. En cascuna de les partz de la taula son significatz los locs en los quals deu hom ensercar les responcions, axí com en la[3] part de b. c. d., on son significatz .xij. locs, segons que dit avem en la quarta figura.

5. De cascuna cambra pot hom parlar segons so que signifiquen les sues letres,[4] axí com de la cambra de b. c. d., de[5] qui pot hom dir: granea magnifica bonea e duració, e enaxí com de[6] la cambra de b. c. t. b. de qui pot hom dir que differencia illumina bonea granea, e axí de les altres cambres.

6. De cascuna cambra pot[7] hom trer universal e particular afermativa, e universal e particular negativa, axí com de la cambra de b. c. d.:

¶ Tot be gran es amable en duració. Negú mal gran es amable en duració.

¶ Alcuna bonea es granea e eternitat. No totes contrarietatz son poques en bonea.

1. B, e solre.—2. B, encare cascuna daquelles parts.—3. B, com la. —4. CM, *afegeixen* : scilicet sermocinaliter et syllogistice, sermocinaliter quidem.—5. B, *manca* de.—6. M, bonitas bonificat magnitudinem et durationem, et sic de.—7. CM, Syllogistice vero sicut in camera de b. c. d. de qua potest.

1	2	3	4
b. c. d.	b. c. e.	b. c. f.	b. c. g.
b. c. t. b.	b. c. t. b.	b. c. t. b.	b. c. t. b.
b. c. t. c.	b. c. t. c.	b. c. t. c.	b. c. t. c.
b. c. t. d.	b. c. t. e.	b. c. t. f.	b. c. t. g.
b. d. t. b.	b. e. t. b.	b. f. t. b.	b. g. t. b.
b. d. t. c.	b. e. t. c.	b. f. t. c.	b. g. t. c.
b. d. t. d.	b. e. t. e.	b. f. t. f.	b. g. t. g.
b. t. b. c.	b. t. b. c.	b. t. b. c.	b. t. b. c.
b. t. b. d.	b. t. b. e.	b. t. b. f.	b. t. b. g.
b. t. c. d.	b. t. c. e.	b. t. c. f.	b. t. c. g.
c. d. t. b.	c. e. t. b.	c. f. t. b.	c. g. t. b.
c. d. t. c.	c. e. t. c.	c. f. t. c.	c. g. t. c.
c. d. t. d.	c. e. t. e.	c. f. t. f.	c. g. t. g.
c. t. b. c.	c. t. b. c.	c. t. b. c.	c. t. b. c.
c. t. b. d.	c. t. b. e.	c. t. b. f.	c. t. b. g.
c. t. c. d.	c. t. c. e.	c. t. c. f.	c. t. c. g.
d. t. b. c.	e. t. b. c.	f. t. b. c.	g. t. b. c.
d. t. b. d.	e. t. b. e.	f. t. b. f.	g. t. b. g.
d. t. c. d.	e. t. c. e.	f. t. c. f.	g. t. c. g.
t. b. c. d.	t. b. c. e.	t. b. c. f.	t. b. c. g.

5	6	7	8
b. c. h.	b. c. i.	b. c. k.	b. d. e.
b. c. t. b.	b. c. t. b.	b. c. t. b.	b. d. t. b.
b. c. t. c.	b. c. t. c.	b. c. t. c.	b. d. t. d.
b. c. t. h.	b. c. t. i.	b. c. t. k.	b. d. t. e.
b. h. t. b.	b. i. t. b.	b. k. t. b.	b. e. t. b.
b. h. t. c.	b. i. t. c.	b. k. t. c.	b. e. t. d.
b. h. t. h.	b. i. t. i.	b. k. t. k.	b. e. t. e.
b. t. b. c.	b. t. b. c.	b. t. b. c.	b. t. b. d.
b. t. b. h.	b. t. b. i.	b. t. b. k.	b. t. b. e.
b. t. c. h.	b. t. c. i.	b. t. c. k.	b. t. d. e.
c. h. t. b.	c. i. t. b.	c. k. t. b.	d. e. t. b.
c. h. t. c.	c. i. t. c.	c. k. t. c.	d. e. t. d.
c. h. t. h.	c. i. t. i.	c. k. t. k.	d. e. t. e.
c. t. b. c.	c. t. b. c.	c. t. b. c.	d. t. b. d.
c. t. b. h.	c. t. b. i.	c. t. b. k.	d. t. b. e.
c. t. c. h.	c. t. c. i.	c. t. c. k.	d. t. d. e.
h. t. b. c.	i. t. b. c.	k. t. b. c.	e. t. b. d.
h. t. b. h.	i. t. b. i.	k. t. b. k.	e. t. b. e.
h. t. c. h.	i. t. c. i.	k. t. c. k.	e. t. d. e.
t. b. c. h.	t. b. c. i.	t. b. c. k.	t. b. d. e.

9	10	11	12
b. d. f.	b. d. g.	b. d. h.	b. d. i.
b. d. t. b.	b. d. t. b.	b. d. t. b.	b. d. t. b.
b. d. t. d.	b. d. t. d.	b. d. t. d.	b. d. t. d.
b. d. t. f.	b. d. t. g.	b. d. t. h.	b. d. t. i.
b. f. t. b.	b. g. t. b.	b. h. t. b.	b. i. t. b.
b. f. t. d.	b. g. t. d.	b. h. t. d.	b. i. t. d.
b. f. t. f.	b. g. t. g.	b. h. t. h.	b. i. t. i.
b. t. b. d.	b. t. b. d.	b. t. b. d.	b. t. b. d.
b. t. b. f.	b. t. b. g.	b. t. b. h.	b. t. b. i.
b. t. d. f.	b. t. d. g.	b. t. d. h.	b. t. d. i.
d. f. t. b.	d. g. t. b.	d. h. t. b.	d. i. t. b.
d. f. t. d.	d. g. t. d.	d. h. t. d.	d. i. t. d.
d. f. t. f.	d. g. t. g.	d. h. t. h.	d. i. t. i.
d. t. b. d.	d. t. b. d.	d. t. b. d.	d. t. b. d.
d. t. b. f.	d. t. b. g.	d. t. b. h.	d. t. b. i.
d. t. d. f.	d. t. d. g.	d. t. d. h.	d. t. d. i.
f. t. b. d.	g. t. b. d.	h. t. b. d.	i. t. b. d.
f. t. b. f.	g. t. b. g.	h. t. b. h.	i. t. b. i.
f. t. d. f.	g. t. d. g.	h. t. d. h.	i. t. d. i.
t. b. d. f.	t. b. d. g.	t. b. d. h.	t. b. d. i.

13	14	15	16
b. d. k.	b. e. f.	b. e. g.	b. e. h.
b. d. t. b.	b. e. t. b.	b. e. t. b.	b. e. t. b.
b. d. t. d.	b. e. t. e.	b. e. t. e	b. e. t. e.
b. d. t. k.	b. e. t. f.	b. e. t. g.	b. e. t. h.
b. k. t. b.	b. f. t. b.	b. g. t. b.	b. h. t. b.
b. k. t. d.	b. f. t. e.	b. g. t. e.	b. h. t. e.
b. k. t. k.	b. f. t. f.	b. g. t. g.	b. h. t. h.
b. t. b. d.	b. t. b. e.	b. t. b. e.	b. t. b. e.
b. t. b. k.	b. t. b. f.	b. t. b. g.	b. t. b. h.
b. t. d. k.	b. t. e. f.	b. t. e. g.	b. t. e. h.
d. k. t. b.	e. f. t. b.	e. g. t. b.	e. h. t. b.
d. k. t. d.	e. f. t. e.	e. g. t. e.	e. h. t. e.
d. k. t. k.	e. f. t. f.	e. g. t. g.	e. h. t. h.
d. t. b. d.	e. t. b. e.	e. t. b. e.	e. t. b. e.
d. t. b. k.	e. t. b. f.	e. t. b. g.	e. t. b. h.
d. t. d. k.	e. t. e f.	e. t. e. g.	e. t. e. h.
k. t. b. d.	f. t. b. e.	g. t. b. e.	h. t. b. e.
k. t. b. k.	f. t. b. f.	g. t. b. g.	h. t. b. h.
k. t. d. k.	f. t. e. f.	g. t. e. g.	h. t. e. h.
t. b. d. k.	t. b. e. f.	t. b. e g.	t. b. e. h.

17	18	19	20
b. e. i.	b. e. k.	b. f. g.	b. f. h.
b. e. t. b.	b. e. t. b.	b. f. t. b.	b. f. t. b.
b. e. t. e.	b. e. t. e.	b. f. t. f.	b. f. t. f.
b. e. t. i.	b. e. t. k.	b. f. t. g.	b. f. t. h.
b. i. t. b.	b. k. t. b.	b. g. t. b.	b. h. t. b.
b. i. t. e.	b. k. t. e.	b. g. t. f.	b. h. t. f.
b. i. t. i.	b. k. t. k.	b. g. t. g.	b. h. t. h.
b. t. b. e.	b. t. b. e.	b. t. b. f.	b. t. b. f.
b. t. b. i.	b. t. b. k.	b. t. b. g.	b. t. b. h.
b. t. e. i.	b. t. e. k.	b. t. f. g.	b. t. f. h.
e. i. t. b.	e. k. t. b.	f. g. t. b.	f. h. t. b.
e. i. t. e.	e. k. t. e.	f. g. t. f.	f. h. t. f.
e. i. t. i.	e. k. t. k	f. g. t. g.	f. h. t. h.
e. t. b. e.	e. t. b. e.	f. t. b. f.	f. t. b. f.
e. t. b. i.	e. t. b. k.	f. t. b. g.	f. t. b. h.
e. t. e. i.	e. t. e. k.	f. t. f. g.	f. t. f. h.
i. t. b. e.	k. t. b. e.	g. t. b. f.	h. t. b. f.
i. t. b. i.	k. t. b. k.	g. t. b. g.	h. t. b. h.
i. t. e. i.	k. t. e. k.	g. t. f. g.	h. t. f. h.
t. b. e. i.	t. b. e. k.	t. b. f. g.	t. b. f. h.

21	22	23	24
b. f. i.	b. f. k.	b. g. h.	b. g. i.
b. f. t. b.	b. f. t. b.	b. g. t. b.	b. g. t. b.
b. f. t. f.	b. f. t. f.	b. g. t. g.	b. g. t. g.
b. f. t. i.	b. f. t. k.	b. g. t. h.	b. g. t. i.
b. i. t. b.	b. k. t. b.	b. h. t. b.	b. i. t. b.
b. i. t. f.	b. k. t. f.	b. h. t. g.	b. i. t. g.
b. i. t. i.	b. k. t. k.	b. h. t. h.	b. i. t. i.
b. t. b. f.	b. t. b. f.	b. t. b. g.	b. t. b. g.
b. t. b. i.	b. t. b. k.	b. t. b. h.	b. t. b. i
b. t. f. i.	b. t. f. k.	b. t. g. h.	b. t. g. i.
f. i. t. b.	f. k. t. b.	g. h. t. b.	g. i. t. b.
f. i. t. f.	f. k. t. f.	g. h. t. g.	g. i. t. g.
f. i. t. i.	f. k. t. k.	g. h. t. h.	g. i. t. i
f. t. b. f.	f. t. b. f.	g. t. b. g.	g. t. b. g.
f. t. b. i.	f. t. b. k.	g. t. b. h.	g. t. b. i
f. t. f. i.	f. t. f. k.	g. t. g. h.	g. t. g. i.
i. t. b. f.	k. t. b. f.	h. t. b. g.	i. t. b. g.
i. t. b. i.	k. t. b. k.	h. t. b. h.	i. t. b. i.
i. t. f. i.	k. t. f. k.	h. t. g. h.	i. t. g. i.
t. b. f. i.	t. b. f. k.	t. b. g. h.	t. b. g. i.

25	26	27	28
b. g. k.	b. h. i.	b. h. k.	b. i. k.
b. g. t. b.	b. h. t. b.	b. h. t. b.	b. i. t. b.
b. g. t. g.	b. h. t. h.	b. h. t. h.	b. i. t. i.
b. g. t. k.	b. h. t. i.	b. h. t. k.	b. i. t. k.
b. k. t. b.	b. i. t. b.	b. k. t. b.	b. k. t. b.
b. k. t. g.	b. i. t. h.	b. k. t. h.	b. k. t. i.
b. k. t. k.	b. i. t. i.	b. k. t. k.	b. k. t. k.
b. t. b. g.	b. t. b. h.	b. t. b. h.	b. t. b. i.
b. t. b. k.	b. t. b. i.	b. t. b. k.	b. t. b. k.
b. t. g. k.	b. t. h. i.	b. t. h. k.	b. t. i. k.
g. k. t. b.	h. i. t. b.	h. k. t. b.	i. k. t. b.
g. k. t. g.	h. i. t. h.	h. k. t. h.	i. k. t. i.
g. k. t. k.	h. i. t. i.	h. k. t. k.	i. k. t. k.
g. t. b. g.	h. t. b. h.	h. t. b. h.	i. t. b. i.
g. t. b. k.	h. t. b. i.	h. t. b. k.	i. t. b. k.
g. t. g. k.	h. t. h. i.	h. t. h. k.	i. t. i. k.
k. t. b. g.	i. t. b. h.	k. t. b. h.	k. t. b. i.
k. t. b. k.	i. t. b. i.	k. t. b. k.	k. t. b. k.
k. t. g. k.	i. t. h. i.	k. t. h. k.	k. t. i. k.
t. b. g. k.	t. b. h. i.	t. b. h. k.	t. b. i. k.

29	30	31	32
c. d. e.	c. d. f.	c. d. g.	c. d. h.
c. d. t. c.	c. d. t. c.	c. d. t. c.	c. d. t. c.
c. d. t. d.	c. d. t. d.	c. d. t. d.	c. d. t. d.
c. d. t. e.	c. d. t. f.	c. d. t. g.	c. d. t. h.
c. e. t. c.	c. f. t. c.	c. g. t. c.	c. h. t. c.
c. e. t. d.	c. f. t. d.	c. g. t. d.	c. h. t. d.
c. e. t. e.	c. f. t. f.	c. g. t. g.	c. h. t. h.
c. t. c. d.	c. t. c. d.	c. t. c. d.	c. t. c. d.
ç. t. c. e.	c. t. c. f.	c. t. c. g.	c. t. c. h.
c. t. d. e.	c. t. d. f.	c. t. d. g.	c. t. d. h.
d. e. t. c.	d. f. t. c.	d. g. t. c.	d. h. t. c.
d. e. t. d.	d. f. t. d.	d. g. t. d.	d. h. t. d.
d. e. t. e.	d. f. t. f.	d. g. t. g.	d. h. t. h.
d. t. c. d.	d. t. c. d.	d. t. c. d.	d. t. c. d.
d. t. c. e.	d. t. c. f.	d. t. c. g.	d. t. c. h.
d. t. d. e.	d. t. d. f.	d. t. d. g.	d. t. d. h.
e. t. c. d.	f. t. c. d.	g. t. c. d.	h. t. c. d.
e. t. c. e.	f. t. c. f.	g. t. c. g.	h. t. c. h.
e. t. d. e	f. t. d. f.	g. t. d. g.	h. t. d. h.
t. c. d. e.	t. c. d. f.	t. c. d. g.	t. c. d. h.

33	34	35	36
c. d. i.	c. d. k.	c. e. f.	c. e. g.
c. d. t. c.	c. d. t. c.	c. e. t. c.	c. e. t. c.
c. d. t. d.	c. d. t. d.	c. e. t. e.	c. e. t. e.
c. d. t. i.	c. d. t. k.	c. e t. f.	c. e. t. g.
c. i. t. c.	c. k. t. c.	c. f. t. c.	c. g. t. c.
c. i. t. d.	c. k. t. d.	c. f. t. e.	c. g. t. e.
c. i. t. i.	c. k. t. k.	c. f. t. f.	c. g. t. g.
c. t. c. d.	c. t. c. d.	c. t. c. e.	c. t. c. e.
c. t. c. i.	c. t. c. k.	c. t. c. f.	c. t. c. g.
c. t. d. i.	c. t. d. k.	c. t. e. f.	c. t. e. g.
d. i. t. c.	d. k. t. c.	e. f. t. c.	e. g. t. c.
d. i. t. d.	d. k. t. d.	e. f. t. e.	e. g. t. e.
d. i. t. i.	d. k. t. k.	e. f. t. f.	e. g. t. g.
d. t. c. d.	d. t. c. d.	e. t. c. e.	e. t. c. e.
d. t. c. i.	d. t. c. k.	e. t. c. f.	e. t. c. g.
d. t. d. i.	d. t. d. k.	e. t. e. f.	e. t. e. g.
i. t. c. d.	k. t. c. d.	f. t. c. e.	g. t. c. e.
i. t. c. i.	k. t. c. k.	f. t. c. f.	g. t. c. g.
i. t. d. i.	k. t. d. k.	f. t. e. f.	g. t. e. g.
t. c. d. i.	t. c. d. k.	t. c. e. f.	t. c. e. g.

37	38	39	40
c. e. h.	c. e. i.	c. e. k.	c. f. g.
c. e. t. c.	c. e. t. c.	c. e. t. c.	c. f. t. c.
c. e. t. e.	c. e. t. e.	c. e. t. e.	c. f. t. f.
c. e. t. h.	c. e. t. i.	c. e. t. k.	c. f. t. g.
c. h. t. c.	c. i. t. c.	c. k. t. c.	c. g. t. c.
c. h. t. e.	c. i. t. e.	c. k. t. e.	c. g. t. f.
c. h. t. h.	c. i. t. i.	c. k. t. k.	c. g. t. g.
c. t. c. e.	c. t. c. e.	c. t. c. e.	c. t. c. f.
c. t. c. h.	c. t. c. i.	c. t. c. k.	c. t. c. g.
c. t. e. h.	c. t. e. i.	c. t. e. k.	c. t. f. g.
e. h. t. c.	e. i. t. c.	e. k. t. c.	f. g. t. c.
e. h. t. e.	e. i. t. e.	e. k. t. e.	f. g. t. f.
e. h. t. h.	e. i. t. i.	e. k. t. k.	f. g. t. g.
e. t. c. e.	e. t. c. e.	e. t. c. e.	f. t. c. f.
e. t. c. h.	e. t. c. i.	e. t. c. k.	f. t. c. g.
e. t. e. h.	e. t. e. i.	e. t. e. k.	f. t. f. g.
h. t. c. e.	i. t. c. e.	k. t. c. e.	g. t. c. f.
h. t. c. h.	i. t. c. i	k. t. c. k.	g. t. c. g.
h. t. e. h.	i. t. e. i.	k. t. e. k.	g. t. f. g.
t. c. e. h.	t. c. e. i.	t. c. e. k.	t. c. f. g.

41	42	43	44
c. f. h.	c. f. i.	c. f. k.	c. g. h.
c. f. t. c.	c. f. t. c.	c. f. t. c.	c. g. t. c.
c. f. t. f.	c. f. t. f.	c. f. t. f.	c. g. t. g.
c. f. t. h.	c. f. t. i.	c. f. t. k.	c. g. t. h.
c. h. t. c.	c. i. t. c.	c. k. t. c.	c. h. t. c.
c. h. t. f.	c. i. t. f.	c. k. t. f.	c. h. t. g.
c. h. t. h.	c. i. t. i.	c. k. t. k.	c. h. t. h.
c. t. c. f.	c. t. c. f.	c. t. c. f.	c. t. c. g.
c. t. c. h.	c. t. c. i.	c. t. c. k.	c. t. c. h.
c. t. f. h.	c. t. f. i.	c. t. f. k.	c. t. g. h.
f. h. t. c.	f. i. t. c.	f. k. t. c.	g. h. t. c.
f. h. t. f.	f. i. t. f.	f. k. t. f.	g. h. t. g.
f. h. t. h.	f. i. t. i.	f. k. t. k.	g. h. t. h.
f. t. c. f.	f. t. c. f.	f. t. c. f.	g. t. c. g.
f. t. c. h.	f. t. c. i.	f. t. c. k.	g. t. c. h.
f. t. f. h.	f. t. f. i.	f. t. f. k.	g. t. g. h.
h. t. c. f.	i. t. c. f.	k. t. c. f.	h. t. c. g.
h. t. c. h.	i. t. c. i.	k. t. c. k.	h. t. c. h.
h. t. f. h.	i. t. f. i.	k. t. f. k.	h. t. g. h.
t. c. f. h.	t. c. f. i.	t. c. f. k.	t. c. g. h.

45	46	47	48
c. g. i.	c. g. k.	c. h. i.	c. h. k.
c. g. t. c.	c. g. t. c.	c. h. t. c.	c. h. t. c.
c. g. t. g.	c. g. t. g.	c. h. t. h.	c. h. t. h.
c. g. t. i.	c. g. t. k.	c. h. t. i.	c. h. t. i.
c. i. t. c.	c. k. t. c.	c. i. t. c.	c. k. t. c.
c. i. t. g.	c. k. t. g.	c. i. t. h.	c. k. t. h.
c. i. t. i.	c. k. t. k.	c. i. t. i.	c. k. t. k.
c. t. c. g.	c. t. c. g.	c. t. c. h.	c. t. c. h.
c. t. c. i.	c. t. c. k.	c. t. c. i.	c. t. c. k.
c. t. g. i.	c. t. g. k.	c. t. h. i.	c. t. h. k.
g. i. t. c.	g. k. t. c.	h. i. t. c.	h. k. t. c.
g. i. t. g.	g. k. t. g.	h. i. t. h.	h. k. t. h.
g. i. t. i.	g. k. t. k.	h. i. t. i.	h. k. t. k.
g. t. c. g.	g. t. c. g.	h. t. c. h.	h. t. c. h.
g. t. c. i.	g. t. c. k.	h. t. c. i.	h. t. c. k.
g. t. g. i.	g. t. g. k.	h. t. h. i.	h. t. h. k.
i. t. c. g.	k. t. c. g.	i. t. c. h.	k. t. c. h.
i. t. c. i.	k. t. c. k.	i. t. c. i.	k. t. c. k.
i. t. g. i.	k. t. g. k.	i. t. h. i.	k. t. h. k.
t. c. g. i.	t. c. g. k.	t. c. h. i.	t. c. h. k.

49	50	51	52
c. i. k.	d. e. f.	d. e. g.	d. e. h.
c. i. t. c.	d. e. t. d.	d. e. t. d.	d. e. t. d.
c. i. t. i.	d. e. t. e.	d. e. t. e.	d. e. t. e.
c. i. t. k.	d. e. t. f.	d. e. t. g.	d. e. t. h.
c. k. t. c.	d. f. t. d.	d. g. t. d.	d. h. t. d.
c. k. t. i.	d. f. t. e.	d. g. t. e.	d. h. t. e.
c. k. t. k.	d. f. t. f.	d. g. t. g.	d. h. t. h.
c. t. c. i.	d. t. d. e.	d. t. d. e.	d. t. d. e.
c. t. c. k.	d. t. d. f.	d. t. d. g.	d. t. d. h.
c. t. i. k.	d. t. e. f.	d. t. e. g.	d. t. e. h.
i. k. t. c.	e. f. t. d.	e. g. t. d.	e. h. t. d.
i. k. t. i.	e. f. t. e.	e. g. t. e.	e. h. t. e.
i. k. t. k.	e. f. t. f.	e. g. t. g.	e. h. t. h.
i. t. c. i.	e. t. d. e.	e. t. d. e.	e. t. d. e.
i. t. c. k.	e. t. d. f.	e. t. d. g.	e. t. d. h.
i. t. i. k.	e. t. e. f.	e. t. e. g.	e. t. e. h.
k. t. c. i.	f. t. d. e.	g. t. d. e.	h. t. d. e.
k. t. c. k.	f. t. d. f.	g. t. d. g.	h. t. d. h.
k. t. i. k.	f. t. e. f.	g. t. e. g.	h. t. e. h.
t. c. i. k.	t. d. e. f.	t. d. e. g.	t. d. e. h.

53	54	55	56
d. e. i.	d. e. k.	d. f. g.	d. f. h.
d. e. t. d.	d. e. t. d.	d. f. t. d.	d. f. t. d.
d. e. t. e.	d. e. t. e.	d. f. t. f.	d. f. t. f.
d. e. t. i.	d. e. t. k.	d. f. t. g.	d. f. t. h.
d. i. t. d.	d. k. t. d.	d. g. t. d.	d. h. t. d.
d. i. t. e.	d. k. t. e.	d. g. t. f.	d. h. t. f.
d. i. t. i.	d. k. t. k.	d. g. t. g.	d. h. t. h.
d. t. d. e.	d. t. d. e.	d. t. d. f.	d. t. d. f.
d. t. d. i.	d. t. d. k.	d. t. d. g.	d. t. d. h.
d. t. e. i.	d. t. e. k.	d. t. f. g.	d. t. f. h.
e. i. t. d.	e. k. t. d.	f. g. t. d.	f. h. t. d.
e. i. t. e.	e. k. t. e.	f. g. t. f.	f. h. t. f.
e. i. t. i.	e. k. t. k.	f. g. t. g.	f. h. t. h.
e. t. d. e.	e. t. d. e.	f. t. d. f.	f. t. d. f.
e. t. d. i.	e. t. d. k.	f. t. d. g.	f. t. d. h.
e. t. e. i.	e. t. e. k.	f. t. f. g.	f. t. f. h.
i. t. d. e.	k. t. d. e.	g. t. d. f.	h. t. d. f.
i. t. d. i.	k. t. d. k.	g. t. d. g.	h. t. d. h.
i. t. e. i.	k. t. e. k.	g. t. f. g.	h. t. f. h.
t. d. e. i.	t. d. e. k.	t. d. f. g.	t. d. f. h.

57	58	59	60
d. f. i.	d. f. k.	d. g. h.	d. g. i.
d. f. t. d.	d. f. t. d.	d. g. t. d.	d. g. t. d.
d. f. t. f.	d. f. t. f.	d. g. t. g.	d. g. t. g.
d. f. t. i.	d. f. t. k.	d. g. t. h.	d. g. t. i.
d. i. t. d.	d. k. t. d.	d. h. t. d.	d. i. t. d.
d. i t. f.	d. k. t. f.	d. h. t. g.	d. i. t. g.
d. i. t. i.	d. k. t. k.	d. h. t. h.	d. i. t. i.
d. t. d. f.	d. t. d. f.	d. t. d. g.	d. t. d. g.
d. t. d. i.	d. t. d. k.	d. t. d. h.	d. t. d. i.
d. t. f. i.	d. t. f. k.	d. t. g. h.	d. t. g. i.
f. i. t. d.	f. k. t. d.	g. h. t. d.	g. i. t. d.
f. i. t. f.	f. k. t. f.	g. h. t. g.	g. i. t. g.
f. i. t. i.	f. k. t. k.	g. h. t. h.	g. i. t. i.
f. t. d. f.	f. t. d. f.	g. t. d. g.	g. t. d. g.
f. t. d. i.	f. t. d. k.	g. t. d. h.	g. t. d. i.
f. t. f. i.	f. t. f. k.	g. t. g. h.	g. t. g. i.
i. t. d. f.	k. t. d. f.	h. t. d. g.	i. t. d. g.
i. t. d. i.	k. t. d. k.	h. t. d. h.	i. t. d. i.
i. t. f. i.	k. t. f. k.	h. t. g. h.	i. t. g. i.
t. d. f. i.	t. d. f. k.	t. d. g. h.	t. d. g. i.

61	62	63	64
d. g. k.	d. h. i.	d. h. k.	d. i. k.
d. g. t. d.	d. h. t. d.	d. h. t. d.	d. i. t. d.
d. g. t. g.	d. h. t. h.	d. h. t. h.	d. i. t. i.
d. g. t. k.	d. h. t. i.	d. h. t. k.	d. i. t. k.
d. k. t. d.	d. i. t. d.	d. k. t. d.	d. k. t. d.
d. k. t. g.	d. i. t. h.	d. k. t. h.	d. k. t. i.
d. k. t. k.	d. i. t. i.	d. k. t. k.	d. k. t. k.
d. t. d. g.	d. t. d. h.	d. t. d. h.	d. t. d. i.
d. t. d. k.	d. t. d. i.	d. t. d. k.	d. t. d. k.
d. t. g. k.	d. t. h. i.	d. t. h. k.	d. t. i. k.
g. k. t. d.	h. i. t. d.	h. k. t. d.	i. k. t. d.
g. k. t. g.	h. i. t. h.	h. k. t. h.	i. k. t. i.
g. k. t. k.	h. i. t. i.	h. k. t. k.	i. k. t. k.
g. t. d. g.	h. t. d. h.	h. t. d. h.	i. t. d. i.
g. t. d. k.	h. t. d. i.	h. t. d. k.	i. t. d. k.
g. t. g. k.	h. t. h. i.	h. t. h. k.	i. t. i. k.
k. t. d. g.	i. t. d. h.	k. t. d. h.	k. t. d. i.
k. t. d. k.	i. t. d. i.	k. t. d. k.	k. t. d. k.
k. t. g. k.	i. t. h. i.	k. t. h. k.	k. t. i. k.
t. d. g. k.	t. d. h. i.	t. d. h. k.	t. d. i. k.

65	66	67	68
e. f. g.	e. f. h.	e. f. i.	e. f. k.
e. f. t. e.	e. f. t. e.	e. f. t. e.	e. f. t. e.
e. f. t. f.	e. f. t. f.	e. f. t. f.	e. f. t. f.
e. f. t. g.	e. f. t. h.	e. f. t. i.	e. f. t. k.
e. g. t. e.	e. h. t. e.	e. i. t. e.	e. k. t. e.
e. g. t. f.	e. h. t. f.	e. i. t. f.	e. k. t. f.
e. g. t. g.	e. h. t. h.	e. i. t. i.	e. k. t. k.
e. t. e. f.	e. t. e. f.	e. t. e. f.	e. t. e. f.
e. t. e. g.	e. t. e. h.	e. t. e. i.	e. t. e. k.
e. t. f. g.	e. t. f. h.	e. t. f. i.	e. t. f. k.
f. g. t. e.	f. h. t. e.	f. i. t. e.	f. k. t. e.
f. g. t. f.	f. h. t. f.	f. i. t. f.	f. k. t. f.
f. g. t. g.	f. h. t. h.	f. i. t. i.	f. k. t. k.
f. t. e. f.	f. t. e. f.	f. t. e. f.	f. t. e. f.
f. t. e. g.	f. t. e. h.	f. t. e. i.	f. t. e. k.
f. t. f. g.	f. t. f. h.	f. t. f. i.	f. t. f. k.
g. t. e. f.	h. t. e. f.	i. t. e. f.	k. t. e. f.
g. t. e. g.	h. t. e. h.	i. t. e. i.	k. t. e. k.
g. t. f. g.	h. t. f. h.	i. t. f. i.	k. t. f. k.
t. e. f. g.	t. e. f. h.	t. e. f. i.	t. e. f. k.

69	70	71	72
e. g. h.	e. g. i.	e. g. k.	e. h. i.
e. g. t. e.	e. g. t. e.	e. g. t. e.	e. h. t. e.
e. g. t. g.	e. g. t. g.	e. g. t. g.	e. h. t. h.
e. g. t. h.	e. g. t. i.	e. g. t. k.	e. h. t. i.
e. h. t. e.	e. i. t. e.	e. k. t. e.	e. i. t. e.
e. h. t. g.	e. i. t. g.	e. k. t. g.	e. i. t. h.
e. h. t. h.	e. i. t. i.	e. k. t. k.	e. i. t. i.
e. t. e. g.	e. t. e. g.	e. t. e. g.	e. t. e. h.
e. t. e. h.	e. t. e. i.	e. t. e. k.	e. t. e. i.
e. t. g. h.	e. t. g. i.	e. t. g. k.	e. t. h. i.
g. h. t. e.	g. i. t. e.	g. k. t. e.	h. i. t. e.
g. h. t. g.	g. i. t. g.	g. k. t. g.	h. i. t. h.
g. h. t. h.	g. i. t. i.	g. k. t. k.	h. i. t. i.
g. t. e. g.	g. t. e. g.	g. t. e. g.	h. t. e. h.
g. t. e. h.	g. t. e. i.	g. t. e. k.	h. t. e. i.
g. t. g. h.	g. t. g. i.	g. t. g. k.	h. t. h. i.
h. t. e. g.	i. t. e. g.	k. t. e. g.	i. t. e. h.
h. t. e. h.	i. t. e. i.	k. t. e. k.	i. t. e. i.
h. t. g. h.	i. t. g. i.	k. t. g. k.	i. t. h. i.
t. e. g. h.	t. e. g. i.	t. e. g. k.	t. e. h. i.

73	74	75	76
e. h. k.	e. i. k.	f. g. h.	f. g. i.
e. h. t. e.	e. i. t. e.	f. g. t. f.	f. g. t. f.
e. h. t. h.	e. i. t. i.	f. g. t. g.	f. g. t. g.
e. h. t. k.	e. i. t. k.	f. g. t. h.	f. g. t. i.
e. k. t. e.	e. k. t. e.	f. h. t. f.	f. i. t. f.
e. k. t. h.	e. k. t. i.	f. h. t. g.	f. i. t. g.
e. k. t. k.	e. k. t. k.	f. h. t. h.	f. i. t. i.
e. t. e. h.	e. t. e i.	f. t. f. g.	f. t. f. g.
e. t. e. k.	e. t. e. k.	f. t. f. h.	f. t. f. i.
e. t. h. k.	e. t. i. k.	f. t. g. h.	f. t. g. i.
h. k. t. e.	i. k. t. e.	g. h. t. f.	g. i. t. f.
h. k. t. h.	i. k. t. i.	g. h. t. g.	g. i t. g.
h. k. t. k.	i. k. t. k.	g. h. t. h.	g. i. t. i.
h. t. e. h.	i. t. e. i.	g. t. f. g.	g. t. f. g.
h. t. e. k.	i. t. e. k.	g. t. f. h.	g. t. f. i.
h. t. h. k.	i. t. i. k.	g. t. g. h.	g. t. g. i.
k. t. e. h.	k. t. e. i.	h. t. f. g.	i. t. f. g.
k. t. e. k.	k. t. e. k.	h. t. f. h.	i. t. f. i.
k. t. h. k.	k. t. i. k.	h. t. g. h.	i. t. g. i.
t. e. h. k.	t. e. i. k.	t. f. g. h.	t. f. g. i.

77	78	79	80
f. g. k.	f. h. i.	f. h. k.	f. i. k.
f. g. t. f.	f. h. t. f.	f. h. t. f.	f. i. t. f.
f. g. t. g.	f. h. t. h.	f. h. t. h.	f. i. t. i.
f. g. t. k.	f. h. t. i.	f. h. t. k.	f. i. t. k.
f. k. t. f.	f. i. t. f.	f. k. t. f.	f. k. t. f.
f. k. t. g.	f. i. t. h.	f. k. t. h.	f. k. t. i.
f. k. t. k.	f. i. t. i.	f. k. t. k.	f. k. t. k.
f. t. f. g.	f. t. f. h.	f. t. f. h.	f. t. f. i.
f. t. f. k.	f. t. f. i.	f. t. f. k.	f. t. f. k.
f. t. g. k.	f. t. h. i.	f. t. h. k.	f. t. i. k.
g. k. t. f.	h. i. t. f.	h. k. t. f.	i. k. t. f.
g. k. t. g.	h. i. t. h.	h. k. t. h.	i. k. t. i.
g. k. t. k.	h. i. t. i.	h. k. t. k.	i. k. t. k.
g. t. f. g.	h. t. f. h.	h. t. f. h.	i. t. f. i.
g. t. f. k.	h. t. f. i.	h. t. f. k.	i. t. f. k.
g. t. g. k.	h. t. h. i.	h. t. h. k.	i. t. i. k.
k. t. f. g.	i. t. f. h.	k. t. f. h.	k. t. f. i.
k. t. f. k.	i. t. f. i.	k. t. f. k.	k. t. f. k.
k. t. g. k.	i. t. h. i.	k. t. h. k.	k. t. i. k.
t. f. g. k.	t. f. h. i.	t. f. h. k.	t. f. i. k.

81.	82	83	84
g. h. i.	g. h. k.	g. i. k.	h. i. k.
g. h. t. g.	g. h. t. g.	g. i. t. g.	h. i. t. h.
g. h. t. h.	g. h. t. h.	g. i. t. i.	h. i. t. i.
g. h. t. i.	g. h. t. k.	g. i. t. k.	h. i. t. k.
g. i. t. g.	g. k. t. g.	g. k. t. g.	h. k. t. h.
g. i. t. h.	g. k. t. h.	g. k. t. i.	h. k. t. i.
g. i. t. i.	g. k. t. k.	g. k. t. k.	h. k. t. k.
g. t. g. h.	g. t. g. h.	g. t. g. i.	h. t. h. i.
g. t. g. i.	g. t. g. k.	g. t. g. k.	h. t. h. k.
g. t. h. i.	g. t. h. k.	g. t. i. k.	h. t. i. k.
h. i. t. g.	h. k. t. g.	i. k. t. g.	i. k. t. h.
h. i. t. h.	h. k. t. h.	i. k. t. i.	i. k. t. i.
h. i. t. i.	h. k. t. h.	i. k. t. k.	i. k. t. k.
h. t. g. h.	h. t. g. h.	i. t. g. i.	i. t. h. i.
h. t. g. i.	h. t. g. k.	i. t. g. k.	i. t. h. k.
h. t. h. i.	h. t. h. k.	i. t. i. k.	i. t. i. k.
i. t. g. h.	k. t. g. h.	k. t. g. i.	k. t. h. i.
i. t. g. i.	k. t. g. k.	k. t. g. k.	k. t. h. k.
i. t. h. i.	k. t. h. k.	k. t. i. k.	k. t. i. k.
t. g. h. i.	t. g. h. k.	t. g. i. k.	t. h. i. k.

¶ Dit avem de lo descoriment de les letres qui son en la taula, e significada avem la montiplicació de lurs significatz artificialment, mesclant les unes letres en les altres; e quar aquell mesclament es més general en aquesta distincció quen neguna de les altres distinccions,[1] per asò es aquesta distincció més general en esta art, que negunes de les altres; per ques covė que aquesta art sia apellada sotz lo nom daquesta distincció.

1. B, de les letres.

Nota: *Dels mss. emprats, només* A *posa la* Taula *anterior. D'antuvi ocupava cinc fulles i dues mitjes planes, al començament i al final, escrites a tres columnes i a vers seguit, séparant les sèries de 20 cambres o fórmules, amb calderons. Després l'escriba mateix tallà les cinc fulles i n'hi afegí deu amb la* Taula *a quatre columnes de 20 fórmules cada una, com les del text, escrites amb tinta negra y vermella, alternades, i tatxà les dues mitjes. A* B *i* C *l'escriba deixà les fulles en blanc. Les de* B *es tallaren posteriorment posant-hi nota qui diu:* no falta nada porque estas hojas rompidas eran blancas.—*Entre* A *i* M *hi ha petites variants d'errada. Son aquestes:*

Pàg. 358,	col. 2,	lin. 15:	A, c t c e *igual de la qui segueix.*
» 361	» 13	» 6:	A, b k t b *repetició de l'anterior.*
» 362	» 17	» 12:	M, e i t f.
» »	» 18	» 13:	M, c k t k.
» 364	» 26	» 7:	A, b i h i.
» 369	» 48	» 4:	M, c h t k.
» »	» »	» 9:	M, g t c k.
» 370	» 50	» 4:	A, d e t e *repetició de l'anterior.*
» 372	» 59	» 18:	A, h t g h *igual de la qui segueiz.*
» 374	» 68	» 11:	A, e t f k *repetició de l'anterior.*
» 375	» 69	» 2:	A, e g e.
» »	» 70	» 10:	M, e t e i *repetició de l'anterior.*
» 378	» 84	» 13:	A, i k h i.

De la quinta distincció

Los sobgetz en quis comprenen totes questions son .ix., so es assaber: Deu, àngels, firmament, ànima, ymaginació, sensualitat, vegetació, elemens, artifissi. Daquestes coses pot hom fer questions. E aquestes .ix. coses que dites avem poden entrar en lalfabet desta art, significant la primera per **b**. e la segona per **c**., e enaxí per orde de les altres.

E aquesta significació es útil en esta art; quar esgardant les letres de les figures, à hom materia e aparellament a fer questions e a muntiplicar aquelles. Asò metex se seguex de la divisió daquesta distincció, qui en .ix. maneres dona doctrina e pràtica a soure[1] questions: primera es soure questions per la primera figura; segona es soure questions per la segona figura; tersa, per la tersa figura; quarta es per la quarta figura; quinta es per difinicions; .vj.ª es per les regles; .vij.ª es per la taula; .viij.ª[2] es per questions; .ix.ª es per les cambres e les questions.[3] Per totes aquestes .ix. partz pot hom soure questions; e aquestes .ix. partz son covinens a metre en lalfabet desta art per so quels sobjetz de les solusions sien significatz

1. B, solre *forma usual*. — 2. B, tercera es per ... quarta per ... quinta diffinicions. sexta ... septima ... vuytena. — 3. B, de les questions *(salta a l'altre mot* questions) : CM, questionum.

en les figures, significant **b**. la primera part, e **c**. la segona, e enaxí de les altres per orde.

Per cascuna de les .ix. maneres o partz damunt dites, preposam donar doctrina a soure questions, e per la doctrina que darem en les questions, qui en aquesta art son escrites, pot hom aver art e manera a soure les questions pelegrines, siguent[1] lo prosés desta art en aquelles.

De la primera part

Si en les coses creades bonea e granea[2] se convertexen.

Solució **b. c.** Bonea e granea[2] en les coses creades nos poden convertir, quar si ó fayen, seguirsia que bo gran creat se convertissen, e que bo fes tan gran be e tan bo gran[3] sotz raó de bonea e granea, que en[4] aquella obra no pogués esser bonea sobjet a malea, ni granea a poquea; per la qual consequencia seria impossíbol malea poquea esser en les creatures, e serien coses infinides creades bones e grans; e assò es impossíbol.[5]

2. *Questió*: Què es granea de eternitat?

Solució **c. d.** Granea de eternitat es singularitat[6] eternal, axí com la granea del sol qui es gran en esser .j. sol tan solament; e asò metex de la granea del rey, qui es en .j. regne, esser .j. rey tan solament;[7] e asò metex se seguex de Deu qui es gran en esser .j. eternal. Es, doncs, granea de eternitat en esser .j.ª eternitat tan solament; e la poquea daquella seria en esser moltes eternitatz, enaxí com seria poquea de Deu si eren moltz deus, e poquea

1. B, peregrines seguint.—2. CM, magnitudo et cetera.—3. B, que bo creat e gran creat se conuertissen e que bo fos tan gran be e tan gran be : CM. quod bonum creatum et magnum creatum &c. converterentur, et quod bonum faceret adeo magnum bonum et bonum magnum. —4. A, que aquela.—5. B, *afegeix* : Donchs segueix se que hom tenga la negatiua en la conclusio per ço que no sen seguesquen los dits inconuenients : CM, *com* B.—6. B, singularment.—7. CM, ut sit unus rex tantummodo in uno regno.

de sol[1] si eren moltz sols; e asò metex se seguex de les altres coses qui son singulars, axí com de la primera materia qui es .j.[2], e del foc simple qui es .j.[2]

3. *Questió*: Poder eternal de que es?

Solució d. e. Poder eternal es de eternificatiu,[3] de eternificable, de eternificar, per so quel poder sia eternal en pocificatiu posificable[4] possificar e que la eternitat sia possifical[5] en eternificatiu eternificable eternificar.

4. *Questió*: Per que poder es en saviea?

Solució e. f. Es poder en saviea per so quen saviea pusca esser essencial entellectiu entellegible entendre,[6] quar sens poder noy porien eser. Es enquara poder en saviea per so que saviea pusca saber en poder essencial[7] possificatiu possificable possificar; e enquara es poder en[8] saviea per so que pusquen esser coses entelligibles e enteses, e que saviea pusca esser.

5. *Questió*: Quanta es saviea en amar?[9]

Solució f. g. Aytanta es saviea en amar[9] com volentat es en saber, si, emperò, saviea e volentat se convertexen; mas en les coses en que nos poden convertir, es aytanta de saviea en amar[10] com la volentat la vol amar e saviea la pot entendre.

6. *Questió*: Qual volentat es vertut?

Solució g. h. La volentat de Deu es aquella qui es vertut; quar neguna altra volentat no pot esser vertut, quar si ó era, no poria esser sobjecta a visci e privaria en ella franc arbitri; per la qual privació[11] no poria hom goaynar mèrit a aver gloria.

7. *Questió*: Quant es veritat sens vertut?

Solució h. i. Es veritat sens vertut quant lenteniment entén coses veres e mou la volentat a amar falcetat,

1. A, sols.—2. B, manca .j. (un).—3. CM, de æternali æternificativo.—4. B. *manca* posificable.—5. B, possificable : C, possificabilis : M, possibilis.—6. B, pusquen esser essencials ... en entendre.—7. B, essencials.—8. B, *manca* en.—9. B, en uolentat : CM, in voluntate.—10. B, aytant ... en uolentat (CM, in voluntate).—11. B, E per la priuació.

axí com lo fals jugye qui entén ver judissi e dona falsa sentencia, e enaxí com la volentat qui ama falsetat e desama coses veres, en lo qual amar està veritat sens vertut, e enaxí com en lo fals judisi[1] en qui està veritat sens vertut; quar vera cosa es que aquell judissi[1] es fals, e vera cosa es que la volentat ama falsetat e desama veritat.

8. *Questió:* On son veritat e gloria?

Solució i. k. Es veritat en gloria e gloria en veritat, estant veritat en gloria per so quen gloria sien coses veres e essencials, so es assaber, veritat de glorificatiu glorificable glorificar; e asò metex se seguex de[2] gloria qui es en veritat per so quen veritat sia gloriós essencial verificatiu verificable verificar. Son, doncs, gloria e veritat la .j. en laltre, e son en les obres que an esencials en sí metexes. Son enquara en bonea granea, els altres[3] comensamens de la substancia, segons que en la segona distincció significat avem.

9. *Questió:* Gloria e bonea còm se convertexen?

Solució b. k. Convertexense gloria e bonea en lo convertiment de[4] bonificatiu e glorificatiu, e de bonificable e de glorificable, e de bonificar e de glorificar. Enquara se convertexen bonea e gloria en lo convertiment de bonificatiu bonificable bonificar qui ab gloria se convertexen, e en lo convertiment de glorificatiu glorificable glorificar qui ab bontat se convertexen. Està enquara la converció de gloria e de bontat en lo bonificatiu bonificable bonificar qui ab bontat se convertexen; e asò metex del glorificatiu glorificable glorificar qui ab gloria se convertexen. Convertexense enquara gloria e bontat en lo convertiment de granea, eternitat, poder, saviea, volentat, veritát e vertut.[5]

10. *Questió:* Ab que gloria es granea?

Solució[6] c. k. Es gloria granea ab sí metexa per so cor gloria es per sí metexa, e quar à en sí metexa essen-

1. B, iutge : CM, judice, judex.—2. B, dela.—3. B, e altres.—4. B, del.—5. BCM, uertut e ueritat.—6. A, *manca* Solució.

sial infinit glorificatiu e glorificable glorificar. Es enquara gloria[1] granea ab bontat, quar bona cosa es que gloria sia granea; es gloria granea ab eternitat per só que la sua granea sia eternal; es gloria granea ab poder per so quel seu poder sia gloriós e gran, e quar poder es gloria en Deu, pot esser gloria ab poder, granea; es gloria granea ab saviea per so que la saviea pusca saber gran gloria e en gloria gran repòs pusca aver; es gloria granea ab volentat, qui vol que gloria sia granea, per so que gran gloria pusca amar; es gloria granea[2] ab vertut per so que ab vertut pusca esser la sua granea luyn a poquea visci e pena; es gloria granea ab veritat[3] per so que veritat en gloria gran repòs pusca aver.

¶ Dit avem com pot hom soure[4] questions per la primera figura, mesclans en[5] aquella solució definicions e regles, e mostrada avem la manera de montiplicar questions segons la sirculació de la figura, posans los uns termens en los altres.

De la segona part

Si differencia[6] es major en concordansa que en contrarietat.

Solució b. c. d. [7] Enfre sensual e sensual es differencia major en concordansa que en contrarietat, axí com la differencia del foc e de laer, qui es major en concordansa que la differencia del foc e de laygua en contrarietat, per so com[8] la differencia qui es en concordansa, es per la primera entenció e à concordansa ab eser e ab generació, e la differencia qui es en[9] la contrarietat del foc e de

1. A, *manca* gloria.—2. A, e granea.—3. B, uirtut.—4. A, so[lre] *sobre raspat.*—5. B, *manca* en.—6. B. Si deu.—7. B, b. c. : CM, t. b. c. d. *(posen* T *davant totes les solucions d'aquesta part).*—8. B ,car.—9. B, entre.

laygua, es per[1] la segona entenció e à concordansa ab privació e corropció. La differencia qui es enfre sensual e entellectual es major en concordansa de sensual e entellectual[2] que la differencia qui es en contrarietat de sensual e entellectual;[3] quar per differencia e concordansa de sensual e entellectual està home so que es, e per differencia e contrarietat de sensual e entellectual esdevé home en corropció e en peccat. La differencia qui es enfre entellectual[4] e entellectual, es major en concordansa damdós quen la contrarietat daquells, axí com differencia qui es major en concordansa damar e entendre que en contrarietat dentendre e ignorar.[5] Es, doncs, differencia, segons so que dit havem, major en concordansa quen contrarietat;[6] e enquara, que concordansa es comensament substancial e acsidental,[7] e contrarietat es comensament accidental tan solament.

2. *Questió*: Si comensament es enans que mijà e fi.

Solució e. f. g. Es comensament substancial e accidental, segons quen la segona figura dit avem; e per asò es comensament enans que mijà e fi sotz sa propria raó, e mijà e fi son enans que comensament sotz lurs propries raons, axí com en la copa en qui comensament vest[8] de sa semblansa lo faedor la materia e la forma e la fi, en so quels fa estar en la copa .iiij.[e] comensamens[9] e fa estar en aquella los .ix. generals comensamens accidentals. Es mijà enans que comensament en conjuncció de diverses comensamens, axí com conjuncció de forma e de materia, en qui es[10] enans mijà que comensament; e asò metex se seguex en mensuració de coses eguals en quantitat e en proporció en les estremitatz daquelles en lespayn qui es de la .j.[a][11] en laltre. E asò metex se seguex de la fi, qui

1. B, E per.—2. B, en intellectual.—3. B, *salta a l'altre mot* entellectual.—4. A, lentellectual.—5. A, ignorancia.—6. B, que no contrarietat.—7. B. *salta a l'altre mot* accidental.—8. B, uist.—9. CM, quod illud principium facit (B, que fa) stare in scipho quatuor principia substantialia.—10. B, *manca* es.—11. B, la un.

es enans en la substancia quel comensament, e per asò es successió e moviment en los comensamens qui edifiquen la substancia.

3. *Questió*: Si en la essencia del àngel son majoritat egualtat e minoritat.[1]

Solució h. i. k. En essencia de àngel[2] son majoritat egualtat menoritat necessaries per so que aquella essencia pusca esser de essencials comensamens e de partz substancials e accidentals, axí com bonea qui en àngel es part substancial e accidental: es part substancial sotz sa propria raó, e es part accidental apropriada als altres comensamens, axí com granea qui es bona accidentalment en quant es vestida de la semblansa de bontat. Es encara en la[3] essencia del àngel egualtat de coses essencialment relatives, axí com relació egual enfre entellectiu entelligible e entendre, bonificatiu bonificable bonificar, e enaxí dels altres comensamens substancials e accidentals dels quals la substancia de làngel es ajustada.

4. *Questió*: Si en la essencia del foc simple son differencia comensament e majoritat.

Solució b. e. h. En la essencia del foc cové esser differencia de sensual e sensual per so que la substancia[4] pusca esser de moltz comensamens, so es assaber, bonea granea, calor e color,[5] leugeria e sabor, forma e materia e conjuncció, e enaxí de les altres coses qui a la[6] substancia del foc se covenen. Es en la essencia[7] del foc comensament difús per totes les partz daquella essencia per so que aquelles parz sien comensamens della, axí com bonea e granea, e les altres, qui sotz raó de foc son partz essencials de les quals la essencia del foc es ajustada. En aquella essencia es faedor[8] lo foc qui fa calor e lugor, e es forma

1. B, e minoritat necessaris : CM, *com* B.—2. B, en la essencia del angell.—3. A, Essencial (*en lloc de* Es encara en la).—4. B, sustancia del foch (CM, ignis).—5. B, *manca* e color.—6. B, de les altres que en la.—7. B, sustancia.—8. B, fredor.

de calor e de ignificatiu,[1] e es materia de calefactible e de ignificable en aquella essencia. E asò metex se seguex de fi qui es en la essencia del foc, a la qual son mogutz los estins naturals de la essencia per so que sia la substancia, e que en aquella substancia aja obres naturals sotz raó dels comensamens de que es ajustada, e que montiplic en les altres substancies les semblances de sos[2] comensamens. Es fi enquara en la essencia del foc sotz raó de terminació, axí com totes coses escalfades qui son escalfades per lo foc, e lo foc qui es termenat en calor e fredor, humiditat e secor, e en ignificatiu[3] ignificable ignificar, e enaxí dels altres termens qui a la substancia del foc se covenen. Es privació de fi en la essencia del foc en les coses elementades, adoncs com lo foc es corromput e[4] aquelles coses devenen en privació, o com[5] se fa en la substancia mutació e alteració de calor en fredor e de resplandor en tenebres, e enaxí de les altres coses.[6]

¶ Dit avem, de la segona figura, la manera segons la qual hom aja pràtica[7] a mesclar los uns comensamens en los altres, dels quals aquella figura es composta, e donat avem eximpli a soure altres questions en les questions[8] que soltes avem.

1. CM, scilicet ignificativum.—2. B, de lurs.—3. B, en humiditat e seccor e ignificatiu.—4. A, en.—5. B, esdeuenen ... E com.—6. CM, *afegeixen*: Est etiam majoritas in essentia ignis simplicis inter principia substantialia et accidentalia, nam bonitas, quae est pars substantialis ignis, est major quam bonitas suae magnitudinis, quae est pars accidentalis, ac major est bonitas in actu bonificandi quam magnificandi &c. Et idem est (M, Idem intelligendum est) de quolibet alio principio respectu aliorum. —7. B, e la manera segons la qual hom a la pratica.—8. B, *manca* en les questions.

De la tersa part

Si granea es bonificable de essencial bonificabilitat.

Solució b. c. En aquesta solució cové tocar aquells termens que la cambra de b. c. signifiquen en la tersa figura, e mesclar aquells termens que les cambres daquella figura sien consequens e concordans ab la cambra de b. c., qui es antesedent daquelles, segons la questió que preposada avem. Segons la diffinició de bonea granea, covén tenir lafermativa per so que granea satisfassa a bonea e a sí metexa, e bonea a sí metexa e a granea, e que enfre[1] bonea e granea sia differencia e concordansa en costetuir la substancia e en muntiplicar granea[2] de substancial bonitat, per so que la substancia sia gran de substancial bonea e que sia so que es en sí metexa e en ses partz. Ab aquesta afermació aytal an concordansa la regla de b. e de c., quar per lafermativa consiram[3] major bonea en granea e major granea en bonea, que per la negativa; emperò cové fer[4] distinció enfre majoritat substancial e accidental, doncs[5] segons majoritat substancial es ver so que dit avem, tenent lafermativa; mas segons majoritat accidental deu hom tenir la negativa per so que[6] la substancia sia de comensamens accidentals sens los quals esser no poria. Es, doncs, granea montiplicada de bonea accidentalment, la qual bonea de granea es accidental e semblansa de la substansial bonea qui fa esser bonea de granea so que es.

La cambra de b. d. e la cambra de c. d. signifiquen so que dit avem esser ver, quar duració de bonea[7] substancial està en granea, estant granea montiplicada de substan-

1. A, quenfre *passim*.—2. B, constituir ... una granea.—3. B, *(manca* an *amb espai blanc)* concordanca les regles de b. e de c. e car ... consideram.—4. B, *manca* cové fer *amb espai blanc*.—5. A, doncz *corregit* : CM, unde.—6. A, quen.—7. B, duracio e bonea.

cial bonea per so que sia la substancia e que romanguen bonea granea raons reyals no confuses, concordans e no contraries. Asò metex se seguex de la cambra de **b. e.** e de **c. e.** per so quen la substancia pusca esser, bonea, comensament gran e granea comensament bo, e que los poders sien clars e no confoses en la differencia dels comensamens substancials e accidentals per so que[1] sia la substancia e quels comensamens[2] sien so que son; e en axí de les altres cambres, qui totes an concordansa ab so que de la primera cambra dit avem.

¶ Dita avem la manera segons la qual avem significada la pràtica quis covè tenir en la tersa figura, e exemplificada avem aquella en la soluciò de la questiò que dita avem, segons lo qual eximpli poden esser soutes[3] les altres questions, tinent[4] hom la manera, en la soluciò daquelles, que nos tenguda avem en la questiò damunt dita.

De la .iiij.ª part

EN[5] aquesta part es donada pràtica a soure questions per la quarta figura, reebent los significatz de les cambres e mesclant aquells[6] los uns en los altres, e aportarlos a prepòsit.

1. *Questiò*: Si bonea es tan gran com saviea.

Soluciò **b. c. f.** Aquesta cambra significa la soluciò de la questiò en aquesta manera: Granea de saviea es que saviea aja en sí essencial entellectiu entellegible entendre,[7] e asò metex se seguex de bonea, so es assaber, que aja en sí metexa essencial bonificatiu bonificable bonificar; e que la concordansa daquells sia tan gran que bonea e saviea

1. CM, et ut.—2. A, comens.—3. B, soltes.—4. B, *manca* tinent *amb espai blanc.*—5. B, Saber deuets que en.—6. AB, aquelles : CM, ipsa (significata).—7. B, en entendre.

se convertesquen, e que romanguen raons reyals no confuses en dístincció dentellectiu bonificatiu, e de entellegible bonificable, e entendre bonificar; e quar granea es aquella cosa per que bonea es gran, e bonea es aquella cosa per que saviea es bona, e que[1] granea sia egual mijà enfre bonea e saviea.

La cambre qui es de c. d. g. significa que bonea es tan gran com saviea; quar la granea de saviea no poria reposar en la fi si la volentat contrastava a la granea de bonea e a la duració[2] e concordansa que à sotz raó de bonea en son essensial amatiu amable e amar, los quals ama aytan grans en bontat com en seybilitat.[3]

La tersa cambra qui es de d. e. h. significa que hom deu tenir lafermativa en la solució, per so que granea no sia major[4] vertut e comensament en la duració e en lo poder de saviea que de bontat, e que la fi de granea no sia enans en la fi de saviea que de bonea,[5] quar si ó era, seria granea contraria a la bontat[6] de sí metexa, la qual contrarietat faria estar en sí metexa e en son contrari, so es assaber, en poquea. Es, doncs, granea aytan gran en[7] bonea com en saviea.

La cambra de e. f. i. significa que granea es aytan gran en bonea com <en> saviea, per so que granea estia egualment en bonea e en saviea, e quel poder e la veritat de granea sien eguals comensamens en saviea e en bontat.

La cambra de f. g. k. significa e demostra la solució segons lafirmació, per so que granea aja repòs en gloria ab[8] la sua fi sens menoritat, e que en la volentat sia amar[9] gran, estant en lo mig de entellectiu e bonificable, e bonificatiu e entelligible.

1. CM, sequitur quod *(polser la e es sobrera)*.—2. CM, et durationis. —3. CM, in bonificabilitate sicut in scibilitate (A sa abilitat : B sa amabilitat).—4. B, menor.—5. B, bondat.— 6. B, a bondat.—7. B, com *taxat* en *afegit*.—8. B, agues repos ... e ab.—9. B, amor.

Significa la cambra de **b. g. h.** la responsió en la negació sotz raó de Deu tan solament, per so quar Deus es entelligible sotz raó dàngel e dànima racional, mas no es bonificable sotz raó daquells. Es, doncs, granea major en la vertut en la fi de saviea que de bontat, quar més es amable la seybilitat[1] de Deu que la bonificabilitat de les creatures: significa, doncs, differencia que enans es aquella entelligibilitat en la qualitat de seybilitat[2] per raó de la vertut del objet, que en la qualitat[3] de la bonificabilitat creada.

Significa la cambra de **c. h. i.** que major es la vertut de saviea si granea està egualment en veritat e en concordansa de bonea e de saviea, que no seria si granea estava[4] en desegualtat daquelles e era enans sa vertut en saviea que en bonea.[5]

Significa la cambra de **d. i. k.** la manera ab que pot esser feta la responció segons cós[6] natural, so es assaber, que duració de veritat[7] aja egual repòs en la gloria de bontat e de saviea per so que no sia lo seu repòs en minoritat ni en contrarietat, lo qual repòs auria duració ab menoritat e contrarietat en la minoritat de bontat e en la majoritat de saviea,[8] si granea era major en saviea quen bontat. Es, doncs,[9] aytan gran bontat com saviea per so que no sen seguesquen los inconveniens damunt ditz.

En la cambra de **b. e. k.** es significat que lafermativa es sens minoritat en la conclosió damunt dita e comensament[10] bo e poderós no confús, en qui es declarada la manera ab que granea satisfà, segons sa diffinició,[11] aytant

1. B, sa (A, *també* sa) sensibilitat.—2. B. en sa qualitat (A, *també* sa qualitat : CM, aequalitate) de sensibilitat.—3. B, en qualitat : CM, in aequalitate,—4. B, esta.—5. A, en sa uiea bonea.—6. B, cors.—7. B, e ueritat.—8. B, hauria duracio ab minoritat de bondat en la majoritat de sauiea : CM, haberet duratio veritatis cum minoritate bonitatis et majoritate sapientiae.—9. B, que no bondat es donques.—10. B, en la conclusio de la questio damunt dita E segons lo comensament : CM, in conclusione quaestionis antedictae secundum principium.—11. B, satisfassa segons la diffinicio.

a bontat com a saviea per so que egualment pusquen reposar en gloria.

¶ Donada avem doctrina, per les .ix. cambres damunt dites, a soure questions e a montiplicar [1] raons segons lo montiplicament de les cambres, les quals pot hom muntiplicar movent los sercles, enaxí com moure lo ters sercle e posar g. en dressera de b. c., per lo qual moviment se montipliquen altres .ix. cambres, les quals pot hom aplicar a la questió que dita avem. Asò metex pot hom fer en posar h. dejús b. c., e enaxí per orde tro a la cambra de b. c. k. Asò metex pot hom fer en moure lo segon sercle e posar [2] d. dejús b. qui es en lo sobirà sercle, e posar e., qui es en lo ters sercle, dejús d., e enaxí per orde siguent la manera e la muntiplicació de les condicions qui son en la *Art enventiva* [3] e *amativa*.

De la quinta part

En aquesta part es donada doctrina a soure questions ab les diffinicions dels comensamens, e a quascuna diffinició preposam aplicar .ij. questions: la .j.ª en qui sia nomenat lo comensament [4] desta art, laltra en qui [5] sia emplegat, e primerament:

De bontat

1. *Questió*: Si es Deus o no.

Solució b. Si Deus es, lo seu esser es bo, e si no es, [6] la sua privació es mala, lo qual mal es major que tot lo be qui es; e si Deus es, es lo seu be major [7] que tot lo mal qui es. Seguexse, doncs, si Deus es, que bona cosa

1. CM, ad intelligendum.—2. B, *salta a l'altre mot* posar.—3. B, retentiua?—4. CM, aliquod principiorum.—5. B, es en que.—6. B, nou es.—7. CM, suum esse est magis bonum.

es esser e mala cosa es privació de bo esser; e si Deus no es, seguex sen lo contrari,[1] en tant que bo esser se concorda ab no esser, e mal esser es contra privació de mal e contra esser de be; e quar aquesta cosa es impossible, seguexse de necessitat que Deus sia.

2. *Questió*: Per que bonea es comensament general?

Solució b. Es bonea comensament general per so que bo pusca fer moltz bens sotz raó de bonea, e que la substancia sia bona substancialment e cascuna[2] de ses partz. Enquara, que bonea pusca abastar a totz los bens de les coses e que negun be no sia defora ella, ans sien totz vestitz de sa senblansa.

De granea

3. *Questió*: Què es[3] Deus?

Solució c. Deus[4] es aquella granea qui ab ell se convertex, en qui bonea e eternitat, poder, saviea, volentat, vertut, gloria e veritat son .j.ª cosa metexa en nombre, per so que granea sia aquella cosa per que sien grans les dignitatz de Deu e que de elles sia gran unitat de nombre.[5]

4. *Questió*: De que granea abasta a les partz de la substancia com sien grans?

Solució c. En granea son essencials magnificatiu magnificable magnificar, qui son de la essencia de granea e la granea es daquells, e lo magnificable esencial de granea es tan gran en vertut[6] poder e en los altres comensamens de la substancia, quen aquella e daquella e ab aquella e per aquella[7] son totes les altres partz magnificables, movent lo magnificatiu tota la essencia de granea e[8] les magnificabilitatz de les partz en lo seu propi magnificable, per so que son propi magnificar viva de les magnificabilitatz

1. B, de be esser ... seguex se lo contrarii.—2. CM, in qualibet.—3. A, ques *passim*.—4. B, *manca* Deus.—5. B, de molts.—6. B, *(manca* magnificable magnificar ... granea es tan) gran uirtut.—7. B, *manca* e per aquella.—8. A, *manca* e.

de les partz;[1] e per asò granea abasta de sí metexa a magnificar les partz de la substancia.

De eternitat

5. Si genres e especies son coses reyals.

Solució d. Duració es aquella cosa per la qual bontat granea poder, e les altres partz de la substancia,[2] duren. Es duració comensament general, els comensamens de la substancia son comensamens generals, estans vestitz de la duració general en quant duren sotz la sua raó, e per asò[3] son moltes duracions especials qui estan dejús la general duració.[4] Daquesta general duració, e de les moltes duracions especials, pren lenteniment semblances en les quals montiplica genres e especies entencionalment, e aquella enteneió es figura dels genres e de les especies reyals qui son sembrades en les .iiij. substancies del mon, es es assaber, los .iiij.[e] [5] elemens, e en les partz de lurs substancies, axí com la calor del foc qui es general a totes calors, e la calor qui es en les coses escalfades qui està[6] dejús a les especies daquelles. Asò esser no poria sils genres e les especies no eren coses reyals.

6. *Questió:* Si la granea de Deu es tan gran per estenció com la eternitat per duració.

Solució d. Eternitat es aquella cosa per que granea dura infinidament,[7] e per asò la granea de Deu no à comensament ni fi en temps, ans comprèn temps sotz raó de eternitat. Don, per raó dasò covê que la granea de Deu sia aytan gran per estenció com la eternitat per duració, per so que la eternitat sia infinida en estenció sotz raó de granea, enaxí com es granea infinida en duració sotz raó de eternitat; e asò cové esser enaxí de necessitat per so que enfre eternitat e granea pusca esser egaltat.

1. B, de elles.—2. C, cetera substantialia : M, caetera principia substantiae.—3. A, e per rao : B, e per raho de duracio : CM, et ideo (*potser* e per raó dasò).—4. B, *salta a l'altre mot* duracio.—5. B, en los quatre : CM, in quatuor.—6. B, estan.—7. B, granea duracio infinidament duren.

De poder

7. Si la passió que à color a esser vista, es a ella proprietat propria o apropriada.[1]

Solució e. Es color per so que sia vesibilitat de les coses sensuals, e que en la vesibilitat daquelles, la potencia visiva montiplic especies semblans a color tresportades en la vesibilitat[2] essencial conjuncta ab la potencia visiva, sotz raó de la qual se mova lanimal als objetz[3] defores per so que daquells pusca usar en ses necessitatz, les quals necessitatz son raons que a color sia vesibilitat[4] apropriada; quar si no fos animal e vesibilitat fos propria proprietat de color, fóra aquella proprietat en va[5] e supèrflua, e natura sofferira[6] vacuitat de fi; la qual cosa es impossible, segons cors natural, e possible segons les penes infernals.

8. *Questió*: Si Deus pot fer neguna cosa sens utilitat.

Solució e. Poder es aquella cosa per que la bontat de Deu pot esser gran en eternitat, saviea, volentat, vertut, gloria e veritat: per asò Deus no pot fer neguna cosa sens utilitat, quar si fer ó podia, defalliria granea de bontat en perseveransa, e los altres; lo qual defalliment es impossible.

De saviea

9. Ab que ateyn hom les proprietatz de les coses?

Solució f. Es lenteniment potencia ab la qual savi entén, e son les coses entelligibles[7] ab la entelligibilitat essencial del enteniment, sens la qual lenteniment no pogra passar a les entelligibilitatz defores. Entén, doncs, lenteniment, ab son propri entelligible, les entelligibilitatz defores, les quals son entelligibles en la entelligibilitat de dins la essencia del enteniment. Ab aquestes entelligibilitatz [8]aytals ateyn lenteniment les proprietatz de les coses, mesclant les unes entelligibilitatz en les altres, esguardant

1. B, que ha la color ... propria appropriade.—2. B, en uisibilitat. —3. A, als sobjectz —4. B, per que (CM, ut) a color sia necessibilitat. —5. B, e miga.—6. B, sofferia.—7. B, enten les coses intellegibles : C, intelligit intelligibilia. Et ipsa intelligibilia attinguntur : M, intelligit intelligibilia quae attinguntur.— 8. B, *salta al mot* proprietats, *excloent-lo*.

los conveniens els inconveniens dels comensaments, dels quals lenteniment montiplica les especies de les coses, axí com en[1] la granea del foc, en lo qual es més entelligible calor quen la granea dels altres elemens; e axí de les altres coses semblans a aquestes, contraent los comensamens generals als individuatz, passans aquells per los comensamens[2] especials.

10. *Questió*: Si lumà enteniment poria passar entendre les entelligibilitatz defores sens propi e essencial entelligible dedins[3] la essencia de lenteniment.

Solució f. Enteniment es aquella causa qui entén, so es assaber, que home entén enaxí sotz raó denteniment, com sent sotz raó de sensualitat; e si lenteniment pogués passar entendre[4] los objetz defores sens propri e essencial entelligible a ell conjunt, fóra lo seu entendre compost de essencial entellectiu e de la entelligibilitat defores, la qual fóra en los objetz defores proprietat propria, e fóra, jas fos[5] que enteniment no fos: don se seguiria vacuitat de fi en natural entellegibilitat; e asò es impossíbol. Enquara,[6] que lenteniment no agra mijà sens propi entelligible a ell conjunt, en qui pogués aver libertat e deliberació a entendre los objetz defores, los quals ab lur propria[7] entelligibilitat constrenyeren[8] lenteniment a entendre, e foren en ell acsió e passió .j.ª cosa metexa en nombre, e la sua operació nofóra meritoria; e quascuna daquestes coses es impossible.

De volentat

11. Què es pervertiment de mal àngel?

Solució g. Volentat es aquella causa per raó de la qual bonea, granea, eternitat, e les altres, son desirables e amables; e per asò es amable granea en bontat e eternitat, e los[9] altres, e bonea es amable en granea e en eternitat, e

1. A, *manca* en.—2. B, *repeteix* generals ... comensaments.—3. CM, existente de.—4. B, a entendre.—5. B, la fos.—6. CM, quia.—7. A, propi.—8. B, costrenyen.—9. B, les.

enaxí de les altres. Es, doncs, pervertiment de mal àngel contraria amabilitat ab la qual ama granea de malea en eternitat, en poder, e en los altres, e per aytal amor es lo seu pervertiment contrarietat damabilitat e arexibilitat,[1] pervertent en sí metex amabilitat en desamabilitat, e desamabilitat en amabilitat, en la qual perverció es turmentat per totes ses partz de sa substancia per so quar pervertex lurs semblances en contraria amabilitat.

12. *Questió:* Si la volentat ama naturalment tant poder en bontat com en sí metexa.

Solució g. La volentat ama poder en sí metexa per so que pusca aver en sa essencia essensial amatiu amable e amar; e quar ama sí metexa ab granea de poder, es a ella natural cosa amar sa bontat ab granea de poder, per so que la sua essencia pusca esser tota en granea de bontat. Roman, doncs, la diffinició de volentat entegra[2] e no nafrada en laffermació de la conclosió, e seria destruída en la negació.

De vertut

13. Còm la substancia es edificada e individuada?

Solució h. Nex vertut de la unitat de bontat e de la unitat[3] de granea, e enaxí de les unitatz dels altres comensamens, e per asò romanen moltes vertutz muntiplicades en moltz comensamens e sustentades en aquells vertuosament. Daquest muntiplicament es muntiplicada la substancia per via de generació, e està individua per so cor moltes unitatz de vertut,[4] nades en moltz comensamens simples, tenen a una general unitat substancial[5] departida de moltes generals partz e substancies, en les quals estava en potencia.

14. *Questió:* Per que vertut està en paraules e en erbes e en peres?

1. B, e per tal ... en contrarietat de amabilitat e irascibilitat (CM, irrationabilitatis).—2. B, entengra.—3. M, in unitate.—4. B. de uirtuts: CM, virtutum.—5. B, tenen o uan (CM, tendunt) a una general sustancia.

Solució h. En la substancia nex vertut de bontat, granea, e dels altres comensamens. Aquesta vertut tramet defores sa semblansa per so quen aquella semblansa sia manifestada[1] e montiplicada, e que pusca passar a les altres substancies qui an vertut a reebre aquella vertut qui ve per so que moltes vertutz se pusquen ajustar en una vertut montiplicada de totes, sustentada en paraules erbes e peres: en paraules, axí com la sencitiva qui es moguda per vertut doyr paraules veres als objetz[2] necessaris e amables; en erbes, enaxí com la planta qui à vertut de sanar per so que sa vertut pusqua montiplicar de sa contraria vertut;[3] en peres, enaxí com la caramida[4] qui tira a sí lo ferre per so quar en ella ha major simplicitat de terra quen neguna altra pera,[5] a la qual major simplicitat à apetit lo ferre en qui la terra à major vertut que negú altre element.

De veritat

15. Si essencia e esser se convertexen.

Solució i. En veritat à essencial verificatiu verificable verificar. Daquestz essencials concretz es la essencia de veritat e veritat es dells; e per asò lesser de la essencia en quant es e lesser daquells en quant son, se convertexen, e ells son miyans per los quals[6] la essencia es contracta en los concretz e individuatz natz dels essencials concretz de la essencia; mas la essencia de veritat e lesser de bontat o de granea, e axí dels altres comensamens, nos convertexen en les coses creades, quar si ó fayen, serien raons reyals e confuses;[7] e asò es impossíbol.

16. *Questió*: Si una veritat es major que altra.

Solució i. En la substancia del home es majoritat verificada, montiplicada aquella majoritat en moltes veritatz ajustades de moltes potencies, so es assaber, potencia

1. B, manifesta.—2. CM, propter objecta.—3. CM, in virtute sibi contraria.—4. B, en caramida : CM, in magnete,—5. B, que neguna altre pedra *usual*.—6. B, migans los quals.—7. B, e no confuses,

racional, ymaginativa, sensitiva, vegetativa, elemental; e per asò aquesta mejoritat aytal de veritat, es major que la veritat de la pera o de la planta o de lanimal no racional.

De gloria

17. Si la calefactibilitat de laygua es de la calefactibilitat del foc.

Solució k. En la substancia del foc es calor de la bontat e de la granea e de les altres partz de la substancia; e per so quar en lo foc à majoritat substancial qui es de la sua essencia, à lo foc natura e proprietat de montiplicar sa especia ab calor en los altres elemens, los quals son calefactibles per so quel foc pusca usar de sa calor e montiplicar sí metex en aquells[1] per via de composició e generació; e per asò es la calefactibilitat daquells, sotz raó de passió, de la qualefactibilitat[2] propria e essencial del foc, en la qual an repòs, sotz raó de passió, les calefactibilitatz acsidentals apropriades als altres elemens.

18. *Questió*: Què es gloria substancial?

Solució k. En gloria à sustanciatiu glorificatiu, e sustanciable glorificable, e sustanciar[3] glorificar, per so que los altres comensamens de la substancia pusquen substancialment en gloria reposar. Es, doncs, gloria substancial lo substancial repòs quels comensamens an en gloria, la qual gloria es de substancial glorificatiu glorificable e glorificar, e aquells son de substancial gloria, e son gloria substancial, e la gloria substancial es aquells.

De differencia

19. Per que lenteniment muntiplica les especies de les coses?

Solució t. b. Los objetz[4] de lenteniment son bontat, granea, els altres comensamens de la substancia; e per so que lenteniment pusca atènyer aquells objetz, toca ab differencia aquells per so com[5] differencia es aquella cosa

1. B, si matex (A, metexs) en aquelles.—2. A, qual afectibilitat : B, calefactibilitat.—3. B, sustentar.—4. A, sobjetz.—5. B, car.

qui fa lum[1] a lenteniment, ab lo qual ateny raons reyals no confuses, destinctes les unes de les altres; e per asò lenteniment muntiplica les especies de les coses sensibles[2] ab les quals ateny les raons reyals que desira entendre.

20. *Questió*: La differencia qui es enfre Deu e creatura, en qual sobjet està?

Solució t. b. Enfre Deu e creatura no està altra differencia qui no sia Deu ni creatura,[3] com sia impossible que neguna cosa pusca esser qui no sia Deu ni creatura. Es, doncs, lo sobjet daquella differencia qui es enfre Deu e creatura, la especia quel enteniment humà montiplica de differencia, en la qual especia es substentada la differencia que lenteniment pren de Deu e de creatura, e aquella especia es figura racional accidental en qui apar la substancial e reyal differencia qui es enfre Deu e creatura, sens la qual Deus e creatura serien .j.ª cosa metexa en nombre, la qual cosa es impossíbol. Son, doncs, los sobjetz en qui està la differencia reyal: la differencia reyal qui es en Deu,[4] e la differencia reyal qui es en creatura.

De concordansa

21. Quals potencies son més passives, o aquelles qui son dedins la substancia o aquelles qui son defores?

Solució t. c. Concordansa es una part substancial de la substancia, en la qual concordansa à esencial concordatiu concordable concordar qui son de la sua essencia e ella es daquells; e per asò es lo seu essencial concordable en major passió, sotz lo essencial concordatiu, que la concordabilitat defora la substancia qui no es de la essencia de la concordansa dedins la substancia; e per asò seguexse que concordar[5] es major dedins la substancia que defora, segons cors natural.[6]

1. B, que luu.—2. B, *manca* sensibles.—3. B, *passa a l'altra mot* creatura.—4. CM, in quibus stat differentia realis, quae est in Deo, scilicet distinctio quae est in divinis (B, ço es distinccio qui en les coses diuinals).—5. B, concordança : CM, concordantia.—6. B, segons coses naturals.

22. *Questió*: Si poder es major en concordansa quen contrarietat.

Solució t. c. En la essencia de poder es concordansa sustentada en essencial possificatiu possificable possificar, qui son de la essencia de poder. Aquells .iij.es an natura[1] que sien en concordansa e no en contrarietat per so quar son duna essencia de poder; e per asò es poder major en concordansa quen contrarietat.

De contrarietat

23. Còm lo foc escalfa laygua?

Solució t. d.[2] Enfre lo foc e laygua es differencia en contrarietat, e enfre lo foc e laer e lo foc e la terra, es differencia en concordansa; quar lo foc dona sa calor a laer ab concordansa, e ab concordansa pren la secor de la terra, e ab aquestes dues concordanses escalfa ab sa calor laygua, qui ab sa fredor es contraria al foc, e ab la concordansa que à ab laer,[3] à plaser, en quant pren dell[4] humiditat, e ab la concordansa que à ab la terra a la qual dona sa fredor. On, con sesdevé quel foc montiplica ses concordanses en major vertut que laygua les sues, adoncs escalfa laygua per so quen ella pusca montiplicar sa calor e les sues concordanses, de les quals viu[5] la sua essencial concordansa en les coses elementades.

24. *Questió*: Per que impossibilitat e contrarietat an concordansa?

Solució t. d. Contrarietat es comensament acsidental e no substancial, segons que provat avem en la sua diffinició; e quar concordansa es comensament substancial e accidental, e concordansa e contrarietat[6] son contraris, an més de entitat los comensamens de la substancia en concordansa quen contrarietat: don se seguex que possibilitat e concordansa se concorden, e impossibilitat e con-

1. M, quae (B, aquelles) appetitum habent et naturam.—2. B, t e.—3. A, *manca* ab laer.—4. B, dela.—5. B, deles uiu.—6. B, contrarietat es començament accidental e no sustancial e car concordança e contrarietat.

trarietat; e per asò concordansa e esser an concordansa, e privació desser e contrarietat.

De comensament

25. Si materia pot esser sens forma.

Solució t. e. Materia es un[1] dels. iiij.[e] comensamens substancials naturals, la qual materia no pot esser sens poder e poder no pot[2] esser sens essencials comensamens qui sien de la sua essencia, so es assaber, possificatiu possificable possificar; e quar possificatiu està en poder formalment,[3] està la negació vera en la conclusió. Enquara, feta posició que materia pogués esser sens forma, poria Deus fer cosa sens utilitat, quar de materia sens forma[4] nos poria seguir neguna utilitat.

26. *Questió*: Si comensament es de comensamens.

Solució t. e. Comensament es part substancial de la substancia, la qual cové aver en sí essencials concretz comensamens qui sien de la sua essencia e ell sia daquells,[5] estant ell comensament general a les partz de la substancia vestides de la sua semblansa, per tal que pusquen esser comensamens de la substancia e la substancia comensament daquells.

De mijà

27. Còm se fa generació?

Solució t. f. Miyà es sobjet en lo qual fi influex al comensament sa semblansa, el comensament refluex aquella semblansa a la fi vestida de sí metex e de totes les partz de la substancia; e per asò daquella[6] influencia e refluencia es montiplicada e engenrada conjuncció damdós, qui està en lo mig e per totes lurs estremitatz per so que sia la substancia.

28. *Questió*: De ques lo miyà qui està enfre forma e materia?

1. B, e uns.—2. B, sens poder ne pot.—3. CM, *afegeixen* : et possificabile (M, possibile) materialiter.—4. M, si materia esset sine forma.—5. B, essencial concrets ... daquella.—6. B, si matexa de ... aço aquella.

Solució t. f. Lo miyà qui està enfre forma e materia es de sí metex, [1] com sia asò que ell sia una part substancial de la substancia, en lo qual son montiplicatz e vestitz totz los miyans dels comensamens de la substancia, e daquell mijà general prenen vida, e ell muntiplica [2] en ells sa semblansa per so que aquella semblansa sia bona e gran, e enaxí dels altres. Es, doncs, lo miyà qui es enfre la forma e la materia, aquella cosa que, per les paraules damunt dites, significada [3] avem.

De fi

29. Si en les coses naturals la potencia mou lobject o lobjet la potencia.

Solució t. g. Fi es .j. dels comensamens substancials de la substancia, la qual fi à object essencial qui es de la sua essencia, so es assaber, fenible o perfectible. En aquella potencia passiva objectable mou lo finitiu essencial de la fi les objectabilitatz defores [4] a finir o a complir, e per asò son les objectabilitatz defores passives, en les quals mou la potencia a muntiplicar son complir e fenir, e aquelles no mouen la potencia, mas [5] que son senblanses mogudes de les coses reyals per so que sien sentides ymaginades o enteses. Mou, doncs, la potencia aquelles a la fi de complir, enaxí com lo foc qui mou loli a la fi de luír; emperò mou lobjet la potencia en quant es apetible, per so que, ab la sua apetibilitat, en la fi repòs pusca aver.

30. *Questió*: Si en les creatures les fins primeres pogren [6] esser sens les segones.

Solució t. g. Fi es aquella cosa en la qual an repòs bonea granea els altres comensamens de la substancia; [7] e per asò les fins primeres no pogren [8] esser sens les segones, quar si ó fossen, pogren esser sens succeció de co-

1. B, matexa.—2. B, e multiplica.—3. B, significades.—4. BCM, *passen a l'altre mot* defores (CM, extra).—5. A, mes.—6. B, pogueren *passim*.—7. CM, et ceterae substantiae.—8. CM, non possunt.

mensament e mijà, qui foren en privació; la privació dels quals es impossibol[1] segons cors natural.

De majoritat

31. Si lo mon es infinit.

Solució t. h. Lo mon es substancia[2] universal compost de universals partz, so es assaber, bonea e granea e los altres. Cascuna daquelles partz es particulada[3] e finida en laltra, axí com granea qui es bona per raó de bonea, e bonea[4] qui ės gran per raó de granea; e quar cascuna part es menor en laltra e major en sí metexa, covése de necessitat quel mon sia fenit e termenat en la menoritat de ses partz, de les quals es ajustat e compost, e la sua[5] essencia es de la essencia daquelles.

32. *Questió*: Majoritat, per que es?

Solució t. h. Deus es major que les creatures. Es, doncs, majoritat per so quen ella sia representada la infinitat de Deu, sens la qual majoritat aquella infinitat no agra[6] sobjet en qui lumà enteniment pogués conèxer la infinitat de Deu. Es enquara majoritat per so que les unes creatures pusquen esser majors que les altres propriament e essencialment: propriament, axí com calor qui covė esser major en lo foc quen los altres elemens; essencialment, axí com bonificabilitat qui covė esser major en bonificar que en magnificar, e enaxí dels altres. Asò esser no poria si majoritat no fos. Es, doncs, majoritat per so ques seguesquen della les coses que dites avem.

De egualtat

33. De que es lo sobject de justicia?

Solució t. i. Egualtat es una part substansial de la substancia, la qual egualtat à en sí metexa egalificatiu egualificable egualificar. Daquetz .iij. es egualtat, e la egualtat es de totz[7] .iij. En aquesta egualtat an eguals

1. B, deles quals es impossible.—2. B, sustancial.—3. B, les altres ... particular.—4. B, *manca* e bonea.—5. B, maioritat de les parts ... compost la sua.—6. B, que en elles ... e sens ... finitat no aguera.—7. B, totes.

natures e proprietatz los comensamens de la substancia, axí com bontat qui à en sí egualtat de bonificatiu bonificable bonificar e es egualment en granea duració e poder e les altres. Aquesta egualtat dedins la substancia tramet defores sa semblansa, la qual semblansa es sobjet de justicia per so que los uns homens usen e participen ab los altres justament e egual en bontat, e los altres, a semblansa de la justicia e de la egualtat que les unes partz an ab les altres en la substancia.

34. *Questió:* Si en Deu ha egualtat.

Solució t. i. En la volentat de Deu à essencial amatiu amable e amar qui egualment son .j.ª essencia, .j.ª volentat, .j.ª bontat, .j.ª granea, e les altres[1] dignitatz qui a Deu se covenen. Es, doncs, en Deu egualtat, quar sens egualtat les coses de Deu, que dites avem, esser no porien, ni sens egualtat Deus no auria ab que fos luyn a desegualtat de bonea, granea, e les altres; a la qual desegualtat cové que sia luyn de necessitat per so que no aja en[2] sí metex majoritat ni minoritat.

De minoritat

35. Si en Deu ha moltes bonees, moltes granees, e enaxí de les altres.

Solució t. k.[3] Si en Deu avia moltes bontatz, e en axí de les altres, covenria quen ell fos menoritat de bontat e les altres, quar no abastaria .j.ª bontat tan solament a .j.ª granea,[4] ni .j.ª granea a .j.ª bontat; e quar en Deu à tot compliment de granea e bontat,[5] covése de necessitat quen Deu aja sola .j.ª bontat e .j.ª granea, e les altres.

36. *Questió:* Qual menoritat es pus prop a no esser?

Solució t. k. Aquella menoritat en que no à gens de bontat vertut gloria e fi, es pus prop a no esser que neguna altra menoritat. Aquesta minoritat[6] es aquella qui

1. B, e altres.—2. B, *manca* en.—3. B, t h.—4. B. car a nos no abastaria tant solament una bondat a (*corregit* e) una granea.—5. B, e de bondat.—6. B, *manca* aquesta minoritat.

es de mortal peccat en qui[1] menorifica essencial granea e bontat, saviea e volentat, e fi e veritat, per so que ab no esser ajen[2] concordansa e lur esser sia sustentat en contrarietat dels essencials comensamens de la substancia.

¶ [3] Dita avem la manera segons la qual es significada la pràtica que hom pot tenir a soure questions per les diffinicions dels comensamens explicite e implicite. Ara volem mostrar la manera segons la qual hom pot aplicar totes les diffinicions a una conclusió.

<De totes diffinicions>

37. Si predestinació e franc albitri[4] poden estar ensems.

Solució b. c. d. e. f. g. h. i. k., t. b.[5] c. d. e. f. g. h. i. k. La saviea de Deu e la sua justicia son eguals en bontat granea poder, e les altres, sens contrarietat majoritat e minoritat, e sens differencia de nombre, quar .j.ª metexa cosa son en Deu saviea e justicia; e per asò covè que predestinació e franc arbitri sien ensems coses veres e reyals, per so que saviea e justicia agen egals sobjectz en qui pusquen usar dels homens, e que sien los homens[6] eguals fins e eguals comensamens, e que la bonea de Deu, granea, duració, poder, volentat, vertut, gloria e veritat sien egual mijà[7] al usar que la saviea e la justicia de Deu an en los homens bons e mals. Asò esser no poria si predestinació e franc arbîtri no podien estar ensems. Estan, donques, ensems de[8] necessitat, e aquell estament en lo qual estan, es bo e gran durable e poderós, quar <es> amable ver e vertuós, quar està sotz raó de gran saviea[9] e bontat, eternitat e poder,

1. B, mort ab (A, mort al) peccat en quis.—2. CM, habeat.—3. A, *sense calderó*.—4. B, arbitre.—5. B, (*manquen* b c d e f g) h i k b.—6. CM, hominibus.—7. B, eguals miga.—8. B, e de.—9. CM, ideo quia stat sub ratione magnitudinis sapientiae.

volentat gloria e vertut e veritat, qui .j.ª cosa metexa son en nombre ab la saviea e ab la justicia de Deu. Es, doncs, en la conclusió, vera lafermació la qual lenteniment entén, sobre sa natura, en la natura e en les proprietatz de Deu, afirmant en Deu tot compliment sens negun defalliment, e negant lenteniment los inconveniens los quals entén segons son defalliment, afirmant lo contrari daquells sobre lo seu compliment en lo compliment e la justicia de Deu.

De la .vj.ª part

En aquesta part preposam donar doctrina com hom sapia soure questions per les regles e primerament per la

Primera regla <*de* b.>

1. *Questió*: Si bonea à en sí metexa essencial bonificatiu bonificable bonificar.

Solució. [1] Segons la regla de b. es significat que si bonea à en sí metexa essensial bonificatiu bonificable bonificar, es més objectable a les potencies de lànima e més es raó a bo que fassa be, que no seria si en sí metexa no avia essencial bonificatiu bonificable bonificar qui no fossen de la sua essencia, e seria bonificabilitat proprietat[2] propria de granea, duració, e los altres, qui seria apropriada a bonea; la qual cosa es impossíbol e contra la entelligibilitat[3] de lenteniment e la memorabilitat de la memoria e la amabilitat de la volentat. Es, doncs, en la conclusió, vera lafermació de la questió, segons la condició de la primera regla.

2. *Questió*: Si negació es pus prop[4] a dubitació que afermació.

Solució b. Afirmació e esser se concorden, e negació e no esser, en quant afirmació aferma esser e negació

1. CM, Solutio b.—2. B, *manca* de la sua ... proprietat.—3. B, *manca* la qual cosa ... entelligibilitat.—4. B, es prop.

nega esser; e quar esser es més memorable entelligible e amable que no esser, es més negació prop a dubitació que afermació; e per asò son fetes posicions, e son sectes e creenses, sotz raó dafermació contra dubitació e negació.

3. *Questió*: Si hom pot dir de Deu major veritat[1] afirmant que negant.

Solució b. Deus es eternitat e eternitat es Deus. Asò metex se seguex de la sua veritat, qui ab Deu e ab eternitat se convertex. Daquesta afermació aytal entra més[2] en la memoribilitat entellegibilitat e amabilitat, e enquara, en la memoritivitat entellectivitat e amativitat, e en membrar entendre[3] e amar, que no fa daquesta negació: Deus no es pera, ni, pera no es Deus, e, Deus e pera nos convertexen; e asò es per so cor Deus es per eternitat e no es per so[4] quar no es pera, quar si ó era, seria no esser pera;[5] e asò es impossíbol. Es, doncs, major veritat en coses veres afermades de Deu quen negades.

De la regla de c.

4. *Questió*: Què es foc?

Solució c. Foc es aquella substancia qui à en sí metexa simples essencials ygnificatiu ignificable ignificar qui son de la sua essencia e ell es daquells,[6] e la sua bontat, granea, e les altres, son determenades per propries qualitatz, so es assaber, calor e lugor[7] e les altres.

5. *Questió*: Què à lo foc en sí metex?

Solució c. Lo foc à en sí metex essencial ignificatiu ignificable ignificar, e à en sí metex propries qualitatz, e per aquestes coses que à en sí metex, qui son de la sua entitat, està so que es per sí metex e à obres[8] en sí metex de sí metex, e en sí metex à obres dels altres elemens ab los quals entre en composició, axí com la secor de la

1. B, menor e veritat.—2. CM, plus intrat veritatis (M, de ueritate). —3. B, e en menbra en entendre.—4. B, es per eternitat que es e no per ço —5. B, no esser pedra ffi esser de deu : CM, non esse lapis finis esset Dei.—6. B, e elles (A, eles : CM, ipsa est) daquelles.—7. A, lugur.—8. B, e obres.

terra qui es en lo foc, per la qual lo foc à proprietat seca apropriada, sustentada en la terra e en sí metex, e per asò à lo foc la terra en sí metex; e quar laygua dona sa fredor a la terra e laer sa[1] humiditat a laygua, ab aquella sequetat quel foc pren de la terra, reep en sí metex[2] aygua e fredor, humiditat e aer, e daquest estament aytal se seguex composició, elementació,[3] e substancies elementades.[4]

6. *Questió*: Què es lo foc en laer?

Solució c. Es lo foc en laer substancia simpla de ignificatiu ignificable ignificar, e composta de aerificatiu ayrificable ayrificar, e vestida de la essencia de laer e de la sua calor,[5] e de les sues propries qualitatz e de les propries qualitatz de laer.

7. *Questió*: Què à lo foc en laer?

Solució c. Lo foc à en laer sa propria calor ab la qual escalfa la essencia de laer e les qualitatz daquell; e quar la calor del foc es[6] sustentada en lo foc qui es son propri sobjet, à lo foc sí metex en laer; e quar lo foc es sec, à la sua secor en laer ab la qual[7] lo desseca; e quar la secor entra en ell ab la fredor de laygua, à lo foc en laer passió sotz raó de fredor contra calor; e quar laer à humiditat, à lo foc passió en sa secor sotz raó dumiditat contra secor;[8] e quar lo foc à en laer acció e pasció, à[9] per lacció sí metex simple e franc, e à per la passió composició, en la qual està trencat e remís per so que dell pusca esser substancia elementada individuada, dejús estant a genre e a especia,[10] en la qual substancia roman lo foc simple actualment substancialment e accidental, en la qual substancia es significat lo foc figuralment per la calor e lugor daquella, e la sua simplicitat e actualitat no pot esser vista, quar de àbitz compostz es vestida.

---

1. B, la.—2. B, reeb de la terra reeb en si matexa.—3. CM, compositio elementalis.—4. B, elementals.—5. B, (*manca* ayrificar ... e de la sua) acalor (M, colore).—6. B, *manca* es.—7. B, ha la seccor ... ab lo qual.—8. B, *manca* passio ... contra secor.—9. B, e ha.—10. B, e spetia.

De la regla de d.

8. De que es lo foc?

Solució d. Es lo foc de sí metex en quant no es daltre e quar es de propries e essencials partz; quar si lo foc no fos de sí metex e fos daltre, aquell altre fóra daltre element e no de sí metex, e aquell altre element, daltre,[1] e axí en infinit, la qual infinitat es impossible. Es, doncs, lo foc de sí metex e no daltre element.

9. *Questió*: De que es lo foc?

Solució d. Es lo foc de ses essencials partz, so es assaber, de sa propria forma e materia, e de sa propria calor, e de sa propria bonea, granea, e los altres; e quar es daquestes[2] partz, no pot esser sens elles, ni les sues partz no poden esser sens ell; e quar[3] de les sues partz, de les quals ell es ajustat, e de les partz dels altres elemens, se fa lo compost elementat, roman[4] en aquell compost lo foc[5] actualment, sens la qual actualitat les sues partz no porien romanir en lo compost nil compost no poria esser daquelles elementat, quar aquelles partz no aurien propi sobjet[6] essencial en qui fossen sustentades.

10. *Questió*: De qui es lo foc?

Solució d. Es lo foc de les calefactibilitatz de les coses e de les enluminabilitatz daquelles, a les quals coses es necessaria calor per so que sien escalfades, e lugor, per so que sien illuminades. Es, doncs, lo foc de la fi daquelles per so que sia estrument e materia com en la lur fi[7] pusquen reposar; e per asò los homens traen lo foc de la pera e del ferre per so ques pusquen escalfar e coure les viandes qui son necessaries a menjar,[8] e que de nitz pusquen aver lugor a veser les coses qui son necessaries a veer. Es, doncs, lo foc dels homens, e enaxí de les altres coses,[9] axí com lo foc qui es de laer per so que

1. B, e aquel altre fora daltre.—2. B, daquelles.—3. M, et quoniam est.—4. M, et remanet.—5. B, fet.—6. B, proprii obiect.—7. B, en la fi.—8. B, lurs uiandes ... en meniar.—9. M, et etiam aliorum.

ab la sua calor pusca mortificar laygua adoncs[1] quant no à apetit a reebre la humiditat de laer ni a passar aquella[2] ab la sua fredor a mortificar la secor de la terra.

De la regla de e.

11. Per que es lo foc?

Solució e. Es lo foc per sí matex e quar es ajustat de propries e essencials partz simples a ell tenyens[3] e no a altre, axí com lome qui es per so home[4] quar es ajustat dànima racional e de cors en nombre espacífic, axí com home Jacme o Martí. Es,[5] doncs, enaxí lo foc, foc[6] per sí metex per so cor es ajustat de ignificatiu de ignificable ignificar, qui son concretz simples e essencials en la essencia del foc; e asò metex de la propria calor e lugor daquell, qui determenen e espacifiquen en lo foc propries partz, so es assaber, bonea, granea, e les altres, en qui la calor e la lugor del foc son propriament sustentades, e[7] no en altres partz, mas que en aquelles son qualitatz apropriades.

12. *Questió:* Per que es lo foc?[8]

Solució e. Es lo foc per so que sien les coses elementades, so es assaber, animals[9] plantes e peres, quar sens lo foc esser no porien, ni no seria generació ni[10] corropció de les coses, ni els[11] altres elemens, sens lo foc, estar no porien, ni sens lo foc no poria esser ferre, ni sens ferre martell, ni sens martell clau, e enaxí de les altres coses semblans a aquestes, axí com pa e olla e teula[12] qui no poria esser sens foc. Es, doncs, lo foc per so que totes aquestes coses sien.

De la regla de f.

13. Quanta es la calor del foc simple?

Solució f. En la essencia del foc simple à aytanta de calor com es la estencitat del essencial ignificatiu[13] ignifica-

1. B, e adonchs.—2. B, ne ha passat aquella : CM, nec transit (M, transire) per illam.—3. B, atenyens.—4. B, que hom.—5. B, car es.—6. BM, *manca* foc *segon*.—7. B, *omet* e.—8. C, est ignis subfinaliter : M, ignis finaliter est.—9. B, animal.—10. B, en.—11. B, ne als.—12. B, taula.—13. B, de color com es la extensitat (CM, extensa entitas) del ignificatiu.

ble ignificar per tota aquella essencia; e per asò es aquella calor simpla e propria daquella[1] essencia.

14. *Questió*: Quanta es la calor del foc compost?

Solució f. La calor del foc compost es aytanta com es la estencitat de la substancia elementada, quar en aquella substancia vest lo foc de sa calor los altres elemens, donant sa calor a laer escalfat e a laygua[2] escalfada, e asò metex a la terra; e segons que ab ells à concordansa e contrarietat, es la sua calor, en les substancies elementades, gradada e composta ab les altres qualitatz dels elemens segons més o meyns,[3] axí com en lo pebre, en qui es la[4] calor en lo quart grau estesa per la substancia del foc, e en ters grau per[5] la substancia de la terra, qui en lo pebre es en ters[6] grau de secor, en la qual secor es estesa la calor del foc[7] estesa en la substancia de laer en la sua humiditat, qui en lo pebre està en segon grau. Es enquara quantificada[8] la calor del foc en lo pebre, en lo primer grau de fredor en la substancia de laygua, aytant estesa la calor com es la fredor de laygua.[9]

De la regla de g.

15. Quals colors an los elemens simples?

Solució g. Lugor es color del foc simple, la forma[10] de la qual simple color apar en la figurativa color de la flama del foc compost; la color de laer simple es diafenitat, la forma de la qual es significada[11] en la figurativa color del vidre e del cristayl; la color de laygua simple es blancor, significada en la blancor[12] de la neu qui es aygua[13] composta; la color de la terra simpla es negra, e es significada en la color de la terra composta, la qual es vestida de negra color, e per asò es la ombra composta de la color de

1. B, a aquella.—2. B, e laygua.—3. B, e meyns : CM, et minus.—4. B, la sua.—5. B, de.—6. B, en lo terc.—7. CM, extensa. Item (C, *omet* Item) calor ignis est (B, E es).—8. A, cantificada.—9. B, *manca* de laygua.—10. A, a forma.—11. B, significatiua.—12. B, significa de la blanchor.—13. M, de aqua.

laygua e de la terra, e la contraria color de lombra es[1] composta de la color del foc e de laer.

16. *Questió*: Quals son les colors dels elemens compostz?

Solució g. A ensercar les colors dels elemens compostz se cové[2] lo triangle vert, quar les unes colors aparen per differencia e per concordansa, e les altres per diferencia e contrarietat: per differencia e concordansa, axí com en la color de lorina setrina[3] e clara, en qui, sotz .j.ª color composta de concordansa, apar la simple color del foc e de laer qui en lugor e en diafenitat[4] an concordansa; e asò metex se seguex de la composta color de laer e de laygua en la font, en qui apar la diafenitat[5] del aer e la blancor de laygua, la qual diafenitat representa la ombra de laygua e de la terra en quant aparen en ella les figures dels arbres e dels homens, e asò metex se seguex en lo mirayl. Apar enquara, en[6] la concordansa de laygua e de la terra,[7] composta color de blancor e negror, axí com en la pera negra en la tersa[8] color qui ix damdues aquelles colors. La color composta de negror[9] e lugor[10] en concordansa apar en la negror de luyl qui lúu, en la qual lugor aparen les ymages a aquell huyl representades. La color composta qui apar per diferencia e contrarietat es enaxí com en lo cristayl en qui apar la color de laer en son contrari sobject, estant aquell de complecció seca e freda, e asò es per raó quar laer vest de sa color la color de laygua, donant a aquella[11] sa humiditat, e laygua vest de sa color la terra, donant ⟨a⟩ aquella sa fredor.[12] Està, doncs, la color[13] de la terra en lo fons del cristayl, e la color de laer en la sumitat, e la color de laygua en lo lo mig. En semblant manera es de la color

1. B, es de la ombra es.—2. B, se coue sercar.—3. B, citrina.—4. B, qui en lo *espai blanc* endiaphenitat.—5. B, *salta a l'altre mot* diaphenitat.—6. B, *manca* en.—7. B, *manca* terra.—8. B, *manca* tersa.—9. B, *salta a l'altre mot* negror.—10. A, lugur.—11. A, donant aquela.—12. B, sa color fredor.—13. B, calor.

de laygua e de la terra e del foc compostes en la color de layl, en lo qual laygua vest de sa blancor la negror de la terra e la terra vest de sa negror la lugor[1] del foc, donant <a> aquell sa secor, e per asò està la color del foc en layl en lo fons e la color de laygua en lo som;[2] e per asò la color blanca de laygua es sustentada en son contrari sobject, estant layl[3] de complecció calda e seca qui fa estar en ses estremitatz defores sa contraria color.[4] Asò metex se seguex de la terra qui vest de[5] sa negror la lugor del foc, el foc qui vest de sa lugor la diafenitat de laer, donant a aquella sa color; e per asò està la color de laer en lo fons de la limassa e de latzabara, e apar la color de la terra en les estremitatz, estant aquell sobject de complecció humida e calda; e asò metex se seguex de la color del foc en lo citre, qui es en la superficies e de[6] compleció calda e secca, vestent lo foc la diafinitat de laer de sa lugor, e laer de sa diafenitat, la blancor[7] de laygua, la qual blancor està en lo mig de son contrari sobject, e la color del foc està en lo som vestit de groga color. Es, doncs, significada la color composta dels helemens en la sirculació que dita avem, composta de differencia contrarietat e concordansa. Aquest atrobament de colors es molt profitós, en la art de medicina, a donar judisci de la orina.

De la regla de h.

17. Si moviment es actu del movent o del movable o de amdós.[8]

Solució h. Posada h. en la solució, es significada[9] la solució per la regla de h. Es, doncs, moviment .j. comen-

1. B, e (A, *manca* e) del foch compost Es la color del ayll del qual uest de sa blanchor e la negror de la terra la luguor.—2. CM, in ipsius summitate.—3. A, estal layl.—4. B, quis esta enses extremitats Segueix se donchs que en mig del ayll sia la color de la terra defores sa contraria color : CM, in suis extremitatibus extra. Sequitur ergo quod in medio allii sit color terrae.—5. B, *manca* de.—6. A, sitre qui en la superficies e[s] de.—7. B, uestint lo foch de la diaphenitat del aer de sa lugor e del aer de sa diaphenitat la blanchor *salta a l'altre mot* blanchor.—8. B, de mouent e del mouible o de abdosos.—9. B, significat.

sament general de la substancia,[1] posat axí en ella com temps, per lo qual moviment pot esser movent e movable, moure e mogut, de .j. temps en altre. Asò esser no poria si moviment no era actu de movent e movable, estant enperò moviment comensament general e so que es per sí metex, segons que es significat en la regla de **c**, estant moviment aquell sobject en lo qual lo movent mou[2] lo movable de potencia en actu.

18. *Questió*: De que es moviment?[3]

Solució **h**. Moviment es de sí metex essencialment per so que, per la sua natura, pusquen eser les partz de la substancia movens e movables en la substancia, e que la substancia, sotz raó del moviment de ses partz, pusca esser moguda e movent en si metexa e defores. Es, doncs, moviment de sí metex[4] e de ses partz essencials, les quals son motivitat[5] mobilitat e moure, e aquestes partz son accidentals en los altres comensamens per so que pusquen esser movens e movables e mogudes, e en temps fenit present e esdevenidor[6] lur moviment sia sustentat, de les quals partz es moviment accidentalment.

19. *Questió*: Còm es[7] moviment?

Solució **h**. La manera segons la qual es moviment està en la manera[8] de motivitat[9] mobilitat e moure, e aquestes .iij. maneres estan en les maneres[10] que les unes partz de la substancia an en les altres, movens e mogudes les unes en les altres, axí com gran[11] bonea qui, sotz sa gran raó, es gran raó a gran bo que moua[12] gran be de mobilitat bona e gran en[13] bo e gran moure mogut; e per asò la substancia à manera de moviment segons la manera

1. B, sua.—2. B, a aquell subiect En lo quall mouent meu.—3. B. lo mouiment.—4. B, matex mobilitat.—5. B, mouitiuitat.—6. AB, futur present esdeuenidor (B, e desuenidor).—7. B, *manca* com es *amb espai blanc.*—8. M, in medio.—9. B, mouitat.—10. B, *manca* estan en las maneres.—11. B, (*repeteix* mouents ... altres) axi com granea.—12. B, e gran bo que moure.—13. B, e gran bo ... e mogut.

de ses partz. Es, doncs, moviment sustentat en la manera de la substancia e de ses partz.

20. *Questió*: Ab que es moviment?

Solució h. Es moviment ab ses partz essencials e es ab les altres partz de la substancia les quals à[1] la sua disposició, axí con moviment qui à la disposició daquelles:[2] quar enaxí com moviment covè esser ab comensament e bontat, sens los quals esser no poria, enaxí comensament e bontat no porien esser, sens moviment, movens e mogutz.

De la regla de i.

21. Què es franc arbitre?

Solució i. Posada[3] i. en la solució, es significada la solució de la questió en lo test de la regla de i.[4] Es, doncs, franc arbitre, en animal racional, loc entellectual per lo qual la volentat pot aver moviment a eliger[5] be o mal, e lenteniment a eliger ver o fals object, e la memoria a membrar o a oblidar los objets[6] que la volentat e[7] lenteniment prenen. Aquest loc entellectual es franc arbitre, sustentat en lo loc del moviment que les potencies de lànima an com prenguen los objects francament, per so que ab gran bontat, duració e poder, vertut e veritat, en gloria ajen repòs.

22. *Questió*: De que es franc arbitre?

Solució i. Es franc arbitre de sí matex e de ses partz essencials en ell conlogades, e ell en elles, simplament, per so que franc arbitre sia .j. comensament simple e de sí metex; quar si era daltre compost qui no fos de la sua[8] essencia, no seria libertat so que es, e seria mèrit en privació, la qual seria menoritat de bontat e majoritat[9] de mal[10] en ànima racional. Es enquara libertat sotz forma de possessió de les potencies de lànima, per so que ajen loc a usar francament dels objetz que prenen e que lexen.

1. B, hauer : CM, habent (*serà* ha a?).—2. B. de aquells.—3. B, posa.—4. B, de un.—5. B, elegir *usual.*—6. A, sobjectz.—7. B, o.—8. B, *manca* sua.—9. B, *repeteix* de bondat e maioritat,—10. CM, malitiae.

23. *Questió*: Còm es franc arbitre?

Solució i. Segons que loc pot esser considerat per la .ix.ª regla de k., pot hom aver conexensa de la manera segons la qual franc arbitre es so que es en sí metex e sostentat en les potencies de lànima, sotz raó dacció e de[1] pació e de la conjuncció damdós, per so que les potencies ajen loc formalment e passivament en franc arbitre, conservat sotz forma dacció e posseyt sotz forma de passió. Es, doncs, franc arbitre segons sa essencial manera conlogada[2] en sí metex <e> en la manera de les potencies de la ànima.

24. *Questió*: Ab que es franc arbitre?

Solució i. Consirat loc segons la .x.ª regla de k., pot esser considerat franc arbitre, estant franc arbitre so que es ab sí metex e ab ses partz essencials, ab les quals son .j.ª metexa essencia, e ab les partz de la substancia racional: quar enaxí com bontat[3] es gran ab granea qui ab[4] essencial bonificatiu bonificable bonificar, enaxí franc arbitre, segons so que es, es ab bonea[5] e ab essencial liberatiu liberable liberar.

De la .ix.ª regla de k.

25. Còm à hom conexensa de les essencies de les coses?

Solució k. Á hom conexensa de les essencies de les coses en .v. maneres: primera es en ensercar[6] les partz de la substancia, axí com bonea qui es part de la substancia del foc; segona es ensercar la manera com les unes partz son en les altres, axí com en la substancia del foc en qui bonea es en granea[7] per so que sia gran e que granea sia bona, e granea qui es en bonea[8] per so que sia bona e que bonea sia gran; tersa es ensercar[9] la manera com la

1. B, *omet* de.—2. B, collocada : CM, collocatum.—3. B, la bondat.—4. *Serà* qui es ab? : CM, et cum.—5. B, segons ço que es la bonea.—6. B, la primera es ensercar (M, investigando).—7. B, es granea.—8. B, sia bonea e granea qui es bonea.—9. A, ensercant.

substancia es en ses partz e les partz en ella, axí com la substancia del foc qui es en essencial ignificatiu ignificable ignificar, e aquestz totz[1] .iij. son en ella, e asò metex de la sua bonea e granea, e les altres; quarta manera es ensercar les semblances que la substancia tramet defores sotz raó de ses partz, axí com lo foc qui tramet sa lugor e sa calor e sa sabor,[2] sa bontat e sa granea, e los altres, a laer e als altres elemens; e asò metex fa la substancia composta daquells, axí com lo pebre qui tramet sa sabor sa calor e secor al gustar. Ab aquestes[3] .iiij.e maneres à hom conexensa de les essencies de les coses, axí com fogueytat[4] qui es coneguda esser essencia del foc, estant desús a ignificativitat ignificabilitat e ignificar, qui son concretz essencials de la substancia del foc per los quals lo foc es substancia concreta espacífica,[5] estant dejús a fogueytat, en la qual son partz espacífiques e concretes bonea e granea e les altres, per les quals la fogueytat es bona e gran, el foc es bo, gran, durant, poderós, e tramet semblansa de sa essencia en les coses defores, en les quals figuralment apar la sua essencia e les[6] partz daquella. Conex hom enquara, per la .v.a manera, les essencies de les coses, la qual manera es diffusa en lo procés desta art, difús en la pràtica que donam de les figures, difinicions, regles, taula e questions, axí com en la sirculació de la primera figura, en qui apar la essencia de mesclat en lo mesclament de sos comensamens; e asò metex en les diffinicions e los[7] altres.

De la .x.a regla de K.

26. Ab que ha hom conexensa que la secor del foc es de la terra?

Solució K. Ab .v. maneres conex hom quel foc es sec per la terra e no per sí metex: primera es ab part del foc, axí com calor qui es propria qualitat del foc; segona

1. B, aquestes totes.—2. CM, siccitatem.—3. B, e color ... ab aquelles.—4. B, fogeytat : B, *espai en blanc.*—5. B, e passifica : CM, et specificata.—6. B, a les.—7. B, les.

manera es ab lo mesclament de les partz les unes en les altres, axí com la[1] calor del foc qui es en laygua escalfada, e la fredor de laygua qui es en lo foc refredat, e la humiditat de laer en la terra humificada, e la seccor de la terra en laer dessecat; tersa manera es ab conexensa de partz en tot e tot en partz, axí com lelement qui es tot de ses partz e ell es de ses partz;[2] quarta manera es en lo montiplicament que la substancia fa de ses semblances en les altres substancies, axí com lo foc qui montiplica sa especia en laer escalfat foguificat[3] sotz manera de composició en la generació de les substancies elementades. Per aquestes .iiij.e maneres à hom conexensa quel foc no es sec per sí metex, quar si ó era, seria la sua secor .j.a part dell, e la secor de la terra seria altra part de la terra. Asò metex se seguyria de dues calors, la .j.a del foc essencial e laltra essencial de laer, e asò metex de dues humiditatz differens en especies, e de dues fredors: don se seguirien moltz inconveniens contra cors natural; quar no abastaria a dessecar .j.a especia de secor, ni a escalfar .j.a especia de calor, ni a humificar .j.a especia de humiditat,[4] ni a refredar .j.a especia de fredor. Enquara, que negú element no daria a laltre sa semblansa; quar si laer era essencialment calt per sí metex, no auria apetit a pendre calor del foc, lo qual auria essencial contrari a laer, so es assaber, secor. No seria, doncs, en ells concordansa e seriay contrarietat, e nos poria fer mesclament dells en la substancia elementada sotz raó de concordansa, mas sotz raó de contrarietat, e seguirsia que .j.a part no seria en laltre, ni totes en la substancia, ni la substancia en elles. Enquara, que la substancia no poria trametre sa semblansa a les altres substancies, don se perdria generació el cors[5] de

1. B, com en la.—2. CM, sicut elementatum, quod est totum de suis partibus (B, de totes ses parts) et ... partes de elementato.—3. A, fogificat : B, fognificant : CM, et ignificato.—4. CM, *no tradueixen* ni a humificar ... humiditat.—5. B, pendria generacio els cors.

natura. Es, doncs, la secor del foc, de la terra, per so que natura no aja passió sotz los incoveniens damunt ditz, e que lo foc e laer pusquen aver concordansa, donant a ells sa calor, e contrarietat, donant a ell sa secor[1] que reep de la terra, a la qual secor laer no pot contradir per so quar à mester calor a mortificar la fredor de laygua, per so que no do fredor a la terra, qui es son contrari, e que dells[2] reeba sa semblansa; e asò metex se seguex dels altres elemens. La .v.ª manera està en lo discorriment desta sciencia, lo qual es de figures, diffinicions, regles, taula e questions; quar ab la pràtica que dells donam, pot hom aver conexensa quel foc es sec per la terra de nesessitat, segons que es significat en la regla de **g**.; quar sil foc era sec per sí metex, seria laer calt per sí metex e laygua humida per sí metexa e la terra freda per sí metexa, e seria perduda apropriasió de qualitatz e mesclament delemens;[3] e aquest perdiment natura no poria sostenir.

¶ Dit avem de la pràtica de les regles e mostrada avem manera ab la qual hom pot soure questions[4] ab cascuna de les regles, segons la manera que tenguda avem. Mas ara volem donar doctrina a soure questions mesclant les regles les unes en les altres a soure .j.ª[5] metexa questió, e tocant les maneres en les quals les regles son departides, enaxí con tocan[6] les especies dels triangles en les questions qui son en la segona part de la .v.ª distincció.[7]

<Del mesclament de les regles>

27. [8] *Questió*: Si la bonea de Deu es tan gran com la sua volentat.

Solució **b. c. d. e. f. g. h. i. k.**

1. CM, dando illi calorem ... dando illi siccitatem.—2. B, que ell : CM, quod de illo.—3. B, apropiciacio ... dels elements.—4. B, questions solre.—5. A, a .j.ª.—6. CM, tetigimus (C, titi—).—7. CM, *afegeixen* : et de hoc dabimus exemplum faciendo unam quaestionem de bonitate magnitudine et voluntate Dei.—8. AB, *sense calderó*.

<b.> [1] Afirmant que la bonea de Deu sia aytan gran com la volentat, entra més de remembrar dentendre e damar en la ànima, en la bontat de Deu, que negar la bonea no esser tan gran com la volentat. Es, doncs, remoguda la dubitació per lafermació, e estaria per la negació.

c. [2] Si la volentat de Deu era pus gran [3] que la sua bonea, seria .j.ª la volentat e altra la bontat, e auria la volentat en sí metexa essencial amatiu amable e amar, e la bontat, accidental bonificatiu bonificable bonificar, e auria la bonea en granea poquea e malea per la qual seria granea poquea de bonea e auria son [4] contrari en sí metexa, e bonea atretal; la qual cosa es impossíbol per so que la volentat no sia amant malea en bonea e poquea en granea.

d. En la volentat de Deu es granea [5] gran per so quar la volentat à en sí metexa granea de essencial amatiu amable e amar, qui son de la sua essencia, e .j.ª metexa es la essencia de totz .iij.es e de la volentat, e cascú es la essencia e la essencia es cascú; [6] e asò es gran bonea de la volentat, e seria gran poquea de la volentat si avia major granea que la bonea, quar amaria poquea de granea en bonea e desamaria granea de bonea, lo qual amar e desamar seria de malea e de poquea de granea e [7] de volentat, e asò es impossíbol. Es, doncs, bonea aytan gran com la volentat per so que no sen seguesquen los inconveniens damunt ditz.

e. Deus es per sí metex e no per altre, e es per so Deus, [8] quar la sua bonea, granea, volentat, e les altres, se convertexen en ell tant solament, lo qual convertiment esser no poria si granea era gran en volentat e poqua [9] en bonea; quar majoritat e menoritat de granea posaria [10] diferencia entre la essencia de bonea e de volentat, e seria

1. AB, *sense calderó*.—2. B, E.—3. B, pus gran en granea : CM, major in magnitudine.—4. B, pocha de bonea e hauria en son.—5. B, *manca* granea.—6. B, de cascu.—7. B, *omet* e.—8, CM, Est ideo Deus per se ipsum.—9. B, poquea.—10. B, posarien : CM, ponerent.

la volentat bona accidentalment e no per sí metexa, e la bonea seria poqua[1] per so que la volentat fos major que ella: don se seguirien en la essencia de Deu secondaries entencions qui serien materies a les primeres; e asò es impossíbol e contra la granea e la volentat e la bontat de Deu.

f. En Deu no à neguna composició ni neguna quantitat per so que en ell sia infinida granea amable e infinida bontat; mas si la bonea de Deu no era tan gran com la volentat, serien en Deu cantitat[2] e composició sustentades en la majoritat de volentat e en la menoritat de bontat en divisió de granea, e seria Deus termenat e compost; e asò es impossíbol.

g. Si en Deu no era bonea tan gran com la volentat, auria en la sua essencia .j.ª qualitat poca essencial e altra gran, e la poca seria apropriada qualitat e[3] accidental, lo qual apropriament seria mal e contra bonea de granea e de volentat e[4] amabilitat de bontat e de granea.

h. En Deus no es temps, quar ell es eternitat qui comprèn temps e totes les coses qui en temps estan. On, si tant sera que la volentat fos major que la bontat, comprendria la majoritat la menoritat en temps, don se seguiria que la bontat de Deu no seria eternal, e seria la granea de la volentat bona en temps e no en eternitat, la qual bontat seria malea[5] de granea e de volentat e de eternitat, e la volentat no auria manera ab que amàs granea de bonea en sí metexa ni en eternitat.

i. En Deu no à loc, com sia tota cosa finida qui sia[6] en loc, segons natura de loc qui à natura de comprendre e de esser[7] conprès, estant sobject a cantitat, la qual està so que es[8] e à manera com les sues partz sien conlogades[9] les unes en les altres, quantitativament. Seria, doncs, en Deu

1. B, mateix ... poquea.—2. B, contrarietat.—3. B, *omet* e.—4. CM, et contra.—5. B, mala.—6. B, inffinida (A, infinida, *raspat* in) que sia.—7. B, de compendre e esser.—8. CM, quod est in loco.—9. B, les parts sues sien collocades *(usual)*.

loc de poquea en bonea, en la qual[1] seria granea poqua e gran en la volentat, si la volentat era major que la bontat.

k. Si la volentat de Deu era major que la bontat, Deus, qui es bo, no auria raó com sotz raó de bontat feés gran be, ans[2] auria raó que feés poc be, e que feés gran be sotz raó de la volentat, a la qual granea es raó que am gran be: don se seguiria contradicció en Deu e seria en ell part de partz e tot compost de partz, estant les unes partz en les altres segons manera de majoritat e menoritat, en la qual manera mostraria Deus, defores sí metex, ses perfeccions en figura de defalliment, significat en ell si granea era gran en la volentat e poca en la bontat. Es enquara significat, segons la manera del procés desta art difús en la pràtica de les figures, diffinicions, regles, taula e questions, que granea es de necessitat aytan gran en la bontat de Deu com en la sua volentat.

k. La volentat de Deu ama la sua bontat ab granea. Ama, doncs, aytant sa bonea com sa granea per so que son amar sia bo e gran, ab lo qual am gran be amable[3] ab granea de bontat e damativitat. Aquest amar tan gran e tan bo, la[4] volentat aver no poria si amava la bontat ab menoritat de granea e sí metexa ab majoritat, e seguirsia[5] que menoritat[6] damabilitat fos part en bontat[7] de granea, e majoritat fos altra part en granea, en la qual fos menor[8] amabilitat en major e major en menor, e que amdues les partz fossen de granea ajustada damdues,[9] movent granea ses semblanses en son contrari qui es poquea; e asò es impossíbol e contra lo prosés desta art difús en figures, diffinicions, regles, taula[10] e questions, en lo qual prosés es significat que, de necessitat, la divina bontat es aytan gran com la sua volentat.[11]

1. A, en qual.—2. B, *manca* ans.—3. CM, amat (B, ama) bonum et magnum amabile.—4. B, *omet* la.—5. M, si amaret bonitatem cum minoritate, et sequeretur.—6. B, e si matex ... que maioritat.—7. CM, in majoritate.—8. B, maior.—9. B, en dues ... ambdues.—10. A, *manca* taula.—11. B, la uolentat.

¶ Molt es útil aquesta doctrina e pràtica, que donada avem, en lo mesclament de les regles; quar per aytal doctrina pot hom atrobar les essencies de les coses e les proprietatz daquelles, e à hom manera a muntiplicar moltes raons a .j.ª matexa conclusió, e a donar ver judisi, e a significar[1] quen Deu no à neguna dignitat ni proprietat osiosa, ni majoritat ni minoritat.

De la .vij.ª part

En aquesta part preposam donar doctrina[2] a praticar de la taula[3] e a muntiplicar raons a .j.ª metexa conclusió, e mostrar la manera on hom sapia usar mescladament de les diffinicions e regles en .x. especies de les questions, donant exempli en la eternitat, segons lo qual[4] hom pot aver manera a soure questions per la taula, tinent aquella manera que nos preposam tenir en aquesta questió, montiplicant a .j.ª metexa conclusió .xx. raons.

1. Si lo mon es eternal.

Solució b. c. d. Si lo mon es eternal, la sua bonea e la sua granea son eternals, estant sustentades en la sua eternitat, sustentada aquella eternitat en la sua bonea e granea sens les quals[5] no poria esser la substancia del mon subjectada a eternitat, axí com tot a part, e sa part subjectada[6] a son tot ab les altres partz essencials de les quals la substancia es ajustada e composta. Segueixse,[7] doncs, sil mon es eternal, que obre sotz raó de les sues partz, axí com bo qui fa be sotz raó de bontat. Cové, doncs, quel mon fassa be sotz raó de sa bontat, e que aquell be sia gran per so cor granea es aquella cosa per la qual

1. B, e donar (CM, ad dandum) ... e significar.—2. B, preposam doctrina.—3. CM, cum tabula.—4. B, la qual.—5. B, bonea e bonea sens los quals.—6. B, axi tota sa part subiectada.—7. A, seguyssе.

bontat es gran raó a bo que fassa gran be; e quar eternitat es aquella cosa per la qual bonea[1] granea duren, e bonea e granea son raons a eternitat com sia bona e gran, seguexse de necessitat, sil mon es eternal, quen lo mon sia product espesial be gran, eternal, infinit en bontat e en eternitat extensament sotz raó de granea, enaxí com[2] eternificat en granea e en bontat sotz raó de eternitat, e bonificat en infinitat e eternitat sotz raó de bontat; e asò es fals, quar si era veritat, no seria en aquell be quantitat, ni esdevendria en privació, ni la eternitat no seria sobjectada a mal ni a poquea de granea ni a granea de mal;[3] e quar en totz los bens producs en lo mon à quantitat e temporalitat, es mal eternal en lo mon, sil mon es eternal. Cové, doncs, quel mon sia comensat de nou per so que nos seguesquen les impossibilitatz damunt dites.

b. c. t.[4] **b.** Sil mon es eternal, son dues eternitatz, la .j.ª es la eternitat de Deu, lautra es la eternitat del mon, e la eternitat del mon muntiplica sa semblansa en moltes eternitatz differens la .j.ª de laltra[5] e sustentades en les partz del mon, so es assaber, bonea, granea, e les altres: don se seguex destrucció de la granea e bonea e unitat de singular eternitat, axí com seria destruída la unitat e singularitat de Deu, qui es eternitat, en granea e bontat, si era altra deu; e quar aytal destruiment,[6] es impossible, covése de necessitat quel mon sia comensat de nou.

b. c. t. c. Si lo mon es eternal, bonea e granea no an concordansa en la sua eternitat; quar més es de mal que de be en lo mon, e eternitat es més dejús a malea que a bonea. Concordense, donques, en eternitat granea e malea, e poquea e bonea: don se seguex que eternitat es mala e gran e poqua e bona,[7] e asò es impossíbol;

1. B, *salta a l'altre mot* bonea.—2. M, ita ut sit.—3. C, neque paruitati magnitudinis nec magnitudo malicie : M, nec parvitas magnitudini nec magnitudo malitiae.—4. A, c.—5. B, daltre.—6. B, e car altre destrouiment.—7. CM, est bona et mala, parva et magna (B, e poqu[e]a es bona).

per la qual impossibilitat es significat que lo mon es comensat.

b. c. t. d. Sil mon es eternal, la sua eternitat es sobject a infinida contrarietat de bonea e granea; quar poquea de be es infinida en duració, e granea de mal, quar eternalment es més de mal que de be en lo mon: don se seguex que mala cosa es esser e bona[1] no esser; quar lo be espassífic qui ve per successió, està en poca duració,[2] avent comensament e fi mesurat per temps, el mal està en privació del be, estant aquell be privat en *initernum.*[3] Es, doncs, lo mon comensat e no eternal, per so que no sen seguesquen los inconveniens damunt ditz.

b. d. t. b. Sil mon es eternal, enfre la sua bonea e eternitat à differencia reyal, quar si eren .j.ª cosa metexa en nombre, no seria la eternitat sobjecta a malea, a[4] la qual malea es sobjecta, com sia malea en lo mon eternalment, sil mon es eternal; e asò metex de[5] granea e dels altres comensamens de la substancia, qui son differens a la duració del mon. No son, doncs, bonea e la eternitat del mon .j.ª cosa metexa en nombre, e seguexse que sola la eternitat del mon es proprietat infinida, e les altres partz[6] de la substancia del mon an infinides proprietatz apropriades acsidentalment sotz raó de eternitat, vestida de lurs semblanses finides en quantitat, estant eternitat fi e compliment a aquelles sotz raó de duració, e aquelles partz de la substancia del mon estans raó a eternitat sotz lurs propries proprietats inperfeccions de defallimens, e son[7] totes coses pus nobles en eternitat quen sí metexes, e pus amables en duració quen bonea granea e los altres;[8] e quar aquestes coses son impossíbols, seguexse de necessitat quel mon sia creat de nou.

1. B, e bona cosa es.—2. M, in parvitate (B, en poquea) durationis. —3. B, en eternum : CM, aeternaliter.—4. B, *manca* a.—5. B, es de.— 6. B, sola eternitat ... e a les parts.—7. B, de defalliments e com : C, *(lliçó perturbada)* et sic sequitur quod : M, et defectibus : praeterea fuissent.—8. B, les altres *passim, per* los altres, *i vice versa.*

b. d. t. c. Sil mon es comensat de nou, enfre bonea e eternitat es concordansa: quar enaxí com la bonea del mon es en temps, enaxí la sua duració està en temps. Mas si lo mon es eternal, son bonea e eternitat en contrarietat,[1] quar la bonea es finida en quantitat, e la[2] eternitat es sens quantitat infinida[3] duració, e la bonea es raó a bo[4] que fassa be, e eternitat a mal, qui aquell be product fa esdevenir en privació en la qual està eternalment; quar si lo mon es eternal, no es altra vida mas aquesta, quar nol feu anc primer home ni derer,[5] sil mon es eternal: sens la qual primitat e posterialitat[6] la substancia del mon no poria abastar a resurrecció dels homens ni a estenció de loc,[7] e seria la eternitat causada sotz raó de mal contra la eternitat desús e la fi de les coses. Es, doncs, lo mon comensat per so que no sen seguesquen los inconveniens damunt dits.

b. d. t. d. Sil mon es eternal, la bonea e la eternitat del mon son en contraries fins, quar la fi de bontat es esser e la fi de leternitat es no esser; quar sotz raó de be esdevé esser de no esser, e sotz raó de eternitat esdevè esser en enfinida privació. Es, doncs, la fi de eternitat en mal e la fi de bontat en be; e quar aytal contrarietat es impossíbol, es impossíbol quel mon sia eternal.

b. t. b. c. Si lo mon es comensat, diferencia es raó e clardat[8] en qui apar concordansa de .j. be e daltre e dun gran be e daltre,[9] la qual concordansa es separada a contrarietat de .j. be e daltre e dun gran be[10] e daltre. Mas si lo mon es eternal, differencia no es raó a clardat de bontat granea e eternitat, e los altres, e està confusa

1. B, e contrarietat.—2. A, a la.—3. C, in finita : M, in infinita.—4. B, de bo.—5. B, mas a aquesta. car no fo anch primer hom ne darrer sera : C, quoniam nunquam fuit primus homo neque ultimus erit : M, cum primus homo stetisset nunquam, nec futurus sit ultimus.—6. B, lo qual prioritat e posterioritat.—7. B, ne estacio del loch (CM, locorum). —8. B, claredat *usual*.—9. B, de un be e altre e de u gran be e altre.—10. B, e altre e de u gran be.

en concordansa de be e de gran be, e de be e de mal, e de gran be e de gran mal,[1] e enaxí de la confusió de les altres partz de la substancia del mon; e quar aytal confusió es impossible e contra[2] les diffinicions dels comensamens de la substancia del mon, seguexse de necessitat quel mon sia comensat.

b. t. b. d. Differencia de bontat, sens que contrarietat noy pot contradir, declara que bontat es major e pus nobla en los individuus de les especies quen los genres e en les especies daquells, com sien los genres e les especies secundaries entencions, els individuus primaries. Doncs,[3] sil mon es comensat, la sua duració es pus nobla en los individuus[4] quen los genres ni en les especies; mas si es eternal, es la sua duració pus nobla en les coses qui més duren e qui son per les secundaries entensions, e menys nobla en[5] aquelles qui son pus nobles e an més[6] de bontat e son per la primera enteció; e seguexse contrarietat e confusió enfre bonea e eternitat, e asò es impossíbol; per la qual impossibilitat es significat quel mon es comensat.

b. t. c. d. Sil mon es eternal, la sua eternitat contradiu la[7] sua bontat en quant à concordansa ab mal, qui en ella es sustentat eternalment, e la sua bontat à concordansa ab eternitat qui es bona sotz[8] raó de bontat. Influex, doncs, la eternitat a sa metexa[9] bontat, contrarietat e mal,[10] estant sobjecta a mal eternal ab lo qual à concordansa, e enfluex bontat a eternitat sí metexa e concordansa, a la qual eternitat son be[11] bonea e concordansa; e quar aytal influencia de concordansa e de contrarietat no pot aver sobject en lo qual estia enfre bonea e eternitat, es impossíbol quel mon aja de sí[12] metex sobjet eternal, ni en ell eternitat pusca esser sustentada.

---

1. C. boni et magni boni (M. *manca* boni *segon*) et boni et mali et magni mali.—2. A, *manca* e contra.—3. A, es doncs.—4. A, diuiduus.—5. B, que en.—6. A, mas.—7. B, a la.—8. B, sens.—9. B, aci matexa. 10. CM, malitiam.—11. CM, bene se habent.—12. M, in se.

c. d. t. b.[1] Enfre la granea del mon e la sua duració està differencia, per la qual son raons reyals no confuses si el mon no es eternal, e si es eternal son raons confuses, quar no an per que sien clares, pus quel mon[2] no à en sí essencial eternificant eternificable eternificar, quar si ó avia, produyria aytan gran com sí metex, la qual cosa es impossible. Es, doncs, lo mon creat de nou per so que la sua granea e duració pusquen esser raons reyals no confuses.

c. d. t. c. Lo mon es finit en granea de extensitat; quar tot cors cové que aja estremitat, sens la qual no poria aver figura, ni sens figura no poria esser cors. Es, doncs, la sua granea finida en extensitat; e si es eternal lo mon, es la sua duració infinida e està concordansa en .j.[a] substancia de part finida e infinida;[3] la qual cosa es imposible e contra cors de natura. E enquara, que sen seguirien moltz inconveniens sil mon era eternal; quar la sua granea seria major en altre[4] quen sí metexa, so es assaber, en la infinitat de la eternitat, e sís seria lo seu magnificar, qui seria pus gran en eternitat que en granea; e quar granea no pot esser pus gran en altre quen sí metexa, e magnificar à major concordansa ab granea que ab altre, covénse[5] de necessitat quel mon sia comensat de nou per so que nos seguesquen los inconveniens damunt ditz, los quals serien sil mon era[6] eternal.

c. d. t. d. Sil mon es eternal, la sua granea major es en[7] contrarietat quen concordansa, la qual contrarietat es de infinit e finit, so es assaber, la infinida duració e la finida extenció de granea; e asò metex se seguiria de la eternitat del mon, qui seria major en contrarietat quen concordansa, estant infinida en sí metexa e finida[8] en ex-

1. B, c d *tatxada* t d b.—2. CM, ex quo mundus.—3. M, partim finita et partim infinita.—4. B, en laltre.—5. B, per (A, a p) granea que ab altre. Donchs couen se.—6. B, serien lo mon es.—7. B, *manca* es en. —8. B, matexa infinida.

tensitat de granea. Seria, doncs, contrarietat composta de infinitat e finitat,[1] e seria fi e compliment de concordansa, la qual cosa es impossible: per que lo[2] contrari de la impossibilitat cové esser de necessitat.

c. t. b. c. Sil mon es eternal, differencia major es en granea e en eternitat sotz raó de contrarietat, estant la granea del mon finida e la[3] eternitat infinida, que sotz raó de concordansa: don se seguex que diferencia es pus gran clardat en confosió[4] que en sí metexa; la qual cosa es impossible, e lo contrari es necessari.

c. t. b. d. Sil mon es eternal, differencia de coses contraries, so es assaber, finitat de granea e infinitat de[5] eternitat, es major que de coses concordans. Asò metex se seguex de la granea de differencia, sens la qual differencia no poria esser major de coses contraries que de concordans.[6] Es, doncs, granea de differencia contrarietat, e poquea de differencia es concordansa: don se seguex que enfre granea e differencia està major contrarietat que concordansa; la qual cosa es impossible e contra la concordansa de essencial magnificatiu magnificable magnificar, en los quals differencia es sustentada essencialment e natural. Es, doncs, en la conclusió, vera la[7] negació de la questió.

c. t. c. d. Sil mon es eternal, granea de concordansa major es en contrarietat quen sí metexa, so es assaber, de contrarietat de infinit e infinit,[8] en qui granea es major en concordansa, que en concordansa de finit e finit;[9] e quar asò es impossible e contra la diffinició de granea e de concordansa, de eternitat[10] e contrarietat, seguexse de necessitat quel mon sia creat de nou.

d. t. b. c. Sil mon es eternal, diferensia de coses concordans major es en la eternitat del mon quen la

1. A, infinitat e infinitat (*cancellat* in *segon*).—2. B, per lo.—3. B, *omet* la.—4. B, claredat en confusio.—5. B. *manca* de.—6. B, concordances.—7. B, es donchs la conclusio uera la *tatxat* en la.—8. CM, in contrarietate finiti et infiniti (B, de finit e infinit).—9. B, e inflnit.—10. B, e concordança e de eternitat.

sua concordansa, estant lo mon infinit sotz raó de eternitat qui en ell no à contrarietat, e la[1] sua concordansa finida en la contrarietat del mon contraria a concordansa; e quar differencia de concordansa, sustentada en essencial concordatiu concordable concordar, no pot esser major en altra essencia quen concordansa, no pot esser lo mon eternal, quar si esser ó podia, puria esser differencia de concordansa major en altre quen concordansa; la qual cosa es impossible.

d. t. b. d. Sil mon[2] era eternal, differencia seria més difusa e estesa, en la eternitat del mon, ab contrarietat que ab concordansa; quar més coses serien contraries sil mon era eternal, que concordans, estans aquelles contrarietatz finides en les partz del mon e infinides en la sua eternitat, e estant les concordanses finides en les partz del mon. Seguirsia, doncs, sil mon era eternal, que enfre differencia e contrarietat de infinitat[3] e finit, fos major concordansa proporció e fi que enfre differencia e concordansa de coses finides; e asò es impossibol.

d. t. c. d. Sil mon es eternal, es concordansa per so que sia contrarietat, e contrarietat no es per so que sia concordansa; quar sil mon es eternal, major es contrarietat que concordansa, com sia la[4] contrarietat, de les partz finides del mon, qui essencialment son finides, so es assaber, bonea, granea, e les altres, e la eternitat del mon es essencialment infinida: don se seguex contrarietat de cosa infinida[5] e finides en .j.ª metexa substancia, la qual la .j.ª[6] part de la substancia, so es assaber, eternitat, es la fi el compliment de tota la substancia e de totes les sues partz finides: e es, doncs, major[7] la part quel tot, e les natures de les coses son majors en contrarietat quen concordansa; e[8] quar totes aquestes coses son impossibles, es impossible quel mon sia eternal per so que nos segues-

1. B, en la.—2. A, Si mon.—3. CM, infiniti.—4. B, si la.—5. B, coses infinides.—6. B, la qual una.—7. B, E. donchs major es.—8. B, *omet* e.

quen los inconveniens damunt ditz e que concordansa no sia per so que sia contrarietat, com sia, segons natura, concordansa de les prímaries[1] entensions e contrarietat de les secundaries.

t. b. c. d. Sil mon es eternal, differencia e concordansa, e totes les partz de la substansia del mon, son de la eternitat del mon,[2] com sia aquella infinida e totes les partz finides, e tota la substancia del mon seria de sa part infinida;[3] e quar aquesta senyoria e pocessió e fi sia contra bonea, granea, e los altres, seguexse que la infinitat del mon, la qual à tan solament en duració, si es eternal, sia fi[4] e compliment, ab contrarietat, a tota la substancia e a ses partz; e quar asò es impossíbol, lo mon no pot esser eternal.

2. Què es eternitat?

Solució **c. d. e.** Eternitat es aquella proprietat e natura[5] per la qual duren granea e poder, eternalment, en unitat de nombre; e per asò pot poder en eternitat eser gran infinidament e extensa.

c. d. t. c. Eternitat es granea qui à en sí metexa concordansa de essensial magnificatiu magnificable magnificar; e per asò eternitat es extensa infinidament en granea e en concordansa.

c. d. t. d. Eternitat es granea qui es pus luyn a son contrari que neguna altra granea; e per assò eternitat no pot esser de poquea ni pot estar osiosa.

c. d. t. e. Eternitat es granea qui no ha comensament ni fi en extensitat ni en duració; e per asò[6] no pot esser termenada[7] ni finida.

c. e. t. c.[8] Eternitat es granea e poder[9] en quis concorden infinida extensitat e duració com sien[10].j. me-

1. B, Car sia ... primeres.—2. CM, mundi possessive.—3. B, finida.—4. B, si ha fi.—5. M, in natura.—6. A, *manca* e per aso.—7. M, terminata, principiata.—8. A, c. t.—9. M, potestatem habens.—10. B, sia en.

tex nombre; e per asò pot poder totes coses grans[1] en eternitat e en concordansa.

c. e. t. d. Eternitat es granea e poder a qui neguna contrarietat no pot contradir; e per asò[2] pot poder esser granea e granea pot[3] esser eternitat.

c. e. t. e. Eternitat es comensament infinit en extensitat <e> en poder; e per asò pot comensar e termenar totes coses e estar fora aquelles[4] infinidament.

c. t. c. d. Eternitat es granea qui pot més contrastar a contrarietat que neguna altra granea; e per asò contrarietat no pot contrastar a natura eternal infinida en extensitat de granea e de concordansa.

c. t. c. e. Eternitat es granea en la qual concordansa e comensament son .j.ª cosa metexa en nombre; e per asò no pot esser més .j.ª eternitat, quar si esser ó podia, comensament poria comensar contra proprietat eternal de granea e[5] de concordansa.

c. t. d. e. Eternitat es comensament, lo qual es tan gran, que a tota contrarietat està denant e neguna contrarietat no à dell comensament, mas ell[6] pot contradir; e per asò cové que aquell comensament sia concordansa.[7]

d. e. t. c.[8] Eternitat es poder qui à en sí concordansa de eternificatiu eternificable eternificar; e per asò negún poder no pot contra la concordansa de totz .iij.es[9]

d. e.[10] **t. d.** Eternitat es poder de concordansa; e per asò en eternitat no pot poder de contrarietat contra poder de concordansa.

d. e. t. e. Eternitat es poder per so que possible e pogut pusquen esser en eternitat .j.ª cosa metexa en nombre;[11] e per asò eternitat no pot esser en poder ociosa, ni poder en eternitat ociós no pot estar.

1. M, omnia.—2. B, *manca* per aso.—3. B, *omet* pot.—4. B, daquelles.—5. B, *omet* e.—6. A, mas el : B, ne a ell : C, nec sibi : M, nec illi.—7. B, en concordançe.—8. B, t e.—9. B, no pot contradir ... totes tres.—10. B, c e.—11. CM, in numero absque principii novitate.

d. t. c. d. Eternitat[1] es concordansa, e per asò es pus luyn a contrarietat que neguna altra cosa: doncs, se seguex de necessitat que contrarietat e temps ajen concordansa; e per asò no pot esser neguna altra eternitat.

d. t. c. e. Eternitat es comensament qui es concordansa e es concordansa qui es comensament; e per asò eternitat no pot comensar contrarietat contra concordansa, e pot comensar concordansa contra contrarietat.

d. t. d. e. Eternitat es comensament qui es denant[2] a totes contrarietatz; e per asò es enans comensament que temps, e temps no pot esser de la essencia de la eternitat ni neguna cosa qui en temps sia comensada.

e. t. c. d. Eternitat es poder ab concordansa, e per asò pot eternitat enans que contrarietat, per lo qual poder, no pot contrarietat,[3] en eternitat, contra concordansa; e per asò no pot esser mas .j.ª eternitat.

e. t. c. e. Eternitat es concordansa de poder ab comensament; e per asò comensament es denant a totes coses qui no son[4] de natura eternal, les quals son detràs a comensament eternal en temps comensat en lo qual son comensades.

e. t. d. e. Eternitat es comensament qui no pot comensar, contra sí metex, contrarietat; e per asò contrarietat no pot comensar neguna cosa contra comensament eternal.

t. c. d. e. Eternitat es comensament per so que concordansa sia enans que contrarietat; e per asò contrarietat no pot estar fora temps, ni concordansa eternal en temps no pot esser comensada.

¶ Difinida avem la eternitat de Deu, la qual diffinició es molt amable als homens justz e molt timable[5] als peccadors.

1. B, *salta a* eternitat *de la solució qui ve.*—2. B, dauant.—3. B, contrarieiar.—4. B, eternal comensament (CM, principium aeternum) ... qui son.—5. B, temable.

3. Eternitat, de que es?

Solució d. e. f. Eternitat es de sí metexa e de essencial entellectiu entellegible entendre, qui son de saviea, de la qual es eternitat per so que saviea pusca esser de esensial entellectiu entelligible entendre; e asòs convertex per so que eternitat pusca esser de essencial eternificatiu eternificable eternificar; e quar eternitat e saviea son de poder,[1] e poder es delles, e totz .iij.es son .j.a metexa essencia, estant cascuna raó reyal, poden[2] esser totes aquestes coses e no sen pot[3] seguir negú inconvenient, quar si ó faya, defalliria poder a sí metex e a eternitat e a saviea; la qual cosa es impossible.

d. e. t. d. Eternitat es de poder e poder es de eternitat, e per asò[4] eternitat pot esser de sí metexa[5] e pot en sí metexa; e per asò cotrarietat no à poder ab qui pusca contrastar a eternitat: per que eternitat pot[6] totes coses sens que contrarietat no li pot contradir.

d. e. t. e. Eternitat es de poder e poder es de eternitat;[7] e quar son .j.a cosa metexa en nombre, pot esser eternitat de simplicitat, e composició no pot en ella comensar; e per asò pot eternitat comensar[8] esser de no esser sens alteració e adició de sí metexa.

d. e. t. f. Eternitat es de poder per so[9] que poder pusca aver en lo mig de sí metex eternal possificar; e per asò eternificable no pot defallir a eternificatiu, ni possificable no pot estar en potencia, ans està eternalment en actu.

d. f. t. d. Eternitat es de concordansa per so[9] que saviea sia eternalment de concordans entellectiu entellegible entendre, e que eternitat e saviea no sien de

1. B, e que eternitat e saviesa son de son poder.—2. B, poder.—3. B, poden.—4. CM, et quoniam sunt unum idem numero.—5. B, pot de si matexa.—6. B, per.—7. B, es eternitat.—8. B, *manca* comensar.—9. B, e per ço.

contrarietat; e per asò contrarietat à concordansa ab privació e ignorancia.

d. f. t. e. Eternitat es de comensament e comensament es de eternitat, e amdós son .j.[a] cosa metexa en nombre; e per asò saviea no pot saber neguna cosa denant a eternitat, quar si ó faya, no seria eternitat comensament, ni de comensament faria a sa volentat ni de son compliment, e sabria saviea eternitat en defalliment.[1]

d. f. t. f. Eternitat es de entendre qui es mijà de saviea eternal; e per asò la saviea no pot esser osiosa, ni entelligible a entellectiu no pot defallir, ni amdós a entendre.

d. t. d. e. Eternitat es de comensament e comensament es[2] de eternitat, e per asò comensament eternalment de eternitat pot comensar; e per asò temps en eternitat no pot comensar, ni contrarietat a eternitat e a comensament no pot[3] contrastar.

d. t. d. f. En eternitat es miyà qui es eternar de eternificatiu e eternificable, e per asò eternitat es de eternificable en eternificatiu e es de eternificatiu en eternificable e es damdós en eternificar; e per asò no pot defallir a eternificar ni en ella[4] osiositat no pot estar.

d. t. e. f. Eternitat es de comensar per so que comensament[5] en lo mig de eternitat pusca estar, e que comensament de temps en eternitat no pusca entrar, ni eternar en temps comensar; e per asò eternitat no pot defallir ni montiplicar.

e. f. t. d. Eternitat es egualment de poder e de saviea per so quen poder sia possificar en aytant eternal, com en saviea entendre; e per asò contrarietat es aytan luyn a eternitat en posificar com en entendre, e pot poder de eternitat aytant com saviea.[6]

---

1. B, deffalliments.—2. B. *ómet* es.—3. B, not pot.—4. B, en eternifficar ne en la.—5. B, *salta a l'altre mot* començament.—6. B, com entendre e pot de eternitat aytant com de sauiesa (M, de sapientia).

e. f. t. e. Eternitat es de comensament per so que entendre sia eternal en saviea, e que entelligible e entès a entellectiu no pusquen defallir, ni entellectiu a entès <e> entelligible; e per asò saviea està eternalment de sí metexa[1] e de son entellectiu entellegible e entendre, sens que no à mester altra essencia qui sia miyà de son estar e obrar, quar de sí metexa en sí metexa pot comensar e eternar son etendre.

e. f. t. f. Eternitat es de entendre per so que pusca estar en lo mig de saviea, e que pusca abastar a entellectiu entelligible entès,[2] e estar en amdós; e per asò saviea no pot defallir a entendre.

e. t. d. e. Eternitat es de poder qui es comensament,[3] e per asò poder pot de eternitat comensar lo seu possificar; e per asò contrarietat no pot en eternitat neguna cosa diminuir ni[4] muntiplicar, ni pot esser comensament essencial de eternitat, ans cové que estia fora eternitat comensament acsidental; e per asò contrarietat en eternitat no pot res comensar ni mudar.[5]

e. t. d. f. Eternitat es de posificatiu per so que possificatiu pusca aver eternal possificable, e es de possificable[6] per so que possificable pusca aver eternal possificatiu, e es de possificar per so que eternalment pusca estar en lo mig de possificatiu e possificable; e a asò contrarietat no pot contradir.[7]

e. t. e. f. Eternitat es de eternificable per so que eternificable sia de eternificatiu, e eternificar sia de eternificatiu eternificable; e per asò poder no pot defallir a eternificar e comensar, e pot en lo mig estar de eternificatiu e eternificable.

f. t. d. e. Eternitat es de saviea e de comensament per so que saviea, qui es intellectiu,[8] eternalment

1. B, matex.—2. B, entendre.—3. B, de comensament.—4. B, *manca* ni.—5. CM, *afegeixen* aliquid diminuere.—6. B, e es possificable : M, *manca.*—7. B, contendre.—8. BCM, de intellectiu.

pusca comensar de sí metex son entelligible e son entendre, al qual comensar contrarietat no pot contradir, quar en eternitat no pot entrar ni de saviea comensar; e per asò en aquell comensar eternal, materia no pot estar, quar lentellectiu eternal de sí metex comensa son entelligible e damdós[1] es entendre e comensar.[2]

f, t. d. f. Eternitat es del myjà de saviea per so que en aquell miyà contrarietat no pusca entrar e que en eternitat ignorar no pusca estar; e per asò eternitat e saviea, estans raons reyals,[3] son aytan grans en obrar com en estar, e si no ó eren,[4] poria contrarietat entrar e estar en eternitat <e> en saviea.

f. t. e. f. Eternitat es de saviea e de comensament per so quen saviea[5] no sia entellectiu enans que entellegible, ni entellegible enans que entès,[6] e que entendre sia aytant eternal com amdós. Asò esser no poria si eternitat no era de saviea e de comensament formalment e no material.

t. d. e. f. Eternitat es comensament, e per asò contrarietat, de eternitat no pot comensar. Covè, doncs, que eternitat sia de concordansa, en la qual eternitat es de concordar, lo qual està eternalment luyn a contrariar; e per asò contrariar sens[7] comensament de temps e temps de comensament, no pot comensar.

4. Eternitat per que es?

Solució e. f. g. Eternitat es per sí metexa, estant per sí metexa de essencial eternificatiu eternificable eternificar, ab los quals pot enaxí estar per sí metexa com la saviea qui per sí metexa està so que es, estant de essencial entellectiu entelligible entendre; e asò metex se se-

1. B, e abdos.—2. CM, est principiatum intelligere (M, intelligere principiatum).—3. B, estan rahons reals *(formes usuals)*.—4. A, no eren: B, nou eren.—5. B, que sauiesa.—6. CM, intellectivum.—7. B, luny a contrarieiar E per aço sens.

guex de la volentat qui està per sí metexa ab essencial amatiu amable e amar. Es enquara eternitat[1] per sí metexa per so quar se convertex ab esseneial poder volentat e saviea, qui .j.[a] cosa metexa son en nombre.

e. f. t. e. Eternitat es per so que la sua saviea pusca esser comensament eternal, e que lentelligible pusca eternalment abastar a eternal entellectiu, e que amdós pusquen abastar a eternal entendre. Aquesta sufficiencia tan gran esser no poria sens eternitat.

e. f. t. f. Eternitat es per so quen saviea pusca esser entendre eternal mijà enfre eternal[2] entellectiu e eternal entellegible, e per so quar eternitat es, pot entellectiu eternal abastar de sí metex a eternal entellegible entès e a eternal[3] entendre; e asò metex pot fer eternal entellegible entès, qui de sí metex pot abastar a eternal entellectiu e entendre, al qual entendre eternal poden abastar de sí metexs[4] eternal entellectiu e eternal entellegible entès.

e. f. t. g. Eternitat es per so que la saviea de Déu pusca aver en sí metexa la sua fi, la qual pot aver per raó de eternitat en la qual saviea à eternal entellectiu e eternal entelligible entès e eternal entendre; e per asò la saviea no à apetit ni enclinació a neguna fi qui sia fora sí[5] metexa.

e. g. t. e. Eternitat es per so que la sua volentat pusca esser comensament eternal e aver en sí metexa eternal amatiu e eternal amable amat e eternal amar.[6] Asò metex se seguex de la volentat, qui es per so que la eternitat pusca esser amada eternalment en eternificatiu eternificable eternificar[7] e en eternificar.

e. g. t. f. Eternitat es per so que la sua volentat pusca aver en sí metexa eternal amar qui estia en lo mig

1. B, E encare eternitat esta.—2. B, *manca* enfre eternal.—3. A, e aternal : B, a eternal.—4. B, matex.—5. B, de si.—6. B, amable e amar eternal amar.—7. C, eternificato : M, aeternato.

de eternal amatiu e amable;[1] e per asò lamar de la volentat no pot esser alterat ni en privació esdevenir.

e. g. t. g. Eternitat es per so que la volentat pusca aver en sí metexa e de sí metexa[2] eternal fi en la qual aja eternal repòs; e per asò la volentat no enserca la sua fi sucsecivament, ans à aquella actualment en sí metexa en eternitat.

e. t. e. f. Eternitat es per so que poder pusca esser comensament eternal e que en sí metex[3] aja eternal possificar, qui sia en lo mig de eternal possificatiu possificable possificar,[4] sens la qual eternitat poder no poria esser comensament eternal ni aver sufficiencia en sí metex de sí metex, ni a eternal[5] entendre e amar no poria abastar.

e. t.[6] e. g. Eternitat es per so que poder aja en sí metex e de sí metex eternal fi qui sia eternal comensament; e per asò en lo poder de Deu no à successió de potencia en actu, quar tot quant à en sí metex es actualment e eternal.

e. t. f. g. Eternitat es per so que poder aja eternalment, en son possificar, la fi de son possificatiu e de son possificable; quar sens eternitat, la fi de son possificar sens successió no poria estar.

f. g. t. e. Eternitat es per so que sia eternal comensament en la saviea <e> en la volentat de Deu; e per asò nos seguex que Deus sia comensament per so quar à comensat lo mon; quar ans quel mon fos era la sua eternitat comensament eternal en la sua volentat e saviea.

f. g. t. f. Eternitat es per so que sia en lo mig de la sua saviea e volentat, per lo qual mijà no pot estar lur existencia e lur essencial agencia[7] en mutació ni en temporalitat.

---

1. B, amatiu amable.—2. B, *manca* e de si matexa.—3. B, matexa : M, ipsa.—4. B, del eternal possifficatiu possificar (CM, possificati).—5. B, ne eternal.—6. B, f.—7. B, en lur essencial egencia (A, *també* egencia).

f. g. t. g. Eternitat es per so que sia fi de la sua saviea e volentat, e que la sua fi sia eternal en la saviea <e> en la volentat; e per asò la saviea e la volentat[1] no an necessitat de la fi de temporalitat.

f. t. e. f. Eternitat es per so que sia en lo mig de saviea[2] eternal comensament; e per asò saviea no pot aver ygnorancia de neguna cosa, ni osiositat en ella no pot caber ni estar.[3]

f. t. e. g. Eternitat es per so que denant la saviea de Deu no sia fi ni comensament; e per asò la eternitat es aytant infinida en extensitat com en duració.

f. t. f. g. Eternitat es per so que la sua[4] fi sia miyà de saviea; e per asò son .j.ª cosa en nombre entendre eternar e complir.

g. t. e. f. Eternitat es per so que en lamar, qui es en lo mig de la volentat, acsident no pusca comensar ni estar; e per asò es aquell amar eternal incorrompable[5] e inmutable.

g. t. e. g. Eternitat es per so quen la volentat de Deu sia comensament fi e fi sia comensament; e per asò cové que lo seu amar sia eternal, e sia de fi e de comensament eternal.

g. t. f. g. Eternitat es per so quen la volentat se convertesquen eternalment mijà e fi; e per asò es lamatiu fi eternal, e[6] lamable es fi eternal, e lamar atretal. Asò esser no poria sens eternitat estant .j.ª cosa metexa ab la volentat.

t. e. f. g. Eternitat es per so que en ella duren comensament mijà e fi eternalment sens neguna successió; e per asò en aquell comensament mijà e fi, qui en eternitat estan, no à corropció, ni neguna fi noy pren alteració ni negun[7] mudament.

---

1. B, E per aço sauiesa e uolentat. — 2. B, *manca* saviea. — 3. C, stare potest in ea nec intrare : M, in ea locum habere potest. — 4. B, que sua. — 5. A, ni corompable : B, incorporable. — 6. B, en. — 7. B, ne algun.

5. Eternitat quanta es?

Solució f. g. h. La saviea de Deu es eternal per raó de eternitat; e per asò cové que eternitat sia sens quantitat per so que la saviea pusca saber infinidament, la qual no la poria saber infinidament si [1] eternitat avia quantitat, quar aquella quantitat privaria infinidament del saber de saviea e infinida amativitat de la volentat qui ama aytant infinida extensitat en eternitat com infinida duració; e quar en Deu saviea volentat vertut e eternitat se convertexen, seguexse de necessitat que eternitat sia quanta en unitat sens quantitat. [2]

f. g. t. f. La volentat de Deu ama, en [3] la sua saviea, mijà eternal qui està en lo mig de eternal entellectiu e entelligible entès, lo qual en ells estar no poria si la eternitat era quantificada e la [4] sua essencia ab cantitat estava. [5]

f. g. t. g. La volentat de Deu ama eternal fi en la sua saviea; e per asò eternitat no à quantitat per so que la sua amabilitat sia infinida en la [6] entellectivitat de saviea e en la amativitat de la volentat.

f. g. t. h. La volentat de Deu vol que la saviea sapia eternitat simple disparada a tota composició; e si eternitat era ab quantitat en extensitat e sens quantitat en duració, seria eternitat composta de majoritat e [7] menoritat; e quar aytal composició seria contra la volentat e la entelligibilitat de la saviea, eternitat no pot estar en quantitat.

f. h. t. f. La vertut de Deu està en lo mig de la sua saviea e de la sua eternitat; e quar està en infinitat per raó de la infinida duració de eternitat, cové que estia en infinida seybilitat [8] extensament [9] sens quantitat.

1. B, no poria saber si : M, quod fieri non posset si. — 2. C, in unitate simplicitatis absque quantitate : M, in unitate absque differentia in sua quantitate.—3. M, cum.—4. B, en la.—5. M, mensuraretur. — 6. B, *omet* la.—7. B, e de. — 8. A, saybilitat : M, intelligibilitate.—9. B, e extensament.

f. h. t. g. La fi de saviea està en la vertut de eternitat infinidament[1] en duració; e per asò aquella fi es sens quantitat en durabilitat. Asò metex se cové de la fi de extensitat, per so que la saviea aja aytan gran fi de vertut en extensitat com en durabilitat.

f. h. t. h. Si eternitat avia quantitat en extensitat, fóra la entellegibilitat de eternitat termenada en vertut e fóra la sua entelligibilitat major en potencia que en actu, quar possíbol cosa fóra a la[2] saviea a entendre eternitat sens quantitat; e quar tot quant es en Deu es actualment, cové quen eternitat no sia neguna quantitat.

f. t. f. g. La fi de saviea es que sia quanta en nombre ternal, so es assaber, entellectiu[3] entelligible entendre, e privació de la sua fi seria sil seu mijà, qui es entendre, era mesurat ab quantitat de extensitat e de duració. No pot, doncs, esser en eternitat, quantitat, per so que pusca abastar a la fi de saviea.

f. t. f. h. Negú mijà no es major quel entendre de saviea, qui està eternalment enfre eternal entellectiu entellegible, enfre los quals no poria estar eternal si eternitat avia quantitat;[4] quar no seria eternal entelligibilitat qui abastàs[5] a eternal entellectivitat.

f. t. g. h. Neguna fi no pot esser sabuda major que la fi de eternitat, la qual fi es que eternitat aja en sí metexa, sens quantitat, eternificatiu eternificable eternificar ab los quals sia .j.ª metexa essencia aytan infinida en extensitat com en duració.

g. h. t. f. En Deu està amar mijà vertuós eternal enfre amatiu e amable, lo qual no poria estar vertuós si la volentat amava,[6] en eternitat, quantitat.

g. h. t. g. En la volentat[7] està eternalment fi de vertut; e per asò la volentat no pot amar visci en eternitat, lo qual amaria en eternitat si ella avia quantitat.

1. A, amfinidament.—2. B, a la sua.—3. B, eternal ... en entellectiu. —4. B, contrarietat.—5. A, abasta.—6. B, ama.—7. B, uolentat de Deu.

g. h. t. h. La volentat no à major vertut en amar sí metexa quen amar eternitat, quar ab eternitat[1] es .j.ª cosa metexa, e quar no ama en sí metexa quantitat, no à quantitat per so quę sia complit son amar. No ama, doncs, la volentat, en eternitat, quantitat, la qual eternitat no à quantitat[2] per so que sia en ella complit lamar de la volentat.

g. t. f. g. La volentat à en lo mig de sí metexa la fi de sí metexa; e per asò pot reposar en sí metexa, lo qual repòs[3] aver no poria si eternitat avia quantitat; quar aquella quantitat termenaria lamar de la volentat, en la qual termenació la volentat repòs no poria aver, quar no seria de sa essencia infinida amabilitat.

g. t. f. h. La divina volentat no pot aver major mijà que amar, ni la eternitat[4] major que eternar, la qual eternitat, si avia quantitat, lo pogra aver major senes[5] quantitat, e asò metex de la volentat. Seguexse, doncs, que eternitat es sens quantitat.

g. t. g. h. En la volentat de Deu cové estar quantitat de nombre per so que la volentat pusca aver sa fi en aquell nombre, qui es de essencial eternal amatiu amable e amar; e en aquesta quantitat de nombre no pot estar quantitat mensural, per so que la fi de la volentat pusca esser eternal; e quar enfre la volentat e la eternitat no à majoritat, no pot esser en eternitat, quantitat.

h. t. f. g. En la fi de eternitat no poria estar vertut eternal si eternar, qui es mijà de eternitat, estava en quantitat; quar aquella quantitat extensa eternal seria eternal visci ab lo[6] qual vertut no auria fi ni compliment en eternitat.

h. t. f. h. Eternitat es major que temps; e per asò lo seu mijà, qui es eternar e vertut e actu de eternitat, no pot eser mesurat en temps, e per asò vens[7] e trespassa quantitat de temps, lo qual trespassament no poria fer si

1. A, apaternitat.—2. B, *manca* quantitat.—3. B, reposar.—4. B, *salta a l'altre mot* eternitat.—5. B, lo qual pogra . . sens.—6. B, *manca* lo.—7. B, uench.

en temps podia esser mesurat. Asò metex se seguex de quantitat extensa, la qual vens e trespassa vertut de eternitat, qui es major que quantitat.

h. t. g. h. Si eternitat fos termenada en extensa quantitat, fóra la sua vertut major en la fi de duració quen la fi de sa extensitat, quar en la fi de sa duració fóra infinida, e en la fi de sa extensitat[1] fóra finida. Fóra, doncs, lo seu repòs en fi composta de majoritat e minoritat;[2] e asò es impossíbol.

t. f. g. h. En eternitat no pot estar majoritat, quar majoritat no pot estar sens minoritat; e per asò cové quen la fi de eternitat sia mijà qui estia egualment, sens quantitat, en lo mig[3] de infinida duració e extenció.

¶ Per aquestes natures, que dites avem, dels comensamens, apar al enteniment la infinitat[4] que eternitat à en extensitat, e aquesta invensió es molt amable.

6. Eternitat, qual es?

Solució g. h. i. Eternitat es qual esencial[5] e substancial en qual eternal essencial amatiu e en qual essencial amable e en qual essencial amar. En aquestz tots[6] .iij. està eternitat[7] qual substancialment per so que cascú sia qual[8] vertuosament e vertaderament.

g. h. t. g. Eternitat reyal es aquella en la qual volentat e fi[9] se convertexen, e aquesta es la eternitat de Deu tan solament. Es .j.ª altra eternitat entencional qui es en lenteniment humà, qui es qualitat accidental en la qual lenteniment contempla la reyal eternitat de Deu.

g. h. t. h. Aquella es eternitat reyal en qui la volentat à major vertut; e per asò no pot esser mas

1. B. de duracio ... de extensitat.—2. B, en la fi ... e de minoritat.—3. B, miga.—4. B, appar quell huma enteniment la infirmitat.—5. A, es qual es ensial : B. es qual es essencial.—6. B, e en qual eternal essencial amable e en qual eternal essencial amar en aquests totes : CM, *repeteixen també el qualificatiu* eternali C, *i* aeterno M.—7. A, eternita.—8. A, a quel.—9. CM, voluntas virtus et finis.

.j.ª eternitat reyal per so que majoritat pusca abastar a vertut e a volentat. Es .j.ª altra eternitat eviternal qui à comensament, mas no à fi, e en[1] aquella la volentat de lome no à tan gran vertut en amar com à[2] en la reyal eternitat.

g. h. t. i. Aquella es reyal eternitat en qui volentat e vertut son eguals substancialment sens negú accident; e per asò es aquella eternitat vertuosa e amorosa en quals[3] essencials eternals de volentat e de vertut.

g. i. t. g. Aquella es reyal[4] eternitat en qui la volentat ama aytan gran fi en veritat com en sí metexa; e per asò la eternitat es aytant qual en aquella veritat com en la volentat.

g. i. t. h. Aquella es reyal eternitat qui no es major que volentat ni veritat, e en qui volentat es aytan gran en veritat com en sí metexa; e per asò la volentat no vol que eternitat sia sobjectada[5] a falsetat.

g. i. t. i. Aquella es reyal eternitat qui es egual a volentat e a veritat, e per asò fa esser qual[6] en amar verificar e eternar; e per asò falsetat ni desamar ni privar en aquella eternitat no pot estar.

g. t. g. h. Aquella es reyal eternitat en qui es major fi de volentat; e per asò la volentat humana forma en son amar .j.ª eternitat entencional qui es ymage de la reyal eternitat en la qual la volentat contempla la eternitat de son amar.[7]

g. t. g. i. Aquella es reyal eternitat en qui volentat e fi son eguals en enfinir e amar; e per asò la volentat del home just ama més aquella eternitat que la sua eternitat eviternal.

g. t. h. i. Aquella es reyal eternitat qui està egualment en volentat sens majoritat; e per asò es majoritat creada, en la qual la volentat del home pusca més

1. A, *manca* en.—2. B, *omet* ha.—3. B, en aquells eguals : CM, in qualibus aequalibus.—4. B, aquella real.—5. B, objectada.—6. B, qual en egualtat *corregit* e egual : CM, quale aequale.—7. CM, amati.

amar aquella eternitat que la sua senblansa, en la qual contempla la reyal eternitat ab[1] major egualtat damar.

h. i. t. g. Aquella es reyal eternitat en qui vertut es fi de veritat e veritat es fi de vertut; e per asò la volentat de Deu no pot amar ni vol amar neguna falsetat, e per asò falsetat no pot esser creatura ni en natura eternal no pot esser sustentada.

h. i. t. h. Aquella es reyal eternitat en qui vertut e veritat son quals[2] eternals sens majoritat; e aquella eternitat à posada sa senblansa en la eviternitat del mon qui es eternal segons posterioritat, e sa desenblansa[3] à posada en aquella segons anterioritat de temps, en lo qual la eviternitat[4] es comensada e temps en ella à pres comensament.

h. i. t. i. Aquella es reyal eternitat qui egualment es en vertut e en veritat qual, e qui[5] fa en sí metexa vertut e veritat eser raons reyals eguals e eternals, estant[6] cascuna qual substancialment sens negú accident.

h. t. g. h. Aquella es reyal eternitat qui es fi de major vertut; e per asò visci no pot esser sustentat en eternitat, ni en la eviternitat dels sans[7] de gloria no pot esser vacuytat de fi, ni en la eviternitat dels dampnatz[8] no pot esser compliment de fi.

h. t. g. i. Aquella es reyal eternitat en qui vertut[9] e fi son eguals e quals, e per asò aquella eternitat es fi e vertut de totes fins e[10] vertutz creades; e per asò no pot esser en ella visci sustentat ni vacuytat[11] de fi.

h. t. h. i. Aquella es reyal eternitat en qui vertut à major egualtat; e per asò cové que[12] en aquella eternitat sien quals en qui egualtat sia sustentada; quar sens aquells quals, egualtat no auria en qui fos.

1. B, *manca* ab.—2. B, quals (*corregit de* reals) e eguals : CM, aequales quales (M, et quales).—3. A, es ades senblansa : B, e sa semblança.—4. A, auiternitat.—5. B, equitat.—6. B. reals quals eguals ... estans.—7. B, eternitat dels sants.—8. B, ne (*usual*) de la euiternitat dels dampnatges.—9. B, *salta a l'altre mot* virtut.—10. B, e de.—11. B, ne uacuat.—12. B, (*manca* Aquella ... egualtat) E per aço que.

i. t. g. h. Aquella es reyal eternitat en qui à major fi de veritat; e per asò cové que en veritat sia eternal qual verificatiu qui sia fi de eternal qual verificable, e que amdós sien eternals quals fi de eternal verificar qual, e aquell sia fi damdós.

i. t. g. i. Aquella es reyal eternitat en qui fi à[1] egualtat eternal de veritat, e per asò en aquella eternitat cové esser[2] egualtat en veritat de verificatiu eternal qual egual,[3] e de verificable eternal qual egual, e de verificar eternal[4] qual egual; e per asò en natura de eternitat no pot estar desegualtat.

i. t. h. i. Aquella es reyal eternitat en qui à major egualtat de veritat quen les eternitatz entencionals eviternals, les quals son ymages de la reyal eternitat a la qual hom va ab veritat.[5]

t. g. h. i. Aquella es reyal eternitat en qui à major fi de egualtat; e per asò cové que en eternitat sia fi en quals essencials eguals de fi,[6] en la egualtat dels quals fi sia eternal.

7. Eternitat, quant fo?

Solució h. i. k. Eternitat fo e es e serà sens temps e sens[7] moviment, per so que la sua vertut veritat e gloria sien en ella sens successió e moviment; e per asò à[8] eternitat creada la sua senblansa en eviternitat, en la qual es temps sens successió e sens moviment, e aquella senblansa es la sua desenblansa en quant es comensada e en temps sustentada.

h. i. t. h. Eternitat à major vertut e veritat[9] que temps e que moviment; e per asò fo enans que temps e que comensament en temps[10] sustentat e temps en ell co-

1. B, fi e.—2. B, *manca* esser.—3. B, *salta a l'altre mot* egual.—4. B, eternar.—5. C. in qua major est finis ad quam beati vadunt cum (A, ap) veritate : M, in qua major est finis ad quam cum veritate tenditur.—6. C, in qualibus equalibus essentialibus et equalibus finis (B, e eguals de fi : M, *no tradueix* de fi).—7. B, *omet* sens.—8. B, *manca* ha. —9. B, *manca* e veritat.—10. B, *salta als altres mots* en temps.

mensat: don per raó dasò eternitat en temps no pot estar ni eternitat en temps caber.

h. i. t. i. Veritat e vertut an major egualtat[1] en eternitat que en temps; e per asò aquella major egualtat de vertut e de veritat no pot caber[2] en la egualtat que temps à en vertut e en veritat:[3] per que cové que temps sia comensat fora eternitat.

h. i. t. k. Temps es sustentat en moviment de vertut e de veritat e menoritat; e per asò lo seu moviment està enfre potencia e privació: per que en eternitat no pot caber ni estar.

h. k. t. h. Majoritat es ymage de la vertut e gloria de la eternitat,[4] e temps[5] es ymage de moviment e de comensament, la qual ymage en ells es sustentada, e ells, sens aquella ymage, no porien esser ni estar. Fo,[6] doncs, enans eternitat que temps e que lo seu sustentament.

h. k. t. i. Egualtat de eternitat e de temps no pot estar en vertut e en gloria; e quar aquella egualtat no à en qui sia sustentada, no pot estar temps en eternitat, ans cové que per elles[7] sia comprès e mesurat.

h. k. t. k. Vertut e gloria no poden estar en menoritat sens temps; e per asò temps à concordansa ab menoritat, ab la qual menoritat eternitat[8] no pot aver concordansa en duració de gloria e de vertut.

h. t. h. i. Vertut à major egualtat en eternitat que en temps; e per asò la vertut de eternitat no pot caber en la vertut de temps. Cové, doncs, estar[9] la vertut de temps en comensament, en lo qual temps cové esser comensat per so que[10] en ell la sua vertut sia sustentada.

h. t. h. k. Majoritat e menoritat son contraris, per que aquella contrarietat ab .j.ª metexa vertut nos pot

1. B, *salta a l'altre mot* egualtat.—2. B, cabre.—3. B, e ueritat.—4. M, inmensitatis, virtutis, gloriae et aeternitatis.—5. B, *repeteix* es ymage ... eternitat e temps.—6. B, no poria ... Es (M, extat).—7. C, ab illa : M, per ipsam.—8. B, e eternitat.—9. B, esser car.—10. B, ab lo quall temps ... per que.

convertir; e quar eternitat e majoritat se concorden, e temps e menoritat, la vertut de eternitat en temps no pot esser sustentada, ni la vertut de temps en eternitat nos pot estendre.[1]

h. t. i. k. La vertut qui nex de eguals minoritatz no pot néxer sens[2] temps, per so quar temps no pot esser sens minoritat; e per asò temps no pot esser egual a eternitat, en la qual nex eternar qui es egual vertut de eternificatiu e eternificable.

i. k. t. h. Veritat e gloria son majors en eternitat que en temps, e asò no pogra esser si eternitat fos en temps e temps en eternitat. Fo, doncs, eternitat enans que temps fos comensat.

i. k. t. i. En eternitat an egualtat gloria e veritat, e aquella egualtat no porien aver en temps;[3] e per asò temps e eternitat no poden estar ni caber en .j.ª metexa egualtat.

i. k. t. k. Eternitat e veritat no porien aver en gloria repós ab menoritat, ab la qual aurien repòs en gloria si ab temps estava veritat en eternitat.

i. t. h. i. Egualtat de veritat es major en eternitat quen temps; e per asò eternitat comprèn, ab egualtat de veritat, la veritat de temps e la egualtat daquella: per que cové de necessitat que la veritat de les coses qui en temps son sustentades, aja comensament en lo qual temps sia comensat.

i. t. h. k. Una metexa veritat no pot estar .j.ª metexa majoritat[4] e menoritat; e quar eternitat es veritat major que la veritat de temps, si temps estava en eternitat e eternitat en temps, estaria[5] .j.ª metexa veritat major e menor: la qual cosa es impossible.

i. t. i. k. Egualtat e menoritat no poden esser .j.ª metexa raó en veritat. Asò metex se seguex de eternitat

1. B, entendre.—2. B, no pot esser sen.—3. M, esse non posset (B, no poria) in ipsis cum tempore.—4. B, una maioritat.—5. B, estaua,

e de temps, qui en veritat no pot[1] caber ni estar. Està, doncs, aquella[2] egualtat fora eternitat comensada, en falsa openió dalscuns filosofs qui an dit quel mon es eternal.

k. t. h. i. La major gloria no pot estar fora la major egualtat de gloriatiu gloriejable gloriejar.[3] Estaria, doncs, aquella major gloria fora la egualtat de sí metexa si temps e eternitat avien egualtat[4] en duració, com sia asò quen temps egualtat de gloriatiu gloriejable[5] gloriejar no pusca eser sustentada.

k. t. h. k. En[6] la gloria de eternitat no pot eser menoritat, ni la gloria de temps no pot esser en majoritat; e per asò temps no pot estar en eternitat.

k. t. i. k. Egualtat de eternitat e de menoritat no pot estar en gloria; e per asò aquella egualtat no à sobject[7] en qui pusca estar, quar si sobject podia aver, porien se convertir gloria e passió,[8] egualtat e menoritat, lo qual convertiment es impossible: per la qual impossibilitat es demostrat que temps no pot esser eternal.

t. h. i. k. La major egualtat no pot caber en la menor,[9] quar si caber hi podia, poria esser aytan gran menoritat com majoritat; la qual cosa es impossíbol. Fo, doncs, eternitat enans que temps e fo enans sens temps, e serà la sua ymage eternal en temps, la qual ymage es eviternitat,[10] en qui la eternitat eternalment serà contemplada per los sans de gloria e temuda per los peccadors infernatz.[11]

8. Eternitat, on es?

Solució c. i. k. Granea satisfà aytant a eternitat[12] de veritat e de gloria en extensitat infinidament, con eternitat a granea en duració; e per asò es eternitat en infinida

1. CM, non possunt.—2. B, *manca* aquella.—3. B, glorificatiu gloriable gloriar.—4. B, *repeteix* de si matexa ... egualtat.—5. B, que temps e egualtat de gloriatiu gloriable.—6. C, in :.M. *manca*.—7. B, *salta a l'altre mot* subiect.—8. CM, poena.—9. B, menoritat.—10. B, en eternitat *corregit* [en] euiternitat.—11. C, et peccatores cruciabit in eternum : M, et peccatores ... aeternaliter cruciabuntur.—12. A, *repeteix* aytant.

extensitat de veritat e de gloria e en infinida[1] duració, per la qual infinitat es fora temps e fora terminació, e comprèn[2] lo firmament e tot so qui en ell es contengut, e està defora e dedins lo firmament infinidament, essencialment, magnificadament, vertaderament, gloriosament e eternalment.

c. i. t. c. Eternitat es en tot loc e fora loc, per so que veritat pos en ver concordansa de infinitat en extensitat[3] en duració; e per asò eternitat no pot esser conlogada en loc ni compresa, e pot esser en tot loc e fora loc.[4]

c. i. t. i. Eternitat es en egualtat de granea e de veritat; e per asò es en egualtat[5] de magnificatiu magnificable magnificar e de verificatiu verificable verificar.[6] Es, doncs, eternitat en tot compliment.

c. i. t. k. Eternitat es en granea de veritat e es en veritat de granea; e per asò es en tot quant es sens poquea e sens falsetat.

c. k. t. c. Eternitat es en concordansa de granea e de gloria; e per asò no es en poquea ni[7] en pena ni en contrarietat: per que eternitat no pot esser compresa, ans conté en sí metexa tot quant es creat.

c. k. t. i. Eternitat es ab granea en egualtat de gloria, e per asò està en gloriatiu gloriejable[8] gloriejar en qui granea està extensament ab egualtat de magnificatiu magnificable magnificar; e per asò eternitat comprèn tot quant es.

c. k. t. k. Eternitat es ab gloria en granea;[9] e per asò no pot esser en poquea ni en pena, e està en son compliment, ⟨e⟩ en lo compliment de granea e de gloria, ab[10] eternificatiu eternificable eternificar qui son lo seu compliment, e ab ells[11] està en tot quant es e en sí metexa.[12]

c. t. c. i. Eternitat es en sí metexa ab granea concordansa e egualtat de eternificatiu eternificable eter-

1. B, e infinida.—2. A, compte.—3. B, e de extensitat.—4. B, tot loch.—5. B, es egualtat.—6. M, virtuificativi, bilis, are.—7. B, *repeteix* en poquea ne.—8. B, gloriable.—9. B, es gloria de *tatxat* [en] granea. —10. B, en son compliment de granea e de gloria e ab.—11. B, ell.—12. B, *salta a l'altre mot* matexa *de la solució qui ve.*

nifiçar, sens los quals estaria en vacuytat de sí metexa e de granea concordansa egualtat. Està, doncs, eternitat en compliment de sí metexa e de granea concordansa egualtat.

c. t. c. k. Eternitat està en granea <e> en concordansa fora minoritat poquea e contrarietat; e per asò no pot esser compresa en loc ni fora loc.

c. t. i. k. Eternitat comprèn tota minoritat ab extensitat <e> egualtat de granea e ab duració e egualtat de sí metexa; e per asò neguna menoritat no pot compendre eternitat.

i. k. t. c. Eternitat està en compliment[1] de veritat gloria e concordansa; e per asò està en veritat verificatiu verificable verificar, e en gloria glorificatiu glorificable glorificar, <e> en concordansa concordatiu[2] concordable concordar, per so que eternitat pusca en lur compliment estar.

i. k. t. i. Eternitat està en egualtat de gloria e de veritat ab egualtat de sí metexa; e per asò no pot estar en desegualtat ni en pena ni en falsetat, en qui estaria si era compresa.

i. k. t. k. Eternitat trespassa totz los termens de menoritat, e asò veritat posa en ver per so que ab eternitat en gloria repòs pusca aver.

i. t. c. i. Eternitat està en sa egualtat ab veritat e ab concordansa; e per asò[3] està en son eternificatiu eternificable eternificar e ells estan en ella: per que eternitat no pot esser compresa per falsetat contrarietat e desegualtat ne per neguna altra cosa.

i. t. c. k. Eternitat es en verificar concordar e eternar sens minorificar;[4] e per asò en minoritat no pot termenar, ni veritat ni concordansa en ella no poden[5] defallir.

i. t. i. k. Eternitat es veritat e egualtat e no es menoritat; e per asò està en verificar e egualar sens minorificar: per que eternitat no pot esser compresa.

---

1. B, esta compliment.—2. B, en concordatiu.—3. B, e ab (A, ap) ueritat ... e ab aço.—4. B, minoritat.—5. B, porien.

k. t. c. i. Eternitat està en gloria ab egualtat de concordansa; e per asò es en[1] aquella gloria ab concordansa de concordatiu concordable concordar. Està, doncs, eternitat en concordable per so que concordable no pusca defallir a concordatiu e a concordar.

k. t. c. k. Eternitat està en sí metexa ab concordansa de gloria; e per asò està en concordansa de gloriatiu gloriejable[2] gloriejar, en la qual concordansa eternitat fa estar son eternar per so que aquella concordansa en minoritat no pusca termenar.

k. t. i. k. Eternitat es en egualtat de sí metexa e de gloria; e per asò la sua essencia no pot estar termenada en minoritat desegualtat privació e pena.

t. c. i. k. Eternitat està tota en egualtat <e> en concordansa en[3] qui no à menoritat; e per asò no pot esser termenada en desegualtat contrarietat e menoritat. Es, doncs, eternitat, en tot quant es, comprenent e no compresa.

9. Eternitat, còm es?

Solució **c. e. k.** Eternitat à en sí metexa essencial manera per la qual es,[4] so es assaber, essencial manera de[5] essencial eternificatiu eternificable eternificar en qui està manera essencial de granea gloria e poder.

c. e. t. c. Eternitat es magnificable possificable concordable eternificable, e es magnificativa poscificativa concordativa, e es magnificar possificar e concordar;[6] e per asò à manera en sí metexa destar e obrar.

c. e. t. e. Eternitat es granea poder comensament, e per asò à manera de unitat e de moltes raons reyals; e per asò pot eternitat esser so que es e pot esser

1. B, ab : M, *manca*.—2. B, de glorifficatiu gloriable : M, de glorificativo, bili.—3. B, *manca* en.—4. B, *manca* es.—5. M, *no tradueix* essencial manera de.—B, concordatiua eternificatiua ... e concordar eternifficar : CM, *com* B.

gran e esser comensament,[1] e poden esser eternals raons granea poder e comensament.

c. e. t. k. Eternitat à tan gran poder que minoritat no li pot contrastar; e per so pot aver manera, sens minoritat, en magnificar possificar e eternar: per la qual manera eternitat es so que es.

c. k. t. c.[2] Eternitat à manera de compliment qui es fi de granea gloria e concordansa; e per asò eternitat es so que es, <e> en la sua manera granea gloria e concordansa an manera eternal per la qual son eternals.

c. k. t. e. Eternitat es per so que granea e gloria sien en ella sens comensament de temps, e granea es per so que gloria e eternitat no ajen comensament en extensitat, e gloria es per so que granea e eternitat no ajen passió;[3] e per asò en aquesta fi à eternitat manera de compliment.

c. k. t. k. Granea es en gloria[4] de eternitat, e per asò eternitat no à manera de minoritat; e gloria es en granea de eternitat, e per asò eternitat no à manera de passió.[5] Està, doncs, eternitat[6] so que es ab manera formal e no material.

c. t. c. e. En eternitat à concordansa de granea e de comensament; e per asò eternitat à manera de concordansa en granea <e> en comensament: per la qual concordansa eternitat à manera de esser granea e de esser comensament e concordansa.

c. t. c. k. Eternitat à manera de magnificar sens menorificar, e à manera de concordar sens contrariar,[7] e à manera de eternar sens privar; e per asò en eternitat no à manera de corropció, e la sua manera es durar en sí metexa en granea <e> en concordansa.

c. t. e. k. Eternitat es tan gran comensament que no pot esser comensada en ella menoritat qui sia de la

1. C, magnitudo (B, granea) et principium : M, magnitudo potestas et principium.—2. B, e.—3. M, poenam.—4. B, es gloria.—5. M, poenae.—6. B, en eternitat.—7. B, contrarieiar.

sua essencia; e per asò, en lo seu estament,[1] minoritat no à neguna manera: don se seguex que eternitat à manera en extensitat infinida e en[2] infinida duració.

e. k. t. c. Eternitat es plena en sí metexa de poder gloria e concordansa, e de eternificatiu eternificable eternificar; e per asò es plena de manera infinida en duració en possificació e en gloriació en[3] concordansa; e ab aquesta manera es eternitat so que es.

e. k. t. e. Estant eternitat poder en gloria e en comensament, à manera possificativa e possificable, gloriativa e gloriable,[4] comensativa e comensable, eternificativa e eternificable; e per asò à manera destar en possificar glorificar comensar e eternar.

e. k. t. k. Estant[5] eternitat ab poder en gloria, à poder[6] de eternificar gloriar sens minorificar; e estant eternitat en poder ab gloria, à manera de eternificar possificar en gloriar[7] sens minorificar.

e. t. c. e. En so que concordansa pot esser en comensament, à concordansa manera de sí metexa e de poder e de comensament; e estant comensament en concordansa, à manera de sí metex[8] e de poder e de[9] concordansa; e estant eternitat en poder comensament e concordansa, à manera de sí metexa e de poder[10] concordansa e comensament.

e. t. c. k. Estant poder en concordansa e concordansa en poder, minoritat no pot aver manera en concordansa ni en poder. Asò metex se seguex en eternitat, en qui minoritat no pot aver manera per so cor eternitat està en poder e en concordansa. Es, doncs, eternitat so que es ab la sua manera metexa e ab[11] manera de poder e concordansa.

---

1. C, essentia : M, esse.—2. A, e n : B, e.—3. B, en glorifficacio e en : C, glorificatione et : M, gloria et.—4. B, glorificatiua gloriable : CM, glorificativum et (C, *manca* et) glorificabilem.—5. B, estans *ací i a la linea següent.*—6. M. Aeternitas cum potestate in gloria modum habet.—7. BC, gloria.—8. B, matexa.—9. A, *omet* de.—10. B, e poder.—11. B, e ab la.

e. t. e. k. Poder no pot esser comensament ab menoritat, ni comensament ab menoritat no pot esser poder; e per asò menoritat no à manera, en lo convertiment[1] e en la unitat de nombre, de poder e de comensament. Asò metex se seguex de eternitat, en qui minoritat no à manera, estant eternitat poder e comensament.

k. t. c. e. Concordansa e comensament, qui son eternitat, an manera eternal com ajen repòs en gloria, ab la qual eternitat es .j.ª cosa metexa en nombre; e gloria, qui es eternitat, à manera eternal com sia repòs de comensament e de concordansa. Asò metex se seguex de eternitat, qui à manera gloriosa comensant e concordant e eternant.

k. t. c. k. Gloria e eternitat an manera sens minoritat en concordansa, contra la qual manera no pot minoritat; e per asò en la manera de eternitat e de gloria no à manera de contrarietat de temps ni de pena[2] ni de negú mudament.

k. t. e. k. Si en gloria no era comensament e gloria no era en comensament,[3] eternitat, qui es gloria e comensament, no auria manera de eternar comensar e gloriar,[4] e menoritat auria manera en menorificar gloria comensament e eternitat; e asò es impossible.

t. c. e. k. Menoritat es ens qui es prop a no esser; e per asò no pot aver comensament en eternitat, en qui à concordansa de eternificatiu e eternificable e eternificar, la qual concordansa es manera en eternitat sens contrariar:[5] per la qual manera eternitat pot estar e obrar.

10. Eternitat, ab que es?

Solució **e. f. k.** Eternitat es ab infinitat de eternificatiu eternificable eternificar; e per asò abasta a infinit poder infinida saviea e infinida gloria, ab los quals es .j.ª metexa cosa en nombre.

1. B, comensament.—2. B, penu.—3. M, no esset principium.—4. B, comensar gloriegar.—5. B, de eternitat sens contrarieiar.

e. f. t. e. Eternitat es ab infinit poder e ab infinida saviea, e per asò es infinit comensament qui abasta a infinit possificable e entelligible; e per asò eternitat no pot defallir ni la saviea no pot aver ignorancia.

e. f. t. f. Eternitat es ab miyà qui està enfre eternificatiu e eternificable, possificatiu[1] possificable, entellectiu entelligible; e per asò eternitat es ab compliment de sí metexa e de poder e de saviea.[2]

e. f. t. k. Eternitat es ab poder de saviea e es ab[3] saviea de poder e es ab sí metexa;[4] e per asò menoritat en eternitat no à poder.

e. k. t. e. Eternitat es ab poder en gloria e es en gloria ab poder; e per asò es gloriós e poderós comensament eternal.

e. k. t. f. Eternitat es ab entendre sí[5] metexa ⟨e⟩ es ab gloria son poder; e per asò ignorancia ni defalliment de poder ni de gloria en ella[6] no pot estar.

e. k. t. k. Eternitat es ab majoritat de poder e de gloria sens minoritat; e per asò es major que temps e que defalliment de poder e que privació de gloria, e minoritat no pot eser de la sua essencia, ni majoritat atretal,[7] qui sens menoritat no pot esser.

e. t. e. f. Eternitat es ab poder de comensament e es ab mijà de poder; e per asò pot comensar eternar de eternificant e[8] de eternificable.

e. t. e. k. Eternitat es ab poder comensament;[9] e per asò no pot esser eternitat comensament ab minoritat, e poria comensàr totes coses eternalment si elles[10] ó podien reebre.

e. t. f. k. Eternitat es ab pocificant e ab possifible; e per asò pot esser[11] ab eternificant e ab eternificable,

1. B, *manca* e eternificable, possificatiu.—2. B, poder de sauiesa.—3. B, e ab.—4. CM, ipsa : AB, metex.—5. B. de si : CM, sui.—6. B, en ell.—7. B, ni minoritat (*manca* atretal).—8. B, *manca* e.—9. M, cum potestate principii : B, *salta a l'altre mot* comensament.—10. A, sia eles.—11. B, per esser.

e es sens minoritat en possificar e en eternar: per que menoritat en eternitat no pot entrar.

f. k. t. e. Eternitat es ab gloriejar comensar e saber e eternar; e per asò es ab unitat de totz .iij. e roman raon reyal ab totz[1] .iij. e ab saviea e ab gloria e ab comensament.

f. k. t. f. Eternitat es ab mijà de saviea e de gloria; e per asò no pot esser defora[2] saviea ni defora gloria, ni aquella saviea ni aquella gloria defora eternitat no poden[3] estar.

f. k. t. k. Eternitat es ab saviea e ab gloria en sí metexa, e saviea es ab gloria en eternitat, e gloria es en eternitat ab saviea; e per asò en eternitat, ignorancia pena privació ni minoritat no poden entrar.[4]

f. t. e. f. Eternitat es ab comensament de saviea en lo mig de saviea e en lo mig de comensament; e per asò a l entellectiu no pot defallir entellectible,[5] ni a l entellegible entellectiu, ni entendre a amdós.

f. t.[6] e. k. Eternitat es ab comensament de saviea e es ab saviea de comensament; e per asò no pot comensar ab minoritat, ni minoritat la sua saviea no pot compendre ni termenar.

f. t. f. k. Eternitat es ab saviea sí metexa e es ab sí metexa saviea; e per asò es ab sí metexa e ab saviea mijà qui es eternar e entendre,[7] ab lo qual menoritat no pot participar.

k. t. e. f. Eternitat es ab gloria comensament de gloria e gloria es ab eternitat comensament de eternitat; e per asò comensament està en lo mig de gloria e de eternitat, al qual no poden defallir gloriejar ni eternar, ni a ells, comensar.

k. t. e. k. Eternitat es ab comensament en gloria e es ab[8] gloria en comensament; e per asò menoritat no pot comensar en gloria ni en eternitat.

1. B, totes.—2. A, de bora.—3. B, no pot.—4. B, estar.—5. B, intelligible.—6. B, e.—7. M, aeternale intelligere.—8. B, e ab.

k. t. f. k. Eternitat es ab eternar gloria[1] e es ab gloriejar eternar; e per asò menoritat en la gloria de eternitat no pot estar ni[2] en la eternitat de gloria.

t. e. f. k. Eternitat es ab comensar entendre e ab etendre comensar; e per asò no pot ab minoritat comensar son entendre ni son[3] eternar.

¶ Significada avem eternitat artificialment, segons les .x. questions que dites avem, la qual significació e declaració es lum al humà eneniment[4] com artificialment trespàs entendre altament sobre sí metex, la entelligibilitat de Deu e de ses proprietatz, ajudant, emperò, la gracia[5] de Deu.

De la .viij.ª part

En aquesta part donam doctrina con hom solve unes questions per altres, so es assaber, que per les solucions de les unes questions hom solve les altres, les quals solucions son en aquesta distincció,[6] e primerament, de les questions qui son en la primera part, ab les quals solvem[7] esta questió:

1. *<De les questions de la primera figura>*

Si es resurreció.

1. *Solució* b. c. Provat avem que bonea e granea nos poden convertir en les coses creades, e per aquesta probació es significada resurrecció; quar si no era resurrecció, seria enaxí impossíbol que Deus fes[8] gran be en les

1. CM, gloriari (*la lliçó del text sembla que ha d'esser* gloriar *o* gloriejar).—2. B, *manca* ni.—3. B, e son.—4. B, signifficacio en luma enteniment : C, significatio et declaratio est multum utilis siue lumen intellectui humano : M, significatio et declaratio multum est necessaria et delectabilis eo quod est lumen humano intellectui.—5. B, gloria.—6. A, diccio.—7. B, soluen.—8. B, faes.

coses creades, com es impossíbol converció de bonea e de granea en creatures; quar gran be està en unió dànima e de cors, durant aquella unió en eviternitat.

2. c. d. Granea de crear està en granea de creatura, e granea de creatura està en eviternitat, reebent aquella creatura gran gracia[1] e justicia esperitualment e corporalment de son creador. Asò esser no poria sens resurrecció.

3. d. e.[2] Si es resurrecció e hom viu eternalment, pot lo poder de Deu, en eviternitat, usar de cascú home segons les obres que aquell home aurà fetes, e si no es resurecció defayl sobject eviternal al divinal poder; lo qual defalliment es impossible. Es, doncs, resurrecció per so quel poder de Deu aja sobject eviternal[3] qui sia, de sensualitat e entellectualitat, ajustat e unit.

4. e. f. Es resurrecció per so que cascú home pusqua aver poder a entendre eviternalment[4] lo poder que Deus à en saviea, e si no era resurrecció entendria ànima e no home,[5] o si era ànima mortal, no entendria home ni ànima,[6] aprés sa mort, lo poder que Deus à en saviea: don se seguiria que Deus entendria contrarietat de son poder e de sa saviea contra la fi per que à creat home; lo qual entendre es impossible.

5. f. g. Si es resurrecció, la saviea e la volentat de Deu sestenen[7] en saber e amar home en eviternitat, e en aquella eviternitat sestenen[8] la saviea e la volentat del home en saber e amar Deu. Es, doncs, resurrecció, per so que resurrecció sia sobject a extensa volentat e saviea[9] de Deu e de home, e que eternitat aja ymage corporalment e esperitual en qui eviternalment[10] sia contemplada.

6. g. h. La volentat de Deu es vertut, e per asò no pot esser sobjecta[11] a visci, com sia asò que vertut e visci

1. B, grancia.—2. A, S.° d. e.—3. B, euiternalment.—4. A, eternalment.—5. A, en home.—6. B, anima home ne anima.—7. B, sesten.—8. A, sesten en.—9. B, e a sauiea.—10. A, eternalment.—11. B, subiectada.

sien contraris. Es, doncs, resurrecció per so que la volentat de Deu satisfassa a vertut dome e ponesca visci de home en eviternitat, segons que home, en temps, de son poder à satisfet a Deu vertuosament o es estat contra Deu viciosament.

7. **h. i.** La veritat de Deu eternalment es en vertut; e per asò à creada eviternitat, en la qual veritat corporal <e> esperitual de home ajen vertut contemplant la veritat e vertut eternal. Es, doncs, resurrecció per so que sia eviternal contemplació de natura corporal <e> esperitual, sens la qual contemplació la veritat de Deu fóra sens vertut en crear home.

8. **i. k.** En home es ànima en cors[1] e cors es en ànima, e ànima e cors son en home e home es en ànima e en cors; e per asò home es aquell qui fa coses veres en sí matex o coses falses, e merex per coses veres[2] gloria en sí matex e per coses falses, pena. Es, doncs, resurrecció per so que la justicia de Deu jugje[3] home en home.

9. **b. k.** En Deu se convertexen[4] bonea e gloria; e quar Deus creà home ab bontat, creà[5] home a glorificar bontat de home; e quar la bonea e la gloria de Deu se convertexen ab eternitat, creà Deus gloria de home a eviternitat; e quar bonea dome es de sensualitat e esperitualitat,[6] es resurrecció de necessitat per so que resurrecció sia sobject a eviternitat.

10. **c. k.** En Deu es gloria ab granea e granea es ab gloria; e quar Deus creà home a gloria, creà home a gran gloria: gran gloria dome es si es resurrecció, e si no es resurrecció, gloria dome no es en altra vida, mas en aquesta, e en aquesta vida es gloria dome[7] en poquea, e pena dome es en granea, e à Deus creat[8] home a gloria

---

1. B, e cors.—2. B, falses en si mateix per coses ueres merex.—3. A, jugia.—4. B, conuertex.—5. A, e crea : CM, *salten del primer mot* crea (creavit) *a aquest segon.*—6. M. in spiritualitate.—7. B, gloria dome es.—8. B, e (CM, ergo) deu crea.

ab poquea e a pena[1] ab granea; e asò es impossíbol e contra les proprietatz de Deu. Es, doncs, resurrecció, la qual significada avem per les solucions fetes sirculament per la primera figura, segons[2] los .x. genres de questions e de regles. Aquesta significació e probació metexa de resurrecció, pot esser feta per les questions quis contenen en la segona figura e tersa e quarta e en les diffinicions e en la taula.

2. *De les questions de la segona figura*

Si en generació e en corrupció se fa resolució a la[3] primera materia.

1. *Solució* b. c. d.[4] Differencia major es en concordansa quen contrarietat, segons quen la segona part[5] provat avem; e per asò roman en generació differencia, enfre sensual e sensual, sustentada en concordansa de sensual e sensual, sustentada en la massa elementada que lome tramet en la fembra o que la .j.ª planta tramet en laltra. Aquesta massa es sensible, e so que lexa, atretal, es humit[6] radical de la substancia individuada, e pren nudriment de la primera materia e de la primera forma qui son partz substancials no sensibles e comensamens generals a totz los genres e les especies, e es delles montiplicat caos general no sensible, e apar la sua semblansa en la massa espacífica que dita avem.[7] No passa, doncs, en la generació, resolució tro a la primera materia segons humit radical, quar si ó faya, no seria aquella massa sensible ni deferencia no auria sobject[8] en qui fos sustentada en

1. B, e pena.—2. B, e segons.—3 B, solucio tro a la.—4. BCM, t. b. c. d. *Posen* t. *davant totes les fórmules de solució d'aquesta sèrie, fora* B *que posa* c *davant la segona i la tercera.*—5. B, segona part de la .v.ª distinccio : CM, *com* B.—6. B, es de sensible e ço que lexa es humit (A, unit) : CM, *no tradueixen el mot* atretal.—7. B, que dessus dita hauem en generacio.—8. A, sobiectz.

major concordansa que corropció, ni en .j.ª metexa especia agent natural no engenraria sa semblansa de sí metex: la qual cosa es impossíbol, segons cors natural.

2. **e. f. g.** En la segona part provat avem que comensament es enans que mijà e fi, a la qual probació pot esser reduyta[1] la solució de la questió que dita avem, tinent la negativa; quar si la resolució en generació passava[2] tro a la primera materia, seria enans privació que comensament e mijà, e perdrias comensament e mijà e la fi damdós, e vendria estrayn comensament mijà e fi: la qual cosa es impossible, per so que pusquen[3] romanir lo primer comensament mijà e fi de generació.

3. **h. i. k.** En la segona part se contén que en la essencia del àngel à majoritat egualtat e minoritat, e daquella solució pot esser treta la solució de la questió damunt dita, axí com en la essencia de lesperma o de la massa de la planta,[4] en qui estan majoritat egualtat e minoritat; quar[5] del agent[6] natural à major semblansa, en aquella massa, que de la primera materia, e si la resolució passava tro a la primera materia, perdrias majoritat de semblansa, e per consequent egualtat e minoritat, ⟨e⟩ en cors natural seria vacuitat; e asò es impossible.

4. **b. e. h.** Segons que provat avem en la segona part, differencia comensament e majoritat son en la essencia del foc simple; e quar la esperma es elementada, seguexse de necessitat que en ella sien differencia comensament e majoritat, per so que lo foc aja en ella les sues semblanses; e asò metex se seguex de lagent[7] natural qui tramet aquella esperma e del pascient natural qui aquella reep, qui montiplica la materia de la qual viu lo seu humit radical, so es lo seu nombre singular e propi. No passa, doncs, en la generació resolució a la primera

1. B, reduida.—2. AB. passiua (*corregit* passaua *en* A).—3. B, pusque.—4. B, de la exprema o de massa de la planeta.—5. B, E car.—6. A, egent *passim*.—7. B, de la agent.

materia, quar perdriense les semblanses del foc e dels agens naturals e passiens: la qual cosa es impossible, segons cors de natura.

3. *De les questions de la tersa figura*

3. Si en la substancia elementada son los elemens actu, so es assaber, si son en aquella substancia essencialment.

Solució b. c. Segons que avem provat en la tersa part, granea es bonificable de essencial bonificabilitat; e per asò es significat que lo foc es ignible de essencial ygnibilitat.[1] Asò metex se seguex de la substancia elementada, qui es elementable de essencial elementabilitat, de la qual essencial elementabilitat[2] no poria esser elementada sils elemens no eren en ella essencialment e actual, enaxí com en bonea,[3] en qui no poria esser granea si no era bonificable de essencial bonificabilitat, ni en lo foc, si no era ygnificable de essencial ignificabilitat.[4] Son, doncs, los elemens en la substancia elementada essencialment e actual, per so que en ella sia granea de essencial elementabilitat e elementativitat;[5] e quar en ella son compostz e los uns elemens estan dejús los altres, es la simplicitat daquells invisible.

b. d.[6] En la cambra de b. d. es significat que los elemens simples son actualment en la substancia elementada; quar la bonea del foc simple es raó al foc que fassa be e la sua duració es[7] bona, la qual duració es raó per la qual lo foc dura; e per asò lo foc à apetit natural, sotz raó de bontat, a elementar la substancia e à apetit[8] a durar

1. B, ignificabilitat.—2. B, ementabilitat de la qual essencial (A, es essencial) ementabilitat.—3. B, e actualment en axi com bonea.—4. B, *repeteix* ne en lo foch ... de essencial bonificabilitat *(en lloc de* ignificabilitat).—5. A, elementivitat.—6. B, *omet* b. d.—7. CM, bonum (B, *manca* be) et quod ejus duratio sit.—8. B, ha (A, *manca*) elementat ... e appetit.

en ella actualment sotz raó de duració, e <a> aquest apetit aytal, contrarietat no pot contradir ni differencia no sosté confosió[1] de raons reyals.

c. d. Enfre lo foc simple e la substancia elementada à concordansa, e aquella concordansa es gran e durable; e per asò lo foc roman essencialment en aquella substancia e la sua calor roman en[2] propri sobject, e asò metex se seguex de la sua quantitat e dels altres accidens; e sil foc no romania en la substancia elementada actualment, seria enfre ell e la substancia contrarietat, quar perdria en aquella[3] sa propria qualitat els seus altres propis accidens, los quals accidens perdrien propi sobject e serien apropriatz a sobject estrayn[4] contra cors natural, el foc perdria son esser e ses operacions naturals, e la substancia no seria delemens, e seria[5] elementada e no elementada; e asò es contradicció e contra cors natural e[6] contra lapetit del foc e de totes les sues partz[7] substancials e accidentals.

4. *De les questions de la quarta figura*

Si es .j. enteniment en nombre tan solament.

Solució b. c. f. Provat avem en la quarta part, que la bonea de Deu es aytan gran com la sua saviea, e per aquesta probació es significada la solució daquesta questió, so es assaber, que si es .j. enteniment tan solament, cové que sia de essencial entellectiu entelligible entendre, e que la sua bonea sia aytan gran com ell metex, en la qual sia essencial bonificatiu bonificable bonificar, e que la differencia del enteniment e de la bontat sia lum[8] com amdós sien raons reyals no confuses, e que la granea sia

1. B, confusions.—2. CM, in suo.—3. M, in ipsa (B, aquell) perderent.—4. B, a subiects estrayns.—5. M, essent.—6. B, *manca* e.—7. B, ses altres parts.—8. M, et bonitas sint lumen et ratio.

raó per la qual lenteniment e la bontat sien[1] grans; e de tot asò se seguex lo contrari si entre totz los homens no an mas .j. enteniment, quar enfre totz no aurien mas .j.[a] bontat, e estant alcú[2] home mal, serien totz mals, e ignorant .j., ignorarien totz, e privant .j. de granea, privaria granea de totz los altres; e asò es impossíbol. Son, doncs, moltz entenimens destins los uns dels altres.

c. d. g. Si era .j. enteniment tan solament, seria .j.[a] volentat tan solament, en totz los homens, aytan gran com aquell enteniment, e duraria la granea damdós en concordansa sens contrarietat, en aytan, que naturalment seria enfre los[3] homens concordansa sens contrarietat, e voler sens desamar, e entendre sens ignorar, e en la fi de la[4] .j. home aurien repòs totz los altres; e asò es impossíbol. Es, doncs, en[5] la conclusió, vera la negació.

d. e. h. Si es .j. enteniment tan solament en totz los homens, es major en sa part que en tot sí metex; quar en sa part à poder dentendre e no à poder en sí metex, quar en sí[6] metex no comensa entendre e comensa entendre en sa part. A, doncs, major vertut en home quen sí metex,[7] e dura la sua fi en home e no en sí metex, el seu contrari, qui es ignorancia, es pus[8] prop a la sua essencia que a la essencia del home,[9] pus que en la essencia del home à major vertut quen sí metex, e quant mor[10] aquell home no à poder de entendre en sí metex, quar no à sobject en qui pusca entendre, e totes aquestes coses son[11] inconveniens e impossibles; e no es altra vida si es .j. enteniment tan solament, ni es resurrecció, la qual provada avem. Son, doncs, moltz entenimens.

e. f. i. Si es .j. enteniment tan solament, es lo poder daquell[12] .j. en totz los homens, e asò metex de la sua

1. B, son : M, stant.—2. B, hauriem mas una bontat estant en algun. —3. B, serui *o* seriu *(espai blanc)* en los.—4. B, della.—5. B, *manca* en.—6. B, car si en si.—7. B, *salta a l'altra mot* matex.—8. B, e es [pus].—9. B, *salta a l'altre mot* home *afegint* e (ha).—10. A, *manca* mor. —11. B, *manca* son.—12. B, *repeteix* es.

veritat, e el seu mijà, qui es entendre, es egual comensament en totz los homens. Son, doncs, totz los homens esperitualment eguals en poder e en comensament e en saviea e[1] entendre e en veritat falsetat ignorancia, e per la natura del cors son deseguals corporalment e eguals esperitualment, e con mor lo cors pertse[2] lo sobject de egualtat e de desegualtat, e pertse lo nombre daquell home e no es res aprés sa mort. Es, doncs, la unitat del enteniment, comensament de la sua privació metexa e del seu possificar entendre[3] e verificar; e asò es impossíbol.

f. g. k.[4] Si es .j. enteniment, no es fi, en gloria, en qui lenteniment aja repòs, e el seu enteniment no es mas en esta vida; e asò metex se seguex de la volentat: don se seguex que aquella unitat universal del enteniment e de la volentat està en minoritat de fi e de gloria, e per consequent en minoritat damar e dentendre, e de entellectiu e entelligible, e de amatiu e amable, e es minoritat fi, la qual la volentat desira per so[5] que en ella aja repòs ab minoritat damar e dentendre e de gloriejar; e asò ès impossible e contra la natura damar e dentendre.

b. g.[6] h. Deu es amable, e per asò à creada vertut amativa, e per consequent vertut entellectiva per[7] so com es entelligible. Deus per creatura no es bonificable, e à creada vertut bonificativa qui bonific lamativitat e la entellectivitat creada per so que sia bo amar e entendre en la entelligibilitat[8] e amabilitat de Deu, la qual amabilitat e entelligibilitat es fi e majoritat de la amativitat e entellegibilitat[9] creada e de la vertut e bontat: e asò declara e illumina differencia de moltz enteniments; e si no es mas .j. enteniment, es perduda differencia e el lum de la entellectivitat e amabilitat, amar e entendre, entelligibilitat amativitat,[10]

1. B, e en.—2. B, *manca* se.—3. B, en entendre.—4. B, *afegeix* solucio.—5. B, desiga e per aço —6. B, c.—7. B, e per.—8. M, intelligere intelligibilitatem.—9. CM, intellectivitatis.—10. CM, intellectivitatis et amativitatis (A, ama mabilitat), intelligere et amare, et intelligibilitatis et amabilitatis.

e fi[1] no es repòs e roman visci, e no es vertut amar ni entendre ni fer be. Es, doncs, vertut lo contrari; e asò es impossible.

c. h. i. Si son moltz entenimens, es major granea de vertut e de veritat, e[2] si es .j. enteniment tan solament, es menor, quar en lo visci dun[3] home se montiplica visci en totz; e quar granea de vertut e de veritat à major concordansa ab eser, e poquea[4] de vertut e de veritat ab no esser, seguexse de necessitat que sien moltz entenimens per so que granea de veritat aja sobject en qui pusca estar.[5]

d. i. k. Si es .j. enteniment universal e es divisible en moltz entenimens, no es durable[6] la sua unitat universal, quar la sua divisió[7] minorifica la sua universitat[8] e està sobject a generació e a corropció, e à natura de verificar e falsificar e contrariar,[9] e no pot aver repòs en gloria, veritat; e si son moltz entenimens, seguexse, de so que dit avem, lo contrari. Son, doncs, moltz entenimens de necessitat.

b. e. k. Si en cascú home es .j. enteniment destint, per essencia, al[10] enteniment de altre home, es cascú enteniment naturalment comensament bo no confós, e gloria pot esser repòs naturalment a cascú enteniment, segons les obres daquell; e si es .j. enteniment tan solament universal, està la sua universalitat e unitat en cascú[11] home, estant cascún home en diverses locs, e cascú home estant substancia individuada sotz raó de la materia corporal e no individuada[12] sotz raó de la materia esperitual; e seguirsia que cascún home esperitualment fos totz los homens en .j. nombre metex esperitual e fos en totz los locs en que aquells son, e lo contrari[13] dasò seria segons la natura

1. A, e si.—2. B, *manca* e.—3. B, car lo uici del.—4. B, en poquea.—5. B, *manca* estar.—6. B, ffi es enteniment vniuersal e es de uisible ... no (A, e no) durable.—7. A, diuicio.—8. BCM, uniuersalitat.—9. B, contrariaiar.—10. B, ab.—11. B, a cascun.—12. B, indiuidua ... de materia ... e no indiuidua.—13. B, e fos tots lochs ... son en lo contrarii.

corporal, e seria la substancia del home en endividuytat[1] menor esperitualment e major corporalment, e gloria no poria esser repòs esperitualment a negú home, e poria esser repòs a cascú home corporalment. Son, doncs, moltz entenimens per so que no sien los inconveniens que ditz avem, e que gloria sia comensament en qui pusca aver repòs cascú bon home.[2]

5. *De les questions de diffinicions*

1. Si es deus[3] mal.

Solució b. En la .v.ª part avem provat Deus esser,[4] la qual probació avem feta sotz raó de bontat; e si es deus qui sia mal, son dos deus, .j. bo e altre mal, e son amdós contraris[5] infinidament, e seguexse que bona cosa es esser e mala cosa es esser, e bona cosa es no esser e mala cosa es no esser; e quar aquesta contradicció no pot estar, es impossíbol cosa deus mal esser.

2. *Questió* b. Si aquesta art es general.[6]

Provat avem que bontat es comensament general, segons la qual probació poden esser provatz los altres comensamens desta art esser generals; e quar aquesta art es de generals comensamens e del mesclament daquells, los uns en los[7] altres, seguexse de necessitat que sia general, quar si no era general a totes sciencies, serien les sues partz generals el tot daquelles seria especial; e asò es impossíbol. Es, doncs, aquesta sciencia general.

3. *Questió* c. Què[8] es peccat?

Deus es aquella cosa en qui bonea e granea, e les altres, se convertexen, e peccat es aquella cosa qui nos

1. B, del home indiuiduat (C, indiuiduate : *M*, -ata).—2. B, home bo : CM, quilibet homo.—3. B, (S)i deu es.—4. CM, esse bonum.—5. B, amdosos contrariis *terminació usual*.—6. C, Q.º utrum ... S.º b. *et sic de ceteris* : M, *com* C. *Cfr. les qüestions correlatives de la* quinta part, *pp.* 392 *sgg.*—7. B, dels mesclaments ... los uns e los.—8. B, qui.

convertex ab bonea ni ab neguna creatura; e per asò es peccat aquella cosa qui no es Deu ni creatura, e es aquella cosa qui es colpa dome contra mèrit[1] dome e contra so que Deus es e contra esser e obra de creatura.

4. *Questió* c. Què es defalliment?

Defalliment es aquella cosa qui es contraria a granea de bonea[2] de duració, e les altres, per so que granea no pusca abastar a sí metexa de bonea e de duració, e les altres, ni pusca abastar de sí[3] metexa a les altres partz e obres de la substancia.

5. *Questió* d. Si enfre esser e no esser à mijà.

Enfre esser e no esser no à mijà reyal, el mijà qui es enfre esser e no esser es entensional, lo qual lumà enteniment montiplica de moltes especies qui an esser en lenteniment en qui son sustentades e en sí[4] metexes no son re: adoncs[5] com lenteniment se despulla daquelles especies, les especies no an sobject en qui sien sustentades e no son re ni en sí metexes ni en altre. Asò metex se seguex de les figures circulars quadrangulars e triangulars de les substancies esdevengudes[6] en privació.

6. *Questió* d. Si son moltz deus.

Provat avem que Deus es infinit en extensitat, enaxí com es infinit en duració, e en aquella probació es significada la responció de la questió, so es assaber, que si eren moltz deus, serien moltes substancies infinides e extensament e eternalment destinctes les unes de les altres, e serien les unes en les altres: don se seguiria infinit e eternal mesclament compost daquelles substancies, e seria[7] cascú deu continent e contengut, e conlogat la .j. en laltre, e part daquell tot mesclament infinidament;[8] e asò es impossíbol. Es, doncs, .j. Deu tan solament.

1. B, culpe contra merit.—2. B, contra granea e de bonea.—3. B, daci.—4. B, e qui son sostentades en si.—5. C, quare : M, quia.—6. B, e aço mateix dels circulars ... esdeueguades.—7. B, serien.—8. CM, et pars illius (M, ejus) totius mixtionis substantiae esset (C, sub esset) infinita.

7. *Questió* e. Si la entelligibilitat de Deu es dàngel e dome, e asò metex de la sua amabilitat.

La entelligibilitat de Deu propriament es de Deu, e segons esguardament de proprietat apropriada es, la entelligibilitat de Deu, dàngel e dome,[1] quar Deus à creat àngel e home per so que sia entès per àngel e per home; e per asò es Deus gloria de bon àngel e de bon home.

8. *Questió* e. Per que à creat[2] Deus los dampnatz qui son en infern,[3] com sia Deus bo e sabia,[4] ans quels creàs, que aquells serien dampnatz?

Provat avem que Deus no pot fer neguna cosa sens utilitat, e en aquella probació es significada la solució daquesta questió, so es, que Deus à creatz los dampnatz no per so que fossen dampnatz, quar creatz foren a salvació, segons ques significat en la questió de predestinació <e> de franc arbitre; e quar Deus no pot fer tort a la bonea e granea de la sua justicia, creà los dampnatz per so que la sua justicia agués qui[5] pogués ponir peccat, lo qual poniment es bo.

9. *Questió* f. Quals son los estrumens de lumà enteniment[6] ab los quals ateyn veritat de les coses?

Los estrumens de lumà enteniment son los .v. seyns corporals, los quals mou[7] a sentir les sensibilitatz qui son entelligibles adoncs com son sentides. Es .j. altre estrument, qui es ymaginació, lo qual lenteniment mou a ymaginar per so que ab ell ymagén[8] les coses ymaginables,[9] les quals son entelligibles adoncs com son ymaginades, e en aquest estrument lenteniment montiplica les especies de les coses sensibles[10] e comana les a la memoria, qui es estrument conservatiu de membrar, lo qual ret a lenteniment les especies comanades, e aquelles especies, montiplicades

1. C, dei ex angelo (B, angell *usual*) et homine : M, Dei, angeli et hominis ex angelo et homine — 2. B, creats. — 3. A, enifern. — 4. B, sapia. — 5. CM, in quo. — 6. B, del enteniment. — 7. B, mouen. — 8. B, imaginen. — 9. A, ymaginales. — 10. A, sensibels.

en la ymaginació e conservades en la memoria e retornades objectivament al enteniment,[1] son estrumens de les quals lenteniment trau altres especies més a ensús e gita les fora la ymaginació, e ab aquelles contempla les coses esperituals en son propi entelligible, lo qual mou a entendre e el qual[2] viu daquelles especies qui venen defores; e aquest entendre es sobject a làbit de sciencia.

10. *Questió* f. Si ànima es composta.

Provat avem que lenteniment à en sí metex essencial entellegible e essencial entendre e essencial entellectiu, sens lo qual[3] no poria aver essencial entellegible e entendre; e quar aquestz .iij. son de la essencia del enteniment e la essencia es dells e la .j.[4] no es laltre, pot esser dit, segons veritat, que lànima es composta en quant es de memoria enteniment e de volentat,[5] qui son .iij. potencies destinctes, e es simple en quant .j.ª es la essencia. E asò metex se seguex de bontat e de les altres partz de la substancia, qui es composta de bonificatiu bonificable bonificar, e es simple en quant .j.ª es la essencia de bontat. Es, doncs, lànima composta per so quar es de partz compostes, e es simpla per so quar es de partz simples.

11. *Questió* g. Què es pena dànima?

Pena dànima es perverció en contraries fins, sustentada[6] aquella perverció en los comensamens de lànima contra lurs diffinicions, axí com amativitat[7] contra amabilitat, e entellectivitat contra entelligibilitat, e recolibilitat contra memoritivitat,[8] e malea contra bonea, e poquea contra granea, e duració daquesta[9] contrarietat, e enaxí dels altres.

1. B, *salta a l'altre mot* enteniment.—2. A, el quel : B, al qual : CM, et illud intelligere.—3. B, los quals.—4. B, car (A, quant) aquests no son ... (*repeteix* del enteniment e la essencia) es dells e la .j. dells.—5. B, e en quant ... e voluntat.—6. AB, en (B, e) contraries fins sustentades.—7. B, odítiuitat : CM, oditivitas.—8. CM, et recolitiuitas contra memorabilitatem.—9. B, e duracio aquesta.

12. *Questió* g. Què es granea damar?

Granea damar es que sia essencialment de essencial amatiu e de essencial amable e de essencial amar,[1] e que totz .iij. sien destincs la .j. del altre e que ensems romanga[2] .j.ª essencia damar, e que aquell amar viva dessencial bontat granea duració poder, e los altres.

13. *Questió* h. Còn los corses[3] celestials influexen vertut sajús?

En la espera del foc an calor e secor, dominació,[4] e en la espera de la luna, fredor e umiditat an seynoria, e per asò nex vertut daquestes dues contrarietatz e seynories, e el foc es en sí metex mortificat per so que reeba vertut den Mercuri, e laer es mortificat sotz lo foc per en Mercuri e es fortificat[5] per la Luna; e asò segons les qualitatz e les proprietatz de les planetes e dels signes, mesclades les unes en les altres per lo moviment del firmament e montiplicant vertut en los elemens mesclatz los uns en los altres e mogutz per lo moviment desús[6] e per lur propi moviment, lo qual an segons lordonament de lurs esperes, axí com lo foc quis mou sobre[7] laer, e laer sobre laygua, e laygua sobre la terra, e la terra pujant a ensús en laygua e en laer,[8] en lo qual se mou sobre laygua, e enaxí en lo foc, en lo qual se mou sobre laer, e enaxí per orde de cascú tro que pren vertut de la Luna e contrarietat[9] den Mercuri e concordansa den Venus, e contrarietat del Sol en quant es calt[10] contra la sua fredor, e concordansa del Sol en quant secor, e axí den Mars e den Júpiter e den Saturnus e den Aries[11] e den Taurus, e enaxí dels altres signes; e tot asò pren la terra de la espera de la Luna en la espera del foc, en qui les planetes e els signes

---

1. A, *manca* e de essencial amar.—2. B, romanguen : CM, remaneant.—3. B, en qual manera los corssos.—4. B, e deminacio.—5. B, del mercuri ... sens lo foch *(espai blanc)* e es mortificat.—6. B, *manca* desus : CM, firmamenti.—7. B, en.—8. B, *salta a l'altre mot* aer.—9. A, *salta als altres mots* e contrarietat (CM, ex contrarietate).—10. B, es dat. —11. A, e aries.

trameten lurs semblances a la terra,[1] les quals semblances la terra pren en la espera del foc e ab aquelles avalla sajús e complex la fi de la substancia individuada,[2] e de les sues partz, per via de generació e de corropció.

14. *Questió* h. Per que la poma à odor.

En la poma à odor, e la odorabilitat de la poma es de la odorativitat del sén[3] per so que reeba aquelles semblances, que les partz substancials de la poma trameten defora, sustentades en lo caos qui passa per[4] la poma, e fora la poma en laer representa[5] aquelles semblances de les quals es vestit, per so quel sén moua[6] la sencitiva a gustar e a respirar aquelles partz fredes e humides, e mortificar les partz dedins caldes e seques.

15. *Questió* i. Si esser es substancia o accident.

Es .j. esser qui es substancial e qui[7] es actu de la essencia, lo qual ab ella se convertex,[8] e es altre esser substancial qui es lo segon actu de la essencia, axí com essenciar qui es de essencificatiu e essencificable:[9] es .j. altre esser qui es accidental, axí com escalfar o axí con lesser de la calor, lo qual ab la calor[10] se convertex, e aquest es dit esser segons comparació de no esser.

16. *Questió* i. Si caritat pot reebre més o meyns.

Caritat, en quant especia, no pot reebre més ni meyns, quar si fer ó podia, no seria la sua especia complida ni poria reebre individuament de nombre; mas quar les sues partz poden reebre més o meyns, axí com .j.ª caritat qui[11] pot esser pus bona que altra e pus intensa[12] vertut e aver mellor sobject, per asò pot resebre caritat més o meyns.

---

1. B, plantes ... tramaten ... en la terra.—2. B, aquelles aquella sajus ... indiuidua.—3. B, en la pomera es odor de la (CM, de) odorabilitat de la poma e es de la odorabilitat (CM, et odorivitate) del seyn.—4. B, *omet* per.—5. B, representada : C, representet.—6. B, que sen moria.—7. B, en qui.—8. A, ab el convertex.—9. B, com la essencia qui es de essenciaficatiu essenciaficable.—10. M, coloris ... colore.—11. M, quae est de velle.—12. B, entesa.

17. *Questió* k. Si .j. accident es daltre.

La calor de laer es de la calor del foc, e la calor de laygua atretal; e asò metex se seguex de la bontat de granea qui es de bonea, e la amabilitat de bontat[1] qui es de voler, el voler qui es de la amabilitat de bontat.

18. *Questió* k. Què es pena substancial?

Pena substancial es con essencial[2] glorificatiu no à essencial glorificable ni essencial glorificar, e aquestz amdós no an essencial glorificatiu; e asò es per raó de vacuitat[3] de fi, la qual fi an perduda per raó de peccat. Asò metex se seguex de la pena corporal substancial adoncs quant lo foc à apetit descalfar son contrari e escalfa aquell contra sí metex, e à apetit de donar sa semblansa a laer per via de concordansa, la qual dona per via de contrarietat contra[4] son apetit natural, e enaxí de les altres partz de la substancia.

19. *Questió* t. b. Si la lugor del Sol devalla sajús.

La lugor del Sol no devalla sajús, quar no pot jaquir son propri sobject en lo qual es sustentada, e si[5] sajús devallava, devallaria sajús la esencia del Sol e seria devisible e corrompable.[6] Mas per so quel Sol pusca montiplicar sa semblansa, dona semblansa de sa lugur an Venus, en Venus la pren e la dona an Mercuri,[7] en Mercuri a la Luna e la Luna al foc el foc a laer e laer a laygua e laygua a la terra, e asò[8] per via de contrarietat e de concordansa, estant aquelles semblances en differencia enaxí sajús com son preses desús.

20. *Questió* t. b. Si enfre Deu e creatura[9] à mijà.

Enfre Deu e creatura no à mijà reyal, quar si ó avia,[10] aquell mijà no seria deu ni creatura, e seria altra cosa, lesser del qual es impossible; mas quar lenteniment humà

---

1. B, *salta a l'altre mot* bondat.—2. B, coessencial.—3. B, e aço per raho de natiuitat.—4. B, e contra.—5. B, *manca* si.—6. B, concordable. —7. B, en uenus e venus ... en mercuri.—8. B, e per aço.—9. B, *salta a l'altre mot* creatura.—10. B, siu hauia.

pren les semblances de Deu e de creatura, de les quals vest [1] son entendre, forma .j. mijà vertuòs entencional, en lo qual se conjuynen [2] Deu e creatura per via de contemplació, e lo qual mijà se destrú e esdevé en privació per via de peccat. Enperò, enfre Deu e creatura à mijà reyal en quant .j.ª creatura es mijà a altra creatura com reeba gracia de Deu.

21. *Questió* t. c. Per que home à tan gran afayn en vensre sí metex?

La raó per que home à tan gran afayn en vensre sí metex, es per so quar montiplica en sí metex contrarietat contra la concordansa que à en sí metex; e quar les sues passions son majors dedintre sí metex que fora si [3] metex, e per consequent les sues accions, per asò à gran pena en vensre sí metex, e quant ha vensut sí metex sotz raó de bontat e vertut, à major plaer daquell vensiment que del vensiment [4] que fa defores com vens alcun home.

22. *Questió* t. c. Si home à major poder en fer be quen fer mal.

Con sia asò [5] que poder sia major en concordansa quen contrarietat, e poder e bontat an [6] concordansa naturalment e reyal ab les partz de la substancia, e concordansa sia comensament sustancial e accidental, segons que provat avem, e contrarietat sia comensament [7] accidental tan solament, per asò à home naturalment major poder en fer be que en fer mal.

23. *Questió* t. d. Còn [8] laygua refreda laer?

Dona laer sa humiditat a laygua per so que pusca montiplicar en ella sa semblansa, e laygua, reebent la humiditat, reep en sí metexa laer, qui ve ab calor, e vest aquell aer de sa fredor per so que pusca en ell montipli-

---

1. B, uist *passim*.—2 B, coniuyen.—3. B, desi.—4. B, quel uenciment.—5. B, hom ha maior poder en fer be que en fer mal com sia aço : CM, *com* B.—6. B, en bontat ha (CM, habeant).—7. B. *(manca* sia *amb espai blanc)* comensament *salta al mot* naturalment.—8. B. en qual manera.

car sa semblansa a[1] refredar lo foc qui es son contrari, lo qual mortifica en quant lo vest de sa semblansa; e aquest refredament es insensible.[2]

24. *Questió* t. d. Per que[3] concordansa se concorda ab esser e contrarietat ab no esser?

Concordansa es comensament sustancial e accidental, e contrarietat es comensament accidental tan solament; e quar concordansa à esser en sí metexa, en quant es sustancial, e à son accident en sí metexa e à aquell en altre, per asò concordansa se concorda[4] ab esser contra no esser; e quar[5] contrarietat no es comensament substancial e per sí metexa no à esser e es sustentada en altre e no en sí metexa, se concorda ab no esser contra esser; e per asò concordansa e generació se concorden, e contrarietat e corropció, e es enaxí contrarietat per so que sia[6] concordansa, com es corropció per so que sia generació.

25. *Questió* t. e. Si en les coses creades pot esser simplicitat sens composició.

En cascuna creatura cové esser acció e passió, segons cors natural, per so que en ella pusca caber lo triangle vermell; e si era neguna creatura enaxí simpla que noy agués gens[7] de composició, lo triangle vermell noy poria caber ni estar, e seria bontat part daquella creatura buydament,[8] enaxí que no auria en sí essencial bonificatiu bonificable bonificar, e seria part simpla sens compliment; e asò metex se seguiria de granea e de les altres partz de la substancia. Seria, doncs, aquella creatura de defalliment e de vacuytat,[9] e asò es impossíbol: per la qual impossibilitat la negació està, en la conclusió, en veritat.

26. *Questió* t. e. Si granea es comensament.

Granea cové esser comensament, enaxí com[10] comensa-

---

1. CM, et ut ... possit.—2. B, sensible.—3. B, *manca* que.—4. B, e aquell .. se acorda.—5. B, *manca* car.—6. B, *salta a l'altre mot* sia.—7. B, *omet* gens.—8. CM, pars (B, part de la) creaturae vacua.—9 B, e uacuitat.—10. B, *manca* com.

ment qui cové esser granea,[1] e asò es per raó que les unes partz de la substancia pusquen[2] donar a les altres lurs semblancés: per que enaxí com comensament es bo sotz raó de bontat,[3] enaxí granea es comensament sotz raó de comensament; e quar granea es comensament, pot esser comensament de sí metexa e daltre: es comensament de sí metexa en quant à en sí essencial magnificatiu magnificable magnificar, e es comensament daltre axí com bonea qui es gran sotz raó de granea e à gran bonificatiu bonificable bonificar.

27. *Questió* t. f. Còn[4] se fa peccat?

Home es compost dànima e de cors, e per asò es mijà montiplicat damdós, en lo qual lànima influex al cors les sues semblances, so es assaber, les semblances de les sues partz, de les quals vest les partz del cors, lo qual[5] refluex a la ànima les semblanses que pren e les semblances de les sues partz metexes,[6] e per asò daquella influencia e refluencia es costituít lome e estan en ell les unes partz[7] en les altres; e per asò lome, segons cors natural, à manera e natura com trameta[8] fora sí metex ses semblances sustentades en altre home per so que aquell sia vertuós e ell sia vertuós;[9] e la contrarietat dasò es la manera segons la qual home fa peccat, so es assaber, com tramet a defores contraries semblances daquelles dedins, axí com fer mal sotz raó[10] de bontat e fer poques coses sotz raó de granea e desviar la fi de sos comensamens,[11] e enaxí de les altres coses.

28. *Questió* t. f. Si[12] enfre abstractu e concret à mijà.

Bonea tan solament considerada,[13] es comensament qui està en abstractu[14] e el seu concret essencial es lo bonifica-

1. CM, magnum per magnitudinem.—2. B, poguen.—3. B, sots bondat.—4. B, en qual manera.—5. CM, et per ipsum corpus.—6. C, ab ea (B, della) recipit et etiam sui ipsius ac etiam suarum parcium consimilitudines : M, *consona amb* C.—7. B, es sustituir ... en elles les sues parts.—8. B, contrameta f *tot tatxat* com tramet.—9. CM, ut ille sit virtuosus in ipso (B, en aquell).—10. B, *salta a l'altre mot* raho.—11. CM, deviare (B, desigar) finem principiorum.—12. B, *manca* si.—13. B. considera.—14. A, extractu.

tiu e lo bonificable e lo bonificar qui son de la sua essencia, e ella es dells, el mijà qui es enfre ella els seus concretz es daltre essencia, axí com granea e les altres partz de la substancia, la qual[1] granea, ab sos concretz essencials, està enfre bonea els seus concretz[2] per so que bonea sia gran e aja gran bonificatiu bonificable bonificar.

29. *Questió* t. g. Que es mèrit?

Mèrit es aquella cosa en home per lo qual[3] se seguex so per que lome es, axí com home qui es per membrar entendre e amar Deu, e quant fa so per que es, à[4] mèrit, lo qual mèrit es sustentat en la fi qui influex al comensament acció per so que moua aquell a sí metexa,[5] enaxí com la caramida qui tramet al ferre la sua semblansa per so quel tir a sí metexa, estant aquella fi[6] de la natura del ferre; e quar home à libertat a fer lo contrari de so per que es e usa de sa libertat[7] en fer so per que es, à mèrit con no fa contra so per que es. Es, doncs, lo seu mèrit muntiplicat[8] de la fi per que es e quar[9] no fa contra aquella fi: es, doncs, mèrit so que es montiplicat de les dues raons damunt dites.

30. *Questió* t. g. Si en la espera del foc son los altres elemens.

Los elemens simples son per so que sien los compostz, els elemens compostz son per so que sien les substancies elementades estans dejús les especies, axí com substancia dome de laó[10] e de planta. Son, doncs, los elemens simples per les secundaries entencions els elemens compostz per les primeres, e son los elemens compostz per les secundaries entencions e son los individuus de les especies per les primeres. Son, doncs, en la espera del foc los altres elemens simples, e aquella[11] espera es

1. B, *manca* qual.—2. B, e ells concrets.—3. B, la qual.—4. B, *manca* ha.—5. B, aci matex.—6. B, aquell la fi.—7. A, per (B, *manca* per) que es en sa desalibertat.—8. B, merit lo seu multiplicat *manca fins a l'altre mot* multiplicat.—9. M, in fine ... et quando.—10. B, deles.—11. B, aquell la.

composta de totz .iiij.ᵉ los [1] elemens e es atribuyda al foc per so quar á en ella més de seynoria que negú [2] dels altres elemens. E asò metex se seguex de les altres esperes; quar si l foc era pur en la sua espera, en la qual no fossen los altres [3] elemens, no poria devallar sajús, quar laer no sostendria que la sua secor passàs [4] per ell, ni l foc no poria constrèyner ab la sua secor, qui es accidental, la essençial humiditat de laer, e enaxí lo foc no poria passar a la espera de laygua ni venir sajús, e seria lo seu esser superfluu e evacuat de fi, en tant, que porien esser les secondaries entencions sens les primeres e les primeres sens les segones; e asò es impossible e contra cors de natura. [5]

31. *Questió* t. h. Si Deus poria crear cors infinit.

Lo poder de Deu es infinit en bonea granea e en les altres sues dignitatz, e per asò no pot fer contra la sua infinitat, [6] contra la qual poria, si podia crear altra essencia infinida, quar poria contra la singularitat de la sua infinitat; lo qual poder seria mal e poquea de granea singular. No pot Deus, doncs, [7] crear cors infinit segons natura de la sua infinitat, ni en natura corporal infinitat [8] no pot esser sustentada, quar tot cors cové que sia figurat dàbit sircular o quadrangular o triangular; lo [9] qual àbit no pot esser infinit.

32. *Questió* t. h. Per que riquees son tant amables?

Naturalment son riquees amables per so que en aquella amabilitat la volentat pusca montiplicar son amar e lenteniment son entendre e la memoria son membrar, e on més son amables, més hi pot la volentat majorificar son amar e lenteniment son entendre e la memoria son membrar, e en aquella majoritat lànima més pot Deus contemplar servir e honrar. Son, doncs, riquees naturalment

1. A, los *tatxat* : B, *manca*.—2. A, quen negu.—3. B, fossen altres.—4. B, posas.—5. A, de *raspat* natural.—6. B, e aço ... les sues infinitats.—7. B, donques deu.—8. B, *manca* infinitat.—9. B, triangular ho linea (C, uel lineari : M, vel lineali) e lo.

amables; mas quar[1] los homens les amen contra la natural amabilitat que dita avem, per asò es paupertat tant amabla.[2]

33. *Questió* t. i. Còm[3] àngel entén?

Enteniment es .j.ª part dàngel, en lo qual enteniment à egualtat dentellectiu entelligible entendre; e quar bontat es part dàngel en la qual à egualtat de bonificatiu bonificable bonificar, e asò metex de granea e de les altres partz de la substancia del àngel, posada egaltat de cascuna de les partz en la egualtat de lenteniment, à làngel manera dentendre, reebent ajuda de cascuna de les partz, donant cascuna de les partz a lenteniment, so que lenteniment à en elles, so es assaber, lurs semblances, de les quals lenteniment es vestit per so que pusca entendre.

34. *Questió* t. i. Si les potencies de lànima son eguals.

En Deu à egualtat, segons que provat avem, e per asò es egualment recolible entelligible e amable en bonea, en granea[4] e les altres; e quar Deus à creada ànima per so que hom ab bonea granea e les altres, membre entena e am Deu, per asò covè que les potencies de lànima sien egualment creades en bonea de granea e en granea de bonea, e enaxí de les altres; e[5] si Deus no agués creades les potencies de lànima eguals, fóra més entelligible e amable que remembrable, e remembrable e entelligible que amable, o amable e remembrable que entelligible;[6] e asò es impossíbol. Son encara[7] les potencies de lànima egals per so que egualment pusquen en gloria reposar.

35. *Questió* t. k. Sil poder de Deu es infinit.

En Deu no à menoritat, e per asò no pot aver en sí mas .j.ª bontat .j.ª granea .j.ª eternitat .j. poder, e los altres; e quar en Deu bonea granea, e les altres, se con-

1. B, com.—2. C, tam timibilis : M, tantum timibilis.—3. B, en qual manera.—4. B, *salta al mot* entena *de la linea següent.*—5. B, *manca* e.—6. CM, quam recolibilis (B, *manca* e remembrable) vel intelligibilis quam amabilis et (B, que) recolibilis quam intelligibilis (M, *manca* quam intelligibilis).—7. M, ergo.

vertexen e cascuna roman raó[1] reyal, es cascuna infinida en sí metexa <e> en laltra; e per asò cové de necessitat quel poder de Deu sia infinit, estant aquell poder .j. e estant .j.ª bontat .j.ª granea .j.ª eternitat, e les altres.

36. *Questió* t. k. Qual peccat es major que altre peccat?

Aquell es major peccat qui es a Deu pus contrari, axí com avaricia qui es contraria a la larguea de Deu, la qual avaricia es major peccat que lucxuria per so cor Deus no à castetat, quar castetat[2] no pertayn mas a home. Asò metex se seguex dels altres viscis e vertutz.

37. *Questió* b. c. d. e. f. g. h. i. k. Còm[3] humà enteniment trespassa entendre sobre sí metex?

Aquesta questió es determenada en la *Art enventiva e amativa,*[4] e quar nos breument aquesta art o taula tractam, a aquesta questió breument responem: Entén lenteniment home[5] predestinat sotz raó de la saviea de Deu, e segons sa natura no pot entendre, en .j. temps metex, que home predestinat aja franc arbitre per lo qual pusca esser dampnat; e per asò trespassa entendre[6] sobre sí metex franc arbitre, entenent la justicia de Deu en granea de bontat, de eternitat, poder, e los altres, e aytan gran en volentat vertut gloria e veritat, com saviea;[7] e adoncs com lenteniment entén enaxí franc arbitre, no pot entendre predestinació tro que trespassa sobre sí metex entendre predestinació sotz raó de la saviea[8] de Deu, qui es aytan gran en granea de bontat eternitat poder volentat, e les altres, com la justicia de Deu. Trespassa, doncs,[9] lenteniment entendre sobre sí metex en la vertut del object sobirà, e enaxí de les altres coses semblans a aquestes.

---

1. B, *manca* raó *amb espai blanc.*—2. B, *manca* car castedat.—3. B, en qual manera.—4. A, *manca* e amativa.— 5. B, breument aquesta art o taula tractam (A, breument tractem *salta al mot* enten) aquesta questio breument del enteniment responem home en home.—6. B, a entendre. —7. B, se hauia.—8. B, de predestinacio entro puig sobre aci matex a entendre ... de sauiea.—9. B, adonchs.

6. *De les questions de les regles*

1. Si lo demoni es bo.

Solució b. Lo demoni es substancia creada, la qual es de partz creades, so es assaber, bonea granea e les altres; e quar bonea es .j.ª de les partz de la substancia,[1] es lo demoni bo sotz raó de bonea, enaxí con es gran sotz raó de granea; e quar lo demoni usa contra les sues semblances per so quar[2] à desviada fi de les sues partz per raó de peccat, per asò es mal e la sua bonea essencial es buyda de fi, qui no mou en sí[3] lo seu essencial bonificatiu bonificable bonificar, los quals mou la malea del àngel accidentalment a malificar, mortificant bontat accidental en essencial[4] bonificatiu bonificable bonificar; e per asò la malea e la pena del àngel maligne, qui la pot aesmar?

2. *Questió* b. Si linfant comensa enans entendre negant que afermant.[5]

En lenfant es enans confusió que clardat[6] dentendre; e quar negació es pus prop a confusió que afirmació, comensa enans linfant entendre sotz raó de negació que sotz raó de afirmació; e asò segons esguardament de segona entenció, quar segons estint natural, enans[7] es afirmació que negació, e per asò linfant comensa enans entendre per negació que per afirmació, per so quel seu entendre pusca reposar per afirmació.

3. *Questió* b. Si hom pot aver major mèrit per afirmació que per negació.

En la essencia de Deu no es negació, quar negació es per so que sia afirmació; e per asò Deus no nega les

1. B, parts della.—2. B, us contra ses semblances (CM, similitudines substantiales) per ço com.—3. B, *manca* en si.—4. B, la qual malicia del angell se mou (CM, movet se) accidentalment a malificar mortificar bontat accidentalment en lo essencial.—5. CM, Questio. Utrum ... Solucio b. *et sic de ceteris.*—6. B, claredat.—7. B, estinch ... anans *usual.*

coses, quar aquella negació seria a ell superflua, e ell[1] en sí metex comprèn e aferma totes coses. Es, doncs, major mèrit per afermació que per negació.

4. *Questió* c. Què es justicia?

Justicia es aquella cosa per raó de la qual hom ret a Deu so que seu es e a sí metex e a son pruysme;[2] e asò metex fa bontat, qui ret de sí metexa a granea so que granea à en ella, so es assaber, senblansa de bontat, per so que granea aja en sí metexa bon magnificatiu magnificable magnificar; e bonea, sotz raó de justicia, ret a sí metexa so que à en granea, so es assaber, la sua senblansa, per so que sia gran raó a gran bo que fassa gran be.

5. *Questió* c. Què à fortitudo en sí metexa?[3]

Fortitudo à en sí metexa granea de fi, la qual fi mou fortitudo a granea de bontat duració e poder saviea volentat gloria vertut e veritat, e à egualtat[4] de cascú per so que fortitudo en la fi gran delectació[5] e repòs pusca aver; e per asò es lo bo cavaller fortz en batalla, el jutje en judissi, e la dona en castetat, el prelat en offisci.[6]

6. *Questió* c. Què[7] es fe en entendre?

Fe es àbit en entendre e fo actu ans que fos en entendre e fo per so que fos entendre; e està fe en entendre[8] abitualment per so que si defallia en entendre, ques[9] restauràs la vertut dentendre en lactu de fe, creent aquella cosa qui es vera, la qual lenteniment no pot entendre so que lenteniment entenia, la qual en la memoria[10] à perduda e la qual fe en la memoria à recobrada.

7. *Questió* e. Què à esperansa en caritat?[11]

Esperansa à en caritat granea damar, esperant ab amar

1. A, *omet* ell.—2. B, e axi matex al proisme.—3. B, matex *i repeteix* fortitudo en si matexa.—4. B, e egualtat.—5. CM, durationem.—6. B, offi.—7. B, daque.—8. B, fe es habit entendre e fo en actu ans que fos entendre e fo per ço que fos entendre (CM, in intelligere) e esta fe entendre.—9. B, que deffallia entendre quel : CM, ut si deficiat intelligere, quod (M, *omet* quod).—10. CM, quod intellectus intelligere non potest et quod (A, so que : B, lo qual) intellectus intellexit et quod in (M, *manca* in) memoria.—11. B, *salta a l'altre mot* caritat.

granea de bontat de duració[1] e de poder e los altres; e per asò esperansa montiplica vertut sobre sí metexa en vertut del object desús, del qual espera gracia ajuda e benedicció, misericordia[2] e perdó ab justificació damar.[3]

8. *Questió* d. De que creà Deus lo mon?

Creà Deus lo mon de non re producent aquelles partz del mon en esser les quals no eren en sí metexes neguna re, mas que eren objectades en les idees de Deu, en[4] les quals ydees son representades en los genres e en les especies[5] que lenteniment montiplica en la ymaginació, les quals comana a la memoria.

9. *Questió* d. De que es ydea?

Ydea en quant es Deu es[6] de sí metexa e en quant es semblansa es de les partz del mon,[7] les quals Deus ateyn e comprèn en aquella ydea; e quar les partz del mon son moltes, son moltes[8] ydees; e quar Deus es .j., es .j.ª ydea tan solament; e quar aquella ydea es eternal, son totes les ydees eternals.

10. *Questió* d. De qui es fe?

Fe es de lenteniment per so que en lo comensament que lenteniment comensa a entendre, fe sotzpòs que ell pot entendre, e en lo mijà, com lenteniment no pot entendre, fe sotzpòs esser ver aquella veritat que lenteniment no pot entendre.

11. *Questió* e. Per que es trempansa?

Trempansa es per so quar[9] es ajustada de eguals partz a .j.ª fi, en la qual aja repòs sanitat e manera de be parlar membrar entendre e amar.

12. *Questió* e.[10] Per que es príncep?

Príncep es per so que en ell[11] sia representada la se-

1. B, granea (*salta a l'altre mot* granea) de bondat ab duracio : CM, magnum amare sperando cum magno amare magnitudinem bonitatis durationis.—2. B, espera gran haiuda e benediccio e miga.—3. CM, cum justo amare.—4. CM, *ometen* in (en *sembla sobrer).*—5. A, *repeteix* e en les especies.— 6. B, *manca* es —7. B, mol.—8. B, *manca* son moltes.— 9. B, es temprança car.—10. B, c.—11. B, [a] ell.

ynoria de Deu e la granea de poder bontat duració saviea volentat vertut veritat gloria e singularitat de noblea e donor. Es, enquara, príncep per so que sia jugje segons amabilitat[1] e temor, e que lo seu poble en la fi de son offici aja repòs.

13. *Questió* f. Quanta es la justicia del rey?

La justicia del rey es aytanta en la fi de bontat granea duració e poder e les altres, com es la fi de son offici costutuyt daquella fi de bontat granea e los altres; e per asò quant lo rey es injust, es contra la fi de justicia e de son offici.

14. *Questió* f. Quanta es la fredor de laygua en lo foc?

En la planta, en la qual lo foc es en[2] quart grau de calor, es la fredor de laygua en primer grau, e per asò es en aquella planta la calor en major intensitat e la fredor en major[3] extensitat; e asò metex se seguex de la terra qui es en aquella planta en ters grau de secor e laer en[4] segon de humiditat, e de totz los .iiij.[e] graus es composta .j.[a] cantitat composta de intensitat e extensitat, majoritat e minoritat, differencia e concordansa e contrarietat, e segons proporció de egualtat e de[5] comensament mijà e fi.

15. *Questió* g. Qual complecció engenra corropció?

La[6] calor del foc engenra ab secor corropció en la humiditat de laer,[7] e la secor del foc engenra ab calor corropció en la fredor de laygua, e la humiditat de laer engenra ab calor corropció en la fredor de laygua, e asò circulament, segons que les unes compleccions son contraries[8] a les altres; e aquesta corropció apar, en lo comensament, en figura de calor e secor, e en lo mig, de fredor[9] e de humiditat, <e> en la fi, de secor e fredor,

---

1. CM, amorem.—2. B, en lo.—3. B, menor : CM, minori.—4. B, en lo.—5. B, *omet* de.—6. B, en la.—7. B, *salta als altres mots* humiditat de laer : CM, *no tradueixen tampoc el membre següent* e la secor del foc ... fredor de laygua.—8. A, contraris.—9. B, *salta a l'altre mot* fredor.

e comensa la nova generació de corropció en figura de humiditat e calor.

16. *Questió* g. Qual es humit radical[1] e qual es humit nutrimental?

Aquell es humit radical en qui à propria fi de elementació vejetació e sensualitat, en la qual reposen les partz de la substancia sotz raó de propi nombre, axí com les partz de nembrió[2] romanens cascuna en propi nombre e en propi compost; e lumit nutrimental es aquell qui es compost de partz apropriades per so que daquelles viva les partz propries de[3] nembrió, enaxí com lo lum qui viu de loli.

17. *Questió* h. Si moviment comensa en lo temps present o futur?

Moviment comensa en lo temps futur sotz raó de mobilitat <e> en lo temps present sotz raó de motivitat; e per asò moure viu del temps futur en lo temps present e mor en lo temps pretèrit.

18. *Questió* h. De que es gracia?

Gracia es del movent en lo movable e es reebuda en lo mogut, e viu del temps futur en lo temps present per so que dur lo moviment del movent e del mogut, e com lo mogut contrasta al movent, mor gracia en lo temps pretèrit.

19. *Questió* h. Còm es gracia?

Gracia es segons manera de graciativitat e de graciabilitat e de agraciar,[4] e aquestes .iij. maneres estan segons que les partz de la substancia estan[5] en graciabilitat e segons quel movent està en libertat de graciosa bontat granea duració e les altres.

20. *Questió* h. Ab que es gracia?

Gracia es ab libertat de granea, de bontat, duració poder e les altres, e ab moviment daquestz[6] es influyda en

1. B, *salta a l'altre mot* radical.—2. B, nombrio.—3. B, uina (CM, vivant) les parts de.—4. B, graciatibilitat e de graciar.—5. B, estant ... esta.—6. B, aquestes.

movable, en lo qual dura e viu ab granea de[1] graciabilitat en bontat granea e les altres.

21. *Questió* i. Què es obstinació?

Opstinació es costreyniment de franc arbitre costret[2] per falsa afirmació contra vera[3] negació, e costret per falsa amabilitat e no mogut[4] contra vera odibilitat; e per asò estan los homens obstinatz en tenebres dignorancia e damor.

22. *Questió* i. De que es servitut?

Servitut es de fi en la qual franc arbitre à[5] repòs, e per asò servitut es de les secundaries entencions e seynoria es de les primeres; e per assò lo vassayl goayna vertut en amar[6] son seynor e seynoria viu[7] de servitut.

23. *Questió* i. Los elemens, còm[8] entren en composició?

Entren los elemens en composició conlogant[9] los uns elemens en los altres per agent natural, lo qual à apetit[10] en conlogar aquells los uns en los altres essencialment e accidentalment, estant apetibilitat sustentada en la apetivitat del agent natural, convertida aquella apetibilitat en apetivitat de cascú dels elemens formalment, agent aquella forma en la materia de apetibilitat; e per asò es concordansa[11] enfre lagent natural e la agibilitat dels elemens, e entra[12] lo foc en composició ab laer, donant a aquell sa calor e donantli sí metex sotz forma de calor, e laer entra[12] en composició ab laygua donantli sa humiditat e sí metex sotz forma de humiditat, e entra laer en composició ab lo foc donantli sa humiditat contra secor;[13] e asò per sercle dels altres elemens en tant tro que les unes partz estan en les altres conlogades.

24. *Questió* i. Ab ques fa composició?

1. B, e de.—2. BCM, *ometen aquest mot*.—3. B, *salta a l'altre mot* vera.—4. CM, *no tradueixen* e no mogut.—5. B. lo qual ... no ha (CM, non habet).—6. CM, in amare (M -ore) amando.—7. B, *manca* viu.—8. B, en qual manera.—9. M, se locantibus.—10. A, egent *passim* ... lo qual apetit.—11. B, concordada.—12. AB, entre.—13. B, *manca* secor.

Composició se fa ab partz simples conlogades les unes en les altres, axí com granea en bontat per so que bonea sia gran, e bontat en granea per so que granea sia bona; e asò metex de la calor del foc[1] conlogada en laer per so que sia calt, e entrant la calor del foc en laer, entra lo foc en laer per so que laer sia ignificat. E asò metex se seguex dels altres[2] elemens e de lurs partz substancials e accidentals.

25. *Questió* K. Còm[3] es aquesta sciencia general a totes sciencies?

Aquesta sciencia es general a totes siencies per so cor es de generals comensamens e per so cor les altres sciensies an comensamens especials, axí com theologia qui à especials comensamens, so es assaber, fe esperansa e caritat, e filosofia, forma e materia e privació, e dret, jugje e justicia, e medisina, metge e sanitat, e axí com justicia prudensia fortitudo atrempansa qui son comensamens de moralitat, e congruitat[4] e dretament parlar qui son comensamens de gramàtica, e veritat e falsetat, de lògica, e orde e bellea[5] de paraules qui son comensamens de rectòrica, e music e veu, de musica, e arismètic e nombre, de arismètica, e jeomètric e mesures, de geomètrica, e astròlog[6] e signes e planetes, de estrologia, e mecànic e estrumens e figures qui son comensamens de art mecànica. Totz aquestz comensamens son enplegats en los comensamens daquesta art, quar totz son bons e grans, e los altres; e per asò aquesta art es general a aquells ab sos comensamens generals, e enclinas[7] a les altres sciencies segons quels comensamens daquelles estan en los seus comensamens enplegats, e està desús a aquelles, enaxí com genre qui està sobre especia, e usa dels comensamens daquelles

1. B, de calor *salta a l'altre mot* foch.—2. B, de alguns.—3. B, en qual manera.—4. B, e tempransa ... e de congruitat.—5. B, de bellea.—6. B, e geometricha e mesures de geometricha (A, arismetica) e de estroloig.—7. M quae (principia) inclinant se.

sciencies segons lorde e lús que à de sos propis comensamens, la pràtica del qual ús es[1] donada en esta sciencia.

26. *Questió* k. Còn[2] sengenra la pluja e lo vent e la neu el ros?

Son en[3] los elemens qualitatz propries e apropiades, segons que provat avem; e quar lo foc e laer qui son sajús, pujen a ensús en vapors[4] per so quar an apetit a lurs esperes e son leugers, e[5] la terra e laygua pugen ab ells ensems, per so cor laer apropia a laygua sa umiditat e la terra[6] al foc la sua secor; e cant[7] son a ensús, la terra e laygua an apetit a devallar a enjús e devallen ab lo foc e laer, e per la calor de lespera del foc engenrense les núus de la terra escalfada, e per la humiditat[8] del aer atretal, qui dona sa humiditat a laygua, e per la fredor de laygua dipurada de calor e per la seccor de la terra dipurada[9] de humiditat fas lo dissolviment lasús[10] de les núus, e si es major en fredor e humiditat engenra sen la pluja, e si es major en secor e fredor engenrasen la neu, e si es major aquell[11] disolviment en calor e en humiditat engenra sen lo ros, e si es major en calor e secor engenrasen lo vent.

27. *Questió* b. c. d. e. f. g. h. i. k. Còn la volentat trespassa amar[12] sobre sí metexa?

La saviea enlumina lobject sobirà a la[13] volentat conexent la equiditat del objet, afirmant aquell sobirà a tota altra bontat; e per asò enlumina granea damabilitat en majoritat de vertut, de poder e de duració, de gloria e de veritat, e per asò trespassa la volentat amar sobre sí metexa aquella amabilitat sobirana e forma majoritat damar sotzposat esser ver, daquella amabilitat, tot compliment de bontat e infinida extensitat sens quantitat e infinida qualitat essencial eternal sens temporalitat, e aquesta

1. B, *manca* es.—2. B, en quina manera.—3. B, *manca* en.—4. B, en repos.—5. e *sembla reforçativa*.—6. B, *salta a l'altre mot* terra.—7. A, tant?—8. B, della escalfada e per humiditat.—9. B, depurada ... e depurade.—10. CM, *no tradueixen* lasus.—11. B, en aquell.—12. B, en quina manera ... a amar.—13. B, e la.

posició conloga la volentat en son amar ab granea de bontat, de eternitat,[1] e los altres.

7. *De les questions de la taula*

1. QUESTIÓ b. c. d. Si Deus pot fer peccat.[2]

Provat avem que no es mas .j.ª eternitat, en la qual probació es significat que Deus[3] no pot fer peccat, quar si podia fer peccat, poria fer eternitat qui no seria de la sua essencia e destruiria[4] la granea de la sua eternitat, en lo qual destruiment montiplicaria malea en infinida extensitat e eternitat;[5] lo qual montiplicament es impossible.

2. *Questió* c. d. e. Què es infinitat?

Infinitat es aquella cosa qui es singular en[6] eternitat, e es aquella cosa qui[7] es aytan gran en extensa bontat com en eternitat.

3. *Questió* d. e. f. La estensitat de Deu de que es?

Es la estensitat de Deu en eternitat de[8] infinida bontat granea poder saviea volentat vertut gloria e veritat; e per asò Deus es innoscent[9] e cascuna de les sues raons satisfà a laltra[10] de tota la sua totalitat.

4. *Questió* e. f. g. Per que es eviternitat?

Eviternitat es per so que sia ymage de eternitat,[11] en la qual los sans de gloria pusquen contemplar la eternitat de Deu; e per asò en eternitat no à[12] successió, quar si ó avia, no seria la contemplació en granea de bontat duració e los altres.

5. *Questió* f. g. h. Quanta es la pena dels dampnatz?

---

1. B, composicio (C, suppositio : M, hoc supposito) colloga la volentat de son amar ab granea de bondat eternitat.—2. CM, Questio. Utrum ... Solutio b. c. d. *et sic de ceteris*.—3. B, *manca* Deus.—4. B, destrouiria (*de* destrouir *usual*).—5. B, multiplicaria eternitat malea infinida extensitat.—6. B, e en.—7. M, per quod.—8. B, (*manca* es la extensitat de Deu) de eternitat de (CM, de aeternitate et).—9. M, Deus (B, *manca*) est inmensus.—10. A, laltre : B, la altesa.—11. B, eviternitat.—12. B, no es.

La pena dels dampnatz es aytan gran com es la granea de eviternitat en lur membrar entendre e desamar; quar la memoria de cascú membra pena eviternal e lenteniment[1] la entén e la volentat la desama, la qual volentat desama lo membrar e lentendre, e la sua amativitat e desamabilitat, e la recolibilitat e entelligibilitat de eviternitat.

6. *Questió* g. h. i. Qual vocable es més temable?

Negún[2] vocable no es tant temable com eternitat; quar la paraula en qui es nomenada eternitat representa a lumà enteniment perdiment de gloria eternal e pena eternal, lo qual[3] enteniment significa a la volentat eternal timibilitat cruciament e pena e vacuytat de granea, de bontat, de vertut e de fi, e los altres.

7. *Questió* h. i. k. Les ydees qui son en Deu, quant foren?[4]

Les ydees qui son en Deu son Deu, e per asò foren e son e seran en eternitat, qui es Deu, e les semblances daquelles ydees foren en temps con[5] lo mon fo creat segons successió de temps, estant les <unes> creatures en .j. temps e les altres en altre.

8. *Questió* c. i. k. Ans quel mon fos, on estava la misericordia de Deu?

Deus es misericordia, e quar Deus es eternitat,[6] estava la sua misericordia, ans quel mon fos, en eternitat; mas quant no era home, ans quel mon fos, no avia la misericordia sobject en qui pogués estar perdonar, enaxí com enans quel mon fos no era sobject en qui pogués estar crear.

9. *Questió* c. e. k. Los corses dels dampnatz, còm poran durar en foc eternal?[7]

Duració es aquella cosa per la qual duren bontat e granea de eviternitat;[8] e per asò en la manera daquella

1. B, cascun dampnat ... en lenteniment.— 2. A, Nenun *corr.* negun. — 3. CM, aeviternam (B, euiternal) per quam.—4. B, *salta a l'altre mot* foren.—5. B, e com.—6. B, (*manca* Deus es misericordia) e car Deu es en eternitat.—7. B los corssors *passim* ... quant poran duran en foch eviternal (C, aeviterno).—8. M, durant (B, dura) bonitas magnitudo aeternitas.

duració duraran los corses dels dampnatz en eternitat, so es assaber, en eviternitat, per so que eviternitat sia ymage de eternal justicia.

10. *Questió* e.[1] f. k.. Còn Deus sia bo, ab que turmenta los dampnatz?

Turmenta Deus los dampnatz ab vacuytat de fi, lo qual no atenyen[2] neguna de les partz de les quals los dampnatz son ajustatz e remanen aquelles partz buydes, axí com bonea qui no à en sí bonificar ni granea magnificar, e en axí de les altres. Turmenta enquara enaxí Deus los dampnatz, ab compliment de contraries[3] fins, axí com malea contra bonea e poquea contra granea, e enaxí de los altres, e quar la justicia de Deu es bona, es bo lo seu justificar e punir.

De la .ix.ª part

AQUESTA part es departida en dues partz. La primera part es de questions generals e les solucions daquelles, <e> es significada[4] en les cambres. Segona part es de questions especials e està la solució daquelles en les cambres, <e> es significada la solució daquelles en les questions generals, e les cambres daquestes questions especials son aquelles[5] metexes qui son de les questions generals.

¶[6] Son les cambres ordenades segons les regles e los .x. genres de les questions, e son en elles enplegades[7] les diffinicions dels comensamens desta art.

¶ En cascuna daquestes cambres son enplegades[8] .xx. responcions segons la doctrina que navem donada en la .vij.ª part de les questions de la taula.

1. M, c.—2. B, la qual no ateyn —3. B, contrariis.—4. CM, et earum (M, quarum) solutiones... significantur.—5. B, daquelles : M, *tradueix aquest passatge lliurement.*—6. BM, *sense aquest calderó ni el següent.*—7. B, complegades.—8. C, multiplicantur : M, implicantur et multiplicantur.

De la primera part

Questió[1] b. c. f. Si bonea es tant plena de granea com saviea.

2. Q.º b. c. g. Si granea es tan bona con volentat.

3. Q.º b. d. f. Si eternitat es plena de bonea e de saviea.

4. Q.º b. d. g. Si volentat ama més eternitat en si metexa quen bontat.[2]

5. Q.º b. e. f. Si poder està en lo mig de saviea e de bontat.

6. Q.º b. e. g. Si bonea à tan gran poder con volentat.

7. Q.º b. f. g. Si bonea saviea volentat son .j.ª cosa metexa.

8. Q.º b. f. h. Si saviea à major vertut que bonea.

9. Q.º b. g. h. Si la fi de bontat à tan gran[3] vertut com la fi de volentat.

10. Q.º b. f. i. Si veritat es tan luny a falsetat en bontat com en saviea.[4]

11. Q.º b. g. i. Si volentat ama tant veritat com bontat.[5]

12. Q.º b. f. k. Si en bontat à tanta de gloria con en saviea.

13. Q.º b. g. k. Si gloria es tant bonificable[6] con amable..

14. Q.º b. f. t. b. Si en bonea à tanta de clardat com en saviea.

15. Q.º b. g. t. b. Si volentat ama tant differencia en bonea com en sí[7] metexa.

---

1. AB, *manca* Questió (B *confon sovint lletres. No en feim esment quan concorden els altres exemplars).*—2. B, que bondat.—3 B, *manca* gran.—4. B, esta luyn ... a sauièsa.—5. CM, bonitatem sicut veritatem.—6. B, boniffica.—7. B, com si.

16. Q.º b. f. t. c. Si en bonea e en saviea està concordansa.

17. Q.º b. g. t. c. Si concordansa es tant[1] luyn a contrarietat en bontat com en volentat.

18. Q.º b. f. t. d. Si bontat es tan contraria a malea com saviea a ignorancia.

19. Q.º b. g. t. d. Si contrarietat es tan luyn a bontat com a volentat.

20. Q.º b. f. t. e. Si comensament comensa enans en saviea quen bontat.

21. Q.º b. g. t e. Si bontat es tan noble comensament com volentat.

22. Q.º b. f. t. f. Si mijà se covè tan be a bontat com a saviea.[2]

23. Q.º b. g. t. f. Si volentat pot amar bontat sens mijà.

24. Q.º b. f. t. g. Si la fi de bontat es tan nobla com la fi de saviea.

25. Q.º b. g. t. g. Si bontat es fi de volentat.[3]

26. Q.º b. f. t. h. Si saviea es major que bontat.

27. Q.º b. g. t. h. Si seria be que volentat fos major que bontat.

28. Q.º b. f. t. i. Si egualtat se covè tam be a bontat com a saviea.

29. Q.º b. g. t. i. Si egualtat està en bontat e en volentat.[4]

30. Q.º b. f. t. k. Si bontat es tan luyn a menoritat com saviea.

31. Q.º b. g. t. k. Si bontat es més amable que menoritat.[5]

---

1. A, esta.—2. B, com sauiesa.—3. M, voluntatis bonitatis.—4. B, es tant en bondat com en volentat.—5. B *posa a continuació* Questions formades per la segona regla qui es de que *com epigraf de les questions que segueixen.*

32. QUESTIÓ c. d. f. Què es granea de eternitat e de saviea?[1]

33. *Q.º* c. d. g. Què es granea de eternitat en volentat?

34. *Q.º* c. e. f. Què son saviea e poder en granea?

35. *Q.º* c. e. g. Què à poder en volentat e en granea?

36.[2] *Q.º* c. f. g. Granea de saviea, què es en volentat?

37. *Q.º* c. g. h. Què à vertut en sí metexa[3] de granea e de volentat?

38. *Q.º* c. f. h. Què à granea de saviea e de vertut?[4]

39. *Q.º* c. f. i. Què verifica veritat en saviea e granea?

40. *Q.º* c. g. i. Què ama volentat en granea e veritat?[5]

41. *Q.º* c. f. k. Què es granea de gloria en saviea?

42. *Q.º* c. g. k. Què es granea de volentat en gloria?

43. *Q.º* c. f. t. b. Què es granea de differencia en saviea?

44. *Q.º* c. g. t. b. Què à volentat en granea[6] e que à differencia en volentat?

45. *Q.º* c. f. t. c.[7] Què es concordansa de saviea en granea?

46. *Q.º* c. g. t. c. Què es concordansa de granea e de volentat?[8]

47. *Q.º* c. f. t. d. Què[9] es granea de contrarietat en saviea?

48. *Q.º* c. g. t. d. Qué à contrarietat en poquea de volentat?

---

1. M, in sapientia.—2. B, *posa a continuació les qüestions* 1-76 *de la segona part. Cfr. nota* 5, *pàg.* 505.—3. C, in sapientia [al' in se ipsa].—4. B, en sauiesa (A, sauia) e en uirtut : CM, in sapientia et virtute.—5. B, e en veritat : C, et eternitate.—6. A, *manca* en granea.—7. C, *salta a la qüestió següent.*—8. M, in voluntate.—9. B, daque.

49. *Q.º* c. f. t. e. Què comensa saviea de granea?[1]

50. *Q.º* c. g. t. e. Què es comensament de volentat en[2] granea?

51. *Q.º* c. f. t. f. Què es mijà de granea e de saviea?[3]

52. *Q.º* c. g. t. f. Què à volentat en lo mig de granea?

53. *Q.º* c. f. t. g. Què es fi de saviea en granea?

54. *Q.º* c. g. t. g. Què à volentat en fi de granea?

55. *Q.º* c. f. t. h. Què es majoritat de granea e de saviea?

56. *Q.º* c. g. t. h. Què es majoritat de granea en volentat?

57. *Q.º* c. f. t. i. Què es egualtat de saviea e de granea?

58. *Q.º* c. g. t. i. Què es egualtat de saviea[4] en volentat?

59. *Q.º* c. f. t. k. Què es menor concordansa de saviea e de granea?

60. *Q.º* c. g. t. k. Què es menoritat de volentat en granea?[5]

61. QUESTIÓ d. e. f. De qui son eternitat poder e saviea?

62. *Q.º* d. e. g. Poder de eternitat e de volentat,[6] de qui es?

63. *Q.º* d. f. g. Saviea e volentat, de qui son en eternitat?

64. *Q.º* d. g. h. De que[7] es la vertut que volentat à en eternitat?

65. *Q.º* d. f. h. Vertut de eternitat, de qui es en saviea?

66. *Q.º* d. f. i. Saviea, de que[7] verifica eternitat?

1. CM, in magnitudine.—2. M. in voluntate et in.—3. M, medium sapientiae.—4. CM, magnitudinis.—5. B, Questions formades per la segona regla qui es daqui.—6. M, *no tradueix* e de volentat.—7. B, daqui.

67. *Q.º* d. g. i. De que volentat es verificada en eternitat?

68. *Q.º* d. f. k. De que eternitat à gloria en saviea?

69. *Q.º* d. g. k. De que eternitat abasta a' gloria?

70. *Q.º* d. f. t. b. La confusió de duració e de saviea, de que es?

71. *Q.º* d. g. t. b. De que enlumina eternitat volentat?

72. *Q.º* d. f. t. c. La concordansa qui es de eternitat e de saviea, de qui[1] es?

73. *Q.º* d. g. t. c. De que volentat satisfà à eternitat?[3]

74. *Q.º* d. f. t. d. De qui es saviea en eternitat?[4]

75. *Q.º* d. g. t. d. De que volentat complex eternitat?[5]

76. *Q.º* d. f. t. e. De que eternitat comensa saviea?

77. *Q.º* d. g. t. e. De que volentat comensa duració damar?

78. *Q.º* d. f. t. f. De que dura lo mijà de saviea?

79. *Q.º* d. g. t. f. En eternitat, de que es lo mijà de volentat?

80. *Q.º* d. f. t. g. La fi de eternitat[6] de qui es?

81. *Q.º* d. g. t. g. Volentat, de que à repòs en eternitat?

82. *Q.º* d. f. t. h. De qui es majoritat de saviea e duració?[7]

83. *Q.º* d. g. t. h. De que volentat satisfà a eternitat?

84. *Q.º* d. f. t. i. De que es egualtat en eternitat en saviea?[8]

85. *Q.º* d. g. t. i. De que egualtat satisfà a eternitat e a saviea?

---

1. A, *elideix* a.—2. CM, de quo.—3. M, concordantiae.—4. M, in contrarietate.—5. M, contrarietatem.—6. CM, aeternitatis in sapientia.—7. CM, in (B, e de) duratione.—8. C, et sapientia.

86. *Q.*º d. f. t. k. De que menoritat menorifica duració e saviea?

87. *Q.*º d. g. t. k. De que es minoritat en duració <e> en volentat?[2]

88. QUESTIÓ e. f. g. Per que poder està en saviea e en volentat?

89. *Q.*º e. g. h. Per que poder à vertut en amar?

90. *Q.*º e. f. h. Per que saviea à poder e vertut?[3]

91. *Q.*º e. f. i. Per que poder mou saviea a veritat?

92. *Q.*º e. g. i. Per que poder mou volentat a desamar veritat?

93. *Q.*º e. f. k. Per que poder es de saviea e de gloria?

94. *Q.*º e. g. k. Per que volentat ama poder e gloria?

95. *Q.*º e. f. t. b. Per que poder està en saviea e saviea en poder?[4]

96. *Q.*º e. g. t. b. Per que poder està en differencia e differencia en volentat?

97. *Q.*º e. f. t. c. Per que poder e saviea an concordansa?

98. *Q.*º e. g. t. c. Per que concordansa concorda volentat e poder?

99. *Q.*º e. f. t. d. Per que contrarietat pot contra saviea?

100. *Q.*º e. g. t. d. Per que volentat à poder contra contrarietat?

101. *Q.*º e. f. t. e.[5] Per que poder es comensament de saviea?

102. *Q.*º e. g. t. e. Per que poder comensa de volentat?

---

1. C, *manca aquesta qüestió.*—2. B, Questions formades per la terça regla qui es de quar.—3. B, en uirtut : M, in virtute.—4. M, in potestate differenter.—5. M, *posa la qüestió 103 i vice-versa.*

103. *Q.º* e. f. t. f. Per que mijà està en poder <e> en saviea?

104. *Q.º* e. g. t. f. Per que poder à mijà en volentat?

105. *Q.º* e. f. t. g. Per que saviea à repòs en poder?

106. *Q.º* e. g. t. g. Per que poder es fi de[1] volentat?

107. *Q.º* e. f. t. h. Per que poder es major en saviea que en ignorancia?[2]

108. *Q.º* e. g. t. h. Per que volentat ama major poder?

109. *Q.º* e. f. t. i. Per que egualtat està en poder e en saviea?

110. *Q.º* e. g. t. i. Per que volentat ama egualtat en poder?

111. *Q.º* e. f. t. k. Per que menoritat mortifica[3] saviea e poder?[4]

112. *Q.º* e. g. t. k. Per que volentat desama menoritat en poder?[5]

113. QUESTIÓ f. g. h. Quanta[6] vertut està en saviea e en volentat?[7]

114. *Q.º* f. g. i. Quanta veritat sab saviea en volentat?

115. *Q.º* f. g. k. Quanta gloria ama volentat en saviea?

116. *Q.º* f. g. t. b. Differencia de saviea e de volentat, quanta es?

117. *Q.º* f. g. t. c. Quanta concordansa à saviea en volentat?

118. *Q.º* f. g. t. d. Quanta contrarietat à saviea en volentat?

---

1. B, es de fi.—2. A, que ignorancia : B, *reprèn les questions de la primera part sota l'epígraf* Questions formades per la quarta regla que es per que.—3. CM, minorificat.—4. A, *manca* e poder.—5. B, Questions formades per la sinquena regla que es de quantitat.—6. A, quarta, *ací i a les dues qüestions següents.*—7. B e (A en) uolentat.

119. *Q.º* f. g. t. e. Quans son los comensaments de saviea e de volentat?[1]

120. *Q.º* f. g. t. f. Lo mijà que saviea sab en volentat, quant es bo?[2]

121. *Q.º* f. g. t. g. Quantes fins an saviea e volentat?

122. *Q.º* f. g. t. h. Quanta es majoritat de saviea e de volentat?

123. *Q.º* f. g. t. i. Egualtat de saviea e de volentat, quanta es?

124. *Q.º* f. g. t. k. Menoritat de saviea e de volentat, quanta es?[3]

125. QUESTIÓ g. h. i. Qual volentat es vertut e veritat?

126. *Q.º* g. h. k. Qual volentat es gloria de vertut?

127. *Q.º* g. h. t. b. En qual volentat e vertut està differencia?

128. *Q.º* g. h. t. c. Qual vertut à tan gran concordansa com volentat?

129. *Q.º* g. h. t. d. Qual contrarietat es contra vertut de volentat?

130. *Q.º* g. h. t. e. Qual vertut es comensament de volentat?

131. *Q.º* g. h. t. f. Qual vertut està en lo mig de volentat?

132. *Q.º* g. h. t. g. Qual fi ama volentat en vertut?[4]

233. *Q.º* g. h. t. h. Qual volentat à major vertut?

134. *Q.º* g. h. t. i. En qual vertut[5] à tan gran egualtal com en volentat?

135. *Q.º* g. h. t. k. Qual volentat es pus luyn a menoritat e a vici?[6]

---

1. B, e uolentat. — 2. M, Quod medium sit ... et quantum est bonum. — 3. B, Questions formades per la sisena regla que es de qualitat. — 4. M, diligitur a voluntate et virtute. — 5. B, *manca* vertut. — 6. A, *manca* e a vici : B, *afegeix* Questions formades per la setena regla qui es de temps.

136. QUESTIÓ h. i. k. Quant[1] es veritat sens gloria e vertut?

137. Q.º h. i. t. b. Quant[2] està differencia en veritat e vertut?

138. Q.º h. i. t. c. Veritat e vertut, quant an[3] concordansa?

139. Q.º h. i. t. d. Veritat e vertut, quant an contrarietat?

140. Q.º h. i. t. e. Quant comensa vertut de veritat?

141. Q.º h. i. t. f. Lo mijà de veritat, quant dura en vertut?

142. Q.º h. i. t. g. La fi de vertut, quant dura en veritat?

143. Q.º h. i. t. h. Veritat, quant es major que vertut?[4]

144. Q.º h. i. t. i. Quant son eguals veritat e vertut?

145. Q.º h. i. t. k. Veritat, quant està en menor vertut?[5]

146. QUESTIÓ i. k. t b. Differencia de veritat e de gloria, hon està?

147. Q.º i. k. t. c. On està concordansa de veritat e de gloria?

148. Q.º i. k. t. d. On estan[6] pena e falsetat?

149. Q.º i. k. t. e. Gloria de veritat,[7] on comensa?

150. Q.º i. k. t. f. On està veritat[8] en gloria?

151. Q.º i. k. t g. La fi de gloria e de veritat, on es?

152. Q.º i. k. t. h. On es majoritat de veritat e de gloria?

---

1. A, Quanta.—2. AB, Quanta.—3. B, ha.—4. B, de uirtut.—5. B, *afegeix* Questions formades per la .viij.ª regla qui es de loch.—6. B, esta —7. C, et veritas.—8. B, fi ueritat.

153. Q.º i. k. t. i. On es egualtat de veritat e de gloria?

154. Q.º i. k. t. k. Menoritat de gloria e de veritat, on està?[1]

155. QUESTIÓ k. t. b. c. Differencia e concordansa, còm estan en gloria?

156. Q.º k. t. b. d. Differencia, còm està en gloria sens contrarietat?

157. Q.º k. t. b. e. Differencia, còm comensa en gloria?

158. Q.º k. t. b. f. Lo mijà de gloria, còm està en differencia?

159. Q.º k. t. b. g. Còm es differencia fi de gloria?

160. Q.º k. t. b. h. Còm està gloria en major differencia?

161. Q.º k. t. b. i. Còm està differencia en egualtat de gloria?

162. Q.º k. t. b. k. Còm està gloria en menor differencia?[2]

163. QUESTIÓ k. t. b. c. Ab que gloria està en differencia?[3]

164. Q.º k. t. b. d. Ab que contrarietat està contra gloria?

165. Q.º k. t. b. e. Ab que comensament comensa en gloria de comensament?[4]

166. Q.º k. t. b. f. Ab que gloria està en differencia?

167. Q.º k. t. b. g. Ab que differencia està en fi en gloria?[8]

1. B, Questions formades per la .ix.ª regla qui es de manera.—2. C, stat gloria differentia : B, *afegeix* Questions formades per la x.ª regla qui es de estrument.—3. C, in concordantia : M, in differentia et concordantia.—4. B, en gloria comensament : CM, in gloria principium. —8. CM, et in gloria.

168. *Q.°* k. t. b. h. Ab que differencia està en major[1] gloria?

169. *Q.°* k. t. b. i. Ab que egualtat està en gloria?

170. *Q.°* k. t. b. k. Ab que gloria tramet defore la sua desenblansa?[2]

De la segona part e de la derera

EN aquesta part es donada pràtica de questions especials qui per semblans cambres de les questions generals es significada lur solució;[3] e enaxí com es donada solució daquestes questions, pot esser donada de questions pelegrines, formant e feent semblans cambres daquestes.

¶ En aquestes questions donam doctrina a soure[4] altres questions en .ix. maneres, so es a saber: questions de Deu, dàngels, dels corses celestials, dànima, de ymaginació, de sensitiva, de vejetativa, delementativa, destrumentació; e a aquestz .ix. sobjectz de questions poden esser aplicades totes altres questions.

1. QUESTIÓ[5] b. c. f. Si Deus à tan gran[6] bonificar com entendre.

2. *Q.°* b. c. g. Si àngel à tan gran bontat com volentat.

3. *Q.°* b. d. f. Sil firmament es animat de motivitat e mobilitat.[7]

4. *Q.°* b. d. g. Si ànima ama més la sua bontat que la sua duració.

5. *Q.°* b. e. f. Si en ymagenació està essencial ymaginar.

---

1. B, menor.—2. CM, suam similitudinem.—3. M, significantur, et earum solutiones.—4. B, solrre.—5. AC, *ometen* Questió: B, *comença amb la questió 36 de la primera sèrie, i segueix fins a la 107.*—6. B, *manca* gran.—7. B, e de mobilitat.

6. *Q.º* b. e. g. Si la sensitiva à tan gran poder per apetit natural com per bontat natural.

7. *Q.º* b. f. g. Si lapetit natural del vegetable es tan bo con lo seu estint natural.

8. *Q.º* b. f. h. Si les bonees dels elemens son de .j.ª general bontat[1] essencial, e asò metex de lurs vertuts, si son de .j.ª general vertut.

9. *Q.º* b. g. h. En[2] lart mecànica, qual de les .iij. figures à major vertut, les quals figures son sercle quadrangle e triangle?

10. *Q.º* b. f. i. Si Deus sap tanta de veritat[3] en la sua bontat com en la sua saviea.

11. *Q.º* b. g. i.[4] Si àngel ama tant la bontat de Deu com la volentat de Deu.

12. *Q.º* b. f. k. Si lo foc à tan bo estint e tam bona delectació per en Saturnus[5] com per en Júpiter.

13. *Q.º* b. g. k. Si ànima à tan bona gloria en amar com en entendre.

14. *Q.º* b. f. t. b. Si ymaginació es forma en saviea.

15. *Q.º* b. g. t. b. Si la sentitiva està forma sotz la volentat del home.

16. *Q.º* b. f. t. c. Si lestint natural de vejetació està forma sots ànima[6] racional.

17. *Q.º* b. g. t. c. Si la terra umefacta pot humificar.

18. *Q.º* b. f. t. d. Si gramàtica es tant necessaria com lògica.

19. *Q.º* b. g. t. d. Si Deus es tan luyn a contrarietat e tant[7] per bontat com per volentat.

20. *Q.º* b. f. t. e. Si àngel comensa son entendre de bontat.

---

1. C, *manca la resta.*—2. B, si en.—3. B, uirtut.—4. B, *manca* i.—5. B, e tant (A, am) bona per delectacio per saturnus.—6. C, ratione anime : M, sub ratione animae.—7. B, *manca* e ; CM, *ometen* e tant.

21. *Q.°* b. g. t. e. Si Aries es tam bo comensament com Saturnus.

22. *Q.°* b. f. t. f. Si en ànima racional à tan natural bonificar[1] com entendre.

23. *Q.°* b. g. t. f. Si la ymaginativa e la sencitiva son engenrades o creades.[2]

24. *Q.°* b. f. t. g. Si la fi de la terra es pus bona en la talpa que en home.

25. *Q.°* b. g. t. g. Si la fi de la vejetativa es de la fi de la sencitiva.

26. *Q.°* b. f. t. h. Si calor à major bontat que la humiditat.

27. *Q.°* b. g. t. h. Si en rectòrica volentat à major vertut que bontat.

28. *Q.°* b. f. t. i. Si en Deu egualtat se cové tam bé a bontat con a saviea.[3]

29. *Q.°* b. g. t. i. Si en àngel bontat e volentat son eguals.[4]

30. *Q.°* b. f. t. k. Si la terra es tan luyn a menoritat per en Jèmini con per en Taurus.[5]

31. *Q.°* b. g. t. k. Si ànima ha tan gran memoria com volentat.[6]

32. QUESTIÓ c. d. f. Què es granea de ymagenació?

33 *Q.°* c. d. g.[7] Què es granea de sentir?

34. *Q.°* c. e. f. Què es poder de vejetar en granea?

35. *Q.°* c. e. g. Què à en Càncer[8] en lo foc?

36. *Q.°* c. f. g. Què es[9] musica en lo music?

37. *Q.°* c. g. h. Què à Deus en sí metex?

38. *Q.°* c. f. h. Què à Deus en àngel?

1. B, ha tant bonifficar.—2. CM. sint a generante vel a creante —3. B, tant be bondat com ha (A, *manca* a) sauiea.—4. C. equalitas.—5. B, per en Gemini com es per (A, con en) taurus.—6. B, *afegeix* Questions formades per la segona regla qui es de quid.—7. B, c. e. f. *repetit a la qüestió següent.*—8. A, carser.—9. B, ha : C, habet.

39. *Q.º* c. f. i. Què fa Saturnus en Aries?
40. *Q.º* c. g. i. Què ama ànima en veritat?
41. *Q.º* c. f. k. Què es delectació de ymaginació?
42. *Q.º* c. g. k. Què es delectació de sentir?
43. *Q.º* c. f. t. b. Què es granea de vejetació?
44. *Q.º* c. g. t. b. Què es apetit[1] delement?
45. *Q.º* c. f. t. c. Què es sobject de jeometria?
46. *Q.º* c. g. t. c. Concordansa, què es en Deu?
47. *Q.º* c. f. t. d. Contrarietat, què es en àngel?
48. *Q.º* c. g t. d. Què es contrarietat en lo Sol e en Taurus?
49. *Q.º* c. f. t. e. Què comensa ànima en sí metexa?
50. *Q.º* c. g. t. e. Enteniment conjunct, què comensa en ymajenació?
51. *Q.º* c. f. t. f. Què es miyà de veer e de oir?
52. *Q.º* c. g. t. f. Què es mijà de vejetar e sentir?[2]
53. *Q.º* c. f. t. g. Què es la fi descalfant?[3]
54. *Q.º* c. g. t. g. Què es la fi darismètica?
55. *Q.º* c. f.[4] t. h. Què es aquella majoritat per la qual Deus es major que tot lo mon?
56. *Q.º* c. g. t. h. Què es majoritat en àngel?
57. *Q.º* c. f. t. i. Què à lo sol en lo foc?
58. *Q.º* c. g. t. i. Què à ànima en granea?
59. *Q.º* c. f. t. k. Què à ymaginació en menoritat?
60. *Q.º* c. g. t. k. Què es menoritat de gustar?[5]

61. QUESTIÓ d. e. f. De qui es vejetar?[6]
62. *Q.º* d. e. g. Aygua calda, de qui es?[7]
63. *Q.º* d. f. g. Los comensamens destrologia, de que son?

1. CM, magnus appetitus.—2. B, e de sentir.—3. CM, calefaciendi.—4. C, g.—5. C, Quid est minoritandi (sic): B, *afegeix* Questions formades per la terça regla qui es de que.—6. B, de que uegetar.—7. B, la aygua calda de que es.

64. *Q.º* d. g. h. De que es Deus en ànima de home?

65. *Q.º* d. f. h. De que es moviment dàngel?

66. *Q.º* d. e.[1] i. Lànima del firmament, de que es?

67. *Q.º* d. g. i. De que viu entendre e amar?

68. *Q.º* d. f. k. De que es ymajenar?

69. *Q.º* d. g. k. De que sensitiu abasta a sentir?

70. *Q.º* d. f. t. b. De qui es[2] differencia en vejetació?

71. *Q.º* d. g. t. b. De que inlumina lo sol la terra?

72. *Q.º* d. f. t. c. De qui[3] es filosofia?

73. *Q.º* d. g. t. c. De que Deus satisfà a sí metex?

74. *Q.º* d. f. t. d. Lentendre del demoni, de qui es?

75. *Q.º* d. g. t. d. De qui[3] es la cara del cel?[4]

76. *Q.º* d. f. t. e. De que ànima comensa son entendre?[5]

77. *Q.º* d. g. t. e. De que lo rossinyol[6] comensa son ymagenar?

78. *Q.º* d. f. t. f. De que dura[7] sentir?

79. *Q.º* d. g. t. f. De que viu vejetar?

80. *Q.º* d. f. t. g. De que dura escalfar?

81. *Q.º* d. g. t. h.[8] De qui es jugje?

82. *Q.º* d. f. t. i.[9] Egualtat en Deu, què es?[10]

83. *Q.º* d. g. t i. De que es peccat[11] en lo demoni?

84. *Q.º* d. f. t. k. La clardat den Venus, de qui es?

85. *Q.º* d. g. t. k. Lànima del home peccador, de qui es?[12]

---

1. M, f.—2. B, que es *(manca* de).—3. B. daque *passim* : CM, de quo.—4. CM, solis.—5. B. *afegeix* Questions formades per la quarta regla que es per que, *i segueixen les qüestions* 108-170 *de la primera part.*—6. A, rosynol : B, rossiyol. *Amb aquesta qüestió retorna* B *a les de la segona part.*—7. C, datur?—8. M, g.—9. M, h.—10. B, daque es : CM, de quo est.—11. CM, poena.—12. B, *afegeix* Questions formades per la quarta regla qui es per que.

86. Questió e. f. g. Per que ymagenació à poder?
87. Q.º e. g. h. Per que la salamandra viu en lo foc?
88. Q.º e. f. h. Per que riubàrber[1] à poder contra còlera?
89. Q.º e. f. i. Per que lo foc mou laygua?
90. Q.º e. g. i. Per que es metje?
91. Q.º e. f. k. Per que Deus entén sí metex e entén tot quant es?
92. Q.º e. g. k. Per que es àngel?
93. Q.º e. f. t. b. Lo firmament, per ques mou?
94. Q.º e. g. t. b. Per que en poder d ànima està differencia?
95. Q.º e. f. t. c. Per que entendre e ymajenar an concordansa?
96. Q.º e. g. t. c. Per que veer e oir[2] an concordansa?
97. Q.º e. f. t. d. Com la poma sia dolsa, per que à sensibilitat damargor?[3]
98. Q.º e. g. t. d. Per que laygua refreda el foc?[4]
99. Q.º e. f. t. e. Per que peccat es comensable?
100. Q.º e. g. t. e. Per que Deus es comensament?
101. Q.º e. f. t. f. Per que peccà àngel?
102. Q.º e. g. t. f. Per que lo Sol està[5] en lo mig d en Saturnus e de la Luna?
103. Q.º e. f. t. g. Per que ànima à repòs en entendre?
104. Q.º e. g. t. g. Per que ymaginació es dànima racional?
105. Q.º e. f. t. h. Per que lo foc à major moviment en sentir que laygua?
106. Q.º e. g. t. h. Per que lo Sol à major poder en la planta que la Luna?

1. A, riu barber ; B, ruibarbe o riubarbe : CM, reubarbarum.— 2. B, hoyir.—3. B, e amargor.—4. A, e[l] foc.—5. B, *manca* està.

107. *Q.°* e. f. t. i. Per que egualtat[1] està en los elemens simples?

108. *Q.°* e. g. t. i. Per que les tenalles el martell no son eguals en lo clau?

109. *Q.°* e. f. t. k. Per que Deus es aytan poderós per entendre com per enteniment?

110. *Q.°* e. g. t. k. Per que à poder lo demoni?[2]

111. QUESTIÓ f. g. h. Quanta vertut à lo Sol en la Luna?

112. *Q.°* f. g. i. Les potencies de lànima, quantes son?

113. *Q.°* f. g. k. Ymagenació, quanta es en entendre?

114. *Q.°* f. g. t. b. Differencia, quanta es en sentir?

115. *Q.°* f. g. t. c. Quanta[3] es la concordansa de ymajenar e sentir?

116. *Q.°* f. g. t d. Quanta fredor à en laygua escalfada?

117. *Q.°* f. g. t. e. Yra, quanta es en lo comensament?

118. *Q.°* f. g. t. f. Quant[4] es Deus en humà entendre?

119. *Q.°* f. g. t. h. Quant es .j. àngel major[5] que altre?

120. *Q.°* f. g. t. i. La semblansa de la terra, quanta es en[6] la Luna?

121. *Q.°* f. g. t. k. La quantitat de[7] peccat, quanta es en la ànima?[8]

122. QUESTIÓ g. h. i. Qual vertut à ymaginació en amar?

1. B, e g t i ... egualta.—2. B, Questions formades per la .v. regla qui es de quantitat.—3. C, quare.—4. A, Qant : CM, Quantus.—5. B, quant (M, Quanto) es major un angell maior.—6. B, *manca* en.—7. B, del.—8. B, Questions formades per la .vj. regla qui es de qualitat.

123. *Q.°* g. h. k. Qual seyn à major vertut en sentir?

124. *Q.°* g. h. t. b. Qual vejetació à major apetit?

125. *Q.°* g. h. t. c. En qual element à major concordansa?

126. *Q.°* g. h. t. d. Qual contrarietat à vertut en Iespaa?

127. *Q.°* g. h. t. e. Qual comensament es de Deu?[1]

128. *Q.°* g. h. t. f. Qual[2] vertut à àngel per la qual meresca gloria?

129. *Q.°* g. h. t. g. Qual[3] vertut à lo Sol en pujant e qual en devallant?

130. *Q.°* g h. t. h. Qual ànima à major vertut?[4]

131. *Q.°* g. h. t. i. En qual ymaginació son eguals ymaginatiu ymaginable?

132. *Q.°* g. h. t. k. Qual à menor[5] vertut, sensitiu o sensible?[6]

133. QUESTIÓ h. i. k. Quant es vejetat convertit en sensat?

134. *Q.°* h. i. t. b. Quant es lo foc vejetat?

135. *Q.°* h. i. t. c. Qual fo enans, o les tenalles ol martell?

136. *Q.°* h. i. t. d. Quant fo creatura contra creador?

137. *Q.°* h. i. t. e. Quant comensà àngel peccat?[7]

138. *Q.°* h. i. t.[8] f. Quant sessarà lo moviment del firmament?

139. *Q.°* h. i. t. g. Anima benahuyrada, quant[9] atenyerà la sua fi?

140. *Q.°* h. i. t. h. Ymaginació, quant es major que sí metexa?

---

1. CM, Quod principium est deus (B. es deu).—2. B, quam: M, Quantam.—3. CM, quam.—4. A, uer tur.—5. B, maior: C, maiorem.—6. AB, e sensible. B *afegeix* Questions formades per la .vij.ª regla qui es de temps.—7. CM, peccare.—8. A, c.—9. B, de quant.

141. Q.º h. i. t. i. Sencitiu sensible sentir, quant seran eguals?

142. Q.º h. i. t. k. La vejetativa, en qual temps à menor vertut?[1]

143. QUESTIÓ i. k. t. b. Differencia del element[2] vejetat, on està?

144. Q.º i. k. t. c. Concordansa de cavayl e de cavaller, on està?

145. Q.º i. k. t. d. On es la gloria de Deu?

146. Q.º i. k. t. e. Peccat, en qual part del àngel comensà?

147. Q.º i. k. t. f. On està lo firmament?[3]

148. Q.º i. k. t. g. En qual part de la ànima peccadora per mentir està falsetat?

149. Q.º i. k. t. h. On està major ymaginació?

150. Q.º i. k. t. i. La vesibilitat de la pera[4] e la amargosibilitat[5] del sucre on estan?

151. Q.º i. k. t. k. Vejetabilitat, on està en la planta?[6]

152. QUESTIÓ k. t. b. c. La differencia del foc e de laygua, còm està en concordansa?

153. Q.º k. t. b. d. La differencia de comprar e de vendre, còm està en contrarietat?

154. Q.º k. t. b. e. Differencia de creador e de creatura, còm està en creació?

155. Q.º k. t. b. f. Differencia e mijà, còm estan[7] en gloria dàngel?

156. Q.º k. t. b. g. La differencia del Sol e de la Luna, còm està[8] en la espera del foc?

---

1. B, maior uirtut. Questions formades per la .viij.ª regla qui es de loch.—2. M, elementati.—3. B, esta fermament.—4. B, pedra.—5. CM, amaritudo.—6. B, Questions formades per la nouena regla que es de manera.—7. B, esta.—8. CM, stant.

157. Q.° k. t. b. h. Major differencia, còm està en gloria dànima?

158. Q.° k. t. b. i. Egualtat de ymaginació, còm està en differencia?

159. Q.° k. t. b. k. Anima racional, còm mou la vejetativa?[1]

160. Questió k. t. b. c. En la vejetativa, ab que los uns elemens estan en los altres?

161. Q.° k. t. b. d. Ab que calor e secor son contraris?

162. Q.ª k. t. b. e. Ab que lo macànic comensa ymaginar?

163. Q.° k. t. b. f. Ab que Deus mou lo firmament?

164. Q.° k. t. b. g. Ab que àngel à gloria en Deu?

165. Q.° k. t. b. h. Ab que la Luna mou la mar de ponent?[2]

166. Q.° k. t. b. i. Ab que ànima à gloria?

167. Q.° k. t. b. k. Ab que ymaginar mou sentir?

De la abituació[3] desta art

Sotz breus paraules donam doctrina dabituar esta sciencia, la qual es departida[4] en .v. distinccions: primera distincció es de figures, segona es de diffinicions e de la esplanació dels comensamens desta sciencia, tersa es de regles, quarta es de la taula, quinta es[5] de questions.

¶ Primera distincció se conté en .iiij.ᵉ figures:[6] la primera figura es de .ix. letres, e es la sua doctrina posar .j.ª letra en altra circulament; la segona figura es de .iij.

1. B, Questions formades per la .x.ª regla qui es de estrument.— 2. C, accidentale.—3. A, abitació.—4. B, es de pratica.—5. B, Quarta es de taula Quinta est.—6. B, la primera ... en la .iiij.ª figura.

triangles, e es la sua doctrina mesclar .j. triangle en altre ab les especies qui son escrites sobre els angles dels triangles, e metre aquells triangles en la primera figura afirmant o negant per convenient o inconvenient; la tersa figura es composta de les dues: es la sua doctrina tocar les unes letres ab les altres, reebent los significatz daquelles letres, e aplicar aquells significatz a prepòsit; asò metex se seguex de la quarta figura, movent los cercles e montiplicant les cambres.

¶ La segona distincció es de .xviij. comensamens[1] e cascú comensament à sa diffinició, e es la sua doctrina aplicar aquella diffinició a prepòsit, afirmant o negant, conservant[2] aquella diffinició e la natura dels comensamens.

¶ Tersa distincció es de les .x. regles generals: es la sua doctrina mesclar[3] les unes regles ab les altres e mesclar aquelles ab los comensamens, e formar los .x. genres de questions conservant les regles, afirmant o negant per convenient[4] o inconvenient.

¶ Quarta distincció es de la taula, e es la sua doctrina aplicar los térmens de la questió a les .iij. letres sobiranes, quis contenen en cascuna de les partz de la taula, e muntiplicar e dirivar les altres cambres sotiranes[5] qui son de .iiij.e letres, e reebent los significatz daquelles letres per possibilitat o impossibilitat.

¶ Quinta distincció es de questions, e aquesta distincció es departida en .ix. partz: en la primera part significa[6] la pràtica de la primera figura, faent e solvent questions; et en la segona part significa[7] la pràtica de la segona figura; en la tersa part significa la pràtica de la tersa figura;[8] en la quarta part dona doctrina[9] de la quarta figura; en la quinta part significa[10] la pràtica dels comensamens;

---

1. B, *salta al mot* comensament.—2. M, *no tradueix aquesta paraula.* —3. CM, applicare.—4. B. couinent.—5. CM, et diminuere alias cameras inferiores (B, sotirranies).—6. CM, significatur.—7. B, es significado : CM, significatur —8. B. *salta a l'altre mot* figura.—9. C, datur pratica : M, significatur pratica.—10. M, datur.

e en la sexta part mostra la pràtica de les .x. regles; e en la .vij.ª part significa[1] la pràtica de la taula en .x. questions generals aplicades a eternitat; en la .viij.ª part se dona doctrina com hom sapia soure unes questions per altres, axí com soure questions per les questions de la primera figura e per les questions de la segona figura, e enaxí per orde tro a les questions qui son soltes en la taula.[2] La .ix.ª part es departida[3] en dues partz: primera part es de questions generals, e aparen lurs solucions en les cambres; segona part es de questions especials e aparen lurs solucions en les cambres.[4]

De la fi desta art

FENIDA es aquesta art per gracia e per ajuda de nostre Senyor Deus, la qual art es molt profitable a exalsar[5] lenteniment sobre les altres sciencies per so cor es de comensamens[6] generals. Per aquesta art poden esser destruydes infidelitatz e sismàtics,[7] e pot esser multiplicada devóció a contemplar e amar nostre Senyor Deus, en la guarda del qual comanam esta sciencia que ell la deya montiplicar e guardar e a mals homens envejoses defendre.[8] Enquara, comanam esta sciencia en custodia dels àngels e dels sans de gloria, gloriejatz en la gloria de Deu.[9]

1. B, e en la .vij. es signifficada (CM, significatur).—2. ACM, *calderó*.—3. B, la .ix.ª es de praticha.—4. B, *posa a continuació, sense títol ni rúbrica, les* condicions del primer coronel de la taula, *les* condicions del primer coronel de la tersa figura, *i la* Taula de les paraules qui son en latí. *Les dues sèries primeres de* condicions, *les posa* A *després de l'explicit, en fol a part, talment com van en aquesta edició, i la* taula *de paraules en llatí, la suprimeix. Fet i fet aquesta* taula *no pertany a la nostra* TAULA GENERAL.—5. B, e haiuda ... la qual es ... e exalta.—6. B, es comensaments.—7. CM, et scismata (M, schis-).—8. B, la dega multiplicar e guardar de mals homens e de enuejosos deffendre : CM, quod (M, qui) dignetur sui gratia eam multiplicare et custodire a malis hominibus et inuidis deffendere.—9. CM, et sanctorum gloriae Dei.

¶ Comensada fo esta sciencia en mar, en lo port de Tunisio, mijant setembre en layn de lEncarnació .M. CC. XC. iij., e fo fenida en aquell ayn metex en les octaves de Epifania, in civitate Neapolis, a honor de nostre Senyor Deus e de nostra dona Sancta Maria.

A M E N[1]

1. B, Comensada fo aquesta sciencia en mar en lo port de tuniç migant setempbre en lany de la Incarnatio M CC XC e tres (CM, secundo) e fo finida en aquell matex ayn en les vuytanes de Ephiffania domini en la Ciutat de Napols a honor de nostre senyor deus e de nostre dona sancta maria. Deo gratias : A, *després d'*Amen *afegeix* Finito libro sit laus e gloria xpo. : C, explicit deo gratias : M, *posa un elogi curt, pres de l'edició de València* (1515), *de la* TAULA GENERAL, *comparant-la millorativament a la famosa* Taula *(Banc) de Barcelona.*

De les condicions del primer coronel de la taula[1]

1. **b. c. d.** Aquella bonea qui es eternal es gran. Item, aquella granea qui es eternal es bona. Item, aquella eternitat qui es bona[2] es gran.

2. **b. c. t. b.**[3] Bonea qui à natural differencia de bonificatiu bonificable bonificar, es gran. Item, aquella granea qui à natural differencia de magnificatiu magnificable magnificar, es bona. Item, aquella differencia[4] qui es bona es gran.

3. **b. c. t. c.** Bonea qui no à natural concordansa no es gran. Item,[5] granea qui no à natural concordansa no es bona. Item, concordansa qui no es bona no es gran.

4. **b. c. t. d.** Bonea qui à natural contrarietat no es gran. Item, granea qui à natural contrarietat no es bona. Item, contrarietat gran es mala.

5. **b. d. t. b.** En Deu differencia de bonea e eternitat no poria[6] esser bona. Item, eternal differencia de moltes bonees no pot esser. Item, differencia de eternal bonificatiu bonificable e bonificar es bona.[7]

6. **b. d. t. c.** Eternal concordansa de eternant eternable eternar[8] es bona. Item, eternal concordansa de concordatiu concordable concordar es bona.[9] Item, concordansa de bonea e eternitat es bona e gran.

---

1. *Cap de les versions llatines que hem vistes ni les edicions de Valencia i Magúncia no posen les dues sèries de* condicions *que segueixen. Cfr. nota 4. pàg.* 516.—2. A, bonea.—3. B, *manca* b.—4. B, *manca* differencia.—5. A, *calderó en lloc de* Item.—6. B, pot.—7. B, bonea.—8. B, de eternitat eternable de eternar.—9. B, *sala a l'altre mot* bona.

7. **b. d. t. d.** Contrarietat de bonea e eternitat no pot esser. Item, eternal contrarietat de bonificatiu bonificable bonificar no pot esser. Item, contrarietat eternal no pot esser bona.

8. **b. t. b. c.** Differencia es bona ab concordansa. Item, concordansa en differencia es bona. Item, en neguna bonea pot esser concordansa sens differencia.

9. **b. t. b. d.** Differencia ab contrarietat no es bona. Item, differencia de bonea e contrarietat es mala. Item, bonificatiu bonificable bonificar no poden esser .j.ª especia de bonea ab contrarietat.[1]

10. **b. t. c. d.** En bonea no pot esser concordansa ab contrarietat. Item, contrarietat qui en bonea destrúu concordansa es mala. Item, en[2] concordansa à més de bonea que de contrarietat.

11. **c. d. t. b.** Differencia en eternitat es gran. Item, differencia en granea dura. Item, differencia de eternant[3] eternable eternar es gran.

12. **c. d. t. c.** Concordansa de granea en eternitat dura. Item, concordansa de eternitat es gran. Item, granea de concordansa dura.

13. **c. d. t. d.** Granea e eternitat no poden esser en contrarietat. Item,[4] contrarietat de granea[5] no es eternal. Item, granea mils se cové a eternitat que a contrarietat.

14. **c. t. b. c.** Differencia e concordansa son grans. Item, granea mils se cové ab differencia que ab contrarietat. Item, differencia de concordant concordable concordar es gran.

15. **c. t. b. d.** Contrarietat en differencia no es gran. Item, no pot esser contrarietat en granea sens differencia. Item, granea[6] e contrarietat son diferens.

1. B, en una specia de bonesa ab contrarietats.—2. B, *manca* en.—3. B, eternitat.—4. B, si.—5. A, gran *corregit* granea.—6. A, *també* gran *corregit* granea.

16. **c. t. c. d.** De contrarietat non cab tanta en granea com de concordansa. Item, granea sà a contrariar[1] per concordar. Item, neguna granea[2] sà tant a contrariar com a concordar.

17. **d. t. b. c.** En eternitat no pot esser concordansa sens differencia. Item, differenciatiu differenciable differenciar dura. Item, concordansa de eternitat e differencia per essencia no pot esser.

18. **d. t. b. d.** Differencia de eternitat e contrarietat no pot esser. Item, differencia no pot esser en eternitat ab contrarietat. Item, contrarietat en[3] differencia no pot esser eternal.

19. **d. t. c. d.** Concordansa e contrarietat no poden esser eternals. Item, concordansa no pot esser en eternitat ab contrarietat. Item, contrarietat no pot tant durar com[4] concordansa.

20. **t. b. c. d.** Differencia mils se cové ab concordansa que ab contrarietat. Item, concordansa es prop a differencia e luyn a contrarietat. Item, concordansa e contrarietat sens differencia no poden esser contraries.[5]

¶ Nota. Aquestes .xx. cambres son per la taula ordenades.

De les condicions del primer coronel de la tersa figura.

1. **b. c.** Bonea on aja differens e concordans coses es gran. Item, bona cosa es a granea que aja en sí metexa differens coses concordans. Item, bonea e granea sens differencia no poden[6] esser concordans. Item, concordansa sens differencia no pot esser bona[7] ni gran.

1. B, no cap tanta en granea es concordança. Item granea sa a contrariejar. — 2. B, *manca* granea. — 3. B, ab. — 4. B, en. — 5. B, contrariis. — 6. B, pot. — 7. A, nona.

2. b. d. Differencia ab contrarietat no pot esser en eternal bontat. Item, differencia ab contrarietat no cab en eternal bonificant bonificar bonificat.[1] Item, bonificar e eternar no poden esser en differenciejar e contrariar.[2] Item, a eternar està pus luyn contrariar[3] que differenciejar a bontat.

3. b. e. Poder qui pot de bontat comensar ab differenciar[4] es bo. Item, bona cosa es a poder comensar e differenciar be.[5] Item, poder no pot esser fet de bontat sens comensar e differenciejar. Item, mala cosa es a poder com no pot en bontat comensar differencia de bonificant bonificat e bonificar.[6]

4. b. f. No pot esser bonea sabuda[7] ab miyà sens differencia de bonificant e bonificat[8] e bonificar. Item, aytan bes covè en bonea bonificar different de bonificat e bonificant com en saviea entendre dentenent e entès.

5. b. g. Sens differencia de bonificant bonificat e bonificar no pot esser fin damant amat e amar,[9] differens amant amat e amar. Item, en volentat es amable fi bona de differens amant amat e amar. Item, aytan bes covè a bonea, segons fi, differencia de bonificant bonificat bonificar com en volentat damant amat e amar. Item, bonea e volentat sens differencia nos poden aver a fi.[10]

6. b. h. Bona[11] vertut ab differencia es major. Item, vertut sens differencia no pot aver major bontat. Item, aquella bontat qui ab vertut à differencia de bonificatiu bonificable bonificar es major. Item, en[12] negún temps bonea no pot esser major que altra sens vertut e differencia.

7. b. i. En bonea on à egualtat destincta de bonificatiu bonificable bonificar à veritat. Item, bonea e veritat

1. B, boniffìcable boniffìcar.—2. B, concordar.—3. B, contrarieiar. —4. B, differenciaiar.—5. B, differenciaiar bo.—6. B, boniffìcable boniffìcar.—7. B, bona sauiesa.—8. B, boniffìcable.—9. B, *salta a l'altre mot* amar.—10. B, no poden hauer fi.—11. B, bonea.—12. B, *manca* en.

sens differencia no poden aver egualtat. Item, en veritat no pot esser bona egualtat sens differencia. Item, differencia de bonea e veritat per essencia no pot esser egual.[1]

8. b. k. Bonea ab differencia gloriosa es luyn a menoritat. Item, bonea sens differencia gloriosa es menor. Item, ab bona[2] gloria differencia no està menor. Item, més val gloria ab differencia en bontat que ab menoritat.[3]

1. B, egualtat sens conuertiment.—2. B, bonea.—3. B, *posa a continuació, sense títol, la* Taula de les paraules qui son en latí en esta art, *que no es la* ART DEMOSTRATIVA *ni la* TAULA GENERAL, *sino l'*Art amativa de be.

TAULA

Comensa la segona distinció qui es

Regles introductories

Taula general

1. *Per descuit es va ometre aquest número en el text.*

S'acabá d'estampar aquest volum, sota el
patronatge de la Diputació de Balears i
de l'Institut d'Estudis Catalans, i amb
l'auxili generós de Francesc Cambó,
Ajuntament de Palma de Mallor-
ca i Generalitat de Catalunya,
el día de Sta. Magdalena
22 de juliol de 1932

S'acabà d'estampar aquest volum, intitulat
[illegible]
[illegible] Catalans i sota
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de juliol de 19[illegible]